

EVA SAAR

Isuri keele Soikkola murde
sõnamuutmissüsteem

EVA SAAR

Isuri keele Soikkola murde
sõnamuutmissüsteem

TARTU ÜLIKOOL
kirjastus

Tartu Ülikooli humanitaarteaduste ja kunstide valdkond, eesti ja üldkeeleteaduse instituut

Töö on suunatud kaitsmisele eesti ja üldkeeleteaduse instituudi nõukogu otsusega 5. septembril 2017. a.

Juhendajad: emeriitprofessor Tiit-Rein Viitso, dotsent Heinike Heinsoo ja dr Külli Prillop

Oponent: professor Klaus Laalo (Tampere ülikool, Soome)

Kaitsmise aeg ja koht:

3. november 2017 kell 14.15 Tartu Ülikooli senati saal (Ülikooli 18–204)

Doktoritöö valmimist on toetanud Keeleteaduse, filosoofia ja semiootika doktorikool; rahastanud Euroopa Liit Euroopa Sotsiaalfondi ja Euroopa Regionaalarengu Fondi (Tartu Ülikooli ASTRA projekt PER ASPERA) kaudu.

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

ISSN 1406-2631

ISBN 978-9949-77-563-7 (trükis)

ISBN 978-9949-77-564-4 (pdf)

Autoriõigus Eva Saar, 2017

Tartu Ülikooli Kirjastus
www.tyk.ee

EESSÕNA

Iga asi omal ajal. See töö ei ole valminud nii kiirelt ja kergelt, kui ma ise ja minu pere, sõbrad ja töökaaslased oleksid soovinud. Soikkola murde muuttüüpide välja töötamine on nõudnud esmalt aega materjali kogumisel, seejärel aga mõtlemist, vaagimist ja katsetamist ning muuttüübistike aluste mitmekordset ümber töötamist. Ja taas lisamaterjali otsimist ning uusi põnevaid katsetamisi.

Doktoriõpingute esimestel aastatel töötasin Rápina vallavalitsuses haridus- ja kultuurispetsialistina. Täna sealseid kolleege eesotsas toonase vallavanema Teet Helmiga, kes suhtusid mõistvalt minu „hobisse“ ning võimaldasid vajalikel hetkedel võtta õppepuhkust. Minu praegused töö- ja õpingukaaslased, Madis Arukask, Maeve Leivo, Miina Norvik, Kadi Sarv, Pire Teras, Triin Todesk, Tuuli Tuisk ja paljud teised, aitäh, et olete jaksanud kaasa mõelda minu püstitatud igavikulistele küsimustele astmevahelduse olemusest ja paljust muust.

Väitekirja juhendajad emeriitprofessor Tiit-Rein Viitso, dotsent Heinike Heinsoo ja PhD Külli Prillop – täna teid kannatlikkuse eest ning vabandan, et ei ole lasknud ennast varasematel aastatel ehk piisavalt juhendada, sest ikka tundusid töö erinevad osad selleks liiga toored, et nende peale teie väärtuslikku aega kulutada. Seda enam olen hinnanud teie kiiret sekkumist, kriitilisi märkusi ja häid nõuandeid väitekirja kirjutamise viimasel aastal.

See väitekirj ei oleks võibolla kunagi kaante vahele saanud, kui poleks olnud positiivset survet professor Karl Pajusalu poolt, keda täna vajalike nõuannete ja enesuse süstimise eest mitmetel vestlustel, mille järel tundus kõik vähemalt mõneks ajaks väga lihtne ja kiirelt tehtav ...

Hindan kõrgelt eelretsensentide professor Klaus Laalo ja PhD Jaan Õispuu tagasisidet minu väitekirjale.

Kõigi siin töös olevate vigade autoriõigus kuulub allakirjutanule. Seetõttu olen tänulik oma endisele õppejõule ja tänasele kolleegile Ellen Niidile, kes on aidanud kirjavigade hulka vähendada. Täna Eva Liina Asu-Garciat abi eest töö ingliskeelse kokkuvõtte kirjutamisel, Tiia Margust abi eest õppekorralduslike küsimuste lahendamisel kogu minu õpinguteaja vältel, alati abivalmis Leelo Padarit toe eest vajaliku kirjanduse leidmisel raamatukogus ning Liis Ermust, kes aitas minuni toimetada Eesti Keele Instituudi eesti murrete ja soome-ugri keelte arhiivis säilitatavad isuri keele helisalvestused.

Minu suurim tänu kuulub mu pojale ja parimale sõbrale Jakobile, kes on leppinud minu äraolekutega isegi siis, kui olen füüsiliselt viibinud kodus. Ka minul on kahju, et meie ühised suvitussuved jäid nii mõnelgi aastal vaid ühe või kahe päeva pikkusteks. Aitäh, et oled mind innustanud ja mulle sõbrana toeks olnud!

Doktoriõpingute ajal olen osalenud Eesti Teadusagentuuri poolt rahastatud uurimisprojekti „Soome-ugri keelte prosoodiline struktuur ja keelekontaktid“ (IUT2-37) ning riiklike eesti keele ja kultuurimälu programmide projektides „Eesti keele ajaloo tervikkäsitus“ (EKKM14-345) ja „Lõuna-eesti ja saarte muresõnaraamatud“ (EKKM14-353). Ingerimaal ja kaugemalgi läänemere-soome rahvaste juures toimunud välitöid on toetanud Hõimurahvaste programm.

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS.....	12
1.1. Töö eesmärk	12
1.2. Töö meetod ja ülesehitus	13
1.3. Varasemaid isuri keele sõnamuutmise käsitlusi	17
1.3.1. Keeleteaduslikud käsitlused	17
1.3.2. Isuri kirjakeel.....	18
1.3. Keeleainese päritolu ja esitusviis.....	20
2. SOIKKOLA MURDE SÕNAMUUTMISSÜSTEEMI KIRJELDAMISE TEOREETILINE TAUST	24
2.1. Kaasaegsete morfoloogiamodelite teoreetilised alused	24
2.1.1. WP-, IP- ja IA-mudel	24
2.1.2. Loomulikkus, avatus, produktiivsus.....	28
2.2. Senised läänemeresoome keelte sõnamuutmissüsteemi kirjeldused .	29
2.3. Soikkola murde muutemorfoloogia kirjeldamise põhimõtted	36
2.3.1. Üldpõhimõtted.....	36
2.3.2. Noomeni muutemorfoloogia kirjeldamise iseärasused	39
2.3.3. Verbi muutemorfoloogia kirjeldamise iseärasused	42
3. SOIKKOLA MURDE MORFOFONOLOOGIA PÕHIJONED	45
3.1. Vokaalisüsteem.....	45
3.1.1. Vokaalid ja nende esinemistingimused	45
3.1.2. Järgsilpide vokaalide kohandused	47
3.2. Konsonandisüsteem	48
3.2.1. Lühikesed konsonandid.....	48
3.2.2. Algupäraseid geminaadid	49
3.2.3. <i>l</i> - ja <i>n</i> -kaolised vormid	50
3.2.4. Tüvekonsonantide pikenemine.....	50
3.2.4.1. Üldgeminatsioon	50
3.2.4.2. Eripikendus	51
3.2.4.3. Kolmesilbiliste kõnetaktide geminatsioon	52
3.2.4.4. Kolmesilbiliste kõnetaktide eripikendus	54
3.2.4.5. Pikenemine rõhuta silbi järel.....	54
3.2.5. Astmevaheldus	55
3.2.5.1. Klusiilide astmevaheldus rõhulise silbi järel.....	55
3.2.5.2. Klusiilide astmevaheldus rõhuta silbi järel	58
3.2.5.3. Afrikaadi <i>ts</i> vaheldus.....	58
3.2.6. Konsonantühendite lihtsustumine	59
3.2.6.1. Astmevaheldusest tingitud assimilatsioonigeminaat.	60
3.2.6.2. Assimilatsioonigeminaat progressiivse assimilatsiooni tulemusena.....	60
3.2.6.3. Assimilatsioonigeminaat regressiivse assimilatsiooni tulemusena.....	60

3.2.7. Tüvekonsonantide vahelduse rakendumistingimused ja funktsionaalne kaal.....	61
3.3. Rõhk	63
3.4. Sõnavormi morfoloogiline struktuur	65
4. NOOMEN	69
4.1. Paradigma üldstruktuur	69
4.2. Arvukategooria	70
4.2.1. <i>i</i> -mitmus	71
4.2.2. <i>IOi</i> -mitmus	72
4.2.3. Supletiivsed mitmusetüved	73
4.3. Käändekategooria	74
4.3.1. Grammatilised käänded.....	74
4.3.1.1. Nominatiiv.....	74
4.3.1.1.1. Ainsuse nominatiiv	74
4.3.1.1.2. Mitmuse nominatiiv	75
4.3.1.2. Genitiiv.....	76
4.3.1.2.1. Ainsuse genitiiv	76
4.3.1.2.2. Mitmuse genitiiv	76
4.3.1.3. Partitiiv	77
4.3.1.3.1. Ainsuse partitiiv.....	77
4.3.1.3.2. Mitmuse partitiiv	80
4.3.2. Sisekohakäänded	81
4.3.2.1. Illatiiv	81
4.3.2.1.1. Ainsuse illatiiv	82
4.3.2.1.2. Mitmuse illatiiv.....	84
4.3.2.2. Inessiiv	85
4.3.2.3. Elatiiv	85
4.3.3. Väliskohakäänded	86
4.3.3.1. Allatiiv.....	86
4.3.3.2. Adessiiv.....	86
4.3.3.3. Ablatiiv.....	87
4.3.4. Translatiiv	87
4.3.5. Essiiv	88
4.3.6. Ebaproductiivsed käänded	89
4.3.6.1. Abessiiv.....	89
4.3.6.2. Instruktiiv	90
4.3.6.3. Ekstsessiiv	91
4.3.6.4. Terminatiiv	92
4.3.6.5. Komitatiiv	93
4.3.6.6. Prolatiiv	94
4.4. Possessiivsed käändevormid.....	94
4.5. Noomeni muuttüüpide tuvastamine.....	95
4.5.1. Tüvevaheldused.....	95
4.5.1.1. Tüve sisehäälikute vaheldused	96

4.5.1.1.1. Lähteklassifikatsioon astmevahelduse alusel.....	96
4.5.1.1.2. Lähteklassifikatsioon pikenemis- vahelduse alusel.....	99
4.5.1.2. Lähteklassifikatsioon lõpuvahelduse alusel	104
4.5.1.3. Muud tüvevaheldused	108
4.5.1.4. Lähteklassifikatsioon tüvevariantide vahelduse alusel	109
4.5.2. Lähteklassifikatsioon formatiivikomplektide vahelduse alusel.....	114
4.5.3. Koondklassifikatsioon.....	120
4.5.4. Noomeni morfoloogilise tüübi nihkeid	135
5. VERB.....	137
5.1. Paradigma üldstruktuur	137
5.2. Isikukategooria	140
5.2.1. Ainsuse 1. ja 2. isik	140
5.2.2. Ainsuse 3. isik	140
5.2.3. Mitmuse 1. ja 2. isik	142
5.2.4. Mitmuse 3. isik.....	143
5.3. Ajakategooria	143
5.3.1. Lihtminevik	144
5.3.2. Mineviku liitajad	145
5.4. Kõneviisi kategooria.....	145
5.4.1. Tingiv kõneviis.....	145
5.4.2. Käskiv kõneviis.....	146
5.4.3. Võimalikkuse kõneviis.....	148
5.5. Tegumoe kategooria	150
5.6. Kõneliigi kategooria	152
5.7. Infiniitsed verbivormid.....	154
5.7.1. Infinitiiv.....	154
5.7.2. Gerund.....	155
5.7.3. Supiin	156
5.7.2. Partitsiibid	157
5.7.2.1. Oleviku partitsiibid.....	157
5.7.2.2. Mineviku partitsiibid.....	158
5.7.2.2.1. Isikulise tegumoe mineviku partitsiip.....	158
5.7.2.2.2. Umbisikulise tegumoe mineviku partitsiip.....	160
5.8. Verbi muuttüüpide tuvastamine.....	160
5.8.1. Tüvevaheldused.....	161
5.8.1.1. Tüve sisehäälikute vaheldused	161
5.8.1.1.1. Lähteklassifikatsioon astmevahelduse alusel.....	161

5.8.1.1.2. Lähteklassifikatsioon pikenemis- vahelduse alusel	163
5.8.1.2. Lähteklassifikatsioon lõpuvahelduse alusel	167
5.8.1.2.1. Lähteklassifikatsioon kindla kõneviisi oleviku 1. isiku, supiini ja infinitiivi tüve lõpuvahelduse alusel	168
5.8.1.2.2. Lõpuvaheldus mineviku tunnuse liitumisel	169
5.8.1.2.3. Lõpuvaheldus tingiva kõneviisi tunnuse liitumisel	172
5.8.1.3. Muud tüvevaheldused	173
5.8.1.4. Lähteklassifikatsioon tüvevariantide vahelduse alusel	174
5.8.2. Lähteklassifikatsioon formatiivikomplektide vahelduse alusel	177
5.8.3. Koondklassifikatsioon	184
6. KOKKUVÕTE	193
LÜHENDID	201
Isuri külanimedelühendid	201
Keeleteaduslike terminite lühendid ja märgendid	202
KIRJANDUS	203
Käsitäjalised allikad	210
Eesti Keele Instituudi eesti murrete ja soome-ugri keelte arhiivi audiosalvestised	211
SUMMARY. The inflectional system of Soikkola Ingrian	212
ELULOOKIRJELDUS	222
CURRICULUM VITAE	223

JOONISED

Joonis 1.	Soikkola poolsaare isuri külad	21
Joonis 2.	Soikkola murde lühikesed vokaalid esi- ja järgsilpides	46
Joonis 3.	Soikkola murde pikad vokaalid 1. silbis	46
Joonis 4.	Soikkola murde pikad vokaalid järgsilpides	46
Joonis 5.	Isuri keele konsonandisüsteem	48
Joonis 6.	Põhitooni liikumise omapära eripikendusega sõnades	65

TABELID

Tabel 1.	Noomenite <i>kala</i> ja <i>orrāva</i> paradigma	42
Tabel 2.	Fonotaktilised vokaalivaheldused	47
Tabel 3.	Klusiilide astmevaheldus rõhulise silbi järel	56
Tabel 4.	Noomeni <i>heḗpoin</i> astmevahelduslikkus isuri keeles võrrelduna naaberkeeltega	57
Tabel 5.	Klusiilide astmevaheldus rõhuta silbi järel	58
Tabel 6.	Fonotaktilised konsonandivaheldused	59
Tabel 7.	Näited sisehäälikute vaheldusest erinevates kõnetaktides	61
Tabel 8.	Sisehäälikute vaheldus noomeni <i>vezi</i> vormistikus	63
Tabel 9.	Näited kaasrõhust sõltuvatest formatiivivariantidest	64
Tabel 10.	Verbi finiitvormide morfotaktika	67
Tabel 11.	Verbi infiniitsete vormide morfotaktika	68
Tabel 12.	Soikkola murde produktiivsed käänded	69
Tabel 13.	Soikkola murde ebaproductiivsed käänded	70
Tabel 14.	Noomeni lähteklassifikatsioon astmevahelduse alusel	97
Tabel 15.	Näide pikenemisvaheldusest astmevahelduse lähtetüübis 3	98
Tabel 16.	Noomeni lähteklassifikatsioon pikenemisvahelduse alusel	100
Tabel 17.	Lõpuvaheldus nominatiivi, genitiivi ja partitiivi ainsusetüve võrdluses	105
Tabel 18.	Noomeni lõpuvaheldus mitmuse tunnuse <i>-i</i> ees	107
Tabel 19.	Noomeni lõpuvaheldus mitmuse tunnuse <i>-(i)lOi</i> ees	107
Tabel 20.	Fonotaktikast tulenevad vaheldused. Noomen	108
Tabel 21.	Noomeni supletiivse mitmusetüve moodustusreeglid	108
Tabel 22.	Noomeni lähteklassifikatsioon tüvevariantide vahelduse alusel	110
Tabel 23.	Käänete morfoloogilised formatiivid. Ainsus	114
Tabel 24.	Käänete morfoloogilised formatiivid ja nende analoogiarühmad. Mitmus	115
Tabel 25a.	Noomeni lähteklassifikatsioon morfoloogiliste formatiivide alusel	117
Tabel 25b.	Noomeni lähteklassifikatsioon morfoloogiliste formatiivide alusel	119
Tabel 26.	Noomeni koondklassifikatsioon	122

Tabel 27.	Noomeni muuttuübid	127
Tabel 28.	Näited noomeni morfoloogilise tüübi muutustest	135
Tabel 29.	Verbi <i>lähtiä</i> põhiparadigma	138
Tabel 30.	Verbi <i>lähtiä</i> täis- ja ennemineviku paradigma	139
Tabel 31.	Verbi <i>lähtiä</i> eitava kõne paradigma	139
Tabel 32.	Verbi lähteklassifikatsioon astmevahelduse alusel	162
Tabel 33.	Verbi lähteklassifikatsioon pikenemisvahelduse alusel	164
Tabel 34.	Lähteklassifikatsioon kindla kõneviisi oleviku 1. isiku, supiini ja infinitiivi tüve lõpuvahelduse alusel	169
Tabel 35.	Verbi lõpuvaheldus mineviku tunnuse liitumisel	170
Tabel 36.	Verbi lõpuvaheldus tingiva kõneviisi tunnuse liitumisel	172
Tabel 37.	Fonotaktikast tulenevad vaheldused. Verb	173
Tabel 38.	Verbi lähteklassifikatsioon tüvevariantide vahelduse alusel	175
Tabel 39.	Finiitvormide formatiivid	179
Tabel 40.	Infiniitvormide formatiivid	181
Tabel 41a.	Verbi lähteklassifikatsioon morfoloogiliste formatiivide alusel	182
Tabel 41b.	Verbi lähteklassifikatsioon morfoloogiliste formatiivide alusel	183
Tabel 42.	Verbi koondklassifikatsioon	184
Tabel 43.	Verbi muuttuübid	189

1. SISSEJUHATUS

1.1. Töö eesmärk

Väitekirja eesmärk on väikese kõnelejaskonnaga läänemeresoome keele, isuri keele Soikkola murde sõnamuutmissüsteemi kirjeldamine keele morfofonoloogilist süsteemi mõjutanud keeleajalooliste arengute taustal.

Sõnamuutmissüsteemi kirjeldatakse noomeni ja verbi muuttüüpide tuvastamise ja näiteparadigmade esitamisega. Töös antakse ülevaade Soikkola murde noomeni ja verbi muuttüüpide mitmekesisust põhjustavatest morfofonoloogilistest nähtustest ning tüvede ja formatiivide varieerumise keeleajaloolisest taustast. Isuri keeles on kõikide morfofonoloogiliste protsesside rakendumiseks oluline (kunagine) sõnavorm kui tervik. Uurimuses antakse ülevaade noomeni ja verbi grammatilistest kategooriatest ning kirjeldatakse, milline peab olema sõna ehitus selleks, et ta Soikkola murdes saaks väljendada konkreetseid grammatilisi tähendusi: millised tüve teisendused on selleks vajalikud, millised on morfoloogilised formatiivid ja nende liitumistingimused erineva struktuuriga sõnadel. Olulisel kohal on ka sõnavormide paradigmaatilised seosed ehk selgitamine, milliste sõnavormide moodustus on üksteisest tuletatav.

Väikese kõnelejaskonnaga sugulaskeele – nagu seda on praegu Ingerimaal mõnekümne vanema põlvkonna inimese poolt kõneldav Soikkola murre – uurimise huvides on väga tähtis, et isuri sõnamuutmissüsteem ning selle kirevust mõjutavad nähtused oleksid kirjeldatud ja analüüsitud võimalikult põhjalikult, niipalju kui keeleainese kättesaadavus veel lubab. Arvestades hääbuva isuri keele vähest elujõudu, on isuri muutemorfoloogia kirjeldus koostatud n-ö viimasel hetkel, keele kõnelejaskond on viimase saja aasta jooksul oluliselt vähenenud (vt Ernits 2007; Heinsoo ja Saar 2015; Kuznetsova jt 2015). Kahtlemata oleks isuri muutemorfoloogia kirjeldus olnud detailsem ja rikkalikum, kui see oleks koostatud pool sajandit tagasi. Käesoleval ajal ei kuule me enam kõneldavat Hevaha ega Oredeži murret. On ka alust arvata, et praegu Ingerimaal kõneldavad Soikkola ja Alam-Lauga murre on kunagisest vormi- ja sõnavararikkusest palju minetanud ning see protsess on pöördumatu. Seda suurem autori tänu kuulub neile isuri prouadele (viimastel aastatel on keelejuhtideks olnud peamiselt naisterahvad), kes on jaksanud vastata keeleuurija pikkadele ja väsitavatele küsimustikele. Töö eesmärgi täitmist toetavad varasemad keeleteaduslikud isuri keele eriuurimused (nt Ariste 1960; Laanest 1966a, 1966b, 1986 jne; Porkka 1885; Sovijärvi 1944), mis sisaldavad hulgaliselt isuri keeleainest. Isuri keel on võrrelduna teiste läänemeresoome keeltega seni siiski suhteliselt vähem uuritud, ehkki viimastel aastatel on eriti Soikkola murde fonoloogia oma erilisusega ka läänemeresoome keelte seas pälvinud keeleteadlaste kõrgendatud tähelepanu (vt nt Kuznetsova 2013, 2015, 2016; Markus 2010, 2011; Markus jt 2013; Prillop 2015).

Soikkola murre sarnaneb keeletüübilt mõneski aspektis põhjaeesti keskmurdel põhineva eesti kirjakeele (vt nt Erelt jt 1995; Must ja Univere 2002; Viks 1992) ja lõunaeesti murretega (vt nt Toomsalu 1995; Iva 2007, 2010),

samuti isuri keele naabruses sajandeid kõneldud Eesti kirderannikumurdega (Must 1987). Töö üks kaaseesmärke on kõrvutada isuri keele sõnade muutmist teiste läänemeresoome keeltega.

Soikkola murde morfofonoloogia põhijoonte kirjeldamisel on kasutatud töö autori varasemat uurimust Soikkola murde konsonandivahelduse tüüpidest (Saar 2014). Verbi grammatiliste kategooriate kirjeldamisel on toetutud eeltööna ehk magistritööna valminud Soikkola verbi muutmissüsteemi kirjeldusele (Saar 2008), mida on aga olulisel määral täiendatud. Loodetavasti panustab käesolev muutemorfoloogia kirjeldus sisendprobleemide komplektina ja ühe morfofonoloogiliselt küllaltki huvitava keele näitematerjalina ka üldisesse morfoloogia-teooriasse. Et XXI sajandi alguses on Soikkola poolsaarel tekkinud ka isuri aktiiv, kellel on huvi emakeele (täpsemalt – vanaemade keele) õppimise vastu, siis võiks optimistlikult loota, et töö on tulevikus ka praktiline väärtus õppe-materjalide koostamise alusena, millega omakorda saaks toetada isuri keele revitaliseerimise püüdeid.

1.2. Töö meetod ja ülesehitus

Töö uurimisobjektiks on Soikkola murde sõna (noomen ja verb) ja selle erikujulised realiseerimised erinevates muutevormides. Soikkola murde sõnamuutmissüsteemi kirjeldus on olemuselt sünkroonne ja kirjeldav ning järgib klassikalisi sõna ja paradigma mudeleid, milles keele sõnamuutmissüsteem kirjeldatakse noomeni ja verbi muuttüüpide terviklike näiteparadigmade esitamisega (Ackerman, Malouf 2016; vt ka Carstairs-McCarthy 2001: 333) ning mida on kasutatud ka mitmetes varasemates läänemeresoome keelte ja murrete muutemorfoloogia kirjeldustes (nt Iva 2007; Kährik 1980, 1988; Viks 1980, 1982a, 1992; Õispuu 1994 jt). Noomeni ja verbi muutmissüsteemi kirjeldamisel ühendatakse nii sõna- kui ka morfeemipõhise meetodi põhimõtted (vt Blevins jt 2017).

Isuri keelt ning selle Soikkola murret iseloomustab suur varieeruvus. Esiteks ilmnevad sõnavormide moodustamisel erinevused sama muuttüübi sees (siinkohal peetakse silmas ennekõike tüvekujude varieerumist); teiseks on muuttüübi erinevad tüvemuutismallid ning tüvele liituvate formatiivide komplektid. Et uuritavaks objektiks ei ole normingutest lähtuv kirjakeel – kuna isuritel puudub juurdunud ja keelt mõjutanud kirjakeele traditsioon (vt ka ptk 1.3.2) –, vaid kõneldav keel, siis esineb varieerumist ka Soikkola murdeala sees piirkonniti ja külititi, võimalik, et ka idiolektiti, ent kuna eriti viimastel aastatel on keelt oskavate informantide hulk järjest kahanenud, siis on sedalaadi üldistuste tegemine („erilisuste“ omistamine konkreetsele informandile või külale) võibolla ennatlik ja keeruline. Käesolevas morfoloogiakirjelduses püütakse kõiki neid varieerumisi arvestada võrdseina. Võrdsetena arvestatakse kõiki erinevaid avaldumisi, nt IpsPr vorme sõnast *laski.a* 'lasta; lubada' : *lassā* ~ *lazedā* ~ *laskepā*, kus esimesel juhul liitub impersonaali tunnus konsonanttüvele, teisel juhul nõrgaastmelisele vokaaltüvele, kolmandal juhul astmevahelduseta

paradigmas vokaaltüvele. Selliseid varieerumisi ei esitata paralleelvormidena, vaid arvestatakse võimalust sõna kuulumiseks mitmesse muuttüüpi ehk muutumiseks eri muutmismalli järgi. Seejuures on oluline kindlaks teha sõnamuutmismallide tuvastamiseks olulised ning mitteolulised varieerumised. Morfoloogiliselt oluline ehk eristav on näiteks lõpukadu kahe- ja enamasilbiliste *l-*, *r-* ja *n-*tüvede puhul ainsuse osastava formatiivis (PrtSg *kannēlv* 'kannelt', *hum mārd* 'uhmrit', *sū.ānd* 'südant'), kuna see lõpukadu kehtib ainult vaadel-dava morfoloogilise kategooria piires (vrd säilinud vokaaliga NomSg *emāndā* 'emand'), samal ajal ühesilbilisele *l-*, *r-* ja *n-*tüvele liitumisel on lõpukadu *n-ō* fakultatiivne ehk tavaline on osastava lõpuvokaali säilimine, nt PrtSg *kēlv* ~ *kēldā* 'keelt', *sūrd* ~ *sūrdā* 'suurt', *sēnd* ~ *sēndā* 'seent' (Laanest 1984: 69–70). Iga keel on eriline ja isesugune, ent tüpoloogiliselt kuulub Soikkola murre nende väheste maailma keelte hulka, millele on omane konsonantide ternaarne opositsioon (vt Asu jt 2016; Markus jt 2013). Sellele lisanduvad veel muud sõnade käitumist ning tüvede ja morfoloogiliste formatiivide varieerumist mõjutavad küllaltki reeglipärased muutused, mis omavahel suuremal või vähemal määral kombineerudes annavad tulemuseks suhteliselt suure arvu muuttüüpe (muuttüüpide arv iseenesest ei ole seatud töö eesmärgiks).

Mis tahes keele morfoloogias on paradigma funktsioneerimine määratud realiseerumise reeglitega (Stump 2001a: 33). Isuri keele teenekamaid uurijaid Arvo Laanest sõnas omal ajal allakirjutanut isuri keele uurimisega jätkama julgustades, et isuri keel on väga reeglipärane. Tõepoolest – isuri keel on reeglipärane, ent uurija jaoks on huvitavaks väljakutseks nii reeglite kui nende omavaheliste kombinatsioonide hulk, mida tuleb sõnamuutmissüsteemi kirjeldamisel arvestada. Muutmismustreid ei ole aga üheski keeles lõputult, vaid konkreetne hulk, mida on sõnade omaduste liigitamisel nimetatud ka „loendatud keerukuseks“ (Ackerman, Malouf 2013: 433 jj). Isuri keeles on variantsed nii suur osa tüvedest kui ka formatiividest. Variatiivsus ei ole „keele rikkusena“ tekkinud aga iseenesest, vaid sõltub sõna kui terviku (kunagisest) struktuurist ning häälikulisest koostisest. Seetõttu selgitatakse sõnavormi kui terviku analüüsimisel vormistikes nii tüvede kui morfoloogiliste formatiivide varieerumised ehk võimalikud fonoloogilised realisatsioonid keeleajaloolisel taustal. Seejärel on võimalik selgitada sõnavormide vahelised moodustumallid ja analoogiartühmad ehk asuda lahendama „paradigma lahtri täitmise probleemi“ (Ackerman, Malouf 2009).

Töö aluseks olevate tuhandete lekseemide ja nende kümnete erinevate vormide vaheliste seoste ja erinevuste selgitamisel paremini orienteerumiseks on eeskujuks võetud läänemeresoome keelte sõnamuutmissüsteemide kirjeldamisel end õigustanud töö etappidesse jagamine, mille lähtekohaks on süsteemide üldteooria kontseptsioon, mille kohaselt iga uuritavat objekti tuleb käsitada funktsioneeriva süsteemina ning mis tahes probleemi uurimisel allub osaprobleemide lahendamine põhiprobleemi huvidele (Viks 1977: 3). Lahti seletatuna – noomenite ja verbide koondklassifikatsioonid ehk muuttüübid tuvastatakse erinevatel liigitusalustel põhinevate lähteklassifikatsioonide ja sõnavormide realiseerumisreeglite kombinatsioonide kaudu.

Töö koosneb viiest peatükist. Esimeses peatükis tutvustatakse sissejuhatavalt töö eesmärki, meetodit ja ülesehitust ning antakse ülevaade senistest isuri keele sõnamuutmise keeleteaduslikest käsitlustest ning 1930ndatel loodud (ja kaotatud) isuri kirjakeelest, mille tarvis sõnamuutmise kirjeldamine oli kantud pedagoogilistest ja keelekorralduslikest eesmärkidest. Peatüki lõpetab töö aluseks oleva keelematerjali päritolu ja esitusviisi tutvustus.

Teises peatükis antakse lühiülevaade kaasaegsete morfoloogiamudelite teoreetilistest alustest ning senistest läänemeresoome keelte sõnamuutmissüsteemide kirjeldustest rõhuasetusega väikse kõnelejaskonnaga läänemeresoome keelte ja murrete muutemorfoloogia käsitlusel. Seejärel tutvustatakse käesolevas töös rakendatavaid Soikkola murde muutemorfoloogia kirjeldamise põhimõtteid.

Muuttüüpide tuvastamise eeletapina antakse kolmandas peatükis ülevaade Soikkola murde morfofonoloogia põhijoontest. Läänemeresoome keelte sõnamuutmissüsteemide kirjeldamisel on üheks traditsiooniliseks liigitusaluseks astmevaheldus, mille ulatus on keeliti erinev. Isuri keeles ei piirdu konsonandivaheldus sõnade muutmisel paradigmas pelgalt üksik- ja kaksikkluusiilide astmevaheldusega pearõhulise silbi piiril. Soikkola murre on põhjaeesti, lõunaeesti ja liivi keele kõrval üks keerulisemaid ja iseäralik mitmete eri tüüpi geminatsiooni- ja tugevnemisnähtuste poolest ja nende koosesinemise tõttu paradigmas (vt Saar 2014). Näiteks verbi *külpiä* 'pesema' paradigmas esinevad kolmest erineva vokaaliga lõppevast tüverühmast kahes regulaarsed kolme konsonandi vaheldused ja ühes samasse vaheldussarja kuuluv kahe konsonandi vaheldus (Saar 2014: 258):

<i>külvedä</i> (IpsPr)	<i>külvimmä</i> (Ipf3Pl)	
<i>külbenēd</i> (PsPtsPretPl)	<i>külbizimmä</i> (Knd1Pl)	<i>külbömä</i> (Sup)
<i>külpēnd</i> (PsPtsPretSg)	<i>külpiä</i> (Inf)	<i>külpövä</i> (PsPtsPr)

Ehkki muuttüüpide kirjeldamisel ei ole oluline kvaliteedi- ja kvantiteedisuhete tagamaa, vaid oluline on lõpptulemusena tuvastada vaheldused ja nende koht paradigmas (mis millega ja mis tingimustel vaheldub), on protsessidest parema arusaamise huvides oluline uurida vahelduste tekkimist ja seoseid ka keeleajaloolises vaates. Toetudes varasematele isuri keele ja Soikkola murde häälikuloo kirjeldustele (nt Laanest 1986; Sovijärvi 1944 jt) esitatakse kolmandas peatükis ülevaade Soikkola murde morfofonoloogia põhijoontest. Peatükk 3.1 käsitleb vokaale ja nende esinemistingimusi, peatükk 3.2 konsonandisüsteemi, milles on olulisel kohal tüve sisekonsonantide kvantiteedi- ja kvaliteedivahelduse kaks suunda: pikenemisvaheldus (tugevnemine) ja astmevaheldus (nõrgenemine). Kirjeldatakse nii vokaalide kui konsonantide regulaarseid, konkreetsete häälikute liitumisel esinevaid häälikuvaheldusi. Üks olulisi sõnamuutmissüsteemi mõjutavaid prosoodianähtusi isuri keeles on sõna rõhk. Kaasrõhu (olemasolul ja) asukohal sõnas näikse siin olevat oluliselt suurem roll kui teistes läänemeresoome keeltes – see mõjutab nii tüvesid kui formatiive ehk teisisõnu

sõna tervikuna. Rõhuga seonduvaid muutemorfoloogias olulisi aspekte kirjeldatakse peatükis 3.3 ning sõnavormide üldist morfoloogilist struktuuri peatükis 3.4.

Neljandas peatükis antakse esmalt ülevaade Soikkola murde noomeni grammatilistest kategooriatest ning täpsustatakse formatiivide (sõnaga seonduv kogu grammatiliste tähenduste komplekt, sh tunnused ja lõpud) variandid ja liitumistingimused. Peatüki tuumaks on alapeatükk 4.5 „Noomeni muuttüüpide tuvastamine“, kus esitatakse noomeni muuttüüpide tuvastamiseks koostatud lähteklassifikatsioonid, lähteklassifikatsiooniti sõnavormide paradigmaatilised seosed ja koondklassifikatsioon ehk noomeni muuttüübid. Soikkola murde tüve sisehäälikute vaheldusmallide käsitus erineb läänemeresoome keelte senistest tüve sisehäälikute vahelduse ühtses süsteemis kirjeldustest, kuhu on olnud kaasatud nii nõrgenemised kui tugevnemised (vt nt Iva 2007: 66–67; Saar 2008: 44–46) – tüve sisehäälikute vahelduse (vt 4.5.1) analüüsimiseks on koostatud sisult ja suunalt erinevate nähtuste vaheldusrütmi kirjeldamiseks eraldi vaheldusmallid astmevahelduse ja pikenemisvahelduse alusel. Noomeni lõpuvaheldus on samuti kirjeldatud etapiti: a) lõpuvaheldus NomSg, GenSg ja PrtSg võrdluses; b) lõpuvaheldus mitmuse tunnuse *-i* liitumisel; c) lõpuvaheldus mitmuse tunnuse *-(l)lOi* liitumisel. Kaks viimast on teisisõnu mitmuse tunnuse liitumisreeglite komplektid. Kuna kõik sõna muutmisel esinevad vaheldused ei klassifitseeru otseselt tüve sisehäälikute ega lõpuvahelduseks, on lisaks neile esitatud fonotaktikast tulenevad vaheldusreeglid ning suplettiivse mitmusetüve moodustusreeglid. Noomeni tüvevariantide vaheldused võtab kokku kõiki tüvevaheldusi haarav, kontrolliva ning koondklassifikatsiooni jaoks ettevalmistava iseloomuga tüvevariantide vahelduse lähteklassifikatsioon. Osas 4.5.2 esitatakse lähteklassifikatsioon noomenile liituvate formatiivivariantide komplektide alusel. Noomeni peatüki lõpetavad koondklassifikatsioon ning mõned tähelepanekud noomenite morfoloogilise tüübi muutumisest.

Viies peatükk on ülesehituselt neljandaga sarnane: esmalt antakse ülevaade verbi grammatilistest kategooriatest ning täpsustatakse formatiivide variandid ja liitumistingimused. Peatükis 5.8 esitatakse muuttüüpide tuvastamiseks koostatud lähteklassifikatsioonid ja koondklassifikatsioon. Lähteklassifikatsioonide komplekt on analoogne noomeni peatükis esitatuga. Tüve sisehäälikute vaheldusmallide tuvastamiseks on koostatud eraldi lähteklassifikatsioonid astmevahelduse ja pikenemisvahelduse alusel. Lõpuvahelduse kirjeldamiseks on koostatud kolm lähteklassifikatsiooni: a) lõpuvaheldus IndPr1Sg, Sup ja Inf tüve võrdluses; b) lõpuvaheldus mineviku tunnuse liitumisel; c) lõpuvaheldus tingiva kõneviisi tunnuse liitumisel. Kaks viimast on ka verbi puhul liitumisreeglite komplektid. Tüve sisehäälikute ja lõpuvahelduse lähteklassifikatsioonid võtab kokku tüvevariantide vahelduse lähteklassifikatsioon. Osas 5.8.2 esitatakse verbi lähteklassifikatsioon formatiivivariantide komplektide alusel. Verbi koondklassifikatsioon ehk muuttüübid esitatakse osas 5.8.3.

1.3. Varasemaid isuri keele sõnamuutmise käsitlusi

1.3.1. Keeleteaduslikud käsitlused

Isuri keele sõnamuutmise uurimise ajalugu ulatub 130 aasta taha. Aastast 1885 pärineb Volmari Porkka doktoriväitekiri „Ueber den ingrischen Dialekt mit Berücksichtigung der übrigen finnisch-ingermanländischen Dialekte“, mis on esimene ja ühtlasi käesoleva hetkeni viimane kogu keelt hõlmav teadustöö, kus esitatakse muuhulgas ülevaade muuttüüpidest (noomeni ja verbi klassidest). Porkka väitekirjas antakse ülevaade isuri keele foneetikast ja morfoloogiast (rõhuasetusega Soikkola ja Hevaha murdel) ning esitatakse rohket võrdlusmaterjali Ingeri soome murretest. Porkka uurimus ei ole keelegeograafiline tänapäevases mõttes, kuna seda teadusharu polnud veel välja kujunenud, seetõttu ei anna Porkka näidete esitamisel kohaviiteid, murregi on mainitud vaid siis, kui autoril on olnud andmeid, et antud vormi tarvitusel esineb murderinevusi. Põhiline ainek esindab Soikkola ja Hevaha murret, natuke vähem Oredeži ja Alam-Lauga murret. Tuleb kahetseda, et uurimata on jäänud põhja pool Neevat kõneldud isuri keel, mis sel ajal arvatavasti veel eksisteeris. (Laanest 1986: 7)

Noomenid jaotab Porkka kolme sõnaklassi nagu ka tolleaegses [soome] kirjakeeles (vt Porkka 1885: 61–74). Esimesse klassi kuuluvad sõnad, mille nominatiivi vorm lõpeb pika vokaaliga: *pää* 'pea' ja *kiukaa* 'ahi'. Seejuures juhib Porkka (1885: 65) tähelepanu, et esimesse klassi kuuluvad kahesilbilised sõnad flekteeruvad Soikkola murdes mitmuses teise sõnaklassi reeglite järgi, nt *kiukaa* : *kiukoja*; *lämmää* : *lämmiä*, seevastu Hevaha murdes moodustub 2. silbi pika vokaali ja mitmuse tunnuse *i* liitumisel diftong, millele järgneb partitiivi lõpp *-da*: *kiukoida*, *harmoida*. Teise noomeniklassi kuuluvad astmevahelduslikud kahesilbilised vokaaltüvelised noomenid, nagu *katto* 'katus', *mado* 'madu' ja *jalga* 'jalg', **etA*-noomenid (näitesõna *valkia* 'valge') ning kolmesilbilised vokaaltüvelised noomenid, nagu *harakka* 'harakas' (Porkka 1885: 68–71). Kolmandasse noomeniklassi on Porkka arvanud kahetüvelised noomenid: *käzi* 'käsi', *heppoin* 'hobune', *lühüt* 'lühike', *tervehüsse*, *-üs* 'tervis', *sie* 'side', *pereh* 'pere', *ruis* 'rukis', *mädäs* 'mätas' ja *kevät* 'kevad', huvitaval kombel on kolmandasse klassi arvatud ka *e*-tüvelised noomenid, nagu *regi* 'regi' (Porkka 1885: 71–74).

Porkka kirjutab (1885: 65), et teise ja kolmanda klassi vahel asetsevad Hevaha murdes järgmised sõnad: *leeme* 'supp' : PrtSg *leeme* ja *leendä*, *toome* 'toomingas' : *toonda* ja *toomea*; *sukse* 'suusk' : *susta* ja *sukseä*; *neeme* 'neem' : *neemeä*; *taime* 'idu'; *taim* : *tainda*; *lakse* 'laht' : *laksea* (st sõnad, mis võivad esineda nii ühe- kui kahetüvelistena).

Tuues põhjuseks verbide pööramise suure sarnasuse soome kirjakeelega, mainitakse kirjeldavas osas lähemalt ainult verbivorme, mille muutmine on soome keelest erinev (Porkka 1885: 65). Analüüsides verbi muutmist, jaotab Porkka tegusõnad kahte suuremasse rühma subjektiivse ja refleksiivse pööramise alusel. Subjektiivselt pöörduvad verbid jagab Porkka kahte klassi, arvates I klassi verbid *saa*-, *too*- ja *käü*-, II klassi *sano*-, *kuto*-, *leipoi*-, *haravoi*-, *anta*-,

luke-, *tule-* : *tul-*, *mäne-* : *män-*, *pakene-* : *paet-*, *maka(i)ta-* : *maat-* ning *hävitä-* : *hävät-*. Refleksiivse pööramise näidetena esitatakse verbid *heittii-* : *heittiis-*, *istui-* : *istuis-* ja *kummartai-* : *kummartais-*. Esitatakse ka kõikide nimetatud verbide põhiparadigmad (Porkka 95–117). Tähtsa erinevusena III flektsiooni-klassi verbide pööramises Soikkola ja Hevaha murde vahel toob Porkka välja kindla kõneviisi oleviku mitmuse 1. ja 2. isiku, kus Hevaha murre on säilitanud oletatavalt vanema keelekuju, vrd *magaeman* (isH) ja *makkaamma* (isS). (Porkka 1885: 87–117)

Kokkuvõttes jäi Porkka (1885: 3) siiski arvamisele, et isuri murret peab pidama karjala keele eri haruks nii keeleandmete kui ka rahva enesenimetuse põhjal. Paul Ariste hinnangul oli sellel arvamusel saatuslik mõju isuri keele edasisele uurimisele: mõned hilisemad soome uurijad ei tunnustanud enam üldse isuri keele iseseisvust, vaid on pidanud seda vaieldamatult karjala keele üheks murdeks, n-ö Ingerimaa karjala murdeks. Ent need autorid on hüljanud tõiga, et nende keelte vahel on ka palju selliseid erijooni, mis pole ühised mõlemale keelele ning mille poolest isuri keel õige teravalt erineb tänapäeva karjala murretest ja mille pärast isuri keelt ei saa kuidagi pidada karjala murdeks. (Ariste 1956a: 38)

Isuri keele morfoloogiat, sh sõnamuutmist on hiljem (st XX ja XXI sajandil) käsitletud üksikteemadena ja ka mitmeid läänemeresoome keeli või murdeid hõlmavate uurimuste osana (vt nt Laanest 1984, 1993; Oinas 1961; Ross 1988; Suoniemi-Taipale 1994; Särkkä 1969; Tuomi 1990 jt). Noomeneist enam on uurijaid paelunud verbe puudutavad küsimused, nt refleksiivsuse väljendamine ja refleksiivne pööramine (Lehtinen 1978; V. Koivisto 1995), konsonanttüvelised verbiparadigmad (J. Koivisto 1996; Lehtinen 1979), aga ka translatiiv-verbid (Laakso 1990), vene verbide kohanemine Venemaa läänemeresoome keeltes (Pugh 1999), eitusverb (Savijärvi 1977), passiivi ja mitmuse vormide suhted (Nirvi 1947; Savijärvi 2001) jne. Isuri keele kõiki murdeid haarava hääliku- ja vormimoodustuse ajaloo on kirjutanud Arvo Laanest (1986), Eesti Ingeris kõneldud Rosona murde häälikuloo ülevaate Julius Mägiste (1925), eriuurimuse Soikkola murde häälikuloost Antti Savijärvi (1944). Morfoloogiaga on tihedalt seotud viimasel kümnendil elavnenud huvi isuri keele foneetika ja (morfo)fonoloogia vastu (vt nt Gordon 2009; Kuznetsova 2013, 2015, 2016; Markus 2010, 2011; Markus jt 2013; Prillop 2015; Saar 2014 jt).

1.3.2. Isuri kirjakeel

Aastatel 1932–1937 oli isuritel erinevalt naabritest vadjalastest võimalus oma-keelseks koolihariduseks ja kirjasõnaks. Suurema osa kirjanduse autor või üks autoritest oli Väinö Junus, sündinud 1905. aastal Pokkisen-Purskova külas Gattšina rajoonis. Aastal 1932 valmistas ta koos V. S. Duubofi (Dubovi) ja J. J. Lensuga ette aabitsa isuri koolidele (Duubof jt 1932). Järgmisel kahel aastal andis Junus välja kaks lugemikku 2. ja 4. klassile (1933, 1934), samal ajal ta tõlkis ja andis välja aritmeetika ülesannete kogumiku 4. klassile. Mõne aasta

jooksul 1930. aastate keskpaigas anti välja üle 30 nimetuse isurikeelset kooli-kirjandust. Aastal 1936 välja antud isuri keele grammatika, selle 1. osa – morfoloogia kui abivahend õpetajatele, oli viimaseks Junuse sulest ilmunud raamatuks. Nagu on teada, hävitati 1930. aastate lõpul sihikindlalt kirjaoskajaid, aktiivseid tegelasi: majapidamiste juhte, õpetajaid, loomeinimesi, nende seas isuri grammatika autor Junus. Ainult õnnelikuks juhuseks võib lugeda tema väljaandeid üks aasta enne tema hukkamist. Junuse saatus on väga näitlik. Junus arreteeriti 31-aastasena 29. oktoobril 1937. aastal, mil ta töötas dotsendina Leningradi Ajaloo ja Lingvistika Instituudis. Junusele mõisteti kõrgeim karistusmäär: ta lasti maha sama aasta 15. novembril süüdistatuna koostöös kontr-revolutsioonilise rahvusliku fašistliku organisatsiooniga ning – rehabiliteeriti 20 aasta pärast postuumselt. (Vt lähemalt Heinsoo ja Saar 2015: 121–122; Mirenkov 2002: 208–209)

Esimesed isurikeelsed raamatud rajanesid Soikkola kandi keelele, mistõttu mitmed vormid ja sõnad jäid laugalastele arusaamatuks. 1936. aastal trüki-valgust näinud Junuse „Ižoran keelen grammatikka. Morfologia opetaijaa vart“ eesmärgiks oli luua kirjakeel, mis oleks mõistetav nii Lauga kui Soikkola murde kõnelejatele, milles oleks esindatud mõlema murde vormistik ja mille õigekirja-reeglid oleksid arusaadavad nii Lauga kui Soikkola inimestele (Junus 1936: 3–5). Junuse grammatika on koostatud keelekorralduslikel ja õigekesksuse reegleid seadvatel eesmärkidel. Seejuures pidas autor tähtsaks, et kirjakeele loomisel arvestataks kõigi eri murrete iseärasusi ning valitaks neist kirjakeelde need, mis on kergemad omandada ning arusaadavad kõigi murrete kõnelejatele. Junuse grammatika (nagu autor ise eessõnas ütleb) ei ole ainult keeleteaduslik uurimus. See ei esita fakte ainult elavast kõnekeelest, vaid loob ise uusi reegleid kirja-keele hüvanguks, üritab tugevdada kirjanorme, mis ühendaks sillana kaht murret. Siiski on väga tänuväärne, et muuttüüpide kirjeldamise juures mainib ta sageli ka murdeerinevusi ja toob kirjakeelde valitud paradigmade kõrvale näiteid sellest, kuidas just Soikkola inimesed mõnd sõna muudavad (vt nt Junus 1936: 52–55). Junus esitab grammatikas ka nimisõnade muuttüübid (isuri keeles *painutustiipat*) ning näited omadussõnade ja arvsõnade muutmise. Nimisõnade muuttüüpe on 13, jaotatuna nominatiivi tüve lõpu järgi: *in*-lõpulised nimisõnad (*kärpäin*), *s*-lõpulised nimisõnad (*patsas*, *kalakas*, *petos*, *oikehus*), *a*-lõpulised nimisõnad (*kana*, *koira*), *o*-, *u*- ja *y*-lõpulised nimisõnad (*koivu*), *i*-lõpulised nimisõnad (*lehti*, *vesi*), *e*-lõpulised nimisõnad (*lähe*), *t*-lõpulised nimisõnad (*päivyt*), ühesilbilised nimisõnad (*maa*) (Junus 1936: 49–66).

Hoolimata Junuse õpikute keelele omastest soomepärasustest (vt ka Ariste 1956a: 36) on tegemist siiski väga tänuväärsete allikatega.

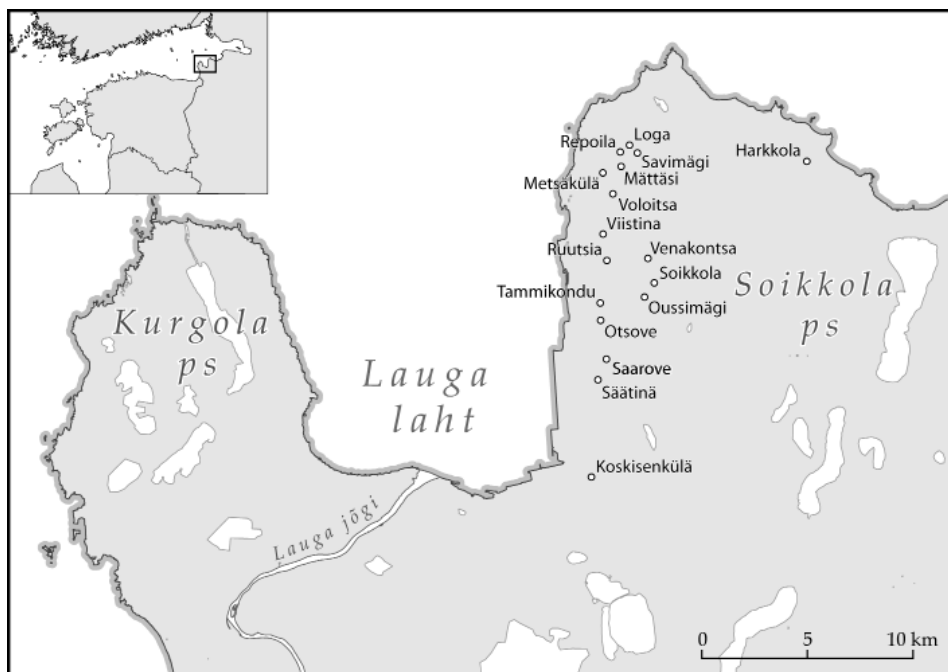
1.3. Keeleainese päritolu ja esitusviis

Soikkola murde noomenite ja verbide esmase jaotamise aluseks oli üle 2500 lekseemi noomeneid ja samavõrra verbe. Uurimus on olemuselt sünkroonne, ent täpsustada tuleb, et keeleaines peegeldab põhiliselt 20. sajandi keskel ja II poolel kõneldud isuri keelt, mil see oli veel vene keelest vähem mõjutatud ning mil on kogutud kõige suurem hulk isuri keeleainest. Suurem osa morfoloogia kirjelduse aluseks olevast keelematerjalist pärineb:

- 1) R. E. Nirvi sõnaraamatust „Inkeröismurteiden sanakirja“ (1971, töös viidatud IMS);
- 2) tekstikogumikest: „Isuri keelenäiteid“ (Ariste 1960), „Isuri murdetekste“ (Laanest 1966a); „Lähisukukielten lukemisto“ (Virtaranta 1967, töös viidatud LSL);
- 3) teadustöödest: „Ueber den Ingrischen Dialekt mit Berücksichtigung der übrigen finnisch-ingermanländischen Dialekte“ (Porkka 1885); „Foneettis-äännehistoriallinen tutkimus Soikkolan inkeröismurteesta“ (Sovijärvi 1944), „Ижорские диалекты: лингвogeографическое исследование“ (Laanest 1966b); „Isuri keele ajalooline foneetika ja morfoloogia“ (Laanest 1986) jt.

Hindamatuks töövahendiks morfoloogiliselt erinevalt käituda võivate sõnade edasisel tuvastamisel on olnud Raimo Jussila „Inkeröismurteiden käänteisanasto“ (1986), mis on Nirvi suure sõnaraamatu „Inkeröismurteiden sanakirja“ pöördvariant. Keeleainest on ammutatud ka Tartu Ülikooli eesti murrete ja sugulaskeelte arhiivis säilitatavatest käsikirjalistest välitööde päevikutest (Ariste 1956b; Ambus 1956) ja diplomitöödest (Sander 1960; Virkus 1980). Põgus, ent huvipakkuv arhailiste vormide analüüs isuri ja vadja rahvalaulude keele morfoloogiast pärineb Juhan Peegli sulest (Peegel 1953). Lisaks on materjali saadud Eesti Keele Instituudi eesti murrete ja soome-ugri keelte arhiivis säilitatavatest Arvo Laanesti helisalvestistest aastatest 1956–1984. Võrdlevalt on materjali kogumisel jälgitud 1930ndatel ilmunud isurikeelseid õpikuid (Junus 1934; Junus ja Iljin 1936; Junus ja Maksimov 1936) ja õpetajatele töövahendiks mõeldud grammatikat (Junus 1936).

Töö kvaliteedi huvides oli vältimatult vajalik paradigmade kontrollimine, täiendamine ja täpsustamine välitöödel Soikkola poolsaarel (vt joonis 1), mida käesoleva töö autor on teinud mitme aasta vältel, ent piiritsooni bürokraatia tõttu küllalt lühiajalistel visiitidel.

Joonis 1. Soikkola poolsaare isuri külad. Kaardi kujundus: Siim Antso.

Lisamaterjali on kogunenud Viistina, Voloitsa, Savimägi, Loga, Mättäsi, Tammikond, Otsove, Saarove ja Säätinä küla vanema põlvkonna inimestelt. Lisaks on kasutatud 1990ndate lõpul töö autori tehtud salvestusi Vadjamaal Luuditsas elanud Harkkolast pärit õdedest keelejuhtidelt ning 2011. aasta ekspeditsioonil vadj külas Pummalas elavalt Soikkola poolsaarelt Säätinä külast pärit kolmelt õelt. Paratamatus praeguses isuri keele faasis on see, et ka materjali juurde kogumisel ei õnnestu vältida paradigma auke ning arvatavasti ka mõningaid vigu. Materjali kogumist on raskendanud Soikkola poolsaarele pääsemise bürokraatia (eriti Eesti suunalt vaadatuna), keelekõnelejate väike arv ja keele igapäevases suhtluses kasutajate puudumine, abstraheritud küsitlemise keerukus ehk küsitlussituatsiooni vastavus konkreetse kultuuri- ja eluruumiga (on olnud juhus, kus sõna *kiukā* 'ahi' mitmusevormide küsimine osutus võimatuks, sest keelejuht ütles, et tal on ju ainult üks ahi). Mitmedki keeleuurijale struktuurilt huvipakkuvad lekseemid esindavad paraku selliseid eluvaldkondi, mis ei ole kaasaja inimeste jaoks enam aktuaalsed. Siia kuuluvad näiteks endis-aegseid töövahendeid tähistavad sõnad *lõpin* 'lood' ja *vi.en ~ viitn* '(lina) ropsimõök' ning hääbunud uskumusi kajastav sõnavara – näiteks ei mäletanud ükski 2014. aastal küsitletud keelejuht sõna *halti.az* 'haldjas', mis kuulus isurite aktiivsesse sõnavarasse veel 1956. aastal (vt Ariste 1956b). Muutüübistikust on tulnud välja jätta mõned noomenid, mille muutmise kohta ei ole töö autoril piisavalt teavet, et neid klassifikatsiooni kaasata, näiteks arhailise struktuuri ja abstraktse tähendusega noomenid NomSg *pahhüsse* : NomPl *pahhü.ev* (IMS

372) 'paharet, kurivaim', *küllusse* (IMS 229) 'küllus' ja *pimehüsse* (IMS 408) 'pimedus'.

Varieeruvus esineb ka Soikkola murdeala sees. Sõnade muuttüüpidesse jagamise aluseks on vormimoodustuse piirkondliku varieerumise korral võetud Soikkola poolsaare põhjapoolsemate külade keelekasutus (peamiselt Viistina, Voloitsa, Mättäsi, Loga, Savimägi, Metsäkylä, Repoila) (vt kaart 1).

Kõige silmatorkavamad süstemaatilised erinevused võrreldes poolsaare lõunapoolsemate küladega (Koskisenkylä, Säätinä, Saarove, Otsove, Tammikond) on:

- a) keskkõrgete pikkade vokaalide häälduskõrgus, vrd NomSg Me *mēli* ~ Sa *mīli* 'meel';
- b) järgsilbi *h* kadu, vrd GenSg Me *hampahan* ~ Sa *hampān* 'hamba';
- c) lõpukadu: NomSg Me *varz* ~ Sa *varzi* 'vars'.

Keeleaines esitatakse grammatiliste kategooriate kirjelduses allikaist lähtuvalt, ent mõnevõrra lihtsustatud transkriptsioonis. Osa allikates kasutatavaist hääldust täpsustatavatest diakriitikutest on ära jäetud, nt *kegeleḥhīn* (Sovijärvi 1944: 31) > *kegeleḥhīn*, *tappāḥīn* (*ibid.* 30) > *tappaizin*. Lähteklassifikatsioonides ja muuttüüpide koondtabelis on kirjaviisi mõnevõrra ühtlustatud. Mis tahes tabel on ühelt poolt kompaktsemaid info esitamise viise, teisalt aga üldistus. Seetõttu esitatakse alljärgnevalt mõned selgitused keeleainese esitamise kirjaviisi kohta lähte- ja koondklassifikatsioonides:

- a) leenisklusiilid märgitakse väiketähe kõrgusega versaaliga kujul *B*, *D* ja *G* (nt IndPr3Sg *sḡbi* 'söb', IpsPtsPret *tḡdu* 'toodud', Imp2Pl *andagā* 'andke') ehk võimaldades eristada silbi lõpul heliliste konsonantide ees heliliseks muutunud klusiile *b*, *d* ja *g*, nt *noblia* 'noppida', *tedri* 'teder' *eglen* 'eile', *kagra* 'kaer' (vt Laanest 1986: 34–35; Sovijärvi 1944: 43–44). Teatud juhtudel võib ka sellises positsioonis olev klusiil helilisuse kaotada: kui silbilõpulise kombinatsiooni meediaklusiil + liikvida ees on pikk vokaal, tekib klusiili ja liikvida vahele švaavokaal ning klusiil hääldub leenisena, nt *sēG^ala* 'sõel', *nēG^ala* 'nõel' (Sovijärvi 1944: 8).
- b) tugevnenud fortisklusiilid kirjutatakse pika helilise lõpuga silbi järel *p*, *t* ja *k* (nt *oltī* 'oldi', *tulkā* 'tulge'), vastandades need (kunagise) lühikese silbi järel arenenud lühialgulistele geminaatidele *ṗp*, *ṭt* ja *kk* (nt PrtSg *kappā* 'kuivatatud kala', IndPr3Sg *soṭṭī* 'sõdib', Inf *sattā* 'sadada', IndIp3Sg *läkkāiz* 'räakis') ning täispikkusega geminaatidele *pp*, *tt* ja *kk* (NomSg *oppi* 'kool; õpe', Inf *sattā* 'saata', NomSg *paikka* 'paik, koht'). Lühialgulist ja täispikkusega geminaati eristatakse kirjaipildis ka ülejäänud konsonantidel (vrd nt IllSg *lumṃē* 'lumme' ja NomSg *lämmā* 'soe').
- c) poolpika (tugevnenud) sibilandi eristamise vajadus tingib sibilantide kirjaviisi täpsustamise: *z*-iga märgitakse poolhelilist sibilanti vokaalide vahel või helilise konsonandi naabruses ning sõna lõpus. Tugevnenud sibilant märgitakse *s*-ga, vrd IndPr1Sg *pāzen* : IndPr3Sg *pāsō* 'pääsen :

pääseb', IndPr1Sg *haizon* : PtsPr *haisova* 'haisen : haisev'. Sibilantide hääldumise varieerumist isuri keeles kirjeldavad täpsemalt Sovijärvi (1944: 30), Ariste (1960: 50) ja Laanest (1986: 40–42).

Isuri keel on vokaalharmonia keel, sõnavormita välja toodud tunnused ja muutelõpud esitatakse tekstis ja tabelites ühe formatiivina, kus vokaalharmoniale alluv aines tähistatakse suurtähega, nt IpsPtsPret *-dU*, *-tU*, *-ttU*, PtsPr *-vA* jne.

Vokaalidevahelist silbipiiri tähistatakse punktiga, nt *lu.en* 'loen', *pa.edā* 'põgenetakse'. Osades näidetes on märgitud sõna rõhk. Pearõhku tähistatakse reasisese punktiga, kaasrõhku kaksikpunktiga. Mõnel juhul on oluline näidata sõna liigendumist kõnetaktideks. Kõnetaktid on üldiselt tuvastatavad rõhumärkide järgi, ent selguse huvides on mõnel juhul kasutatud ka sulge, nt *(kü·di).(lõ:jä)*.

Küsimärgiga on varustatud töö autori poolt allikaid aluseks võttes konstrueeritud oletatavad vormid.

2. SOIKKOLA MURDE SÕNAMUUTMISSÜSTEEMI KIRJELDAMISE TEOREETILINE TAUST

Peatükis antakse lühiülevaade kaasaegsete morfoloogiamudelite teoreetilistest alustest ning senistest läänemeresoome keelte sõnamuutmissüsteemide kirjeldustest rõhuga väikse kõnelejaskonnaga (ja kirjakeele) läänemeresoome keelte ja murrete muutemorfoloogia käsitlustel. Tutvustatakse Soikkola sõnamuutmissüsteemi kirjeldamise põhimõtteid.

2.1. Kaasaegsete morfoloogiamudelite teoreetilised alused

2.1.1. WP-, IP- ja IA-mudel

Kaasaegse morfoloogiakirjelduse alguseks (murranguperioodiks) loetakse 1940ndaid aastaid. Sel perioodil hoogustunud uurimistööd iseloomustab Eugene A. Nida (1948: 414): need on pakkunud mitmesuguseid uusi lahendusi vanadele probleemidele. Üheks uute lahenduste väljatöötajateks oli Zellig S. Harris (1942), kelle mudelis on olulisel kohal morfeem ja selle variant (ingl k *alternant*) ning kus loetakse morfeemivariantideks nii morfeemi puudumist, teisenemist kui mõne foneemi sõnast ära jätmist (Harris 1942: 170). Ühtlasi on Harrise suunistes morfoloogia kirjeldamiseks oluline kontekst, milles üht või teist morfeemivarianti kasutatakse – sõltumine näiteks rõhust või häälikulisest ümbrusest (vt Harris 1942: 178). Harrise keeleliste üksuste ja nende suhete korraldusele keskenduvast morfoloogiamudelis on kolm sammu: 1) jagada keeleüksuse (sõna) fonoloogiline kuju vähimateks tähendust kandvateks üksusteks; 2) rühmitada morfeemi variantideks kõik keeleüksused, mis on sama tähendusega ega esine kunagi samas ümbruses; 3) järelduste tegemine keeleüksuste suhtes, mille morfeemi variantide vahel on samasugused erinevused. Kõik sammud tuleb varustada järgneva infoga: a) milles seisneb variantidevaheline erinevus; b) millises ümbruses iga teine esineb; c) millistel üksustel erinevused esinevad. (Harris 1942: 179–180)

Harrise ja tema eelkäijate ja kaasaegsete välja töötatud morfoloogiamudelite ristiisaks on Charles F. Hockett, kes klassikaks saanud artiklis „Two models of grammatical description“ (1954) analüüsib traditsioonilise morfoloogiakirjelduse, mida ta nimetab *Word and Paradigm Model* 'sõna ja paradigma mudel' (WP), kõrval uuemaid mudeleid, andes neile nimeks tulenevalt nende olemusest *Item and Process* 'üksus ja protsess' (IP) ja *Item and Arrangement* 'üksus ja järjestus (korraldus)' (IA) (Hockett 1954: 210). Viimati nimetatud kaks mudelit töötavad vastupidises suunas. IP-mudelis on kesksel kohal sõnade moodustusprotsess ehk süntees: sisendiks on grammatiliste tähenduste komplekt, millest reeglite rakendamisel saadakse konkreetse sõna(vormi) struktuur. IA-mudeli fookuses on grammatilised üksused (morfeemid ja nende variandid e allo-morfid) ning nende vahelised korralduslikud suhted ehk lineaarne järjestus (Hockett 1954: 212). Kumbki kahest mudelist ei sobi flekteerivate keelte kirjel-

damiseks, sest nad eeldavad, et sõnavormi grammatiline ja fonoloogiline struktuur peaksid üksteisele vastama nii leksikaalset ja grammatilist tähendust kandvate üksuste hulga kui ka järjekorra poolest (Viks 1977: 9–11). See pole aga rahuldav keelte puhul, kus esineb grammatiliste tähenduste kuhjumine (kaht või enamast grammatilist tähendust väljendab üksainus fonoloogilise representatsiooni element), hargnemine (üks grammatiline tähendus väljendub korraga mitme elemendi kaudu) või tühjad morfid (fonoloogilise representatsiooni elemendil puudub grammatiline tähendus). Selliseid puudusi on eesti keele muutevormide abil näitlikustanud Ülle Viks (*ibid.*). Samas sõltub see, millist mudelit rakendada, suuresti keeletüübist. Nii näiteks on IA-mudel osutunud tõhusaks hiina keele (isoleeriv keeletüüp) kirjeldamisel (Matthews 1991: 21).

WP-mudelis, mida on kasutatud Euroopa vanemate keelte traditsioonilistes kirjeldustes, on samuti oluline sõnade moodustusprotsess, ent erinevalt IP- ja IA-mudelist ei eelda see üksuste (morfeemide) lineaarset järjestust (Matthews 1991: 20–21). Eesti keele näitel on IP, IA ja WP lähenemiste erinevuse „puust ja punaseks“ teinud Ülle Viks (Viks 1977: 11–12): sõnavormi *lammastele* grammatiline representatsioon pole WP-mudelis mitte [lammas] + [PL] + [All], vaid 'Pl All sõnast LAMMAS' või LAMMAS_{Pl All}. Grammatiliste tähenduste (morfosüntaktiliste omaduste) järjekord ei ole siin oluline.

IA-, IP- ja WP-mudeli põhiline erinevus seisneb suhtumises sõnasse. Morfeemipõhistes lähenemistes (IA- ja IP-mudel, mis eeldavad sõnade jagamist üksusteks) eristatakse paradigmas muutumatu tähendusega leksikaalseid morfeeme ning grammatilist tähendust kandvaid ja sõna muutmisel vahelduvaid muutemorfeeme. Ladina ja kreeka grammatikute meetodile toetuv WP-mudel suhtub sõnasse kui tervikusse, oluline on sõnavormi moodustusprotsess. Sõnad kui tervikud esitatakse WP-mudelis (näite)paradigmadena vastavalt sellele, milliste grammatiliste kategooriatega nad seostuvad (Matthews 1991: 185–187). Sõnade muutmisreeglid kirjeldatakse morfoloogiliste transformatsioonidena, kus formaalne tehe toimub koos semantilise tehtega. Nt ladina sõna *flos* 'lill' GenSg *floris* moodustamine kirjeldatakse järgnevalt (Matthews 1991: 193):

$$\left(\begin{array}{c} \text{Meessugu} \\ \text{-os} \\ \text{Nominatiiv} \\ \text{Ainsus} \\ \text{X + s} \end{array} \right)_N \rightarrow \left(\begin{array}{c} \text{Genitiiv} \\ \text{X + ris} \end{array} \right)$$

Traditsioonilise WP-mudeli näiteparadigmadest ei ole sõnad mitte ainult osadeks jagatud tervikud, vaid sõnad ise on käsitletavad osadena suuremast tervikust – paradigmadest. Paradigmade võrdlemisel on võimalik avastada nendevahelisi suhteid ja – võibolla ka erinevat laadi lihtsust. (Matthews 1991: 204)

WP traditsioon käsib morfoloogiat kui lingvistika haru, mille keskmes on sõnade vormid erinevates kasutustes ja funktsioonides (Matthews 1991: 3). Sõnade muutmist iseloomustatakse reeglite komplektina. Sõnavormi markeerimiseks kasutatakse neis reeglites kas tüvele liituvaid afikseid või nn null-morfeeme. Reegli rakendumine tüvele X on määratud morfosüntaktiliste kategooriatega, mis seostuvad keeles tüvega X. WP-mudeli positiivseid külgi on kokkuvõtvalt iseloomustanud Gregory T. Stump (2001b: 35–39):

- WP-mudel ei vaja (eelda) teoreetilist piiri tüve ja tüvele liitva ning mitte-liitva afiksivariandi (null-morfeemi) vahel;
- WP-mudel sobib tüve- ja formatiivvariantide paljususe ja kattumise korral;
- WP-mudel lepib sellega, et sõnavorm isoleerituna ei pruugi määrata selle morfosüntaktilisi omadusi;
- puudub vajadus vastandada morfoloogiat ja süntaksi ning juurelda nende suhte üle.

Sõnade muutmise (ja muutumise) teoreetilistes käsitlustes ongi viimastel kümnenditel vaieldud ka selle üle, millisesse lingvistika distsipliini sõnade muutmine (fleksioon) ülepea kuulub. WP lähenemisele vastanduvad näiteks leksikaalne lähenemine, milles (lisaks tüvele) käsitletakse ka afiksit leksikaalse üksusena, millel on fonoloogiline kuju, tähendus, kategooriasised piirangud ning morfosüntaktilised omadused, ja funktsionaalne lähenemine, mille kohaselt fleksioon ei ole üldsegi mitte morfoloogia, vaid süntaksi nähtus. (Stump 2001b: 35–36)

Morfoloogiamudeleid on tavaks jaotada morfeemipõhisteks ja sõnapõhisteks. Kahe lähenemise erinevus seisneb suhtumises sõnasse ja moodustusmalli ehk osa-terviku suhete korraldusse. Morfeemipõhine traditsioon käsib morfoloogiat kui sõnade morfeemilise sisestruktuuri uurimist ning näeb protsesse vormide ülesehituse eest vastutavana (Blevins jt 2017: 2). Sõnapõhises morfoloogiakirjelduses on rõhk moodustusviisil: sõna sisemine struktuur määrab erinevate sõnakujude esinemise paradigmas ning toetab sõna(vormi)de moodustussuhete kujunemist (*ibid.*). Blevins jt juhivad samas tähelepanu sellele, et mudelite jaotus sõna- ja morfeemipõhisteks on pisut eksitav, tegelikult on eristamise alusena tähtsus sõna rollil ja staatusel võistlevates analüüsimeetodites ning oluline on eristada sõna kahte dimensiooni: morfosüntaktilise dimensiooni huviks on sõnaga seostuvad tähendused; morfotaktiline dimensioon huvitub sõna formaalsest sisemisest ülesehitusest. (Blevins jt 2017: 4, vt ka Blevins 2006: 531)

Mudeleid on liigitatud ka vastavalt sellele, millise staatuse need omistavad morfosüntaktilistele üksustele. Morfotaktiliselt on mudel sõnapõhine, kui ta käsitleb sõna pindvorme süsteemi põhielementidena ja suhtub juurtesse, tüvedesse ja tüvevariantidesse kui abstraktsioonidesse täisvormide komplektis. Mudel on juurepõhine või morfeemipõhine, kui ta eeldab morfotaktiliselt minimaalsete vormide loendit, millest pindvormid on ehitatud või tuletatud (Blevins 2006: 531).

IA-, IP- ja ka vanemate WP-mudelite rakendamise eelduseks on vormi ja tähenduste vastavus (seda ka segmentide üksteisele järgnemise osas). Nagu Blevins jt (2017: 8–11) ersa ja udmurdi keele näitel välja toovad, ei ole nende keelte puhul võimalik alati kehtivaid hierarhilisi süsteeme „joonistada“. Samad raskused on ka käesoleva töö fookuses oleva isuri keele Soikkola murde puhul, kus enamikul juhtudel on siiski sõnavormi segmentide järjekord kindel, nt noomeni puhul [tüvi + arv + kääne + possessiivsufiks]:

kāz + i + llā̃ + n
 käsi-Pl-Ade-1Sg.Px
 '(mina) oma kätega'

Ent samas omatava mitmuse nimetava käände väljendamisel eristub isuri keel lähiümbruse keeltest selle poolest, et kasutatakse järjekorda [tüvi + possessiivsufiks + arv], seejuures puudub vormis nimetava käände tunnus, nt:

venehe + mme + D
 paat-1Pl.Px-(Nom)-Pl
 'meie paadid'

Blevins (2006: 531–532) võtab eelneva perioodi üldistavalt kokku: morfoloogilisi mudeleid saab klassifitseerida selle alusel, mida nad käsitlevad grammatiliselt tähenduslike üksustena ning kuidas nad seostavad nende üksuste omadusi. Bloomfieldi järgivaid mudeleid vaadatakse kui morfeemipõhiseid, kus grammatilised omadused on seotud morfeemidega ning morfoloogiline analüüs on segmenteerimise ja klassifitseerimise protsess (Blevins 2006: 533). Sõnapõhised mudelid seovad grammatilised omadused sõnaga. Blevins (2005; 2006) toetub sõnapõhise mudeli uuendamisel Andersonile (1992), kes märkis, et sõnapõhine mudel, mis suhtub grammatikasse kui pindmiste täisvormide seoste komplekti, võib väärida rohkem arvestamist ja tähelepanu, kui see seni on saanud (vt Anderson 1992: 369).

Sõnapõhine lähenemine annab erilise staatuse sõnale ning omistab grammatilise olulisuse muuteparadigmadele. Sõnatasandist lähtumise eeliseid on eesti keele grammatiliste käänete näitel rõhutanud Blevins jt (2017: 14–15). Eesti keele sõnadel *sukk + a*, *kukk + e*, *pukk + i* ja *lukk + u* ei ole osastavale käändele osutavana analüüsitavad ei tüvi ega tüvevokaal, sest samasugune tugevaastmeline tüvi esineb ka lühikeses sisseütlevas ning sama tüvevokaal esineb nii nõrgaastmelises omastavas kui ka sisseütlevas käändes. Järelikult – eesti keele osastava käände vorm on vastuvaidlematult sõnataseme nähtus, mis realiseerub tugevaastmelise tüve ja tüvevokaali kombinatsioonis (Blevins jt 2017: 15). Sarnaseks näiteks isuri keeles on sisseütlev kääne, kus paljudes muuttüüpides puudub illatiivi marker (käändelõpp) ning illatiivi funktsiooni täidab sõna ise ehk tüvi, mis on astmevahelduslikes sõnades tugevas astmes. Vormis esineb ka tüvevokaali pikendus, nt NomSg *kūloi* : GenSg *kūlen* : IllSg **kūlke + hen > kūlkē* 'kūlg : külje : külge'. Kahe- ja enamasilbiliste *oi*-tüveliste noomenite puhul on illatiivi väljendajaks sõna (tüvi) ise, nt NomSg *taloi* :

GenSg *taloin* : IllSg **taloi* + *hen* > *talloi* 'maja : maja : majja', seejuures võib vormi fonoloogiline realisatsioon antud juhul langeda kokku ainsuse partiitiiviga: PrtSg **taloi* + *ta* > *talloi* (~ *tallõja*). Veelgi enam – vaid algusfoneemi poolest erinev sõnavorm *kalloi* väljendab aga mitmuse illatiivi. Grammatilised tähendused selguvad sellistel juhtudel kontekstis ehk fraasi tasandil.

Sõnavormi rakendatavus teiste sõnavormide moodustamise alusena sõltub sageli kohast paradigmas või veelgi üldisemalt – grammatilistest omadustest, mida see realiseerib. Seega ei saa tähtsaks pidada ühe sõna (sõnavormi) omadusi, vaid paradigmas joonistuvaid sõnavormide vahelisi seoseid. Keelte morfoloogia kirjeldamisel nähakse käesoleval ajal taas olulisust muutemorfoloogia kirjeldamisel näiteparadigmade kaupa, ent sõnavormide moodustusreeglitest olulisemale kohale on uuendatud WP-mudelisi asetatud erinevate sõnavormide paradigmaatilised suhted, üldised muuteparadigmade muutmismallid ja seaduspärasused, mida on võimalik analoogiat rakendades laiendada (või siis kitsendada) uute vormide moodustamisel (Blevins jt 2017: 23; vt ka Ackerman jt 2009; Ackerman, Malouf 2013; Blevins 2005, 2006, 2007). Teoreetikud järeldavad, et traditsiooniliste WP-mudelite implikatiivne interpretatsioon annab morfoloogilise varieerumise kirjeldamisele uue perspektiivi (Blevins jt 2017: 23). Palju problemaatiliselt varieerumist on kätketud morfoloogiliste süsteemide neisse aspektidesse, mis on seotud keele omandamisega või inimeste keelekasutusega. Kõnelejal ei ole aga tarvis määrata muuttüüpide arvu keeles, kui on teada paradigmade üldised muutmismallid ja seaduspärasused (*ibid.*). Blevins jt toovad samas varasemale artiklile (Ackerman jt 2009) viidates välja, et kõikide keelte kõnelejatel tuleb silmitsi seista n-õ „paradigma lahtri täitmise probleemiga“ ehk ülesandega, kuidas olemasolevaid vorme teades interpreteerida uusi sama üksuse vorme.

2.1.2. Loomulikkus, avatus, produktiivsus

Universaalide avastamisest keele omandamisel ja muutumisel ning neist keele kirjeldamisel lähtuva loomuliku morfoloogia teooria võtmeprintsipiideks on konstruktsiooniline ikoonilisus (mida rohkem tähendust, seda rohkem vormi), vormi ühtsus ja läbipaistvus (üks funktsioon – üks vorm, üks vorm – üks tähendus) ning morfoloogiliste klasside (muuttüüpide) stabiilsus (vt Dressler jt 1987: 7; 1987: 92). Samas sedastatakse, et erinevate keeletüüpide puhul võivad need põhimõtted üksteisega ka konfliktis olla. Näiteks nõuaks vormi ühtsus, et üks grammatiline kategooria peaks olema alati väljendatud sama formatiiviga. Selline loomulikkuse kriteerium on täidetud näiteks türgi keeles pluurali moodustamisel. Samas fusiivsetes keeltes, kus on rohkem sõnade muutmisviise (muuttüüpe), on see sageli välistatud. Olulisteks märksõnadeks loomulikus morfoloogias on muuttüüpide stabiilsus ja paradigmade implikatiivsus (Wurzel 1987: 76, 77) ehk sõna muutmise n-õ ennustatavus või tuletuslikkus, näiteks kui vene keeles lõpeb noomen nimetavas käändes *a*-ga, siis on tal genitiivi lõpus *i* ja daativi lõpus *e* – sama muutmismustrit rakendatakse kõigil *a*-lõpulistel

noomenitel (millel sootunnusele a eelneb g , k või $\check{s}$). Implikatiivsus ei kehti aga mitte ainult ühe sõna erinevate muudete vahel, vaid rakendub kogu paradigmas ja teatud ulatuses ka keele erinevate muuttüüpide vahel. Wurzeli sõnul hoia-
vadki muuttüüpe koos sõnade moodustussuhted (vt Wurzel 1987: 77–78): ei ole olemas (välja arvatud tugevalt supletiivsed muuttüübid) muuteparadigmasid, mis ei oleks struktureeritud ühe sõna implikatiivsete omaduste põhjal. Sõnavormide omavahelised moodustussuhted ühendavad paradigma erinevaid muutevorme. Loomuliku morfoloogia teooria esindajate sõnul taotlevad keelesüsteemid lihtsust nii fonoloogias kui ka morfoloogias. Keelesüsteem ei saa areneda ülikeeruliseks, vaid peab jääma õpitavaks ja suhtluses kergesti kasutatavaks (Wurzel 1987: 66).

Loomuliku morfoloogia üks märksõnu on ka produktiivsus. Muutemorfoloogia kirjeldamisel on produktiivsuse põhiliseks hindamiskriteeriumiks muuttüübi avatus või suletus. Muuttüüp on produktiivne, kui see on avatud uutele liikmetele, muuttüüp on ebaproductiivne, kui see on uutele liikmetele suletud. Avatust on iseloomustatud järgmiselt (Wurzel 1987: 87):

- muuttüübi liikmete arvu kasvatavad laensõnad ja neologismid;
- muuttüübi liikmete arv suureneb teiste muuttüüpide liikmete arvelt;
- muuttüüpi kuuluva sõnavara püsivus, st muuttüüpi kuuluvate sõnade arv ei vähene sõnade teistesse muuttüüpidesse siirdumise tõttu.

Laurie Brauer (2001: 205–208) on hinnanud morfoloogiliste protsesside produktiivsust kahe erineva väärtuse kaudu: kättesaadavus (*availability*) ja kasulikkus (*profitability*). Morfoloogiline protsess on kättesaadav, kui seda rakendatakse uute sõnade moodustamiseks. Kasulikud kalduvad olema need morfoloogilised protsessid, mille rakendamisel on vähem kitsendusi.

Ka Ackerman ja Malouf järeldavad (2013: 433), et morfoloogilisi süsteeme iseloomustab sõnade ja paradigmade vaheline madal entroopia määr ehk teiste võimalike tegurite kõrval on morfoloogiline organiseeritus juhitud ja piiratud üldiste kognitiivsete piirangutega, nagu (süsteemi) elujõulisus ja õpitavus. Samas ka pealtnäha komplitseeritumate morfoloogiasüsteemide puhul on „keerukus“ alati loendatav (vt Ackermann, Malouf 2013).

2.2. Senised läänemeresoome keelte sõnamuutmissüsteemi kirjeldused

Läänemeresoome keeleteaduses on sõnamuutmissüsteemide uurimine ja kirjeldamine olnud ja on tänapäevani küllaltki aktuaalne uurimisvaldkond. Selle kestva aktuaalsuse ajendiks on läänemeresoome keelte endi olemus (keeletüüp): läänemeresoome keeled on tugevalt morfoloogilised keeled, st väga paljusid sõnaga seonduvaid aspekte, mida näiteks naabruses kõneldavates germaani ja balti keeltes väljendatakse kaassõnafraasi abil, väljendatakse läänemeresoome keeltes morfoloogiliste vahenditega ehk sõnatüvele liidetavate erinevatesse

grammatilistesse kategooriatesse jagunevate morfoloogiliste tunnuste ja muute-
lõppude abil.

Eesti keeleteadlased on tänaseks aastakümneid panustanud kirjakeeleta läänemeresoome keelte ja murrete muutemorfoloogia kirjeldamisse. Tiit-Rein Viitso avaldas 1983 liivi verbivormide analüüsi (Viitso 1983) ning 2012 noomeni ja verbi muuttüüpide varieerumise põhjused ning klassifitseerimise alused (Viitso 2012). Liivi noomeni ja verbi muuttüübid ilmusid 2012. aastal liivi-eesti-läti sõnaraamatu lisana (Viitso, Ernštreits 2012). Äänisvepsa morfoloogia ülevaate on koostanud Tiit-Rein Viitso oma doktoritöö osana (Viitso 1968: 114–177). Koostatud on lõunavepsa verbi muutmissüsteemi kirjeldus (Kährik 1980), lõunavepsa deklinatsioonisüsteemi põhijooned substantiivide ja adjektiivide muutmise alusel (Kährik 1988), millele peagi lisandus uurimus vepsa pronoomenite muutmise deklinatsioonisüsteemi osana (Kährik 1990). Karjala keele ja karjala keelesaarte Tihvini, Valdai, Tolmatšu ja Djorža sõnamuutmissüsteemi on uurinud Jaan Õispuu (1984, 1988, 1994 jt). Isuri keele Soikkola murde verbi muuttüüpide tuvastamine (Saar 2008) toetus suuresti Arvo Laanesti isuri keele ajaloolise foneetika ja morfoloogia uurimusele (Laanest 1986). Lisaks on viimastel aastatel ilmunud nii isuri fonoloogia kui ka morfoloogia alal mitmeid keele muutmissüsteemiga otseselt seotud üksikkäsitlusi (Markus 2010, 2011; Markus jt 2013; Kuznetsova 2016 jt). Vadja keele käänd- ja pöörkonnad esitas Paul Ariste „Vadja keele grammatikas“ (1948). Tänapäevase vadja keele ülevaate oluliseks osaks on morfoloogia kirjeldus, mille väärtuslikuks osaks on noomeni ja verbi muuttüüpide näited (Markus, Rozhanskiy 2011), selle eeltöös oli vadja keele morfofonoloogilist süsteemi analüüsiv Elena Markuse kandidaadiväitekirj (Markus 2006).

Eesti keele muutemorfoloogia uurimise võib tinglikult jagada kahte ossa: piirkondlike keelte sõnamuutmissüsteemide kirjeldamine ning õigekeelsuslike muuttüübitike koostamine kirjakeel(t)e jaoks. Kirjakeele staatusesse ehk normeeritud keelte hulka on lähiminevikus jõudnud ka võru keel. Eesti keeleala piirkondlike keelte muutemorfoloogiast ongi seni enim tähelepanu pälvinud lõunaeesti keel. Kirjeldatud on setu verbi morfoloogia ning esitatud verbi muuttüübid (Toomsalu 1995). Mulgi keele Karksi murraku verbi muutemorfoloogiat käsitles süvitsi Karl Pajusalu doktoriväitekirj (Pajusalu 1996), hetkel on viimistlemisjärgus mulgi noomenitüübid (koostaja TÜ doktorant Triin Todesk), mis on kavandatud ilmuma koostatava suure mulgi sõnaraamatu osana. Ülevaate võru keele peamistest käändtüüpidest ning verbi muutmise põhijooned avaldas 1997. aastal Hella Keem, kes sissejuhatavalt mainib ka, et varasemal ajal ei olnud vajadust võru keele sõnu käändkondadesse liigitada, sest „põlised Võrumaa eided-taadid ei eksi grammatilistes vormides ealeski“ (Keem 1997: 26). Järgmisele tasandile võru keele muutemorfoloogia kirjeldamisel jõutakse võru kirjakeele arendamise teel: Sulev Iva koostatud võru keele noomeni ja verbi muuttüübid ilmusid esmalt „Võru-eesti sõnaraamatus“ (VES 2002), kuid klassifikatoorse morfoloogia põhimõtteist lähtuvalt ning kirjakeele vajadusi silmas pidades täpsustatuna viis aastat hiljem tema doktoritööna (Iva 2007). Lisaks lõunaeesti keelekujude muutemorfoloogia kirjeldamisele on ilmunud ka

põhjalikud morfoloogia osa kätkevad uurimused kirderannikumurdest (Must 1987), põhjaeesti keskmurdest (Must, Univere 2002), aga ka käsitus eesti kirja- ja murdekeele käänd- ja pöördkondade keeleajaloolisest kujunemisest (Alvre 1989).

Sama kaua, kui on sõnamuutmise seaduspärasusi uuritud, on püütud leida kõige paremat meetodit muutemorfoloogia kirjeldamiseks. Samas on selge, et muutemorfoloogia kirjeldamisviis ja kirjelduse esitamine sõltub ka hetkel seatud eesmärgist. Olukord on erinev, kui on eesmärkideks keeleõpe, keelekorraldus, teaduslik kirjeldus või automaatne keeletöötlus (keeletehnoloogia). Eesti kirjakeele sõnamuutmissüsteemi kirjeldamisega erinevail eesmärkidel ning erinevate meetoditega on tegeletud juba mitu sajandit. Nagu kirjutab Viitso (1976: 148):

„Katsed anda ülevaadet eesti sõnamuutmisest algavad eesti grammatikakirjanduse rajaja Heinrich Stahl 1637. a. Tallinnas ilmunud raamatuga „Anführung zu der Esthnischen Sprach“ ning on jätkunud vahelduva, kuid mitte kunagi täieliku eduga tänini.“

Tänini – s.o aastani 1976, mil ilmus Viitso artikkel „Eesti muutkondade süsteemist“, kus ta eesti keele sõnamuutmissüsteemi kirjeldamise seniseid püüdlusi kokku võttes kirjutab seni muutkondade süsteemide koostamise aluseks olnud tunnustest ja põhimõtetest ning võtab senised juhtmõtted kokku järgmiselt (Viitso 1976: 149):

- „1) liigitamise eesmärgiks on ühiste muutelõppudega muutkonnad;
- 2) muutelõpud ei saa olla muutkonna tunnuseks, vaid nad peavad tulenema mingist klassifikatsiooni aluseks olevast tunnusest;
- 3) erandeid pole võimalik vältida.“

Viitso on esimese juhtmõttega põhimõtteliselt nõus, ent toob välja, et kolmas kummutab teise: „[...] erandite olemasolu tunnistab, et muutelõpud ei tulene klassifikatsiooni aluseks olevatest tunnustest.“ (*ibid.*) Viitso tõi välja ka selle, et (ka sama liiki) astmevahelduslikkus ei põhjusta ega välista erinevusi muutelõppudes. Astmevaheldus on eesti nüüdiskeeles morfoloogiline, mitte aga foneetiline või fonoloogiline nähtus. Nõnda nagu astmevaheldus, ei põhjusta ega välista ka tüve silpide arv tingimata erinevusi muutelõppudes. Viitso seab eesti morfoloogiauurimise ligemaks tulevikuülesandeks tegelike sõnatüüpide selgitamise, arvestades, et üks sõna võib kuuluda mitmesse tüüpi (Viitso 1976: 162). Nii tuli päevakorda ka paralleelvormide välistamise põhimõte.

Teerajajaiks eesti muutkondade kirjeldamisel klassifikatoorse morfoloogia meetodist lähtuvalt olidki kaks 1976. aastal ilmunud artiklit: ülal mainitud Tiit-Rein Viitso „Eesti muutkondade süsteemist“ (1976) ning Ülle Viksi „Verbide muuttüübid ja morfoloogilised tüübid“ (1976).

Klassifikatoorsele morfoloogiale on omane paradigmaatiline lähenemine ehk sõnavormi liigendamine kaheks põhimõtteliselt erinevaks osaks: leksikaalset

tähendust kandvaks tüveks (avatud morfeemiklass) ning grammatilist tähendust kandvaks morfoloogiliseks formatiiviks (suletud morfeemiklass), mis annab paradigma liikmetele (sõnavormidele tema muutumisparadigmas) erinevad tähendused (Viks 1977: 23; vt ka Koivisto 2013: 64). Seejuures käsitatakse formatiivina kogu muutuva sõna seda osa, mis ei kuulu tüvesse, st mitmed morfoloogilised formatiivid sisaldavad samaaegselt mitut grammatilist tähendust, nt mitmuse paradigma (v.a nimetav kääne), kus formatiiv sisaldab nii mitmuse tunnust kui käändelõppu. Grammatiliste kategooriate ja nende kombineerumise võimaluste rohkusest tulenevalt on verbidel liitseid formatiive veelgi enam.

Alustades eesti keele verbi morfoloogilise klassifikatsiooni väljatöötamisest, seda täiustades ning jätkates noomeni klassifitseerimisega (vt Viks 1976, 1977, 1980, 1982a, 1982b, 1992, 1994a) on Viks lähtunud üldmetodoloogilisest põhimõttest, et komplitseeritud nähtuste analüüsimisel tuleb vaadeldav objekt liigendada esialgu lihtsamateks osadeks. Teiseks on ta arvestanud põhimõtet, et loogiliselt korrektsel klassifikatsioonil tohib olla üksainus liigitusalus (Viks 1976: 277). Sellest lähtudes oli verbide analüüs esmalt jagatud kahte etappi, millest esimene jagunes omakorda kolmeks üksteisest sõltumatuks tsüklikuks. Igas tsüklik liigitati kogu verbimaterjal üheainsa kriteeriumi põhjal: 1) lõppude järgi, 2) tüvekujude vaheldumise järgi, 3) tüvekujude moodustusviisi järgi. Teisel etapil ehk koondklassifikatsiooni koostamisel oli liigitusaluseks võetud sõna tüübikuuluvus lähteklassifikatsioonides (Viks 1976: 277–278).

Sellisest klassifikatsiooni koostamise etappideks jagamise põhimõttest (ühe liigitusaluse kaupa) on hiljem lähtunud mitmed läänemeresoome keelte sõnamuutmissüsteemide kirjeldused. Keeliti on koondklassifikatsiooni aluseks olevad osa-, lähte- või allklassifikatsioonid uuritava keele omapärast lähtuvalt erinevad. Nii näiteks kasutatakse läänemeresoome keelte muuttüüpide selgitamisel sageli liigitusalusena astmevaheldust, v.a vepsa keeles, mis ei ole astmevahelduskeel.

Aime Kährik „Verbide muutmismudel lõunavepsa murdes“ (1980) lähtub klassifitseerimisel samuti põhimõttest, et ühel korralikul klassifikatsioonil on üks liigitusalus. Lõunavepsa verbi koondklassifikatsiooni aluseks on järgmised klassifikatsioonid: 1) infinitiivi tüve ja oleviku tüve erinevused; 2) imperfekti tüve moodustamine; 3) imperfekti 3. isiku paralleelvormi moodustamise erinevused; 4) konditsionaaltüve moodustamise erinevused; 5) tüvekujude vaheldumine; 6) muutelõppude erinevus (Kährik 1980: 29–35). Lõunavepsa noomeni klassifitseerimisel pidas Kährik vajalikuks kolme lähteklassifikatsiooni koostamist: 1) tüvekujude vaheldumine, 2) ainsuse genitiivist nominatiivi vormi moodustamine, 3) partitiivi formatiiv (kuna formatiivi varieerumist ei saa sünkroonses kirjelduses seletada häälikulise ümbruse poolt motiveerituna) (Kährik 1988: 26–28).

Karjala keelesaarte sõnamuutmissüsteemi põhimõtted esitab Jaan Õispuu esmalt 1984. aastal (Õispuu 1984). Enam kui kümne aasta pikkuse töö karjala keelesaarte sõnamuutmissüsteemi kirjeldamisel võtab Õispuu kokku 1994. aastal kaitstud väitekirjas (Õispuu 1994), kus ta kirjeldab karjala verbi ja noomeni

muutmissüsteemi järgmiste klassifikatsioonide kaudu: 1) astmevaheldus; 2) lõppevaheldus (seejuures on verbi klassifitseerimisel kasutatud eraldi allklassifikatsioone: a) *m*-infinitiivi, indikatiivi oleviku ja *t*-infinitiivi allklassifikatsioon; b) indikatiivi oleviku ja imperfekti allklassifikatsioon; c) *m*-infinitiivi ja konditsionaali oleviku allklassifikatsioon); 3) tüvevariantide vaheldus; 4) morfoloogilised formatiivid (vt Õispuu 1994).

Võru kirjakeele noomeni ja verbi muuttüübid on tuvastatud arvestades astmevaheldust, tüvelõpu muutusi ning formatiivide varieerumist (vt Iva 2007). Oma töös rõhutab Iva (2007: 39), et „Mingi keele muitemorfoloogia optimaalse analüüsimudeli leidmisel on oluline arvestada selle tüpoloogilise omapäraga [...]“, sedastades, et ehkki läänemeresoome keeltest osa kuulub keeletüübi poolest aglutineerivate keelte hulka, siis eesti ja lõunaeesti keel on tugevalt liikunud flekteeriva keeletüübi suunas, mille puhul tüve ja sufiksi piir on ähmastunud ning mõnikord on hakanud teatavat grammatilist vormi väljendama ainult spetsiifiline tüvevariant (Iva 2007: 39–40). Seetõttu pidas ka Iva otstarbekaks kombineerida sõnast kui tervikvormist lähtuv analüüsimudel afiksiste distributsiooni vaatlusega, toetudes Viitso ja Viksi morfoloogilise analüüsi traditsioonile (Iva 2007: 40).

Seni kirjeldatuist erineva lähenemise tõi 1985. aastal eesti keele morfoloogiasõnastiku Toomas Help (1985a, 1985b), tuues sisse fundamentaalse keeleüksuse (*fundamental language unit* ehk FLU) mõiste ja morfoloogia käsitlemisel traditsioonilistele meetoditele vastanduvad põhialused. Kui traditsiooniliselt on morfoloogia all mõistetud üksteisega seotud (üksteisele liidetud) järgnevaid üksusi ehk konstruktsioone, siis Helbi käsitluses peaksid kõik FLU järgnevused olema vaadeldud samadelt alustelt, vaatamata vastava foneetilise reaalsuse kvaliteedile (Help 1985a: 10). Järgnevused FLU-s peaksid olema käsitletud pigem süntaksi moodulina kui süntaksi ja morfoloogia eraldiseisvate mudelitena. Help sõnastab morfoloogia olemuse järgmiselt (Help 1985a: 12):

„Keele morfoloogia all mõistame me reeglite komplekti selliste situatsioonide jaoks, kus foneetilisele reaalsusele ei vasta häälikujada, mis võiks toimida FLU häälikulise kujuna.“

Samal aastal ilmunud artiklis esitab Help uue morfoloogia määratluse: „Morfoloogia on tegelikult liituvate keeleüksuste (TLKÜ) vormipiiride hajumised“ (Help 1985b: 212) ning aktiivse ja passiivse morfoloogia kontseptsiooni. Aktiivsesse morfoloogiasse kuuluvate sõnade puhul (nt *musi* : *musi*) on võimalik iseloomulike vihjete (päästikute) abil määrata rakenduv reegel, samas kui passiivsesse morfoloogiasse kuuluvad sõnad (vrd *käsi* : *käe*, *asi* : *asja*, *kusi* : *kuse*) on sellistena inimeste mälus olemas ning nendeni jõudmiseks peab morfoloogiakirjelduses olema eriline märgend (lisainfoühikud ehk morfoloogia indeksid) (Help 1985b: 214–216). Selles mudelis on muutkondade kindlakstegemine kaheetapiline: esmalt tuleb selgitada, millised sõnad järgivad aktiivse ja millised passiivse morfoloogia malli, seejärel paigutada passiivse morfo-

loogia malli järgivad sõnad nende aktiivse morfoloogia muutkondade juurde, millega nende vormistik tervikuna kõige enam sarnaneb (Help 1985b: 217–218).

Help (2004) esitab eesti verbimuutmise käsitluse lähtudes verbide muutmise regulaarsusest ja irregulaarsusest. Sellise käsitluse teoreetiliseks lähtekohaks on eeldus, et afiks ei ole mitte ühe sõna sisekomponent, vaid kahe sõna paaris ilmnev sõnaväline alge: „[...] sellisest vaatenurgast ei ilmne näiteks *da*-tegevusnime afiks mitte sõna *seegada* lõpphäälikutes *da*, vaid ainult kahe sõna, *seega* ja *seegada*, vahekorras +*da*.“ (Help 2004: 9) Seega suhtumine sõnasse erineb oluliselt varasematest eesti morfoloogiakäsitlustest: tüüpilise lause moodustavad eelkõige sõnad ja nende vahelised süntagmaatilised ja/või paradigmaatilised seosed. Afiks on selles mudelis ainult üks sõnadevahelise paradigmaatilise seose alaliike. (Help 2004: 226)

1995. aastal ilmunud eesti keele teaduslik grammatika on oma olemuselt eesti keele 1995. a seisu fikseeriv deskriptiivne grammatika (Erelt jt 1995: 5). Selle morfoloogiaosas, mille on koostanud Kristiina Ross, vaadeldakse ühelt poolt sõnaliike ja morfoloogilisi kategooriaid, teiselt poolt morfoloogiliste vormide moodustamist. 1995. a grammatika „[...] vormimoodustuse aluseks on Ülle Viksi morfoloogiamudel. Sõnavormide moodustamist vaadeldakse esiteks üksiklülide kaupa (tüvemoodustus ja allomorfi valik, tunnusmorfeemid ja tunnusallomorfi valik), seejärel kirjeldatakse lähemalt põhivormide sünteesi kui tervikprotsessi.“ (Erelt jt 1995: 6) Grammatika kirjelduses peetakse otstarbekaks lähtuda aktiivse ja passiivse morfoloogia kontseptsioonist (vt Help 1985b). Seejuures hõlmab aktiivne morfoloogia „[...] seda osa vormimoodustusest, milles reeglid rakenduvad lähtudes sõna algvormi fonoloogilis-derivatiivsest struktuurist, ilma et kõneleja vajaks õige vormi moodustamiseks mingit lisainfot selle sõna kohta. [...] Passiivses morfoloogias aga ei määra sõna algvorm üheselt, milliste reeglite abil sõnavorme saab moodustada.“ (Erelt jt 1995: 126) Vrd nt NomSg *sari* : GenSg *sari* : PrtSg *sari* ja NomSg *sari* : GenSg *sarja* : PrtSg *sarja* (Kross 1984: 8). Passiivsete reeglite väljakujunemisel on olnud põhjuseks keeleajaloolised fonoloogilised muutused, mida tänapäeva keele seisukohalt võib pidada leksikaliseerunuks (*ibid.*).

2018. aastal ilmuma kavandatud uues eesti keele teaduslikus grammatikas rakendatakse muutmismallide etapiti kirjeldamise põhimõtet (EKG prospekt 2014: 5). Noomenite muutmise koondülevaate aluseks on nende kirjeldamine esmalt kolme omaduse alusel: a) formatiivvariandid (st milliseid grammatilisi tunnuseid kasutatakse neis sõnavormides, mille moodustamine keeles varieerub); b) tüvekujud (st millised allomorfid sõnal on ja kuidas need paradigmas paiknevad); c) astmevaheldus (st kas sõnal on olemas nii tugevas kui nõrgas astmes vorme ja kuidas need paradigmas paiknevad) (EKG prospekt 2014: 50–51). Käänamis- ja pööramismallid pärinevad Viksi „Väiksest vormisõnastikust“ (1992), ent mallide esitusviis on mõnes aspektis modifitseeritud. Näiteks tähistatakse eraldi sõna *sepp* kõiki tüvevariante, mitte ainult lõpuvahelduse erinevusi, st sõnal on neli tüvekuju: *sepp* – A, *sepa* – B, *seppa* – C, *seppi* – D. Teine uuendus on puhtflektiivsete vormide liigendamata jätmine,

näiteks on teatud noomenitüüpide mitmuse osastav *olulisi* ning lühike sisseütlev *kätte* käsitletavad tüveteisendustena. (EKG prospekt 2014: 50)

Karksi murraku verbi muutmise varieerumise kirjeldamiseks on sobiva meetodi välja töötanud Karl Pajusalu (1996), kes läheneb ainesele sõnakeskselt, arvestades, et keele kõneleja ei lahenda keelt kõneldes vormimoodustuse ülesannet mitte matemaatiliselt tüvesid ja lõppe kombineerides, vaid n-ö riimides. Keeruka ja tugevalt varieeruva Karksi verbi muutmise sünkroonsel kirjeldamisel kasutab Pajusalu iga muuttüübi jaoks konstrueeritavat maksimumtüve, mis on saadud kolme grammatilise vormi – IndPr1Sg, SupIII ja Inf – võrdlemisel, seejuures sarnaneb verbi maksimumtüvi sageli sõna ajaloolisele tugevaastmelisele vokaaltüvele. Konkreetsete verbivormide moodustamine maksimumtüvest toimub morfotaktika reeglite rakendamisel ning verbide muuttüübid kujutavad endast morfoloogiliste tunnuste komplekte (vt Pajusalu 1996: 93–96). Nii nagu klassifikatoorse morfoloogia mudelis, arvestab ka Pajusalu, et sama sõna võib kuuluda erineva muutmisviisi korral rohkem kui ühte muuttüüpi.

Soome keele noomenimuutmisel ilmnevaid moodustusmalli erinevusi on Heikki Paunonen (2003) kirjeldanud paradigmaatiliste tunnusjoonte abil: muuttüüpide kirjeldus esitatakse paradigmaatilistest tunnusjoontest koosneva maatriksina. Noomeni eristavate paradigmaatiliste tunnusjoontena käsitletakse (Paunonen 2003: 225–228):

- 1) ainsuse nominatiivi vormi (lõpeb lühikese või pika vokaaliga või konsonandiga);
- 2) ainsuse vokaaltüve vormi (lõpeb lühikese või pika vokaaliga);
- 3) konsonanttüve olemasolu;
- 4) mitmusetüve vormi (mitmuse *i* lisamise tulemuseks on kas säiliv diftong, muutuv diftong või ainult *i*);
- 5) silpide arvu.

Paunonen lisab (*ibid.* 228), et keeleajalooliselt oleksid silpide arvu asemel paradigmaatiliste tunnusjoontena olulised rõhusuhted, ent tänapäeva soome keeles (ja murreteski) on rõhusuhted muutunud irrelevantseks.

Soome keele teaduslikus grammatikas (ISO 2004) esitatakse muuttüübid tüüp- või mallisõna abil, millega seatakse vastavusse tüve- ja formatiivivaheldust sisaldavad kesksed muutvormid või n-ö teemavormid. Noomeni muutmisel on need üldiselt ainsuse nominatiiv, genitiiv, partitiiv ja illatiiv ning mitmuse genitiiv, partitiiv ja illatiiv. Verbivormidena esitatakse tavaliselt *tA*-infinitiivi põhivorm, indikatiivi oleviku ainsuse 1. isik, imperfekti ja konditsionaali ainsuse 3. isik, imperatiivi mitmuse 2. isik, aktiivi *NUT*-partsiip ning passiivi indikatiivi imperfekt. Muuttüüpide eristamist mõjutavate teguritena arvestatakse järgmisi (ISO 2004: 94):

- 1) sõna tüvetüüp (vokaaltüve lõpp, võimalik konsonanttüvi, tüve silpide arv);
- 2) fleksioonimallis esinev tüvevaheldus (nt *rikos* : *rikokse*-, vrd *varas* : *varkaa*-);
- 3) formatiivivariant (nt *-hVn*, vrd *-seen*).

Eesti keele kvantiteedisuhete keerukust aluseks võttes esitab James P. Blevins eesti keele käändkonnad (Blevins 2005) ja pöördkonnad (Blevins 2007) lähtudes sõnapõhisest analüüsist, kus süsteemi osa-terviku suhe selgub sõnade ja nende vormide võrdlemisel. Eesti keele prosoodiliste kontrastide keskne roll peegeldab fakti, et muuttüübid on korrelatsioonis neid iseloomustava astmevahelduse tüübiga (Blevins 2007: 250–251). Verbi puhul piisab peamiste kvantiteedisuhetel põhinevate muutmisklasside selgitamiseks olevikuvormi ja infinitiivi kõrvutamisest, noomeni puhul on erilise klassifitseeriva väärtusega ainsuse partitiivi ja genitiivi vormi võrdlus.

Soome ja eesti keele muutemorfoloogia võrdleva uurimuse on avaldanud Hannu Remes (2009).

2.3. Soikkola murde muutemorfoloogia kirjeldamise põhimõtted

2.3.1. Üldpõhimõtted

Soikkola sõnamuutmissüsteemi kirjeldamisel ühendatakse sõnapõhise ja morfeemipõhise meetodi põhimõtted. Isuri keeles varieeruvad nii tüved kui ka suur osa formatiividest. Sõnavormide analüüsil selgitatakse vormistikus nii tüvede kui morfoloogiliste formatiivide varieerumised ehk võimalikud fonoloogilised realisatsioonid, mis on kõik keeleajalooliselt tingitud sõnavormist kui terviklikust üksusest. Noomeni ja verbi grammatiliste kategooriate kirjeldamisel osutatakse samas, kus on antud käsitluses tüve ja formatiivi piir ning tuvasatakse juhtumid, milles grammatilisi funktsioone kannab ainult teatud tüvevariant (ilma formatiivita). Eesti keele ajaloo näitel kirjutab Viitso (1990: 545):

„[...] muutelõpud ei olnud vähemalt muutevormide tuvastamiseks vajalikud. [...] tüvesid ja muutelõppe liites saadud muutevormid ei tarvitse olla tüvedeks ja muutelõppudeks lahutatavad ja niisiis olla väljaspool konteksti kindlate muutevormidena tuvastatavad.“

Viitso kirjutab ka (1990: 548):

„Flekterivas keeles ei tarvitse muutevormi iseloomustada afiks. Üks muutevorm võib teistest olla eristatud tüvevaheldusest tingitud tüvekujude erinevuse tõttu või siis ainuüksi asendi põhjal lauses.“

Ka käesolevas käsitluses on esmaseks põhimõtteks lähtumine sõnavormist kui tervikust: sõnavormi ei ole tingimata tarvis kunstlikult liigendada, st tüveks ja formatiiviks jagada, mitmel juhul mõnda grammatilist tähendust kandvat muutemorfeemi tänapäevases sõnavormis ei olegi. Võrreldagu näiteks Soikkola murde vormihomonüüme IllPl **sota+i+hen* > *sottī* 'sõdadesse' ja IndPr3Sg **soti+pi* > *sottī* 'sõdib' – neist mõlemast on grammatilist tähendust kandvate tunnuste eraldamine võimatu või vähemalt küsitav. Sõnavormi liigendamine

sobib hästi aglutinatiivsetele keeltele, ent nagu eesti keele puhul (vt Viks 1994b: 156), nii ka isuris valmistab mõnikord raskusi liigendamine ise, kuna üksuste piirid ei ole alati üheselt määratavad. Ka ühemõttelise liigenduse korral pole tüve ja formatiivi piiri täpne asukoht alati selge, nt tüve lõpp ja formatiivi algus võivad kokku sulada (vrd ee *jala* + *ul* > *jal/ul* või *jalu/l*) (*ibid.*). Formatiiviks loetakse töös sõnavormi osa, mida ei saa lugeda tüvesse kuuluvaks või on tarvis süsteemi kirjeldamise üheselt mõistetavuse huvides arvata formatiivi osaks. Näiteks on siinses töös võetud noomenite *i*-mitmuse puhul rangeks põhimõtteks, et formatiiv algab *i*-st, sama põhimõtet rakendatakse verbide lihtmineviku ja tingiva kõneviisi osas, seejuures mõistetakse formatiivina (selle olemasolu korral) kogu sõnavormis kätketavat grammatiliste tähenduste komplekti, lahutamata seda grammatiliste tähenduste (tunnused, lõpud) kaupa eraldiseisvateks osadeks, nt GenSg *hum̃māla/n* 'humala', GenPl *humalo/in* 'humalate', IndPr1Sg *kazva/n* 'kasvan', IndIpflSg *kazvo/in* 'kasvasin', Knd1Sg *kazva/izin* 'kasvaksin', Knd1Sg *pešs/izin* 'peseksin'.

Viitso (1976: 150) esitatud muutmissüsteemi kirjeldamise tööprotsessi etapid on hästi järgitavad ka tänapäeval:

„Muuttüüpide ja -kondade tuvastamiseks lõppude järgi peab kõigepealt selgitama: 1) jaotatavatele sõnadele omased muuted, 2) iga muute võimalikud lõpud, 3) parimate klassifikatoorsete omadustega muuted.“

Sõnatüüpide tuvastamise järel on võimalik kindlaks teha, mil määral tuletuvad eri tüvekujud üksteisest (Viitso 1976: 157).

Isuri keele puhul on võimalik eristada kaht tüüpi sufikseid: 1) kohanduvad (lühenevad ja assimileeruvad sufiksids); 2) leksikaalsed sufiksids, mis olulisel määral ei muutu ning säilitavad muutmissüsteemis oma identsuse (nt mitmuse 1. ja 2. isiku lõpud *-mmA*, *-ttA*). Ehkki isuri keeles esineb – nagu eesti keeleski (vt Viitso 1976: 153) nii (muute)lõpu puudumist kui null-lõppu, kannab semantilistes käänetes (aga ka omastavas käändes ja enamasti osastavaski) ning suurel osal verbivormidel grammatilist tähendust küllaltki selgelt eristatav morfoloogiline formatiiv. Ka Blevins (2006: 555) tõdeb, et osades süsteemides võivad formatiivid realiseeruda stabiilseina igas kontekstis, aga ta rõhutab samas, et paljudes keelesüsteemides on ainult hilistekkelised morfoloogilised formatiivid sel moel kirjeldatavad (vt ka Help 1985b). Näiteks eesti keeles on kõige hilisemad käändemarkerid aglutinatiivsed semantiliste käänete lõpud, neist neljal (rajav, olev, ilmaütlev ja kaasaütlev) ei ühildu adjektiiv põhisõnaga. Uute käänete tekkimise järgus näib olevat 20. sajandil olnud ka isuri keel (vt nt terminatiivse funktsiooni väljendusvõimalusi töö osas 4.3.6.4).

Isuri muutemorfoloogia kirjeldamisel peetakse oluliseks lähtumist sõnast ja selle kohast paradigmas. Sõnavormide paradigmaatilised seosed tuvastatakse erinevatel liigitusalustel põhinevate lähteklassifikatsioonide ehk muutmismallide kaupa. Süsteemi ülevaatlikkuse huvides koosnevad lähteklassifikatsioonid mõnel juhul alaetappidest. Vastastikuses sõltuvuses olevad erinevate vormide hulgad on määratud nende implikatiivse väärtuse kaudu (Blevins jt

2017: 25), ent muutevormide seoste selgitamine on isuri keele puhul küllaltki komplitseeritud. Lähteklassifikatsiooniti erinevad klassifitseerivate muutevormide komplekt ja hulk, vähim on see verbi astmevahelduse lähteklassifikatsioonis (5 vormi), suurim verbi tüvevariantide vahelduse lähteklassifikatsioonis (17 vormi). Ka sõnavormide omavaheline tuletatavus on lähteklassifikatsiooniti erinev ning esitatakse lähteklassifikatsioonide ees eraldi.

Lähteklassifikatsioonid on aluseks noomeni ja verbi koondklassifikatsioonidele, milles esitatakse noomeni ja verbi muuttüübid näiteparadigmadena. Näiteparadigmad etendavad (nagu on sõnastanud Blevins 2006: 537) traditsioonilistes sõnapõhistes mudelites kahesugust rolli: ühelt poolt nad täpsustavad leksiikaalsete üksuste vorme ning teisalt annavad ette uute üksuste moodustusmalli. Paradigma funktsioon ongi kaardistada lekseemi juur ning morfosüntaktiliste omaduste komplekt paradigma positsioonis, mille hõivab lekseemi pindvorm (Stump 2001b: 43).

Ülesandeks on seatud fikseerida võimalikult paljud Soikkola murde noomeni ja verbi erinevad muutmismallid, arvestamata klassifitseerimisel seejuures muutmismalli regulaarsust või irregulaarsust (vt Help 2004), muuttüüpide avatust või suletust (vt Kross 1984) ja sõna kuulumist aktiivsesse või passiivsesse morfoloogiasse (vt Erelt jt 1995). Igas lingvistilises suunas oodatakse, et keelekõneleja sisemise grammatika „ühikutele“ vastavad keelelised vormid, mis on informatiivsed ja piisavalt sagedased (Blevins 2006: 571). Arvestades kirjeldatava keele praegust olukorda, ei saa käesolevas muutemorfoloogia kirjelduses sagedaste vormide kriteeriumist lähtuda, kuna keelt igapäevase kõnekeelena kasutajaid tegelikkuses enam ei ole ja ka viimaste isuri keelt emakeelena kõnelejate esimene keel igapäevases suhtluses on vene keel. Seetõttu muutub Soikkola murde kontekstis sagedase vormi mõiste kasutamine küsitavaks. Mitmel juhul kuulub muuttüüpi ainult üks sõna (nt *-n* : *-ma* vaheldusega noomenid *haban* 'hapu, hapendatud' ja *ũrran* 'teerööbas').

Nagu paljudes keeltes, nii pole ka isuri keele puhul põhjust oletada, et üks vorm on piisav sõna fleksioonimalli identifitseerimiseks. Kirjeldatava keele enda karakteristikast tulenevalt loobutakse Soikkola murde vormimoodustuse kirjeldamisel baasvormi (põhivormi, lätevormi) kasutamisest. Ideaalset baasvormi, millest tuletada paradigma ülejäänud liikmed, ei ole Soikkola noomeni ega verbi jaoks. Ideaalne baasvorm sisaldab teavet tüve konsonantide vahelduse, tüvevokaali ja derivatsioonisufiksita kohta ning tema formatiiv on mittevariantne. Neid tingimusi ei täida Soikkola murdes ükski noomeni- ega verbi-vorm. Muuttüüpide erinevused ja sõnavormide paradigmaatilised seosed esitatakse lähteklassifikatsiooniti erinevate muutevormide komplektidena.

Tüve sisekonsonantide vahelduse alusel rühmitatakse noomenid ja verbid kahes eraldi lähtetüübigruppides: astmevahelduse ja pikenemisvahelduse alusel. Pikenemisvahelduse all mõistetakse käesolevas töös heliliste häälikute vahelise lühikese konsonandi vaheldumist pikenenud või gemineerunud konsonandiga, vrd nt Sup *andamā* : PtsPr *antava* 'andma : andev', Sup *lugomā* : PsPtsPretSg *luḱḱēnd* 'lugema : lugenud' (vt täpsemalt osas 3.2.4). Tüvekonsonantide pikenemisel on sõna paradigmas ka tähendust eristav funktsioon, vrd nt

IndPr3Sg *haravoi* 'riisub', *murginoi* 'sööb hommikust' ja IndIpf3Sg *harrāvoi* 'riisus', *murkinoi* 'sõi hommikust'. Astme- ja pikenemisvaheldus on oma olemuselt ning keeleajalooliselt tekkemehhanismilt täiesti erinevad, ent kuna nad esinevad paljudes muuttüüpides samaaegselt (vt Saar 2014), ei ole käesoleva töö autor varasemalt pidanud võimalikuks neid lähteklassifikatsioonis lahku viia (vt Saar 2008). Astme- ja pikenemisvaheldust on ühes lähteklassifikatsioonis käsitletud ka võru kirjakeele sõnamuutmissüsteemi kirjelduses (Iva 2007; Iva 2010: 163). Tegelikult on isuri keele puhul aga pikenemisvaheldus ka astmevaheldusest eraldi vaadelduna heade klassifikatoorsete omadustega, isegi mõnevõrra paremategagi kui astmevaheldus, sest sõnavormi struktuurist ja kaasrõhu paiknemisest on sõltuvuses ka formatiivivariandi valik. Noomenite ja verbide liigitamine tüvede astme- ja pikenemisvahelduse alusel eraldi tagab rühmitamisel suurema ülevaatlikkuse.

Soikkola murdes esineb mitmes grammatilises kategoorias formatiivieelse silbi vokaali pikenemine, mis ei sõltu sageli tüve struktuurist ega ole tingitud pikenemisvaheldusest. Muuttüüpide tuvastamise tabelleis esitatakse lühikestena formatiivieelsed vokaalid neis muudetes, kus pikka vokaali ühelgi juhul ei esine (nt SgAll *nõdalle* 'noodale', PlAll *silmille* 'silmadele'), ning pikkadena neis muudetes, kus esineb vokaali pikenemist poolpikkadeks ja pikkadeks vokaalideks (nt InSg *hämäris* 'hämaruses', AdSg *talvël* 'talvel', *sü.ämël* 'südamel', InSg *karjāz* 'karjas', PtsPretSg *jaksānd* 'jaksanud').

2.3.2. Noomeni muutemorfoloogia kirjeldamise iseärasused

Noomeni muutmissüsteemi kirjeldamise aluseks on põhiparadigma (vastandatuna possessiivsete vormide paradigmadele). Soikkola noomeni 22 produktiivsest käändevormist (11 ainsuses ja 11 mitmuses) on klassifitseeriva väärtusega kokku 10 ehk rohkem kui läänemeresoome keelte puhul tavaline, vrd nt isuri, eesti, karjala ja võru noomeni klassifitseerivate vormide arvu ja koosseisu:

Soikkola isuri (10):

Sg – Nom, Gen, Prt, Ill, In, Ess

Pl – Gen, Prt, Ill, In

Eesti (6) (Viks 1992) (7) (ÕS 2013):

Sg – Nom, Gen, Prt, Adt

Pl – Gen, Prt, Ill

Karjala keelesaared (6) (Õispuu 1994):

Sg – Nom, Gen, Prt, Ill

Pl – Gen, Prt

Võru (7) (Iva 2007):

Sg – Gen, Prt, Ill

Pl – Gen, Prt, Ill, All

Muutmissüsteemi kirjeldamisel arvestatakse produktiivseid käändeid, sh neid, millel on olemas produktiivsetena nii ainsuse kui ka mitmuse vormid. Nii näiteks on instruktiivi mitmusevormid küllalt sagedased, seevastu ainsuse instruktiivist on vaid üksikud näited.

Vastastikku on üksteisest lähtuvalt moodustatavad ning mittevariantse formatiiviga vaid osa semantilistest käänetest, noomeni vormimoodustuse analoogiarühmad on (üldistatuna) järgmised:

InSg → ElSg, AllSg, AdSg, AblSg (AbeSg, InstrSg)
 InPl → InPl, ElPl, AllPl, AdPl, AblPl (AbePl, InstrPl)
 GenSg → NomPl (v.a *ne-* : *s*-noomenid)
 GenPl → EssPl (enamasti, v.a GenPl *päijjen* : EssPl *päin*)

Läänemeresoome keeltes on üldlevinud morfoloogiline seaduspära, et ainsuse genitiivi tüvi on aluseks vähemalt mitmuse nominatiivi vormi moodustamisel (v.a osa pronomeneist), vrd nt NomSg *kuve* 'külj' : GenSg *kuḗpēhen* 'külje' : NomPl *kuḗpēhed* 'küljed'. Isuri keeles ei kehti see reegel aga eranditeta, nt kahe- ja enamasilbiliste *ne-* : *s*-tüvede puhul on toimunud mitmuse nominatiivis reeglipärane tüvevokaali sisekadu, vrd GenSg *heḗpoizen* : NomPl *heḗpoist* 'hobuse : hobused'. Ka noomenite (*l*)*l*Oi-tunnusega mitmusevormide moodustamise aluseks ei ole ainsuse genitiivi tüvi, vaid mitmuse formatiiv liitub (alates genitiivist) tugevaastmelisele tüvele, seejuures on toimunud tüvevokaali muutus *e > i*, nt NomSg *jogi* : GenSg *joen* : GenPl *jogiloin* 'jõgi : jõe : jõgede', NomSg *kannel* : GenSg *kantelen* : GenPl *kanbeliloin* 'kannel : kandle : kannelde').

Nii nagu eesti keele muutelõppude kujunemisel oli kunagi põhiliseks teguriks tüve silpide arv ning sufiksiline astmevaheldus (Viitso 1976: 150), nii võib ka Soikkola murdes otsida ja leida väga palju seoseid kunagise silbikoostise, silpide arvu ja konkreetse sõnavormi morfoloogilise realisatsiooni vahel. Kunagise silpide arvu olulisust tüvevariantide realiseerumisel illustreerib nt:

NomSg *ve·ne* 'paat'

GenSg (*ve·ñnēhen*) < *(*ve·nehe* + *n*) (keeaeajalooliselt ühes kõnetaktis 3 silpi, millest kaks esimest on olnud lühikesed ja lahtised)

NomSgPx1Sg (*ve·nehen*) < *(*ve·ne*).(*he* : + *ni*) (keeaeajalooliselt 2 kõnetakti, st kolmesilbiliste kõnetaktide geminatsioon (vt 3.2.4.3) ei ole rakendunud)

Formatiivide varieeruvuse sõltuvust kaasrõhu paiknemisest ning sõna kunagisest struktuurist selgitavad järgnevad kõnetaktitsi esitatud näited:

(a) NomSg (*kü·di*) : PrtPl (*kü·di*).(*lō·jā*)
 (mitmuse tunnus *-lōi* liitub rõhutule silbile),

(b) PrtPlPx3Sg (*kü·di*).(*lō·jā*) < *(*kü·ti*).(*lōi·tähen*)
 (mitmuse tunnus *-lōi* liitub rõhutule silbile, ent formatiivi on kuulunud lisasilp possessiivsufiksi näol, mistõttu teine kõnetakt on pikenemisvahelduslik)

- (c) NomSg (*va-ηkkurid*) : PrtPl (*va-ηkkuri*).(*lo:ja*)
(mitmuse tunnus *-loi* liitub rõhutule silbile), vrd
- (d) NomSg (*ka-nnel*) : PrtPl (*ka-nne*).(*li: + lloja*)
(mitmuse tunnus *-loi* liitub kaasrõhulisele silbile ja selle esikomponent gemineerub)

Viimase kahe näite varal on selge, et formatiivi varianti ei määra ainult tüve ega ka sõnavormi kui terviku silpide arv, vaid rõhu (pearõhu ja kaasrõhu) asukoht sõnavormis, st silpide arv kõnetaktis. Soikkola murde puhul näib esmapilgul, et vähemalt diakrooniat arvestades võiks sõna üheks liigitusaluseks pidada kunagist silpide arvu ja struktuuri, nt võiks struktuuri ^(*)(C)VCVCV(C) juures eeldada, et vormides, kus sama sõna tüvevariant esineb lahtiste silpidena, rakendub tänapäeval kolmesilbiliste kõnetaktide geminatsioon, nt GenSg **oravan* > *orāvan* 'orava'. Ent siingi on lisatingimus: see ei kehti järgsilbi geminaadi astmevahelduse korral, nt NomSg *harakka* : GenSg *haragan* 'haraka', seega on selge, et keeles teatud ajaetapil kehtinud rütmilise tasakaalu reeglid on hiljem muutunud.

Et nii tüved kui formatiivid on oma realiseerumises vägagi varieeruvad, siis nõuabki sõnavormide paradigmaatiliste seoste väljaselgitamine tugevat eeltööd süsteemi üldise funktsioneerimise kirjeldamisel. Kui tuua näiteks lihtne noomen *kala*, mis on eesti keeles muutumatu tüvega läbi kogu paradigma (v.a mitmuse osastav *kalu*), siis selsamal sõnal on Soikkola murdes tugevalt varieeruv tüvi (vt tabel 1). Varieerumise keeleajaloolised põhjused seisnevad ühelt poolt sõnavormi kunagises silpide arvus ning teisalt selles, kas formatiiv on sulgenud tüve viimase silbi või mitte. Näiteks on kolmesilbilises sõnavormis toimunud esmalt lahtise 1. silbi ja lahtise 2. silbi piiril asunud üksikkonsonandi gemineerumine ning seejärel lahtise 3. silbi vokaali lõpukadu: EssSg **kala + na* > *kalān* 'kalana', vrd GenSg **kala + n* > *kalan* 'kala'. Kui tüve viimane silp on suletud, ei toimu(nud) 1. ja 2. (või 3. ja 4.) silbi piiril gemineerumist, nt InSg **kala + sna* > *kalāz* 'kalas'. Seega on selge, et see, mis kujul sõnatüvi ja sõnavorm tänapäeval esinevad, on keeleajalooliselt tugevalt sõltuvuses sõnast kui tervikust. Teisalt esineb tüvevokaali pikenemine semantilistes käänetes (v.a allatiiv), mis ei ole kahtlemata tingitud eelkirjeldatud silbi kinnisusest-lahtisusest, vaid esineb ka tüvede puhul, kus tüve konsonantide osas kvantitatiivseid ega kvalitatiivseid muutusi ei toimu. Sellisel vokaalipikenemisel ei ole küll grammatiliselt olulist eristavat rolli ning pikenenud vokaali kestus on kõnelejati varieeruv, esinedes nii poolpika kui pikana, aga samas ei saa sellest nähtusest mööda vaadata.

Astmevahelduseta, n-õ lihtsate sõnade *kala* 'kala' ja *orāva* 'orav' paradigmad näitavad, et muutmismallide etapiti kirjeldamine on üks võimalikest lahendustest. Tabelis 1 on näiteks esile toodud ainult konsonantide kvantiteedierinevused (tüve sisekonsonantide pikenemine), teistsugused mustrid joonistuksid vokalisti ja formatiivide osas.

Tabel 1. Noomenite *kala* ja *oräva* paradigma

Kääne	Ainsus	Mitmus	Ainsus	Mitmus
Nominatiiv	<i>kala</i>	<i>kalad</i>	<i>oräva</i>	<i>orävad</i>
Genitiiv	<i>kalan</i>	<i>kalloin</i>	<i>orävan</i>	<i>oravīn</i>
Partitiiv	<i>kaļā</i>	<i>kaļōja</i>	<i>oravā</i>	<i>oravia</i>
Illatiiv	<i>kaļā</i>	<i>kaļloi</i>	<i>oravā</i>	<i>oravī</i>
Inessiiv	<i>kalāz</i>	<i>kaloiz</i>	<i>oravāz</i>	<i>oravīz</i>
Elatiiv	<i>kalāst</i>	<i>kaloist</i>	<i>oravāst</i>	<i>oravīst</i>
Allatiiv	<i>kalalle</i>	<i>kaloille</i>	<i>oravalle</i>	<i>oraville</i>
Adessiiv	<i>kalāl</i>	<i>kaloil</i>	<i>oravāl</i>	<i>oravīl</i>
Ablatiiv	<i>kalālɔ</i>	<i>kaloilɔ</i>	<i>oravālɔ</i>	<i>oravīlɔ</i>
Translatiiv	<i>kalāks</i>	<i>kaloiks</i>	<i>oravāks</i>	<i>oravīks</i>
Essiiv	<i>kaļlān</i>	<i>kaļloin</i>	<i>oravan</i>	<i>oravin</i>

Noomeni muuttüübid tuvastatakse järgmiste lähteklassifikatsioonide alusel:

- I. Sisehäälikute vaheldus, sh
 - a) lähteklassifikatsioon astmevahelduse alusel;
 - b) lähteklassifikatsioon pikenemisvahelduse alusel.
- II. Lõpuvaheldus, sh
 - a) lähteklassifikatsioon ainsuses lõpuvahelduse alusel (Nom, Gen ja Prt võrdluses);
 - b) lähteklassifikatsioonid lõpuvahelduse alusel mitmuste tunnuste *-i* ja *-(i)lOi* eel.
- III. Lähteklassifikatsioon tüvevariantide vahelduse alusel.
- IV. Lähteklassifikatsioon morfoloogiliste formatiivide alusel.

Et sõnade muutmisel esineb erisusi, mis eelnimetatud lähteklassifikatsioonidest ei selgu, toetab lähteklassifikatsioone kaks reeglite komplekti:

- 1) fonotaktikast tulenevad vaheldused;
- 2) noomeni supletiivse mitmusetüve moodustusreeglid (nt NomSg *mokkōma* : GenPl *mogompīn* 'selline : selliste').

2.3.3. Verbi muutemorfoloogia kirjeldamise iseärasused

Verbi muuttüüpide tuvastamise aluseks on verbi põhiparadigma ehk lihtvormid. Soikkola murde 46 sünteetilisest verbivormist on klassifitseeriva väärtusega 16. Nagu noomeni, nii ka verbi puhul ei ole kõneldavas keeles olemas ühtainust head põhivormi, millest saaks tuletada ülejäänud paradigma. Läänemeresoome keelte verbi muutmissüsteemide kirjeldajad on lähtevormina kasutanud infinitiivi (nt soome, lõunavepsa, liivi) või supiini (eesti, võru, karjala). Soikkola murdes ilmnevad olulised miinused mõlemal. Isuri keeles on suur hulk verbitüüpe, mille puhul astmevaheldusreeglid ei võimalda infinitiivi vormist

automaatselt tuletada muude paradigma liikmete tugevat astet, vrd nt Inf *hõvvada* : IndPr1Sg *hõpān* 'sõuda (tagurpidi) : sõuan' ja Inf *hõvvada* : IndPr1Sg *hõkān* 'puhata : puhkan'. Infinitiiv ei võimalda – eriti vaatluse all olevas Soikkola murdes – tingimusteta teavet saada tüvevokaali kohta. Kuna järgsilpides on isS ja isO murdes toimunud reeglipärane muutus **etA* >> *i(i)A*, jätab see vormi moodustajale kindla kõneviisi oleviku ning ka paljude teiste vormide moodustamisel tüvevokaali valikul kaks võimalust, vrd nt Inf *im̄.ä* : IndPr1Sg *imen* 'imeda : imen' ja Inf *lešsī.ä* : IndPr1Sg *lezin* 'lesida : lesin'. Infinitiivi vorm ei anna informatsiooni ka rea kahetüveliste verbide tuletussufiksiste kohta, miinuseks on ka infinitiivi formatiivi variatiivsus (vt täpsemalt osa 5.7.1). Seega, paljude verbide puhul ei võimalda infinitiivi vorm oleviku tüvekuju üle üldse otsustada, vrd nt:

Inf	IndPr1Sg	
<i>koheda</i>	<i>koñhēnen</i>	'paraneda, toibuda'
<i>koroda</i>	<i>korkenen</i>	'tõusta, kerkida'
<i>loheda</i>	<i>lohkīn</i>	'mureneda, lõheneda'
<i>kohoda</i>	<i>koñhōn</i>	'tõusta, kerkida'
<i>nāglida</i>	<i>nāglitsen</i>	'naelutada'
<i>hervidā</i>	<i>hervīn</i>	'karta'
<i>kiskossa</i>	<i>kiskōn</i>	'kiusata'
<i>kidissā</i>	<i>kitīzen</i>	'vigiseda; kihistada'

Supiini tüvi on Soikkola murdes alati tugevas astmes, mistõttu nõrgaastmelised vormid on astmevaheldusreeglite abil tuvastatavad. Supiini vorm sisaldab võimalikke tuletussufikseid. Valdava enamiku verbide puhul toob supiini vorm esile ka tüvevokaali. Siiski tingib isuri keele (v.a isAL) häälikumuutus *e* > *O* labiaalsete konsonantide *m*, *v* ja **p* ees suure rühma verbe, mille puhul tüvevokaali ei ole võimalik automaatselt tuvastada, vrd nt Sup *kitkōmā* : IndPr1Sg *kiden* 'kitkuma : kitkun' ja Sup *kiskomā* : IndPr1Sg *kizon* 'kiskuma : kisin'. Erinevalt näiteks eesti keelest ja karjala keelesaarte keelest (vt Õispuu 1994) on isuri keeles ka supiini formatiiv pikenemisvaheldusest tingituna variantne: kaasarõhulisele silbile järgnev konsonant on pikenenud kontraheerumisel moodustunud pika vokaali ees, vrd nt Sup *punoimā* 'punuma' ja Sup *happanoñmā* 'hapnema'.

Soikkola murdes näivad kvantitatiivsed vaheldusmallid paradigmades esmapilgul ennustatavad, tingimusel, et on teada sõna kunagine ehitus (silpide arv sõnas tervikuna ning silpide suletus-lahtisus). Nõnda on näiteks läänemeresoome keeltes üldiselt tavapärane, et tingiva kõneviisi isikulised vormid on moodustatavad samast tüvekujust, nt eesti keeles *ela* + *ksi* + *n*, *ela* + *ksi* + *d*, *ela* + *ksi* + *me* jne – vormide moodustamisel vahetub ainult isikutunnus. Soikkola murdes on tingiva kõneviisi moodustus keerukam. Esiteks, kui eraldada tüvi ja formatiivid (sh konditsionaali tunnus *-iz(i)*), siis eristub formatiivi poolest Knd2Sg, kus samuti on toimunud sisekadu (nagu nt noomeni *heppoin* mitmuse puhul), vrd Knd1Sg *ellā* + *izi* + *n* 'elaksin' ja Knd2Sg *ellā* + *is* + *t* '(sa) elaksid'. Samas osutab mõlema vormi gemineerumine, et sisekadu ses

positsioonis on hiline ning sõnavormid on (olnud) kolmesilbilised, kusjuures kaks esimest silpi on olnud lühikesed¹ (st rakendunud on kolmesilbiliste kõnetaktide geminatsioon). Neist gemineerunud sisekonsonandiga ainsusevormidest erinevad omakorda vastavad mitmusevormid, kus gemineerumist ei ole toimunud, kuna neljasilbilises sõnas on 3. silbile langenud kaasrõhk ja gemineerumiseks tarvilikke tingimusi ei ole: Knd1Pl *e-lä + izi: + mmÄ* 'elaksime', Knd2Pl *e-lä + izi: + ttÄ* 'elaksite'.

Soikkola verbi muutmissüsteemi uurides tuleb mitmel juhul tunnistada, et tüve ja muutelõpu piir on ähmane, kunagine aglutineeriv keel on läbinud ja läbimas olulisi muutumisprotsesse. Keeleajaloolisest tüve ja kategooria tunnuse piirist lähtumine ei pruugi alati olla kõige otstarbekam ega anda klassifitseerimisel parimat tulemust. Isuri keele formatiivi ja verbi tüve piiri kindlaks tegemine on kohati üsna raske ning sunnib uurijat vastavaid otsuseid langetama, seda nt konsonanttüvele liituvate assimilatsiooni tulemusena sulandunud lõppude puhul (vt osa 3.2.6). On ka juhtumeid, kus kunagist tüveosa on hakatud kasutama muutelõpuna. Nii on kontraheerunud verbide tüve lõpp *-jA-* (nt isS ja isH IndPr3Sg **lākātāpi* >> *lāgājā* 'räägib') Soikkola murdes üldistatud muutelõpuks varasemalt refleksiivsesse paradigmasse kuulunud verbidel. Vrd isH IndPr3Sg *vätti(h)en* 'riietub', kus refleksiivne muutelõpp on sellisena säilinud, ja isS IndPr3Sg *vättijā*, kus refleksiivsete verbide paradigmasse on üldistatud lõpp *-jÄ* (Laanest 1986: 125–126).

Verbi muuttüüpide tuvastamise aluseks on järgmised lähteklassifikatsioonid:

- I. Sisehäälikute vaheldus, sh
 - a) lähteklassifikatsioon astmevahelduse alusel;
 - b) lähteklassifikatsioon pikenemisvahelduse alusel.
- II. Lõpuvaheldus (tüve lõpphäälikute vaheldus), sh
 - a) lõpuvaheldus kindla kõneviisi oleviku, supiini ning infinitiivi võrdluses;
 - b) lõpuvaheldus kindla kõneviisi oleviku tüvest mineviku tüve moodustamisel;
 - c) lõpuvaheldus kindla kõneviisi oleviku tüvest tingiva kõneviisi tüve moodustamisel.
- III. Lähteklassifikatsioon tüvevariantide vahelduse alusel.
- IV. Lähteklassifikatsioon morfoloogiliste formatiivide alusel.

¹ Lühikese silbiga samaväärsed tingimused loob 2. silbi *i*-lõpuline diftong.

3. SOIKKOLA MURDE MORFOFONOLOOGIA PÕHIJOONED

Isuri keele häälikusüsteemi kõige detailsemad ülevaated keeleajaloo taustal on kirjutanud Julius Mägiste (1925), Antti Sovijärvi (1944) ja Arvo Laanest (1986).

Tüve- ja formatiivivariantide rohkus Soikkola murdes on suures osas tingitud omamoodi tasakaalu otsimisest keele rõhusüsteemis. Isuri keeles – nagu läänemeresoome keeltele omane – on sõna pearõhk esimesel silbil. Isuri keeles on kõikide morfofonoloogiliste protsesside rakendumiseks oluline (kunagine) sõnavorm kui tervik. Sõnad omakorda jaotuvad kõnetaktideks, mis on Soikkola murdes kvantiteedisüsteemi toimimisel olulise tähtsusega. Sõnade muutmisel rakenduvad paradigmas erinevad reeglid nii vokaalide kui konsonantide osas. Mitmed häälikuvaheldused on tingitud keele fonotaktikast ehk sõltuvad häälikulisest naabrusest. Tüvekonsonantide vaheldusel on kaks erinevat suunda:

- 1) tugevnemine (vt ptk 3.2.4), mis mõjutab nii konsonantide kui ka vokaalide kvantiteeti, sh
 - a) üldgeminatsioon;
 - b) eripikendus;
 - c) kolmesilbiliste kõnetaktide geminatsioon;
 - d) kolmesilbiliste kõnetaktide eripikendus;
 - e) pikenemine rõhutu silbi järel.
- 2) nõrgenemine (vt ptk 3.2.5), mis mõjutab ainult konsonante (nende kvantiteeti ja kvaliteeti), sh
 - a) astmevaheldus rõhulise silbi järel;
 - b) astmevaheldus rõhuta silbi järel.

Peatükis 3.3 on eraldi käsitletud sõna (kaas)rõhku ja selle olulisust ka formatiivivariantide tekkimisel. Peatükis 3.4 antakse ülevaade sõnavormi morfoloogilisest struktuurist, mis järgib verbide osas universaalseid üksuste järjestamise põhimõtteid. Lähisugulaskeeltega võrreldes on Soikkola murdes iseäralik noomenite possessiivsete vormide morfotaktika.

3.1. Vokaalisüsteem

3.1.1. Vokaalid ja nende esinemistingimused

Isuri keeles on 8 lühikest vokaalfoneemi (vt joonis 2), st isuri keel on lühikeste vokaalide osas säilitanud hilisalglaänemeresoome süsteemi, kus hiliseim vokaalfoneem on *ö* (Lehtinen 2007: 109, 138; Viitso 2008: 113). Läänemeresoome keelte küllaltki varane nähtus oli *e* murdumine või lõhenemine: lõunarühma keeltes (eesti, liivi, vadj) esineb tagavokaalses ümbruses selle tulemusena *ę*,

põhjarühma keeled, sh isuri keel säilitas *e* (vt Laanest 1975: 79). Vene laensõnades esineb ka *j*, nt *rižbakka* ‘kalamees’.

	Eesvokaalid		Tagavokaalid
kõrged	<i>i</i>	<i>ü</i>	<i>u</i>
keskkõrged	<i>e</i>	<i>ö</i>	<i>o</i>
madalad	<i>ä</i>		<i>a</i>

Joonis 2. Soikkola murde lühikesed vokaalid esi- ja järgsilpides.

Kõik nimetatud vokaalid esinevad ka pikana ja seda ka järgsilpides, ent tulevalt keskkõrgete pikkade vokaalide kvantiteedi erinevusest sõna esisilbis ja järgsilpides moodustub pikkadest vokaalidest kaks komplekti. Esimeses silbis (vt joonis 3) on pikad keskkõrged vokaalid kõrgenenud, nii et neile vastavad kas $\bar{e}$, $\bar{o}$ ja $\bar{ö}$ või (eriti Soikkola poolsaare lõunapoolsetes külates) $\bar{i}$, $\bar{u}$ ja $\bar{ü}$, nt NomSg Vii *m̄ēz* ‘mees’, NomSg Vii *s̄ō* ‘soo’, IndPr1Sg Vii *s̄ōn* ‘söön’, AdSg Sa *m̄ihel* ‘mehel’, IndIp3Pl Sa *k̄ilid* ‘surid’, ElSg Sa *t̄iist* ‘tööst’ (Laanest 1986: 68, vt ka Laanest 1966b: 77; Sovijärvi 1944: 34).

	Eesvokaalid		Tagavokaalid
kõrged	$\bar{i}$	$\bar{ü}$	$\bar{u}$
keskkõrged	$\bar{e} \sim \bar{i}$	$\bar{o} \sim \bar{ü}$	$\bar{o} \sim \bar{u}$
madalad	$\bar{ä}$		$\bar{a}$

Joonis 3. Soikkola murde pikad vokaalid 1. silbis.

Järgsilpides ei ole pikad keskkõrged vokaalid kõrgenenud (vt joonis 4), nt GenSg *veññēhen* ‘paadi’, IndPr3Sg *tullō* ‘tuleb’, IndPr3Sg *kūlpō* ‘peseb, kumbleb’.

	Eesvokaalid		Tagavokaalid
kõrged	$\bar{i}$	$\bar{ü}$	$\bar{u}$
keskkõrged	$\bar{e}$	$\bar{o}$	$\bar{o}$
madalad	$\bar{ä}$		$\bar{a}$

Joonis 4. Soikkola murde pikad vokaalid järgsilpides.

Isuri keel on vokaalharmooniakeel. Neutraalsed vokaalid, mis saavad esineda nii ees- kui tagavokaalsetes sõnades, on *e* ja *i*. Läänemeresoome vokaalharmooniakeeltes on kõige hilisemaks *ö*-harmonia, mis esineb isuri, karjala ja soome keeles, ent puudub näiteks lõunaeesti keelest ja enamasti ka vadjja keelest, esinedes seal vaid isuri või soome murretest tulnud laenudes (Ariste 1948: 9). Vokaalharmooniaast tulenevalt on eesvokaalsele sõnatüvele liituvad formatiivid samuti eesvokaalsed ja tagavokaalsele sõnatüvele liituvad formatiivid tagavokaalsed, vrd nt Imp2Pl *lātkā* ‘rääkige’ ja *lugegā* ‘lugege’, IpsPtsPret *tehtü* ‘tehtud’ ja *sādu* ‘saadud’.

3.1.2. Järgsilpide vokaalide kohandused

Soikkola murdes esineb sõnavormi moodustamisel regulaarseid fonotaktikast tulenevaid häälikuvaheldusi, mis ei ole seotud üksiku grammatilise vormiga (vrd ka nt Pajusalu 1996: 91–92). Tabelis 2 on esitatud morfoloogiliste formaatiivide liitumisel tüve lõpus toimuvad kõige üldisemad vokaalide vaheldused. Nimetatud vaheldustest näiteks $e > i / _(*t)A$ ei toimu ainult tüve ja formatiivi liitumisel, vaid esineb ka sõnatüves, nt Inf *lanġeġda* : IndPr3Sg **lanġeġta* + *pi* >> *lanġiġi* 'kukkuda : kukub'.

Järgsilpide vokaalide naaberhäälikutest tingitud vaheldusreegleist osa tunduvad valdavad, aga ei rakendu siiski kõikide sarnase algusfoneemiga formatiivide või tuletusliidete puhul või on piiratud muude tingimustega. Näiteks tabelis 2 esitatud vaheldused (1) ja (2) kehtivad ainult ühesilbiliste vokaaltüvede puhul. Vahelduse (4) puhul on erisuseks, et see ei kehti kõigi *m*-alguliste morfeemide liitumisel.

Tabel 2. Fonotaktilised vokaalivaheldused

Nr	Vaheldusreegel	Näide	Lisatingimus
1	$\tilde{V} > V / _i$	NomSg <i>jā</i> : PrtPl <i>jāidā</i> IndPr1Sg <i>jān</i> : IndIpflSg <i>jāin</i>	1-silbilised tüved
2	$\tilde{V} > V / _i$	NomSg <i>tō</i> : PrtSg <i>tōidā</i> Inf <i>mōn</i> : IndIpflSg <i>mōin</i>	1-silbilised tüved
3	$e > i / _(*t)A$	GenSg <i>järven</i> : PrtSg <i>järviä</i> IndPr1Sg <i>iden</i> : Inf <i>itkiä</i>	
4	$e > O / _m, v, *p$	IndPr1Sg <i>iden</i> : Sup <i>itkōmā</i> : PsPtsPr <i>itkōvā</i> : IndPr3Sg <i>itkō</i>	v.a IndPr1Pl ja komparatiivi moodustamine
5	$O_i > O_j / _V[A, e]$	GenPl <i>vanhoin</i> : PrtPl <i>vanhoja</i> Sup <i>jauhoimā</i> : GerIn <i>jauhojēz</i>	
6	$A > e / _D, tt$	Sup <i>andamā</i> : IpsPr <i>annevā</i> IndPr3Sg <i>kūlvā</i> : IpsPfPts <i>kūlvettü</i>	Ainult Ips vormistikus

Valdavaks võiks pidada ka kahesilbiliste *a*-tüveliste noomenite ja verbide (mille esimeses silbis ei esine labiaalvokaali) tüvehääliku vaheldust $a > o$ formatiivi *i* ees, ent see noomeni mitmuse- ja verbi minevikutüve moodustamisel esinev vaheldus ei kehti tingiva kõneviisi vormide moodustamisel. Vrd nt GenSg *kanan* : GenPl *kañnoin* 'kana : kanade', IndPr1Sg *kazvan* : IndIpflSg *kazvoin* 'kasvan : kasvasin', aga Knd1Sg *kazvaizin* 'kasvaksin'.

Teatud kahetüvelistel sõnadel esineb tüve lõpul sõna kunagisest häälikustruktuurist tulenevaid regulaarseid vokaalivaheldusi, nagu nt $e : *-eġe- > -i-$: nt NomSg *vāde* : ElSg **vātteġesta > vātītst* (IMS 647) 'riie : riidest' ja $e : *-eġe- > -i-$: nt Inf *lanġeġda* : Sup **lanġeġemahen > lanġīmā* 'kukkuda : kukkuma' (vt Laanest 1986: 88–90). Nimetatud vaheldused on olulised ka sõnade muut-
tüüpidesse jaotamisel. Sõna tüübikuuluvust ei mõjuta aga näiteks enama-

silbilistes tüvedes toimuda võiv regressiivne assimilatsioon **-ihe > ehe* (vt Laanest 1986: 74), nt NomSg *ruiz* : GenSg Re *rukkihen* ~ NomPl Sa *rukkihed* (IMS 490) 'rukis : rukki : rukkid'.

Tüvevariantide rohkuses on oma osa regulaarsel sõna lõppsilpide **-sit* ja **-set* sisekaol (vt lähemalt Laanest 1986: 74–75; Sovijärvi 1944: 133), vrd nt AdSg *pakkaizel* : NomPl *pakkaist* (IMS 377) 'pakasel : pakased'; IndIpflSg Tam *makkaizin* : IndIpflSg *makkaist* (IMS 301, Sovijärvi 1944: 133) 'magaksin : (sa) magaksid'; Knd1Sg Vii *tullizin* : Knd2Sg Vii *tullist* 'tuleksin : (sa) tuleksid'. Nimetatud sisekadu ei ole puudutanud *ize*-verbide oleviku 2. isiku vorme, nt Sa *rähhižed* (IMS 496) 'karjud, lärmad' ning esineb ebajärjekindlalt kahe-tüveliste *-n* : *-s* vaheldusega kahe-silbilise vokaaltüvega noomenite paradigmas, nt NomPl Tam *puized* 'puised (puust)', Vii, Ksk *naized* 'naised' (Laanest 1986: 75), Sa *toist* ~ Taa *toižed* 'teised' (*ibid.* 74–75).

3.2. Konsonandisüsteem

3.2.1. Lühikesed konsonandid

Isuri keele konsonandisüsteemi kujunemist on põhjalikult kirjeldanud Laanest (1986: 12–56) ja Soikkola murde osas eriuurimuses Sovijärvi (1944: 35–80). Soikkola murde konsonandisüsteem järgib samuti hilislaänemeresoome süsteemi (vt nt Lehtinen 2007: 96), sinna kuulub 13 konsonanti (vt joonis 5). Kõik konsonandid (v.a *ŋ*) saavad esineda nii lühialguliste kui ka täisgeminaatidena.

Häälikuklassid				
sibilant		<i>s</i>		
spirant				<i>h</i>
afrikaat		<i>c</i>		
klusiilid	<i>p</i>	<i>t</i>		<i>k</i>
nasaalid	<i>m</i>	<i>n</i>		<i>ŋ</i>
liikvidad		<i>l</i>	<i>r</i>	
poolvokaalid		<i>v</i>		<i>j</i>

Joonis 5. Isuri keele konsonandisüsteem.

Klusiilid esinevad helilises ümbruses leenistena *b*, *d* ja *g*, üksikkluusiilid on helilised *l*-i ja *r*-i ees, nt *kagla* 'kael', *paglad* 'paelad', *nagrā* 'naerab', *adra* 'ader', *mūdra* 'kummaline, imelik', *sebroi* 'sõber' ning *v* ees, nt *ladva* 'latv' (vt ka Sovijärvi 1944: 43–44; Laanest 1966b: 50–51; Laanest 1986: 34–35). Läänemeresoome *s*-i hääldus varieerub murdeala sees, kõlades kas *s*, *ʃ* või *š*. Taga-poolse häälduse ja *š*-na hääldumise on Laanest seostanud vene keele mõjuga, kuna see on „[...] omane noorematele ja üldse neile, kelle vene keele oskus on hea.“ (Laanest 1986: 41) Vokaalide vahel ja helilise konsonandi järel hääldub sibilant (pool)helilisena, moodustades pikenemisvahelduslike sõnade paradig-

mades helitu sibilandiga näiteks järgmisi kvantiteedilt erinevaid paare: NomPl Re *aizad* : PrtSg *aišā* (IMS 7) 'aisad : aisa'; NomSg Vii *künzi* : Me *künsiä* (IMS 231) 'küüs : küüsi'; IndIp3Sg Sa *kärzi* : Inf *kärsiä* (IMS 236) 'kannatas : kannatada'. Nooremates vene laenudes, aga ka vanemas ekspressiivses sõnavaras esineb vähesel määral frikatiiv *f*, nt *familia* < vn фамилия 'perenimi', *fābrikka* < vn фабрика 'vabrik', *furskada* 'nuusata', *furskā* 'puristada, löristada'.

Muutemorfoloogia kirjeldamisel on olulised regulaarsed, konkreetsete muutevormidega seoses esinevad häälikuvaheldused. Samas ei ole kõik sõna muutmisel esinevad häälikumuutused otseselt seotud konkreetsete muutevormidega, vaid on osalt kirjeldatavad formatiivi liitumisel rakenduvate teisendusreeglite abil, mis on tingitud tüvelõpu ja formatiivi alguse häälikukoostisest ning rakenduvad nii noomenite kui verbide puhul (Viks 1994b: 157; vt ka nt Pajusalu 1996: 91–92). „Tüvede varieerumisel on kaks aspekti. Üks iseloomustab variantide omavahelist fonoloogilist seost – tüvemuutust –, mis on kirjeldatav teisendusreeglite abil. Tüvemuutused pole otseselt seotud konkreetsete muutevormidega. Samad reeglid toimivad nii noomeni- kui ka verbimorfoloogias ja derivatsiooni puhul. Teine aspekt iseloomustab variantide omavahelist seost paradigmaatiliste positsioonidega – ehk millistes muutevormides ühe sõna erinevaid tüvevariante kasutatakse.“ (Viks 1994b: 157)

3.2.2. Algupärased geminaadid

Isuri keele konsonandisüsteemi kuuluvad algupäraste geminaatidena kindlasti **pp*, **tt* ja **kk*, tavaliselt on hilise algläänemeresoome keele jaoks rekonstrueeritud ka **ss*, **mm*, **nn* ja **ll* (Viitso 2008: 137); keelte puhul, kus *cc* vaheldub üksiku *c*-ga (nagu vadjas, isuris, karjalas ja geminatsiooni tulemusena lõpuna-eestis), on loetellu lisatud ka **cc* (*ibid.*).

Algupärased geminaadid *pp*, *tt* ja *kk* on 1. ja 2. silbi piiril sellistena säilinud, ent nende nõrgaastmelised vasted on lühenenud üksikkluusiideks, nt NomSg *puippu* : GenSg *puibun* 'tibu : tibu', Inf *sättā* : IndPr1Sg *sādan* 'saata : saadan', NomSg *sākki* : GenSg *sāgin* 'saak : saagi' (vt Laanest 1986: 33, Sovijärvi 1944: 46–47). Kaugemal sõnas esinevad Sovijärvi andmeil vaheldused *tt* : *d* ja *kk* : *g*, nt *jamakka* : *jamagan* 'hapupiim : hapupiima', Inf *karzittā* : IndPr1Sg *karzidan* 'kraapida : kraabin' (Sovijärvi 1944: 47), ent neile lisaks ka *pp*, nt Inf *kanappia* : IndPr1Sg *kanabin* 'toppida : topin' (vt ka Laanest 1986: 33).

Näiteid teistest algupärastest geminaatidest: *pāssi* 'oinas' (vrd hilistekkeline lühialguline geminaat Knd3Sg *pešsīz* '(ta) peseks'), *kassa* 'pats', *ämmä* 'vanaema', *kammari* 'kamber' (vrd NomSg *häm̄māri* 'hämar'), *konna* 'konn' (vrd PrtSg *kaññā* 'kana'), *villa* 'vill' (vrd PrtSg *kaļlā* 'kala'), *villi* 'metsik, rahutu', *meisā* 'mets' (vrd GenSg *metsān* 'metsa'), *kutsua* 'kutsuda'.

3.2.3. *l-* ja *n*-kaolised vormid

l- ja *n*-kaolised *n-ö* allegrovormid esinevad ainsuse 1. ja 2. isiku pronoomenite *miä* 'mina' ja *siä* 'sina' vormistikus pea kõikides vormides, v.a. ainsuse partitiiv (*minnü.a*) ja essiiv (Laanest 1986: 119; Porkka 1885: 78), ning verbide *saännō.a* 'öelda', *männä* 'minna', *panna* 'panna', *olla* 'olla', *tulla* 'tulla' vormistikus (vt ka Laanest 1966b: 73–74; Laanest 1986: 47, 54; Porkka 1885: 9; Sovijärvi 1944: 73, 77), nt Vii *mā pā lehmä kütkü.esse* (IMS 382) 'mine pane lehm kinni (kütkesse)'. Allegrovormide tõttu on verbi *saännō.a* muutmine Soikkola murdes sarnane astmevaheldusliku verbi *küttō.a* muutmisega, vrd nt IndPr1Sg *sa.on* : IpsPr *sa.odā* 'ütlen : öeldakse' ja IndPr1Sg *ku.on* : IpsPr *ku.odā* 'koon : koostakse'. Verbidel *olla*, *tulla*, *panna* ja *männä* puudub vastavalt liikvida või nasaal kindla kõneviisi oleviku ainsuse ja mitmuse 1. ja 2. isikus, käskiva kõneviisi ainsuse 2. isikus ning sellega identses oleviku eituse vormis, nt IndPr1Sg *ōn* 'olen', IndPr1Pl *pāmma* 'paneme' jne. Need verbid kuuluvad pikenemisvahelduse alusel samasse lähtetüüpi verbidega *nāhhä* ja *tehhä*.

3.2.4. Tüvekonsonantide pikenemine

3.2.4.1. Üldgeminatsioon

Üldgeminatsiooniks nimetatakse pea- või kaasrõhulise silbi järel paikneva konsonandi gemineerumist, kui järgnevate silpide vahelt on kadunud klusiili nõrgastmeline vaste või *h*, mille tulemusena on moodustunud pikk vokaal või diftong. Üldgeminatsiooni levikut läänemeresoome keeltes ja murretes on kirjeldanud Laanest (1975: 74–75 ja 1986: 57–59) ja üksikasjalikumalt Kari Nahkola (1987). Enamikus läänemeresoome murretest on gemineerumise tingimuseks ka see, et gemineeruvale konsonandile eelnev silp peab olema lühike (Laanest 1975: 75). Arvo Laanest kirjutab (1986: 57), et üldgeminatsioon esineb kõigis isuri murretes, üldgeminatsiooni tulemusena tekkinud geminaadid on kas täispikkusega või lühialgulised, seejuures Soikkola murdele on iseloomulikud lühialgulised geminaadid.

Soikkola murdes on kahesilbiliseks kulunud üldgeminatsioonilistes sõnades näha huvitav kvantiteedierinevus. Kui kunagise 2. ja 3. (või 4. või 5.) silbi piirilt on samade vokaalide vahelt kadunud **t* või **h*, on tänapäevase 1. ja 2. (või 3. või 4.) silbi piirile moodustunud lühialguline või täisgeminaat, seejuures lühialgulised geminaadid on omasemad just Soikkola poolsaare põhjapoolsele osale. Vrd nt PrtSg **kalaīa* > Re, Vii *kallā* ~ Taa *kallā* 'kala', PrtSg **soīaīa* > Vii *sottā* ~ Ksk *sottā* 'sõda', IllSg **vetēhen* > Vol, Re *vetē* ~ Har *vetē* 'vette', GenPl **jalustimeitēn* > Me *jalustiīmīn* 'jaluste'. Kui aga 2. ja 3. silbi piiril on samade või erinevate vokaalide vahelt kadunud **p* või **k*, on 1. ja 2. silbi piirile tekkinud geminaat kindlasti lühialguline, nt IndPr3Sg **tulepi* > *tullō* 'tuleb', IndPr3Sg **lešipi* > *lešsī* 'lebab, lesib', IndPr3Sg **palapi* > Me, Sa *paļlā* 'põleb'; GenSg **siteken* > *sitēn* > Me, Re, Sa *sittīn* 'sideme'. Siikohal on oluline esile tuua samas positsioonis üldgeminatsiooni tulemusena tekkinud lühialgulise

geminaadi ning algupärase geminaadi kvantiteedierinevust (vrd IndPr3Sg **sitoṗi* > *sittō* 'seob' (IMS 530) ja InfPr3Sg **sittuṗi* > *sittū* 'situb'), mida on akustilise analüüsiga on kinnitanud ka Elena Markus (Markus 2010: 112).

Et geminatsiooninähtused rakenduvad mitte ainult tüves, vaid sõnavormis tervikuna, on neil osa ka formatiivvariantide tekkimisel. Nt kaasrõhulise silbi järel Sup **asettamahen* > **asettamahan* > *asettamān* > *asettaṃmā* 'asetama, panema' (vrd *küzimā* 'küsima'); Imp2Pl **korjahukahen* >> *korjahukkā* 'kogu-nege' (vrd *kudoga* 'kuduge'); PsPtsPretPl **avittanutet* >> *avittaṇṇēḍ* 'aidanud' (vrd *itkenēḍ* 'nutnud').

3.2.4.2. Eripikendus

Üldgeminatsiooni kõrval tingib isuri keeles konsonantide kvantiteedierinevust üldgeminatsiooniga sarnastel tingimustel esinev konsonantide *B*, *D*, *G* ja *z* pikene-mine pika pea- või kaasrõhulise silbi järel, kui eelnev pikk silp lõpeb pika vokaali, diftongi või sonorandiga. Selle kvantiteedivahelduse kohta on Antti Sovijärvi kasutanud terminit *eripikendus* (sm *erikoispidennys*, Sovijärvi 1944: 81 jj), Arvo Laanest aga terminit *erigeminatsioon* (vt nt Laanest 1986: 60–61). Soome murrete geminatsiooni käsitlevates uurimustes kasutatakse mõistet eri-geminatsioon (sm k *erikoisgeminaatio*) kõikide pikale vokaalainesele eelnevate konsonantide pikenemisjuhtumite kohta, mis ei mahu mõiste üldgeminatsioon alla (vt nt Palander 1987²; Nahkola 1987: 59) ehk erinevas ja laiemas tähen-duses kui isuri keele käsitlustes.

Laanest kirjeldab *B*, *D*, *G* ja *z*-i piknemiseks vajalikke tingimusi järgnevalt (Laanest 1986: 60):

„Kui nimetatud häälikutele eelnev silp on pikk (lõpeb pika vokaalainese või helilise konsonandiga), kuid on olemas kõik muud üldgeminatsiooniks nimetatud tingi-mused, ei ole nimetatud konsonandid alati gemineerunud, vaid sageli on nad muu-tunud poolpikkadeks konsonantideks. Geminaat ja üksikkonsonant võivad samal isikulgi vabalt vahelduda.“

Termini geminatsioon kasutamise kõnealuse nähtuse kohta on kahtluse alla seadnud ka Paul Ariste (1956: 49):

„Konsonantide ühendsis ja pika vokaali järel on sulghäälikud ja sisihäälikud pikenenud ja tugevnenud, ilma et nad oleksid gemineerunud [...]“.“

Soikkola murde kirjapanekutes ongi nimetatud positsioonis pikenenud obstruendid enamasti märgitud fortistena (fortisklusiilina ja helitu sibilandina), poolpikkade konsonantide või (harvem) lühialguliste geminaaditidena, mis vahel-duvad paradigmas vastavalt kas leenisklusiilidega või (pool)helilise sibilandiga,

² Marjatta Palander (1987: 21–27) käsitleb erigeminatsiooni juhtumina sellist konsonanti, mis eelneb pikale vokaalainesele pika rõhulise ja pika või lühikese rõhutu silbi järel.

vrđ nt NomSg *leibā* : PrtSg Me, Vii *leipā* ~ Sa *leip̃pā* (IMS 258) 'leib : leiba', NomSg *sībi* : PrtPl Lo *sīpiā* (IMS 531) 'tiib : tiiba', IndIp3Sg Re, Ru, Sa *ambui* : IndPr3Sg Me, Sa *ampū* : Inf Sa *ampua* (IMS 15) 'tulistat : tulistab : tulistada', NomSg *hundu* 'mähe; rätt' : IllSg Me *huntū* (IMS 74) 'mähe : mähkmesse', Inf *laṅgeda* : IndIp3Sg *laṅkeis* 'kukkuda : kukkus' (Ariste 1960: 18), ElPl *herzīst* : PrtPl *hersīā* ~ Ru *heršsīā* (IMS 59) 'palkidest : palke', Sup *pāzōmā* : IndPr3Sg *pāsō* 'pääsema : pääseb' (Ariste 1960: 21), GenSg *abilaizen* : GenPl Me *abilaišīn* : PrtPl Me *abilaišīa* (IMS 2) 'abilise : abiliste : abilisi'.

Nagu üldgeminatsioon, on ka erigeminatsioon formatiivide variatiivsuse üks keeleajaloolistest põhjustest: formatiivide algul tugevneb klusiil rõhulise pika silbi (lõpeb pika vokaali või helilise konsonandiga) järel, nt:

IpsPret *olīt* 'oldi' (Ariste 1960: 12), *tūtīt* 'toodi' (Ariste 1960: 27), *lūtīt* 'löödi' (Laanest 1966a: 112), *māntīt* 'mindi' (Laanest 1966a: 113), *maniveltīt* (IMS 296) 'meelitati' (vrđ rõhuta silbi helilise konsonandi järel *ommeldīt* (IMS 363) 'ömmeldi');

Imp2Pl *sōkā* (IMS 564) 'sööge', *tulkā* 'tulge' (Ariste 1960: 12) (vrđ rõhuta silbi järel *maistagā* 'maitske', *kūnnelgā* 'kuulake').

Soome idamurrete erigeminatsiooni uurinud Marjatta Palander on järeldanud, et tegemist peab olema suhteliselt noore nähtusega, sest tugevat murdekeelt kõnelevatel noorema põlvkonna esindajatel on erigeminatsioon tugevam (Palander 1987: 194–206). Kari Nahkola on taolisi geminatsiooni alaliike noore nähtusena pidanud üldgeminatsiooni laienduseks, kuna selle esinemistingimused katavad üldgeminatsiooniks vajalikud tingimused, ent on viimastest avaramad, st pikenemine võib esineda ka teatud tüüpi pika silbi järel (Nahkola 1987: 59). Nahkola (1987: 59–60) osutab soome murrete geminatsiooninähtusi kirjeldades, et erigeminatsiooni levikuala on alati üldgeminatsiooni ala sees ja erigeminatsioon on pea kõikjal nõrgem kui üldgeminatsioon. Sünni poolest on erigeminatsioon puhas näide difusiooniteooria ennustatavast arengust: uuele alale levides esineb muutus vähemalt samadel tingimustel kui sünnialal, ent tingimused võivad kalduda ka laienemise teele. Muuhulgas oletab Nahkola, et erigeminatsioon võibki olla väära abduktsiooni, et pika vokaalainese ees peabki olema geminaat, tulemus. (Saar 2014: 264)

3.2.4.3. Kolmesilbiliste kõnetaktide geminatsioon

Isuri keelele eriomase kolme- ja viiesilbiliste sõnade geminatsioonitüübi olemasolu ja rakendumistingimusi on kirjeldatud kõigis tähtsamates varasemates isuri keele uurimustes, nt Porkka (1885: 38–39), Sovijärvi (1944: 82–84) ja Laanest (1986: 61–64).

Õigupoolest võiks kohmaka termini kolme- ja viiesilbiliste sõnade geminatsioon vahetada lihtsama vastu: kolmesilbiliste kõnetaktide geminatsioon, sest kõnealused viiesilbilised sõnad koosnevad kahest kõnetaktist, ühest kahesilbilisest ja ühest kolmesilbilisest, viimases toimub ka geminatsioon. Nähtuse olemus termini täpsustusest iseenesest ei muutu: teatud arenguperioodil on isuri

keeles toimunud kahe esimese lühikese silbiga kolmesilbiliste sõnade (samuti sarnaste 3. ja 4. lühikese silbiga viiesilbiliste sõnade) kvantiteedis muutus, mille puhul 2. silbi (viiesilbiliste sõnade puhul 4. silbi) vokaal on pikenenud ning saadud pikale vokaalile eelnev konsonant on gemineerunud (a). Muutus on toimunud ka juhul, kui 2. lahtine silp lõpeb *i*-lõpulise diftongiga (b):

- (a) (C)V·CVCV(C) > (C)V·ČCVCV(C)
 GenSg **pu·telin* >> ***pu·tēlin*** 'pudeli', vrd IllSg *(*pu·te*).(*li:hen*) >> *pudelt*;
 GenSg **te·rävän* >> ***te·řrävän*** 'terava', vrd TrSg *(*te·rā*).(*vā:kse*) > *te·räväks*;
 IndPr1Sg **kā·velen* >> ***kā·vvelen*** 'kõnnin', vrd IndPr3Sg *(*kā·ve*).(*le:pi*) >> *kā·velō*;
 IndPr3Sg *(*nā·pis*).(*te:lepī*) >> **(*nā·bis*).(*te:llō*)** 'näpistaksin, varastaksin', vrd IndPr1Sg (*nā·bis*).(*te:len*);
- (b) (C)V·CViCV(C) > (C)V·ČCViCV(C)
 NomPl **he·poiset* >> ***he·ppoist*** 'hobused', vrd PrtPl (*he·boi*).(*zi:a*);
 IndIp1Sg **ma·kaitin* >> ***ma·kkaizīn*** '(ma) magasin', vrd IndIp1Pl (*ma·gai*).(*zi:mma*);
 Knd2Sg **kū·süisit* >> ***kū·ššüist*** 'sa küisid', vrd Knd2Pl (*kū·züi*).(*zi:mmä*).

Laanest on juhtunud tähelepanu asjaolule, et:

„Geminatsiooni üheks eeltingimuseks olnud pikk vokaal on hiljem sageli lühenenud; paljudel juhtudel on muutunud ka silpide arv, seetõttu ei ole vaadeldav geminatsioon puht foneetiliseks nähtuseks.“ (Laanest 1986: 61)

Siinkohal on oluline välja tuua üks kolmesilbiliste kõnetaktide geminatsiooni (mitte) rakendumise tingimus: 2. silbi vokaali pikenemist ega 1. ja 2. silbi piiril oleva konsonandi gemineerumist ei toimu juhul, kui sõna 2. ja 3. silbi piiril on tegemist geminaadi nõrgaastmelise vastega (2. silp on kunagi olnud kinnine). Seda tuleb kõrvutada teadmise, et astmevaheldusele allunud järgsilpide konsonantühendi klusiili kao juhtumite puhul on geminatsioon toimunud, vrd nt Inf *avittā* : IndPr1Sg *aviban* 'aidata : aitan' ja Inf *kōhāhtā* : IndPr1Sg *kōhhāhān* 'kōhatada : kōhatan'; NomSg *harakka* : GenSg *haragan* 'harakas : haraka' ja AdSg (**haravalla* >) *haraval* : GenSg *harrāvan* 'reha : reha'. See tähendab, et geminaadist tingitud silbi kinnisus on keele mälus visam püsima ehk nagu Sovijärvi on järeldanud häälikute kvaliteedi- ja kvantiteedimuutuste kronoloogiat kirjeldades (Sovijärvi 1944: 85–86): geminaatklusiilide astmevaheldus rõhutu silbi järel on hilisem nähtus kui kolmesilbiliste sõnade geminatsioon. (Saar 2014: 265) Ülevaate sellest, millistes vormides saab pikenemine esineda, annavad vastavad lähteklassifikatsioonid (tabelid 16 ja 33).

Pikematel sõnavormidel mõjutab kolmesilbiliste kõnetaktide geminatsioon ka formatiive, vrd nt PrtPl (*ka·nde*).(*li:llōja*) 'kandleid' ja PrtPl *ki·lilō:jā* 'kitsi', PrtPl *voi·loja* 'võisid'.

3.2.4.4. Kolmesilbiliste kõnetaktide eripikendus

Üldgeminatsiooni laiendusega (eripikendusega) sarnaselt esineb Soikkola murdes kolmesilbiliste kõnetaktide geminatsiooni laiendusena kolmesilbiliste kõnetaktide eripikendus. Selle esinemistingimused on esitanud Laanest (1986: 62) järgnevalt: kui esimene (resp. kolmas) silp on pikk (lõpeb pika vokaali või helilise konsonandiga), kuid muud kolme- ja viiesilbiliste sõnade geminatsiooni rakendumistingimused on olemas (2. (4.) silp on lühike või *i*-lõpulise diftongiga), on *B*, *D*, *G* ja *z* pikenenud kas poolpikkadeks helituteks üksikkonsonantideks või geminaatideks. Näited eripikendusest kolmesilbilistes sõnades: NomSg Vii *ka·rppola* ~ Re *ka·rppalo*, vrd IllSg **(ka·r.po).(la:hen)* > *ka·rbolā* (IMS 138) 'jõhvikas : jõhvikasse'; NomSg Me *ke·rtain* ~ Sa *ke·rt̃tain*, vrd PrtPI Me (*ke·rdai*).(*zi:.a*) (IMS 158) 'kihiline, -kordne : kihilisi, -kordseid'; IndPr2Sg Ou *kū·ntelet* ~ Sa *kūnt̃telet*, vrd IndPr3Sg Sa *kū·ndelō* (IMS 226) 'kuulan : kuulab'; NomSg Me, Re *karsina* ~ Vii *karšina* ~ Sa *karššina*, vrd InSg Me *ka·rzināz* ~ Vii *ka·rzināz* (IMS 138) 'aedik : aedikus'. Näiteid kolmesilbilise kõnetakti eripikendusest viiesilbilistes sõnades: IndPr2Sg Me (*na·grak*).(*se:ntelev*) (IMS 332) 'naerad', vrd IndPr3Sg Sav (*na·grak*).(*se:n̄de*).(*lō:.*) 'naerab' ja IndIpf3Sg Lo (*mō·rnāk*).(*se:nteli*) 'röökis', vrd Sup Lo (*mō·rnāk*).(*se:n̄de*).(*lō:m̄mā*) 'röökima'.³

3.2.4.5. Pikenemine rõhuta silbi järel

Rõhutule silbile järgneva konsonandi pikenemise või gemineerumise eelduseks isuri keeles on paiknemine kontraheerumise tulemusel tekkinud pika vokaali või diftongi ees (erinevalt nt võru keelest: *hingpuhussilō* 'hingetuks' (VES 86), *karussō* 'karjase' (VES 152)). Rõhuta silbi järel kalduvad Soikkola murdes tugevnema *s*-tüveliste noomenite mitmuse genitiivi, partitiivi ja illatiivi vormide sibilandid ning näited on ka kahe konsonandilõpulise 2. silbiga noomeni ainsuse illatiivi ning ühel juhul ka mitmuse partitiivi käände vormis esineva tugevnemisuhtumi kohta. Rõhutule silbile järgnev tugevnemine ei ole järjekindel, tugevnenud konsonandiga vormid esinevad sageli kõrvuti tugevnemata konsonandiga vormidega, vrd nt GenPI *heboiz̃n* ~ Sa *hebois̃n* : PrtPI *heboizia* ~ Sa *heboisia* (IMS 57) 'hobuste : hobuseid'; GenSg *sūmizen* : PrtPI Sa *sūmisiā* (IMS 564) 'toidu : toite'; GenSg *innīzen* : PrtPI Sa *innīsiā* ~ Sa *innīšsiā* (IMS 94) 'inimese : inimesi'; NomSg *allain* : PrtPI Vii *alaišia* ~ Sa *alaišsia* (IMS 13, 168) 'kinnas : kindaid'; NomSg *paremb* : IllSgIll *parembā* ~ Sa *parempā* (IMS 384–385) 'parem : paremasse'; PrtPI *avandoja* ~ *avantoja* : SgIll Me *avandō* ~ Sā *avantō* (IMS 23–24) 'jääauku : jääauku'; PrtPI Vii *ahvenia* ~ Re *ahveñnia* (IMS 4) 'ahvenaid', IndIpf3PI Sa *magaiššīd* (IMS 301) 'nad magasid'.

³ See ja eelmine geminatsioonitüüp esinevad järjekindlalt isuri keele Soikkola ja Hevaha murdes, vähem järjekindlalt Oredeži murdes ja puuduvad täiesti Alam-Lauga murdes (Laanest 1986: 62).

3.2.5. Astmevaheldus

Konsonantide astmevaheldus kujutab endast sõnasisesse (kunagise) kinnise silbi algul oleva konsonandi nõrgenemist, lühenemist, kadu või asendumist mõne teise konsonandiga kas assimileerudes eelneva konsonandiga või silbipiiri tähistajana. Varasemal perioodil oli astmevaheldus mittelefonoloogiline nähtus, kuivõrd tugeva ja nõrga astme esinemus oli positsiooniliselt määratav silbi kinnisuse või lahtisuse alusel (Laanest 1975: 65). Laanest on oletanud (*ibid.*), et tõenäoliselt ei kujutanud astmevaheldus endast ka kvalitatiivselt erinevate häälikute vaheldust, vaid erinevus oli kvantitatiivne. Astmevahelduse tüübid (st ulatus) on läänemeresoome keeltes ja murretes erinevalt esindatud ning seetõttu on tõenäoline, et astmevaheldus on küllalt hiline nähtus ning on kujunenud igas keeles iseseisvalt, mistõttu see on ka läänemeresoome keelte rühmitamisel heade klassifikatoorsete omadustega (Viitso 1981: 176).

3.2.5.1. Klusiilide astmevaheldus rõhulise silbi järel

Kõigis läänemeresoome astmevahelduskeeltes alluvad astmevaheldusele geminaatklusiilid ja intervokaalsed või helilisele konsonandile järgnevad üksikkluusiilid (Laanest 1975: 66). Soikkola murdes on vahelduste liikideks geminaatklusiili nõrgenemine üksikkluusiiliks (aga ka geminaatklusiili kadu), üksikkluusiili kadu ja asendumine, klusiili kadu, asendumine või assimileerumine konsonantühendis (vt tabel 3).

Selliseid muuttüüpe, kus tüve erikujusid paradigmas tingib konsonantismi osas ainult astmevaheldus (ilma pikenemisvahelduseta), on üldiselt vähe ning siia kuuluvad juhtumid, kus vahelduvad kas geminaat ja üksikkonsonant või kaob helitule konsonandile järgnev klusiil, nt Sup *nukkumä* : IndPr1Sg *nugun* 'magama : magan'; Sup *tappamä* : IpsPret *tabettī* 'tapma : tapeti'; NomSg *katto* : GenSg *kadon* 'katus : katuse'; NomSg *mävāz* : GenPl *mättähän* 'mätas : mätta'; NomSg *lehti* : GenSg *lehen* 'leht : lehe'; Inf *ehtiä* : IndPr&Ip1Sg *ehin* 'jõuda : jõuan/jõudsin'; NomSg *kävüd* : PrtPl *kätkühiä* 'häll : hälle'; NomSg *pitkä* : NomPl *pidäv* 'pikk : pikad'; Sup *kitkämä* : IpsPr *kivedä* 'kitkuma : kitkutakse'; NomSg *säski* : GenSg *sāzen* 'säask : sääse'; Inf *istua* : IndPr1Sg *issun* 'istun'. (Saar 2014: 259–261)

Isuri keele ühiseks jooneks eesti, vadja, päriskarjala (vt Zaikov 2013: 53) ning karjala keelesaartega (vt Öispuu 1994: 193) on astmevaheldus helitu konsonandi järel (vrd nt isS *musta* : *mussan* 'must : musta', krjP *mušta* : *muššat* 'must : mustad', *laiska* : *laisalla* 'laisk : laisal'), mis huvitaval kombel puudub geograafiliselt isuri ja päriskarjala keeleala vahel olevast Aunuse karjala keelest (Tunkelo 1952: 5–6).

Tabel 3. Klusiilide astmevaheldus rõhulise silbi järel

Astme- vahelduse liik	Vaheldus	Tugev aste (TA)	Nõrk aste (NA)	Näite tõlge (NomSg / Inf)
Geminaatide astme- vaheldus	<i>pp : B</i>	NomSg <i>oppi</i> IndPr1Sg <i>tappelen</i>	InSg <i>obiz</i> Inf <i>tabella</i>	'kool' 'kakelda'
	<i>tt : D</i>	NomSg <i>tüttõi</i> IndPr1Sg <i>mittelen</i>	NomPl <i>tüdõid</i> Inf <i>midellä</i>	'tüdruk' 'mõõta'
	<i>tt : Ø</i>	GenSg <i>tüttären</i>	PrtSg <i>tü.ärð</i>	'tütar'
	<i>kk : G</i>	NomSg <i>säkki</i> Inf <i>nukkua</i>	GenSg <i>sägin</i> IndPr1Sg <i>nugun</i>	'kott' 'magada'
Üksik- klusiilide kadu	<i>V_DV : Ø</i>	NomSg <i>kodi</i> Sup <i>kudomā</i>	GenSg <i>koin</i> IndPr1Sg <i>kuon</i>	'kodu; maja' 'kududa'
	<i>V_GV : Ø</i>	NomSg <i>jogi</i> Sup <i>lugomā</i>	GenSg <i>joen</i> IndPr1Sg <i>luen</i>	'jõgi' 'lugeda'
Üksik- klusiilide asendumine	<i>B : v</i>	NomSg <i>reboi</i> Sup <i>rebimā</i>	GenSg <i>revoin</i> IndPr1Sg <i>revin</i>	'rebane' 'rebida'
	<i>D : v (v̥v, w)</i>	NomSg <i>hauda</i> Sup <i>soudamā</i>	GenSg <i>hav̥van</i> IndPr1Sg <i>so(u)v̥van</i>	'haud, auk' 'sõuda'
	<i>D : j̥j</i>	NomSg <i>paida</i> Sup <i>hoidamā</i>	GenSg <i>paij̥jan</i> IndPr1Sg <i>hoij̥jan</i>	'särk' 'hoida'
	<i>G : v (v̥v, w)</i>	NomSg <i>leuga</i> Sup <i>liugumā</i>	NomPl <i>leu(v̥)vad</i> IndPr1Sg <i>liuv̥vun</i>	'lõug' 'liuelda'
	<i>G : j̥j</i>	NomSg <i>pīga</i> Sup <i>oigenom̃mā</i>	TrSg <i>pīj̥jāks</i> Inf <i>oi.eda</i>	'piiga' 'õgvendada'
	<i>G : j</i>	NomSg <i>taiga</i>	GenSg <i>tajan</i>	'taig, nõiatemp'
Klusiilide kadu konsonant- ühendis	<i>tk : D</i>	NomSg <i>pitkā</i> Sup <i>jatkamā</i>	NomPl <i>pidāð</i> IndPr1Sg <i>jadan</i>	'pikk' 'jatkata'
	<i>ht : h</i>	GenSg <i>ahtahan</i> Sup <i>mahtamā</i>	NomSg <i>ahaz</i> IndPr1Sg <i>mahan</i>	'kitsas' 'osata'
	<i>hk : h</i>	NomSg <i>pehko</i> Sup <i>ohkamā</i>	GenSg <i>pehon</i> IndPr1Sg <i>ohan</i>	'põõsas' 'ohata'
	<i>sk : s</i>	NomSg <i>poski</i> Sup <i>laskomā</i>	GenSg <i>pozen</i> IndPr1Sg <i>lazen</i>	'põsk' 'lasta'
	<i>rg : r</i>	TrSg <i>vargahaks</i> Sup <i>särgömā</i>	NomSg <i>varaz</i> IndPr1Sg <i>sären</i>	'varas' 'lõhkuda'
	<i>lg : l</i>	NomSg <i>sulga</i> Sup <i>algamā</i>	GenSg <i>sulan</i> IndPr1Sg <i>alan</i>	'sulg (sule)' 'alustada'
Asendumine konsonant- ühendis	<i>lB : lv</i>	NomSg <i>kūlbū</i> Sup <i>kūlbōmā</i>	GenSg <i>kūlvūn</i> IndPr1Sg <i>kūlven</i>	'saun' 'kūlvata'
	<i>rB : rv</i>	NomSg <i>arba</i> Sup <i>särbāmā</i>	GenSg <i>arvan</i> IndPr1Sg <i>särvān</i>	'liisk' 'helpida'

Tabel 3. Järg

Astme- vahelduse liik	Vaheldus	Tugev aste (TA)	Nõrk aste (NA)	Näite tõlge (NomSg / Inf)
Assimi- latsioon konsonant- ühendis	<i>mb : mm</i>	PrtPl <i>lambahia</i> Sup <i>ambumā</i>	NomSg <i>lammaz</i> IndPr1Sg <i>ammun</i>	'lammas' 'ambuda'
	<i>st : ss</i>	NomSg <i>musta</i> Sup <i>istumā</i>	NomPl <i>mussad</i> IndPr1Sg <i>issun</i>	'must' 'istuda'
	<i>nd : nn</i>	NomSg <i>händä</i> Sup <i>andamā</i>	NomPl <i>hännäd</i> IndPr1Sg <i>annan</i>	'saba' 'anda'
	<i>rd : rr</i>	NomSg <i>merda</i> Sup <i>hērdāmā</i>	NomPl <i>merrad</i> PtsIpsPf <i>hērrettü</i>	'mõrd; korv' 'hõõruda'
	<i>ld : ll</i>	NomSg <i>kēldo</i> Sup <i>kēldāmā</i>	GenSg <i>kēllon</i> IndPr1Sg <i>kēllän</i>	'keeld' 'keelata'

Astmevahelduse alusel läänemeresooe keeli ja murdeid rühmitanud Tiit-Rein Viitso on järeldanud, et päriskarjala keel (hõlmates nii põhja- kui lõunakarjalat) on suhteliselt hiline keelerühm, lõunakarjala keel ei saa otseselt pärineda nn algkarjala keelest, mida seni on peetud isuri keele, soome idamurrete ja päriskarjala keele eellaseks (Viitso 1981: 183).

Isuri keel on astmevahelduse poolest äärmiselt reeglipärane. Seal, kus keeleajalooliselt peaks olema nõrk aste, seal nõrk aste ka esineb. Samasugune n-ö eeskujulik astmevaheldus esineb lisaks isuri keelele näiteks tabelis 4 esitatud sõnas 'hobune' eesti kirderannikumurdes (Must 1987) ja vadja keeles (VKS), võrdluseks on toodud eesti kirjakeel, kus on kogu paradigmasse üldistatud tugev aste, ning soome kirjakeel, kus kogu paradigmasse on üldistatud nõrk aste.

Tabel 4. Noomeni *heppoin* astmevahelduslikkus isuri keeles võrrelduna naaberkeeltega

Keel	NomSg	GenSg	PrtSg	NomPl	GenPl	PrtPl
isS	<i>heppoin</i>	<i>heppoizen</i>	<i>hevoist</i>	<i>heppoist</i>	<i>heboizīn</i>	<i>heboizia</i>
eR	<i>obone</i>	<i>obose</i>	<i>ovost ~ oust</i> <i>~ uost</i>	<i>obost ~</i> <i>oboset</i>	<i>obosette ~</i> <i>ovoste ~ uoste</i>	<i>obosi</i>
vdj	<i>opõnõ ~</i> <i>õpõn</i>	<i>opõzõõ</i>	<i>ovõ(i)ss(a)</i>	<i>oppõõz</i>	<i>opõzii</i>	<i>opõzijõ</i>
ee	<i>hobune</i>	<i>hobuse</i>	<i>hobust</i>	<i>hobused</i>	<i>hobuste</i>	<i>hobuseid</i>
sm	<i>hevonon</i>	<i>hevosen</i>	<i>hevost</i>	<i>hevoset</i>	<i>hevosten</i>	<i>hevosia</i>

Tugeva või nõrga astme üldistamist kogu sõna paradigmasse esineb siiski osade sõnade puhul ka Soikkola murdes, näiteks on kõigis muudetes nõrgaastmelised noomenid *sammal* 'sammal' ja *sü.än* 'süda' ning n-ö vastu ootusi on astmevahelduseta ehk kogu paradigmas tugevaastmelised verbid *sirkoja* 'selgitada; puhastada (nt võrke)' ja *lauhkeä* 'pehmeneda'.

3.2.5.2. Klusiilide astmevaheldus rõhutu silbi järel

Astmevaheldus ei piirdu ainult 1. ja 2. silbi piiril aset leidvaga, tüvelise astmevahelduse laiendus esineb isuri keeles (samuti lõunaeeesti, vadja, soome ja karjala keeles) ka kaugemal sõnas nii rõhulisele kui rõhutule silbile järgnedes. Järgsilpides on astmevaheldus vaesem kui sõna 1. ja 2. silbi piiril, kuna astmevahelduslike sufiksiste (astmevahelduslike järgsilbistruktuuride) arv on piiratud. Astmevaheldusele alluvad järgsilpides (vt tabel 5) tuletussufiksiste geminaadid ning tuletussufiksiste konsonantühendid, milles klusiil kas assimileerub eelneva konsonandiga või kaob vastavalt astmevahelduse reeglitele. Erandlikuks näiteks on üksikkluusiili vaheldus *g : j* sõnas *āstaga*, mis on aga seletatav selle sõna liitsõnalise päritoluga (**aikasta*-*aika*-).

Tabel 5. Klusiilide astmevaheldus rõhuta silbi järel

Astme- vahelduse liik	Vaheldus	Tugev aste (TA)	Nõrk aste (NA)	Näite tõlge (NomSg / Inf)
Geminaatide astmevaheldus	<i>pp : b</i>	Inf <i>kanappia</i>	IndPr1Sg <i>kanabin</i>	'toppida'
	<i>tt : d</i>	GenSg <i>līguttimen</i> Inf <i>lihoittua</i>	NomSg <i>līgudin</i> IndPr1Sg <i>lihoidun</i>	'vispel' 'tüseneda'
	<i>kk : g</i>	NomSg <i>harakka</i> Inf <i>nibikkoja</i>	GenSg <i>haragan</i> IndPr1Sg <i>nibigoin</i>	'harakas' 'siduda'
Üksikkluusiili asendumine	<i>g : j</i>	NomSg <i>āstaga</i>	GenSg <i>āstajan</i>	'aasta'
Klusiilide kadu konsonant- ühendis	<i>ht : h</i>	NomSg <i>kulvehto</i> Inf <i>ilvehtiä</i>	GenSg <i>kulvehon</i> IndPr1Sg <i>ilvehin</i>	'lumehang' 'irvitada'
	<i>hk : h</i>	NomSg <i>senihka</i>	GenSg <i>seññihan</i>	'peigmees'
Assimilatsioon konsonant- ühendis	<i>mb : mm</i>	NomSg <i>paremb</i>	GenSg <i>paremman</i>	'parem'
	<i>st : ss</i>	NomSg <i>kabusta</i> Inf <i>libistüä</i>	GenSg <i>kabussan</i> IndPr1Sg <i>libissün</i>	'kapsas' 'libastuda'
	<i>nd : nn</i>	NomSg <i>emändä</i> Inf <i>palendua</i>	GenSg <i>emännän</i> IndPr1Sg <i>palennun</i>	'emand' 'külmetuda'
	<i>rd : rr</i>	Inf <i>kummarvä</i>	IndPr1Sg <i>kummarran</i>	'kummardada'
	<i>ld : ll</i>	Inf <i>humaldua</i>	IndPr1Sg <i>humallun</i>	'purju jääda'

3.2.5.3. Afrikaadi ts vaheldus

Isuri keeles ainult Soikkola murdes esinevaks huvitavaks nähtuseks on afrikaadi *ts* astmevaheldus, tugevas astmes ehk lahtise silbi ees on afrikaadi esimene osis pikem ja nõrgas astmes lühem, nt Inf *kutsua* : IndPr1Sg *kutsun* 'kutsuda : kutsun'; NomSg *oisa* : GenSg *otsan* : PrtSg *oisa* (IMS 367) 'ots : otsa : otsa'; NomSg *meisa* : GenSg *metsän* : GenPl *metsin* (IMS 307) 'mets : metsa : metsade'. Lisaks ilmneb pikem aste sekundaarselt pika vokaali ja sekundaarselt lahtise silbi ees (vt Sovijärvi 1944: 15–16; Ariste 1960: 52; Laanest 1986: 36).

Tänapäeval ei ole aga Soikkola murdes see kvantiteedivaheldus sugugi nii järjekindel ka ülalmainitud tingimustest lähtudes. Laanest peab afrikaadi *ts* kvantiteedivahelduse taandumist mõistetavaks (Laanest 1986: 37):

„[...] kui silmas pidada asjaolu, et see on – peale algupäraste täispikkusega geminaatide ja hiliste lühemate geminaatide opositsiooni, mis on samuti kadumas – ainus klusiilidega seotud opositsioon, mis seisneb ainult kvantiteedierinevuses.“

3.2.6. Konsonantühendite lihtsustumine

Soikkola murde naaberhäälikutest tingitud konsonantide vaheldustest (vt tabel 6) enamik on tuttavad ka teistes läänemeresoome keeltes, kuna kuuluvad alg-läänemeresoome ühiste häälikumuutuste hulka (vt Viitso 2008: 141).

Tabel 6. Fonotaktilised konsonandivaheldused

Nr	Vaheldusreegel	Näide
1	$d, t > s / _i$	IllSg <i>korendā</i> : IllPl <i>korenzi</i> IndPr3Sg <i>kohendā</i> : IndIp3Sg <i>kohenzi</i>
2	$sk > s / _C [k, t]$	IndPr1Sg <i>lasken</i> : Imp2Pl <i>laskā</i> : IpsPret <i>lasti</i>
3	$ps > s / _t$ $ts > s / _t$ $ks > s / _(*t)$	NomSg <i>laps</i> : PrtSg <i>last</i> NomSg <i>veitsi</i> : PrtSg <i>veist</i> GenSg <i>euksen</i> : PrtSg <i>eust</i> IndPr1Sg <i>jõksen</i> : Inf <i>jõssa</i> : IpsPret <i>jõsti</i>
4	$z (\check{z}) > s (\check{s}) / _C [k, t]$	GenSg <i>heppoizen</i> : NomPl <i>heppoist</i> IndPr1Sg <i>lazen</i> : Imp2Pl <i>laskā</i>
5	$g, k > h / _C [k, t]$	NomSg <i>kaks</i> : IllSg <i>kahtē</i> IndIp3Sg <i>nägi</i> : IpsPret <i>nähti</i>
6	$m > n / _C [t, d]$	NomSg <i>lumi</i> : PrtSg <i>lund</i>

Lisaks tabelis 6 esitatud naaberhäälikutest tingitud konsonantühendite lihtsustumisjuhtumitele vaadeldakse alljärgnevalt eraldi konsonantsel liitumisel tekkinud assimilatsioonigeminaate.

Soikkola murre – nagu paljud läänemeresoome murded – on oma arengu poolest faasis, kus paljudel juhtudel on tüve ja formatiivi piir ähmastunud. See tähendab, et sõnaüksuse jagamisel tüveks ja formatiiviks ei ole alati otstarbekas lähtuda ajaloolisest piirist, mis tingiks muutmissüsteemi kirjeldamisel palju formatiivivariante, nt verbides Inf **tul/īak* > *tul/la* 'tulla', Inf **pur/īak* > *pur/ra* 'pureda', Inf **män/īak* > *män/nā* 'minna', Ger **näk/īessā* > *näh/hēz* 'nähes', IpsIndPr **las/īaksen* > *las/sā* 'lastakse' IpsIndPr **ompēl/īaksen* > *ommel/lā* 'ömmeldakse', PsPtsPretSg **kül/nut* > *kül/lut* 'kuulnud', **nois/nut* > *nois/sud* 'tõusnud', PsPtsPretPl **pes/nehed* > *pes/sēd* 'pesnud', **lanĵet/nehed* > *lanĵen/nēd* 'ümber kukkunud', **avat/nehed* > *avan/nēd* 'avanud'. Soikkola verbi muuttüüpide kirjelduses jäetakse tüve ja ajaloolise formatiivi liitumisel tekkinud geminaat sõnaüksuse jagamisel tüveks ja formatiiviks tervikuna tüve

koosseisu *l-*, *n-*, *r-*, *s-* ja *h*-tüveliste verbide infinitiivis, gerundis, impersonaali olevikus ning *l-*, *n-*, *r-* ja *s*-tüveliste verbide mineviku partitsiibi ainsuse (paralleelvormina) ja mitmuse vormides. Keeleajalooliselt on siinkohal tegemist kolme erinevat algupära nähtusega.

3.2.6.1. Astmevaheldusest tingitud assimilatsioonigeminaat

Infinitiivi, gerundiumi ja impersonaali oleviku vormides tüve ja formatiivi piiril esinevad geminaadid on häälikuseadusliku astmevahelduse tulemus, kus häälikuseadus on ületanud sõna morfoloogilise liigenduse piirid: tüve lõpu konsonandi ja formatiivi esiklusiili ühend on kinnises silbis allunud astmevaheldusele ning vastavate vormide formatiivi **t* nõrgaastmeline vaste assimileerunud eelneva konsonandiga, nt Inf **tultak* > Ru *tulla* (IMS 607), IpsPr Vii *tullā* 'tulla : tullakse'; Inf Me, Sa, Vii *panna* : IpsPr Sa *pannā* (IMS 382, 606) 'panna : pannakse'. Sarnast algupära on geminaadid ühesilbilise vokaaltüvega verbide vastavates vormides, kus silbi piiril asunud üksikklusconiil on vastavalt astmevahelduse reeglitele kadunud ja silbi piiri tähistajaks on siirdehäälikud *v* või *j* (vt ka Sovijärvi 1944: 55; Laanest 1986: 141–142), mis esinevad nii lühialguliste kui täisgeminaatidena, nt Inf **tōtak* >> Re *tōvva* ~ Me *tōvva* : IpsPr **tōtaksen* > Re *tōvvā* ~ Sa *tūvvā* (IMS 596) 'tuua : tuuakse', **sātak* >> Re *sāvva* ~ Vii *sāvva* (IMS 513) 'saada', Inf *lējja* (Sovijärvi 1944: 55) ~ Sa *lījja* (IMS 263) 'leeda (olema saada)', Inf Sa *haravoiija* (IMS 46) 'riisuda'.

3.2.6.2. Assimilatsioonigeminaat progressiivse assimilatsiooni tulemusena

Teist algupära on aga *l-*, *n-*, *r-* ja *s*-tüveliste verbide mineviku partitsiibi ainsuse ja mitmuse vormides esinevad geminaadid, mida saab nimetada ehtsa(ma)teks assimilatsioonigeminaatideks, sest nende tekkimise põhjuseks ei ole olnud astmevaheldus, vaid progressiivne assimilatsioon, kus formatiivi esikomponent on sarnastunud tüvelõpu konsonandiga, nt PsPtsPretPl **pes/nehed* > Vii *pessēd* 'pesnud', *kōl/nehed* > Re (*vanha vägi ne on*) *kōllēd* (IMS 238) '(vana rahvas need on) surnud', **murjahus/nehed* > Sa *murjahussēd* (IMS 319) 'kortsunud'.

3.2.6.3. Assimilatsioonigeminaat regressiivse assimilatsiooni tulemusena

Kolmandat assimilatsioonigeminaadi tekkimise moodust esindab *t*-tüveliste verbide mineviku partitsiibi mitmuse vorm, kus on toimunud regressiivne assimilatsioon ehk tüvelõpu konsonant on sarnastunud formatiivi esikomponendiga, nt PsPtsPretPl **paket/nehed* > Me *pa.ennehed* (IMS 370) 'põgenenud, pagenud', **kelvat/nehed* > Sa *kelvannēd* (IMS 152) 'kõlvanud', **lanjet/nehed* > Sa *lanjennēt* (IMS 247) 'langenud, kukkunud'. Noomenitel esineb sel teel tekkinud assimilatsioonigeminaat **k*-tüveliste noomenite mitmuse partitiivis, mis käesolevas töös sünkroonses käsitluses on arvatud tervenisti formatiivi koos-

seisu: PrtSg **kastekta* >> *kassetta* 'kastet', **pārektā* : *pārettā* 'laastu, peergu'. Soikkola murde assimilatsioonigeminaadid kalduvad olema täispikkusega, eristudes partitsiibi mineviku mitmuse vormide moodustamisel kolmesilbilise vokaaltüve kausrõhulisele silbile järgnevast üldgeminatsioonitulemusena gemineerunud esikomponendiga formatiivist, kus geminaat võib esineda nii lühialgulisena kui täispikana, nt PsPtsPretPl *kalastaññēḍ* ~ *kalastaññēht* ~ *kalastannēḍ* (Sovijärvi 1944: 132) 'kalastanud', ning muidugi ka vokaaltüve rõhutule silbile liituvast formatiivist, nt Vii *palanēḍ* 'põlenud'.

3.2.7. Tüvekonsonantide vahelduse rakendumistingimused ja funktsionaalne kaal

Pikeneda saavad astmevahelduslikel sõnadel harilikult tugevaastmelised vormid (v.a paar ilmselt hiljuti tekkinud erandit). Pikenemine toimub üldjuhul sõna viimases kõnetaktis (v.a kontraheerunud noomenid ja verbid, nt **avaitin* > *avvain* 'võti', **avaiitamahen* > *avvāmā* 'avama'). See omakorda toob esile isuri keele Soikkola murde (ja ka Hevaha murde) eripära, et pikenemine esineb reas muuttüüpides ühe sõna eri muudetes erinevates kõnetaktides. Tabelis 7 on toodud sellise esinemuse näiteks kaks noomenit: astmevahelduseta noomen *allaizin* 'alasi' ning astmevahelduslik noomen *līgudin* 'vispel', viimase puhul toimub tüvekonsonandi gemineerumine (G) tugevaastmeliste vormide teises kõnetaktis.

Tabel 7. Näited sisehäälikute vaheldusest erinevates kõnetaktides

NomSg	GenSg	PrtSg	IllSg	InSg	EssSg	GenPl
<i>a-llaizin</i>	<i>a-laizi:men</i>	<i>a-laizī:nd</i>	<i>a-laizi:ñmē</i>	<i>a-laizi:mēz</i>	<i>a-laizi:ñmēn</i>	<i>a-laizi:ñmīn</i>
G/-			-/G		-/G	-/G
<i>lī-gudin</i>	<i>lī-gutti:men</i>	<i>lī-gudin</i>	<i>lī-gutti:ñmē</i>	<i>lī-gutti:mēz</i>	<i>lī-gutti:ñmēn</i>	<i>lī-gutti:ñmīn</i>
N	T	N	T/G	T	T/G	T/G

Pikenemisvaheldusmallide selgitamisel ei ole oluline, kas pikenemisvahelduse tulemusena on sõna sisekonsonant gemineerunud või pikenenud, vaheldumismuster on sama, erinevus on konsonandi kestuses ning pikenenud silbi järel oleva vokaali pikkuses: üldgeminatsioonitulemusena ja kolmesilbiliste kõnetaktide geminatsioonitulemusena puhul esineb pikenenud konsonant lühialgulise geminaadina ning sellele järgnev vokaal on pikk, eripikenduse ja kolmesilbiliste kõnetaktide eripikenduse puhul on pikenenud konsonant lühem ja sellele järgnev vokaal lühike. Elena Markus on leidnud, et konsonandi kestuse poolest võiks mõlemad siiski liigitada ühte rühma, kus need vastanduksid ühelt poolt üksikkonsonandile ning teisalt täisgeminaadile (vt Markus 2011: 111–113; Markus jt 2013: 229–233). Teise (neljanda) silbi vokaali pikenemine, mis on keeleajalooliselt olnud pikenemisvahelduse tekkimise eeltingimus, on tänapäeval näitamas taandumise märke: pikenenud konsonant on jäänud keelde tänapäevani, sellele järgnev vokaal on kohati hakanud lühenema, vrd PrtPl Lo *küllī.ä* ja Re *küllī.ä* (IMS 124).

Võru keele põhjal järeldeb Sulev Iva (2010: 163):

„Pikenemisvaheldus on ajalooliselt sõna tüve pikenemine, mis on arenenud tasakaalustamiseks sõnalõpu häälikute lühenemist ja kadu, nt pikenenud aste [PrtSg] **talota* > '*tallo*, ülipikk aste [IllSg] **talohen* > '*tallo* 'talü'.“

Soikkola murde puhul, mille pikenemisvahelduste rütm on võru kirjakeele omaga osades müütuupides küllaltki sarnane, see interpretatsioon ei sobi, kuna on selge, et pikenemine PrtSg **taloita* > *tallõja* ei ole tingitud lühenemise kompenseerimisest – sõna silpide arv ei ole (ei tarvitse olla) muutunud, vaid teenib muud eesmärki: vastukaaluks teise silbi pikale vokaalile tugevdab esimest silpi. Rõhulise ja rõhuta silpide disproportsiooni (sõna rõhuline silp on lühike ja rõhuta silp pikk) on geminatsioonide tekkimise ajendina oletanud ka Antti Sovijärvi (vt Sovijärvi 1944: 22–27). Geminatsioonid ei ole tekkinud niivõrd erisuguste geminaatide tekitamiseks, vaid erinevate silpide ebaproportsionaalsete kestuste tasakaalustamiseks. Näiteks, et *õ* sõnas **repõja* (> *reppõja* 'rebast') ei tõmbaks pearõhku teisele silbile, pikendati esimese silbi kestust sellega võrdseks ja isegi „võrdsemaks“. Pikenemisvaheldus helilise koodaga pika silbi järel on tekkinud tõenäoliselt lühikese silbi järgse pikenemisvahelduse eeskujul. Lühikese silbi järel gemineerumise eeltingimuseks oli keeleajalooliselt teise silbi vokaali pikenemine, alles seejärel sai tekkida pika vokaalainese eelkonsonandi pikenemine. Pika esimese silbiga kolmesilbilistes sõnades ei ole aga teise silbi vokaal pika silbi järel kunagi pikk olnud (nt on *nāpuri* 'naaber', mitte **nāpūri*), st kui ehk pika silbi järel pikenemine toimus lühikese silbi järgse eeskujul, siis lühikese teise silbi puhul polnud vaja esimese silbi raskuse tõstmisega silpide vahelise tasakaalu saavutamiseks nii palju pingutada, seepärast ei ole pikenemine sellise struktuuriga sõnades nii „tugev“ kui lühikese esimese silbi puhul.

Sarnane gemineerumine on toimunud ka näiteks liivi keeles. Kui vokaalidevaheline nõrk klusiil kadus 2. ja 3. silbi piirilt (**tubada* >> **tubā*), siis klusiil 1. ja 2. silbi piiril gemineerus vastukaaluks pikale vokaalile rõhutuse silbis (**tubā* > **tu'bbā* >> *tu'bbō*) (Viitso 2007a: 57–59). Pika vokaaliga rõhutute silpide vältimist on geminatsiooni ajendiks pidanud ka Külli Prillop, kes on nii selgitanud eesti keele lühikese illatiivi kujunemist: vormist **rapahan* kadus **h*, mis jättis 2. silpi pika vokaali. Et see pikk vokaal ei tõmbaks rõhku enesele, siis vastukaaluks pikenes esimene silp: **rappaan*. Alles seejärel 2. silbi vokaal lühenes ning kujunes tänapäevane IllSg *rappa* (Prillop 2011: 146–15). Prillopi (2015: 190) järgi kujunes ka Soikkola murde keeruline pikkusvastanduste süsteem välja just seetõttu, et pika vokaaliga rõhutute silpide vältimise tõttu hakkasid ähmastuma algsed pikkuskontrastid.

Ehkki Soikkola murdele omane klusiilide ternaarne opositsioon (vt Markus 2010, 2011; Markus jt 2013) on jälgitav ka ühe sõna paradigmas, on sellised juhtumid siiski harvad ning enamasti ei moodusta need minimaalpaare. Nagu on kirjutanud ka Natalia Kuznetsova (2015: 113–114): kahe pika välteklassi (lühi-algulise ja täisgeminaadi) opositsioonil on isuri keeles ühe sõna muutmispara-

digmas väga väike tähendust eristav roll ehk funktsionaalne koormus. Tava-
pärased on vaheldused Q1 : Q2 või Q1 : Q3 ehk esmaväline konsonant (või
markeeritud silbipiir klusiili nõrgaastmelise vaste kao tulemusena) vaheldub
paradigmas kas lühialgulise või täisgeminaadiga, vrd nt NomSg *kala* (Q1) :
PrtSg *kallā* (Q2) : EssSg *kallān* (Q2) 'kala : kala : kalana', NomSg *kodi* (Q1) :
IllSg *koiti* (Q2) 'maja : majja' ja NomSg *säkki* (Q3) : GenSg *sägin* (Q1) 'kott :
koti', IndPr1Sg *sa.on* (Q1) : IndPr3Sg *sañnō* (Q2) 'ütlen : ütleb'. Selles osas
erineb isuri keel näiteks võru keelest, kus ühe ja sama noomeni paradigmas on
küllalt tavapärane täisvaheldus, milles osalevad kõik kolm vältet (Iva 2007: 59–
63; 2010). Soikkola murde klusiilide täisvaheldus (vt nt tabel 8) (a) kaldub
olema suuresti foneetiline; (b) väljub noomenitel põhiparadigma raamest
(tugevaastmeline üksikkluusiil esineb nt sõna *vezi* paradigmas vaid possessiiv-
setes vormides); (c) on võimalik paaris üksikus muuttüübis.

Suurim erinevus ühelt poolt Soikkola murde ning teisalt eesti kirjakeele ja
lõunaesti keele kvantiteedivahelduses peitub pikenemisvahelduslikus sisse-
ütlevas käändes, kus Soikkola murdes on lühialguline geminaat, eesti kirja-
keeles ja lõunaesti keeles on aga arenenud täisgeminaat.

Soikkola murde iseärasuseks on, et ühe noomeni paradigmas võib moodustuda
kaks erinevat tüve sisekonsonantide vahelduse sarja: klusiil ja sibilant, kus
vahelduse on tinginud konkreetse sõnavormi kunagine häälikustruktuur (vt
tabel 8).

Tabel 8. Sisehäälikute vaheldus noomeni *vezi* vormistikus

TA			NA
Q1	Q2	Q3	Q3
IllSgPx3Sg <i>vedehe</i> NomSg <i>vezi</i>	IllSg <i>veṭṭē</i> IllPl <i>veṣṣī</i>	PrtSg <i>vettā</i>	GenSg <i>vēn</i>

Ka verbidel on võimalik kaks esinevat tüve sisekonsonantide sarja, nt verbis
tuntia 'tunda': IndPr1Sg *tunnen* : Sup *tunḍomā* : IndPr3Sg *tuntō* : IndIp3Sg
tunz(i) : IndIp3Pl *tunṣīḍ*.

Konsonantide kolme pikkusklassi vaheldus esineb konsonanttüvelistel
verbidel, kus üksikkluusiiliga vahelduvad pikenemisvahelduse tulemusena
lühialguline geminaat ning konsonantsel liitumisel tekkinud täisgeminaat. Nt
IndPr1Sg *puren* : IndPr3Sg *puṛrō* : IpsPr *purra* 'puren : pureb : puretakse',
IndPr1Sg *pezen* : Knd3Sg *peṣṣīz* : IpsPr *peṣṣā* 'pesen : (ta) peseks : pestakse'.

3.3. Rõhk

Isuri keeles, nagu läänemeresoome keeltele üldiselt omane, paikneb sõna pea-
rõhk esimesel silbil ning üldjuhul vahelduvad rõhuline ja rõhuta silp. Kõnetakt
koosneb vähemalt ühest rõhulisest silbist, enamasti seejuures ühest rõhulisest ja
ühest või kahest rõhuta silbist, nt IndPr1Sg (*nä·bi*).(*ste:·len*) : Knd1Sg

(*nä·bis*).(*te:llizin*) 'näpistan : näpistaksin'. Kaasrõhu paiknemisel näikse Soikkola murdes olevat oluliselt suurem roll kui enamikus teistes läänemeresoome keeltes. Kaasrõhu asukohast sõnas ning kaasrõhulise silbi ja sellele järgnevate silpide (kunagisest) struktuurist on mitmel juhul sõltuvuses formatiivide variandid (vt tabel 9): kui kaasrõhuline silp ja sellele liituv formatiiv on keeleajalooliselt moodustanud kolmesilbilise kõnetakti, on toimunud formatiivi alguskonsonandi gemineerumine või pikenemine, nt

GenPl *(*ka·nte*).(*le: + loi + tē + n*) >> (*ka·nde*).(*li:lloin*) 'kannelde'.

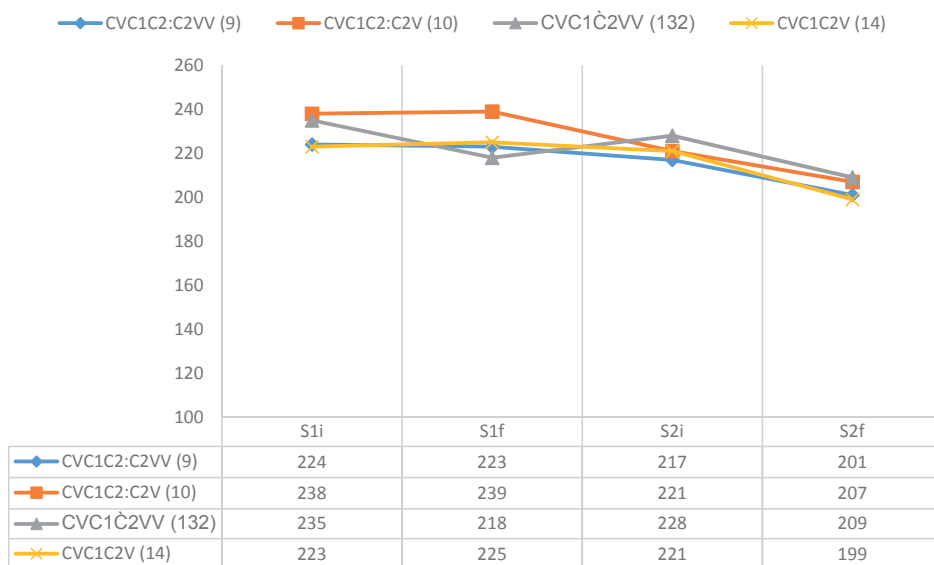
Tabel 9. Näited kaasrõhust sõltuvatest formatiivivariantidest

Muude	Rõhuta silbi järel		Kaasrõhulise silbi järel	
	Formatiiv	Näide	Formatiiv	Näide
GenPl	-lOin	<i>kivilöin</i>	-llOin	(<i>ka·nde</i>).(<i>li:lloin</i>)
PrtPl	-lOjA	<i>hirvilöjä</i>	-llOja (~ -llOi)	(<i>hu·be</i>).(<i>lo:llöja</i>)
IIIPl	-lOi	<i>kodiloi</i>	-llOi	(<i>pa·be</i>).(<i>ri:lloi</i>)
SupIII	-mĀ	<i>olomā</i>	-mmĀ	(<i>a·vit</i>).(<i>ta:mmā</i>)
PsPtsPretPl	-nēḍ	<i>käüttänēḍ</i>	-nnēḍ, -nnēḍ	(<i>ko·rja</i>).(<i>hu:nnēḍ</i>), (<i>vj·ret</i>).(<i>ta:nnēḍ</i>)
Imp2Pl	-gĀ	<i>nostagā</i>	-kĀ	(<i>ha·ra</i>).(<i>voi:kā</i>)

Nagu öeldud, üldjuhul vahelduvad rõhuline ja rõhuta silp. Huvitavaks prosoodianähtuseks, mis näib kahesilbilistele eripikendusega sõnadele – on need siis ühtedes muuttüüpides lemmatüved (nt NomSg *kiukā* 'ahi') või teistes muuttüüpides muutevormid (PrtSg ja IllSg *rantā* 'randa', IndPr3Sg *lentā* 'lendab') – oma eripärase nüansi lisavat, on kahe rõhulise silbi üksteisele järgnemine. Seda kuuldelist oletust on töö autor kontrollinud erineva struktuuriga sõnade põhitooni mõõtmise ja võrdlemisega tarkvaraga Praat (Boersma, Weenink 2014, versioon 5.3). Näiteks struktuuriga CVC1C2:C2VV (IllSg *kirkkō* 'kirikusse', PrtSg *palkkā* 'palka'), CVC1C2:C2V (NomSg *verkko* 'võrk', NomSg *kirkko* 'kirik'), CVC1C2V (nt IpsPretPts *pandu* 'pandud', NomSg *pelbo* 'põld') ja CVC1Ĉ2VV (nt IpsPret *pantī* 'pandi', PrtSg *velkā* 'võlga') sõnadest kolmel esimesel juhul sõna põhitoon on sõna 1. silbis üldiselt püsiv ning langeb 1. silbi lõpust alates ühtlaselt 2. silbi lõpuni. CVC1Ĉ2VV-struktuuriga sõnadel aga on põhitoon 2. silbi alguses kõrgem kui esimese silbi lõpus (vt joonis 6).

Põhitooni omapärane liikumine eripikendusega sõnades tõendab seda, et kontraktsiooniline silp oli tõepoolest endale rõhku tõmbamas. See omakorda on aga seotud eripikenduse tekkimisega: keele teatud arengufaasis olid 1. rõhuline silp ja järgnevad rõhutud silbid kvantitatiivselt disproportsioonis: pikka rõhutut ainek oli kandmas lühike rõhuline ainek, mida suurem oli selline ebakõla, seda rohkem intensiivsust lisandus rõhulisele, sõna kandvale silbile, st 2. ja 3. silbi vahelise konsonandi kao tõttu tekkinud pikk vokaal kippus endale rõhku tõmbama Sovijärvi (1944: 23).

F0 CONTOUR (C1C2)

Joonis 6. Põhitooni liikumise omapära eripikendusega sõnades.

3.4. Sõnavormi morfoloogiline struktuur

Isuri noomeni põhiparadigma (vastandatuna possessiivsete vormide paradigmatel) muutevormid esinevad samasuguste morfotaktiliste üksuste järjenditena nagu eesti keeles (vt Viks 1994b: 154) või soome keeles (vt nt Remes 2009: 101; Koivisto 2013: 96):

- 1) tüvi + arv + kääne, nt
õngi-loi-l (Re, IMS 525) 'õngedel'
 õng-Pl-Ad
- 2) tüvi + kääne, nt
põõnē-l *tülē-l* (Me, IMS 669) 'väikse tuulega'
 väike-Ad tuul-Ad
- 3) tüvi + arv, nt
maĩtāla-t *hõnehed* (Me, IMS 299) 'madalad hooned'
 madal-NomPl hoone-NomPl
- 4) tüvi, nt
viride (Me, IMS 669) 'tulehakatis'
 tulehakatis-NomSg

Mõnel juhul ei ole võimalik üksusteks liigendada ka grammatiliste tähenduste komplekti, nii näiteks on pelgalt tüvena käsitletavad teatud muutttüüpide ainsuse illatiivivormid, nt Re, Sa *merre* (IMS 305) 'merre', Re *vette* (IMS 658) 'vette', Vii *kõminā* ~ Sa *kūminā* (IMS 202) 'rehealusesse' (vrd formatiiviga illatiivivormid *sū + hu* 'suhu', *voi + he* 'võisse', *lühü.e + sse* 'lühikesse'). Samuti ei ole illatiivi lõpp „nähtav“ ega „kuuldav“ paljude noomenitüüpide mitmuse vormides, kus illatiivi väljendajaks on pelgalt tüvi, nt Re *lakkoi* (IMS 245) 'lakkadesse, laepealsetesse', Sā *paberilloi* 'paberitesse' (vrd formatiiviga illatiivivormid *sui + he* 'suudesse', *kaṇḡah + i + sse* 'kangastesse').

Isuri keel kuulub keelte hulka, kus kellegi või millegi omamist ja kuuluvussuhteid saab väljendada possessiivsufiksi lisamisega noomeni tüvele (vt ka Laanest 1986: 121–123; Laanest 1993; Sovijärvi 1944: 49, 70–71, 141). Isuri keele (ja läänemeresoome keelte laiemalt) possessiivse noomeni vorm esineb enamasti morfoloogiliselt liigendatuna kujul [tüvi + arv + käändelõpp + possessiivsufiks]. Näiteks:

<i>midā</i>	<i>nūt</i>	<i>silm-i-ä-s</i>	<i>kārtele-D</i> (Sa, IMS 163)
mis	nüüd	silm-Pl-Prt-Px.2Sg	keeruta-IndPr-2Sg
'mis sa nüüd oma silmi keerutad'			

<i>midā</i>	<i>siā</i>	<i>ide-D</i>	<i>no-i-sta</i>	<i>poi-i-stā-z</i> (Ou, IMS 525)
mis	sa	nuta-IndPr2Sg	nood-Pl-El	poiss-Pl-El-Px.2Sg
'mis sa nutad nonde oma poiste pärast'				

Soikkola murde teeb eriliseks läänemeresoome keelte seas ja võrrelduna ka teiste isuri murretega omatava mitmuse väljendamiseks kasutatav mitmuse nominatiivi morfoloogiline liigendus [tüvi + possessiivsufiks + arv], nt

keṇkā-s-t (Re, IMS 154)
king-Px.2Sg-NomPl
'sinu kingad'

tüttäre-hhe-D (Re, IMS 615)
tütar-Px.3Sg-NomPl
'tema tütre'

<i>külhā</i>	<i>miu-n</i>	<i>silmā-n-D</i>	<i>om</i>	<i>paljo</i>	<i>vet-tā</i>
küll	mina-Gen	silm-Px.1Sg-NomPl	on	palju	vesi-PrtSg

vjrettā-nnēD (Sa, IMS 525)
veereta-PsPtsPretPl
'küll minu silmad on palju vett valanud'

Verbivormide morfotaktika (kus kombineeruvate grammatiliste kategooriate hulk on oluliselt suurem kui noomenite puhul) kirjeldus toetub Vesa Koivisto mudelile (Koivisto 2013: 94–97), kust lihtsuse huvides on välja jäetud liited *-ki*, *-kĀ* jms (nt Sa *miä en ū küllutkā sidā* (IMS 147) 'mina ei ole kuulnudki seda').

Isuri keele verbi finiiitvormide grammatiliste tunnuste ja lõppude järjestus on järgmine: tüvi, tegumood, aeg, kõneviis, isikulõpp, arv. Nende morfotaktilisi kombineerumisvõimalusi on palju, ent järjestus ühes sõnavormis on siiski ühene ja vastab maailma keeltes üldlevinud järjestusele (Bybee 1985: 33–37). Soome verbide morfotaktikat kirjeldades on Vesa Koivisto ühendanud samale hierarhilesele tasemele (samasse veergu) aja ja kõneviisi (Koivisto 2013: 96), antud töös on otsustatud need jätta eraldi järjestuses aeg + kõneviis, ajendiks impersonaali vormid. Kuna verbi grammatilisi kategooriaid on kaugelt enam kui noomenil, on verbivormide puhul ka enamates muudetes võimalik grammatiliste tähen-duste markeerimatus. Enam kasutatavate grammatilise kategooriate sees kaldub olema lingvistilise universaalina vähemalt üks markeerimata liige (vt nt Greenbergi universaalid 34 ja 38 (Greenberg 1963); Zwicky 1978; Tiersma 1982). Nii näiteks ei ole paljudel verbidel PsPrInd3Sg vormis markeeritud ükski grammatiline kategooria (vt tabel 10, kus markeerimata kategooriad tähistab Ø).

Tabel 10. Verbi finiiitvormide morfotaktika

Tüvi	Tegumood (Ps, Ips)	Aeg (Pr, IpF)	Kõneviis (Ind, Imp, Knd, Pot)	Isikulõpp (1, 2, 3)	Arv (Sg, Pl)	Näide
<i>anta-</i>	Ø	Ø	Ø	Ø [V+]	Ø	PsPrInd3Sg <i>antā</i>
<i>anta-</i>	Ø	Ø	Ø	Ø	ᵈ	PsPrInd3Pl <i>antāᵈ</i>
<i>ando</i>	Ø	<i>i</i>	Ø	<i>tta</i>	Ø	PsIpFInd2Pl <i>andoitta</i>
<i>anna</i>	Ø		Ø	Ø	Ø	Imp2Sg <i>anna</i>
<i>anda-</i>	Ø		<i>gā</i>	Ø	Ø	Imp2Pl <i>andagā</i>
<i>anda-</i>	Ø		<i>izi</i>	<i>mma</i>	Ø	PsKnd1Pl <i>andaizimma</i>
<i>anne-</i>	<i>tta</i>	Ø	<i>nnō</i>			IpsPrPot <i>annettannō</i>
<i>anne-</i>	<i>tt</i>	<i>ī</i>	Ø			IpsPretInd <i>annettī</i>

Isuri infiniitsete vormide morfotaktika on sarnane soome keele omale: grammatiliste kategooria tunnustest järgnevad tüvele alati samas järjekorras tegumoe tunnus, seejärel deverbaliiseeriv sufiks (infinitiivi, supiini või partitsiibi tunnused), seejärel arv, kääne ja possessiivsufiks ning liidepartikkel (Koivisto 2013: 97). Ehkki näiteks partitsiibivormid võivad esineda mis tahes käändes, on tabelis 11 toodud näited vaid mõningatest grammatiliste kategooriate kombineerimisvõimalustest, täielik võimaluste loetelu kujuneks liiga pikaks. Loomulikus keelekasutuses ei kohta kõiki võimalikke infiniitsete vormide grammatilisi kategooriaid kätkevaid vorme kuigi sageli, üheks heaks näiteks on IpsPtsPrPIPr *Sa peidettävöidä* (IMS 16) 'peidetavaid', mida saab teoreetiliselt pikendada nii possessiivsufiksiga kui ka liidetega (*-ki* või *-kā*).

Tabel 11. Verbi infiniitsete vormide morfotaktika

Tüvi	Tegu- mood (Ps, Ips)	Deverba- liseerija (Inf, Sup, Pts)	Arv (Sg, Pl)	Kääne	Posses- siiv- sufiks	Näide
<i>peittä-</i>		<i>ä</i>				Inf <i>peittä</i>
<i>peittä-</i>		<i>ē</i>		<i>z</i>		GerIn <i>peittä.ēz</i>
<i>peittä-</i>		<i>mä</i>		<i>st</i>		SupEl <i>peittämäst</i>
<i>õttelo-</i>		<i>õmmize</i>	<i>Ø</i>	<i>n</i>		Gen <i>õttelomõizen</i>
<i>õdel-</i>	<i>da</i>	<i>va</i>	<i>Ø</i>	<i>Ø</i>		IpsPtsPrNomSg <i>õdelbava</i>
<i>peide-</i>	<i>ttä</i>	<i>võ</i>	<i>i</i>	<i>dä</i>	<i>*mme</i>	IpsPtsPrPlPrt(Px2Pl) <i>peidettävöidä(mme)</i>

4. NOOMEN

4.1. Paradigma üldstruktuur

Isuri keele käändesüsteemi kuulub XX sajandi lõpul ja XXI sajandi algul 11 produktiivset käänat, nende seas grammatilised käänded **nominatiiv**, **genitiiv**, **partitiiv**; sisekohakäänded **illatiiv**, **inessiiv**, **elatiiv**; väliskohakäänded **allatiiv**, **adessiiv**, **ablatiiv**; seisundikäänded **translatiiv**, **essiiv** (vt tabel 12).

Tabel 12. Soikkola murde produktiivsed käänded

Kääne	Ainsus		Mitus	
Nominatiiv	<i>kala</i>	<i>mävāz</i>	<i>kalav</i>	<i>mättähäv</i>
Genitiiv	<i>kalan</i>	<i>mättähän</i>	<i>kalloin</i>	<i>mättähin</i>
Partitiiv	<i>kalā</i>	<i>mäväst</i>	<i>kalloja</i>	<i>mättähiä</i>
Illatiiv	<i>kalā</i>	<i>mättähässe</i>	<i>kaloiz</i>	<i>mättähisse</i>
Inessiiv	<i>kalāz</i>	<i>mättähāz</i>	<i>kaloiz</i>	<i>mättähiz</i>
Elatiiv	<i>kalāst</i>	<i>mättähāst</i>	<i>kaloist</i>	<i>mättähist</i>
Allatiiv	<i>kalalle</i>	<i>mättähälle</i>	<i>kaloille</i>	<i>mättähille</i>
Adessiiv	<i>kalāl</i>	<i>mättähāl</i>	<i>kaloil</i>	<i>mättähil</i>
Ablatiiv	<i>kalāl</i>	<i>mättähāl</i>	<i>kaloil</i>	<i>mättähil</i>
Translatiiv	<i>kalāks</i>	<i>mättähāks</i>	<i>kaloiks</i>	<i>mättähi(i)ks</i>
Essiiv	<i>kalān</i>	<i>mättähän</i>	<i>kalloin</i>	<i>mättähin</i>

Ebaproductiivsete käänete (vt tabel 13) hulka kuulub tänapäeval **abessiiv**, mis on veel küllalt hiljuti olnud produktiivne (vt Porkka 1885: 64 jj; Laanest 1986: 105). Samas Junus (1936: 35) nimetab oma grammatikas abessiivi vanaks käändeks, sedastades, et selle asemel kasutatakse kaassõnakonstruktsiooni [*ilman* + partitiiv]. XX sajandi lõpul ja XXI sajandi algul ongi abessiivi kasutus minimaalne, hiljutistel välitöödel abessiivi vorme ei ole õnnestunud koguda. Veel sajand tagasi saanuks produktiivsete käänete hulka lugeda **instruktiivi**, mille mitmuslikud vormid on esindatud küllalt hästi, ent ainsuslikest vormidest on näiteid vähe. Junus esitab oma grammatikakirjelduses produktiivse käändena ka **ekstsessiivi** (Junus 1936: 34, 45), millest XX sajandi II poolel on vaid üksikuid näiteid (Laanest 1986: 106) kindlatest tähendusgruppidest. Tõenäoliselt läänepoolsete keelekontaktide mõjul esineb Soikkola murdes alles väljakujunemise järgus käändena **terminatiiv**, üksikud näited on ka **ne-komitatiivist**, küsitava staatusega (kääne, partikkel või adverb) on **prolatiiv**.

Tabel 13. Soikkola murde ebaproduktiivsed käanded

Kääne	Ainsus	Mitmus
Abessiiv	<i>kalada</i>	<i>kaloiba</i>
Instruktiiv	<i>jalan</i>	<i>jaloin</i>
Ekstsessiiv	<i>tüttöind</i>	<i>tüttölöind</i>
Terminatiiv	<i>iltässā</i>	<i>reisīssā</i>
Komitatiiv	-	<i>jūrinē, perehiñnē</i>
Prolatiiv?	-	<i>maitse, meritse</i>

4.2. Arvukategooria

Arvukategoorial on isuri keeles – nagu teisteski läänemeresoome keeltes – kaks liiget: ainsus ja mitmus. Ainsus on tunnusetu. Alvre (1983: 3) kirjutab:

„Grammatilised kategooriad oma tänapäevasel kujul on mis tahes keeles väga pika arenguprotsessi tulemus. Nii on ka mitmus kõigis maailma keeltes hilisem kui ainsus. Enne mitmuse tunnuste väljakujunemist kasutati selle märkimiseks leksi-kaalseid ja süntaktilisi vahendeid, sest sisuline vahetegemine ühe ja mitme objekti vahel on niisama vana kui keeled ise.“

Alvre (1983: 5) andmetel taanduvad

„[...] kõigi läänemeresoome keelte praegused [obliikväänete] mitmusevormid otseselt või kaudselt lähtetüübile sõnatüvi + mitmuse tunnus i + käändelõpp. Ainsateks eranditeks on mitmuse nominatiiv [...], selle põhjal tekkinud ainsuse-tüveline genitiiv (**kaladēn* < **kalat-n*) ja teatud sõnatüüpidest ka konsonanttüveline genitiiv (**mēsten* 'meeste').“

Mitmuse genitiivi moodustusviis jagab läänemeresoome keeled tänapäeval kahte rühma. Isuri keel kuulub koos vadja, soome, vepsa, karjala ja soome keelega ning lõunaeesti murretega rühma, kus mitmuse genitiivis esineb *-t* koos teise mitmuse tunnusega, nimelt *i*-ga, nt GenPl **kaloitēn* > isS *kalloin*, sm *kalojen* 'kalade'. Teises rühmas on põhjaeesti keskmurdel põhinev eesti kirjakeel, liivi keel ja soome läänemurded, kus mitmuse genitiivis on tunnus *-t* ilma *i*-ta (nt ee *kalade*, lv *kalān*, sm *kalain* < **kalaen* < **kalatēn*). (Laanest 1975: 94)

Sarnaselt karjala keelele, soome keele idamurretele ning vadja keelele (Alvre 1970: 460; Laanest 1975: 95; Laanest 1986: 106–107; Paunonen 1974: 284; Zaikov 2013: 71–72; Tuomi 1990: 108–110; Öispuu 1994: 225–234) esineb isuri keeles (v.a Alam-Lauga murre) ka *loi*-, *loi*-mitmus.

Isuri keele mitmuse moodustamise üldpõhimõtted on esitanud Laanest (1986: 106–111), *IOi*-mitmust on eraldi kirjeldanud Sovijärvi (1944: 180–182). Alljärgnevalt esitatakse Soikkola murde noomeni mitmuse moodustamise viisid täpsustatuna.

4.2.1. *i*-mitmus

Mitmuse tunnus *i* esineb isuri keeles (samuti teistes idapoolsetes läänemeresoome keeltes) kõigis mitmuse käänetes peale nominatiivi, nt GenPl *kalloin*, InPl *kaloiz*, ElPl *kaloist* (vt Laanest 1975: 94). Mitmuse tunnuse *i* liitumisel tüvele võib see a) liituda tüvevokaalile, põhjustamata tüve lõpus vokaali muutust; b) liituda tüvevokaalile, tingides tüvevokaali muutuse (osa *a*-tüvedest); c) asetuda tüvevokaali kohale. Mitmuse partitiivis on mitmes muuttüübis mitmuse tunnus *i* siirdunud partitiivi lõpu **ta* liitumisel poolvokaalina järgneva silbi algusesse, nt PrtPl **matalaita* >> *mataloja* 'madalaid', **verkkoita* > *verkkaja* 'võrke'.

Mitmuse moodustamisel on valik *i*- või *IOi*-mitmuse vahel kõige keerukam *e*-tüvelistel noomenitel:

- 1) *i*-mitmust tarvitatakse alati ja ainult kolmesilbilise vokaaltüvega *n*- (sh *n*- : *me*- ja *n*- : *ma*-), *s*-, *h*- ja *t*-tüvelistel noomenitel;
- 2) kahesilbilise vokaaltüvega kahetüvelistel noomenitel on kinnistunud kas *i*- või *IOi*-mitmus, konkreetseid valikukriteeriume ei ole võimalik sõna struktuuri alusel määrata, vrd nt NomSg *sūr* : InPl *sūrīz* 'suur : suurtes' ja NomSg *meri* : GenPl *merilōin* 'meri : merede'; NomSg *kūz* : GenPl *kūsīn* 'kuus : kuute' ja NomSg *kūzi* : GenPl *kūziloin* 'kuusk : kuuskede';
- 3) kolmesilbilise vokaaltüvega *l*- ja *r*-tüvelistel noomenitel on kasutusel valdavalt *i*-mitmus, aga on võimalik ka *IOi*-mitmus, mõnel juhul on sama noomeni puhul võimalikud mõlemad mitmuse moodustamise viisid, nt PrtPl *sammalia* 'sambraid', *kandelilōja* 'kandleid', GenPl *udarīn* ~ *udarilōin* 'udarate'.

Mitmuse tunnuse *i* liitumisel on Soikkola murde **t(e)*-lõpulise tüvega ja ka nt **RtA*-sufiksilistes noomenites toimunud häälikumuutus **ti* > *si*. Nimetatud häälikumuutus on läänemeresoome keeltes üldtuntud (vt Laalo 1988: 23–25), olles näha ka näiteks eesti keele mitmuse partitiivi vormides, nagu *uusi*, *varsi* jt. Soikkola murdele on iseloomulik **ti*- > *si*-noomenite tugevaastmeline *i*-mitmus kogu paradigmas, st ka neis käändevormides, kus muud astmevahelduslikud noomenid on nõrgas astmes (st sisekohakäänetest inessiivis ja elatiivis, väliskohakäänetes, translatiivis, abessiivis, ekstsessiivis ja instruktiivis), nt InPl *kaksīz* 'kahtedes', InSg *varrēz* : InPl **varteisna* > *varsīz* 'varres : vartes', NomSg *korenda* : InPl *korenzīz* 'toobripuu : toobripuudes', InPl *kāzīz* 'kätes'. Mitmuse tugevaastmelisus ei laiene Soikkola murdes aga teistele sõnatüüpidele, vrd NomSg *paikka* : InPl *paigoiz* 'paik : paikades' ja NomSg *soda* : InPl *so.īz* 'sõda : sõdades'. Tugevaastmelist *i*-mitmust on Paul Alvre pidanud küllalt hiliseks nähtuseks, see on tüüpiline eesti kirderannikumurdele, vadja keelele ning Alam-Lauga piirkonna isuri ja soome keelele ning põhja pool Soome lahte ka Viiburi murdepiirkonnale (Alvre 1968: 24; 1990: 14). Teisteks, eraldi tekkinud tugevaastmelise *i*-mitmuse piirkondadeks läänemeresoome alal on

Tartu murde ala ning mõned Soome põhjapoolsed murdealad (Alvre 1968: 24; Alvre 1970: 456–457; Alvre 1990: 14).

Huvipakkuvateks eranditeks on *i*-tüvelised kalanimetused *haili* 'silk' ja *kurvi* 'tint (kala)', mis on tarvitusel nii *loi*- kui ka *i*-mitmuselistena, nt nii EIPI Sa *kurvist* (IMS 223) kui Sa *kurviloist* (IMS 118). *i*-mitmuse puhul langeb vormistik kokku ainsuse omaga. Ka sisuliselt ei oleks võimatu mõelda, et tegemist ongi ainsuslike sõnadega (*singulare tantum*), nagu läänemeresoome keeltes koriluse ja kalandusega seotud sõnade puhul sageli on (nt isS Vii *käin obogās* 'käisin seenel', Vii *männid emännaizen kera marjā, pōlā korjāmā* (IMS 297) 'läksid perenaisega marja, pohla korjama'). Et *haili* ja *kurvi* puhul on siiski vahel tegemist *i*-mitmuse vormidega, selgub kontekstist, nt *nīdā kurvia kuivadettī, kaṣṣpā tehtī kurvist* 'neid tinte kuivatati, kuivatatud kala tehti tintidest' (IMS 223).

Eraldi tähelepanu väärivad ebaproduktiivsed käänded instruktiiv ja komitatiiv, kus *IOi*-tunnust ei esine ehk mille mitmusevormid moodustatakse alati *i*-tunnusega, nt InsPI Re *seitsemil lohim (mäni ühtee rüššā)* (IMS 272) 'seitsme lõhe kaupa (läks ühte võrkku)', vrd GenPI *lohiloin* 'lõhede'; KomPI Sa *pellovaz nühevā māst poiz jūrinē* (IMS 112) 'lina niidetakse maast juurtega', vrd GenPI *jūriloin* 'juurte'.

i-lisest mitmusetüvest, mis astmevahelduslikel noomenitel on tugevas astmes, moodustatakse ka *e*-tüveliste noomenite *IOi*-mitmus.

4.2.2. *IOi*-mitmus

Mitmusetüvi moodustatakse *IOi*-tunnusega kõigil *Oi*- ja *i*-tüvelistel noomenitel, osal (*)*e*-tüvelistest noomenitest ning paralleelvariandina *O*- ja *U*-tüvedest (Sovijärvi 1944: 180–182; Laanest 1986: 106–111), aga ka kõigil ainsuses pika vokaalainesega lõppevatel tüvedel, v.a ühesilbilised *Ā*-, *Q̄*- ja *Ū*-tüved ning kontraktisiooniline noomen *kiukā* 'ahi' (vt täpsemalt osast 4.5.1.2). Sovijärvi on oletanud, et *IOi*-tunnust on arvatavasti kasutatud isuri keeles juba n-ö algisuri perioodil *oi*-, *öi*- ja *i*-tüveliste noomenite obliikvakäänete ainsuse ja mitmuse eristamiseks (Sovijärvi 1944: 181), mis muidu vormiliselt kokku langeksid. *IOi*-mitmus on esinenud ka tänaseks välja surnud Hevaha (nt *jogiloiz* 'jõgedes') ja Oredeži (nt *šuziloi* 'hunte') murdes, puudub aga Alam-Lauga murdest, kus sarnaselt vadjä keele ja soome keele murrakutega esineb areaalse nähtusena tugevaastmeline *i*-mitmus (nt *verkkoi* 'võrkudega', *nōttil* 'nootadega'). (Laanest 1986: 106–111)

IOi-tunnus liitub astmevahelduslikel sõnadel alati tugevaastmelisele tüvevariandile.

Kahe- ja enamasilbilistel (*)*e*-tüvelistel noomenitel on türevokaal muutunud tunnuse eel *i*-ks, v.a *ē*-ga lõpevad ühesilbilised vokaaltüved, nagu *tē* + *IOi* > *tēlōi*- ning nooremad vene laenud, mille lõpul *IOi*- ees säilib pikk *ē* nagu nominatiiviski, nt GenPI *jevrēloin* 'juutide', *Mihhēlōin* 'Miheide'.

Ainsuses *Oi*-lõpulised tüved jagunevad mitmuse tunnuse *-IOi* ees esinemuse poolest kolme rühma: 1) ühesilbilistel tüvedel diftong säilib, nt PrtPl *voiloja* (IMS 18) 'võisid'; 2) kahe- ja enamasilbilistel omasõnadadel kaob diftongi järelkomponent *-Oi* > *-O*, nt AllPl *tüttölöjä* (IMS 615) 'tüdrukuid'; 3) nooremate kahesilbiliste vene laenude puhul toimub tunnuse ees muutus *oi* > *ō*, nt NomSg *āloi* > PrtPl *ālōloja* 'helepunaseid'.

Tunnusel on kaks allomorfi: *-IOi* ja *-l̥IOi*, mille valik sõltub kaasrõhu paiknemisest sõnas. Pearõhulise ja rõhuta silbi järel tarvitatakse allomorfi *-IOi*. Kolme- ja viiesilbiliste noomenite kaasrõhulise silbi järel on tunnuse esikomponent gemineerunud nende käändelõppude ees, mis keeleajalooliselt ei ole formatiivieelset silpi sulgenud: genitiivis, partitiivis, illatiivis ja essiivis, nt NomSg *nā-puri* 'naaber' : GenPl (*nā-bu*).(*ri:lloin*) : PrtPl (*nā-bu*).(*ri:l̥lōja*) : IllPl (*nā-bu*).(*ri:l̥loi*) : EssPl (*nā-bu*).(*ri:l̥lloin*), vrd suletud silbi eel: ElPl *nāburiloist* 'naabritest'. Kui kolmesilbilise tüvega noomeni mitmusevormi esimene kõnetakt on kolmesilbiline ning sõna kaasrõhk langeb mitmuse tunnusele, siis ei gemineeru mitmuse tunnuse esikomponent üheski käändevormis, nt GenPl (*va-ṇkkuri*).(*loi:n*) 'vankrite', PrtPl (*va-ṇkkuri*).(*lo:ja*) 'vankreid'.

4.2.3. Supletiivsed mitmusetüved

On noomeneid, mille mitmusetüvi ei ole ainsuse vokaaltüve alusel otseselt moodustatav pelgalt mitmuse tunnuse lisamisega.

Paradigmade segunemist esineb näiteks abstraktse tähendusega noomenitel, nagu NomSg *oikehuz* : GenSg *oigehu.en* 'õigus : õiguse', mille keeleajaloost lähtuv mitmusetüvi oleks ehk **oikehuin*, tegelikkuses on aga analoogiat rakedades üldistatud kõnealuse noomeni mitmusevormistikku *ksV*-lõpuline vokaaltüvi: GenPl *oigehuksin* : PrtPl *oigehuksia* 'õiguste : õiguseid' jne.

Ebaootuspärane on ka asesõnade *mokkōma* 'selline' ja *mollōma* mitmusetüvi, kus on arvatavasti keskvõrde käändeparadigma vormide analoogial kohatavad tugevaastmelised mitmusevormid, nt GenPl *mogompin* : PrtPl *Re mogompia* ~ *Re mogomppia*, IllPl *molompī*.

Teistest **AtA*-noomenitest, millel on ootuspärane *IOi*-sufiksi liitumine ainsusetüvele, eristub sõna *lāmmā* 'soe', mille puhul enne nimetatud sufiksit on mitmusetüve lõpp *-ī*: NomSg *lāmmā* : GenPl *lāmmilōin* 'soojade'.

Eraldi pälvivad tähelepanu **Ut*-noomenid, nagu *keväḇ* 'kevad', *härüḇ* 'ristikhein', *lühüḇ* 'lühike' jt, mille seas on mitmusetüve moodustamisel kaks võimalust. Esiteks – häälikuseaduslik ainsuse muudetüvel põhinev mitmusemoodustus, kus mitmuse tunnus *i* asetub tüvevokaali kohale, kusjuures rõhuta silbi järgse klusiili kunagist asukohta tähistab silbipiir (siirdehäälikuna võib esineda ka *h*), nt GenPl **keväṭeṭin* >> *Me kevā.ṭin* ~ *Me kevāhīn* 'kevadete', **kätküṭeṭin* >> *Me kätkühīn* 'hällide'. Teist mitmusemoodustuse viisi ei saa seletada sõna häälikulise struktuuriga, mistõttu osade **Ut*-tüveliste noomenite mitmusetüved on sünkroonselt käsitletavad supletiivsete mitmusetüvedena, mis on moodustatud ilmselt **(i)nen*-noomenite mitmusevormide analoogial, nt

NomSg *lühüd* : GenPl **lühüteiten* >> *lühüizīn* 'lühikeste'; InPl *kätküizīz* 'hällides' (vrd GenPl *heboizīn* 'hobuste').

4.3. Käändekategooria

4.3.1. Grammatilised käänded

Grammatilised käänded, mis märgivad lauses ennekõike alust ja sihitist ning mis on aluseks erinevate määr- ja kaassõnafraaside moodustamiseks isuri keeles, on nominatiiv (nt Me *jog murkina ov valmiz?* (IMS 319) '(kas) juba on hommikusöök valmis?'), genitiiv (nt Sa *m̄i teimmā tulēn* (IMS 580) 'me tegime tule') ning partitiiv (nt Me *roimazin hevoist kebil selkā* (IMS 485) 'lõin hobust kepiga selga').

4.3.1.1. Nominatiiv

4.3.1.1.1. Ainsuse nominatiiv

Soome-ugri keeltes on enamasti (olnud) oluline, et tüvi lõppeks vokaaliga, enamjaolt on omasõnavara lihttүved kahesilbilised. Kui sõna oli pikem kui kaks silpi, siis on tegemist kas tuletise või laensõnaga. Läänemeresoome keeltes ei ole pidanud enam vana soome-ugri malli järgima, tüvi võib olla ka kolme- või enamasilbiline.

Nagu teisteski läänemeresoome keeltes esineb isuri keeles ühesilbilise tüvega noomeneid, st tüvi lõpeb pika vokaali või diftongiga. Neid ei ole palju, enamik on siin loetelus: *mā* 'maa', *pī* 'hammas, pii', *pū* 'puu', *tē* 'tee', *sō* 'soo', *kū* 'kuu', *lū* 'luu', *sū* 'suu', *hū* 'lopp, lõrts', *sū* 'süü', *jā* 'jäa', *pā* 'pea', *sā* 'halb ilm, torm', *tō* 'töö', *ō* 'öö', *koi* 'koi', *voi* 'või', *tāi* 'täi' ning asesõna *mū* 'muu, teine'.

Isuri keeles võivad tüvehäälikutena esineda kõik keeles esinevad vokaalid: *a*, *ä*, *e*, *i*, *o*, *u*, *ö*, *ü*: *kala*, *vöglä* 'peet', *kekäle* 'tuletukk', *reitēli* 'kärbis', *iho* 'ihu', *lindu* 'lind', *sōttō* 'toit; sööt', *vävü* 'väimees'. Soikkola murdes on *Oi*-tüvedel nominatiivis säilinud sõnalõpulise diftongi mõlemad komponendid (erinevalt nt Alam-Lauga murdest).

Arvo Laanest kirjutab (1984: 68):

„Isuri keeles ei ole toimunud lõpukadu, mis oleks häälikuseaduslik klassikalises mõttes. Kuid seal esineb mitmesuguseid lõpuvokaali kao nähtusi, mida lähtudes kao regulaarsusest ning sellest, kas kadu on seotud grammatiliste või muude tingimustega, võib jagada kolme põhitüüpi: 1) grammatiliselt tingitud järjekindel kadu; 2) grammatiliselt tingitud ebajärjekindel kadu; 3) fakultatiivne kadu, mis ei ole grammatiliselt tingitud.“

Laanesti nimetatuist kolmandasse rühma kuuluvad kahetүvelised kahesilbilise tüvega *e*-tüvelised *l*-, *n*-, *r*- ja *s*-noomenid – nende puhul võib teise silbi *i* kaduda, kui esimene silp on pikk (Laanest 1984: 72). Nimetatud lõpukao

esinemus jagab Soikkola murde lähemal vaatlusel kaheks: poolsaare põhjapoolsete külade keelepruugis on toimunud ebajärjekindel kadu, poolsaare lõunapoolsetes külates (Saarove, Säätinä jt) on *i* nominatiivi lõpul enamasti säilinud, vrd nt Me *varz* ~ Sa *varzi* 'vars', Me *laps* ~ Sä *lapsi* 'laps', Me, Re, Vol *nõr* ~ Sa *nõri* 'noor'. Samas esineb noomeneid, mille puhul on murdealal kõikjal tarvitusel lõpukaota nominatiiv, nt Re *kēli* ~ Sä *kāli* 'keel', või mis esinevad kogu murdealal (töö autorile teadaolevalt) lõpukaolistena, nt Re, Me *pēn* ~ Sa *pīn* 'väike'; Me, Re, Sa *sūr* 'suur'.

Ainsuse nominatiivis on tüve viimane silp kadunud kõigil **nen*-noomenitel. Nimetatud kadu on toimunud peale kolmesilbiliste (viiesilbiliste) sõnade geminatsiooni (vt ka Sovijärvi 1944: 147). Nt NomSg **toinen* > *toin*, **punainen* > *puñnain* 'punane', **hõmukselinen* > *hõmuksellīn* 'hommikune'.

Nominatiivis on konsonandilõpulised kolmesilbilise vokaaltüvega *l-*, *n-* ja *r-* tüvelised noomenid, nagu *vemmel* 'look', *sū.ān* 'süda', *si.ar* 'õde' jt.

Kahetüvelistel noomenitel esineb konsonanttüvi alati ainsuse partitiivis, osades muuttüüpides ka ainsuse nominatiivis (nt *i.en* 'ige', *māvāz* 'mätas') sõltuvalt tüvelõpulise konsonandi säilimisest. Murdeti ilmnevad isuri keeles märgatavad lahknevused, nt **h-* ja **k-* tüveliste noomenite ainsuse nominatiivis, mis mõlemad on säilinud konsonantlõpulisena isuri keele Hevaha murdes (Laanest 1986: 37); Oredeži murdes on sõna lõpus säilinud *h* (Laanest 1960: 184), Soikkola ja Alam-Lauga murdes on nii *h* kui ka *k* nominatiivi lõpus kadunud. Nt

- a) *h*-tüvelised: NomSg **kupeh* > isS *kuve* 'kül', *pere* 'pere'; vrd isH *kuveh*, *pereh*, isO *taeh* 'sõnnik';
- b) *k*-tüvelised: NomSg **kastek* > isS *kasse* 'kaste', vrd isH *kasseg*.

k ja *h* kadu on Soikkola murdes küllalt hiline nähtus, millist arvamust toetab häälikute säilimine naabruses kõneldud Hevaha murdes kuni selle püsimiseni, veel kindlamini aga Volmari Porkka 19. saj lõpul ilmunud uurimus, kus mainitakse, et nii **-k* kui **-h* on Soikkolas sõna lõpul osaliselt säilinud (Porkka 1885: 35).

**Ut*-noomenid (isS *olud* 'õlu', *lühūd* 'lühike', *kävūd* 'häll' jt) on sõnalõpu konsonandi nominatiivis säilitanud kõigis isuri murretes (Laanest 1986: 39).

4.3.1.1.2. Mitmuse nominatiiv

Mitmuse nominatiivi tunnus **t* avaldub isuri keeles kahel kujul: vokaaltüvele liitudes leenisena *ḍ* (nt *kalad* 'kalad', *karhud* 'karud', *perṛēhed* 'pered', Me *lühhū.ed* ~ Re *lühhū.ed* ~ Vii *lühhēd* 'lühikesed') ja sibilandi järel häälikulisest naabrusest tingitud fortisena *t*. Viimane on kasutusel kolme- ja enamasilbilise vokaaltüvega **nen*-tüvede puhul, kus on toimunud sõna lõpusilbis sisekadu (Laanest 1986: 74–75; Sovijärvi 1944: 133), nt **hepoiset* > *heṣṣoist* 'hobused', *hāmōläist* 'ämblikud', *hõmuksellīst* 'hommikused'. Kahesilbilise *ne-* > *s-* tüve korral võib vokaal tüve lõpus ka säilida, nt *naized* 'naised', *toized* ~ *toist*

'teised'. Mitmuse nominatiivi vorm on üldjuhul moodustatav ainsuse genitiivi tüvest (nt GenSg *jalan* : NomPl *jalad* 'jala : jalad', GenSg *maĩtālan* : NomPl *maĩtālad* 'madala : madalad' jne), v.a mainitud regulaarse sisekao juhtumid, kus seda, et silpide arv on hiljuti olnud sama kui ainsuse genitiivis, tunnistab pikenemisvaheldus, vrd nt GenSg *rohhoizen* ja NomPl *rohhoist* 'roheline : rohelised'.

4.3.1.2. Genitiiv

Genitiivi keeleajalooline lõpp **-n* on kõigis isuri murretes säilinud nii ainsuses kui ka mitmuses, nt NomSg *lāvā* : GenSg *lāvān* : GenPl *lāvīn* 'laut : lauda : lautade'. Soikkola murdes on genitiiv ja sellele moodustuselt osalt sarnanev instruktiiv (vt 4.3.6.2) ühed vähestest grammatilistest kategooriatest, kus sõnalõpuline **-n* on säilinud (võrrelduna näiteks naabruses kõneldud arhailise Hevaha murdega).

Konsonandiga algava sõna ees on genitiivi tunnus *-n* sageli assimileerunud järgneva konsonandiga: Me *ajoin aluksem madalā* (IMS 299) 'sõitsin laeva madalikule'; Me *lavval levvūz* (IMS 263) 'laua laius'; Sa *pistis pinor rakko*, *pinom puikkoi jalkā* (IMS 435) 'pistis pinu prakku, pinu pinnu jalga'; Ru *hānel olti kenḡāv varret pidāv* (IMS 411) 'temal olid saapasääred pikad'; Sa *kabrios kāūti jumaloij juhliž* (IMS 118) 'Kaporjes käidi jumalate pidudel'.

4.3.1.2.1. Ainsuse genitiiv

Ainsuse genitiivis sulgeb genitiivi formatiiv tüve viimase silbi, mistõttu astmevahelduslike ühetüveliste noomenite suletud silbis esineb nõrk aste, nt NomSg *soda* : GenSg *so.an* 'sõda : sõja', NomSg *pōlikkoi* : GenSg *pōligoin* 'õlletünn : õlletünni'. Astmevahelduslike kontraheerunud noomenite genitiiv on tugevas astmes, nt NomSg *lammaz* : GenSg Me *lampahan* ~ Sa *lampān* (< **lampaha* + *n*) 'lammas : lamba'; NomSg *rigaz* : GenSg Me *rikkahan* 'rikas : rikka'.

Genitiivis avaldub noomenite muutetüvi (vrd nt NomSg *ra.e* : GenSg *rakkēhen* 'rahe : rahe' ja NomSg *rahe* : GenSg *rahkehen* 'rake : rakme'), sh türevokaal ja kahetüveliste noomenite võimalikud tuletussufiksids, mis on aluseks teiste käändevormide moodustamisel, nt NomSg *polvi* : GenSg *polven* 'põlv : põlve', NomSg *kanz* : GenSg *kannen* 'laud : laua'; NomSg *hammaz* : GenSg *hampahan* 'hammas : hamba'; NomSg *hūle* : GenSg *hülkehen* 'hüljes : hülge'; NomSg *kasse* : GenSg *kastīn* 'kaste : kaste'; NomSg *jāzen* : GenSg *jāssēnen* 'liiges : liigese'; NomSg *hārgin* : GenSg *härkkimen* 'pudrumänd : pudrumänna'; NomSg *ūrran* : GenSg *ūrtaman* 'teerööbas : teerööpa' jt.

4.3.1.2.2. Mitmuse genitiiv

Mitmuse genitiivi formatiiv on moodustunud *i-* ja **ī-*mitmuse ühendamisel. Pikemates tüvedes on **ī* element kadunud, selle kunagist olemasolu kõikides muuttüüpides osutavad Soikkola murdes:

- a) kõikide kahe- ja enamasilbiliste mitmuse genitiivvormide tugevaastmelisus (**te*-eelne silp on lahtine), nt **jalka* + *i* + *te* + *n* > *jalkoin* 'jalgade', **härkä* + *i* + *te* + *n* > *härkīn* 'härgade';
- b) pikenemisvaheldusele alluvad noomenid (pikenemise eelduseks on kunagine kolm silpi, seejärel järgsilpidevahelise klusiili kao tulemusena kontraktsooniline pikk vokaalaines), nagu **kalaitēn* > *kalloin* 'kalade', **külāitēn* > *küllīn* 'külade';
- c) pikk *ī* mitmuse genitiivi formatiivis kõikidel juhtudel, kus mitmuse tunnus *i* on asetunud tüvevokaali kohale, nt **kakte* + *i* + *te* + *n* > *kaksīn* 'kahtede', **korenta* + *i* + *te* + *n* > *korenzīn* 'kaelkookude';
- d) kaasrõhulisele silbile järgnevana gemineerunud *lOi*-tunnuse allomorf *-lOi*, nt **nāpuri* + *loi* + *te* + *n* > *nāburilloin* 'naabrite'.

Ainsaks muuttüübiks, kus mitmuse genitiiv sõna(vormi)na on nõrgas astmes, on ühesilbilised pika vokaalainesega *Ā*-, *Q̄*- ja *Ū*-tüved, mille mitmuse genitiivi formatiivis on säilinud **te* nõrgaastmeline vaste: NomSg *pā* : GenPl *pāijjen* 'pea : peade', *puijjen* 'puude', *tōijjen* 'tööde'.

Mitmuse tunnuse *i* liitumisel on mitmel puhul tüve ja formatiivi piir hägustunud (st juhtudel, kus tunnuse *i* asetub tüvevokaali kohale), seal loetakse mitmuse formatiiv *i*-st algavaks, v.a *e*-tüvede puhul, kus *-(l)lOi* eel toimub tüvevokaali asendumine *-e* > *-i*. Mitmuse genitiivi formatiividena käsitletakse antud töös järgmisi:

1. **-in**, mis liitub juhtudel, kus tüvevokaal tunnuse ees säilib, st
 - a) kahe- ja enamasilbilistele *A*-tüvelistele noomenitele, milles mitmuse tunnuse *i* ees on häälikumuutus *A* > *O*, nt *karboloin* 'jõhvikate';
 - b) *lOi*-tunnuseta *O*-, *U*-noomenite tüvevokaalile (nt *peltoin* 'põldude').
2. **-ijjen**, mis liitub ühesilbilistele *Ā*-, *Q̄*- ja *Ū*-tüvedele, nt *jāijjen* 'jääde', *tōijjen* 'tööde', *suijjen* 'suude'.
3. **-lOin**, mis liitub *e*-, *i*-, *Oi*-, *O*- ja *U*-tüveliste noomenite rõhuta silbile, nt *jārvilōin* 'järvede', *tüttölōin* 'tüdrukute', *karhuloin* 'karude'.
4. **-llOin**, mis liitub *lOi*-mitmust nõudvate noomenite puhul kaasrõhulisele silbile, nt *paberilōin* 'paberite'.
5. **-īn** juhtudel, kus mitmuse tunnus *i* on asetunud tüvevokaali kohale, nt *korvīn* 'kõrvade', *hambahīn* 'hammaste', *vešsīn* 'vete' jne.

4.3.1.3. Partitiiv

4.3.1.3.1. Ainsuse partitiiv

Algläänemeresoome partitiivi formatiiv *-*tA* on liitunud ühetüvelistel noomenitel vokaaltüvele ning kahetüvelistel noomenitel konsonanttüvele. Seejuures mõjutab partitiivi lõpp ühetüveliste *e*-tüveliste sõnade tüvevokaali, sest Soikkola murdele on kõikides positsioonides omane häälikumuutus *-*etA* > *-i(i)A*.

Ainsuse partitiivi formatiividenä käsitletakse käesolevas töös formatiivi *-*tA* alljärgnevaid allomorfe.

1. **-A** – liitub ühetüveliste noomenite tüvedele (v.a *Oi*-tüved), nt *kagrā* 'kaera', *lanttua* 'kaalikat', *tulovā* 'tulevat', *oṽvī.a* 'ust' (GenSg *oven*), Vii *kiṽvī.ä* ~ Re, Vii *kiṽvī.ä* 'kivi' (IMS 173) (GenSg *kiven*).
2. **-jA** – liitub *Oi*-tüvelistele noomenitele, seejuures on tüvelõpu *i* siirdunud järgmise silbi algusesse (vt ka Laanest 1986: 100), nt *korvoja* 'pruudi abilist', *em̄mōja* 'ema', *tüttōjä* 'tüdrukut', *haudalikkoja* 'auklikku' (v.a noored vene laenud nagu *hīdroi*). Selles tüübis võib esineda ka partitiivi lühenenud vorme (ehk formatiivita vorme), seda eriti juhul, kui partitiiv esineb kaassõnafraasis, vrd nt Vol, Sā *sišsōja* 'õde' ~ Sā *ilman sišsoi* 'ilma õeta', Sa *tüttōjä* ~ Sā *tüttōi* 'tüdrukut'.
3. **-D** – liitub vokaalikaolisena kahe- ja enamasilbilisele *l*-, *n*-, *r*-konsonant-tüvele, nt *sammāD* 'sammalt', *vemmēD* 'looka', *jāzēD* 'liiget', *onnedoind* 'õnnetut', *u.arD* 'ударat' jt. Laanest on juhtinud tähelepanu, et seda tüüpi noomenite puhul esinev järjekindel „[...] häälikulooline seaduspärasus kehtib ainult vaadeldava morfoloogilise kategooria piires: lõppvokaal on säilinud nt sõnades *emändä* 'perenaine', *izändä* 'peremees', *korenda* 'kaelkoogud'“ (Laanest 1984: 70).
4. **-DA** – liitub vokaallõpulisena:
 - a) kõigile ühetüvelistele ühesilbilistele noomenitele, nt *māda* 'maad', *voida* 'võid';
 - b) pika vokaaliga lõppevatele tüvedele, seejuures võib tüvelõpuline pikk vokaal lüheneda, seda eriti Soikkola põhjapoolsete külade kõnepruugis, nt Vol *harmada* ~ Sa *harmāda* 'halli', Vol *kiukada* ~ Sa *kiukāda* 'ahju', Me, Vii *lāmmādā* 'sooja', Vol *uhluda* ~ Sa *uhlūda* 'pange'. Nimetatud lühenemistendents ei näi puudutavat *ē*-lõpuliselt isikunimesid nagu *serkēdā* 'Sergeid', *anissēda* 'Anisijat';
 - c) noorematele kahe- ja enamasilbilistele *oi*-lõpulistele vene laenudele nagu *hīdroida* 'kavalat', *holostoida* 'vanapoissi';
 - d) vokaallõpulisena liitub **-DA** ühesilbilistele *l*-, *n*- ja *r*-tüvedele, nt *lund(a)* 'lund', *hīrD(ä)* 'hiirt', mille puhul samuti võib formatiivi lõpuvokaal kaduda (vt ka Sovijärvi 1944: 137). Laanest (1984: 71) nendib: „Ühesilbiliste *l*-, *n*-, *r*-tüvede puhul on väga tavaline partitiivi lõpuvokaali säilimine.“ Erinevat esinemust võib kohata sama sõna puhul ka ühe informandi ühes lauses, nt Vii *ei jō tūD*, *ain on vassoin tūD(a)*, *ei jōvū koitī* (IMS 612) 'ei ole (päri)tuult, [minek] on aina vastutuult, ei jõua koju'. *D*-lõpulisel partitiivil võivad häälikulisest naabrusest tingituna hääluda ka *t*-listenad, nt Vii *kolt sūrt kiṽvī.ä* (IMS 553) 'kolm suurt kivi'. Muutttüüpide tabelites esitatakse säilinud vokaaliga formatiivid.
5. **-t** – liitub
 - a) kolme- ja enamasilbilise vokaaltüvega **h*-tüvelistele noomenitele, mille puhul võib esineda ka säilinud vokaaliga formatiive, vrd nt Ven, Re *pereht* ~ Re *perehtä* 'peret', Me *hülēht* 'hüljest', Me *kohmēht* 'härmatist', Me

tõrēht ~ *Vii tõreht* 'toores', *Me viridēht* 'tulehakatist (peergu, tohtu vms)', *Vii vīgadehta* 'vikatit';

- b) kolme- ja enamasilbilise vokaaltüvega *s*-tüvelistele noomenitele, nt *Sa harkkamust* ~ *Lo harkkamust* ~ *Me harkkamust* 'sammu', *Me, Re, Röl hevoist* 'hobust', *Me imelüst* ~ *Sa imelüst* 'magusust', *Me piitüst* 'pikkust'. Nimetatud *s*-tüvede puhul on formatiivi vokaali säilimisest väga üksikud näited: *Vii aludosta* (IMS 13) 'alustus (kinda v võrgu kudumisel nt)'.

Nii *h*- kui *s*-tüveliste noomenite partitiivi teise silbi vokaal võib pikeneda, pikenemise tingimused aga ei ole sõna struktuuri alusel määratavad, samas on jälgitav asjaolu, et pikenemine on omasem Soikkola poolsaare põhjapoolsetele küladele. Muutüüpide tabelis esitatakse lühikese vokaaliga need noomenid, millest pikka ei ole registreeritud. Teises silbis pika vokaaliga partitiivivormid on töö autori andmestikus enamuses (nt 36-st kolmesilbilise vokaaltüvega *h*-tüvelisest noomenist 9 on registreeritud ainult lühikese teise silbi vokaaliga esinevana, *s*-tüvelisi noomeneid on rohkem, nende puhul on kõikjal kindlalt lühikese teise silbi vokaaliga nt *jänist* 'jänest', *ilvest* 'ilvest').

Ühesilbilise konsonanttüve puhul on helitu kaashääliku järgne esinamus formatiivi vokaali säilimise osas kirevam (seda nii IMS kui ka välitöödel kogutud materjalide põhjal otsustades). On *s*- ja *h*-noomeneid, mille puhul vokaal on järjekindlalt kadunud (nt *Ru, Röl rīht* 'rehte'; *Re, Vol veist* 'nuga'); neid, mille puhul kindlalt kasutusel vokaallõpuline formatiiv (nt *Me jouhta* 'jõhvi', *Me kūsta* 'kuuske'); samuti neid, mille puhul on näiteid mõlemast (nt *Me, Vii üht* ~ *Re ühtä* 'ühte', *Me last* ~ *Sa lasta* 'last', *Me hiust* ~ *Sa hiusta* '(juus :) juust'. Sovijärvi (1944: 137) on *s*- ja *h*-lõpuliste tüvede konsonanttüveliste vormide lõpukadu pidanud regulaarseks. Temaga ei nõustu selles osas Laanest, kes kirjutab, et partitiivi lõpuvokaal on tavaliselt kadunud (seega mõnikord ikkagi säilinud) ning toob näiteks ka ainult vokaallõpulistena registreeritud vormid *lohta* 'lõhet' ja *tõhta* 'tohtu' (Laanest 1984: 70).

6. **-tA** – on säilinud vokaallõpulisena ning loetakse sellisena antud käsitluses formatiiviks **t*-tüvede puhul (v.a **Ut*-tüved). Nt ühesilbilised konsonanttüved: *künttä* 'küünt', *vartta* 'vart', *kättä* 'kätt', *lüttä* 'lütt', *sutta* 'sutt, hunti' (vt ka Laanest 1984: 70, 1986: 98).
7. **-ttA** loetakse antud käsitluses formatiiviks (võrrelduna eelmise allomorfiga) nende noomenite puhul, kus tüve ja formatiivi liitumisel tekkinud geminaadi esikomponenti ei ole tarvidust sünkroonses käsitluses tüve osaks lugeda. Siia kuuluvad:
 - a) **k*-noomenid, kus tüvelõpu konsonant on assimileerunud formatiivi konsonandiga: **satēk + ta > sa.etta* 'sadu, vihma', **kattek + ta > kavetta* 'tekki, katet', **persek + ta > persettä* 'perset';
 - b) **Ut*-tüved: *lühüttä* 'lühikest', *käpüttä* 'hälli';

- c) järgarvude (alates 'kolmandast') partitiivvormid, nt NomSg *kolmāz* : PrtSg *kolmatta* 'kolmandat'; NomSg *üheksāz* : PrtSg *üheksättä* 'üheksandat'; NomSg *moñnēz* : PrtSg *monetta* 'mitmendat';
- d) teatud abstraktseid omadusi väljendavad sõnad, nt NomSg *hüvvūz* 'headus; hüve, rikkus' : GenSg *hüvvū.en* : PrtSg *hüvvüttä*; NomSg *käppēhūz* : PrtSg *käbehüttä* 'kaunidust, ilu', PrtSg *koirutta* 'koerust, tempu', PrtSg *tervehüttä* 'tervist'.

Lisaks eelpool kirjeldatud mitmekesisele esinemusele näiteks formatiivi lõpu vokaali säilimise või kao osas esineb partitiivi vormides ka kõrvalekaldeid muuttüübile omase ootuspärase formatiivi kasutamisest. Näiteid on *h*-tüvelistest noomenitest, kus võidakse tarvitada ka formatiivi *-tta*: Sa *perettä* (IMS 398) 'peret', vrd Ven, Re *pereht* ~ Re *perehtä*; Me *kohmetta* 'jääkirme', vrd Me *kohmēht*; NomSg Me *südüde* : GenSg *südüttehen* : PrtSg *südüpettä* 'tulehakatis : tulehakatis : tulehakatis' (vrd NomSg *viride* : GenSg *virittehen* : Me *viridēht* 'tulehakatis : tulehakatis : tulehakatis'). Täielikult võib paralleelvõimalusena *h*-tüvelisena esineda ka mõni **k*-noomen, vrd NomSg *ränne* 'lörts' : GenSg *räntin* ~ *räntehehen* : PrtSg *rännettä* ~ *rännēht*. Noomenist *suzi* 'hunt' on näide ka konsonanttüve asemel vokaaltüvelise partitiivi kasutamisest: PrtSg *sutta* ~ Vol *sušsī.a* 'hunti'. Samuti esineb varieerumist **etA*-noomenite ainsuse partitiivi moodustamisel, nt NomSg *sořrī.a* 'sõre, jäme' puhul on Soikkolale omase partitiivmoodustuse PrtSg *sori.ā* kõrval kasutusel ka moodustusviis *sorjā*, mis on reeglipärane ja ainuvõimalik Oredeži murdes, kus **etA*-adjektiivide nominatiivvormid esinevad kujul *valkja* 'valge', *piñjä* 'pime', *hobja* 'hõbe' jne (Laanest 1960: 183).

4.3.1.3.2. Mitmuse partitiiv

Mitmuse partitiivis on formatiiv **-ta* liitunud vastavalt noomeni tüübile kas mitmuse tunnusele *-i*, *-lOi* või *-l̥lOi*. Mitmuse partitiiv on astmevahelduslikel sõnadel alati tugevas astmes. Mitmuse partitiivi formatiiv on üks variantiderohkemaid. Esmase laiema jaotuse annab Laanest (1986: 113) vastavalt sellele, kas mitmuse partitiivi formatiivis on klusiil säilinud või mitte. Käesolevas töös loetakse mitmuse partitiivi formatiivi allomorfideks järgmised:

1. **-ida**: ühesilbilised *Ā*-, *Q̄*- ja *Ū*-tüved, nagu *päidä* 'päid', *öidä* 'öid'; paralleelvariandina **etA*-noomenid, nt *valgi.oida* 'valgeid'; lisaks *jälkine*- ja *viride*-tüübid, kus kohati võib olla „unustatud“ *h*-tüvelisus: PrtPl Vii *jälGINEIDÄ* (IMS 115) 'jalanõusid', NomSg Sa *viride* : PrtPl *viriteidä* (vrd NomSg Re *vīgade* : PrtPl *vīgatteh̄hī.a* 'vikateid').
2. **-ja** (~ **-i**): kahe- ja enamasilbilistes *A*-, *O*- ja *U*-tüvedes, kus tüvevokaal on säilinud (st mitmuse tunnus ei ole asunud tüvevokaali kohale), nt *kiukoja* (vrd isH *kiukoita*) 'ahje', *avanoja* ~ *avantoja* 'jääauke', *kaheksoja* 'kaheksaid', *hōbli.ōjä* 'nõrku, lõtvu', Sa *ittūjä* (~ *idülōjä*) 'idusid'. Selles tüübis võib formatiiv esineda ka lühenenud kujul, st ilma partitiivi lõputa. Nt

- NomSg *matitāla* : PrtPl *mabaloja* ~ *mabaloi* 'madal : madalaid', Me *kori.oja* ~ Me *korjoja* ~ Sā *kori.oi* 'kenasid'. Selline vormi „kulumine“ võib olla toimunud pikka aega, seejuures Porkka (1885: 70) esitabki **etA*-noomenite mitmuse partitiivist lühenenud formatiiviga variandi: *valgioi* 'valgeid'.
3. *-i.A*: *härkiä* 'härgi', *korvia* 'kõrvu', *silmiä* 'silmi', *kūneliä* 'pisaraid'.
 4. *-i.A*: gemineerunud konsonandi (pea- või kaasrõhulise silbi) järel, nt *hüvvi.ä* 'haid', Vii *kässi.ä* ~ Vii *kässi.ä* 'käsi', *pohjattoṃmī.a* 'põhjatuid' (vrd *hambahittomia* 'hambutuid').
 5. *-ioja* (~ *-ioi*), mis liitub *e-*, *i-*, *Oi-*, *O-* ja *U*-tüvelistele noomenite rõhuta silbile, ka siin võib formatiiv olla partitiivi lõputa, vrd nt Lo *kattoloja* ~ *kattoloi* 'katuseid', *uhluloja* ~ *uhluloi* 'pangi, ämbreid'.
 6. *-iioja* (~ *-iioi*), mis liitub *e-*, *i-*, *Oi-*, *O-* ja *U*-tüvelistele noomenite kaasrõhulisele silbile, nt Me *paberillōja* ~ Sā *paberilloi* 'pabereid'; Re *sigurillōja* (IMS 259) 'sigureid', Sa *nāburilloi* (IMS 265).

Ühel ja samal noomenil võib olla mitu erinevat mitmuse partitiivi moodustamise viisi, eriti variantiderohke on *O-* ja *U*-tüveliste noomenite esinemus, vrd nt Lo *verkkoloi* ~ Re, Sa, Lo *verkkoloja* (IMS 7, 173, 655) ~ Sa *verkkoja* (IMS 144, 655).

4.3.2. Sisekohakäänded

Kolme sisekohakäände ammuseks ühiseks elemendiks on **-s*, mis on ajalooliselt nii illatiivi käändelõpus **sen* (> **hen*), inessiivi käändelõpus **-snA* kui ka elatiivi käändelõpus **-stA* (vt lähemalt nt Ariste 1954; Häkkinen 2002: 79; Laanest 1975: 102–105; Lehtinen 2007: 124; Viitso 2007b: 206–209). „[...] tollal, kui oli olemas läänemere keelte ja volga keelte ühtsus, oli olemas eriline iseseisev kohatunnus *-s-*, millega mari, mordva ja läänemere keeltes on moodustatud mitmesuguseid eri käändeid.“ (Ariste 1954: 47)

4.3.2.1. Illatiiv

Illatiivi formatiivid on kujunenud algläänemeresooome formatiivist **-sen* ~ **-zen* > **-hen* (Häkkinen 2002: 79–82; Laanest 1975: 102; Lehtinen 2007: 122; Rätsep 1979: 28; Viitso 2007b: 206), nende Soikkola murde avaldumise põhitüübid lõpuga illatiivi korral on nii ainsuses kui mitmuses *-hV* ja *-sse*. Arvo Laanest on oletanud, et umbes samal ajal algläänemeresoomes toimunud muutusega **s* > *h* pidi toimuma ka illatiivi sufiksisse kuuluva vokaali *e* muutumine *h*-le eelneva vokaali sarnaseks (Laanest 1975: 102). Kuna illatiivi formatiiv ei ole keeleajalooliselt sulgenud tüve viimast silpi, on illatiiv isuri keeles nii ainsuses kui mitmuses alati tugevaastmeline. Paljude noomenitüüpide illatiivis on olemas tingimused ka tüve sisekonsonandi pikenemiseks, nt NomSg *külgi* : IllSg **külke* + *hen* > *külkē* 'külk : külge', NomSg *taloi* : IllSg **taloi* + *hen* > *talloi*

'maja : majja', Nom *kūz* : IllSg *kūtē* 'kuus : kuude', NomSg *kūzi* : IllSg *kūsē* 'kuusk : kuuske (kuusesse)'.

sse-illatiiv esineb isuri keele murretest Soikkola ja Alam-Lauga murdes *s*-, *h*-, **k*- ja *t*-tüvedes. Läänemeresoome keelte uurijad on seisukohal, et ühisläänemeresoome muutus *s* > *h* ei toimunud sel juhul, kui eelmine silp algas *h*-ga. Näiteks kirjutab Huno Rätsep, et eesti keele illatiivilõpp *-sse* ei ole oma päritolult häälikuseaduslik, selle lähtekohaks on läänemeresoome algkeele illatiivilõpp *-sen*, mis säilis kontraheerunud noomeneis (**perehesen*, **hampahasen*) ja millest häälikuseaduslikult kujunes murretes esinev *-ze* (Rätsep 1979: 29). Samas on esitatud kaks võimalikku seletust *s*-i gemineerumise kohta: esiteks, inessiivi lõpu *-ssa* analoogia, ja teiseks *ne*- ja *s*-liitelised sõnad (*ibid.*). Rätsep toob siin võimalikuks analoogiaallika näiteks eesti keeles *s*-tüvelise sõna **küsimüksehen* > *küzimusse*; paradoksaalsel kombel on see isuri keele Soikkola ja Alam-Lauga murdes *s*-tüvelisist noomeneist ainus rühm, milles ei rakendata *sse*-illatiivi, vaid tüvevokaali pikendust (vt ptk 4.3.2.1.1). Formatiivi *s*-i gemineerumist on seletatud ka kunagise *n*-ö topelt-illatiiviga, mida on esinenud ka mõnes soome murdes, nt *vierahasehen*, kus pärast *h* kadu toimus seaduspärane *s*-i gemineerumine (Laanest 1986: 101; Lehtinen 2007: 188–189). Tiit-Rein Viitso (2007b: 207) võtab läänemeresoome illatiivi esinemuse üldpildi kokku järgmiselt: enamikus läänemeresoome keeltes on **s* illatiivi lõpus **sen* säilinud sibilandina 3. või 4. silbi alguses, kui sellele eelneb (a) vokaalidevaheline **h* (nii algupärase **s* kui **š* korral), (b) eesti, isuri keele Alam-Lauga ja Soikkola murdes ning osas soome murretest ka **i* ja **k* (mis on nõrgenenud sufiksilise astmevahelduse tõttu). Viitso oletab samas, et geminaat *ss* eesti ja isuri keele illatiivi formatiivides on (kaas)rõhulise silbi järgse üksikkonsonandi gemineerumise tulemus. See väide aitab mõnevõrra seletada ka Soikkola murdes *n*- : *nen*-sõnades esinevat *sse*-illatiivi (NomSg *i.en* : IllSg *igenesse* 'ige : igemesse'). Teisalt näitavad isuri pikemad *Vi*-lõpulised mitmusevormid, et 3. ja 4. silbi järelt on *Vi* järel **h* element koguni kadunud, nt isS IIPI *säkkilöi* 'kottidesse', *ikkunoi* 'akendesse'.

Laanest on oletanud, et *sse*-lise illatiivi levikut nii *s*- ja *h*- kui ka **k*- ja *t*-tüvedes isuri Soikkola ja Alam-Lauga murretes on soodustanud vadja keel, kus võib lõpp *-sē*, *-sē* liituda iga tüüpi noomenite illatiivile (Laanest 1986: 101). Oredeži murdes (nagu ka vepsa keeles) piirdub *sse*-illatiivi tarvitamine *h*-tüveliste sõnadega, Hevaha murre sellist lõppu ei tunne. Vrd nt isS *venehesse* 'paati', *taivahasse* 'taevasse', *kätkühesse* 'hälli', *tervehüesse* 'tervisesse'; isAL *vennēsse* ~ *vennēs*, *kätküsse* ~ *kätküs*, *hōnesse* 'hoonesse'; isO *perehesse*, *kätküēn*; isH *kätkühen*, *taivahan*, *venehen*. (Laanest *ibid.*)

4.3.2.1.1. Ainsuse illatiiv

Ainsuse illatiivis on tänapäevane formatiivivariantide esinamus küllalt selgelt seotud tüve struktuuriga, formatiivil on järgmised allomorfid.

1. **-hV**, mis liitub ühesilbilistele $\bar{A}$ -, $\bar{Q}$ - ja $\bar{U}$ -tüvedele, milles formatiivi vokaal on sarnastunud tüve vokaaliga, nt Sa *lūhu* 'luusse', Me *tõhõ* ~ Sa *tühõ* 'töösse'; Sa *kehã tĩtã, ken tappoi, eihã mühu kũhu sãnd* 'kes teab, kes (keegi) tappis, ega ta mujale kuhugi ei saanud' (Ariste 1960: 11), Vii *su.en sũhu* (Ariste 1956b: 36) 'hundi suhu'. Esineb ka näiteid lühialgulisest geminaadist formatiivi alguses: IllSg *pãhã* ~ *pãhhã* 'pähe', IllSg Sa *sũhu* 'suhu' ~ IllSgPx3Sg *sũhhũ* 'tema suhu'.
2. **-he**, mis liitub ühesilbilistele $\bar{i}$ -, $\bar{e}$ - ja $\bar{V}$ -tüvedele, nt *pĩhe* 'piisse, hambasse', *tãihe* 'täisse', Re *moññẽ pĩhe ñmpãr pãdã* (IMS 413) 'mitu korda ümber pea', Ru *moññẽ pĩhe tanvaz ammutĩ* (IMS 413) 'mitu korda õues lasti (tulistati)'.
3. **-Ø** ehk markeerimata (lõputa) illatiiv on omane kõigile $\bar{O}$ -tüvedele. Illatiivi formatiivi kadu tunnistavad gemineerumis- ja pikenemisjuhud, nt IllSg *talloi* 'majja', NomSg *hãmõĩ* : IllSg *hãmõĩ* 'ämblikuvõrk : ämblikuvõrku'. Lõputa illatiivivorme esineb aga ka sellistest h -tüvelistest noomenitest, millest muidu oleks sõna ülearu pikk saanud (ootuspärane oleks ja ka Laanest kirjutab (1986: 101), et h -tüvedes on alati *-sse*), nii et neis vormides ei puudu mitte ainult formatiiv *-sse*, vaid genitiivi tüvega võrreldes ka üks järgsilp, vrd nt NomSg *koppãre* 'lumme kaevatud auk räimede hoidmiseks' : GenSg *kobarehen* : IllSg Re *kobarẽh* (IMS 193); NomSg *perkele* : IllSg Lo *pergelẽh* 'põrgusse'. Sõnas *üheksãz* 'üheksas' on siiski keeleajaloo valguses vastupidi – nn ülearune silp tekkinud genitiivis, illatiiv on aga sellega võrreldes ikkagi vaegsilbiline, vrd NomSg *üheksãz* : GenSg **üheksãnten* >> *üheksãnnẽhen* : IllSg **üheksãntehen* >> Vol *üheksãnnẽ*.
4. **-sse** liitub Laanesti andmetel (1986: 101) Soikkola (ja Alam-Lauga) murdes s -, h -, $*k$ - ja t -lõpulistele noomenitele – väide, mida on võimalik siinkohal mõnevõrra täpsustada ja ka laiendada. *-sse* liitub:
 - a) nominatiivis pika vokaaliga lõppevatele kahesilbilistele tüvedele, nt Sa *lãmmãsse* 'sooja', Vii *uhlusse* 'pange';
 - b) kolme- ja enamasilbilise vokaaltüvega t -, s - (v.a $-s$: $-kse$) ja h -noomenitele, nt Vol *lũhũ.esse* 'lühikesse', Re *kanãhasse* (IMS 133) 'kangasse', Sa *vanhu.esse nast* 'vanuseni', Vii *perhehesse* 'perre e peresse';
 - c) kõigile $*k$ -tüvedele, nt **sitekehen* >> *sĩtĩsse* 'sidemesse' (samas võib siin tüübis esineda ka formatiivita variant: Sa *annettĩ vĩstoist roskia persĩ* (IMS 400) 'anti 15 hoopi tagumikku');
 - d) kõigile n - : ne -tüvedele, nt Vii *kãmmenesse* 'kãmblasse'; NomSg *i.en* : IllSg Vii *igenesse* 'igemesse'. n - : me -tüvede puhul on võimalik nii tüvevokaali pikendus (eriti pikemate tüvede puhul), nt *liiguttiĩmmẽ* 'visplisse' kui ka *-sse*, nt *sũ.ãmesse* 'südamesse';
 - e) poolsaare lõunapoolsetes külates paralleelvariandina üksikutel juhtudel iA -lõpulistele tüvedele, nt Sa *asti.asse* 'astjasse', *vãgi.asse* 'vaia', *ĩli.ãsse* 'eliapäeva' (vrd Lo *asti.ã*, Me *vãcijã*).

5. **-V+** ehk tüvevokaali pikendus esineb

- a) kahe- ja enamasilbilistel ühetüvelistel noomenitel (v.a *Oi*-tüved) nt **jalkahen* > *jalkā* 'jalga', **peltōhen* > *peltō* 'põldu', **avantohen* > *avandō* ~ *avantō* 'jääauku';
- b) kahetüvelise noomeni kahesilbilistel vokaaltüvedel, nt **merehen* > *meṛrē* 'merre', **vetēhen* > *veṭṭē* 'vette', Sa *ühtē pōlē* 'ühele poolele (e ühte poolde)';
- c) *s*-tüvelistest noomenitest kõigil *kse*-tüvedel, nt *euksē* 'esikusse', *aluksē* 'laeva, alusesse', Vii *sid oli joutūnd rigoduksē sizoi* (IMS 477) 'siis oli õde sattunud lagunenu jääle (jää lagunemisse)';
- d) kolmesilbilise vokaaltüvega *l*- ja *r*-tüvedel, nt *sammalē* 'samblasse', *si.arē* 'õesse' jne.

4.3.2.1.2. **Mitmuse illatiiv**

Laanest kirjutab (1986: 118), et illatiiv moodustatakse mitmuses samadel põhimõtetel mis ainsuses, st lõpp *-sse* ei esine samadel juhtudel mis ainsuses. Päris nõustuda selle väitega siiski ei ole võimalik, ainsuses ja mitmuses erineb illatiivi formatiivi tarvitamine vähemalt **Ut*-noomenitel, nt IIISg *lühü.esse* : IIIPl *lühüizī* 'lühikesse : lühikestesse', samuti **k*-tüvelistel noomenitel, millel ainsuse illatiivis tarvitatakse lõppu *-sse* ning mitmus moodustatakse tunnusega *-IOi*, vrd IIISg *vättisse* : IIIPl *vättīloi* 'riietesse'.

Mitmuse illatiivi formatiivid on alljärgnevad:

1. **-ihe**, mis liitub ühesilbilistele *Ā*-, *Ō*- ja *U*-tüvedele, nt *luihe* 'luudesse', *tōihe* 'töödesse'.
2. **-isse**, mis liitub *n*- : *ne*-tüvelistele noomenitele, nt *igenisse* 'igemetesse', aga ka osale *s*-, *h*- ja *t*-tüvelistest noomeneist, nt *perehisse* 'peredesse'.
3. **-ī** ehk mitmusetüve vokaali pikendus, nt Vii *si.ariī* 'õdedesse', *aluksī* 'laevadesse'.
4. **-i**, mis liitub *A*-tüvelistele noomenitele, milles mitmuse tunnuse *i* ees on toimunud muutus *A* > *O*, nt NomSg *kabja* : IIIPl Me *kabjoi* 'kapjadesse', NomSg *kiza* : IIIPl Sa *kišsoi* 'väikestesse kottidesse', NomSg *hōbli.ä* : IIISg *hōbli.ōi* 'lõtv : lõtvadesse'.
5. **-IOi**, mis liitub *e*-, *i*-, *Oi*-, *O*- ja *U*-tüveliste noomenite rõhuta silbile, nt Re *verkkoloi* 'võrkudesse', Re *püttīlōi* (IMS 502) 'tunnidesse', Vii *kodiloi* 'kodudesse, majadesse', Vii *sittīlōi* 'sidemetesse'.
6. **-īlōi**, mis liitub *e*-, *i*-, *Oi*-, *O*- ja *U*-tüveliste noomenite kaasrõhulisele silbile, nt Sa *paberīlōi* 'paberitesse', Vii *udarīlōi* 'udaratesse'.

Juhtudel 3–6 väljendab mitmuse illatiivi tegelikkuses pelgalt mitmusetüvi. Soikkola murdeala lõunaosast on näiteid illatiivi funktsiooni rõhutamisest, kus mitmuse tunnusele *-(l)IOi* on lisatud illatiivi lõpp *-sse*, mis ei ole aga vältimatu ega kohustuslik: Sa *lumilōisse* 'lumedesse', *ūrtīlōisse* 'uurettesse', *ūttulōisse* 'aukudesse'; Ksk *kodilōisse* 'kodudesse, majadesse', *rīhilōisse* 'rehtedesse'.

Nimetatud mitmuse illatiivi moodustamise viis on naabruses kõneldava vadja keele mõju, kus *-sē*, *-sē* on üldine illatiivi tunnus, mis liitub mitmusetüvele (vt Ariste 1948: 26).

Mitmuse illatiivi moodustamise osas erineb teistest isuri murretest oluliselt Alam-Lauga murre, kus ainsuses esineb *sse*-illatiiv ainult kontraheerunud noomenitel, mitmuses aga kõigil noomenitel: *säkkiisse* 'kottidesse', *airoisse* ~ *airois* 'aerudesse', *vihkois* 'vihkudesse' (Laanest 1986: 118).

4.3.2.2. Inessiiv

Inessiivilõpp on Soikkola murdes *-z*. Murdeti on isuri keeles eriaengud: **-snA* > isAL *-s(sA)*, isS ja isH *-z* ja isO *-š* (Laanest 1986: 102). Keeleajalooliselt on inessiivi formatiivi alguskonsonant sulgenud formatiivieelse silbi, mistõttu inessiiv on astmevahelduslikel ühetüvelistel noomenitel ning suurel osal kahetüvelistest noomenitest nõrgas astmes. Soikkola murdes on kohakäänete (v.a illatiiv ja allatiiv) lõpukadu järjekindel (vt ka Kuznetsova 2016: 9–10; Laanest 1984: 68). Lühike türevokaal on (eriti) Soikkola murde põhjaosas enne formatiivi sageli pikenud, nt Me *nāburīz* 'naabruses, naabris', Re *hāmāris* 'hamaruses', Me *kaijīz* 'kitsas', Me *kāvanīz* ~ Sa *kāvaniz* 'sadamas', Vii *jalāz*, Vii *hū.āz* 'heas'; Tam *vū.ēz* 'aastas', Vii *merēz* 'meres', IIISg *hambahāz* 'hambas', IIIPI, Me *kūtkū(h)ēz* ~ Vii *kūtkū.ēz* 'kütkes, ketis', Vii *līguttimēz* 'visplis'.

Inessiivi mitmuse formatiivid on *-īz* (*kāzīz* 'kätes', *hambahīz* 'hammastest', Re *sammālīz* (LSL 140) 'sammaldes'), *-iz* (*jaloiz* 'jalgades') ja *-loiz* (Vii *kodiloiz* 'kodudes, majades').

Inessiivis avalduvat tüve on võimalik Soikkola murdes nii ainsuses kui ka mitmuses võtta aluseks elatiivi, adessiivi, ablatiivi ja translatiivi moodustamiseks; astmevahelduse osas kuuluvad siia rühma ka allatiiv ja abessiiv (käänded, milles noomeni tüve viimane silp on olnud keeleajalooliselt käändelõpuga suletud), viimastes aga ei esine enne formatiivi türevokaali pikenemist.

4.3.2.3. Elatiiv

Elatiivi käändelõpp on *-st* (< **stA*). See liitub samale tüvekujule, mis inessiivis. Elatiivi mitmuse formatiivid on vastavalt *-īst* (*kāzīst* 'kätest', *hambahīst* 'hammastest'), *-ist* (*jaloist* 'jalgadest') ja *-loist* (Vii *kodiloist* 'kodudest, majadest').

Elatiivi funktsioonid on üldiselt eesti keelega sarnased, näidates separatiivse tähendusega kohta või olukorda. Erinevalt eesti keelest märgitakse elatiiviga ka aega: Sa *kevājāst pantī vetē*, *kuin oli külmā* 'kevel pandi vette (pajukoor parkimisel), kui oli külm' (Ariste 1960: 13); Vol *sis ku illast lämmitettī sīs kogo ū pietti sīl kiukāz* 'kui õhtul köeti, siis peeti kogu öö (õllesegu) seal ahjus' (Laanest 1966a: 150); *sīz hōmuksest osettī poiz* 'siis hommikul võeti (pott ahjust) välja' (*ibid.*).

4.3.3. Väliskohakäänded

Ühine element kõigi väliskohakäänete puhul nii ainsuses kui ka mitmuses on *-l*, millele on liitunud samad primaarsed käändesufiks, mis sisekohakäänete puhul: allatiivis *-n* (<*-*n*), adessiivis **-nA*, ablatiivis **-tA*. (Laanest 1975: 105; vt ka Häkkinen 2002: 82–83; Lehtinen 2007: 121–122; Viitso 2007b: 206).

4.3.3.1 Allatiiv

Allatiivi käändelõpp on Soikkola murdes *-lle* (< **-len*), harvem ka *-le*. See varieeruvus ei olene muuttüübist ega sõna omadustest. Allatiivi lõpu järgi on Soikkola ja Alam-Lauga murret hõlpus eristada Hevahast, kus allatiivi lõpp *-(l)len* on sellisena säilinud, ning Oredežist, kus ei esine formatiivi gemineerumist, vaid hoopiski formatiivi konsonandi palatalisatsioon *-l'e* (Laanest 1986: 103). Erinevalt teistest kohakäänetest ja translatiivist ei ole allatiivis türevokaal formatiivi eel pikenenud. Nt Sa, Vii *kivelle* (IMS 151, 173) 'kivile', Me *morziale* (IMS 136) ~ Sa *morzi.alle* (*ibid.*) 'mõrsjale', Sa *tīlle* 'teele'. Registreeritud on ka mõned gemineerumata allatiivi lõpuga juhtumid, nt Röl *kannele* 'lauale' (Laanest 1986: 103), Sa *kilile* 'kitsele' (*ibid.*), Sä *mīhele* 'mehele' (*ibid.*).

Allatiivi mitmuse formatiivid on *-ille* (nt Sa *silmille* 'silmadele', Re *pāille* (Porkka 1885: 67) 'peadele', Lo *jaloille* 'jalgadele', Vii *hardi.oile* ~ Sa *hardi.oille* (IMS 48)) ja *-ioille* (nt Re *kokkoloille* 'jaanituledele', Sa *madrossiloille* 'madrustele', Vol *mī jāimma pīnille lonttiloille* 'me jäime väikestele jää-tükkidele' (Laanest 1966a: 120)).

4.3.3.2 Adessiiv

Adessiivi käändelõpp on *-l* (< **lnA*), nt Me *selgi.āl* (IMS 185) 'selgel', Sa *uhlūl* 'ämbriga (ämbril)', Me *tormēl* (IMS 150) 'tormil', Me *seināl* (IMS 177), Sa *kobril* ~ Vii *kobrīl* (IMS 179) 'viljalabidal', Sa *vanhal* ~ Me *vanhāl* 'vanal', Tar *kolmanneheel öl* 'kolmandal öl' (Porkka 1885: 130); Re *süksūl on nōrikkain*, *a talvēl on vanha jā* (IMS 116) 'sügisel on noor, aga talvel on vana jää'; Vii *mō vanhāl varrēl pāzimmā lovvāmā* 'me sattusime vanast peast hulkuma' (Ariste 1960: 40); Sa *verräi oli kogāl i pūl*, *molomīl oli kīn* 'värav oli haagis ja puu ees, mõlemaga oli kinni' (*ibid.* 17).

Adessiivi mitmuse formatiivid on *-īl* (nt *kāzīl* 'kätel, kätega', Sa *rattahīl* 'kaarikul' (Ariste 1960: 21)), *-il* (Re *pacloil* (IMS 174) 'paeltel; paeladega', Vol *vanhoil* 'vanadel', Vol *a vadruškā rīhtiloil om paremmā* 'aga korbid on pannidel paremad (küpsetada)' (Laanest 1966a: 153)) ja *-ioil* (Me *suksiloil* (IMS 163) 'suuskadel (suuskadega)', Vii *vaņkkuriloil* 'vankritel', Mä *lāhtīlōil* 'allikatel').

Isuri keeles on adessiivi abil vahendi märkimine sarnaselt soome keelega enam kasutatav kui eesti keeles, kus sageli kasutatakse selles funktsioonis pigem komitatiivi.

4.3.3.3. Ablatiiv

Ablatiivi käändelõpp on **-ld** (< *-ltA). Ka ablatiivis on tüvevokaal enne käändelõppu enamasti pikenenud, nt *Ou ämmälđ* (IMS 155) 'vanaemalt', *Me kattüşkälđ* (IMS 146) 'niidirullilt', *Me kerđa kerrälđ* (IMS 155) 'kord-korralt', *Me leivälđ* (IMS 173) 'leivalt', *Me kannelđ* (IMS 118) ~ *kannēlđ* (IMS 176) 'laualt', *Lo vō.ēlđ* 'aastalt', *Re monikkahält* (IMS 314) 'mõnelt', *Sa meil on ühelđ toizēlđ rūga* (IMS 689) 'meil on (kell) üksteist söögiaeg', *Vol omalđ ävilđ* 'oma isalt' (Laanest 1966a: 123). Tüvelõpu vokaal on formatiivi ees enamasti pikenemata Soikkola lõunapoolsete külade murrakutes, nt *Sa kivelđ* (IMS 151) 'kivilt', *Sa neljälđ* 'neljalt'.

Mitmuse ablatiivi formatiivid on **-lđ**, **-ilđ** ja **-lōilđ**, nt *Re paimenilđ* (IMS 137) 'karjustelt', *Me pēndaroilđ* (IMS 173) 'peenratelt', *Lo tēlōilđ* 'teedelt', *Sa jūrilōilđ* 'juurtelt'.

4.3.4. Translatiiv

Isuri keeles on translatiivi formatiiv **-ks** (< *-ksi). Laanest kirjutab, et formatiivi **-i** on erandina võinud säilida isAL murdes (Laanest 1986: 104), ent ka isS murdealal esinevad kõrvuti lõpukaolise käändelõpuga selle muuttüübist sõltumatud variandid **-kse**, **-kse** ja **-ksi**. Enamasti redutseerunud lõpuvokaaliga formatiivid esinevad sagedamini Soikkola murde lõunapoolsete külade keelepruugis, seda eriti juhul, kui translatiivi lõpp järgneb (kaas)rõhulisele silbile. Translatiivi formatiivi vokaali valik ei sõltu Soikkola murdes sõnavormi possessiivsusest, nagu on soome keeles, kus põhiparadigmas on formatiiviks **-ksi**, ent possessiivsetes vormides **-kse** (Koivisto 2013: 154). Nagu ülal kirjelatud kohakäänetes, on Soikkola murde põhjapoolsemate külade murrakutes ka translatiivis tüvevokaal käändelõpu eel sageli pikenenud, vrd nt *Vii kalāks* 'kalaks', *lehmāks* 'lehmaks', *tadehēks* 'sõnnikuks, väetiseks', *enzimāizeks* 'esiteks', *Me ihmizīks* 'inimesteks', *Me kergi.āks* (IMS 24) 'kergeks', *Me vanhāks ku mād ni jalad hubelōks tullōd* (IMS 74) 'kui jääd vanaks, jäävad jalad nõrgaks', *Re āstojāks* (IMS 25) '(terveks) aastaks', *Sa korgi.akse* (IMS 195) 'kõrgeks', *Vol taiginaksi* 'taignaks', *Sa ka-ksin.ke-rđaize:kse* (IMS 158) 'kahekordseks', *Lo va-nhemmā:ksi* 'vanemaks', *Sa voikse* (IMS 81) 'võiks', *sīdā sa.otītkki habam maijījokse* (IMS 40) 'seda nimetatigi hapupiimaks'.

Translatiivi mitmuse formatiivideks on **-lks(E)**, **-īks(E)**, **-lōīks(E)**, nt *Me ihmizīks* (IMS 88) 'inimesteks', *Vii muruizīks* (IMS 320) 'murenenuteks', *Me arvoīks* (IMS 18) 'osadeks; liiskudeks, loosideks', *Vii joutsenīks* (IMS 107) 'luikedeks', *Vol kattīloīks* 'tekkideks', *Sa i.ūt sūrettī semmoizikse sūrikse*

jauhoikse (IMS 554) 'linnased jahvatati sellisteks suurteks (jämedateks) jahudeks'.

Translatiiv esineb adverbides suunda näitava kohakäändena, nt sarjas *edemmäks* ~ *edem(m)älle* 'kaugemale', *edemmäz* ~ *edemmäl* 'kaugemal', *edemmäst* ~ *edemmält* 'kaugemalt'.

4.3.5. Essiiv

Essiivi formatiiv on **-n** (< *-*nA*), üksikuid näiteid on ka (ilmselt) vadja keele ja lähedaste soome murrete mõjul esinevast käändelõpuvariandist *-nnÄ*, mis võib olla tekkinud konsonanttüvele liitumisel ning laienenud ka teistesse muuttüüpidesse (vt ka Ariste 1948: 36–37; Laanest 1986: 104–105). Ka Junus esitab oma grammatikas käändtüüpide vormistikus geminaat-*n*-ga käändelõpu kui kooligrammatikas soovitusliku (vt Junus 1936: 44–66). Soikkola murde näiteparadigmades sõnas *patsas* 'post; ausammas' ja *kalakas* 'kalarikas' on Junus esitanud essiivi aga just lõpukaolisena, vastavalt *patsahaan* (*ibid.* 53) ja *kalakkahhaan* (*ibid.* 55). Essiivi formatiiv on säilinud kindlalt vokaallõpulisena ühesilbilistes lühikese silbiga pronoomenites, nt Me *minä vōn siä õt süntünd* (IMS 558) 'mis aastal sa oled sündinud'; Me *tänä talvën* 'sel talvel', *tänä vōn* 'sel aastal', *tänä iltän* 'täna õhtul' (IMS 616); Vol *sinä vōn* 'sellel aastal'. Osa sellistest ühendeist võib pidada leksikaliseerunuks, nt Me *tänä pān saittä lunda ja vihmä* (*ibid.*) 'täna sajab lund ja vihma'.

Essiivi arvamine isuri produktiivsete käänete hulka võib küsimusi tekitada, samas on vaadeldava murdeala läheduses eesti kirderannikumurre, kus kääne on harilik iseäranis murdeala lääne- ja keskosas (Must 1987: 207–209), ning vadja keel, kus essiiv on samuti produktiivne (Ariste 1948: 36–37). Et essiiv on morfonoloogiliselt iseäralik ja huvipakkuv kääne, mida ei saa ainsuses automaatselt moodustada ühegi teise käände alusel, on ka essiivi ainsusevorm arvatud siinses töös klassifitseerivate vormide hulka. Sagedamini kasutatakse essiivi ainsuses ja järgmistes funktsioonides:

- a) aega näitavas funktsioonis, nt Re *männä vōngi* (IMS 680) 'eelmisel aastalgi'; Me *vōn* (IMS 142) ~ Sa *vūn* (IMS 5) 'aastal'; Me *enzimäss arkēn* (IMS 35) 'esmaspäeval'; Sa *hūmuksēn* (IMS 201) ~ *hōmuksēn* (IMS 229) 'hommikul'; Sa *vanhāl ajal pedron olutta keipettī* 'vanal ajal keedeti peetripäeval õlut' (Ariste 1960: 14), Vii *nastassīn villā vētī pärspähä* 'anastasiapäeval viidi villa Pärspääle' (Ariste 1960: 43), Vol *a pedrōn sis kera gulladetti ved / mīthkalin tāz* 'peetripäeval siis ka pidutseti, mihklipäeval jälle' (Laanest 1966a: 147);
- b) töökohta, tegevusala või positsiooni näitavas funktsioonis, nt Re *paimenēn* (IMS 144; 374) 'karjusena'; Vol *a kezāl nep lapsev käivād paimenēn* 'aga suvel need lapsed käisid karjaseks' (Laanest 1966a: 130); Re *sōmalaiizēl olim pīkān* (IMS 413) 'olin soomlasel piigaks'; Sa *nūret päivät ain olin pīkān* (IMS 450) 'noorena olin kogu aeg piigaks (teenijatüdrukus)'; Me

holostoin oh hüvä ellä (IMS 67) 'vanapoisina on hea elada'; Me *lapseh hoivajān* (IMS 66) 'lapsehoidjana';

- c) kohta tähistavates adverbides, nt Me *päivä om pilven takkān* (IMS 569) 'päike on pilve taga'.

Essiivi kasutus järgnevate näidete kontekstis ei osuta kuigivõrd käände tarvituse piiratusetele: nt Re *ennen ollid nōrad kūtķū.ēn* (IMS 228) 'vanasti olid nōrid kūtķeteks, ohelikeks (kūtķetena)'; Vii *miul on kolt terugā midā saap pittä kattīn* (IMS 119) 'mul on kolm (kootud) vaipa, mida saab kasutada tekina'; Sa *siz edimāiśśēn seizoin* (IMS 28) 'siis eesmisena (kõige ees) seisin'; Sa *ain oli katto kattīn* (IMS 119) 'alati oli katus katteks (peakohal)'; Re *a hā oli kēhkaraiśēn* (IMS 161) 'ta (madu) oli rõngasse kerinuna'; Sa *siz lehmād i lampād i si.at kaik kestīt tervehēn* (IMS 582) 'siis lehmad ja lambad ja sead püsisid tervena'; Me *tekkō tōdā ared ja pühād ja ain kōūhān on* (IMS 18) 'teeb tööd argipäeval ja pühade ajal ja ikka on vaene'; Me *tūlenā jōksi perdist ikkunalle* (IMS 612) 'tuulena jooksis toast õue'; Vii *nīn tuli palju sto ni gu turbehennā* (IMS 610) 'nii palju tuli [merikilke võrkudesse], et nagu mättana'; Sa *kuniz oli talvia, siniz mūtī jākķānnā* (IMS 116) 'kuni oli talv, müüdi [kala] külmununa'; Vii *kolmannehēn* 'kolmandana'; Re *nōrēm muissid a nūd ed muissa* (IMS 348) 'noorena mäletasid, aga nüüd ei mäleta'; Sa *hā oli nūrēj koīmī.a* (IMS 348) ta oli noorena kena'; Vii *pi.ād iśiāz nī hüvvān* (IMS 77) 'pead ennast nii heaks (uhkeks)'; Vol *olin skipparin ja tulīn vast vanhan skipparīnd poiz* 'olin kippariks ja tulīn alles vanana kipparikohalt ära' (Ariste 1960: 53).

Essiivi mitmuse formatiivid on on *-in, -in, -Ioin* ja *-lIoin*. Mitmuses langeb essiivi vormistik kokku genitiivi omaga (v.a tüüp *pā*, kus GenPl *pāijjen* ja EssPl *pāin*), nt Re *pāpetsīn kāvā kīrgōz i pūhān* (IMS 452) 'reedetel käiakse kirikus ja pühapäeval'. Kõige rohkem essiivi mitmuse näiteid esitab oma doktori-väitekirjas Volmari Porkka, nt *pāin* 'peadena', *kattoloin* 'katustena', *kāssiin* 'kätena', *regilōin* (Porkka 1985: 67–72), ning samuti oma grammatikas Junus (1936: 45 jj) *hepoisiin ~ hepoisinna* 'hobustena', *koiriin ~ koirinna* 'koertena', *virattommiin ~ virattominna* 'jõuetutena' jt.

Essiivi mitmuse näiteid on tegelikust keelekasutusest paraku vähe, sest – nagu ülal toodud näidetest on mitmel juhul näha – essiiv ei ühildu sageli arvus (nt Sa *siz lehmād i lampād i si.at kaik kestīt tervehēn* (IMS 582) 'siis lehmad ja lambad ja sead püsisid terve(te)na' *pro* EssPl **tervehīn* 'tervetena').

4.3.6. Ebaproduktiivsed käänded

4.3.6.1. Abessiiv

Abessiivi käändelõpp Soikkola murdes on *-dA* (< **-ttAk*), vrd isAL *-ttA* ning isH *-dAg* (Laanest 1986: 105). Abessiivi kasutus on aga väga harv, olles arvatavalt taandunud viimase saja aasta jooksul. Abessiivi vormid esitab oma näitestikus Porkka (1885: 67–71), nt Soikkola murdeala AbeSg *pāädā* 'peata', *kadoda* 'katusesta', *jalada* 'jalata', *valgiada* 'valgeta' ning AbePl *pāid* 'peadeta',

kattoloida 'katusteta', *jaloida* 'jalgadeta', *valgoida* 'valgeteta'. Sovijärvi uuri-musest leiab näited AbeSg *rahada* 'rahata', *mēhepä* 'meheta', *naizeda* 'naiseta', *luvada* 'loata', *leiväpä* 'leivata', *miuda* 'minuta' ning AbePl *lapsida* 'lasteta' (Sovijärvi 1944: 47, 49).

Viimastel aastatel on abessiivi kogumine olnud praktiliselt võimatu, on ette tulnud ainult üks prepositsioonita noomeni adessiivi vorm, ent sedagi saab tõlgendada adverbina: Vii *miä tulin keŋcädä kottī* 'ma tulin kingata (~ paljajalu) koju'.

Abessiivi on kasutusest tõrjunud prepositsioon *ilman* 'ilma', mis on vara-semalt arvatavasti nõudnud põhisõna abessiivis, nt Re *ilman miuda* (IMS 91) 'ilma minuta'; Re *hā ei eländ ilman heboizeda* (IMS 57) 'ta ei elanud ilma hobuseta'; Sa *ilma kagrada ei mā heppoin, a ilma rūškā männō* (IMS 91) 'ilma kaerata hobune ei lähe, aga ilma piitsata läheb'. Viimase näitelause teises pooles on kasutatud konstruktsiooni [prepositsioon *ilman* + partitiiv], mille esitab oma grammatikas soovituslikuna ka Junus, sedastades, et abessiiv on vana kääne, mida on võimalik asendada teiste väljendusvahenditega (Junus 1936: 34–35). Nimetatud konstruktsioon on tõusnud esile ilmselt naabruses kõneldavate soome ja vene keele mõjul, olles valdav ka praegusel ajal. Nt Vii *ilma keŋkiä* (IMS 91) 'ilma kingadeta'; Me *tempaizin venñehen mälle ilman appī.a* (IMS 91) 'tõmbasin paadi kaldale ilma abita'; Ots *veli tuli so.ast ilma üht jalkā* 'vend tuli sõjast ilma ühe jalata'; Ots *ilma kirvest metsäs ei õ midä tehñä* 'kirveta ei ole metsas midagi teha'; Ots *poiga peräst tappelua jäi ilman hambahia, ilma üht hammast* 'poiss jäi pärast kaklust hammasteta, ilma ühe hambata'; Ots *ilma tüttäriä on ikkävä* 'ilma tütre on kurb'; Sav *mīhed jäiväd ilman regilöjä* 'mehed jäid ilma regedeta'; Vii *kaks eiväd jä ilma kolmatta* 'kaks ei jää kolmandata'. Tähelepanav on, et kaassõnaga *ilman* moodustatavas abessiivses konstruktsioonis on Oi-tüvelistel noomenitel kalduvus kasutada lõputa partitiivi, nt Sā *ilman sišsoi* 'ilma õeta' (vrd PrtSg Vol, Sā *sišsōja* 'õde').

4.3.6.2. Instruktiiv

Instruktiivi formatiiv on isuri keeles *-n* sarnaselt teiste läänemeresoome keel-tega (Ross 1988: 15–24). Instruktiiv esineb harilikult mitmuses, kus formatiiviks on *-in*. Instruktiivi vormid on astmevahelduslikel sõnadel nii ainsuses kui mitmuses nõrgas astmes ning gemineerumata. Kui karjala keeles sarnaneb inst-ruktiiv nii ainsuses kui mitmuses genitiiviga (vt Õispuu 1994: 169–172), siis isuri keeles ei ole see mitmuses nõnda kahel põhjusel. Esiteks on mitmuse geni-tiiv isuri keeles tugevaastmeline (vrd GenPl *jalkoin* 'jalgade' ja InsPl *jaloin*), teiseks näib erinevus olevat selles, et isuri keeles ei moodustata instruktiivi mitmusevorme IOi-tunnusega, vrd InsPl Re *seitsemil lohim (mäni ühtē rūšsā)* (IMS 272) 'seitsme lõhe kaupa (läks ühte võrku)' ja GenPl *lohiloin* 'lõhede'.

Instruktiivi ainsusevormid esinevad vaid ühenduses arvsõnaga, mis on ühiseks jooneks karjala keelega (vt Õispuu 1994: 172). Nt Me *kahem pōlen tēpä om pūd* (IMS 125) 'kahel pool teed on puud'; Me *hō tullit kolmem miulle*

vastā (IMS 189) 'nad tulid kolmekesi mulle vastu'; Sa *oli vī.en veljaksen* (IMS 517) '[majas] oli viis venda'; Vii *kahem mēhen mättit kalat säkkilöi* (IMS 125) 'kahe mehega toppisid kalad kottidesse'; Vol, Vii *kolmej külüksen* (Ariste 1956b: 25) 'kolme käliga'.

Näiteid instruktiivi mitmusevormidest: Re *kaksil lehmim pi.ettī* (IMS 125) 'kahe lehma kaupa peeti'; Re *monikkahil oli kaksir rut š'kin* (IMS 125) 'mõnedel oli kahe käepidemega'; Re *kaigiv vōzin ei kazva* (IMS 680) 'igal aastal ei kasva [pähkleid]'; Re *üksim mēhin taloist oli ain merel* (IMS 689) 'üks mees talust oli aina merel'; Vii *kaksin otsin rovadiz mättī* (IMS 126) 'voodis magati kahtepidi'; Vii *käüt paljahin jaloin* (IMS 100) 'käidi paljajalu'; Vii *oli seitsämin* (IMS 231, 517) 'oli seitsme kaupa'; Re *nāt sāren tüttölöil ongi kaksij kassoim harđi.āl, kolmij koittanin selāz* 'näed, saare tüdrukutel ongi kaks patsi õlgadel, kolm linti seljal' (IMS 185); Sa *nīd et sānd kāzīj katkada* (IMS 142) 'neid [oksi] ei saanud kätega murda'.

4.3.6.3. Ekstsessiiv

Suunakäänete hulka kuuluva ekstsessiivi sufiks *-nd(A)* on kujunenud ilmselt essiivi ja ablatiivi sufiksile liitumisel. Arvestades lõunaeesti keele näitel abessiivi võimalikku sugulust ekstsessiiviga, peab Ariste võimalikuks, et ka ekstsessiivi käändelõpule on liitunud latiivi lõpp *-k > *-ntak, *-ntāk* (Ariste 1960: 148–149). Läänemeresoome keeltest on ekstsessiivi kohta andmeid liivi, eesti, vadja, isuri, soome, lüüdi ja karjala keelest (Ariste 1960: 156; Särkkä 1969; Alvre 1989: 199–210), see on aga ilmselt tundmatu vepsa keeles, kus kasutatakse postpositsioonilisi käändelõppe *-CpAi* (vt nt Grünthal 2003: 123). Ehkki Junus esitab isuri keele grammatikakirjelduses ekstsessiivi produktiivse (Junus 1936: 34, 45), oli sel tegelikkuses ilmselt n-ö soovituslik-keelekorralduslik roll. Isuri keele tänapäevaste kõnelejate ja ka varasemate uurimuste valguses on ilmne, et ekstsessiiv on isuri keeles eaproductiivne, semantiliselt kitsa funktsiooniga kääne, mis esineb adverbikäändena ning ametit või tegevusala väljendavates sõnades.

Soikkola murdest on näiteid ekstsessiivi kasutamisest kolmes adverbis:

- a) *lōnd* 'juurest': Re *sis toized rāsseliđ ajjāđ lōnt pois* (IMS 276) 'siis ajad teised kalaostjad juurest ära';
- b) *sīnd ~ sīndā* 'siit': Sa *sīndā pevettī voida* (IMS 81) 'sellest (koorest) tehti võid'; Sa *se on nīn rāđāizikkoi sto sīnd ei pāze läbi* 'see [mets] on nii rāgastikune, et siit (sellest) ei pääse läbi'; *nūt tāmā raṅgastā minñua nūtā sīndā* ' (IMS 532) 'nüüd see karistab mind nüüd siit (selle eest); Vol *tappazin tappazin, konz miā sīnd rissilđ pāzin poiz* 'upitasin, upitasin, kuni mina sealt ristilt maha pääsesin' (Laanest 1966a: 144);
- c) *takkānd* 'tagant': Sa *takkānd avideitā heboizelle kūromā tougada* 'tagant aidatakse hobusel koormat lükata'; Sa *takkānd rūzal lūvā* 'roosaga tagant lüüa'; Vii *takkānt puhhuiođ* 'matkisid, tegid järele (linnu häält)' (IMS 568–269).

Hevaha murdest saab ekstsessiivi vormis adverbide ritta lisada *ligempäänt* 'lähemalt' (Porkka 1885: 128).

Kui otsida jälgi lisaks sise- ja väliskohakäänetele nn kolmandast suunakäänete komplektist (vt nt Lehtinen 2007: 121–122), siis just ekstsessiivi kaudu on lihtne tuvastada Soikkolas kaks terviklikku sarja:

- 1) TrSg *lõks* 'juurde' : EssSg *lõn* 'juures' : EksSg *lõnd* 'juurest';
- 2) TrSg *takkäks* 'taha' : EssSg *takkān* 'taga' : EksSg *takkānd* 'tagant'.

Ametit ja tegevusala märkivates substantiivides kasutatavat ekstsessiivi Kagu-Soome murretes ning isuri ja vadja keeles peab Alvre küllaltki hiliseks (Alvre 1987: 3). Seejuures hindab Ariste (1960: 150) vadja keeles esineva ekstsessiivi niihästi morfoloogiliselt kui ka semantiliselt laenatuks just naabruses kõneldavast isuri keelest. Isuri ekstsessiivi vanimad kirjapanekud pärinevad Porkka doktoriväitekirjast, kus ta on esitanud nii ainsuslikke kui mitmuslikke ekstsessiivi vorme: EksSg *tüttöint* (Porkka 1885: 56) 'tüdrukust', EksSg *kattoont* (*ibid.* 69) 'katusest' ja EksPl *kattoloint* (*ibid.*) 'katustest', **päänt* (*ibid.* 67).

Arvo Laanestil, kelle välitööd jäid aega, mil isuri keel oli veel küllaltki elav (20. sajandi II pool), on õnnestunud koguda lisaks adverbidele ekstsessiivi pelgalt ametist ja tegevusest lahkumist märkivaist sõnust, nt Lo *sodamēhend* 'sõjamehest (sõjaväest)'; Vol *olin skipparin ja tuln vast vanhan skipparind poiz* 'olin kippariks ja tuln alles vanana kipparikohalt ära'; Taa *storožand* 'valvurikohalt'; Tar *obastajand* 'õpetajakohalt' (kõik eelnevad näited on avaldanud Ariste 1960: 53); Vol *tullō toim boiga sodamēhēnt koitī* 'tuleb teine poeg sõjaväest („sõdurist“) koju' (Laanest 1986: 106).

Ekstsessiivi kasutus tegevuse ja ameti tähenduses on ulatunud ka Alam-Lauga murdealale, nt *miun veljä tuli sotam'ēhenta justa sillä aikā* (IMS 535) 'minu vend tuli sõjaväest just sel ajal'. Adverbidest on näiteid ka Hevaha murdest: isH *tulin oven loond kannen lookse* 'tuln ukse juurest laua juurde' (Laanest 1997: 105), Hev *takkaand* 'tagant', Kos *puu takkaant katsod* 'puu tagant vaatat' (*ibid.* 194).

4.3.6.4. Terminatiiv

Terminatiivi funktsiooni täidab Soikkola ja Hevaha murdes üldiselt postpositsiooniline konstruktsioon [illatiiv + *asse, nasse, naz, nast*], nt Vol *meřrē nass* 'mereni', Sa *sormempāhä nasse* (IMS 309) 'sõrme otsani', Sa *kūlemā naz* (IMS 638) 'surmani', Sa *lūhu nast* (IMS 281) 'luuni'.

Alam-Lauga murdes ning vähemal määral ka Soikkola murdes – nagu ka vadja, vepsa ja aunusekarjala keeles – esineb postpositsioonist (sm *saakka*, ee *saadik*) arenenud hilistekkelist terminatiivi (Laanest 1975: 110, 1986: 106; Markus, Rozhanskiy 2014: 250–253; Oinas 1961: 157–158), kus käändelõpuna realiseeruv *-(s)sA* liitub enamasti illatiivivormile. Läänemeresoome hilistekkelisi

käändeid uurinud Felix Oinas on arvanud, et Soikkola murdes tuleks *sa-* lõpulised vormid terminatiivses konstruktsioonis lugeda postpositsioonideks (Oinas 1961: 158). Üksikuid näiteid on ka vokaalharmooniale alluvatest terminatiivvormidest, nt isAL *enipäivässä*, *liugupäivässä* (Virkus 1980: 16), *pühhäsä* (IMS 510) 'pühani'; isS Vol *toizia reisīsä* 'teiste nooda tiibadeni'; Re *sīhe sā ku kōli* (IMS 510) 'seni kuni suri'; Re *otsalle sā* (IMS 510) 'lõpuni, otsani'; Re *küllä sā* (LSL 149) 'külani'; Har *hūmuksessä* 'hommikuni' (Laanest 1986: 106); Vii *iltässä* 'õhtuni' (*ibid.*). Lisaks illatiivile võib terminatiivi moodustada ka elatiivi abil (sarnaselt eesti keelega): Vol *vōstsā* 'vööst saadik e vööni' (Laanest 1986: 106).

4.3.6.5. Komitatiiv

Komitatiivset funktsiooni kannab isuri keeles (v.a Alam-Lauga murre) üldiselt konstruktsioon [genitiiv + *kerä*] (isS, isH), *kerran* (isO). Nt Me *koiraj kerä läks metsä* (IMS 155) 'läks koeraga metsa', Ru *ümbär lehmīn äijä käi s̄glaj kerä* (*ibid.*) 'vanaisa käis sõelaga ümber lehmade'.

Komitatiiv on läänemeresoome keeltes erinevat päritolu. Eesti keelega sarnast päritolu komitatiiv esineb isuri keele Alam-Lauga murdes *ḡka-* lõpulisena. Arvatav tulenemine **kans-*tüvest (Oinas 1961: 12) toetaks oletust isAL murde komitatiivi läänepoolsetest naaberkeeltest laenamisest, sest isuri keeles on *n* säilinud ka ühendis *-nz-*, v.a järgarvude koosseisus (Laanest 1986: 47), nt isS *konz* (IMS 192) 'millal', *mantšikka* 'maasikas'. Käändelõpul on erinevalt näiteks lõunaeesti keelest ka vokaalharmooniale alluvaid näiteid: isAL *külänkää* (IMS 230) 'külaga', *mineḡkää* (IMS 310) 'millega', *kelkkonḡga* 'kelguga' (Virkus 1980: 43); *saaniḡga* 'saaniga' (*ibid.*) (vt ka Markus, Rozhanskiy 2014: 251; Oinas 1961: 39). Ka vadja keeles, kus kääne on oluliselt produktiivsem kui isuri keeles, ei allu komitatiivilõpp vokaalharmooniale, v.a Kukkuži küla (Ariste 1948: 38–40; Ariste 1983: 16; Oinas 1961: 38–39). Soome ja karjala keeles esineb *ne-*komitatiiv, mille kohta on paar üksikut näidet ka Soikkola murdest, nt *kāzinē* 'oma kätega' (Sovijärvi 1944: 71), *mēhinē* 'oma mehega' (*ibid.*); Sa *pellovaz nühevā māst poiz jūrinē* (IMS 112) 'lina niidetakse maast juurtega', Sa *perehiñnē mǎññit pakkō* (IMS 398) 'läksid pakku (oma) peredega'. On näide ka komitatiivi topeltkonstruktsioonist [*-ne* + postpositsioon *kerä*]: Ven *kili māni poikine kerä kottī* 'kits läks poegadega koju' (Ambus 1956: 21). Mitmusevormidele liituv *ne-*komitatiivi olemasolu mainib ka Porkka (1885: 65). Lisaks on *ne-*komitatiiv näha pronoomeni *kaig* 'kõik' tüvest kujunenud leksikaliseerunud adverbides, nagu ainsuslik (!) *kaikkenē* 'üleni', Me *peittüi kaikkenē lumen alle* 'peitis end üleni lume alla' (IMS 123), ning mitmuslik *kaikkine* 'väga; üsna; eriti', nt Re *vaskimado, se on kaikkine paha mado* 'vaskuss, see on väga paha uss' (*ibid.*).

4.3.6.6. Prolatiiv

Prolatiivi sufiks on isuri keeles *-tsek > -tse (isAL, isS), -tseg (isH), -tše (isO, nt *päl'itše*). Prolatiivi staatus – kääne, partikkel või adverb? – on olnud läänemeresoome keeleteaduses sageli vaidluskohaks (vt seisukohtade kokkuvõtet Suoniemi-Taipale 1994: 11–15). Kompleksses uurimuses „Itämerensuomalaisten kielten prolatiivi“ sedastab Inga Suoniemi-Taipale siiski, et käände ja partikli piirimal olevad prolatiivivormid kuuluvad kohta näitavate käändevormide hulka (Suoniemi-Taipale 1994: 11). Prolatiivivorme võib paljudes läänemeresoome keeltes (eriti eesti keeles) pidada adverbideks leksikaliseerunuteks, näiteks „Eesti keele käsiraamat“ esitab -tsi sufiksi mitte käändena, vaid määrsõnaliidete peatükis (Erelt jt 2000: 340).

Näiteid prolatiivi kasutamisest lauses: Me *täkkälitse on kohtumb* (IMS 616) 'sealtkaudu on otsem'; Vii *mõ mänimä metsäitse* (IMS 307) 'me läksime metsa kaudu'; Sa *kezäl tullit sallaistā, peltoim peritse ja aittoin alaitse* (IMS 399) 'suvel tulid [poisid tüdrukute juurde] salaja, põlde pidi ja aidaaluseid kaudu'; Me *hā taitā māni toizi.aitse gu ei püttünd vastā* (IMS 590) 'ta läks ilmselt teist teed (teist kaudu), kui ei juhtunud vastu'.

Suoniemi-Taipale peab eriti tähelepanuväärseks isuri keeles esinevaid näiteid adjektiivist moodustatud prolatiivi kohta, nt Me *hoigaitse* (IMS 65) 'peenikeselt, õhukeselt', mille kohta ei ole teateid teistest läänemeresoome keeltest (v.a soome keele Lõuna-Pohjanmaa murded) (Suoniemi-Taipale 1994: 166). Samas märgib ta, et isuri keeles (ja vadjä keeles) esineb prolatiivi märgatavalt vähem kui teistes läänemeresoome keeltes (*ibid.* 166, 170).

Isuri keeles esineb ka tähenduselt prolatiivne *sin-partikkel (Suoniemi-Taipale 1994: 165), nt *jäizen* 'jää kaudu, jää pealt (kaudu)', nt *kogo matkan rantaa mõõ mõ mänimä jäizin* (IMS 114) 'kogu tee randa mööda me läksime jääd pidi', *merrizen* (IMS 306) 'mere kaudu'.

4.4. Possessiivsed käändevormid

Isuri keel kuulub keelte hulka, kus kellegi või millegi omamist ja kuuluvussuhteid saab väljendada possessiivsufiksi lisamisega noomeni tüvele (vt ka Laanest 1986: 121–123; Laanest 1993: 105–107; Sovijärvi 1944: 49, 70–71, 141). Nt Sa *käellän munad issudin* 'oma käega istutasin kartulid' (Ariste 1960: 8). Soikkola murde iseärasuseks isegi võrrelduna teiste isuri murretega on omatava mitmuse väljendamiseks kasutatav mitmuse nominatiivi morfoloogiline liigendus [tüvi + possessiivsufiks + arv], nt *jalkkāst* 'sinu jalad', *tüttöihed* (IMS 615) 'tema tütrede' (vt ka ptk 3.5).

Enamasti kasutataksegi possessiivsufikseid sugulussuhteid ja kehaosi märkivates sõnades ning mitmete adverbide koosseisus (Laanest 1993: 109). Soikkola murde possessiivsufiksitest annab hea ülevaate järgnev adverbiseeria (IMS 690):

1Sg – -n	<i>üksidān</i> 'mina üksinda'
2Sg – -z	<i>üksidāz</i> 'sina üksinda'
3Sg – -(h)V, -(h)e	<i>üksidā</i> 'tema üksinda'
1Pl – -mme	<i>üksidämme</i> 'meie üksinda'
2Pl – -nne	<i>üksidānne</i> 'teie üksinda'
3Pl – -sse, -nne	<i>üksidānne</i> 'nemad üksinda'

Ainsuse 3. isiku possessiivsufiks esineb mitmete variantidena: nominatiivis ja genitiivis tarvitatakse possessiivsuse väljendamiseks sufiksit *-hV* või *-he*, ülejäänud käänetes esineb järjekindel *h* kadu (Laanest 1986: 121–122), nt InSgPx3Sg *kätkühešsā* (IMS 144) 'tema hällis', AllSgPx3Sg Me *paigallē* (IMS 374) 'tema kohale', AdSgPx3Sg *paigallā* (IMS 374) 'tema kohal', AdPl Px3Sg *paigoillā* (IMS 160) 'tema kohtadel', AdSgPx3Sg *nogallā* (IMS 164) 'oma nokaga', PrtPlPx3Sg *kūdülōjjā* (IMS 313) 'tema küdisid'.

Possessiivsetes vormides on alati säilinud vokaalid käändelõppudes, mis sõnade tavamuutmisel on lõpukaolised, nt Sa *ainha siā ūp miun künnüksillān old, elā siā tō ennā miun künnüksillēn!* (IMS 231) 'sa oled alati minu künnisel (ukse taga) olnud, ära sina tule enam minu ukse taha'.

Possessiivsufiksi liitmisega muutub sõna struktuur ja silpide arv, mistõttu possessiivne vormistik erineb oluliselt possessiivsufiksita sõnade muutmisele. Just isuri keelele omase pikenemisvahelduse tõttu varieeruvad nii tüved kui morfoloogilised formatiivid, vrd nt IISg *jalkā* 'jalasse e jalga' ja IISgPx2Sg Re *jalgahāz* (IMS 100) '(sina oma) jalasse e jalga'; PrtPl *kūdülōjā* 'küdisid' ja PrtPlPx3Sg *kūdülōjjā* (IMS 313) '(tema oma) küdisid', nii et omastusliidetega sõnad moodustavad täiesti omaette paradigmat, mida aga käesolevas töös pikemalt ei vaadelda.

4.5. Noomeni muuttüüpide tuvastamine

Noomeni muutemorfoloogia kirjeldamise aluseks on grammatilistest kategooriatest arv (ainsus ja mitmus) ja kääne. Muutmissüsteemi kirjeldamisse on kaasatud kõik neis kategooriates muutuvad noomenid: substantiivid (v.a possessiivsed paradigmat), adjektiivid, numeraalid, pronoomenid. Mõningal juhul pakuvad väärtuslikku sõnade muutmisele ilmnevat võrdlevat näitematerjali ka isikunimed, mitmussõnad, samuti adverbid, mille moodustumise aluseks on kunagi olnud substantiiv.

4.5.1. Tüvevaheldused

Tüvevaheldusel oluliste muutmismustrite tuvastamiseks on koostatud kuus lähteklassifikatsiooni: 1) astmevahelduse lähteklassifikatsioon tugeva ja nõrga astme vaheldumise alusel, 2) pikenemisvahelduse lähteklassifikatsioon, 3) kolm lähteklassifikatsiooni lõpuvahelduse alusel (noomeni ainsuse nominatiivi, genitiivi ja partitiivi tüve võrdluses ning lõpuvaheldus mitmuse formatiivide *-i-* ja *-(l)lOi* eel), 4) tüvevariantide vahelduse lähteklassifikatsioon. Muude vahelduste

peatükis (4.5.1.3) esitatakse (a) fonotaktikast tulenevad reeglipärased vaheldused, mis ei kuulu astme-, pikenemis- ega lõpuvahelduse alla ega selgu otsest ka tüvevariantide vahelduse lähteklassifikatsioonist; (b) suplettiivse mitmusetüve moodustusreeglid. Lisaks kirjeldatakse keelele omaseid vokaali-pikenemisi, mis ei mõjuta noomenite muuttüüpidesse jaotamist.

4.5.1.1. Tüve sisehäälikute vaheldused

Tüvesiseste konsonantide vahelduse alusel jagunevad noomenid nelja rühma:

- 1) vaheldusteta noomenid,
- 2) astmevahelduslikud noomenid (pikenemisvahelduseta),
- 3) pikenemisvahelduslikud noomenid (astmevahelduseta),
- 4) astme- ja pikenemisvahelduslikud noomenid.

Tüve sisekonsonantide vahelduse alusel rühmitatakse noomenid kahes eraldi lähtetüübigruppides: astmevahelduse ja pikenemisvahelduse alusel. Kõik noomenid saavad lähtetüübinumbri mõlemast lähteklassifikatsioonist.

Tüve sisehäälikute lähteklassifikatsioonid ei hõlma nn kulu vorme (nt sisekadu pronoomenite *miä* 'mina', *siä* 'sina' teatud vormides). Samuti ei kajastu lähteklassifikatsioonides formatiivide koosseisus oleva kunagise klusiili nõrgastmelise vaste pikenemine, mis sõnatasandil annavad paradigmas vältevahelduse sellistes sõnades, nagu NomSg *pā* 'pea' : PrtSg *pāvā* (Q3) : GenPl *pāijjen* (Q2) ning NomPl *mō* 'meie' : PrtPl *meidā* (Q3) : *meijjen* (Q2). Lähteklassifikatsioonides ei vaadelda ka pikenemisi rõhuta silbi järel, mis võivad esineda kõnelejati siiski küllalt seaduspäraselt ja tulenevalt sõna häälikulisest koostisest olla seejuures seotud samuti kindlate vormirühmadega, vrd nt GenPl *heboizīn* ~ *heboisīn* : PrtPl *heboizīa* ~ *heboisīa* (IMS 57) 'hobuseid : hobuste'; GenSg *allaizen* : PrtPl *Vii alaišīa* ~ *Sa alaišīa* (IMS 13, 168) 'kinda : kindaid'; NomSg *paremb* : PrtSg&IllSg *parembā* ~ *parempā* (IMS 384–385) 'parem : paremasse' jne.

4.5.1.1.1. Lähteklassifikatsioon astmevahelduse alusel

Astmevahelduslikeks noomeniteks loetakse antud käsitluses noomeneid, millel on olemas keeleajaloolisest kinnisest silbist tingitud nõrk aste. Astmevahelduse alla ei ole siinjuures loetud hästi tuntud, ent kaasajal mitteproduktiivsed alglaänemeresoomes tekkinud vaheldusi nagu ^(*)*t* : *z*, *n* : *z* ja *z* : *h*, nt NomSg **käti* > *käzi* : IllSg *kättē* 'käsi : kätte', NomSg *toin* : GenSg *toizen* 'teine : teise', NomSg *kirvez* : GenSg *kirvehen* 'kirves : kirve'.

Analüüsides Blevinsi (2005) sõnapõhist eesti noomenite kvantiteedivahelduste malli, tõdes Ilse Lehistele, et nõrga ja tugeva astme morfoloogilist opositsiooni saab kasutada kvantiteedisüsteemi oma realiseerimiseks (Lehiste 2012: 51). Esmapilgul paistab [Lehistele] eesti keeles tõesti nõnda, et pikk konsonant (Q2) vastab nõrgale astmele ja ülipikk (Q3) tugevale astmele (*heki* : *hekki*,

'kooli' : 'kooli'). Ent ilmne süsteemidevaheline paralleel lakkab töötamast laadi-
vahelduse puhul. Nt sõna *nuga* paradigma, kus tugev aste on Q1 ja nõrk aste
(*noa*) Q3. Samuti on eesti keeles sõnatüüpe, kus nii tugev kui nõrk aste on
samas kvantiteediastmes, nt TA *sada* (Q1) ja NA *saja* (Q1). (Lehiste 2012: 50–
51)

Kestusaste noomenite muuttüüpidesse jaotamise alusena ei anna täit selgust
sõna sisekonsonantide vahelduste (astme- ja pikenemisvaheldus) kohta ka isuri
keeles. Sarnaselt eesti keelele võivad ka isuri keeles olla nii tugev kui nõrk aste
ükskõik millise kestusastmega, vrd nt:

NomSg *vezi* (TA, Q1) : GenSg *vēn* (NA, Q3) 'vesi : vee'

NomSg *kaida* (TA, Q2) : GenSg *kaijjan* (NA, Q2) 'kitsas : kitsa'

NomSg *poiga* (TA, Q2) : GenSg *pojan* (NA, Q1) 'poeg, poiss : poja, poisi'

NomSg *püttü* (TA Q3) : GenSg *püvün* (NA, Q1) 'pütt : püti'

Astmevahelduse lähteklassifikatsioonis rühmitatakse noomenid paradigmas
nõrga astme esinemise järgi. Astmevahelduse liiki (vt ptk 3.2.5) rühmitamisel
aluseks ei võeta.

Astmevahelduse lähteklassifikatsioonis on klassifitseerivateks vormideks
ainsuse nominatiiv, genitiiv, partitiiv ja inessiiv ning mitmuse inessiiv – nendes
võib esineda nõrk aste. Inessiiviga samas astmes on nii ainsuses kui ka mitmu-
ses elatiiv, allatiiv, adessiiv, ablatiiv ja translatiiv.

Alati on tugevas astmes:

- 1) ainsuse illatiivi ja essiivi vormid;
- 2) mitmuse genitiivi, partitiivi, illatiivi ja essiivi vormid.

Astmevahelduslikel noomenitel on nõrga astme esinemise järgi tuvastatud neli
vaheldusmalli (vt tabel 14), eraldi lähtetüüpi (AV-1) kuuluvad astmevaheldu-
seta noomenid.

Tabel 14. Noomeni lähteklassifikatsioon astmevahelduse alusel

Nr	NomSg	GenSg	PrtSg	IllSg	InSg	InPl	Tüüpsõna
1	-	-	-	-	-	-	<i>vanha</i>
2	T <i>paikka</i>	N <i>paigan</i>	T <i>paikkā</i>	T <i>paikkā</i>	N <i>paigaz</i>	N <i>paigoiz</i>	<i>paikka</i>
3	T <i>pertti</i>	N <i>perdin</i>	T <i>perttī</i>	T <i>perttī</i>	N <i>perdz</i>	T <i>perttiloiz</i>	<i>pertti</i>
4	T <i>pakkain</i>	T <i>pakkaizen</i>	N <i>pagaist</i>	T <i>pakkaizē</i>	T <i>pakkaizēz</i>	T <i>pakkaizīz</i>	<i>pakkain</i>
5	N <i>mädäz</i>	T <i>mättähän</i>	N <i>mädäst</i>	T <i>mättähässe</i>	T <i>mättähāz</i>	T <i>mättähīz</i>	<i>mädäz</i>

Selline jaotus ühtib karjala keelesaarte omaga (vt Õispuu 1994: 201). Isuri keeles rikastab kõiki nelja astmevahelduslikku põhitüüpi omakorda tulenevalt sõna struktuurist ja häälikulisest koostisest pikenemishelduse esinemine paradigmas samaaegselt astmevaheldusega, näide sellise „rikastumise“ kohta on esitatud tabelis 15.

Tabel 15. Näide pikenemisheldusest astmevahelduse lähtetüübis 3

NomSg	GenSg	PrtSg	IIIsg	InSg	EssSg	GenPl	IIIPl	InPl
T <i>pertti</i>	N <i>perdin</i>	T <i>perttiä</i>	T <i>pertti</i>	N <i>perdiž</i>	T <i>perttin</i>	T <i>perttiloin</i>	T <i>perttiloi</i>	T <i>perttiloiz</i>
T <i>reboi</i>	N <i>revoim</i>	TP <i>reppōja</i>	TP <i>reppoi</i>	N <i>revoiz</i>	TP <i>reppoin</i>	T <i>reboloim</i>	T <i>reboloja</i>	T <i>reboloiz</i>
T <i>lūzi</i>	N <i>lū.en</i>	T <i>lūttä</i>	TP <i>lūttē</i>	N <i>lū.ēz</i>	TP <i>lūttēn</i>	T <i>lūzilōim</i>	T <i>lūzilōjä</i>	T <i>lūzilōiz</i>
T <i>varz</i>	N <i>varren</i>	T <i>vartta</i>	TP <i>vartē</i>	N <i>varrēz</i>	TP <i>varten</i>	TP <i>varsin</i>	TP <i>varsia</i>	T <i>varziz</i>

Soikkola murde ja eesti kirjakeele astmevaheldusmallide võrdlemisest nähtub, et üks olulisemaid erinevusi nõrga ja tugeva astme vaheldumise muustris tuleneb mitmuse genitiivi moodustamise erinevatest viisidest. Eesti keele mitmusevormistiku (v.a nominatiiv) aluseks on enamasti ainsuse partitiivis avalduv tüvevariant, isuri keeles aga tugevaastmeline tüvi. Eesti kirjakeeles liitub mitmuse tunnuse (*)-te osal konsonanttüvedest nõrgaastmelisele tüvele, isuri keeles aga kindlustab mitmuses *-i- ja *-te-mitmuse sulandumisel tekkinud liitsufiks selle, et mitmuse genitiiv on alati tugevas astmes. (Nõrk aste on võimalik vaid juhtudel, kus see on üldistatud kogu paradigmasse, nt *sü.ä* 'süda', *sammal* 'sammal'.) Vrd nt

isS *mädz* : *mättähän* : *mädäst* : *mättähin* (lähtetüüp AV-5)

ee *mätas* : *mätta* : *mätast* : *mätaste* (Viks 1992: 42 *mõte*-tüüp; ÕS 2013 *kallas*-tüüp)

Isuri keelega sarnane ja eesti keelele vastanduv on mitmuse moodustamise osas ka soome keel (vt nt Remes 2009: 91).

Võrdluses eesti keelega puudub isuris keeles vaheldusmall nõrk-tugev-tugev (NTT), vrd nt ee *vaher* : *vahtra* : *vahtrat* ja isS *vāher* (N) : *vāhteran* (T) : *vāhērd* (N), kuna isuri keeles ei esine sellist tüüpi sisekadu ning partitiiv on konsonanttüveline.

Isuri ja karjala keele ühiseks jooneks on astmevaheldustüüp TTN (lähtetüüp AV-4): isS *pakkain* : *pakkaizen* : *pagaist* 'pakane : pakase : pakast', krjP (Kiestingi murre) NomSg *pakkañi* : PrtSg *pakaista* (KKS), krjT NomSg *pakkañe* : PrtSg *pakast* (KKS) (vt ka Õispuu 1994: 201), mis samas puudub eesti, soome ja võru kirjakeelest.

4.5.1.1.2. Lähteklassifikatsioon pikenemisvahelduse alusel

Nõnda nagu astmevahelduslikel noomenitel saab nõrk aste esineda olenevalt muuttüübist teatud kindlates muudetes, on ka tüve sisekonsonantide pikenemine (vt ptk 3.2.4) tulenevalt sõna struktuurist ja häälikulisest koostisest võimalik kindlates muudetes. Tüve sisekonsonantide pikenemine saab noomeni tüves esineda muudetes, kus formatiiv ei ole keeleajalooliselt sulgenud tüve viimast silpi: ainsuse nominatiivis, genitiivis, partitiivis, illatiivis ja essiivis ning mitmuse nominatiivis, genitiivis, partitiivis, illatiivis ja essiivis. Üksikud näited on astmevahelduslikest kahe- ja kolme- ja neljasilbilistest noomenitest, kus erandlikult võib esineda nõrga astme pikenemine inessiivis ja selle alusel moodustatavates muudetes, kus nõrgaastmelises vormis käändelõpu eel esineb vokaali pikenemine (seega v.a allatiiv), nt ElPl Re *nõttist* : AdPl Re *nõtil* (IMS 349) 'nootadest : nootadel', vrd AllSg Me *nõpalle* 'noodale'; InSg Sä *kirkōz* (IMS 181) 'kirikus', vrd GenSg *kirgon* 'kiriku'. Seda kui tõenäoliselt väga hiljutist ja ainult väheste sõnadega seoses olevat nähtust sõnade muuttüüpidesse jaotamisel ei arvestata.

Noomeni analoogiarühmad pikenemisvahelduse alusel on järgmised:

- 1) GenSg → NomPl;
- 2) InSg → ElSg, AdSg, AblSg, TrSg, InPl, ElPl, AdPl, AblPl, TrPl;
- 3) GenPl → PrtPl, EssPl.

Pikenemisvahelduse alusel on nn individuaalse käitumisega noomeni järgmised vormid:

- 1) NomSg;
- 2) PrtSg;
- 3) IllSg;
- 4) EssSg;
- 5) IllPl.

Klassifitseerivateks vormideks pikenemisvahelduse alusel on seega ainsuse nominatiiv, genitiiv, partitiiv, illatiiv ja essiiv ning mitmuse genitiiv ja illatiiv. Ainsuse illatiivi analoogiarühmas tüvekonsonantide pikenemist ei ole.

Pikenemisvahelduse lähteklassifikatsioon on esitatud tabelis 16. Tüvekonsonandi pikenemine toimub üldjuhul ainult sõna viimases kõnetaktis. Nii on arvatud nt lähtetüüpi 6 nii kolme- kui viiesilbilise vokaaltüvega noomenid (*maṭṭāla* 'madal' ja *hōmuksellīn* 'hommikune'), lähtetüüpi 9 kahe- ja neljasilbilised noomenid (*kala* 'kala' ja *kallihemb* 'kallim'). Loetavuse hõlbustamiseks on tabelis kõnetaktide eristamiseks kasutatud kaldkriipsu juhtudel, kus pikenemine toimub noomenil erinevates muudetes erinevates kõnetaktides, st kas esimeses (sõnavorm koosnebki ühest kõnetaktist) või teises (viimases) kõnetaktis (sõnavorm koosneb vähemalt kahest kõnetaktist). Samuti on kaldkriipsu kõnetaktide eristamiseks kasutatud kahe kõnetaktiga noomenitel, millel ei ole vastet ühe kõnetaktiga noomenite seas (nt PV-12, PV-14). Viimase kõnetakti pikenemise põhimõttest hõlbivad kontraheerunud noomenid lähtetüüpides

PV-16 **vāteķē* > *vāde* 'riie' ja PV-17 **ava(i)tīn* > *aṽvain* 'vōti', kus geminatsioon saab esineda esimeses kõnetaktis ka siis, kui sõnal on kõnetakte rohkem kui üks.

Tabel 16. Noomeni lähteklassifikatsioon pikenemisvahelduse alusel

T	NomSg	GenSg	PrtSg	IllSg	InSg	EssSg	GenPl	IllPl	Tüüpsõna
1									<i>vanha</i>
2			- ~ G						<i>miigä</i>
3			G			A ~ G			<i>miä</i>
4a	G								<i>ikkävüz</i>
4b	P								<i>ompeloz</i>
5a		G							<i>pere</i>
5b		P							<i>kaṇgaz</i>
6a	G	G							<i>maṭtāla</i>
6b	P	P							<i>nāpuri</i>
7a				G		G			<i>lumi</i>
7b				P		P			<i>kūzi</i>
8a			G	G		G			<i>kivi</i>
8b			P	P		P			<i>ongi</i>
9a			G	G		G	G	G	<i>kala</i>
9b			P	P		P	P	P	<i>laṇga</i>
10a				G		G	G	G	<i>vezi</i>
10b				P		P	P	P	<i>toin</i>
11	G/-			-/G		-/G	-/G	-/G	<i>āllaizin</i>
12						-/G	-/G		<i>pellovaz</i>
13a	G/-					-/G	-/G		<i>kekkēle</i>
13b	P/-					-/G	-/G		<i>perkele</i>
14							-/P	-/P	<i>tervehüz</i>
15a	G/-						-/P	-/P	<i>käppēhüz</i>
15b	P/-						-/P	-/P	<i>korkehuz</i>
16a		G		G	G	G	G	G	<i>päre</i>
16b		P		P	P	P	P	P	<i>perz</i>
17	G	G		- ~ G	- ~ G	?	G	- ~ G	<i>aṽvain</i>
18		-/G	- ~ -/G	-/G	-/G	-/G		-/G	<i>üheksāz</i>

Pikenemisvahelduse alusel on eristatavad 18 vaheldusmalli, seejuures lähtetüüpide PV-4 kuni PV-10, PV-13, PV-15 ja PV-16 vaheldusmallides eristatakse pikenemisvahelduse tulemusena tekkinud lühialgulist geminaati (millele järgneb pikk vokaal) ning pikenenud üksikkonsonanti (millele järgneb lühike, pikenemata vokaal). Lähtetüüpi 1 kuuluvad pikenemisvahelduseta noomenid.

Lähtetüüpi 2 kuuluvad pronoomenid, millel on pikenemine ainult ainsuse partitiivis, nt PrtSg *midä ~ mĩt̃ä* 'mida', *kedä ~ kett̃ä* 'keda'.

Lähtetüüpi 3 kuuluvad defektiivse paradigmaga ainsuse personaalpronoomenid *miä* 'mina' ja *siä* 'sina', millel lisaks partitiivile võib gemineerunud olla ka essiiv, nt PrtSg *miññü.a* : EssSg *miun ~ miññün* 'mind : minuna'.

Lähtetüübis 4 esineb pikenemisvaheldus ainult nominatiivis, ülejäänud muudetes on sõnal (olnud) vähemalt neli silpi, seejuures teise kõnetakti häälikuline koosseis välistab pikenemisvahelduse, vrd

(4a) NomSg *ikkävüz* : GenSg *igävükſen* : PrtSg **ikävüstä > igävüst* 'nukrus'

(4b) NomSg *ompeloz* : GenSg *ombelokſen* : PrtSg **ompelosta > ombelöst* 'õmblus'

Lähtetüüpi 5 kuuluvad 3-silbilise vokaaltüvega noomenid, millel pikenemine esineb ainult ainsuse genitiivis ja mitmuse nominatiivis, nt

	(5a)	(5a)	(5a)	(5b)
NomSg	<i>pere</i>	<i>senihka</i>	<i>i.en</i>	<i>hammaz</i>
GenSg	<i>perrēhen</i>	<i>seññihan</i>	<i>ikkēnen</i>	<i>hampahan</i>
NomPl	<i>perrēhed</i>	<i>seññihad</i>	<i>ikkēned</i>	<i>hampahad</i> jne.
	'pere'	'peigmees'	'ige'	'hammas'

Lähtetüüpi 6 kuuluvad 3- ja 5-silbilise vokaaltüvega noomenid, millel pikene mine esineb ainsuse nominatiivis ja genitiivis ning mitmuse nominatiivis, nt

	(6a)	(6b)	(6a)
NomSg	<i>mattāla</i>	<i>nāpuri</i>	<i>hõmuksell̃in</i>
GenSg	<i>mattālan</i>	<i>nāpurin</i>	<i>hõmuksell̃izen</i>
NomPl	<i>mattālad</i>	<i>nāpurid</i>	<i>hõmuksell̃ist</i>
	'madal'	'naaber'	'hommikune'

Lähtetüüpi 7 kuuluvad ühesilbilise konsonanttüvega *IOi*-mitmusega noomenid, nt

	(7a)	(7a)	(7a)	(7b)
NomSg	<i>hā</i>	<i>lumi</i>	<i>mezi</i>	<i>kūzi</i>
PrtSg	<i>hāndä</i>	<i>lundä</i>	<i>mettä</i>	<i>kūst(a)</i>
IllSg	<i>hāññē</i>	<i>lum̃mē</i>	<i>mettē</i>	<i>kūsē</i>
	'tema'	'lumi'	'mesi'	'kuusk'

Lähtetüüpi 8 kuuluvad ühetüvelised *lOi*-mitmusega noomenid, nt

	(8a)	(8a)	(8b)
NomSg	<i>kivi</i>	<i>reboi</i>	<i>külgi</i>
PrtSg	<i>kivvī.ä</i>	<i>reppōja</i>	<i>külki.ä</i>
IllSg	<i>kivvē</i>	<i>reppoi</i>	<i>külkē</i>
	'kivi'	'rebane'	'kül'

Lähtetüüpi 9 kuuluvad kahe- ja neljasilbilise vokaaltüvega *i*-mitmusega noomenid, nt

	(9a)	(9b)	(9b)
NomSg	<i>kala</i>	<i>jalga</i>	<i>kallihemb</i>
PrtSg	<i>kallā</i>	<i>jalkā</i>	<i>kallihempā</i>
IllSg	<i>kallā</i>	<i>jalkā</i>	<i>kallihempā</i>
	'kala'	'jalg'	'kallim'

Lähtetüüpi 10 kuuluvad kahe- ja neljasilbilise vokaaltüvega kahetüvelised *i*-mitmusega noomenid, nt

	(10a)	(10b)	(10b)	(10a)
NomSg	<i>kāzi</i>	<i>varz</i>	<i>hõrhõläin</i>	<i>līgudin</i>
GenSg	<i>kā.en</i>	<i>varren</i>	<i>hõrhõläizen</i>	<i>līguttimen</i>
PrtSg	<i>kättā</i>	<i>vartta</i>	<i>hõrhõläist</i>	<i>līgudin</i>
IllSg	<i>kättē</i>	<i>vartē</i>	<i>hõrhõläisē</i>	<i>līguttiṃmē</i>
	'käsi'	'vars'	'herilane'	'vispel'

Lähtetüüpi 11 kuuluvad neljasilbilise vokaaltüvega kahetüvelised V+ illatiiviga noomenid, mille puhul on pikenemine nominatiivis esimeses kõnetaktis, teistes pikenemisvaheldusega muudetes teises kõnetaktis, nt

NomSg	<i>ālāizin</i>
GenSg	<i>alaizimen</i>
PrtSg	<i>alaizīnd</i>
IllSg	<i>alaiziṃmē</i>
	'alasi'

Lähtetüübis 12 on neljasilbilise vokaaltüvega kahetüvelised noomenid, kus *sse*-illatiiv välistab illatiivis gemineerumise, nt

NomSg	<i>pellovaz</i>	<i>monigaz</i>
GenSg	<i>pellovahan</i>	<i>monikkahan</i>
IllSg	<i>pellovahasse</i>	<i>monikkahasse</i>
GenPl	<i>pellovahhīn</i>	<i>monikkahhīn</i>
	'lina'	'mõni, mõningane'

Lähtetüübis 13 on neljasilbilise vokaaltüvega kahetüvelised noomenid, kus lõputa või *sse*-illatiiv välistab illatiivis gemineerumise, pikenemine on ainsuse

nominatiivis esimeses kõnetaktis, teistes pikenemisvaheldusega muudetes teises kõnetaktis, nt

	(13a)	(13b)	(13a)
NomSg	<i>kekkēle</i>	<i>perkele</i>	<i>palānd</i>
GenSg	<i>kegelehen</i>	<i>pergelehen</i>	<i>palanehen</i>
IllSg <i>k</i>	<i>egelēh</i>	<i>pergelēh</i>	<i>palanehesse</i>
GenPl	<i>kegelehhīn</i> 'tuletukk'	<i>pergelehhīn</i> 'põrgu'	<i>palanehhīn</i> 'põlenud'

Lähtetüüpi 14 kuuluvad neljasilbilise vokaaltüvega kahetüvelised noomenid, kus ainsuses välistab *sse*-illatiiv pikenemise, pikenemisvaheldus esineb ainult mitmuses teises kõnetaktis, nt

NomSg	<i>tervehüz</i>
GenSg	<i>tervehü.en</i>
IllSg	<i>tervehü.esse</i>
GenPl	<i>tervehüisīn</i>
IllPl	<i>tervehüisī</i> (vrd InPl <i>tervehüiziz</i>) 'tervis'

Lähtetüüpi 15 kuuluvad eelmise lähtetüübiga sarnaselt muutuvad noomenid, erinevuseks on pikenemisvaheldus ka ainsuse nominatiivis, mis on ühe kõnetaktiga sõna, teistes pikenemisvaheldusega muudetes on pikenemine teises kõnetaktis, nt

	(15a)	(15b)
NomSg	<i>käppēhüz</i>	<i>korkehuz</i>
GenSg	<i>käbehü.en</i>	<i>korgehu.en</i>
IllSg	<i>käbehü.esse</i>	<i>korgehu.esse</i>
GenPl	<i>käbehüisīn</i> 'ilu, kaunidus'	<i>korgehuisīn</i> 'kõrgus'

Lähtetüüpi 16 on arvatud **k*-tüvelised noomenid, kus on üldgeminatsiooni tulemusena konsonant pikenenud kõigis muudetes peale ainsuse nominatiivi ja partitiivi, nt

	(16a)	(16b)	(16a)
NomSg	<i>päre</i>	<i>perze</i>	<i>si.e</i>
GenSg	<i>pärrīn</i>	<i>persīn</i>	<i>siitīn</i>
PrtSg	<i>pärettä</i>	<i>perzettä</i>	<i>si.että</i>
GenPl	<i>pärrilōin</i> 'laast, peerg'	<i>persilōin</i> 'perse'	<i>siitilōin</i> 'side'

Lähtetüüpi 17 on arvatud noomen *avvain* 'võti', mille muudetes esineb pikene-mine üldgeminatsiooni tulemusena ebajärjekindlalt. Ainus vorm, kus ei ole andmestikus esinenud pikenemist, on partitiiv; muuted, kus ei ole esinenud pi-kenemata vorme, on ainsuse nominatiiv ja genitiiv ning mitmuse genitiiv ja

partitiiv, vrd NomSg *avvain* : GenSg *avvaimen* : AdSg *avaimēl* ~ *avvaimēl* : GenPl *avvaimīn*.

Lähtetüüp 18 on samuti segaparadigma omadustega muuttüüp. Määratavad on vormid, milles kindlasti ei ole geminaati, nendeks on NomSg, GenPl ja selle analoogiartüüm, kus pikenemisvahelduse geminaat on üldistatud lühenenud (*he*-kaolistesse) vormidesse, nt

NomSg	<i>üheksāz</i>
GenSg	<i>üheksännēhen</i>
IllSg	<i>üheksännē</i> ~ <i>üheksānehesse</i>
GenPl	<i>üheksānehīn</i>
	'üheksas'

Pikenemisvahelduse poolest on Soikkola murre osalt sarnane lõunaeesti (võru ja seto) keelega (vt Iva 2007: 78), vrd nt astmevahelduseta noomeni *kana* 'kana' (isS lähtetüüp PV-9a) paradigmasid, kus isuri ja võru pikenemisvahelduse muster on sama, ainsaks erinevuseks on illatiivi geminaadi kestus: Soikkola murdes on see lühialguline, võru keeles täispikkusega:

	NomSg	GenSg	PrtSg	IllSg	GenPl	PrtPl	IllPl	AllPl
isS	<i>kana</i>	<i>kanan</i>	<i>kañnā</i>	<i>kañnā</i>	<i>kañnoin</i>	<i>kañnōja</i>	<i>kañnoi</i>	<i>kanoille</i>
Võru	<i>kana</i>	<i>kana</i>	<i>kañna</i>	<i>kanna</i>	<i>kañno</i>	<i>kañno</i>	<i>kanno(he)</i>	<i>ka(ñ)nolõ</i>

Võru keelega sarnane pikenemine on ka lähtetüübis PV-6a *mañtāla* 'madal' (võru *mañtal*), ent võru keeles esineb see pikenemine ainult nominatiivis, isuri keeles aga rohkemates muudetes (antud sõnatüübist ka GenSg *mañtālan* ja NomPl *mañtālad*, vrd PrtSg *mañalā*). Mõlemas keeles on pikenemine selgelt seotud sõna struktuuriga, ent pikenemise põhjused võivad olla erinevad. Võru keeles võib sellise pikenemise olla tinginud lõpukao kompenseerimine. Isuri keeles nõuab aga lõpukaota *(C)VCVCV(C) struktuur kõnetaktis esimese silbi tugevdamist ka siis, kui sõnas ei ole toimunud lõpukadu.

4.5.1.2. Lähteklassifikatsioon lõpuvahelduse alusel

Noomenite nimetava käände tüve ja teiste muutevormide moodustamisel kasutatava tüve lõpul esineb regulaarseid häälikuvaheldusi, mida morfoloogia-alases kirjanduses nimetatakse lõpuvahelduseks (Erelt jt 1995: 172; Iva 2007: 69, Viks 1992: 37 jt) või ka näiteks lõppevahelduseks (Õispuu 1994: 112). Soikkola noomeni ainsusetüve lõpuvahelduse lähteklassifikatsioonis esitatakse süstematiseerituna sõna muutmisel tüve lõpus toimuvad mitteastmevahelduslikud kvalitatiivsed muutused (vt tabel 17). Alates genitiivi vormist avaldub terviklik vokaaltüvi võimaliku tuletusliitega. Kahetüvelisel noomenitel, mille ainsuse partitiivi lõpp liitub või on keeleajalooliselt liitunud konsonanttüvele, ei esine

tänapäevastes vormides paljud tuletusliited nimetavas ega osastavas käändes. Samas erineb tüve lõpp mitmel juhul ka nominatiivis ja partitiivis, seetõttu võrreldaksegi noomeni ainsuse lõpuvahelduse paremaks jälgimiseks kolme vormi: nominatiiv (nt *puñnai/n* 'punane'), genitiiv (*puñnai/ze + n*) ja partitiiv (*punai/s + t*).

Tabel 17. Lõpuvaheldus nominatiivi, genitiivi ja partitiivi ainsusetüve võrdluses

Nr	NomSg : GenSg : PrtSg lõpuvaheldus	Tüüpsõna
1	-	<i>vanha</i>
2	<i>-e : -e : -i</i>	<i>nukke</i>
3	<i>-e : -ī : -e</i>	<i>vāde</i>
4	<i>-i : -e : Ø*</i>	<i>meri</i>
5	<i>Ø : -e : -i</i>	<i>kolb</i>
6	<i>-i : -e : -i</i>	<i>järvi</i>
7	<i>-Oi : -Oi : -O</i>	<i>hīroi</i>
8	<i>Ø : -he : Ø</i>	<i>süüde</i>
9	<i>Ø : -he : -h</i>	<i>loune</i>
10	<i>-n : Ø : Ø</i>	<i>kaheksan</i>
11	<i>-n : Ø : -n</i>	<i>kümnenän 2</i>
12	<i>-n : -mA : -mA</i>	<i>seitsen 1</i>
13	<i>-n : -mA : -n</i>	<i>seitsen 2</i>
14	<i>-n : -me : -n</i>	<i>mūran</i>
15	<i>-n : -ze : -s</i>	<i>ihmīn</i>
16	<i>-z : Ø : -s</i>	<i>halti.az</i>
17	<i>-z : -e : Ø</i>	<i>koiruz</i>
18	<i>-z : -e : -s</i>	<i>nodruz</i>
19	<i>-z : -ha : -s</i>	<i>vēraz</i>
20	<i>-z : -he : -s</i>	<i>kervez</i>
21	<i>-z : -kse : -s</i>	<i>jāniz</i>
22	<i>-z : -nehe : Ø</i>	<i>moññēz</i>
23	<i>-z : -nne : Ø</i>	<i>kolmāz 1</i>
24	<i>-z : -nnehe : -nnēh</i>	<i>kolmāz 2</i>
25	<i>-D : -(h)e : Ø</i>	<i>lühüd</i>
26a	<i>-DŌin : -ttŌma : -DŌin</i>	<i>pohjadoin</i>
26b	<i>-toin : -toma : -toin</i>	<i>alastoin</i>
27	<i>-U_D : -ehe : -U</i>	<i>kõllud</i>
28	<i>-nD : -nehe : -nU</i>	<i>palānd</i>

* Ø märgib vahelduse puudumist või tüve lõpuhääliku(te) puudumist vastavas muutes.

Lõpuvahelduseks ei loeta: a) vokaal- ja konsonanttüve vaheldumist, kus genitiivis lisandub vokaal, nt NomSg *sammal* : GenSg *sammale/n* : PrtSg *sammāl/d* 'sammal : sambla : sammalt', NomSg *kämmen* : GenSg *kämmene/n* : PrtSg *kämmēn/d* 'kämmal : kämbla : kämmalt' (vrd nt lähtetüübid LV-10, LV-11 ja LV-16); b) geminatsiooni (eel)saadusena esinevat vokaali pikenemist, näiteks on ühte lõpuvahelduse lähtetüüpi (LV-6) arvatud noomenid *järvi* : *järven* : *järviä* 'järv : järve : järve' ning *kivi* : *kiven* : *kiſvi.ä* 'kivi : kivi : kivi'; c) inessiivis, elatiivis, adessiivis, ablatiivis ja translatiivis esinevat tüvevokaali pikenemist formatiivi ees; d) ühesilbilise konsonanttüvega noomenite nimetava käände lõpul kohati esinevat lõpukadu (vrd NomSg *sūr* ~ *sūri* 'suur'); e) (personaal)pronoomenites esinevat tüvevaheldust (nt NomSg *miä* : GenSg *miu + n* 'mina : minu').

Soikkola murdes on vokaaltüvede lõpul säilinud mitmel puhul sellised tüvelõpud, mis näiteks eesti ja võru kirjakeeles on tänaseks kadunud, nt vokaaltüve lõpud *-ha*, *-he*, *-kse*, *-mA*, *-ttOma* (karitiivadjektiivid) (vrd nt Iva 2007: 70). Neist *-mA* näikse puuduvat ka karjala keeles, vrd isS *havan* : *happaman* ja krj *hapan* : *happamen* (KKS), v.a karitiivadjektiivide koosseisus, nt krjT *alaššoin* : *alaštoman* (KKS) (vt karjala keelesaarte noomeni lõpuvahelduse tüüpe ka Õispuu 1994: 201–209).

Osa lõpumuutuste esilekutsujaks on konkreetne tüvele liituv formatiiv oma morfofonoloogiliste omadustega (Viks 1994b: 158). Selliste vahelduste hulka kuulub Soikkola murdes näiteks tüvevokaali muutus *-e > -i*, kui sellele järgneb formatiivi algul *-A*, samuti pika vokaali lühenemine formatiivi *-i* ees (nt NomSg *mā* : PrtPl *maid*). Selliseid vaheldusi ei loeta sageli lõpuvahelduseks, sest need on kirjeldatavad ka teisendusreeglitega (vt nt Ereht jt 1995: 329–332). Siinses töös on siiski peetud vajalikuks esitada ka mitmuse formatiivide ees toimuv lõpuvaheldus eraldi lähteklassifikatsioonina, mis sisuliselt on samuti liitumisreeglid. Esiteks annab selline lähteklassifikatsioon (vt tabelid 18 ja 19) ülevaate tüvelõpu muutusest mitmuse tunnuse liitumisel, teiseks jaotab noomenid mitmuse tunnuste *-i* ja *-(l)IOi* alusel.

Mitmuse vormide moodustus on isuri keeles sel määral aglutinatiivne, et kõikides mitmusevormides on mitmuse tunnus selgelt eristatav (v.a kaks erandliku moodustusega pronoomenit *miġä* 'mis' ja *ken* 'kes', mille puhul mitmuses kasutatakse alates genitiivist ainsusega identseid vorme, mitmuslikkus selgub kontekstist). Mitmuse formatiivide eel tüve lõpu vokaalaines säilib muutmatusena, lüheneb, asendub või kaob (mitmuse tunnus asetub tüvevokaali kohale). Lõpuvaheldus mitmuse formatiivide ees esitatakse ainsuse vokaaltüvest lähtuvalt kahes osas: lõpuvaheldus mitmuse tunnuse *-i* ees (tabel 18) ning lõpuvaheldus mitmuse tunnuse *-(l)IOi* ees (tabel 19). Lähtetüüpide numeratsioon läbib mõlemat tabelit. Mitmuse formatiivi eel on lõpuvahelduse üheks teguriks ka tänapäevane vokaaltüve silpide arv.

Tabel 18. Noomeni lõpuvaheldus mitmuse tunnuse *-i* ees

Nr	GenSg tüve lõpp	Vokaaltüve silpide arv	Lõpuvaheldus	Tüüpsõna
1a	$-\bar{A}, -\bar{U}$	1	$\bar{V} : V$	$j\bar{a} : j\bar{a}id\bar{a}$
1b	$-\bar{Y}$	1	$\bar{Y} : V$	$t\bar{o} : t\bar{o}id\bar{a}$
1c	$-\bar{Q}$	1	$\bar{Y}1 : V2$	$m\bar{o} : meid\bar{a}$
2	$-O, -U$	> 2	$\emptyset$	$pel\bar{o} : peltoin$
	$-e$	4		$viride : viritein$
3	$-a^*$	2	$a : o$	$vanha : vanhoin$
	$-\bar{a}$	2	$\bar{a} : o$	$kiuk\bar{a} : kiukoin$
	$-A$	> 3	$A : O$	$ma\bar{i}t\bar{a}la : mabaloin$
4	$-a^{**}, -\bar{a}$	2	$V : \emptyset$	$korva : korv\bar{i}n$
	$-A$	> 3		$i\bar{k}k\bar{a}v\bar{a} : ig\bar{a}v\bar{i}n$
	$-e, -i$	> 2		$j\bar{a}niz : j\bar{a}niks\bar{i}n$

* esimeses silbis ei ole *o*, *u*.

** 2-silbilised *a*-tüved, mille 1. silbis on *o* või *u*.

Tabel 19. Noomeni lõpuvaheldus mitmuse tunnuse $-(\bar{l})lOi$ ees

Nr	GenSg tüve lõpp	Vokaaltüve silpide arv	Lõpuvaheldus	Tüüpsõna
5	$-\bar{l}, -\bar{e}, -Vi$	1	$\emptyset$	$voi : voiloin$
	$-\bar{a}, -\bar{e}, -\bar{l}$	2		$harm\bar{a} : harm\bar{a}loin$
	$(-e,) -i, -O, -U$	> 2		$karhu : karhuloin$
6	$-e$	> 2	$-e : -i$	$j\bar{a}rvi : j\bar{a}rvil\bar{o}in$
7	$-\bar{a}$	2	$-\bar{a} : -\bar{l}$	$l\bar{a}mm\bar{a} : l\bar{a}mmil\bar{o}in$
8	$-Oi$	> 2	$-Oi : -O$	$h\bar{i}roi : h\bar{i}roloin$
9	$-oi (-\bar{o}i?)^*$	2	$-oi : -\bar{o}$	$h\bar{i}droi : h\bar{i}dr\bar{o}loin$

* Kahesilbilised noored vene laenud.

Lähtetüüp LPI-1, kuhu kuuluvad ühesilbilised pika vokaaliga tüved, jaguneb omakorda kolmeks: tüübis LPI-1a pikk vokaal lüheneb; tüübis LPI-1b erineb pika ja lühikese keskkõrge vokaali kõrgus; tüübis LPI-1c muutub vokaali kvaliteet. Tüüpi LPI-2 kuuluvad ka ilmselt soome keele mõjuliste vormidega pikema tüvega noomenid, nagu *kappale* 'tükk', *jälkine* 'jalanõu', *viride* 'tulehakatis (toht, peerg vms)'. Isuri keelele omastest reeglitest hälbivad ka eesti laen *polle* 'põll' ja soome laen *nukke* 'nukke' (LPI-5), millel mitmuse tunnuse *-loi* ees ei toimu ootuspärast muutust $e > i$ ehk mille tüvevokaal *e* säilib läbi paradigma (v.a PrtSg *nukkia*) nagu ka näiteks soome keeles (Häkinen 2002: 65–66). Kahesilbilised *a*-tüved jagunevad kaheks selgelt selle alusel, kas esimeses silbis on *o* või *u* (LPI-4) või mitte (LPI-3). See, millistel tingimustel on kolme- ja

enamasilbilistes *a*-tüvedes kasutusel *i*- (LPl-3) või *oi*-mitmusetüvi (LPl-4), ei ole selgelt määratletav. Nende puhul ei takista ka sõna esimeses silbis olev labiaalvokaal mitmuse tunnuse eel tüvelõpu muutust *a > o* (lähtetüüp LPl-3), nt NomSg *hum̃māla* : GenPl *humaloin* 'humal : humalate'. Sarnane ja isegi rikkalikum variatiivsus pikemate *a*-tüveliste noomenite mitmuse moodustamises esineb ka soome keeles (vt nt Koivisto 2013: 91).

4.5.1.3. Muud tüvevaheldused

Lisaks astme-, pikenemis- ja lõpuvaheldusele on Soikkola noomeni muutmis-süsteemis mõningaid muid vaheldusi, mis on omased küll väikesele arvule noomenitest, ent on samas tüvevariantide vaheldumise selgitamiseks olulised. Selliseid vaheldusi on tekkepõhjustelt kaht liiki: 1) isuri (ja läänemeresoome keelte) üldisest fonotaktikast tulenevad vaheldused (vt tabel 20); 2) analoogia abil seletatavad vaheldused (supletiivsed mitmusetüved, vt pkt 4.2.3). Noomenite koondklassifikatsioonis iseloomustab fonotaktikast tulenevaid erisusi vahelduse reeglinumber (F1 – F5). Kui noomeni mitmusetüvi on sünkroonsel vaatlusel käsitletav supletiivsena (vt tabel 21) (nt GenSg *koṽvū.en* : GenPl *koṽvūksīn* 'kõvaduse : kõvaduste'; GenSg *mol̃lōma* : GenPl *molompīn* 'mõlema : mõlemate'), saab sõna koondklassifikatsioonis vastava supletiivsuse reeglilnumbri (Sp1 – Sp5).

Tabel 20. Fonotaktikast tulenevad vaheldused. Noomen

Nr	Vaheldusreegel	Näide
F1	$d, t > s / _i$	IllSg <i>korenḁā</i> : IllPl <i>korenzī</i>
F2	$ts > s / _t$ $ps > s / _t$ $ks > s / _t$	PrtSg <i>veits + t > veist</i> PrtSg <i>laps + t > last</i> PrtSg <i>euks- + t > eust</i>
F3	$z (\check{z}) > s (\check{s}) / _C [k, t]$	PrtSg <i>toiz- + t > toist</i> ; NomPl <i>heṗpoiz + t > heṗpoist</i>
F4	$g, k > h / _C [k, t]$	NomSg <i>kaks</i> : IllSg <i>kahtē</i>
F5	$m > n / _C [t, d]$	NomSg <i>lumi</i> : PrtSg <i>lund</i>

Tabel 21. Noomeni supletiivse mitmusetüve moodustusreeglid

Nr	Vaheldusreegel	Näide
Sp1	<i>-m- : -mp-</i>	GenSg <i>moḱḱōman</i> : GenPl <i>mogompīn</i>
Sp2	<i>-n- : -nz-</i>	GenSg <i>kūmmenān</i> : GenPl <i>kūmmenzīn</i>
Sp3	<i>-z : -iz-</i>	NomSg <i>laizuz</i> : GenSg <i>laisku.en</i> : GenPl <i>laiskuizīn</i>
Sp4	<i>-z : -ks-</i>	NomSg <i>koṽvūz</i> : GenSg <i>koṽvū.en</i> : GenPl <i>koṽvūksīn</i>
Sp5	<i>-d : -iz-</i>	NomSg <i>lühüd</i> : GenSg <i>lühhū.en</i> : GenPl <i>lühüizīn</i>

Lisaks on „muude tüvevaheldustena“ käsitletavad Soikkola murdele omased formatiivieelse silbi vokaali pikenemised a) inessiivis ja selle analoogiarühmas (v.a allatiiv), nt Me *kaijžāz* 'kitsas', Me *nāburīz* 'naabruses, naabris', Re *hāmāris* 'hāmaruses'; b) konsonanttüveliste noomenite partitiivis, seda eriti juhtudel, kus juhtudel, kus esimene (eelmine) silp on pikk, vrd nt NomSg *sammal* : PrtSg *sammāld* 'sammal : sammalt'; NomSg *vemmel* : PrtSg *vemmēld* 'look : looka'. Kui esimene silp on lühike, on vokaalipikenemine ebajärjekindel, vrd nt NomSg *aluz* : PrtSg *alūst* 'laev, alus : laeva, alust' ja NomSg *jāniz* : PrtSg *jānist* 'jānes : jānest', NomSg *o.az* : PrtSg *o.ast* 'oga, okas : oga, okast'. Selliseid pikenemisi klassifitseerivateks ei loeta.

4.5.1.4. Lähteklassifikatsioon tüvevariantide vahelduse alusel

Tüvevariantide vahelduse (TV) lähteklassifikatsioon (tabel 22) on kontrolliva ning koondklassifikatsiooni jaoks ettevalmistava iseloomuga, et tagada noomenite hilisem järjestus moodustusviisi alusel lihtsamast keerulisema suunas. Tüvevariantide vahelduse alusel jaotuvad noomenid 76 tüüpi. Lähteklassifikatsiooni kõige põhilisemaks funktsiooniks on noomenite eeljaotus ühe- ja kahtüvelisteks, mis on oluline moodustusviisi erinevus. Samuti aitab see kaasata klassifikatsiooni ka defektiivse paradigmaga pronoomenid ning viib erinevatesse muuttüüpidesse lühialgulise geminaadiga ja pikenenud üksikkonsonandiga pikenemisvahelduslikud noomenid, millel muud omadused on teiste lähteklassifikatsioonide alusel samad, aga tüvevariantide arv on erinev tulevalt teise silbi (pikenenud konsonandi järgse) vokaali pikkusest, vrd nt nelja tüvevariandiga TV-30 *laŋga* ja kuue tüvevariandiga TV-42 *kala*. Lähteklassifikatsioonis on rõhutatud kolm alajaotust: 1) defektiivse paradigmaga pronoomenid ning pronoomenid *migā* 'mis' ja *ken* 'kes', millel ei ole tüvevariantide vaheldusmallis sama malli alusel vahelduvat n-ö tavanoomenit; 2) ühetüvelised noomenid; 3) kahtüvelised noomenid. Igas alajaotuses on noomenid reastatud, arvestades esiteks tüvevariantide arvu ning teiseks vaheldusmustrit.

Lähteklassifikatsioon illustreerib ilmekalt Soikkola murde noomeni paradigma tüvevariantide esinemuse mitmekesisust. Samas tuleb teadvustada, et identse tüvevaheldusmalliga on struktuuri ja tüvevariantide moodustusmehhanismi poolest väga erinevad noomenid. Nii näiteks kuuluvad lähtetüüpi TV-9 noomenid *karhu* 'karu', *voi* 'või', *kalli.o 1* 'kalju' ja *kalli.o 2* 'kalju' ning lähtetüüpi TV-63 noomenid *paraz* 'parim; sobiv', *hammaz* 'hammas', *ruiz* 'rukis', *kuve* 'külge' ja *lühüd* 'lühike'.

Tabel 22. Noomeni lähteklassifikatsioon tüvevariantide vahelduse alusel

Nr	Tüüpsõna (A)	Nom Sg	Gen Sg	Nom Pl	All Sg	Prt Sg	Ill Sg	Ess Sg	Gen Pl	Prt Pl	Ill Pl	In Pl	TV arv	Tüvevariandid
Pronoomenid														
1	<i>tõ</i>	A	A	-	A	A	A	A	-	-	-	-	1	
2	<i>nõ</i>	-	-	A	-	-	-	-	B	B	B	B	2	B <i>no-</i>
3	<i>tāmā (~ tã)</i>	A	A	-	B	B	B	B	-	-	-	-	2	B <i>tä-</i>
4	<i>miä</i>	A	B	-	B	C	B	B ~ C	-	-	-	-	3	B <i>miu-</i> ; C <i>miinü-</i>
5	<i>se</i>	A	A ~ B	-	C	C	D	C	-	-	-	-	4	B <i>sene-</i> ; C <i>si-</i> ; D <i>sii-</i>
6	<i>hã</i>	A	B	-	B	C	D	E	-	-	-	-	5	B <i>hãne-</i> ; C <i>hãn-</i> ; D <i>hãine-</i> ; E <i>hãinẽ-</i>
7	<i>miġä</i>	A	B ~ C	B	B	B ~ D	B	B	B ~ C	B ~ D	B	B	4	B <i>mi-</i> ; C <i>mine-</i> ; D <i>mittä-</i>
8	<i>ken</i>	A	B	C	C	C ~ D	C	C	B	C ~ D	C	C	4	B <i>kene-</i> ; C <i>ke-</i> ; D <i>keñä-</i>
Ühetüvelised noomenid														
9	<i>karhu</i>	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	1	
10	<i>harmā</i>	A	A	A	A	A	A ~ B	A	A	A	A	A	2	B <i>harma-</i>
11	<i>vanha</i>	A	A	A	A	A	A	A	B	B	B	B	2	B <i>vanho-</i>
12	<i>hiroi</i>	A	A	A	A	B	A	A	B	B	B	B	2	B <i>hiiro-</i>
13	<i>haŋco</i>	A	A	A	A	B	B	B	A	A	A	A	2	B <i>haŋko-</i>
14	<i>nāpuri</i>	A	A	A	B	B	B	B	B	B	B	B	2	B <i>nāburi-</i>
15	<i>perti</i>	A	B	B	B	A	A	A	A	A	A	A	2	B <i>perdi-</i>
16	<i>kulvehto</i>	A	B	B	B	A	A	A	A	A	A	B	2	B <i>kulveho-</i>
17	<i>järvi</i>	A	B	B	B	A	B	B	A	A	A	A	2	B <i>järve-</i>
18	<i>kiukā</i>	A	A	A	A	B	A	?A	C	C	C	C	3	B <i>kiuka-</i> ; C <i>kiuko-</i>
19	<i>lämmä 1, 2</i>	A	A	A	A	B	B	?A	C	C	C	C	3	B <i>lämmä-</i> ; C <i>lämm-</i> (<i>lämmi-</i>)
20	<i>ilo</i>	A	A	A	A	B	C	B	A	A	A	A	3	B <i>illo-</i> ; C <i>illo-</i>
21	<i>pimmi.ä</i>	A	A	A	B	B	B	B	C	C	C	C	3	B <i>pimi.ä-</i> ; C <i>pimi.ö-</i>

Tabel 22. Järg

Nr	Tüüpsõna (A)	Nom Sg	Gen Sg	Nom Pl	All Sg	Prt Sg	Ill Sg	Ess Sg	Gen Pl	Prt Pl	Ill Pl	In Pl	TV arv	Tüvevariandid
22	<i>tuhatta 1</i>	A	B	B	B	A	A	A	C	C	C	C	3	B <i>tuhaba</i> –; C <i>tuhanz</i> –
23	<i>tiütöi</i>	A	B	B	B	C	A	A	C	C	C	C	3	B <i>tiüdöi</i> –; C <i>tiütö</i> –
24	<i>tähti</i>	A	B	B	B	A	C	C	A	A	A	A	3	B <i>tähe</i> –; C <i>tähte</i> –
25	<i>kaheksan</i>	A	B	B	B	B	B	B	C	C	C	C	3	B <i>kaheksa</i> –; C <i>kahekso</i> –
26	<i>nukke</i>	A	B	B	B	C	A	A	A	A	A	A	3	B <i>nuce</i> –; C <i>nukki</i> –
27	<i>kolp ~ kolmed</i>	A	B	B	B	C	B	B	C	C	C	C	3	B <i>kolme</i> –; C <i>kolmi</i> –
28	<i>pelto 1</i>	A	B	B	B	C	C	C	A	A	A	A	3	B <i>pello</i> –; C <i>pelto</i> –
29	<i>pelto 2</i>	A	B	B	B	C	C	C	C	C	C	B	3	B <i>pello</i> –; C <i>pelto</i> –
30	<i>lanğa</i>	A	A	A	A	B	B	B	C	C	C	D	4	B <i>lanğa</i> –; C <i>lanğko</i> –; D <i>lanğco</i> –
31	<i>hämöi</i>	A	A	A	A	B	C	C	D	D	D	D	4	B <i>hämëmö</i> –; C <i>hämëmöi</i> –; D <i>hämö</i> –
32	<i>mokkõma 1</i>	A	A	A	B	B	B	B	C	C	C	D	4	B <i>mogoma</i> –; C <i>mocomp</i> –; D <i>mocom</i> –
33	<i>paikkä</i>	A	B	B	B	A	A	A	C	C	C	D	4	B <i>paiga</i> –; C <i>paikko</i> –; D <i>paico</i> –
34	<i>kopi</i>	A	B	B	B	C	D	C	A	A	A	A	4	B <i>koi</i> –; C <i>koiti</i> –; D <i>koiti</i> –
35	<i>külgi</i>	A	B	B	B	C	D	D	A	A	A	A	4	B <i>küile</i> –; C <i>külki</i> –; D <i>külke</i> –
36	<i>küllä</i>	A	A	A	A	B	B	C	D	D	D	E	5	B <i>küllä</i> –; C <i>küllä</i> –; D <i>küllä</i> –; E <i>kül</i> –
37	<i>revoi</i>	A	B	B	B	C	D	D	E	E	E	E	5	B <i>revoi</i> –; C <i>reppõ</i> –; D <i>reppoi</i> –; E <i>reso</i> –
38	<i>jalga</i>	A	B	B	B	C	C	C	D	D	D	E	5	B <i>jala</i> –; C <i>jalka</i> –; D <i>jalko</i> –; E <i>jalo</i> –
39	<i>kivi</i>	A	B	B	B	C	D	E	A	A	A	A	5	B <i>kive</i> –; C <i>kiivi</i> –; D <i>kiive</i> –; E <i>kiivē</i> –
40	<i>senihka</i>	A	B	B	C	A	A	A	D	D	D	E	5	B <i>señniha</i> –; C <i>seniha</i> –; D <i>senihko</i> –; E <i>seniho</i> –
41	<i>*molen ~ Ø</i>	*A	B	B	C	C	C	ʔC	D	D	D	E	5	B <i>mõlõma</i> –; C <i>moloma</i> –; D <i>molomp</i> –; F <i>molom</i> –
42	<i>kala</i>	A	A	A	A	B	B	C	D	E	D	F	6	B <i>kalğa</i> –; C <i>kalğa</i> –; D <i>kallo</i> –; E <i>kalğõ</i> –; F <i>kalo</i> –
43	<i>soba</i>	A	B	B	B	C	C	D	E	E	E	F	6	B <i>so.a</i> –; C <i>soita</i> –; D <i>soitā</i> –; E <i>soiti</i> –; F <i>so</i> –
44	<i>kaig</i>	A	B	B	B	C	D	D	E	E	E	A	6	B <i>kaige</i> –; C <i>kaikki</i> –; D <i>kaikke</i> –; E <i>kaikk</i> –
45	<i>sada</i>	A	B	B	B	C	C	D	E	F	E	G	7	B <i>sā</i> –; C <i>saita</i> –; D <i>saitā</i> –; E <i>saitio</i> –; F <i>saitõ</i> –; G <i>sa.o</i> –

Tabel 22. Järg

Nr	Tüüpsõna (A)	Nom Sg	Gen Sg	Nom Pl	All Sg	Prt Sg	Ill Sg	Ess Sg	Gen Pl	Prt Pl	Ill Pl	In Pl	TV arv	Tüvevariandid
Kahetüvelised noomenid														
46	<i>si.ar</i>	A	B	B	B	A	B	B	A	A	A	A	2	B <i>si.are-</i>
47	<i>vābe</i>	A	B	B	B	A	B	B	B	B	B	B	2	B <i>vātfi-</i>
48	<i>havan</i>	A	B	B	B	A	A	A	C	C	C	C	3	B <i>happama-</i> ; C <i>happam-</i>
49	<i>tü.är</i>	A	B	B	B	A	B	B	C	C	C	C	3	B <i>tiütäre-</i> ; C <i>tiütär-</i>
50	<i>laps</i>	A	B	B	B	C	B	B	A	A	A	A	3	B <i>lapse-</i> ; C <i>las-</i>
51	<i>pizar</i>	A	B	B	C	A	C	C	A	A	A	A	3	B <i>pišsäre-</i> ; C <i>pizare-</i>
52	<i>halti.az</i>	A	A	A	B	C	B	B	D	D	D	D	4	B <i>halbi.a-</i> ; C <i>halbi.ās-</i> ; D <i>halbi.o-</i>
53	<i>mēz</i>	A	B	B	B	C	B	B	D	D	D	D	4	B <i>mēhe-</i> ; C <i>mēs-</i> ; D <i>mēh-</i>
54	<i>kaks</i>	A	B	B	B	C	D	D	A	A	A	A	4	B <i>kahe-</i> ; C <i>kah-</i> ; D <i>kahte-</i>
55	<i>u.ar</i>	A	B	B	C	A	C	C	D	D	D	D	4	B <i>uūtäre-</i> ; C <i>uware-</i> ; D <i>udar-</i>
56	<i>peŋcer</i>	A	B	B	C	D	C	C	A	A	A	A	4	B <i>peŋkere-</i> ; C <i>peŋcere-</i> ; D <i>peŋcēr-</i>
57	<i>pere</i>	A	B	B	C	D	C	C	D	D	D	D	4	B <i>peřřehe-</i> ; C <i>perehe-</i> ; D <i>pereh-</i>
57	<i>ihmīn</i>	A	B	C	B	C	B	B	D	D	D	D	4	B <i>ihmīze-</i> ; C <i>ihmīs-</i> ; D <i>ihmiz-</i>
58	<i>süütüpe</i>	A	B	B	B	A	?B	C	D	D	E	E	5	B <i>süütüttelehe-</i> ; C <i>süütüttelehē-</i> ; D <i>süütütteleh-</i> ; E <i>süütütteleh-</i>
59	<i>viripe</i>	A	B	B	B	C	?B	?D	E	E	?E	?E	5	B <i>virittetehe-</i> ; C <i>virivēh-</i> ; D <i>virittēhē-</i> ; E <i>viritte-</i>
60	<i>toin</i>	A	B	B	B	C	D	D	C	C	C	E	5	B <i>toize-</i> ; C <i>tois-</i> ; D <i>toise-</i> ; E <i>tolz-</i>
61	<i>kolmāz 2</i>	A	B	B	B	C	D	D	E	E	E	E	5	B <i>kolmanne-</i> ; C <i>kolma-</i> ; D <i>kolmante-</i> ; E <i>kolmanz-</i>
62	<i>kuzi</i>	A	B	B	B	C	D	E	A	A	A	A	5	B <i>kaize-</i> ; C <i>kus-</i> ; D <i>küsse-</i> ; E <i>küssē-</i>
63	<i>paraz</i>	A	B	B	C	D	C	C	E	E	E	E	5	B <i>pařřāha-</i> ; C <i>paraha-</i> ; D <i>paras-</i> ; E <i>parah-</i>
64	<i>hōrhōlāin</i>	A	B	C	B	C	D	D	C	C	C	E	5	B <i>hōrhōlāize-</i> ; C <i>hōrhōlāis-</i> ; D <i>hōrhōlāise-</i> ; E <i>hōrhōlāiz-</i>
65	<i>pakkain</i>	A	B	C	B	D	B	B	E	E	E	E	5	B <i>pakkaize-</i> ; C <i>pakkais-</i> ; D <i>pacais-</i> ; E <i>pakkaiz-</i>

Tabel 22. Järg

Nr	Tüüpsõna (A)	Nom Sg	Gen Sg	Nom Pl	All Sg	Prt Sg	Ill Sg	Ess Sg	Gen Pl	Prt Pl	Ill Pl	In Pl	TV arv	Tüvevariandid
66	<i>līgudin</i>	A	B	B	B	A	C	D	E	E	E	F	6	B <i>līguttimē</i> ; C <i>līguttimē</i> ; D <i>līguttimē</i> ; E <i>līguttim-</i> ; F <i>līguttim-</i>
67	<i>monicaz</i>	A	B	B	B	C	B	D	E	E	F	F	6	B <i>monikkahā</i> ; C <i>monicās</i> ; D <i>monikkahā</i> ; E <i>monikkah-</i> ; F <i>monikkah-</i>
68	<i>perkele</i>	A	B	B	B	C	C	D	E	E	F	F	6	B <i>pergelehe</i> ; C <i>pergele-</i> ; D <i>pergele-</i> ; E <i>pergele-</i> ; F <i>pergele-</i>
69	<i>varz</i>	A	B	B	B	C	D	D	E	E	E	F	6	B <i>varre</i> ; C <i>vart-</i> ; D <i>varte</i> ; E <i>vars</i> ; F <i>varz-</i>
70	<i>aŋvain</i>	A	B	B	B ~ C	D	B ~ C	B ~ C	E	E	E ~ F	F	6	B <i>aŋvaine</i> ; C <i>avaine</i> ; D <i>avain</i> ; E <i>aŋvain-</i> ; F <i>avaim-</i>
71	<i>hēnokkain</i>	A	B	C	B	D	E	E	C	C	C	F	6	B <i>hēnokkaize</i> ; C <i>hēnokkais</i> ; D <i>hēnogais</i> ; E <i>hēnokkaise</i> ; F <i>hēnokkaiz-</i>
72	<i>allain</i>	A	B	C	D	E	D	D	F	F	F	F	6	B <i>allaize</i> ; C <i>allais</i> ; D <i>alaise</i> ; E <i>alais</i> ; F <i>alaitz-</i>
73	<i>vezi</i>	A	B	B	B	C	D	E	F	F	F	G	7	B <i>vē</i> ; C <i>vet-</i> ; D <i>vēte</i> ; E <i>vētē</i> ; F <i>vēš</i> ; G <i>vez-</i>
74	<i>innihūn</i>	A	B	C	B	C	D	E	F	F	F	G	7	B <i>innihūze</i> ; C <i>innihūs</i> ; D <i>innihūse</i> ; E <i>innihūse</i> ; F <i>innihūs</i> ; G <i>innihiz-</i>
75	<i>võz</i>	A	B	B	B	C	D	E ~ F	G	G	G	H	8	B <i>võ.e</i> ; C <i>võt-</i> ; D <i>võte</i> ; E <i>võtē</i> ; F <i>võ-</i> ; G <i>võs</i> ; H <i>võz-</i>
76	<i>üheksāz</i>	A	B	B	C	D	E	F	G	G	H	I	9	B <i>üheksanēhe</i> ; C <i>üheksanehe</i> ; D <i>üheksanēh-</i> ; <i>üheksä</i> ; E <i>üheksanne</i> ; F <i>üheksanē</i> ; G <i>üheksaneh</i> ; H <i>üheksan-</i> ; I <i>üheksan-</i>

4.5.2. Lähteklassifikatsioon formatiivikomplektide vahelduse alusel

Käändekategooria morfoloogiliste formatiivide klassifikatsiooni eel kirjeldatakse esmalt, milliste muudete formatiivide valik on teiste alusel tuletatav, selgitatakse analoogiarühmad ning klassifitseerivad vormid (vt tabelleid 23 ja 24). Formatiiivivariantide valikul on moodustussuhteid kaht tüüpi: absoluutsed (kehtivad vormide osas n-ö mõlemat pidi) ja ühesuunalised (ei kehti mõlemat pidi).

Ainsuses on variantsete formatiividega käändeid kaks: partitiiv ja illatiiv. Kuna nende formatiivid ei ole omavahel ennustatavad ega üksteisest tuletatavad ning muuteti on erinev ka formatiivivariantide arv (partitiivis 7 ja illatiivis 5), on nii ainsuse partitiiv kui ka illatiiv klassifitseeriva jõuga. Ühesuunalisena on üksteisest tuletatav vaid IllSg *-hV* ja *-he* → PrtSg *-dA*, mis ei tööta aga vastupidises suunas: illatiivi formatiivid *-hV* ja *-he* saavad liituda vaid ühesilbilisele vokaaltüvele (nt IllSg *sūhu* 'suhu'), partitiivi formatiiv *-dA* saab aga liituda teistesegi muuttüüpidesse kuuluvatele noomenitele (nt PrtSg *sūda* 'suud', *hīdroida* 'kavalat', *lāmmādā* 'sooja').

Tabel 23. Käänete morfoloogilised formatiivid. Ainsus

Kääne	Formatiivid
Nominatiiv	-
Genitiiv	<i>-n</i>
Partitiiv	<i>-dA -A -jA (~ Ø) -D -t -tA -ttA</i>
Illatiiv	<i>V+ Ø -hV -he -sse</i>
Inessiiv	<i>-z</i>
Elatiiv	<i>-st</i>
Allatiiv	<i>-lle</i>
Adessiiv	<i>-l</i>
Ablatiiv	<i>-ld</i>
Translatiiv	<i>-ks</i>
Essiiv	<i>-n</i>
Abessiiv	<i>-dA</i>
Instruktiiv	<i>-n</i>
Ekstsessiiv	<i>-nd</i>
Terminatiiv	<i>-sÃ</i>
Komitatiiv	-
?Prolatiiv	-

Mitmuse paradigmas (tabel 24) kehtivad formatiivide valiku alusel järgmised (absoluutsed) analoogiarühmad:

- 1) *i*-mitmus: InPl → ElPl, AdPl, AblPl, TrPl, EssPl;
 2) (*l*)*l*O*i*-mitmus: GenPl → PrtPl, IllPl, EssPl.

Ülejäänud *l*O*i*- ja *l*lO*i*-mitmusega moodustatavad käänded on omavahel tuletatavad ühesuunaliselt, st kui on teada, et muuttüübis on genitiivi formatiiv *-l*O*i*n või *-l*lO*i*n, siis on inessiivi, elatiivi, väliskohakäänete ja translatiivi formatiiviks *-l*O*i* + käändelõpp. Kui aga sõnast on teada mitmuse inessiivi vorm, mis lõpeb formatiiviga *-l*O*i*z, siis jääb selle alusel genitiivi vormi moodustamiseks kaks teoreetilist võimalust – geminaadita või geminaadiga formatiiv. Moodustussuhete tuvastamisel saab rakendada ka kitsendusreeglid, näiteks kui genitiivist essiivini on teada kasvõi üks mitmusevorm, mille mitmuse tunnus on *-(l)l*O*i*, siis on *i*-mitmus sõna mitmuse vormistikus välistatud (ja vastupidi – kui nt mitmuse genitiivis (*l*)*l*O*i*-tunnust ei ole, ei ole seda ka teistes mitmusevormides kuni ekstsessiivini).

Ebaproduktiivsetest käänetest on mitmuses ainult üks formatiivivariant (tuvastatud) instruktiivis, terminatiivis, komitatiivis ja käändestaatuselt küsitavas prolatiivis, näited (*l*)*l*O*i*-tunnuse esinemisest neis vormides puuduvad.

Klassifitseeriva väärtusega on mitmuse nominatiivi, genitiivi, partitiivi, illatiivi ja inessiivi formatiivid.

Tabel 24. Käänete morfoloogilised formatiivid ja nende analoogiarühmad. Mitmus

Kääne	Formatiivid			
Nominatiiv	^{-D} ^{-t}			
Genitiiv	<i>-ijjen</i> <i>-in</i> <i>-īn</i>	<i>-lOin</i>	<i>-ļlOin</i>	
Partitiiv	<i>-idA</i> <i>-jA</i> (~ <i>-i</i>) <i>-i.A</i> <i>-ī.A</i>	<i>-lOjA</i> (~ <i>-lOi</i>)	<i>-ļlŌjA</i> (~ <i>-ļlOi</i>)	
Illatiiv	<i>-ihe</i> <i>-i</i> <i>-ī</i> <i>-isse</i>	<i>-lOi</i>	<i>-ļlOi</i>	
Inessiiv	<i>-iz</i>	<i>-īz</i>	<i>-lOiz</i>	
Elatiiv	<i>-ist</i>	<i>-īst</i>	<i>-lOist</i>	
Allatiiv	<i>-ille</i>		<i>-lOille</i>	
Adessiiv	<i>-il</i>	<i>-īl</i>	<i>-lOil</i>	
Ablatiiv	<i>-ild</i>	<i>-īld</i>	<i>-lOild</i>	
Translatiiv	<i>-iks(E)</i>	<i>-īks(E)</i>	<i>-lOiks(E)</i>	
Essiiv	<i>-in</i>	<i>-īn</i>	<i>-lOin</i> <i>-ļlOin</i>	
Abessiiv	<i>-idA</i>	<i>-lOiDA</i>		
Ekstsessiiv	<i>-ind</i>	<i>-lOind</i>		
Instruktiiv	<i>-in</i>			
Terminatiiv	<i>-isĀ</i>			
Komitatiiv	<i>-inē</i>			
*Prolatiiv	<i>-itse</i>			

Noomeni lähteklassifikatsioon morfoloogiliste formatiivide alusel on koostatud kokku seitsme klassifitseeriva vormi võrdluses. Lähteklassifikatsioon esitatakse kahel erineval sisult identsel kujul: 1) tabelis 25a on paremini jälgitavad formatiivide kombineerumisvõimalused; 2) tabelis 25b on paremini jälgitav konkreetsete noomenitüüpide muutelõppude komplekt. Klassifikatsioonis ei arvestata lausefoneetilisest positsioonist tulenevaid formatiivide variante, nt vrd *miul oh hellät kä.et kivel lohkamizēst* (IMS 55) pro *miul on hellād kä.en kiven lohkamizēst* 'mul on käed valusad kivi lõhkumisest' (vt ka (Sovijärvi 1944: 35–36).

Täpsustamist vajab vokaali pikkus *i*-mitmuse seesütleva formatiivvariantides *-iz* ja *-īz*: lühikese vokaaliga variant *-iz*, mis liitub sõna lühikesele tüvevokaalile, ei esine kunagi pikana. Tabeleis pika vokaaliga esitatud variant *-īz* on sisuliselt üldistus, kuna vokaal selles võib esineda reaalses keelekasutuses nii pika, poolpika kui ka lühikesena.

V tähistab tableis tüvevokaali ekvivalenti. Mitmuse osastava formatiivide *-jA*, *-lOjA* ja *-īlŌjA* asemel on samades muuttüüpides võimalikud formatiivide lühenenud kujud vastavalt *-i*, *-lOi* ja *-īlŌi*, mida kohtab enam Soikkola poolsaare lõunapoolsetes külades, näiteks Saarovel, Säätinäl (vt ka Kuznetsova 2016: 10).

Lähteklassifikatsioonis on kokku 39 lähtetüüpi. Lähtetüüpi 1 on arvatud erineva defektiivsusastmega pronoomenid (nii ühe- kui kahtüvelised), mille muutelõppude komplekte antud lähteklassifikatsioonis ei täpsustata. Lähtetüüpidesse 2–14 kuuluvad ühetüvelised, lähtetüüpidesse 15–39 kahtüvelised noomenid. On noomeneid, millel formatiivide osas võib esineda varieerumist ühe vormi piires. Sellised on näiteks kahe- ja enamasilbilise konsonanttüvega **h*- ja *s*-tüvelised noomenid, kus partitiivi formatiivi liitmisel esineb muuttüüpide segunemist, nt prtSg *pereh/t* ~ *pereh/tä* ~ *pere/ttä* 'peret' ja PrtSg *vanhūs/t* ~ *vanhu/tta* 'vanust'. On ka juhtumeid, kus on toimunud morfoloogilise tüübi täielik muutus (vt ka ptk 4.5.4), mille tulemusena noomenil on kaks erinevat muutmiskiisi erinevate muutelõpu kompleksidega. Vrd nt noomeni *ränne* 'lörts' muutmiskiise:

NomSg *ränne* : GenSg *räntī/n* : PrtSg *ränne/ttä* : GenPl *räntī/löin* (lähtetüüp 39)

NomSg *ränne* : GenSg *räntehe/n* : PrtSg *rännēh/t* : GenPl *rändeh/in* (lähtetüüp 31)

Tabel 25a. Noomeni lähteklassifikatsioon morfoloogiliste formatiivide alusel

Nr	PrtSg						IIISg					NomPl		GenPl					PrtPl						IIIPl						InPl			Tüüpsõna	
	Va-	A-	Ø ~ V!	-d	-t	-ta	-hV	-he	+V+	Ø	-sse	-d	-t	-ijjen	-in	-in	-in	-ioin	-iioin	-iDA	-iA	-tA	-jA (~i)	-ioi ~ Aioi	-iioi ~ Aioi	-ihe	-i	-i	-isse	-ioi	-iioi	-zi	-zi		-zi
1																																			pron.-d
2	+						+					+													+									jää	
3	+							+				+																				+		voi	
4	+									+		+																					+	hīroi	
5	+									+								+						+								+		poššātskoi	
6	+										+				+																+			lāmmā 1	
7	+										+							+													+			lāmmā 2	
8	+										+						+						+											kiukā	
9									+			+					+					+	+									+		vanha	
10									+			+			+		+															+		korva	
11									+						+																	+		kāilā	
12									+									+														+		jārvi	
13									+									+						+								+		nāpuri	
14																		+														+		hīroi	
15 (+)				+					+							+														+				sūr	
16 (+)									+								+														+			moni	
17 (+)									+																							+		meri	
18																																		sammal	

Tabel 25a. Järg

Nr	PrtSg							IIIsg					NomPl		GenPl					PrtPl						IIIPl						InPl			Tüüpsõna																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
	va-	A-	Ø ~ v!-	d-	t-	ta-	ttA-	hV-	he-	+V+	Ø	-sse	d-	t-	ta-	ttA-	hV-	he-	-in	-in	-in	-iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin		~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin	~iOin

Tabel 25b. Noomeni lähteklassifikatsioon morfoloogiliste formatiivide alusel

Nr	Tüüpsõna	PrtSg	IIIsg	NomPl	GenPl	PrtPl	IIIPl	InPl
1	pronoomenid							
2	jā	-dA	-hV	-D	-ījjen	-idA	-ihe	-iz
3	voi	-dA	-he	-D	-lOin	-lOjA	-lOi	-lOiz
4	hīdroi	-dA	Ø	-D	-lOin	-lOjA	-lOi	-lOiz
5	poššātskoi	-dA	Ø	-D	-ļlOin	-ļlŌjA	-ļlOi	-lOiz
6	lāmmā 1	-dA	-sse	-D	-īn	-i.A	-isse	-īz
7	lāmmā 2	-dA	-sse	-D	-lOin	-lOjA	-lOi	-lOiz
8	kiukā	-dA	-sse	-D	-in	-jA	-i	-iz
9	vanha	-A	V+	-D	-in	-jA	-i	-iz
10	korva	-A	V+	-D	-īn	-i.A	-ī	-īz
11	kūlā	-A	V+	-D	-īn	-ī.A	-ī	-īz
12	jārvi	-A	V+	-D	-lOin	-lOjA	-lOi	-lOiz
13	nāpuri	-A	V+	-D	-ļlOin	-ļlŌjA	-ļlOi	-lOiz
14	hīroi	-jA	Ø	-D	-lOin	-lOjA	-lOi	-lOiz
15	sūr	-D (-dA)	V+	-D	-īn	-i.A	-ī	-īz
16	moni	-D (-dA)	V+	-D	-īn	-ī.A	-ī	-īz
17	meri	-D (-dA)	V+	-D	-lOin	-lOjA	-lOi	-lOiz
18	sammal	-D	V+	-D	-īn	-i.A	-ī	-īz
19	pohjapoin	-D	V+	-D	-īn	-ī.A	-ī	-īz
20	kannel	-D	V+	-D	-ļlOin	-ļlŌjA	-ļlOi	-lOiz
21	kāmmen	-D	-sse	-D	-īn	-i.A	-isse	-īz
22	halti.az	-t	?-sse	-D	-in	-jA	?-isse	-iz
23	jāniz	-t	V+	-D	-īn	-i.A	-ī	-īz
24	heppoin	-t	V+	-t	-īn	-i.A	-ī	-īz
25	inmihīn	-t	V+	-t	-īn	-ī.A	-ī	-īz
26	kaks	-t (-tA)	V+	-D	-īn	-i.A	-ī	-īz
27	kūzi	-t (-tA)	V+	-D	-lOin	-lOjA	-lOi	-lOiz
28	ūheksāz	-t	V+	-D	-īn	-i.A	-ī	-īz
29	perkele	-t	Ø	-D	-īn	-ī.A	?-isse	-īz
30	viride	-t (-tA)	?-sse	-D	-in	-idA	?-isse	-iz
31	pere	-t	-sse	-D	-īn	-i.A	-isse	-īz
32	vīgade	-t	-sse	-D	-īn	-ī.A	-isse	-īz
33	kāzi	-tA	V+	-D	-īn	-ī.A	-ī	-īz
34	suzi	-tA	V+	-D	-lOin	-lOjA	-lOi	-lOiz
35	kolmāz 2	-ttA	Ø	-D	-īn	-i.A	-ī	-īz
36	lūhūd	-ttA	-sse	-D	-īn	-i.A	-ī	-īz
37	kevād	-ttA	-sse	-D	-īn	-i.A	-isse	-īz
38	paļļānd	-ttA	-sse	-D	-īn	-ī.A	-isse	-īz
39	vāde	-ttA	-sse	-D	-lOin	-lOjA	-lOi	-lOiz

4.5.3. Koondklassifikatsioon

Koondklassifikatsioonis esitatakse Soikkola murde noomenite põhijaotus, lähtudes nende morfoloogilisest käitumisest (vt tabelid 26 ja 27). Koondklassifikatsiooni aluseks on lähteklassifikatsioonid järgmises järjestuses: formatiivi-variantide lähteklassifikatsioon (FV); ainsuse lõpuvaheldus (LSg); astmevaheldusmall (AV); pikenemisvaheldus (PV); mitmuse lõpuvaheldus (LPl); tüvevariantide vaheldus (TV). Kuna kõigi sõnade puhul neist lähteklassifikatsioonidest sõna muutmise erinevuse selgitamiseks ei piisa, on mõnel juhul lisatud fonotaktilise vaheldusreegli number (F) ja/või suplettiivse mitmusetüve moodustusreegli number (Sp). Kriips [-] märgib koondklassifikatsioonis muute puudumist defektiivses paradigmas. Ø märgib vahelduse puudumist vastavas muutes.

Kui esmapilgul tundubki, et lähteklassifikatsioone on ehk palju, siis neil kõigil on ikkagi oma kindel roll. Nii näiteks oli kaalumisel tüvevariantide lähteklassifikatsioonist loobumine, sest noomenite jaotus ühe- ja kaheülevisteks selgub juba ka formatiivivariantide komplektide alusel. Siiski on noomeneid, mille muutmiserinevus selgub just tüvevariantide vahelduse lähteklassifikatsioonist ning muude kriteeriumite järgi sarnastel noomenitel erineb just ja ainult tüvevariantide paiknemine ja nende arv paradigmas, vrd nt KT-38 *nõtta* ja KT-39 *paremb*. Osa noomeneist erineb üksteisest vaid pikenemisvahelduse lähtetüübi alajaotuse poolest, vrd nt NomSg *vanñāri* : PrtSg *vanaria* 'latern : laternat' (KT-64, PV-6a) ja NomSg *nāpuri* : PrtSg *nāburia* 'naaber : naabrit' (KT-65, PV-6b) ning NomSg *reboi* : PrtSg *reppōja* 'rebane : rebast' (KT-71, PV-8a) ning NomSg *orboi* : PrtSg *orpoja* 'orb : orbu' (KT-72, PV-8b). Samamoodi on noomeneid, mille puhul on ainsaks muutmisel ilmnevaks erinevuseks fonotaktikast tulenev vaheldus või mitmusetüve suplettiivsus, vrd nt NomPl *emändä* : PrtPl *emändiä* 'emand : 'emandaid' (KT-38 *nõtta*) ja NomSg *korenda* : PrtPl *korenzia* 'kandepuu : kandepuid' (KT-41, F-1) ning NomPl *tuhatta* : PrtSg *tuhadā* : PrtPl *tuhanzia* 'tuhat : tuhandet : tuhandeid' (KT-42, Sp-2).

Muuttüüpide arvu ja klassifikatsiooni koosseisu oleks kahtlemata võimalik muuta kas optimeerides, st muuttüüpe ühendades, näiteks võiks seda teha tüüpide KT-73 *sūr* 'suur' ja KT-79 *si.ar* 'õde' puhul, mille põhiline erinevus on selles, et tüübis *si.ar* on ainsuse partitiivi lõpukaoline formatiiv morfologiseerunud, samas kui tüübis *sūr* võib esineda nii lõpukaoline kui ka lõpu säilitanud variant (PrtSg *sūrd* ~ *sūrda*). Muuttüüpide arvu oleks võimalik paisutada, arvestades näiteks astmevahelduse liiki või rõhuta silbi järgse konsonandi pikenemist, tekitades eraldi tüübina nt *avando* 'jääauk', mis koondklassifikatsioonis on arvatud tüüpi KT-27 *kulvehto* 'lumehang' (vrd GenPl *kulvehtoin* ja *avandoin* ~ *avantoin*). Samuti oleks võimalik viia eraldi tüüpidesse noomenid *vezi* 'vesi' ja *kāzi* 'käsi' (KT-153), mille InSg analoogiarühmade erinevus on selles, et kui nõrgaastmelises vormis jääb sisekonsonandi kao puhul ühte silpi pikk vokaal (nt InSg *vēz*), siis see ei saa enam rohkem pikeneda. Kui aga nõrgaastmelistesse vormidesse jäävad erinevad vokaalid ning markeeritud on silbi piir, siis saab 2. silbi vokaal pikeneda (nt InSg *kä.ēz* 'käes', ElSg *kä.ēst* 'käest').

Samal põhimõttel saaks eraldi tüüpidesse viia noomenid *kaba* 'kuivatatud kala' ja *sada* 'sada' (KT-30) (vrd ElSg *kavāst* 'kuivatatud kalast' ja *sāst* 'sajast').

Koondklassifikatsioonis ei eristata noomeneid pelgalt tüve silpide arvu aluseks võttes, kui sõna muutmine muus osas ei erine. Nii on arvatud ühte tüüpi näiteks astmevahelduseta kahe- ja kolmesilbilised noomenid *vanha* 'vana' ja *höbli.ä* 'nõrk, lõtv' (KT-21), *korva* 'kõrv' ja *käüttäjä* 'kasutaja' (KT-34) ja astmevahelduslikud kahe- ja kolmesilbilised noomenid *paikka* 'paik' ja *harakka* 'harakas' (KT-28), astmevahelduslikud kahetüvelised noomenid *mävāz* 'mägi; mätas' ja *humaligaz* 'humalane; purjus' (KT-145) jne. Samuti ei ole ühetüveliste noomenite rühmitamisel aluseks tüvevokaal, kui sellest ei tulene muid erinevusi sõnade muutmisel, nt kuuluvad astmevahelduseta koondtüüpi *karhu* (KT-49) kõik lõpu-, astme- ja pikenemisvahelduseta *i*-, *O*- ja *U*-tüvelised noomenid (aga ka noor ja võibolla juhuslik eesti laen NomSg *polle* : GenSg *pollen* : PrtSg *pollea* 'põll : põlle : põlle'), mille mitmus moodustatakse *loi*-tunnusega.

Koondklassifikatsioonis on kokku 179 muuttüüpi. Muuttüüpide tuvastamise aluseks on reaalselt esinev sõnavara, seega ei saa koondklassifikatsioonis kajastuda kõik lähteklassifikatsioonide lähtetüüpide kombineerumisvõimalused. Lähteklassifikatsioonid on püütud luua selliselt, et kaetud oleks kõige põhilisemad (teada olevad) muutmiserinevused, nii et uue või seni märkamata sõna leidmisel on võimalik selgitada selle muutmine ja potentsiaalne koht koondklassifikatsioonis. Nii on näiteks ühetüvelistest noomenitest, mille puhul kombineeruvad AV-2 ja PV-5a olemas näited ainult *a*-tüvelistest noomenitest (*senihka* 'peigmees', *manahka* 'munk' (KT-29)), samas kui *hto*-lõpulistest noomenitest on ainult pikenemisvahelduseta näide (*kulvehto* (KT-27)), seega – potentsiaalsetele seni tuvastamata muuttüüpidele on ruumi jätkuvalt.

Tabel 26. Noomeni koondklassifikatsioon

KT	FV	LSg	AV	PV	LPI	TV	F	Sp	Tüüpsõna
Pronoomenid									
1	1	1	1	1	-	1			<i>tõ</i> 'too'
2	1	-	1	1	1a	2			<i>nõ</i> 'nood'
3	1	-	1	1	1b	2			<i>mõ</i> 'meie'
4	1	1	1	1	-	3			<i>tämä ~ tã</i> 'tema, see'
5	1	1	1	3	-	4			<i>miä</i> 'mina'
6	1	1	1	1	-	5			<i>se</i> 'see'
7	1	1	1	7a	-	6			<i>hã</i> 'tema'
8	1	1	1 ~ 2	2	Ø	7			<i>miã</i> 'mis'
9	1	1	1 ~ 2	2	Ø	8			<i>ken</i> 'kes'
Ühetüvelised noomenid									
10	2	1	1	1	1	11			<i>jã</i> 'jää'
11	2	1	1	1	1a	11			<i>tõ</i> 'töö'
12	3	1	1	1	5	9			<i>voi</i> 'või'
13	4	1	1	1	8	11			<i>holostoi</i> 'vanapoiss'
14	4	1	1	1	9	11			<i>hĩdroi</i> 'kaval'
15	5	1	1	1	8	11			<i>poššãtskoi</i> 'pätt'
16	6	1	1	1	4	19			<i>lãmmã 1</i> 'soe'
17	7	1	1	1	5	10			<i>harmã</i> 'hall'
18	7	1	1	1	7	19			<i>lãmmã 2</i> 'soe'
19	8	1	1	1	3	18			<i>kiukã</i> 'ahi'
20	9	1	1	1	2	9			<i>kalli.o 1</i> 'kalju'
21	9	1	1	1	3	11			<i>vanha</i> 'vana'
22	9	1	1	6a	3	21			<i>maĩtãla</i> 'madal'
23	9	1	1	6b	2	14			<i>peukolo</i> 'põial'
24	9	1	1	6b	3	21			<i>karpola</i> 'jõhvikas'
25	9	1	1	9a	3	42			<i>kala</i> 'kala'
26	9	1	1	9b	3	30			<i>laŋga</i> 'lõng'
27	9	1	2	1	2	16			<i>kulvehto</i> 'lumehang'
28	9	1	2	1	3	33			<i>paikka</i> 'paik, koht'
29	9	1	2	5a	3	40			<i>senihka</i> 'peigmees'
30	9	1	2	9a	3	45			<i>sada</i> 'sada'
31	9	1	2	9b	2	29			<i>peldo 2</i> 'põld'
32	9	1	2	9b	3	38			<i>jalga</i> 'jalg'
33	9	10	1	1	3	25			<i>kaheksan</i> 'kaheksa'
34	10	1	1	1	4	11			<i>korva</i> 'kõrv'

Tabel 26. Järg

KT	FV	LSg	AV	PV	LPI	TV	F	Sp	Tüüpsõna
35	10	1	1	6a	4	21			<i>ikkāvä</i> 'kurb; igav'
36	10	1	1	6a	4	32		1	<i>mokkōma I</i> 'selline'
37	10	1	1	9b	4	30			<i>keṇḡā</i> 'king'
38	10	1	2	1	4	33			<i>nōtta</i> 'noot'
39	10	1	2	1	4	38			<i>paremb</i> 'parem'
40	10	1	2	9b	4	38			<i>poiga</i> 'poiss, poeg'
41	10	1	3	1	4	22	1		<i>korenda</i> 'kandepuu'
42	10	1	3	1	4	22		2	<i>tuhatta I</i> 'tuhat'
43	10	5	2	1	4	44			<i>kaig</i> 'kõik'
44	10	10	1	1	4	25			<i>kūmmenān I</i> 'kümme'
45	10	12	1	1	4	25			<i>seitsen I</i> 'seitse'
46	10	12	1	5a	4	41		1	<i>*molen ~ Ø</i> 'mõlem(ad)'
47	11	1	1	9a	4	36			<i>külā</i> 'küla'
48	11	1	2	9a	4	43			<i>soda</i> 'sõda'
49	12	1	1	1	5	9			<i>karhu</i> 'karu'
50	12	1	1	8a	5	20			<i>ilo</i> 'rõõm'
51	12	1	1	8b	5	13			<i>haṇgo</i> 'hang, -u'
52	12	1	3	1	5	15			<i>pertti</i> 'tuba'
53	12	1	3	8a	5	34			<i>kodi</i> 'kodu, maja'
54	12	1	3	8b	5	28			<i>peldo I</i> 'põld'
55	12	2	3	1	5	26			<i>nukke</i> 'nukk'
56	12	5	1	1	5	27			<i>kold ~ kolmed</i> 'kolm'
57	12	6	1	1	5	17			<i>järvi</i> 'järv'
58	12	6	1	8a	5	39			<i>kivi</i> 'kivi'
59	12	6	1	8b	5	35			<i>oṇgi</i> 'õng'
60	12	6	3	1	5	24			<i>tähti</i> 'täht'
61	12	6	3	8a	5	39			<i>jogi</i> 'jõgi'
62	12	6	3	8b	5	35			<i>külgi</i> 'külg'
63	13	1	1	1	5	9			<i>kalli.o 2</i> 'kalju'
64	13	1	1	6a	5	14			<i>vañnāri</i> 'latern'
65	13	1	1	6b	5	14			<i>nāpuri</i> 'naaber, naabrus'
66	13	1	3	1	5	15			<i>karjusti</i> 'karjus'
67	14	7	1	1	8	12			<i>hīroi</i> 'hiir'
68	14	7	1	8a	8	31			<i>hāmōi</i> 'ämblikuvõrk'
69	14	7	1	8b	8	31			<i>Klaudoi</i> (propr.)
70	14	7	3	1	8	23			<i>tüttōi</i> 'tüdruk'
71	14	7	3	8a	8	37			<i>reboi</i> 'rebane'

Tabel 26. Järg

KT	FV	LSg	AV	PV	LPI	TV	F	Sp	Tüüpsõna
72	14	7	3	8b	8	37			<i>orboi</i> 'orb, vaenelaps'
Kahetüvelised noomenid									
73	15	1	1	1	4	46			<i>sūr</i> 'suur'
74	16	4	1	10a	4	73			<i>moni</i> 'mõni'
75	17	4	1	1	6	50			<i>mēli</i> 'tuju, meel'
76	17	4	1	1	6	50	5		<i>lēmi</i> 'leem'
77	17	4	1	7a	6	63			<i>meri</i> 'meri'
78	17	4	1	7a	6	63	5		<i>lumi</i> 'lumi'
79	18	1	1	1	4	46			<i>si.ar</i> 'õde'
80	18	1	1	5a	4	51			<i>pizar</i> 'pisar'
81	18	1	1	5b	4	51			<i>peŋger</i> 'järsk kallas'
82	18	1	5	1	4	49			<i>tü.är</i> 'tütar'
83	18	1	5	5a	4	55			<i>u.ar</i> 'udar'
84	18	1	5	5b	4	55			<i>kinner</i> 'põlveõnnal'
85	18	11	1	1	4	53		2	<i>kümmenän</i> 2 'kümme'
86	18	13	1	1	4	49			<i>seitsen</i> 2 'seitse'
87	18	13	5	1	4	48			<i>haban</i> 'hapendatud, hapu'
88	18	13	5	5a	4	55			<i>ūr̄ran</i> 'teerööbas'
89	18	14	1	1	4	49			<i>mūran</i> 'murakas'
90	18	14	1	17	4	70			<i>avvain</i> 'võti'
91	18	14	5	1	4	49			<i>hārgin</i> 'pudrumänd'
92	18	14	5	5b	4	55			<i>kannoin</i> 'käepide'
93	18	26	5	1	4	49			<i>sūdōin</i> 'süütu'
94	19	14	1	10a	4	66			<i>jalustin</i> 'jalus'
95	19	14	1	11	4	73			<i>allaizin</i> 'alasi'
96	19	14	5	10a	4	66			<i>līgudin</i> 'vispel; hälli osa'
97	19	26	1	10a	4	66			<i>alastoin</i> 'alasti'
98	19	26	5	10a	4	66			<i>pohjadoin</i> 'põhjatu'
99	20	1	1	1	6	49			<i>hummar</i> 'uhmer'
100	20	1	5	5b	6	55			<i>kannel</i> 'kannel'
101	21	1	1	1	4	46			<i>kāmmen</i> 'kämmal'
102	21	1	1	5a	4	51			<i>jāzen</i> 'liiges'
103	21	1	5	5a	4	55			<i>i.en</i> 'ige'
104	22	16	1	1	3	53	3		<i>angeri.az</i> 'angerias'
105	22	16	1	6b	3	52	3		<i>halti.az</i> 'haldjas'
106	23	21	1	1	4	53	3		<i>jāniz</i> 'jānes'

Tabel 26. Järg

KT	FV	LSg	AV	PV	LPI	TV	F	Sp	Tüüpsõna
107	23	21	1	4a	4	53	3		<i>ikkāvüz</i> 'nukrus'
108	23	21	1	4b	4	53	3		<i>ompeloz</i> 'õmbklus'
109	23	24	1	10a	4	73			<i>kolmāz I</i> 'kolmas'
110	24	15	1	1	4	57	3		<i>ihmīn</i> 'inimene'
111	24	15	1	5a	4	72	3		<i>aļlain</i> 'kinnas'
112	24	15	1	5b	4	72	3		<i>laņkain</i> 'villane'
113	24	15	1	10b	4	64	3		<i>hōrhōlain</i> 'herilane'
114	24	15	4	1	4	65	3		<i>pakkain</i> 'pakane'
115	24	15	4	6a	4	72	3		<i>heṗpoin</i> 'hobune'
116	24	15	4	6b	4	72	3		<i>kārpāin</i> 'kärbes'
117	24	15	4	10b	4	71	3		<i>hēnokkain</i> 'õhuke'
118	25	15	1	10a	4	74	3		<i>inmihīn</i> 'inimene'
119	26	1	1	1	4	50	2		<i>laps</i> 'laps'
120	26	1	3	1	4	54	1/2/4		<i>kaks</i> 'kaks'
121	26	1	3	10b	4	69	1		<i>varz</i> 'vars'
122	26	15	1	10b	4	60	3		<i>toin</i> 'teine'
123	26	20	1	1	4	53	3		<i>mēz</i> 'mees'
124	26	21	1	1	4	53	2/3		<i>hiuz ~ hiuksi</i> 'juus'
125	27	4	1	1	6	54			<i>jouhi</i> 'jõhv'
126	27	4	1	7a	6	62			<i>lohi</i> 'lõhe'
127	27	4	1	7a	6	62	3		<i>kuzi</i> 'kusi'
128	27	4	1	7b	6	54	3		<i>kūzi</i> 'kuusk'
129	27	4	3	1	6	54			<i>lahti</i> 'laht'
130	28	24	1	18	4	76			<i>ūheksāz I</i> 'üheksas'
131	29	9	1	13a	4	68			<i>kekkēle</i> 'tuletukk'
132	29	9	1	13b	4	68			<i>perkele</i> 'põrgu'
133	30	9	1	?1	2	50			<i>kappale</i> 'tükk'
134	30	9	1	?4b	2	59			<i>jālkine</i> 'jalanõu'
135	30	9	5	?1	2	59			<i>viride</i> 'tulehakatis'
136	31	9	1	1	4	53			<i>loune</i> 'lõuna'
137	31	9	1	5a	4	56			<i>pere</i> 'pere'
138	31	9	5	1	4	53			<i>pisse</i> 'piste, torge'
139	31	9	5	5a	4	63			<i>kuve</i> 'külg'
140	31	9	5	5b	4	63			<i>hüle</i> 'hüljes'
141	31	18	1	1	4	53	3		<i>nodruz</i> 'nõtkus'
142	31	19	1	1	4	53	3		<i>vēraz</i> 'võõras'
143	31	19	1	5a	4	63	3		<i>paraz</i> 'parim; paras'

Tabel 26. Järg

KT	FV	LSg	AV	PV	LPI	TV	F	Sp	Tüüpsõna
144	31	19	1	5b	4	63	3		<i>kaṇgaz</i> 'kangas'
145	31	19	5	1	4	53	3		<i>māvdāz</i> 'mägi; mätas'
146	31	19	5	5a	4	63	3		<i>o.az</i> 'oga, okas'
147	31	19	5	5b	4	63	3		<i>hammaz</i> 'hammas'
148	31	20	1	1	4	53	3		<i>kervez</i> 'kirves'
149	31	20	5	5a	4	63	3		<i>ruiz</i> 'rukis'
150	32	9	5	12	4	67			<i>vīgabe</i> 'vikat'
151	32	19	5	12	4	67	3		<i>monigaz</i> 'mõni, keegi'
152	32	19	1	12	4	67	3		<i>pellovaz</i> 'lina'
153	33	1	3	10a	4	73	1		<i>vezi</i> 'vesi'
154	33	1	3	10b	4	75	1		<i>vōz</i> 'aasta'
155	34	4	3	7a	6	62	1		<i>suzi</i> 'hunt'
156	35	23	1	18	4	76			<i>ūheksāz</i> 2 'üheksas'
157	35	23	3	1	4	61	1		<i>kolmāz</i> 2 'kolmas'
158	36	17	1	1	4	53		3	<i>koiruz</i> 'koerus'
159	36	17	1	1	4	53		4	<i>koṽvūz</i> 'kõvadus'
160	36	17	1	4b	4	53		4	<i>oikehuz</i> 'õigus'
161	36	17	1	14	4	53		3	<i>tervehūz</i> 'tervis'
162	36	17	1	15a	4	53		3	<i>kāppēhūz</i> 'kaunidus'
163	36	17	1	15b	4	53		3	<i>korkehuz</i> 'kõrgus'
164	36	17	5	1	4	53		3	<i>laizuz</i> 'laiskus'
165	36	25	1	1	4	53		5	<i>pāivūd</i> 'päike'
166	36	25	1	5a	4	63		5	<i>lühūd</i> 'lühike'
167	36	25	5	1	4	53			<i>kādūd</i> 'kätki'
168	36	25	5	1	4	53		5	<i>kūdūd</i> 'kütke'
169	37	27	1	1	4	53			<i>kōllud</i> 'surnud'
170	37	25	1	5a	4	56			<i>kevad</i> 'kevad'
171	38	8	5	12	4	58			<i>sūdūde</i> 'tulehakatis'
172	38	22	1	11	4	73			<i>moñnēz</i> 'mitmes'
173	38	28	1	13a	4	67			<i>paļlān</i> 'põlenud'
174	39	3	1	1	5	47			<i>pārme</i> 'palistus, ääris'
175	39	3	1	16a	5	47			<i>päre</i> 'laast'
176	39	3	1	16b	5	47			<i>perz</i> 'perse'
177	39	3	5	1	5	47			<i>vāde</i> 'riie'
178	39	3	5	16a	5	47			<i>si.e</i> 'side'
179	39	3	5	16b	5	47			<i>rānne</i> 'lõrts'

Tabel 27. Noomeni muuttütübid

Nr	Nom Sg	Gen Sg	Nom Pl	All Sg	Prt Sg	III Sg	Ess Sg	Gen Pl	Prt Pl	III Pl	In Pl
Pronoomenid											
1	tõ	tõn	-	tõlle	tõda	tõho	tõn				
2			nõ					noijen	noida	noihe	noiz
3	-	-	mõ	-	-	-	-	meijen	meida	meihe	meiz
4	tämä ~ tä	tämän	-	tälle	täda	tähä	tänä				
5	miä	miun	-	mulle	miñnũ.a	miuhe	miun ~ miñnũn	-	-	-	-
6	se	sen ~ senen	-	sille	sida	sīhe	sina	-	-	-	-
7	hā	hānen	-	hānelle	hānu(ä)	hāññē	hāññēn	-	-	-	-
8	mičā	min ~ minen	mid	mille	midā ~ miñtā	mihe	minā	min ~ minen	midā ~ miñtā	mihe	miz
9	ken	kenen	ked	kelle	kedā ~ keñtā	kehe	?kenā	kenen	kedā ~ keñtā	kehe	kez
Ühetüvelised noomenid											
10	jā	jān	jāb	jälle	jāda	jāhā	jān	jāijen	jāida	jāihe	jāiz
11	tõ	tõn	tõp	tõlle	tõda	tõhö	tõn	tõijen	tõida	tõihe	tõiz
12	voi	voin	voib	voille	voida	voihe	voin	voiloin	voiloja	voiloi	voiloiz
13	holostoi	holostoin	holostoid	holostoille	holostoida	holostoi	holostoin	holostoloin	holostoloja	holostoloi	holostoloiz
14	hīdroi	hīdroin	hīdroib	hīdroille	hīdroibda	hīdroi	hīdroin	hīdrōloin	hīdrōloja	hīdrōloi	hīdrōloiz
15	poššātskoi	poššātskoin	poššātskoid	poššātskoille	poššātskoibda	poššātskoi	poššātskoin	poššātskoloin	poššātskolōja	poššātskoloi	poššātskoloiz
16	lāmmā	lāmmān	lāmmāb	lāmmālle	lāmmāvā	lāmmāsse	lāmmān	lāmmān	lāmmiä	lāmmisse	lāmmiz
17	harmā	harmān	harmāb	harmālle	harmāda	harmāsse ~ harmāsse	harmān	harmāloin	harmāloja	harmāloi	harmāloiz
18	lāmmā	lāmmān	lāmmāb	lāmmālle	lāmmāvā	lāmmāsse	lāmmān	lāmmāloin	lāmmālojā	lāmmāloi	lāmmāloiz
19	kiukā	kiukān	kiukāb	kiukālle	kiukāda	kiukāsse	kiukān	kiukoin	kiukoja	kiukoi	kiukoiz
20	kalli.o	kalli.on	kalli.oo	kalli.olle	kalli.oo	kalli.õ	kalli.on	kalli.oin	kalli.oja	kalli.oi	kalli.oiz
21	vanha	vanhan	vanhab	vanhalle	vanhā	vanhā	vanhān	vanhoin	vanhoja	vanhoi	vanhoiz

Tabel 27. Järg

Nr	Nom Sg	Gen Sg	Nom Pl	All Sg	Prt Sg	Ill Sg	Ess Sg	Gen Pl	Prt Pl	Ill Pl	In Pl
22	mättäla	mättälan	mättälao	mavalalle	mavalä	mavalä	mavalan	mavaloin	mavaloja	mavaloi	mavaloi
23	peukolo	peukolo	peukolo	peucololle	peucoloa	peucolō	peucolon	peucoloin	peucoloja	peucoloi	peucoloiz
24	karpola	karpolan	karpolao	karsolalle	karsolä	karsolä	karsolan	karsoloin	karsoloja	karsoloi	karsoloiz
25	kala	kalan	kalao	kalalle	kalä	kalä	kalän	kalloin	kalloja	kalloi	kaloiz
26	lanğa	lanğan	lanğao	lanğalle	lanğä	lanğä	lanğan	lanğoin	lanğoja	lanğoi	lanğoi
27	kulvehto	kulvehon	kulvehod	kulveholle	kulvehtoa	kulvehiō	kulvehton	kulvehoin	kulvehtoja	kulvehtoi	kulvehoiz
28	paikka	paican	paicao	paicalle	paikkä	paikkä	paikan	paikoin	paikkoja	paikkoi	paigoiz
29	senihka	seniñhan	seniñhao	senihalle	senihkä	senihkä	senihkan	senihkoin	senihkoja	senihkoi	senihoiz
30	saba	sān	sāo	sälle	sättä	sättä	sättän	sättoin	sättöja	sättoi	sa.oiz
31	pelbo	pellon	pellod	pellolle	peltoa	pelto	pelton	peltoin	peltoja	peltoi	pelloiz
32	jalgä	jalan	jalaod	jalalle	jalkä	jalkä	jalkan	jalkoin	jalkoja	jalkoi	jaloiz
33	kaheksan	kaheksan	kaheksao	kaheksalle	kaheksä	kaheksä	kaheksan	kaheksoin	kaheksoja	kaheksoi	kaheksoi
34	korva	korvan	korvao	korvalle	korvā	korvā	korvan	korvīn	korvia	korvī	korvī
35	ikkävä	ikkävän	ikkävao	ikkävälle	igävä	igävä	igävän	igävīn	igäviä	igävī	igävī
36	mokkōma	mokkōman	mokkōmāo	mocomalle	mogomā	mogomā	mogoman	mogompīn	mogompia	mogompī	mogomī
37	kepcä	kepcän	kepcāo	kepcälle	kepkä	kepkä	kepcän	kepcīn	kepcä	kepcī	kepcī
38	nōtta	nōdan	nōdao	nōdalle	nōttä	nōttä	nōttan	nōttīn	nōttia	nōttī	nōttī
39	paremb	paremman	paremmāo	paremmalle	parembä	parembä	paremman	paremīn	parembia	parembī	paremī
40	poiga	pojan	pojao	pojalle	poikā	poikā	poikan	poikīn	poikia	poikī	pojī
41	korenda	korennan	korenmao	korennalle	korendä	korendä	korendan	korenzīn	korenzia	korenzī	korenzī
42	tuhatta	tuhadan	tuhadao	tuhavalle	tuhadä	tuhadä	tuhadan	tuhanzīn	tuhanzia	tuhanzī	tuhanzī
43	kaig ~ kaikki	kaigen	Ø	kaicelle	kaikkē	kaikkia	kaikken	kaikkīn	kaikkia	kaikkī	kaigī
44	kūmmenän	kūmmenän	kūmmenāo	kūmmenälle	kūmmenä	kūmmenä	kūmmenän	kūmmenīn	kūmmenä	kūmmenī	kūmmenī
45	seitsen	seitsemän	seitsemāo	seitsemälle	seitsemä	seitsemä	seitsemän	seitsemīn	seitsemä	seitsemī	seitsemī
46	*molen ~ Ø	möllöman	möllömao	mollomalle	mollomä	mollomä	molloman	mollompīn	mollompia	mollompī	mollomī

Tabel 27. Järg

Nr	Nom Sg	Gen Sg	Nom Pl	All Sg	Prt Sg	III Sg	Ess Sg	Gen Pl	Prt Pl	III Pl	In Pl
47	külä	külän	küläd	külälle	külälä	külälä	külän	külän	külälä	külil	küliz
48	soba	so.an	so.ad	so.alle	softä	softä	softän	softän	softä.a	softi	so.iz
49	karhu	karhun	karhud	karhulle	karhua	karhü	karhun	karhuloin	karhuloja	karhuloi	karhuloiz
50	ilo	ilon	ilod	ilolle	ilto.a	ilto	ilto	iloloin	iloloja	iloloi	iloloiz
51	hango	hanson	hangod	hangolle	hangkoa	hangkō	hangkon	hangcoloin	hangcoloja	hangcoloi	hangcoloiz
52	perti	perdin	pervid	perville	pertiä	perfi	pertiin	pertiloin	pertilöjä	pertiloi	pertiloiz
53	kodi	koin	koid	koille	kofti.a	kofti	koftin	kodiloin	kodiloja	kodiloi	kodiloiz
54	pelbo	pellon	pellod	pellolle	peltoa	pelto	pelton	pelboloin	pelboloja	pelboloi	pelboloiz
55	nukke	nucen	nuced	nucelle	nukkia	nukkē	nukken	nukkeloin	nukkeloja	nukkeloi	nukkeloiz
56	kolb ~ kolmed	kolmen	kolmed	kolmelle	kolmia	kolmē	kolmen	kolmiloin	kolmiloja	kolmiloi	kolmiloiz
57	järvi	järven	järved	järvelle	järvä	järvē	järven	järviloin	järvilöjä	järviloi	järviloiz
58	kivi	kiven	kived	kivelle	kiivä	kiivē	kiivē	kiiviloin	kiivilöjä	kiiviloi	kiiviloiz
59	ongi	ongen	onged	ongelle	onkia	onkē	onken	ongiloin	ongiloja	ongiloi	ongiloiz
60	tähti	tähen	tähed	tähelle	tähtiä	tähiē	tähten	tähtiloin	tähtilöjä	tähtiloi	tähtiloiz
61	joci	jo.en	jo.ed	jo.elle	jokka	jokkē	jokken	jociloin	jociloja	jociloi	jociloiz
62	kilgi	külen	küled	küelle	külkiä	külkē	külken	külciloin	külcilöjä	külciloi	külciloiz
63	kalli.o	kalli.on	kalli.od	kalli.olle	kalli.oa	kalli.ō	kalli.on	kalli.ollin	kalli.ollöja	kalli.olloi	kalli.olloiz
64	vannäri	vanhärin	vanhäriv	vanarille	vanaria	vanarī	vanarin	vanariloin	vanarilöja	vanariloi	vanariloiz
65	näpuri	näpurin	näpurid	näpurille	näburia	näburī	näburin	näburiloin	näburilöja	näburiloi	näburiloiz
66	karjusti	karjussin	karjussid	karjussille	karjustia	karjustī	karjustin	karjustiloin	karjustilöja	karjustiloi	karjustiloiz
67	hüroi	hüroin	hüroid	hüroille	hüroja	hüroi	hüroin	hüroloin	hüroloja	hüroloi	hüroloiz
68	hämöi	hämöin	hämöid	hämöille	hämöjä	hämmoi	hämöin	hämöiloin	hämölöja	hämölöi	hämöloiz
69	Klaudo	Klaudoin	Klaudoib	Klaudoille	Klautoja	Klautoi	Klautoin	Klaudoloin	Klaudoloja	Klaudoloi	Klaudoloiz
70	tiitöi	tiitöin	tiitöid	tiitöille	tiitöjä	tiitöi	tiitöin	tiitöiloin	tiitölöja	tiitölöi	tiitöloiz
71	revoi	revoin	revoid	revuille	reppöja	reppi	reppoin	revoloin	revoloja	revoloi	revoloiz
72	orvoi	orvoin	orvoid	orville	orpoja	orpoi	orpoin	orvoloin	orvolöja	orvoloi	orvoloiz

Tabel 27. Järg

Nr	Nom Sg	Gen Sg	Nom Pl	All Sg	Prt Sg	III Sg	Ess Sg	Gen Pl	Prt Pl	III Pl	In Pl
Kahetüvelised noomenid											
73	sür	süren	süred	sürelle	süro(a)	sürē	süren	sürin	süria	sürī	süriz
74	moni	monen	moned	monelle	mond(a)	moññē	monñen	moññin	moñña	moññī	moniz
75	mēli	mēlen	mēled	mēlelle	mēlo(ä)	mēlē	mēlen	mēlloin	mēllojä	mēlloī	mēlloiz
76	lēmi	lēmen	lēmed	lēmelle	lēno(ä)	lēnē	lēmen	lēniloin	lēnilöjä	lēnilöi	lēnilöiz
77	meri	meren	mered	merelle	mero(ä)	meřřē	meřřen	meriloin	merilöja	merilöi	merilöiz
78	lumi	lumen	lumed	lumelle	luno(a)	luññē	luñmēn	lumiloin	lumiloja	lumiloi	lumiloiz
79	si.ar	si.aren	si.ared	si.arelle	si.ard	si.arē	si.aren	si.arin	si.aria	si.arī	si.ariz
80	pizar	pišsären	pišsāred	pizarelle	pizaro	pizarē	pizaren	pizarin	pizaria	pizarī	pizariz
81	pejger	pejkeren	pejkered	pejgerelle	pejgēro	pejgerē	pejgeren	pejgerin	pejgeriä	pejgerī	pejgeriz
82	tü.är	tüttären	tüttāred	tüttärelle	tü.äro	tüttärē	tüttären	tüttärin	tüttäriä	tüttärī	tüttäriz
83	u.ar	uütären	uütāred	uüarelle	u.ard	uuarē	uwaren	uwarin	uwaria	uwarī	uwariz
84	kiner	kinteren	kintered	kinderelle	kinnēro	kindeřē	kinderen	kindeřin	kindeřiä	kindeřī	kindeřiz
85	kümmenän	kümmenän	kümmenäd	kümmenälle	kümmēno	kümmenā	kümmenän	kümmenzin	kümmenziä	kümmenzī	kümmenziz
86	seitsen	seitsemän	seitsemäd	seitsemälle	seitsēno	seitsemā	seitsemän	seitsemiz	seitsemiä	seitsemī	seitsemiz
87	hasan	happaman	happamad	happamalle	hasano	happamā	happaman	happamiz	happamia	happamī	happamiz
88	üřan	ürtaman	ürtamad	ürtamalle	ürtāno	ürtamā	ürtaman	ürtamiz	ürtamia	ürtamī	ürtamiz
89	müran	müramen	müramed	müramelle	müřāno	müramē	müramen	müramiz	müramia	müramī	müramiz
90	avvain	avvaimen	avvaimed	avvaimelle ~ avvaimelle	avaino	avaimē ~ avvaimē	avaimen ~ avvaimen	avvaimin	avvaimia	avaimī ~ avvaimī	avaimiz
91	här-gin	här-kinen	här-kkimed	här-kkimelle	här-gino	här-kkimē	här-kinen	här-kinin	här-kinmä	här-kinmī	här-kinmiz
92	kannoin	kantomen	kantomed	kantomelle	kannoino	kantomē	kantomen	kantomin	kandomia	kandomī	kandomiz
93	süoöin	süttöän	süttömäd	süttömälle	süoöino	süttömā	süttöän	süttömin	süttömiä	süttömi	süttömis
94	jalustin	jalustimen	jalustimed	jalustimelle	jalustino	jalustimē	jalustimēn	jalustimmin	jalustimmi.a	jalustimmi	jalustimiz
95	allaizin	alaizimen	alaizimed	alaizimelle	alaizino	alaizimē	alaizimēn	alaizimmin	alaizimmi.a	alaizimmi	alaizimiz

Tabel 27. Järg

Nr	Nom Sg	Gen Sg	Nom Pl	All Sg	Prt Sg	III Sg	Ess Sg	Gen Pl	Prt Pl	III Pl	In Pl
96	lɣuɪn	lɣuttimen	lɣuttimed	lɣuttimelle	lɣuɪnd	lɣuttimē	lɣuttimēn	lɣuttimīn	lɣuttimī.a	lɣuttimī	lɣuttimīz
97	alastoin	alastoman	alastomad	alastomalle	alastoind	alastoimā	alastoimān	alastoimīn	alastoimī.a	alastoimī	alastomīz
98	poljapoin	poljattoman	poljattomad	poljattomalle	poljapoind	poljattoimā	poljattoimān	poljattoimīn	poljattoimī.a	poljattoimī	poljattomīz
99	hummar	hummarēn	hummarēd	hummarelle	hummarēd	hummarē	hummarēn	hummarīloin	hummarīlōja	hummarīlloi	hummarloiz
100	kannel	kantelen	kanteled	kandelalle	kannēlb	kandelē	kandelen	kandelilloin	kandelilōja	kandelilloi	kandeliloiz
101	kāmmen	kāmmenen	kāmmened	kāmmenelle	kāmmēnd	kāmmenesse	kāmmenen	kāmmenīn	kāmmenīä	kāmmenisse	kāmmenīz
102	jāzen	jāssēnen	jāssēned	jāzenelle	jāzend	jāzenesse	jāzenen	jāzenīn	jāzenīä	jāzenisse	jāzenīz
103	i.en	ikkēnen	ikkēned	igenelle	i.ēnd	igenesse	igenen	igenīn	igenīä	igenisse	igenīz
104	aŋgeri.az	aŋgeri.an	aŋgeri.ad	aŋgeri.alle	aŋgeri.āst	aŋgeri.ā	aŋgeri.an	aŋgeri.oin	aŋgeri.oja	aŋgeri.oi	aŋgeri.oiz
105	halti.az	halti.an	halti.ad	halbi.alle	halbi.āst	halbi.ā	halbi.an	halbi.oin	halbi.oja	halbi.oi	halbi.oiz
106	jāniz	jāniksen	jāniksed	jānikselle	jānist	jānikē	jāniksen	jāniksīn	jāniksiä	jāniksī	jāniksīz
107	ikkāviliz	icāvüksen	icāvüksed	icāvükselle	icāvüäst	icāvüksē	icāvüksen	icāvüksīn	icāvüksiä	icāvüksī	icāvüksīz
108	ompeloz	ombeloksen	ombeloksed	ombelokselle	ombelöst	ombeloksē	ombeloksen	ombeloksīn	ombeloksia	ombeloksī	ombeloksīz
109	kolmāz	kolmannehen	kolmannehed	kolmannehelle	kolmannēht	kolmannēhhē	kolmannēhhēn	kolmannēhhīn	kolmannēhhī.a	kolmannēhhī	kolmannēhhīz
110	ihtmīn	ihtmīzen	ihtmīst	ihtmīzelle	ihtmīst	ihtmīzē	ihtmīzen	ihtmīzīn	ihtmīziä	ihtmīzī	ihtmīzīz
111	allain	allaizen	allaist	alaizelle	alaist	alaizē	alaizen	alaizīn	alaizia	alaizī	alaizīz
112	laykain	laykaizen	laykaist	laygaiz	laygaist	laygaizē	laygaizen	laygaizīn	laygaizia	laygaizī	laygaizīz
113	hōr-hōlāin	hōr-hōlāizen	hōr-hōlāist	hōr-hōlāizelle	hōr-hōlāist	hōr-hōlāisē	hōr-hōlāisen	hōr-hōlāisīn	hōr-hōlāisi.ä	hōr-hōlāisī	hōr-hōlāisīz
114	pakkain	pakkaizen	pakkaist	pakkaizelle	pagaist	pakkaizē	pakkaizen	pakkaizīn	pakkaizia	pakkaizī	pakkaizīz
115	heppoīn	heppoizen	heppoist	heboizelle	hevoist	heboizē	heboizen	heboizīn	heboizia	heboizī	heboizīz
116	kārpāin	kārpāizen	kārpāist	kārbāizelle	kārvāist	kārbāizē	kārbāizen	kārbāizīn	kārbāiziä	kārbāizī	kārbāizīz
117	hēnokkain	hēnokkaizen	hēnokkaist	hēnokkaizelle	hēnogaist	hēnokkaisē	hēnokkaisen	hēnokkaisīn	hēnokkaisi.a	hēnokkaisē	hēnokkaisīz
118	immihīn	immihīzen	immihīst	immihīzelle	immihīst	immihīšē	immihīšēn	immihīšīn	immihīši.ä	immihīšī	immihīšīz
119	laps	lapsen	lapsed	lapselle	last(a)	lapsē	lapsen	lapsīn	lapsia	lapsī	lapsīz

Tabel 27. Järg

Nr	Nom Sg	Gen Sg	Nom Pl	All Sg	Prt Sg	III Sg	Ess Sg	Gen Pl	Prt Pl	III Pl	In Pl
120	kaks	kahen	kahev	kahelle	kaht(a)	kahē	kahten	kaksin	kaksia	kaksī	kaksiz
121	varz	varren	varred	varrelle	vart(a)	varīē	varten	varsiz	varsia	varstī	varziz
122	toin	toizen	toized	toizelle	toist(a)	toisē	toisen	toisin	toisia	toistī	toiziz
123	mēz	mēhen	mēhed	mēhelle	mēst(ā)	mēhē	mēhen	mēhin	mēhiā	mēhī	mēhiz
124	hiuz ~ hiuksi	hiuksen	hiuksed	hiukselle	hiust(a)	hiuksē	hiuksen	hiuksin	hiuksia	hiuksī	hiuksiz
125	jouhi	jouhen	jouhed	jouhelle	jouht(a)	jouhē	jouhen	jouhiloin	jouhiloja	jouhiloi	jouhiloiz
126	lohi	lohen	lohed	lohelle	loht(a)	lohē	lohēn	lohiloim	lohiloja	lohiloi	lohiloiz
127	kuzi	kuzen	kuzed	kuzelle	kust(a)	kusē	kusēn	kuziloim	kuziloja	kuziloi	kuziloiz
128	kūzi	kūzen	kūzed	kūzelle	kūst(a)	kūsē	kūsen	kūziloim	kūziloja	kūzloi	kūziloiz
129	lahti	lahen	lahed	lahelle	laht(a)	lahē	lahten	lahtiloin	lahtiloja	lahtiloi	lahtiloiz
130	üheksāz	üheksännehen	üheksännehed	üheksännelle	üheksä(n)nēht	üheksänñē	üheksänñēn	üheksännehin	üheksänehiä	üheksänñī	üheksäniz
131	kekkēle	kecelehen	kecelehed	kecelehelle	kecelēht	kecelēh	kecelehēn	kecelehihin	kecelehhi.ä	kecelehisse	kecelehiz
132	per-kele	percelehen	percelehed	percelehelle	pergelēht	pergelēh	percelehēn	percelehihin	percelehhi.ä	percelehisse	percelehiz
133	kappale	kappalehen	kappalehed	kappalehelle	kappalēht	?kappalehesse	?kappalehēn	kappalein	kappaleidä	kappaleisse	kappaleiz
134	jälkine	jälginehen	jälginehed	jälginehelle	jälgineht	?jälginehesse	?jälginehēn	jälginein	jälgineidä	jälgineisse	jälgineiz
135	viride	virittehen	virittehed	virittehelle	viridēht(a)	virittehesse	virittehēn	viritein	viriteidä	viriteisse	viriteiz
136	loune	lounehen	lounehed	lounehelle	lounēht	lounehesse	lounehen	lounehin	lounehia	lounehisse	lounehiz
137	pere	perrehen	perrehed	perrehelle	perēht	perehesse	perehen	perēhin	perehia	perehisse	perehiz
138	pisse	pistehen	pistehed	pistehelle	piśēht	pistehesse	pistehen	pistēhin	pistehia	pistehisse	pistehiz
139	kuve	kuppehen	kuppehed	kubehelle	kuveht	kubehesse	kubehen	kubēhin	kubehia	kubehisse	kubehiz
140	hüle	hülkehen	hülkehed	hülgehelle	hülēht	hülgehesse	hülgehen	hülgehēhin	hülgehia	hülgehisse	hülgehiz
141	nodruz	nodru.en	nodru.ed	nodru.elle	nodrust	nodru.esse	nodru.en	nodru.in	nodru.ia	nodru.isse	nodruiz
142	vēraz	vērahan	vērahad	vērahalle	vērāst	vērahasse	vērahan	vērahin	vērahia	vērahisse	vērahiz
143	paraz	parrahan	parrahad	parahalle	parast	parahasse	parahan	parahin	parahia	parahisse	parahiz

Tabel 27. Järg

Nr	Nom Sg	Gen Sg	Nom Pl	All Sg	Prt Sg	Ill Sg	Ess Sg	Gen Pl	Prt Pl	Ill Pl	In Pl
144	kaņcaz	kaņkahān	kaņkahad	kaņcahahalle	kaņcast	kaņcahasse	kaņcahan	kaņcahān	kaņcahia	kaņcahisse	kaņcahiž
145	mādāz	māttāhān	māttāhād	māttāhālle	mādāst	māttāhāsse	māttāhān	māttāhān	māttāhiā	māttāhisse	māttāhiž
146	o.az	očkāhan	očkāhad	oçahalle	o.ast	oçahasse	oçahan	oçahān	oçahia	oçahisse	oçahiž
147	hammaz	hampahan	hampahad	hambahalle	hammāst	hambahasse	hambahan	hambahān	hambahia	hambahisse	hambahiž
148	kervez	kervehēn	kervehēd	kervehelle	kervēst	kervehesse	kervehēn	kervehān	kervehia	kervehisse	kervehiz
149	ruiz	rukķēhen	rukķēhēd	rucehelle	ruist	rucehesse	rucehen	rucehān	rucehia	rucehisse	rucehiž
150	vīgade	vīgatehehen	vīgatehēd	vīgatehelle	vīgaðēht	vīgatehesse	vīgatehehen	vīgatehehān	vīgatehehī.a	vīgatehehisse	vīgatehehiz
151	monicaz	monikkahan	monikkahad	monikkahalle	monicast	monikkahasse	monikkahān	monikkahān	monikkahī.a	monikkahisse	monikkahiz
152	pellovaz	pellovahan	pellovahad	pellovahalle	pellovāst	pellovahasse	pellovahān	pellovahān	pellovahī.a	pellovahisse	pellovahiz
153	vezi	vēn	vēd	vēlle	vettā	vettē	vettēn	vēšn	vēšī.ā	vēšt	vēžiz
154	vōz	vō.enz	vō.ed	vō.elle	vōtta	vōtē	vōten	vōšn	vōšia	vōšt	vōžiz
155	suzi	su.en	su.ed	su.elle	sutta	suttē	suttēn	suziloin	suziloja	suziloi	suziloiz
156	ūheksāz	ūheksānnēhen	ūheksānnēhēd	ūheksānnelle	ūheksātā	ūheksānnē	ūheksānnēn	ūheksānnēn	ūheksānnēhiā	ūheksānnī	ūheksānniz
157	kolmāz	kolmannen	kolmannēd	kolmannelle	kolmatta	kolmandē	kolmanden	kolmanžn	kolmanzia	kolmanž	kolmanžiz
158	koiruz	koiru.en	koiru.ed	koiru.elle	koirutta	koiru.esse	koiru.en	koiružn	koirutzia	koiruž	koiružiz
159	kovvūz	kovvū.en	kovvū.ed	kovvū.elle	kovvūtta	kovvū.esse	kovvū.en	kovvūksn	kovvūksia	kovvūksī	kovvūksiz
160	oīkehuz	oīgehu.en	oīgehu.ed	oīgehu.elle	oīgehutta	oīgehu.esse	oīgehu.en	oīgehuksn	oīgehuksia	oīgehuksī	oīgehuksiz
161	tervehūz	tervehū.en	tervehū.ed	tervehū.elle	tervehūttā	tervehū.esse	tervehū.en	tervehūisn	tervehūisā	tervehūisī	tervehūisiz
162	kāppēhiž	kābehū.en	kābehū.ed	kābehū.elle	kābehūttā	kābehū.esse	kābehū.en	kābehūisn	kābehūisā	kābehūisī	kābehūisiz
163	korkehuz	korgehu.en	korgehu.ed	korgehu.elle	korgehutta	korgehu.esse	korgehu.en	korgehuisn	korgehuisia	korgehuisī	korgehuisiz
164	laizuz	laisku.en	laisku.ed	laisku.elle	laizutta	laisku.esse	laisku.en	laiskužn	laiskuizia	laiskuizī	laiskuiziz
165	pāivūd	pāivū.en	pāivū.ed	pāivū.elle	pāivūttā	pāivū.esse	pāivū.en	pāivūisn	pāivūizā	pāivūizī	pāivūiziz
166	lūhiūd	lūhiū.en	lūhiū.ed	lūhiū.elle	lūhiūttā	lūhiū.esse	lūhiū.en	lūhiūisn	lūhiūizā	lūhiūizī	lūhiūiziz
167	kābūd	kāikū(h).en	kāikū(h).ed	kāikū(h).elle	kābūttā	kāikū(h).esse	kāikū(h).en	kāikūhān	kāikūhiā	kāikūizī	kāikūhiz

Tabel 27. Järg

Nr	Nom Sg	Gen Sg	Nom Pl	All Sg	Prt Sg	III Sg	Ess Sg	Gen Pl	Prt Pl	III Pl	In Pl
168	küüü	küü(h)en	küü(h)ed	küü(h)elle	küüü	küü(h)esse	küü(h)en	küüü	küüü	küüü	küüü
169	kõllud	kõllehen	kõllehed	kõllehelle	kõlluta	kõlluhesse	kõlluh	kõlleh	kõlleh	kõllehisse	kõlleh
170	kevä	kevä.en	kevä.ed	kevä.elle	kevä	kevä.esse	kevä.en	kevä	kevä	kevä.isse	kevä.iz
171	süüde	süüdehen	süüdehed	süüdehelle	süüdetä	süüdehesse	süüdeh	süüdeh	süüdeh	süüdehisse	süüdeh
172	monnēz	monenehen	monenehed	monenehelle	monetta	monnē ~ monenehē	moneneh	moneneh	moneneh	monenehisse	moneneh
173	palāno	palanehen	palanehed	palanehelle	pala(n)utta	palanehesse	palaneh	palaneh	palaneh	palanehisse	palaneh
174	pārme	pārmim	pārmīd	pārmille	pārmettä	pārmisse	pārm	pārmiloin	pārmilōja	pārmiloi	pārmilōiz
175	pāre	pārūn	pārūd	pārūlle	pārettā	pārūsse	pārūn	pārūloin	pārūlōjā	pārūloi	pārūlōiz
176	perz	persūn	persūd	persille	perzettā	persisse	persūn	persiloin	persilōjā	persiloi	persilōiz
177	vāde	vātūn	vātūd	vātūlle	vādetta	vātūsse	vātūn	vātūloin	vātūlōja	vātūloi	vātūlōiz
178	si.e	siūn	siūd	siūlle	si.ettā	siūsse	siūn	siūloin	siūlōjā	siūloi	siūlōiz
179	rānne	rāntūn	rāntūd	rāntūlle	rānnettä	rāntūsse	rāntūn	rāntūloin	rāntūlōjā	rāntūloi	rāntūlōiz

4.5.4. Noomeni morfoloogilise tüübi nihkeid

Muutused isuri noomeni morfoloogias on hästi jälgitavad alates Volmari Porkka doktoritöö ilmumisest 19. sajandi lõpus. Eriti tähelepanuväärne on neist umbes 130 aasta jooksul toimunud uuendustest süsteemi ühtlustumine. Sellise muutumisprotsessi näited on esitatud tabelis 28, kus sõna vanemat muutmiskiisi tähistab esimeses veerus (a) ja uuemat muutmiskiisi (b). Üks nähtavamaid morfoloogilise tüübi muutumisprotsessi näiteid on nõrgaastmelise nominatiivi tüve asendamine kolmesilbilise gemineerunud tüvega, nt NomSg *kegel* (KT-80 *pizar*) > NomSg *kekkēle* (KT-131) 'tuletukk, söetukk' (vt tabel 28). Nominatiivis kolmesilbilise gemineerunud tüvega noomeni muuttüübid on Soikkola murdes tänapäeval suure liikmeskonnaga. Ilmselt on aga sellistesse muuttüüpidesse kuuluvate sõnade rohkus tekkinud üpris hiljuti sel teel, et domineerima on hakanud ainsuse genitiivis ja mitmuse nominatiivis esinev gemineerunud tüvekuju. See muutus ei ole kõigil juhtudel jõudnud ainsuse partitiivi vormi, näiteks ei ole esinenud sõna *u.ar* 'udar' (KT-83) PrtSg kujul *uītāria* 'udarar', kui selline vorm leiduks, kuuluks noomen muuttüüpi 64 (*vañnāri*). Samas noomeni NomSg *kekkēle* : PrtSg *kegelēht* puhul näeme täielikku muuttüübi vahetust. Noomeni *uītāri* 'udar' vormistikus on näha nihet ka mitmuse moodustamisel – kolmesilbiliste *i*-tüvede puhul on *IOi*-mitmus ainuvõimalik.

Tabel 28. Näited noomeni morfoloogilise tüübi muutustest

Nr	NomSg	GenSg	PrtSg	GenPl	PrtPl
1a	<i>kegel</i>	<i>kekkēlen</i>	<i>kegelɔ</i>	<i>kegelin</i>	<i>kegeliä</i>
1b	<i>kekkēle</i>	<i>kegelehen</i>	<i>kegelēht</i>	<i>kegelehhin</i>	<i>kegelehhä</i>
2a	<i>u.ar</i>	<i>uītāren</i>	<i>u.arɔ</i>	<i>udarin</i>	<i>udaria</i>
2b	<i>uītāri</i>	<i>uītārin</i>	<i>u.arɔ</i>	<i>udarilloi</i>	<i>udarillōja</i>
3a	<i>*mo.en</i>	<i>moḱḱōman</i>	<i>*mo.ent</i>	<i>mogomīn</i>	<i>mogomīn</i>
3b	<i>moḱḱōma</i>	<i>moḱḱōman</i>	<i>mogomā</i>	<i>mogompīn</i>	<i>mogompia</i>
4a	<i>*molen</i>	<i>moḷḷōman</i>	<i>*molleent</i>	<i>molomīn</i>	<i>molomia</i>
4b	Ø	<i>moḷḷōman</i>	<i>molomā</i>	<i>molompīn</i>	<i>molompia</i>
5	<i>vi.en ~ viitīn</i>	<i>viitīmen</i>	<i>viitīnd</i>	<i>?viitīmīn</i>	<i>?viitīmia</i>

* Vorm, mis on registreeritud ainult Porkka väitekirjast (Porkka 1885: 86)

Tähelepanuväärsed on Porkka väitekirjas (1885: 86) esitatud nõrgaastmeline nominatiiv ja partitiiv asesõnast *mo.en* 'selline' (tabelis 28 real 3a), mis tänapäeval on kasutusel tugevaastmelisena läbi paradigma. Samuti on tähelepanuväärne, et Porkka esitab ka ainsuse nominatiivi vormi sõnast 'mõlem(ad)': *molen* (tabelis 28 real 4a). Tabelis tärnidega tähistatud Porkka ainekustikus esinevad vormid ei esine hilisemates kirjapanekutes ega tänapäeva keeles, v.a näites Me *hō moleṇ gullīt ku perdim pāl laulettī* (IMS 313) 'nad mõlemad kuulsid, kui toa peal lauldi', ent selles lauses on see vorm ehk tõlgendatav pigem instruktiivina.

Täielikult on muutunud noomeni *vi.en ~ viit̃n* (IMS 671) 'linaropsimõök' muutumine (tabel 28 rida 5), kus ei ole enam jälgi keeleajalooliselt ootuspärasest gemineerumata (nõrgaastmelisest) partitiivist. Sõna on praeguse aja isuritele ka tundmatu, kuna lina ropsimisega ei ole viimastel aastakümnetel pidanud enam tegelema, seetõttu on sõna vormistikust vähe näiteid. Ka varasemates kirjapanekutes puudub mitmuse vormistik ning andmed sõna ees- või tagavokaalsuse kohta. Vormistiku uurimisel on proovitud toetuda ka naaberkeelte ja -murrete andmestikule, millest võiks ehk abi olla ka ees- või tagavokaalsuse üle otsustamisel (aga see ei tarvitse alati kehtida). Vadja keele sõnaraamat esitab NomSg *vitin ~ vitōn* ja GenSg *vitimōō* tagavokaalsena, ühtlasi on võimalik järeldada Soikkola murdega sarnaselt toimunud muuttüübi muutumist: NomSg *vitimō ~ viitōmō ~ vitōmō* : GenSg *vitōmōō* ning ka veelgi vanema kuju NomSg *viōō ~ viō* (VKS 1540–1541). Sõna on tuntud samas tähenduses ka eR paaris murrakus (*vidi, vidil, viding*).

Noomeniga *vi.en ~ viit̃n* sarnane nominatiivivormi muutus esineb ka sõnas (NomSg) *Me si.e* (IMS 523) ~ *Vii siit̃* (IMS 530) : GenSg *Me, Re siit̃n* (IMS 523) 'side : sideme'.

Lisaks eelpool nimetatud morfoloogilise tüübi muutumisjuhtumitele on täheledatav kohatine vaba varieerumine osa konsonanttüveliste noomenite ainsuse partitiivi moodustamises, vrd nt

PrtSg *pereh + t ~ pereh + tā ~ pere + ttä* 'peret'

PrtSg *vanhūs + t ~ vanhu + tta* 'vanust'

Täielikult võivad erinevate muuttüüpide kohaselt muutuda noomenid tüübist *ränne* : *ränt̃n* 'lörts : lörtsi', mille muutmises on täheledatav nn *e-* : *he-* lõpuvaheldustüübi üldistamine kogu paradigmasse, vrd:

NomSg *ränne* : GenSg *ränt̃ + n* : PrtSg *ränne + ttä* : GenPl *ränt̃ + löin* 'lörts'

NomSg *ränne* : GenSg *räntehe + n* : PrtSg *rännēh + t* : GenPl *rändeh + ĩn*

Eelmisega sarnane on muutus järgarvude muutmises. Kui välja arvata supletiivsuse vältimine, siis ei ole noomeni *kolmāz* 'kolmas' muuttüübi vahetuse põhjuseks lihtsustumine, kuna uuema muutmisviisi juures on sõnavormid oluliselt pikemad ja rohkem on ka tüvevariante – ent keelekasutaja jaoks on sõna tüvevariandid ja nende vahelised seosed ilmselt teisiti tajutavad kui siinses käsitluses kasutatud tüve ja formatiivi piiri tõmbamise põhimõtted. Tõenäolisemaks võib pidada süsteemi ühtlustumise tendentsi. Vrd:

NomSg *kolmāz* : GenSg *kolmanne + n* : PrtSg *kolma + tta* : GenPl *kolmanz + ĩn* (KT-157, 5 tüvevarianti)

NomSg *kolmāz* : GenSg *kolmannehe + n* : PrtSg *kolmannēh + t* : GenPl *kolmannehh + ĩn* (KT-109, 7 tüvevarianti)

5. VERB

5.1. Paradigma üldstruktuur

Grammatiliste omaduste põhjal jagunevad verbivormid finiiitseteks ehk pöördelisteks ning infiniitseteks ehk käändelisteks. Finiitsed vormid esinevad lauses öeldisena, infiniitseid vorme kasutatakse finiiitsete liitvormide moodustamisel ning muudes verbikonstruktsioonides ja lauselühendites. (Viks 1992: 28)

Verbi muuttüüpide tuvastamisel lähtutakse lihtvormidest ehk verbi põhiparadigmast, kuna liitvormid moodustatakse lihtvormide alusel. Lihtvormid on kas markeeritud, st koosnevad tüvest ja sellele liituvatest morfoloogilis(t)est formatiivi(de)st, või markeerimata, st grammatilist tähendust väljendab ainult tüvi. Tänapäeva läänemeresoome keeltes on valdavalt markeerimata näiteks imperatiivi ainsuse 2. isik ja sellega sarnane oleviku eituse vorm. Nii ka isS, isAL ja isO murretes, nt isS Imp2Sg *kazva* 'kasva', *läkkä* 'räägi', erandiks on siinkohal isH, kus vastava vormi markeerib tunnus -G, nt *läkkäG*, *kuog* '(kuduma :) koo' (Laanest 1986: 134). Ainult tüvest koosnevaks on kahanenud ka kahe- ja enamasilbiliste Oi-tüveliste verbide IndPr3Sg ja IndIp3Sg, nt *murjoi* 'kortsutab, kortsutas', *astavoi* 'äestab, äestas', *küttöi* 'köeb', *küdoi* 'küdes', *velgähtöi* 'liisub, liisus', ning i-tüveliste IndIp3Sg, nt *etsi* 'otsis', *paheksi* 'kahetses'.

Soikkola murde verbi paradigma aluseks on järgmised omavahel seostuvad grammatilised kategooriad:

- 1) kõneliik: jaatav ja eitav;
- 2) tegumood: personaal ja impersonaal;
- 3) aeg: olevik, liht-, täis- ja enneminevik;
- 4) kõneviis: kindel e indikatiiv, tingiv e konditsionaal, käskiv e imperatiiv, võimalikkuse kõneviis e potentsiaal;
- 5) isik (1., 2., 3.) ja arv (ainsus ja mitmus).

Soikkola verbi põhiparadigma (tabel 29), täis- ja ennemineviku (tabel 30) ning eitava kõne paradigma (tabel 31) esitatakse verbi *lähtiä* näitel. Vormistik on suuremalt jaolt saadud 2005. aastal Soikkola poolsaarel Viistina külas läbi viidud küsitlusel, küsitlusaluseks oli Jevdokija Mihhailovna Vassiljeva (snd 1927). Keelejuhi kasutatav vormistik kattus ootuspäraselt seni teadustöödest kogutud keelematerjaliga. Verb *lähtiä* puhul on nii allikates kui ka nimetatud keelejuhi kõnes võimalik nii ühe- kui ka hetüveline paradigma (*tänäbä lähepäi koiti*, /.../ *a voit saññō.a i lähhä koiti* 'täna minnakse koju, /.../ aga võid öelda ka minnakse koju'), alljärgnevas tabelis on esitatud mõlemad. Potentsiaali vormistik alljärgnevas tabelis on konstrueeritud käesoleva töö autori poolt (tähistatud tärniga sõnavormi järel) tuginedes Porkka (1885) ja Junuse (1936) grammatikale, kuna vastav kõneviis minetas isuri keeles produktiivsuse hiljemalt XX sajandi teiseks pooleks (vt Laanest 1986: 134). Tänapäeval mitteesinevad või haruldased verbivormid on tabelis varjutatud halliga. Lisaks potentsiaali vormidele on põhiparadigma vormidest harva esinevad (leksikaliseerunud)

gerundi adessiiv ning impersonaali käskiv kõneviis. Nende muudete näited on toodud verbidest, kus need on esinenud. Impersonaali käskivat kõneviisi ei ole käsitletud Porkka (1885), Sovijärvi (1944) ega Laanest (1986), ent see on kirjeldatud Junuse grammatikas, ehkki esitatud soomepäraselt *O-lõpulisena*, nt *saottakkoo* 'öeldagu', *tultakoo* 'tuldagu' *püvvettäkköö* 'püütagu' (Junus 1936: 117–118).

Tabel 29. Verbi *lähtyä* põhiparadigma

		Tm	Ps						Ips
		Arv	Ainsus			Mitmus			
Finiitsed vormid	Kv	Aeg	1	2	3	1	2	3	
	Ind	Pr	<i>lähen</i>	<i>lähed</i>	<i>lähtiõ</i>	<i>lähemmä</i>	<i>lähettä</i>	<i>lähtiõd</i>	<i>lähedä ~ lähhä</i>
		Ipf	<i>läksin lähin</i>	<i>läksid</i>	<i>läksi lähti</i>	<i>läksimmä</i>	<i>läksittä</i>	<i>läksid lähtiõd</i>	<i>lähetti ~ lähit</i>
	Knd	Pr	<i>lähtizin</i>	<i>lähtiist</i>	<i>lähtiz</i>	<i>lähtizimmä</i>	<i>lähtizittä</i>	<i>lähtisid</i>	<i>lähettäiz ~ lähtäiz</i>
	Pot*		<i>lähtenen*</i>	<i>lähtened*</i>	<i>lähtenõ*</i>	<i>Lähtenemmä*</i>	<i>lähtenettä*</i>	<i>lähtenõd*</i>	<i>lähettänõ*</i>
	Imp			<i>lähe ~ lä</i>	<i>lähtegä</i>		<i>lähtegä</i>	<i>lähtegä</i>	<i>mändägä</i>
Infiniitsed vormid	Inf		<i>lähtyä</i>						
	Ger	In	<i>lähtiēz</i>						
		Ins	<i>lähtien</i>						
		Ad	<i>kävveel</i>						
	Sup	Ill	<i>lähtömä</i>						
		In	<i>lähtömäz</i>						
		El	<i>lähtömäst</i>						
		Ab	<i>lähtömädä</i>						
	Pts	Pr	<i>lähtöva</i>						<i>lähettävä</i>
		Pf	<i>lähtend</i>			<i>lähtenēd</i>			<i>lähettü ~ lähtü</i>

Tabel 30. Verbi *lähtyä* täis- ja ennemineviku paradigma

Kv	Tm	Ps					Ips	
	Aeg	Isik	Sg		Pl			
Ind	Pf	1	$\bar{q}n$	lähtend	$\bar{q}mma$	lähtenēD	on ~ ono	lähettü ~ lähtü
		2	$\bar{q}D$		$\bar{q}tta$			
		3	on ~ ono		on ~ ovad			
	Ppf	1	olin		olimma		oli	
		2	olid		olitta			
		3	oli		oļļīD			
Knd	Pf	1	oļļīzin		olizimma		oļļīz	
		2	oļļīst		olizitta			
		3	oļļīz		olizīd			

Tabel 31. Verbi *lähtyä* eitava kõne paradigma

Kv	Tm	Ps					Ips	
	Aeg	Isik	Sg		Pl			
Ind	Pr	1	en	lā ~ lähe	emmä	lā ~ lähe	ei lähepä	
		2	eD		että			
		3	ei		ei ~ eväd			
	Ipf	1	en	lähtend	emmä	lähtenēD	oli lähettü ~ lähtü	
		2	eD		että			
		3	ei		ei ~ eväd			
	Pf	1	en	ō lähtend	emmä	ō lähtenēD	ei ō lähettü ~ lähtü	
		2	eD		että			
		3	ei		ei ~ eväd			
	Ppf	1	en	old lähtend	emmä	old lähtenēD	ei old lähettü ~ lähtü	
		2	eD		että			
		3	ei		ei ~ eväd			
	Knd	Pr	1	en	lähtiz	emmä	lähtiz	ei lähettäiz
			2	eD		että		
			3	ei		ei ~ eväd		
Ipf		1	en	olliz lähtend	emmä	olliz lähtenēD	ei olliz lähettü ~ lähtü	
		2	eD		että			
		3	ei		ei ~ eväd			
Imp		2	elä	lā ~ lähe	elkā	lähtiä		
		3*	elkā	lähtiä				
Pot*		1	en	lähtene	emmä	lähtene		
		2	eD		että			
		3	ei		ei ~ eväd			

Isuri keele verbi grammatiliste kategooriate muutelõppude realiseerumisest koos leviku kirjeldamisega lähisugulaskeeltes ja -murretes annab süstemaatilise ülevaate Arvo Laanest uurimuses „Isuri keele ajalooline foneetika ja morfoloogia“ (1986). Laanestil ei olnud (tulenevalt töö metoodikast) alati tarvis esitatud keelenäidetes tüve ja formatiivi piiri näidata. Selle peale ei ole vaja mõelda ka keelekasutajal. Kuna siinses töös käsitletakse eraldi tüvesid ja formatiive, on piiri tõmbamine vajalik. Soikkola verbi muuttüüpide tuvastamise käigus on otsustatud osade grammatiliste kategooriate mõningate liikmete puhul jätta kõrvale ajalooline piir tüve ja formatiivi vahel. Seetõttu (ning ka töö ülevaatlikkuse huvides) esitatakse lühidalt veelkord ülevaade verbivormistikust.

5.2. Isikukategooria

5.2.1. Ainsuse 1. ja 2. isik

Ainsuse 1. isiku lõpp on **-n** (< *-m): IndPr1Sg Re *tōn* (Re IMS 596) 'toon', Me *rā.an* (IMS 470) 'töötan', Me *tahon* (IMS 567) 'tahan', Me *vizoin* (IMS 670) 'viskan', Me *harrāvoin* (IMS 46) 'riisun', Me *sekkāhun* (IMS 515) 'ajan segamini', Me *obassan* (IMS 357) 'õpetan'; IndIpF Me, Vii *rā.oin* (IMS 470) ~ Me *rāzim* (IMS 470) 'töötasin', Me *kutsuin* (IMS 224) 'kutsusin'; Knd1Sg Me *kobeloizin* (Me IMS 179) 'koperdaksin', Sa *tahtoizin* (IMS 567) 'tahaksin', Sa *tuntizin* (IMS 608) 'tunneksin'. Isuri keeles on sarnaselt ingerisoomes murretega (Leppik 1975: 82) sõnalõpuline **-n** sageli assimileerunud järgneva sõna alguskonsonandiga (vt ka Sovijärvi 1944: 35–36), nt *lāhem pertti* 'lähem tuppa', selliseid lausepositsioonist tingitud juhtumeid formatiivivariantidena ei käsitleta.

Ainsuse 2. isiku lõpp kindla kõneviisi olevikus on **-d** (< *-t), olenevalt positsioonist lauses ka **-t**, nt IndPr2Sg Re *kerdāt* (IMS 158) 'puudutad', Sa *soded* (IMS 541) 'ajad segi', Re *tijjät* (IMS 588) 'tead'. Kõikide muuttüüpide tingiva kõneviisi 2. isiku vormid ning kontraheerunud ja refleksiivse paradigma verbide 2. isiku minevikuvormid on mõjutatud Soikkola murdele omasest järgsilpide ***-set** ja ***-sit** sisekaost, mistõttu neis vormides on 2. isiku lõpp **-t**, nt Knd2Sg Sa *tekkist* (IMS 580) 'sa teeksid'; IndIpF2Sg Re *avvaist* (IMS 23) '(sa) avasid', Re *leikkaist* (IMS 258) '(sa) lõikasid', Sa *laskist* (IMS 250) '(sa) laskusid'. Ainus vormirühm Soikkola murdes, mida nimetatud sisekadu ei ole puudutanud, on *ize*-verbide oleviku 2. isiku vormid, nt Sa *rāhhized* (IMS 496) 'karjud, lärmad', Sa *jārrized* (IMS 116) 'raputad', Sa *paṁmīzet* (IMS 381) 'pomised' (vt ka ptk 3.3.2).

5.2.2. Ainsuse 3. isik

Kindla kõneviisi oleviku ainsuse 3. isiku formatiivivariantide esinemise järgi jaotatakse verbid siinses käsitluses kuude rühma.

1. **-b(i)**, mis liitub ühesilbilise tüvega ühetüvelistele verbidele, nt Me *käübi* (IMS 238) ~ Sa *käüib* (IMS 239) 'käib', Re *mõbi* (IMS 330) 'müüb', Me *naib* (IMS 333) 'naib (võtab naiseks)'. Soikkola (ja ka Alam-Lauga) murdes esineb formatiivi *i* ebajärjekindel kadu (vt Laanest 1986: 80), mida on seletatud vadja keele mõjuga. Käesoleva töö jaoks kogutud ainekust domineerivad *bi*-lõpulised vormid.
2. **V+** ehk tüvevokaali pikenemine, nt Me, Re, Vii *saitä* (IMS 508) 'sajab', Me *võitā* (IMS 680) 'voolab', Me *noppī* (IMS 346) 'korjab', Me *obastā* (IMS 357) 'õpetab', Sa *kārihū* (IMS 239) 'keerdub', Re, Me *hüllījā* (IMS 76) 'pulbitseb', Me *kerōjā* (IMS 157) 'kirub', Sa *koho.ā* (IMS 182) 'kerkib', Me *hervijā* (Me IMS 59), 'kardab', Me *rebi.ā* ~ Sa *rebijā* (IMS 474) 'rebeneb; rebib'. Valdaval enamusel verbitüüpidest väljendabki 3. isikut pelgalt tüvevokaali pikenemine. Kõikide kahe- ja enamasilbiliste *e*-tüveliste verbide iseärasuseks on 3. isikus toimuv häälikuseaduslik muutus *e* > *O*, mis on tingitud kunagisest paiknemisest labiaalkonsonandi ees, nt **tule-ṗi* >> *tullō*, Me *herguttellō* (IMS 58) 'maiustab', Me *kagloittellō* (IMS 120) 'kaelustab'.
3. **Ø**, st formatiiv loetakse puuduvaks kahe- ja enamasilbiliste *Oi*-tüveliste verbide 3. isikus, nt Me, Vii, Sa *jammoi* (IMS 102) 'hapneb; läheb pilve', Re *leikkoi* (IMS 259) 'lõikab', Sa *viskoi* (IMS 670) 'viskab', Me *haravoi* (IMS 46) 'riisub', Me *rõmigōi* (IMS 499) 'roomab'. Sovijärvi on mõõtmiste tulemusena küll tuvastanud erinevuse algupäraste diftongide ja kontraktsiooni-diftongide vahel (Sovijärvi 1944: 22) ehk siis eri tulemused on saadud oleviku ja mineviku ainsuse 3. isiku vormide puhul, kuid nagu on nentinud ka Laanest 30 aastat tagasi: „Tänapäeva isuri murrete kohta ei saa kuuldeliste vaatluste alusel väita, et seal kontraktsiooniline *i*-diftong järjekindlalt erineks algupärasest *i*-lõpulisest diftongist. Kui selline erinevus on varem esinenud, siis on tema kadu seostatav sama lühenemistendentsiga, mis on haaranud geminaadile järgnevaid pikki kontraktsioonivokaalegi.“ (Laanest 1986: 58)
Erandlikuks lõputa 3. isiku vormiks on verbi *olla* vorm *on* ja selle kogu murdealal paralleelselt esinev lisandvokaaliga variant *ono* (vt nt IMS 361–362). Lisandvokaaliga vormide esinemust uurinud Julius Mägiste hinnangul on tegemist areaalse, Kirde-Eesti (Haljala, Vaivara), aga ka Kodavere murraku ja ingeri ühise joonega (vrd *on* ~ *ono* (Ingeri) ~ *onè* (Hlj) ~ *onò* ja *olò* (Vai) ~ *onè* (Kod, seal tarvitata ka mitmuses) (Mägiste 1939: 4–5), mille päritolu selgitamisel tõmbab Mägiste paralleele rahvalauludes *n-õ* rütmi saavutamiseks vajalike „rõhutava täitevokaali esinemistega“. Teise võimaliku arenemisteena pakub ta samas *ono* < *on-on*, *s-o* rõhutava *on-sõna* reduplikatiivse tarvitamise võimalust.
4. **-(j)Ā** refleksiivsetel, *s*-tüvelistel verbidel, nt Inf *antīssa* : IndPr3Sg Me, Sa *andi.ā* (IMS 17) 'alla v järele anda : annab alla v järele', Inf *laskīssa* : IndPr3Sg Re, Sa *laskijā* ~ Sā *laski.ā* (IMS 250) 'laskuda : laskub', Inf *sikkīssā* : IndPr3Sg Me *sigijā* (IMS 524) 'sigineda : sigineb'. Refleksiivsete verbide 3. isikute muutelõpp **-(j)Ā** on näide analoogia varal toimunud muutusest, kus üht tüüpi verbi tüveosa on hakanud teist tüüpi verbides käituma formatiivina: **-(j)Ā** on häälikuseaduslikult osa kontraheerunud

*-*AitA*-verbide vokaaltüve kujust (Laanest 1986: 125–126), kus rõhutus positsioonis on toimunud muutus *-*VitV*- > -*VjV*-. *-*te*-sufiksistel refleksiiv-verbidel on isH ja isO murdes oleviku 3. isiku lõpus olnud -(h)*en* (vt nt verbi *vaattiissag* paradigmata Laanest 1997: 211–212). Soikkola murdes ja Alam-Lauga murdes on aga refleksiivsete verbide vastavasse vormi üldistatud samuti lõpp -*jĀ* (Laanest 1986: 126).

5. -*jjĀ* – refleksiivsete verbide vormistikku üldistatud *jĀ*-ainese gemineerunud variant kaasrõhulise silbi järel, nt Me *tūnistājĵā* (IMS 615) 'rahuneb', Sa *oksenđājĵā* (IMS 361) 'oksendab'.
6. -*he* – refleksiivse verbivormistiku 3. isiku lõpu -*he(e)* on Porkka tuvastanud Soikkola murdes ainult pikema tüvega verbides, tuues näiteks *kummartaissa* paradigma: IndPr3Sg *kummartaixxee*, -*ijaa* (Porkka 1885: 113–117). Laanesti andmestikus on *he*-lõpulistest refleksiivverbide 3. isiku vormidest Soikkola murdealalt (Hevaha murdeala lähistelt) kaks näidet: Taa *vättihe* 'riitub' ja Mui *peššihe* 'peseb end' (Laanest 1986: 126). Et *he*-ainese esinemist siiski päris välistada ei ole korrektne, esitatakse see muutelõppude tabelis paralleelvariandina.

Lihtminevikus ja tingivas kõneviisis on ainsuse 3. isik tunnuseta, nt IndIp3Sg Vol *toi* (Laanest 1966a: 112) 'tõi', Sa, Sā *kāi* (IMS 238) 'käis', Sav *kazvoi* 'kasvas', Re, Sa *tīzi* (IMS 588) 'teadis', Vol *maisteli* (Laanest 1966a: 114) 'maitses', Me *ompeli* ~ Sa *ompeli* (IMS 363) 'õmbles', Me, Sa *reṗpeiz* (IMS 474) 'rebenes', Me *pikkīz* (IMS 406) 'vigises', Re *oksenđaiž* (IMS 361) 'oksendas', Knd3Sg Vii *mahtuiz* (IMS 291) 'mahuks', Vol *jōksīz* (Laanest 1966a: 150) 'jookseks', Re *ei lēzmottaiz* (IMS 265) 'ei leegitseks', Sa *kulluiz* (IMS 217) 'kuluks', Sa *kestāiz* 'püsiks' (IMS 160).

5.2.3. Mitmuse 1. ja 2. isik

Mitmuse 1. isiku lõpp on -*mmA*, mitmuse 2. isiku lõpp -*ttA*, mis mõlemad on arenenud algläänemeresoome ajaloolistest vokaali *A* sisaldanud mitmuselõppudest *-*mA*k ja *-*tA*k (Lehtinen 2007: 125). Nende kõrval osas läänemeresoome keeltes (nt eesti ja soome kirjakeeles) kasutatavaid *e*-lisi muutelõppe on hinnatud varaalgläänemeresoome duaalist pärinevaiks (*ibid.*). Arvatavasti on muutelõppudele *-*mA*k ja *-*tA*k eelnenud (oleviku) *-*k*-, mis on assimileerudes põhjustanudki muutelõppude esikonsonandi gemineerumise (vt Lehtinen 2007: 91, 126). Isuri keeles liituvad mitmuse 1. ja 2. isiku muutelõppud samal kujul oleviku- ja minevikutüvele, konditsionaali ning potentsiaali tunnusele. Nt IndPr1Pl Re, Vii *vēm̄mā* (IMS 513, 660) 'viime', IndPr2Pl Me *pamizetta* (IMS 381) 'pomisete', Sa *pāhkerotta* (IMS 390) 'jutustate', IndIp1Pl Re *olimma* (IMS 362) 'olime', Re, Tam *nāimmā* (IMS 354) 'nägime'. Sellise häälikukoostisega mitmuse isikulõppud esinevad lisaks isuri keelele ka eesti kirderannikumurde kesk- ja idapoolseis murrakuis, Kodavere murrakus, soome idamurdes, vadja keeles (Must 1987: 233–235; Leppik 1975: 119), aga ka karjala Valdai murrakus oleviku vastavates vormides (Palmeos 1962: 53).

5.2.4. Mitmuse 3. isik

Kindla kõneviisi oleviku mitmuse 3. isikul on mitmeid formatiivivariante.

1. **-vAd**, mis esineb
 - a) ühesilbilise tüvega ühetüveliste verbide mitmuse 3. isikus, nt Sa *tūvād* (IMS 596) 'toovad', Sav *sāvād* 'saavad';
 - b) verbi *olla* 3. isikus, nt Re *hō ovād kăppī.ād* (IMS 85) 'nad on ilusad'. Sageli kasutatakse aga ka mitmuses vormi *on*, nt Me *leivād ov valmiheb* (IMS 637) 'leivad on valmis';
 - c) eitusverbi 3. isikus, nt Vol *evād vō* (Laanest 1966a: 153) 'ei voola', Vii *evāt kuuntele* (IMS 226) 'ei kuula'.
2. **-d**, mis esineb nende verbide mitmuse 3. isikus, mille vormid moodustatakse ainsuse vormi analoogial (tüves on ainsusevormi eeskujul ka pikenemine või gemineerumine), nt Me, Vol *vōtād* (IMS 680; Laanest 1966a: 153) 'voolavad', Me *tahtōd* (IMS 567) 'tahavad', Re *lăgājād* (IMS 286) 'räägivad'.
3. **-(j)Ad**, mis on kujunenud muutelõpuks kontraheerunud **AiĀ*-verbide vokaaltüve lõpu analoogial (vt ptk 5.2.2) ning on üldistatud kõigi *s*-tüveliste refleksiivverbide paradigmasse, nt Inf *vāttīsa* : Vii *vāttījād* 'riietuvad', Re *istījād* (IMS 95) 'võtavad istet', Me, Sa *laskījād* (IMS 250) 'laskuvad'.
4. **-jjAd** – refleksiivsete verbide vormistikku üldistatud ja kaasrõhulise silbi järel gemineerunud *jĀ*-ainese varianti sisaldav formatiiv, nt Inf *leḡahtaissa* : IndPr3Pl Sa *leḡahtaḡjād* (IMS 261) 'lehkavad', Sa *tărgăhtaḡjād* (IMS 617) 'tärgavad'.
5. Refleksiivse verbivormistiku mitmuse 3. isiku lõpu *-hheet* on Porkka tuvasanud Soikkola murdes ainult pikema tüvega verbides, tuues näiteks *kummar-taissa* paradigma, kus esitab paralleelvariantidena IndPr3Pl *kummartaixxeet*, *-ijaat* (Porkka 1885: 113–117) 'kummarduvad'.

5.3. Ajakategooria

Grammatilised ajad isuri keeles on olevik (markeerimata), vormimoodustuselt sünteetiline lihtminevik e imperfekt ning liitvormidena moodustatavad täis- ja enneminevik (perfekt ja pluskvamperfekt). Grammatiline tuleviku väljendamine puudub, selle asemel kasutatakse olevikuvorme ning peamiselt konstruktsioone verbiga *noissa* 'hakata; tõusta', olemuselt tegevuse tulevikus (võimalikku) toimumist väljendav on verb *lējġā* : *lē-*.

Isuri kooliõpikus ja ka grammatikas on selgitatud, et isuri keeles on „[...] *tapahtuva aika* (preesens) ja *tapahtunt aika* (imperfekta). *Tapahtuva aika näyttää, jot teko tali töö tapahtuu nyt, paraikaa tali tulevaisuuses*“⁴ (Junus, Iljin 1936: 34), ning „*Nykyajan tulovast ajast möö erroitamma teon objektan kautta. Jos teon objekta ono akkusativas, ni silloin kysymys ono tulovast ajast. Esim: leikkaan puun, luen kirjan [...]. Jos objekta on partitivas, ono kysymys*

⁴ „[...] toimuv aeg (olevik) ja toimunud aeg (lihtminevik). Toimuv aeg näitab, et tegu või töö toimub nüüd, praegu või tulevikus.“ (Tõlge – E.S.)

nykyajast. Esim. leikkaan puuta [...]”⁵ (Junus 1936: 123). Junus on grammatikas pidanud verbi *lõ-* kindla kõneviisi oleviku vorme verbi *olla* tulevikuvormideks, nentides ühtlasi, et *olla* on ainus verb, millest on võimalik tuleviku vorme moodustada (Junus 1936: 121–122).

5.3.1. Lihtminevik

Isuri keel kuulub koos soome, karjala ja vepsa keelega nende läänemeresoome keelte hulka, kus „[...] on kas üksainus lihtmineviku tunnus **-i(-)* või kõik tunnused vähemalt koonduvad keeleajalooliselt üheksainsaks tunnuseks **-i(-)* [...]“ (Viitso 1998: 424). Ülejäänud läänemeresoome keeltes on „[...] vähemalt kaks mineviku tunnust, millest vähemalt üks esindab tunnust **-i(-)* ja vähemalt üks on sibilantne.“ (*ibid.*) Lihtmineviku tunnuseks isuri keeles on *-i*, Soikkola murdes liituvad sellele esimestes ja teistes isikutes isikulõpud sarnaselt oleviku vormidele: 1Sg *-in*, 2Sg *-id*, 1Pl *-immA*, 2Pl *-ittA*. Ainsuse 3. isik on markeerimata. *i*-st algavaks loetakse ka *Oi*-tüveliste verbide minevikuvormid, nt Inf *leikkoja* : IndIp3Sg Re *leikkoi* (IMS 259) 'lõigata : lõikas'.

Mitmuse 3. isiku lihtmineviku vormide moodustamisel ilmneb isuri keele ja kagusoome murrete ühine isogloss – tuginemine oleviku mitmuse 3. isiku analoogiale, kusjuures ka konsonantide gemineerumine või pikenedamine toimub sarnaselt olevikuga (Laanest 1986: 131). Vrd nt

IndIp3Pl	IndPr3Pl	IndIp3Sg
Vii <i>vet̪id</i> (IMS 659) 'vedasid' :	Sav <i>vet̪id</i> 'veavad' :	Sa <i>vedi</i> 'vedas'
Me <i>pañid</i> (IMS 382) 'panid' :	Me <i>pañid</i> 'paneavad' :	Me, Re, Sa <i>pani</i> 'pani'

Mineviku mitmuse 3. isiku vormide moodustamise poolest erineb teistest isuri murretest isAL, kus esineb valdavalt lõpuna *-(i)vAd* (Laanest 1986: 131), nt *paistoivad* 'nad küpsetasid' (*ibid.*), *toruivad* 'nad riitlesid' (*ibid.*), *lukivat* (*vai mitä*) *tekivät* 'lugesid (või mis) tegid' (Mägiste 1925: 21); *sitovat* 'sidusid', *pitivät* (*nevvō*) 'pidasid (nõu)', *arvasivat* 'arvasid' (Mägiste 1925: 38).

Keeleajalooliselt on minevikuvormid *i*-tunnuselised ka sellistes paradigma-des, kus tüvekonsonant **t* on muutunud mineviku tunnuse ees *s*-iks üldläänemeresoomelise muutuse **ti > (*si)* tulemusena (Viitso 1998: 425; vt ka Laalo 1988), nt **läkte + i > Me, Ru, Sa läksi* (IMS 284) 'läks', **tunte + i > Sa tunzi* (IMS 608) 'tundis', **voota + i > Me vōzi ~ Sa vūzi* (IMS 680) 'voolas'. Tüvelõpu muutus **ti > si* on valdav kontraheerunud verbide minevikuvormides, nt **avaiita + i > avvaiz* 'avas' (vrd IndPr1Sg *avvān* 'avan', kus ei ole jälgi tüvelõpu *i*-st). Kontraheerunud **OtA-* ja **UtA-*verbide minevikutüves *n-ö* ei järgi keeleajalugu sibilandi ette (ilmselt **AitA-*verbide analoogial) üldistatud *i*, nt IndIp3Sg **pöllütä + i > Sa pöllüiz* (IMS 457) 'tolmas', IndIp1Sg

⁵ „Praeguse aja tulevast ajast eristame teo objekti kaudu. Kui teo objekt on akusatiivis, siis on küsimus tulevast ajast. Näiteks: lõikan puu, loen raamatu [...]. Kui objekt on partitiivis, on küsimus praegusest ajast. Näiteks: lõikan puud [...]“ (Tõlge – E.S.)

**krapuťa* + *i* + *n* > Me *kraṣṣuizīn* (IMS 205) 'ronisin'. *i*-minevikuga on isuri keeles ka keeruka ajalooa refleksiivsed *murginaissa*- ja *antīssa*-tüüpi verbid, nt

IndPr1Sg *murginān* : IndIpfl1Sg *murginaizin* : IndIpfl2Sg *murginaist* jne;

IndPr1Sg *antīn* : IndIpfl1Sg *antīzin* : IndIpfl2Sg *antīst* jne.

5.3.2. Mineviku liitajad

Jaatava kõneliigi täisminevik moodustatakse isuri keeles verbi *olla* olevikuvormist ja põhiverbi mineviku ainsuse või mitmuse partitsiibivormist, nt Me *ḡn nāht* (IMS 355) 'olen näinud', Re *ḡmmaha tehnēt* (IMS 580) 'oleme (küll) teinud', Sa *vāttīḡ om murjahussēḡ* (IMS 319) 'riided on kortsunud', Sa *se on nenāstīḡnd jo* 'see on vihastanud juba' (IMS 339).

Ennemininevik moodustatakse verbi *olla* minevikuvormist ja põhiverbi mineviku partitsiibist, nt Vii *keḡḡā oli hīrtāḡnd* (IMS 61) 'king oli hõõrunud'; Re *oli panḡ* (IMS 382) '(ta) oli pannud'; Sa *miā olin kovast hāḡḡhīḡnd* 'mina olin kõvasti hätta sattunud' (IMS 79).

5.4. Kõneviisi kategooria

Isuri keeles on neli kõneviisi: kindel kõneviis e indikatiiv, tingiv kõneviis e konditsionaal, käskiv kõneviis e imperatiiv ja tegevuse võimalikkust väljendav kõneviis e potentsiaal. Kindel kõneviis e indikatiiv on tunnusetu.

5.4.1. Tingiv kõneviis

Tingiv kõneviis e konditsionaal kombineerub kõneliigi-, tegumoe-, aja-, isiku- ja arvukategooriaga. Läänemeresoome keeltes kasutatakse kahte (tõenäoliselt) erinevat algupära konditsionaali tunnuseid: *-*kś*- > -*ks*-, näiteks eesti ja liivi keeles, ning *-*ḡć/-ḡś* > -*is(i)*- idapoolsetes läänemeresoome keeltes (Häkkinen 2002: 104–105; vt ka Lehtinen 1983: 482–486; Viitso 1998: 435; 2007b: 219). Ka isuri keel kuulub *iz(i)*-tunnusega tingiva kõneviisi keelte hulka. Tunnusele liituvad omakorda isikulõpud (v.a ainsuse 3. isik, mis on markeerimata). Ainsuse 2. isikus on isS ja isH murdes toimunud reeglipärane sisekadu *-*sit* > -*st*, nt Vii *ēllāist* 'sa elasid', Sa *tekkīst* (IMS 580) 'sa teeksid'. Junuse grammatika aga andis võimaluse ka sisekaota ainsuse 2. isiku moodustamiseks, kasutades tegusõna kirjelduse näidetena vorme *kirjuttais(i)t*, *kūlvāisit*, *olisit* (Junus 1936: 107, 109, 122 jm). Tunnuse viimane *i* on kadunud ainsuse 3. isikus kõigis isuri murretes (Laanest 1986: 132). Ühesilbiliste vokaaltüvega verbide puhul, Porkka (1885: 88) andmetel harva ka kolmesilbilistes tüvedes, esineb ka konditsionaali kahekordset tunnust, nt Knd2Sg Re *mōisīst* (IMS 330) '(sa) müüsid : müüksid', Inf *vējjā* : Knd3Sg Sa *veisiz* (IMS 660) 'viia : viiks', Re *em miā naisīz* (LSL 142) 'mina ei naiks' (vt ka Porkka 1885: 96–98; 108).

Konditsionaali ajaloolise tunnusega *-izi-* formatiividele lisaks käsitletakse verbi muuttüüpide kirjeldamisel refleksiivsetel *s*-tüvelistel verbidel tingiva kõneviisi formatiivi osana *izi*-tunnusele eelnevat elementi *-(j)A*, mis on refleksiivsete verbide paradigmasse üldistatud kontraheerunud verbide analoogial. Refleksiivsetel verbidel esineb *-(j)A* tingivas kõneviisis kõigis isikutes, hõlbus-tades eristada mineviku ja tingiva kõneviisi vorme, nt Me *antī.aiz* (IMS 17) 'annaks alla', Sa *katki.aiz* (IMS 119) 'läheks katki', Kaasrõhulise silbi järel on *-jA* esikomponent gemineerunud, nt Me *murginaġjaizin* (IMS 319) 'sööksin hommikust'. *-jA* elemendiga refleksiivsete verbide konditsionaali vormid on esitatud ka Porkka väitekirjas (vt Porkka 1885: 114–117). Üksikud näited on ka keeleajalooliselt n-ö õigetest refleksiivsete *s*-verbide konditsionaali vormidest: Vol *prāvihuissizin* (Laanest 1966a: 137) 'paraneksin', Me *murginaisizin* (IMS 319) 'sööksin hommikust'. Võib arvata, et üheks teguriks konditsionaali vormide osas n-ö segaparadigmade tekkimisel on olnud *ise*-sufiksiga deskriptiivverbid ning silbikorduse vältimine, vrd nt Vii Inf *kidissā* 'kihistada (naeru)' : IndPr1Sg *kiġtizen* : Knd1Sg *kiġtīzin* ~ *kiġajaizin*.

Laanesti andmetel on element *-jA* levinud väljaspool kontraheerunud verbe Alam-Lauga murdes. 20. sajandi lõpu ekspeditsioonidel on siinse töö autor ka Soikkola murdealal registreerinud *(j)A*-elemendiga tingiva kõneviisi vorme: Vii *lākši.äižin* 'läheksin', *jookši.aižin* 'jookseksin', *muištajaizīn* 'mäletaksin'. Neid on sattunud ka Junuse õpikutesse, nt *hää sanojais* 'ta ütleks' (Junus 1934: 20).

Tingiva kõneviisi mineviku vormid moodustatakse analüütiliselt, liites verbi *olla* vastava isiku konditsionaali vormile mineviku partitsiibi vormi, nt Vii *siul kāzi vārizō ni gu oļlīst kañņōja varastand* (IMS 686) 'sinul käsi nii väriseb nagu oleksid kanu varastanud', Sa *oļlīst sinne kļllutkī* (IMS 361) 'oleksid sinna äragi surnud', *olliisit haukuunt* (Junus 1934: 5) 'sa oleksid haukunud', *olliis pitānt* (Junus 1934: 4) 'oleks pidanud', Sav *olizimma kūzūnēd* 'oleksime küsinud'.

Tingiva kõneviisi eitava kõneliigi vormistik moodustatakse samuti analüütilisel teel: eitusverbi isikuvormidele lisandub põhiverbi tingiva kõneviisi tunnusega 3. isiku vorm, nt Vii *emmā lähtīz* 'me ei läheks', Re *ei lēzmottaiz* (IMS 265) 'ei leegitseks', Sa *ei veisiz* (IMS 660) 'ei viiks', Sa *ei pettäiz* (IMS 404) 'ei petaks', Me *aja lapset pervist poiz nigu ei hāibārdāisīt tōn tegi.ōjā* (IMS 79) 'aja lapset toast välja, et nad ei segaks töö tegijaid'. Tingiva kõneviisi eituse minevikuvormi moodustavad eitusverb vastavas isikus, abiverb *olla* tingivas kõneviisis ning põhiverbi mineviku partitsiip, nt *ei olliis pittānt* (Junus 1934: 29) '(ta) ei oleks pidanud'.

5.4.2. Käskiv kõneviis

Käskiv kõneviis e imperatiiv kombineerub piiratud arvu kategooriatega: ainsuse ja mitmuse 2. ja 3. isikuga ning kõneliigikategooriaga.

Ainsuse 2. isiku imperatiivi vorm on isS, isAL ja isO murdes markeerimata, isH murdes on ainsuse teise isiku tunnuseks *-G*, ent võib oletada, et suhteliselt hiljuti on *k*-lõpuline olnud vorm ka teistes murretes. Näiteid Soikkola murde-

alalt: Vii *midoi* (IMS 312) 'mööda', Me *lähe* (IMS 284) 'mine', Me *kada* (IMS 144) 'kata', (Inf *kohottā* :) Me *kohoda* (IMS 182) 'tõsta, kergita'. Kolmesilbilistes tüvedes, kus on olemas tingimused kolmesilbilise kõnetakti pikenemisevahelduseks, esineb 1. ja 2. silbi piiril pikenemine, nt Sa *harṛāvoi* (IMS 46) 'riisu', Sav *ompele* 'õmble'. Veel 19. sajandi lõpul mainib Porkka, et Imp2Sg vormi lõpus on *k* Hevaha murdes, ent *k* säilimist kuuleb ka Soikkola murdes vokaaliga algava sõna ees ning lause lõpus (Porkka 1885: 92). Sovijärvi kirjutab samuti (1944: 48), et ainsuse ja mitmuse 2. isikus võib imperatiivi vormides sõnalõpuline *k* esineda, nt *māṇkā* (*sinne*) 'minge (sinna)', Me *lāg miā laulan!* (IMS 255) 'las mina laulan', ent rõhutab samas, et selliseid juhtumeid tuleks pigem pidada lõpukaoliste liitepartiklite osaks (*-k+-ka*, *-k+-kā*).

Käskiva kõneviisi mitmuse 2. isiku formatiivid on järgmised.

1. **-gĀ**, mis esineb rõhutu silbi vokaali ja sonorandi järel, nt Re *palagā* (IMS 380) 'põlege', Me *nostagā kā.ed ūlōz* (IMS 346) 'tõstke käed üles', Sa *tabelgā* (IMS 565) 'tapelge', *ommelgā* (Laanest 1964: 28) 'õmmelge', Vol *kūnnelgā* 'kuulake' (Laanest 1986: 134), ent selle kõrval võib kohati esineda ka rõhuta silbi järgset pikenemist, nt ka Vii *ommelkā* (IMS 363) 'õmmelge'.
2. **-kĀ**, mis esineb
 - a) pika vokaalainesega pea- või kaasrõhulise silbi järel, nt Re *mōkā* (IMS 330) 'müüge', Re *sōkā* (IMS 596) 'sööge', Vii *tōkā* (IMS 596, 607) 'tooge', Vol *haravoikā* 'riisuge' (Laanest 1986: 135), Sav *nibikkoikā* 'siduge';
 - b) sonorandiga lõppeva pea- või kaasrõhulise silbi järel, nt Vii *tulkā* (IMS 607) 'tulge', Re *māṇkā* (IMS 250) ~ Vol *māṇkā* (Laanest 1966a: 120) 'minge', Re *elkā* (*panna*) (IMS 382) 'ärge (pange)', Sav *magjasselkā* 'maiustage', Sav *kagloidelkā* 'kallistage';
 - c) helitu obstruendiga lõppevale tüvele liitudes, nt Re *tehkā* (IMS 580) 'tehke', *seiskā* (Porkka 1885: 94) 'seiske', Me *avatkā* (IMS 23) 'avage', Me *lūgātkā* (IMS 17) 'lūkake', Sa *sorttuiskā* (IMS 539) 'sortige', Me (IndPr1Sg *kallitsen* :) Imp2Pl *kallitkā* (IMS 128) '(parandan :) parandage', Vii *vättiskā* 'riietuge' (Laanest 1986: 134), *istūskā* (Sovijärvi 1944: 41) 'istuge', *avatkā* (*ibid.*), *kezrātkā* (*ibid.*) 'kedrake'.
3. **-kkĀ** kaasrõhulise silbi lühikese vokaaliga tüve järel, nt Lo, Sä *avittakkā* 'aidake' (IMS 24), Ksk *kirjuttakkā* 'kirjutage' (Laanest 1986: 134).

Imperatiivi ainsuse ja mitmuse 3. isiku formatiiv on Soikkola murdes vormilt identne mitmuse 2. isiku omaga, nt Re *nāin ikkē issuij ja jumalā küzüin: hoivakā ja varjellkā* 'niimoodi istusin ja jumalat küsisin (palusin): hoidku ja kaitsku' (IMS 354), Re *palagā otsallē sā* (IMS 158) 'põlegu lõpuni', Re *vaig migā olkā* (IMS 362) 'või mis (iganes) olgu', Re *ei ne laz vettākā vaig olkā* kuin *vezikko* (IMS 362) 'ei need [saapad] lase yett läbi, olgu kui tahes vesine', Sa *hoivagā jummalā tämä uni tulomast kättē* (IMS 607) 'hoidku jumal selle unenäo täide mineku eest', Sa *olkā ni läkkämädä* (IMS 362) 'olgu kõnelemata (olgu tasa)', Vii *olkā sis siun tahtōs* 'olgu siis sinu tahtmine' (Ariste 1956b: 21),

Sa *kuivagā* siun kündēst, *halvahtūgā* siun jalkāst 'kuivagu sinu küüned, muutugu halvatuks sinu jalad' (Ariste 1960: 24), Vol *tehkā* kui tahtōd 'tehku (nad) kuidas tahavad' (Laanest 1986: 136). Haruldustena esinevad Sovijärvi kirjapandu hulgas käskiva kõneviisi mitmuse 3. isiku vormid mitmuse tunnusega -t, kujul *andagād* (Sovijärvi 1944: 50) '(nad) andku', *katselgād* (*ibid.*) '(nad) vaadaku'. Sarnaseid t-lõpulisi vorme esineb ka Rosona keelekujus, nt *vetākōöt* 'nad vedagu', *tulkoot* (*ku tahtoot*) 'tulgu (kui tahavad)' (Mägiste 1925: 21). Porkka klassifikatsioonis esitatakse Imp3Pl isiku formatiividenä mitte ainult refleksiivsete, vaid kõikide verbide puhul -kasse, -kāsse, nt *kummartaskasse*, *istu(u)skasse*, *heittiiskāsse*, *käüikāsse*, *tulkasse* (Porkka 1885: 96–117).

Isuri kooliõpikutes on esitatud käskiva kõneviisi 3. isikute formatiividenä soomepäraseid, aga nagu ülalkirjutatust nähtub, ka Rosona murdes esinevad O-lised formatiivid -(k)koo, -(k)kōō, nt loosungites „*Eläkōō tovarišša Stalin! Eläkōō maailman revolutsia! Eläkōōt kolhoznikat-udarnikat!*“ (Junus, Maksimov 1936: 30). Et isurikeelne kooliharidus ei saanud juurduda ega mõju avaldada, ei ole ka sellised vormid Soikkola poolsaarel isurite keelekasutuses kohanenud.

Käskivat kõneviisi on kasutatud ka impersonaalis, nt Re *no mändägā ilmam miudā* (IMS 325) 'no mindagu ilma minuta', *saottakkoo* 'öeldagu', *tultakoo* 'tuldagu' *püvvettäkkōō* 'püütagu' (Junus 1936: 117–118).

5.4.3. Võimalikkuse kõneviis

Potentsiaali ehk tegevuse võimalikkust väljendava kõneviisi tunnus on **-ne**, sellele järgnevad isikulõpud. Ainsuse 3. isikus ja impersonaalis on potentsiaali tunnusele omakorda liitunud 3. isiku tunnus *-pi, millest annab tunnistust potentsiaali tunnuse vokaali labialiseerumine (nt *lēnō* << *lee-ne-pi). Mitmuse 3. isiku vorm on moodustatud ainsuse 3. isiku analoogial, lisandub vaid mitmuse tunnus -d.

Ehkki potentsiaal on kõneviisina kasutusel harv, võib 20. sajandi keskpaigas kogutud tekstimaterjalis siiski selle kasutusest näiteid leida, nt Sa *guim mond vūtta miä ellānen* (IMS 30) 'kui palju aastaid ma veel elan (Pot)'; Re *midā hā ollenō jōd enā ei jō mogomā pāmettia ku nōren* (IMS 362) 'mida ta on (Pot), kui enam ei ole sellist mälu kui noorena', Re *unohtañnō* (LSL 141) 'unustab', Re *heittāñnō* (*ibid.*) 'heidab', Sa *joudunō* (*ibid.* 149) 'sattub'. Kõige sagedamini esineb potentsiaali tulevikku väljendava verbi *lējjä* vormistikus, nt Me *mō lēnemmä tänā iltān koiz* (IMS 263) 'me oleme täna õhtul kodus', Vii *siä lēneb a.elia!* (*ibid.*) 'sina oled tagaajaja!', Re *kaikha ne lēñōd rušsūn* (*ibid.*) 'kõik need on (tulevikus) katki'.

Kahetüveliste sõnade puhul on potentsiaali tunnus liitunud konsonanttüvele. Potentsiaali moodustamise huvitavusena toob Porkka l-, n-, r- ja s-tüvelised verbid, mille puhul on mõistetavuse huvides kasutatud topelettunnust (nagu ka ülal toodud Re näites *ollenō*), kuna tunnus -ne on liitumisel assimileerunud,

mille tulemusena oleks 3. isikute vormistik kindla kõneviisi omaga kokku langenud (Porkka 1885: 87–88). Porkka on esitanud võimalikkuse kõneviisi kõikide verbide puhul, v.a verb *kummartai* : *kummartais*-, mille puhul antakse vaid passiivi vorm *kummartastanoo* (vt Porkka 95–117).

Junus on oma grammatikas potentsiaali nimenuud „kysymysformaks, interrogativaks“, mis enamasti esineb vaid kolmandas isikus, selle lõppu on liidetud *-kse* või ka ainult *-k* (Junus 1936: 107): „*Esim., interrogativan III-n liitsan puhas forma ono kirjuttannoo. Siie lisätää -k, kumpa näyttää kysymystä ja senen jälest veel -se, kumpa ono demonstrativapronomina (näyttävä nimensi-halliin) ja kumpa vahvistaa kysymysmerkitöstä. (Ottanook hää miun kerallee, ottanookse hää miun kerallee).*“⁶ Junus märgib samas ka 1. ja 2. isikute vormide esinemist Soikkolas, ent sealgi esinevat need nn vanas keeles.

Potentsiaali on tarvitatud ka eitavas kõnes, nt Re *eigä lēne* (IMS 263) 'ei ole (tulevikus)', Sa *ni sa.oi, ku ed andanne, muissa ei siul toizël vŷtta üht lehmäki* (IMS 16) '[mustlane] nii ütles, kui [sa] ei anna [piima], pea meeles, ei [ole] sul teisel aastal üht lehmagi', en *sāne* (Sovijärvi 1944: 49) '[mina] ei saa', ei *lučkēne* (*ibid.*) '(ta) ei loe', *evät tullene* (*ibid.*) '(nad) ei tule'.

Impersonaali potentsiaali vormides on kasutatud sama tunnusevarianti, mis esineb personaali 3. isikus (Laanest (1986: 138), nt Re *kutsuttannō* (IMS 224) 'võidakse kutsuda', isS *saadanoo* (Porkka 19885: 96) 'võidakse saada', *toodanoo* (*ibid.* 98) 'võidakse tuua', *käüdänōō* (*ibid.* 99) 'võidakse käia', *saottannoo* (*ibid.* 100) 'võidakse õelda', *maattanoo* (*ibid.* 110) 'võidakse magada'. Impersonaali potentsiaali eitavas kõnes ei ole potentsiaali tunnuse labialiseerumist toimunud, nt *ei tultane* (Sovijärvi 1944: 49) '(ilmselt) ei tulda', *ei mäntäne* (*ibid.*) '(ilmselt) ei minda'.

Potentsiaal on isurite keelekasutusest tänaseks taandunud ja täiendava andmestiku kogumine välitöödel ei ole võimalik, seetõttu pole potentsiaali vorme muuttüüpide tuvastamisel arvestatud. Üks vähestest aktiivselt tarvitusel olevatest potentsiaali vormidest on oleviku ainsuse 3. isiku vorm *lēnō* (nt Re *tāz lēnō vihmā* (IMS 263) 'jälle tuleb vihma'), mis enamasti väljendab tulevikku (Laanest 1986: 134) ning mida võib ehk pidada juba leksikaliseerunuks. Tegevuse võimalikkuse väljendamisel kasutatakse konstruktsioone, nagu Me *taitā noisō lunda sadamā* (IMS 568) 'vist hakkab lund sadama', Sav *hā taitā lähtō* 'ta ilmselt läheb'.

⁶ „Näiteks, interrogatiivi 3. isiku puhas vorm on *kirjuttannoo*. Sellele lisatakse *-k*, mis näitab küsimust ja selle järel veel *-se*, mis on demonstratiivpronoomen (näitav asesõna) ja mis tugevdab küsivat tähendust. (Kas ta võtab mind kaasa. Kas ta siis võtab mind kaasa.)“ (Tölge – E.S.)

5.5. Tegumoe kategooria

Tegumoe kategoorial on kaks liiget, isikuline tegumood e personaal ning umbisikuline tegumood ehk impersonaal. Neist esimene on tunnuseta. Impersonaali ajaloolised tunnused on *-*tA* ja *-*ttA*. Neist esimene esineb pea- või kaasrõhulise silbi pika vokaali või diftongi järel ja mis tahes asendis oleva konsonandi järel. Muudel juhtudel kasutatakse tunnust *-*ttA*. (Laanest 1986: 136)

Käesolevas töös jäetakse mõnel juhul kõrvale ajalooline tüve ja impersonaali tunnuse piir (vt ka 3.2.6.1), Soikkola murde impersonaali oleviku formatiivi-variantidena käsitletakse järgmisi.

1. **-*Ā*** – verbides, mille puhul tunnuse *-*tA* klusiil nõrgas astmes on kadunud ja silbi piiri tähistavas funktsioonis esineb *j* või *v*, mida käsitletakse tüvevariandi osana, nt Re *tōv̄vā* ~ Sa *tūv̄vā* (IMS 596) 'tuuakse'; Vol *vījā* (Laanest 1966a: 142) 'viiakse', *sūv̄vā* ~ *sūvvā* (*ibid.*) 'süüakse', *kāv̄vā* (Laanest 1966a: 143). Samuti kuuluvad siia konsonanttüvelised verbid, mille puhul formatiivi klusiil on assimileerunud eelneva konsonandiga, nt Sa *pannā* (IMS 382) 'pannakse', Re *noissā* (IMS 345) 'tõustakse; hakatakse', Me, Re *tehhā* (IMS 403, 580) 'tehakse', Me *hergudellā* (IMS 58) 'maiustatakse'; Re *tullā* (IMS 345) 'tullakse', Sa *seissā* (IMS 516) 'seistakse', Sa *raṅgaissā* (IMS 465) 'karistatakse', *kummarḍaissā* (Sovijärvi 1944: 42) 'kummar-dutakse', *jṛssā* (*ibid.*) 'joostakse'.
2. **-*jjĀ*** – astmevahelduseta *Oi*-tüveliste verbide kaasrõhulise silbi järel, mille puhul tunnuse *-*tA* klusiil nõrgas astmes on kadunud, silbi piiril on selle asemel gemineerunud siirdehäälik *jj*. Ehkki seniste uurijate kirjapanekutes on kirjpilt mõneti kõikuv, on tegemist siiski sisuliselt samaväärsete juhtumitega, vrd nt *haravoiĵjā* (Sovijärvi 1944: 20) ja Vol *haravoiĵjā* (Laanest 1986: 136) 'riisutakse', Sa *murgoinoiĵjā* (IMS 319) 'süüakse hommikust', Re *astavoiĵjā* (IMS 22) 'äestatakse'.
3. **-*ḍĀ*** – ühetüveliste verbide rõhuta silbi järel, nt Vol *pi.edā* (Laanest 1966a: 113) 'peetakse', Me *voiĵjedā* (IMS 677) 'võitakse, määratakse', Re *kutsudā* (IMS 224) 'kutsutakse', Re *nagredā* (IMS 565) 'naerdakse', Sa *nobidā* (IMS 346) 'nopitakse, korjatakse', Sa *leigoīdā* (IMS 259) 'lõigatakse, lõigutakse'; Me, Re *happanoīvedā* (IMS 45) 'hapendatakse', Me *imelōīvedā* (IMS 93) 'lastakse imenduda'; samuti kuuluvad siia kahetüvelised *ne*- ja *itse*-sufiksiga verbid, nt Vii *pa.edā* 'põgenetakse' (vrd Imp2Sg *pakkēne* 'põgene'), Vii *nāglidā* 'naelutatakse' (vrd Imp2Sg *nāglitse* 'naeluta') ning kontraheerunud *t*-tüveliste verbid, nt Me, Sa *vizadā* (IMS 670) 'visatakse', Sa *leigadā* (IMS 259) 'lõigatakse'.
4. **-*ttĀ*** – ühetüveliste 3- ja 5-silbiliste verbide lühikese vokaali järel, mille puhul tunnuse *-*ta*, *-*tā* klusiil on kaasrõhulise silbi järel gemineerunud kontraktioonilise pika vokaali ees, nt Re *mukkoīdettā* (IMS 317) 'sobitatakse', Me *kohopettā* (IMS 182) 'kergitatakse, tõstetakse', *varassettā* (Sovijärvi 1944: 42). Siia liigituvad ka kõik astmevahelduslikud (ja osad astmevahelduseta) kolmesilbilise *Oi*-tüvega verbid (ehk kolmesilbilised *Oi*-verbid, mille

infinitiivi formatiiv on *-jA*), millel nõrgaastmelise tüve järel kasutatakse samuti impersonaali tunnuse pikka varianti, nt Inf *nibikkoja* : IpsPr Sa *nibigoittā* (IMS 340) 'siduda : seotakse'.

Minevikuvormides on impersonaali tunnus tugevas astmes, mineviku tunnus *i* on assimileerinud tunnuse *-(t)tA* vokaali ja ka sufiksisse *-hen* kuulunud *e* (Laanest 1986: 137). Formatiivivariandid on järgmised:

1. **-dī** – sonorandiga lõppeva rõhuta silbi järel, nt Sa, Vol *ommeldī* 'õmmeldi' (IMS 363; Laanest 1966a: 113), Sa *tabeldī* 'tapeldi' (Ariste 1960: 15), *pedeldī* 'peteti' (*ibid.*), Sa *pisseldī* (IMS 410) 'pisteti'. See on seda tüüpi verbide puhul valdav, kuigi on üksikud näited ka formatiivi alguskluusiili tugevnemisest rõhuta silbi järel: Vii *kasseltī* (IMS 141) 'kasteti'.
2. **-tī** – ühesilbiliste vokaal- ja konsonanttüvede järel, kus tunnuse klusiil on tugevnenud kontraksioonilise pika vokaali ees, nt Me, Vii, Vol *sātī* (Ariste 1956b: 23; IMS 513, Laanest 1966a: 121) 'saadi', Vol *tōtī* (Laanest 1966a: 114) ~ Sa *tūtī* (IMS 596) 'toodi', Vol *māntī* (Laanest 1966a: 111) 'mindi', Re *tultī* (IMS 345) 'tuldi', Sa *pāstī* (IMS 456) 'pääseti', Vol *lastī* (Laanest 1966a: 113) 'lasti'; Re, Sa, Vii *tehtī* (IMS 522, 524, 580) 'tehti'; kaasrõhulise silbi järel *l*-tüvedes, nt Sa *peleheltī* (IMS 396) 'kummitati, tembutati', Tam *kagloideltī* (IMS 120) 'kaelustati, kallistati'; *s*-tüvede järel, nt Vii *kidistī* 'vigiseti; kihistati', *kūlpīstī* 'pesti ennast'.
3. **-tītī** – kahe- ja enamasilbiliste ühetüveliste verbide puhul, nt Vol *laulettī* (Laanest 1966a: 112, 113) 'lauldi', Vol *polbettī* (*ibid.* 112) 'põletati', Vol *narrittī* (*ibid.* 115) 'narriti', Re, Vii, Sa *kalettī* (IMS 144) 'kaeti', Tam *tī.ettī* (IMS 516) 'teati', Vol, Vii, Sa *kutsuttī* (Laanest 1966a: 112; IMS 224) 'kutsuti', Vii, Sa *lazettī* (IMS 250) 'lasti', Re *sēgloittī* (IMS 520) ~ Sa *sīgloittī* (IMS 520) 'sõeluti', Vii *lakkoidettī* (IMS 246) 'tasandati', Vol *lāmmidettī* (Laanest 1966a: 120) 'soojendati', Sa, Re *astavoittī* (IMS 22) 'äestati', Me *varassettī* (IMS 321) 'varastati', Re *murginoittī* ~ *murginoittī* (IMS 319) 'söödi hommikust'. Siia rühma kuuluvaiks loetakse ka kontraheerunud *t*-tüvelised verbid, nt Vii *vizattī* (IMS 670) 'visati', Sa *leigattī* (IMS 258) 'lõigati', Vol *luvattī* (Laanest 1966a: 111).

Impersonaali oleviku ja mineviku vormid on kohati (eriti Soikkola poolsaare lõunapoolseis külis) kasutusel mitmuse 3. isiku kindla kõneviisi vastavate vormide asemel, nt Sa *a ne herravvalbalaist oltī tūz ain pūhiltēgi* (IMS 619) 'aga need härravalla (mõisniku valduse) elanikud olid tööalati pühade ajalgi', *tullā* 'tullakse' ja 'tulevad', *annettī* 'anti' ja 'nad andsid', Sa *sīs hū olīt tullēp näivā sūmen verššiā ottamāz* 'siis nemad olid tulnud neid soome laule võtma(s)' (IMS 657). Impersonaali selline esinemine on kujunenud vene keele mõjul (Ariste 1960: 52). Impersonaali kasutamist kindla kõneviisi 3. isiku vormide asemel esineb mitmes läänemeresoome keeles-murdes. Ilkka Savijärvi hinnangul on see muutus peaaegu täielikult toimunud karjala keele kõigis murretes, lüüdi ja äänisvepsa keelepruugis, seevastu kesk- ja lõunavepsa murdeid ja isuri

keelt ühendab mõlema nimetatud vormi samaaegne kasutamine (Savijärvi 2001: 248; vt ka Nirvi 1947, Yli-Vakkuri 1986: 80–86).

Impersonaali täis- ja enneminevik moodustatakse analüütiliselt verbi *olla* ainsuse 3. isiku vastavalt oleviku ja minevikuvormist, liites sellele impersonaali mineviku partitsiibi vormi, nt *on tehtü* 'on tehtud', *oli k̄a.ettu* 'oli ümber aetud', Vol *oli ze ompeluski ovettu kera* 'oli see õmblustöögi võetud kaasa' (Laanest 1966a: 131), Sa *oli obedettu* 'oli õpetatud' (IMS 358).

Impersonaali tingivas kõneviisis järgneb impersonaali tunnusele *-(t)A* konditsionaali tunnus *-iz*, nt Sa *vaihettaiz* 'vahetatakse', *annettaiz* 'antaks', *pantaiz* 'pandaks' (Ariste 1960: 38), *hävittäis* (Porkka 1885: 111) 'hävitatakse; kaotatakse'.

Impersonaali oleviku partitsiibivormis järgneb impersonaali oleviku tunnusele *-vA*, nt Sa *annettava* (Ariste 1960: 28) 'antav', *ivettävä (ibid.)* 'nutetav', Me *inhottava* (IMS 94) 'vihata; vastik', Sa *ne olti ihav vizattavat kehgäd* (IMS 670) 'need olid üsna ära visatavad kingad', Sa *hervittävä m̄z* (IMS 59) 'karde-tav mees'.

Porkka mainib passiivi imperatiivi ja infinitiivi vormide puudumist, v.a rahvaluules, nt *kiistaa ajettaes*, *kiistaa kilbaeltaes* 'võitle sõites, võitle võideldes' (Porkka 1885: 91), *heboisiil tuldakaa*, *ratsuil ajettakkaa! (ibid.)* 'hobustel tuldagu, ratsudel sõidetagu'. Huvitavaks leiuks tuleb pidada käskiva kõneviisi impersonaali vormi hilisemast keelest: Re *no mändägä ilmam miuda* (IMS 325) 'mindagu ilma minuta'.

5.6. Kõneliigi kategooria

Kõneliigikategoorial on kaks liiget: jaatav ja eitav kõneliik. Jaataval kõnel tunnus puudub.

Erinevalt naabruses kõneldavast vadjä keelest, kus eitaval kõnel on vähemalt käskivas kõneviisis isikutunnused, nt NegImp2Pl *elk̄a elk̄a* 'ärge olge' (Ariste 1948: 90), puuduvad Soikkola murdes eitava kõneviisi põhiverbil isikutunnused, muutub ainult eitusverb ise: 1Sg *en*, 2Sg *ev*, 3Sg *ei*, 1Pl *emmä*, 2Pl *että*, 3Pl *isS* ja *isAL ei ~ eväd*. Hevaha murde mitmuse 3. isiku vorm on *eiväd* (Laanest 1986: 139), sama kujuga eituse leiab aga ka Rosona murdest: *maad eiväd uo rovnoid* 'maad ei ole tasased', *eivät kessä lehmäd* 'lehmad ei kannata välja' (Mägiste 1925: 22).

Oleviku eitavas kõnes lisatakse eitusverbile põhiverbi vokaaltüveline vorm. Isuri keeles ei pea põhiverb vahetult eitusverbile järgnema, nende vahel võib lauses olla nii alus, sihtis kui määrus. Nt Me *evät h̄õ tü.e* (IMS 29) 'ei nad tule'; Re *m̄õ pidäks emmä anna kazvā (ibid.)* 'me pikaks ei lase kasvada'; Ru *miä en t̄ijjā (ibid.)* 'mina ei tea'; Ru *emmä p̄āze poiz emmägä lövvä oviloja k̄ättē (ibid.)* '[me] ei pääse välja ja me ei leia ka uksi kätte'; Sa *em miä muissa* (IMS 33) 'ei ma mäleta', Sa *mād i p̄ūd jāvād, a meid ei l̄ine* 'maad ja puud jäävad, aga meid ei ole (tulevikus)'. Mitmuse 3. isiku vorm võidakse Soikkola murdes väljendada ka eitusverbi ainsuse vastava vormi abil, nt Vii *mustalaist ei*

meṛṛē uppō konskā (IMS 619) 'mustlased ei upu mitte kunagi merre', samas ka *Neg3Pl evād uppō (ibid.)* 'ei upu'.

Mineviku eitusvormid moodustatakse eitusverbi ja põhiverbi mineviku partitsiibi abil, nt *et pant kindahia kättē* (IMS 166) '[sa] ei pannud kindaid kätte', Vii *eihā se kehant paigada* (IMS 373) 'ei tema viitsinud paigata', Re *evād männēt kodihesse* (IMS 29) '[nad] ei läinud oma koju', Sa *sauna ei no.estuint paljo* (IMS 344) 'saun ei läinud eriti nõgiseks', Sa *tulest ei heṛpoist näkkūnd* (IMS 355) 'tulest hobused ei paistnud', Sa *meil tüdōid ei sānēd oṣṣā mittā* (IMS 367) 'meil tüdrukud ei saanud mingit osa (pärandusest)', *emmā jaksaneet* (Junus 1934: 4) '[me] ei jaksanud', *ei hervint (ibid.)* 'ei kartnud', *ei nukkunt (ibid.)* 'ei maganud'.

Täismineviku eitusvormid moodustatakse eitusverbi, *olema*-verbi olevikuvormi ja põhiverbi mineviku partitsiibi abil, nt Re *tījjen sto ono hūle, a näht en ḡ* (IMS 588) 'tean, et on [olemas] hüljes, aga näinud ei ole', Sa *miā en ū nāhnūb* (IMS 33) 'mina ei ole näinud'.

Ennemineviku eitusvormid moodustatakse eitusverbi, *olema*-verbi personaali mineviku partitsiibi ja põhiverbi mineviku partitsiibi abil, nt Re *a nīdā lampahan nahkoja en olb näht kui heidā tehḥā* (IMS 580) 'aga neid lamba nahku ma ei olnud näinud, kuidas neid tehakse', Vol *hḡ ei jollēb i nāhnētkā toin toist vīl* 'nad ei olnud näinudki teineteist veel' (Laanest 1966a: 111).

Impersonaali oleviku eitava kõne puhul kasutatakse eitusverbi vormi *ei* ja põhiverbi tunnusega *-(t)ta (-da)* lõppevat tüve (Laanest 1986: 139), kahe-tüvelistel verbidel on impersonaali tunnus seejuures assimileerunud tüvelõpu konsonandiga. Nt Vol *ei tulla* (Laanest 1966a: 142) 'ei tulda', *ei kävvā (ibid. 143)* 'ei käida', *ei uzoda* 'ei usuta', *ei kehada* 'ei viitsita', Mui *ei tehā* (vrd jaatavas kõneliigis *tehḥā*) (Laanest 1986: 139), Vii *kaksin ozin ei anneda* (IMS 367) 'kahe osa kaupa ei anta', Sa *kābehūist ei osseba rahal* (Ariste 1956b: 29) 'ilu rahaga ei osteta'. Kuna paradigmade täiendamistel Soikkola poolsaarel oli keskendutud verbi põhiparadigmale ning tegemist on tekstis suhteliselt harva esineva vormiga, siis on eitava impersonaali andmestik klassifikatsiooni kaasamiseks ebapiisav. Näiteid impersonaali eitava kõneliigi minevikuvormidest: Sa *oli nīm paljo jāniksiā nīdā gu ei ammuttu konsā* (IMS 15) 'oli nii palju jäneseid, neid nagu ei lastud kunagi', Re *ei miul ḡ kois tehtū, ossettu on* (IMS 366) 'mul ei ole kodus tehtud, ostetud on', Me *hinda on tehtū, a rahhōja ei jḡ maksettu* (IMS 580) 'hind on tehtud, aga rahasid ei ole makstud', Vii *ei olt tehtū* (IMS 580) 'ei olnud tehtud'.

Vastandudes ülejäänud läänemeresoome keeltele, on isuri ja karjala keele ning soome idamurrete ühisjooneks *e*-alguline käskiva kõneviisi eitusverb (Savijärvi 1977: 19). Eitava kõneliigi imperatiivi ainsuse 2. isikus esineb eitusverb kujul *elā*, sellele liitub põhverb samal kujul nagu imperatiivi jaatavas kõneliigis, nt Me *elā mā miust ettē* (IMS 37) 'ära mine minust ette', Re *elā ennā tē tḡdā, nā hüvṽā ellō.a vähhāizen* (IMS 354) 'ära tee enam tööd, näe väheke head elu'. Soikkola ja Hevaha murde eripäraks on see, et mitmuse 2. (ja 3.) isiku vormis saab käskiva kõneviisi tunnuse ainult eitusverb, põhverb esineb infinitiivi kujul. Nt Re *elkā kerttā* (IMS 158) 'ärge puutuge', Me *elkā tēlō*

hämmentyä 'ärge eksige teelt' (IMS 80), *Me elkä tulla tänne* (IMS 31) 'ärge tulge siia', *Me elkä törkkiä pūgoil kantta* (IMS 618) 'ärge torkige nuga dega (pussidega) lauda', *Vii elkä tövva* (IMS 596) 'ärge tooge'. Alam-Lauga murdes tarvitatakse soome- ja vadjapära st vormimoodustust, nt *elkä avatkä usta* (IMS 31) 'ärge avage ust', *elkä lätkö* (*ibid.*) 'ärge rääkige', vrd v d j *elkä ~ älkä e lkä* (Ariste 1948: 90) 'ärge olge'.

Tingiva kõneviisi eitus moodustatakse eitusverbi ning tingivas kõneviisis põhiverbi abil, nt *Me kada laps kätühessä, jod ei olliz kylmä* (IMS 144) 'kata laps (tema) hällis kinni, et ei oleks külm'; *Vii lunda pantī paljo päle nigu ei näkküiz mattua kustkä paikkä* (IMS 300) 'lund pandi palju peale, et ei paistaks õlgedest kate mitte kuskilt kohast'; *Sa sto vā sappi ei tohki. aiz* (IMS 589) 'et ainult sapp ei lõhkeks'; *Sa sto lehmäp eväp männiz sätü* (Ariste 1956b) 'et lehmad ei läheks aeda'; *Vii ei annettaiz* (Ariste 1956b: 45) 'ei antaks', *ei vaihettaiz* (*ibid.*) 'ei vahetataks'.

5.7. Infiniitsed verbivormid

Infiniitsed verbivormid on infinitiiv, supiini vormid, gerundi vormid ja partitiivid.

5.7.1. Infinitiiv

Infinitiivi lõpuks on olnud *-*ĭAk* (Laanest 1986: 141), mille klusiil *ĭ* on enamiku verbitüüpide puhul häälikuseaduslikult kadunud või assimileerunud tüve lõppkonsonandiga.

Ühesilbiliste verbide puhul, mille tüvi lõpeb pika vokaaliga, on siirdehäälikuna esinevad *j* ja *v* (kunagi silbipiiri tähistanud konsonandi nõrgaastmelised vasted) gemineerunud ning arvatakse siinses käsitluses tüve koosseisu. Formatiivivariantide ülekülluse vältimiseks jäetakse siinses käsitluses kõrvale ka enamiku konsonanttüveliste verbide (v.a **V(i)ĭA*-verbid) ajalooline tüve ja formatiivi piir (vt ptk 3.2.6), milles tüve ja formatiivi liitumisel tekkinud geminaat arvatakse tüve koosseisu, nt Inf **tul/ĭak* > *tull/a* 'tulla', Inf **purĭak* > *purrr/a* 'pureda', Inf **män/ĭäk* > *männ/ä* 'minna'. Tüve ja formatiivi piiri selgitamine on keerukam ja mitmesugust lähenemist võimaldav ühe- ja kolmesilbiliste *Vi*-lõpuliste verbide puhul, käesolevas käsitluses loetakse *j*-aines kaasarõhulise silbi järel infinitiivi tunnusesse kuuluvaks. Infinitiivi formatiivid on järgmised.

1. -*A*, nt Re *vējjä* (IMS 660) 'viia', *naijja* (IMS 333) 'naida, abielluda', *puijja* ((IMS 435) 'reht) peksta', *voiija* (IMS 676) 'võida', Me, Sa *sāvva* ~ *Vii sāvva* (IMS 513) 'saada', *Vii*, Re *kattä* (IMS 144) 'katta', Me *mahtua* (IMS 291) 'mahtuda', Re, Sa, Sā *laskia* (IMS 250) 'lasta', Me *ānehtiä* (IMS 698) 'huigata', Me, Sa *tehhä* (IMS 580) 'teha', Me *hirnuksennella* (IMS 62) 'hirmatada', Me *oksendaissa* (IMS 361) 'oksendada'. Soikkola ja isO murde

- eripäraks on järgsilpide reeglipärane muutus **etA >> i(i)A*, mistõttu infinitiivi vormist lähtuvalt ei saa automaatselt otsustada tüvevokaali üle, vrd nt *im̄mī.ä : imen* 'imeda : imen' või *lēssī.ä : lezin* 'lesida : lesin'.
2. **-jA** – kahe- ja osade kolmesilbiliste *Oi*-tüvede puhul, kus 2. (3.) silbi diftongi järelkomponent *i* on tunnuse liitumisel siirdunud järgneva silbi koosseisu, nt *Vii mittoja* (IMS 312) 'mõõta', Me, Sa *viskoja* (IMS 670) 'visata'. Kolmesilbilised *Oi*-tüved jagunevad infinitiivi moodustuse poolest kaheks. Neist osal on infinitiivis tüvelõpu diftongi järelkomponent *i* siirdunud järgmise silbi algusesse (Laanest 1986: 142), siia rühma kuuluvad kõik astmevahelduslikud kolmesilbilised *Oi*-tüvelised verbid, nt Me *tugehtoja* (IMS 604) 'lambuda', Me *rõmikkoja* (IMS 499) 'roomata', aga ka osa astmevahelduseta kolmesilbilistest *Oi*-tüvedest, nt Me *pāhkuroja* (IMS 390) 'vestelda', Me *kobeloja* (IMS 179) 'kohmitseda'. (Diftongi säilimisest *Oi*-tüvede infinitiivis vt järgmises formatiivivariandi kirjelduses.)
 3. **-jja** – *Oi*-tüveliste verbide kaastrõhulise silbi järel juhul, kui tüvelõpu diftong on infinitiivis säilinud ning formatiivi alguskluusiili (häälikuseaduslik) nõrgaastmeline vaste on gemineerunud, nt Me *nikkaroijja* (IMS 340) 'nokitseda, askeldada'; Me *palmigoijja* (IMS 380) 'palmitseda (juukseid)'. See formatiivivariant on kogutud materjali seas kasutusel ainult astmevahelduseta kolmesilbiliste *Oi*-tüvede infinitiivis.
 4. **-dA** – kontraheerunud *t*-verbide puhul, sh **V(i)tA*-verbid, nt Re *avada* (IMS 23) 'avada', Me, Vii, Sa *paigada* (IMS 373) 'paigata'; *ne*-sufiksiga verbid, nt Me *mārādā* (IMS 327) 'mārg olla; mādaneda', ja *itse*-sufiksiga verbide puhul, nt Me *kallida* (IMS 128).

Hevaha murdes on infinitiivi kuju ja moodustamisviis suures osas sarnane, oluline erinevus seisneb *k* säilimises vormi lõpul, nt *vaijoag* 'vajuda' (Laanest 1997: 213), *vihkiäg* 'laulatada' (*ibid.* 223); *hīrnakkogag* 'hīrnuda', *pedelläg* 'valetada' (Laanest 1986: 142). IsAL ja isO murdes on dentaalkluusiili kaole järgnenud kontraktsioonidiftongi järelkomponendi assimileerumine, nt isAL *immē* 'imeda', *küssū* 'küside' (Mägiste 1925: 37); *takkō* 'taguda', *sārkē* 'lüüa' (Laanest 1986: 142); isO *torru* 'riielda', *kutto* 'kududa', *ajja* 'ajada' (Laanest 1960: 182).

5.7.2. Gerund

Käesoleva töö aluseks oleva materjali hulgas leidub näiteid kolmes käändes esineva gerundi vormide kohta.

1. Inessiiv lõpuga **-ez**, **-ēz** (olenevalt muuttüübist ka **-jez**, **-jēz**, **-jjez**, **-jjēz** või **-dez**, **-dēz**), nt Me *hüppi.ēz* (IMS 76) 'hüpates', Sa *mānnes* 'minnes' (Ariste 1960: 30), *jagaēz* (Sovijärvi 1944: 156) 'jagades', *pivāēz* (*ibid.*) 'pidades', *küzüēz* (*ibid.* 157) 'küsites', Me *hāmmennüin rahhōja lug.iēz* (IMS 80) 'eksisin rahasid lugedes', *leibojēz* (Sovijärvi 1944: 169) 'küpsätades',

murginoijjēz ~ murginojēz (ibid.) 'hommikust süües', *igävöijjēz ~ igävöjēz (ibid.)* 'nukrutsedes; igatsedes'. Possessiivsufiksi liitumisel on formatiivi *e* alati lühike, *s* gemineerunud ning sellele järgnev käändelõpu vokaal säilinud, nt *Me hā sohizō lādessā* (IMS 536) 'ta sosistab rääkides'; *Me kaitāja pittä pala.essā präginēht* (IMS 433) 'kadakas teeb (oma) põledes praginat'; *Vii tōkā voida tullessanne* (IMS 607) '(teie) tooge võid tulles'; *Vii mium muista.essān* (IMS 317) 'minu mäletades (minu mäletamist mööda)'; *Sa vī vihad männessāz, tū tervūt tullessāz* '(sa) vii vihad minnes, too tervist tulles' (Ariste 1960: 22); *kirjuttaessanne* (Sovijärvi 1944: 156) 'kirjutades'.

2. Instruktiiv lõpuga **-en, -den**, nt *kävven* (Porkka 1985: 89) 'käies', *itkien* *ibid.* 'nuttes' (Porkka 1985: 89), *ahtaen* (Sovijärvi 1944: 156) 'ahtes (rehte)', *laulaen* (*ibid.*) 'lauldes', *pūhkien* (*ibid.* 159) 'pühkides'; *Sa miä ün ain nīh herviden ku lindu oksal* (IMS 59) 'mina olen kogu aeg nii kartes (hirmul) nagu lind oksal'.
3. Adessiiv lõpuga **-el**, nt *kävveel, joosseel* (Porkka 1885: 89). Juhan Peegel on läänemeresoome rahvalaulude keelt uurides rõhutanud, et "[...] *da*-infinitiivi adessiiv on ühine joon setu ja isuri lauludele" (Peegel 2006: 155) ning nendib samas samuti, et isuris esineb see vorm kahes verbis: *jooksin joosseel, käin miä kävveel* 'jooksin joostes, käisin mina käies'.

Gerundi vormid esinevad üldiselt harva, rohkem on neid võimalik kohata rahvalaulukeeles (vt ka Peegel 1953). Siin näiteks toodud adessiivivormid on ka ainsad vastava käände esinemist tunnistavad leiud, ent nii nagu pea poolteist sajandit tagasi (vt Porkka 1885), on need käibel ka praegu, sealjuures neist viimane on üles kirjutatud 2005. aasta suvel: *Vii jōššēl mänimmä* 'joostes läksime'.

Gerundi inessiiv on esinemuse poolest kõige rohkearvulisem (selle esitab oma õpikutes ka Junus (vt nt Junus 1934: 29; 1936: 120)), teenides sellega koha muuttüüpide tuvastamisel. Gerundi vormid on oma päritolult seotud infinitiivi vormiga, samad on ka formatiivi liitumistingimused. Infinitiivist eristab gerundi vorme aga kunagine silpide arv ja sõna struktuur, mistõttu osade muuttüüpide pikenemisvahelduslike sõnade tüvevariandid on infinitiivi ja gerundi vormides erinevad, vrd nt Inf **küšütäk* >> *küššü.ä* ja **küšütēsnä* >> *küzü.ēz* 'küside : küsides'.

5.7.3. Supiin

Supiin esineb isuri keeles neljas käändes, ohtraim kasutus on illatiivil, ent tuntakse ja aktiivselt kasutatakse ka inessiivi, elatiivi ja abessiivi vorme. Tunnus **-ma-* liitub alati vokaaltüvele, kõigis *e*-tüvelistes verbides toimub tunnuse ees muutus *e > O*, nt Sup *kitkōmā* : IndPr1Sg *kiden* 'kitkuma : kitkun', Sup *pezōmā* : IndPr1Sg *pezen* 'pesema : pesen'. Supiini tunnusele **-mA* on illatiivis liitunud tunnus **-hen*, mis loob kaasrõhulise silbi järel tingimused supiini formatiivi gemineerumiseks. Erinevalt eesti ja karjala keelest ongi supiini formatiiv isuri keeles pikenemisvaheldusest tingituna variantne: kaasrõhulisele silbile järgnev

supiini tunnuse *m* on pikenenud kontraheerumisel moodustunud pika vokaali ees, vrd nt **ko:joima:hen* >> *kojoimā* 'paistma, kaugele näha olema' ja **ha:ppane:mahen* >> *happanoimā* 'hapnema'. Sama nähtus esineb lõunaeesti keeltest võru keeles (vt nt Keem, Käsi 2002: 27) ja setu keeles. Häälikuseaduslik on formatiivi gemineerumine supiini illatiivivormis, inessiivi gemineerunud formatiiviga vormide kohatine esinemine on seletatav illatiivi analoogiaga (Laanest 1986: 144). Häälikuseaduslikult on gemineerumata supiini elatiiv ja abessiiv (vrd SupIII **kivistamahen* > *kivistamā* 'valutama' ja SupAbe **kivistamattak* > *kivistamada* 'valutamata').

Supiin on küllaltki heade klassifikatoorsete omadustega vorm. Selle tüvi on alati tugevas astmes, mistõttu nõrgaastmelised vormid on astmevaheldusreeglite abil tuvastatavad. Supiini vorm sisaldab erinevalt infinitiivist ka võimalikke tuletussufikseid ning vormis avaldub valdava enamiku verbide puhul ka tüvevokaal. Verbi klassifikatsiooni kaasatakse supiini variantsete formatiividega illatiivivorm. Näiteid supiini erinevatest käändevormidest:

- 1) SupIII **-mĀ**: Vii, Sa *sadamā* (IMS 508) 'sadama', Vii *sārgōmā* (IMS 562) 'lõhkuma', Sa *lāhtōmā* (IMS 284) 'minema', Re, Vii *pezōmā* (IMS 402) 'pesema', Re *seizomā* (IMS 516) 'seisma', Re *kaihōmā* (IMS 123) 'kaebama'; **-mĀ**: Vol *imelzōmā* (Laanest 1966a: 149) 'imalduma', Me *kāvelōmā* (IMS 238) 'kõndima', Re *lenelōmā* (IMS 357) 'lendlema', Me *nāglisōmā* (IMS 337) 'naelutama', Sa *vārizōmā* (IMS 685) 'väri-sema', Sav *kēreksenelōmā* 'keerlema';
- 2) SupIn **-mA(A)z**, nt Re *rādamāz* (IMS 470) 'töötamas', Re *leikkoimāz* (IMS 259) 'lõikamas', Sa *pezōmāz* (IMS 402) 'pesemas', Sa *kāvelōmāz* (IMS 238) 'kõndimas'; **-mĀz**: Me *kārrittamāz* (IMS 149) 'paati või laeva kaaretamas', Me *varastamāz* (IMS 641) 'varastamas', Vii *obastamāz* (Ariste 1956b: 24) 'õpetamas', Vol *ombelōmāz* 'õmblemas' (Laanest 1986: 144);
- 3) SupEl **-mAst**: Vol *nūtāmāst* (Laanest 1986: 144) 'niitmast', Vol *heitti lūpsāmāst* 'lehm) lakkas lüpsmast' (*ibid.*), Sa *istumast* (IMS 95) 'istumast', Sa *itkōmāst* (IMS 97) 'nutmast', Sa *tulomast* (IMS 607) 'tulemast';
- 4) SupAb **-mAdA**: Me *q̄ttelomada* (Me IMS 369) 'ootamata', Sa *kutsumada* (IMS 224) 'kutsumata', Tam *ombelomada* (IMS 363) 'õmblemata', Me *ilmam miun tīdāmādā* (IMS 91) 'ilma minu teadmata', *jōmada* (Sovijärvi 1944: 47) 'joomata', *loppumada* (*ibid.*) 'lõppemata', *nāgōmādā* (*ibid.*) 'nägemata', *sāmada* (*ibid.* 49) 'saamata', *sōmādā* (*ibid.*) 'sõomata', *tegōmādā* (*ibid.*) 'tegemata'.

5.7.2. Partitsiibid

5.7.2.1. Oleviku partitsiibid

Isikulise tegumoe (personaali) oleviku partitsiibi tunnus on **-vA**. *e*-tüvelistel verbidel toimub tunnuse ees muutus *e* > *O*. Nt Me *hoitava* (IMS 66) 'hoidev, säästev', Me *tullōva* (IMS 607) 'tulev', Me *näüttā ollōva* (IMS 357) 'paistab

olev', Me *kestävād vātīd* (IMS 159) 'kestvad (vastupidavad) riided', Re *nāim miä Sāremmām pallāvan, Koivissoṅ külāṅ küttōvān* (IMS 354) 'nägin Saaremaad (Seiskarit) põlevat, Koivisto küla küdevat'.

Impersonaali oleviku partitsiibil liitub sama tunnus (-vA) impersonaali tunnusele, verbitüvele liitumise tingimused kattuvad impersonaali mineviku formatiivide liitumistingimustega (vt ptk 5.5). Formatiividena eristatakse käesolevaga järgmisi.

1. **-pAvA** – sonorandiga lõppeva – rõhuta silbi järel, nt Me *õdelvava* (IMS 369) 'oodatav'.
2. **-tAvA** on formatiiviks
 - a) ühesilbiliste vokaal- ning konsonanttüvede järel, nt Vol *mōtāvā* 'müüdav' (Laanest 1986: 144), Me *se taloi on mōtāvā* (IMS 330) 'see maja on müüdav', Sa *a ku trebudā, se om mātāvā* (IMS 597) 'aga kui palutakse, siis tuleb minna', Me *nāhtāvā* (IMS 354) 'nähtav';
 - b) tüvesse kuuluva s-i järel, nt *istuistava* (Porkka 1885: 116–117) 'istutav', *kummartaistava (ibid.)* 'kummardatav';
 - c) kaasrõhulise silbi järel l-tüvedes, nt Sav *kagloipeltava* 'kallistatav'.
3. **-ttAvA** rõhuta ja kaasrõhulise silbi järel vokaaltüvede puhul, nt Sa *annettava* (Ariste 1960: 28) 'antav', *ibettävā (ibid.)* 'nutetav', Vii *hēnonnettava* 'peenestatav'. Siia rühma kuuluvaiks loetakse ka kontraheerunud t-tüvelised verbid, nt Sa *vizattavat keṅgād* (IMS 670) '(ära) visatavad kingad', Sa *hervittävā mīz* (IMS 59) 'kardetav mees'.

5.7.2.2. Mineviku partitsiibid

5.7.2.2.1. Isikulise tegumoe mineviku partitsiip

Isikulise tegumoe mineviku partitsiibi kunagisest formatiivist *-nUt on Soikkola murdes ainsuses kindlasti säilinud vaid t-aines, mis esineb kõigis formatiivi variantides.

1. **-nd**, mis liitub
 - a) ühetüveliste verbide tüvele, nt on Me *naind* (IMS 333) 'nainud', Sa *sānd* (IMS 514) 'saanud', Vol *etsīnd* (Laanest 1966a: 111) 'otsinud', Vol *lāhtend (ibid. 135)* 'läinud', Vii *sotkend* (IMS 541) 'segi ajanud', Vii *varastand* (IMS 686) 'varastanud', Vii *ed õ sālivoimt suurimia* (IMS 511) 'sul ei ole olnud kahju kruupe panna', *vettānd* (Sovijärvi 1944: 51) 'vedanud', *ei nukkunt* (Junus 1934: 4);
 - b) *t-tüvelistele kontraheerunud verbidele, mille tüvelõpu konsonant on assimileerunud, nt Vii *ei kehant* (IMS 373) 'ei viitsinud', Sa *en targand* (IMS 574) 'ei saanud pihta', Re *kadend* (IMS 119) 'katkenud', Me, Vii *tohend* (IMS 589) 'lõhkenud', *ei hervint* (Junus 1934: 4) 'ei kartnud'.

2. **-d**, mis liitub helilise konsonandiga lõppevale konsonanttüvedele, nt Sa *kūld* 'surnud' (Ariste 1960: 29), Re *oli pand* (IMS 382) 'oli pannud', Me *vērd* (IMS 662) 'veerenud', Me *ladissēld* (IMS 242) 'laiaks litsunud'.
3. **-t**, mis liitub helitule konsonandile (v.a **t*-tüved), nt Me *q̄n näht* (IMS 355) 'olen näinud', Sa *se ei näht* (IMS 354) 'see ei näinud', *teht* (Sovijärvi 1944: 44) 'teinud', Vii *oppīst* (IMS 365) 'õppinud', Re, Sa *pāst* (IMS 456) 'pääsenud', Vii *vāttīst* (IMS 649) 'riietunud', Re *sārgēhūst* (IMS 561) 'purunenud', Vol *em miä sīl prāvihust* (Laanest 1966a: 137) 'ei ma seal paranenud'.
4. **-Ud ~ -Ut** – see formatiivi vokaali säilimist tõendav variant on Soikkola murdes paralleelsena tarvitata eelmises kahes punktis nimetatud verbides, v.a *h*-tüvelised verbid, sufiksi *n* on assimileerunud. Nt Vii *kōllud* (IMS 202) ~ Sa *kūllud* (IMS 201) 'surnud', Vii, Sa *noissud* (IMS 344–345) 'tõusnud; hakanud', Sa *männūd* (IMS 321) 'läinud', Sa *purud* (IMS 443) 'purenud'.

Harva esineb Soikkola murde lõunaosas ka täielikult säilinud formatiiviga vorme, nt Sa *en ū nāhnūd* (IMS 33) 'ma ei ole näinud', Sa *ūn nāhnūd* (IMS 354) 'olen näinud', Sa *en sānud* (IMS 514) 'ei saanud', mille esinemus Alam-Lauga murdes on aga valdav (Laanest 1986: 144–145).

Isikulise tegumoe mineviku partitsiibi mitmuseformatiivid on järgmised:

1. **-nēd (~ -nehed, ~ -nēht)**, mis esineb
 - a) ühesilbilise vokaaltüve järel, nt Sa *emmä mūnēd* (IMS 331) '(me) ei müünud', Sa *ūmma käünēd* (IMS 238) 'oleme käinud', Vii *jōnēd* 'joonud';
 - b) *h*-tüvedele liitudes, nt Re *q̄mmaha tehnēt* (IMS 580) 'oleme (küll) teinud', Tam *mū emmä nāhnēd* (IMS 354) 'me ei näinud', Vol *ei jollēd nāhnētkā* (Laanest 1966a: 111) '(nad) ei olnud näinudki';
 - c) rõhutu silbi järel vokaaltüvedele liitudes, nt Me *loppunehed (~ loppunēht)* (IMS 320) 'lõppenud', Re *hō ōllēd elānēd* (IMS 365) 'nad olid elanud', Vii *kazvanēd* (IMS 508) 'kasvanud', Vol *vāzūnēd* (Laanest 1966a: 120) 'väsinud', Vol *ei tundenētkā (ibid. 111)* '(nad) ei tundnudki';
 - d) kaasrõhulise silbi järel *Oi*-tüvedele liitudes, nt Me *hi.estōinehed* (IMS 61) 'higiseks muutunud', Sa *kompsehtoinēt* (IMS 191) 'kohmetunud (külmast)', Sa *tugehtoinēd* (IMS 604) 'lambunud'.
2. **-nnēd (~ -ñnēd, ~ -nnehed, ~ -nnēht, ~ -ññēht)** on kasutusel
 - a) kaasrõhulise silbi järel lühivokaalse tüvega verbidel, nt Sa *lapsed olī korjahunnēd* (IMS 195) 'lapsed olid kogunenud', Me *no.estunnēhēd vāttīd* (IMS 344) 'nõgiseks muutunud riided', Me *nahistuññēhed* (IMS 333) 'märjaks saanud', Me *nogehunnēhed* (IMS 344) 'tahmunud', Sa *ei avittannēd* (IMS 24) '(nad) ei aidanud', Sa *segahunnēd* (IMS 515) 'segunenud', *kalastaññēd ~ kalastaññēht ~ kalastannēd* (Sovijärvi 1944: 132) 'kalastanud'; *lumestuññēht (ibid.)* 'lumiseks saanud' (samas võib aga kohata ka gemineerumata esinemust, nt Sa *eigä tsigerdānēd* (IMS 600) 'ei siristanud');

- b) **t*-tüvelistel kontraheerunud verbidel, nt Me *pa.ennehed* (IMS 370) 'põgenenud', Me *lapsed om müllännehet perdiz* (IMS 323) 'lapsed on müranud toas', Re *emmä tavannēt* (IMS 382) 'meil polnud kombeks, me ei tavatsenud', Sa *ei langennēt soittā* (IMS 247) 'ei langenud sõjas'.
3. *-ēd* (~ *-ehed*, ~ *-ēht*) – konsonanttüvelistel verbidel, mille puhul formatiivi *n* on assimileerunud tüvekonsonandiga, nt Me *noissēd* ~ *noissēht* (IMS 344) 'tõusnud, hakanud', Re *hō ollīd jo oppīssēd* (IMS 365) 'nad olid juba õppinud', Me *ollīd kōllehed* (IMS 202) ~ Vol *ollīd kōllēd* (Laanest 1966a: 144) '(nad) olid surnud', Vol *emmä pāssēt* 'me ei pääsenud' (Laanest 1966a: 120), Vii *erahussēd* (IMS 35) 'eraldunud', Sa *kūnnellēd* (IMS 226) 'kuulunud', Sa *ei hougassellēd* (IMS 68) 'ei naljatanud (?)'.

5.7.2.2.2. Umbisikulise tegumoe mineviku partitsiip

Impersonaali mineviku partitsiibi formatiiv on *-(t)tU*, mille *t*-element pärineb impersonaali tunnusest. Nagu muudeski impersonaali vormides esineb pea- ja kaasrõhulise silbi järel ajaloolise tunnuse lühem variant, ülejäänud juhtudel geminaadiline tunnus (Laanest 1986: 146).

1. *-dU*, mis liitub
 - a) ühesilbilisele pika vokaalainesega vokaaltüvele, nt Vol, Sa *sādu* (IMS 514) 'saadud', Tam *ei käüdü* (IMS 238) 'ei käidud';
 - b) helilise konsonandiga lõppevatele konsonanttüvedele, nt Vii *pandü* (IMS 382) 'pandud', Me *jōvedü* (IMS 108) 'joodetud', Sa *ommeldü* (IMS 363) 'õmmeldud', Sa *küzüvedü* (IMS 232) 'küsitletud', Sa *ei tabeldü* 'ei tapeldud' (Ariste 1960: 14).
2. *-tU*, mis liitub helitu konsonandiga lõppevatele tüvedele, nt Me, Re *lastu* (IMS 250) 'lastud', Me, Re, Sa, Vii *tehtü* (IMS 333, 403, 580) 'tehtud', Sa *nähtü* (IMS 354) 'nähtud'.
3. *-ttU*, mis liitub
 - a) kahe- ja enamasilbilistele vokaaltüvedele, nt Me, Re, Sā *kaветtu* (IMS 144) 'kaetud', Re *ossettü* (IMS 403) 'ostetud', Me *ov voijjettü* (IMS 677) 'on võitnud (määritud)', Vii, Sa *kutsuttü* (IMS 224) 'kutsutud', Sa *tahottü* (IMS 567) 'tahetud', Me *kāzettü* (IMS 236) 'kästud', Re, Vii *plepigoittü* (IMS 416) 'punutud (palmitsetud)', Sa *nibigoittü* (IMS 340) 'tihedasti (kõvasti) seotud', Me *jā.öivettü* (IMS 117) 'jahutatud';
 - b) *t*-tüvelistele verbidele, nt Me *paigattu* (IMS 373) 'paigatud', Sa *leigattu* (IMS 258) 'lõigatud', Vii *nūrättü* (IMS 353) 'volditud, korrutatud'.

5.8. Verbi muuttüüpide tuvastamine

Verbi muuttüüpide tuvastamise aluseks on 34 verbi põhiparadigma lihtvormi. Lähteklassifikatsiooniti on erinevad nii klassifitseerimisel oluline muudete arv kui ka komplekt – need esitatakse iga lähteklassifikatsiooni juures eraldi. Kõige suurem arv muuteid on kasutatud verbide rühmitamiseks pikenemisvahelduse alusel (11) ning tüvevariantide vahelduse lähteklassifikatsioonis (17).

Verbi lihtvormide analoogiarühmad on järgmised:

Imp2Pl → Imp3Sg, Imp3Pl (vormihomonüümid);

IndPr1Pl → IndPr2Pl;

IndIpfl1Pl → IndIpfl2Pl;

Knd1Sg → Knd3Sg;

Knd1Pl → Knd2Pl, Knd3Pl;

IpsPret → IpsPtsPret, IpsPtsPr, IpsKnd.

5.8.1. Tüvevaheldused

Tüvevaheldusel oluliste muutmismallide tuvastamiseks on ka verbi jaoks koostatud kuus lähteklassifikatsiooni:

- 1) astmevahelduse lähteklassifikatsioon (astmevaheldusmall);
- 2) pikenemisvahelduse lähteklassifikatsioon (pikenemisvaheldusmall);
- 3) kolm lähteklassifikatsiooni lõpuvahelduse alusel:
 - a) lõpuvaheldus IndPr1Sg, Sup ja Inf tüve võrdluses;
 - b) lõpuvaheldus mineviku tunnuse liitumisel oleviku tüvele (liitumisreeglid);
 - c) lõpuvaheldus tingiva kõneviisi tunnuse liitumisel oleviku tüvele (liitumisreeglid);
- 4) tüvevariantide vahelduse lähteklassifikatsioon.

Muude vaheldustena (vt 5.8.1.3) esitatakse fonotaktikast tulenevad reeglipärased vaheldused, mis ei kuulu astme-, pikenemis- ega lõpuvahelduse alla, lisaks kirjeldatakse keelele omaseid formatiivieelse silbi vokaalipikenemisi, mis ei mõjuta verbide muuttüüpidesse jaotamist.

5.8.1.1. Tüve sisehäälikute vaheldused

Tüvesiseste konsonantide vahelduse alusel jagunevad verbid nelja rühma:

- 1) vaheldusteta verbid,
- 2) astmevahelduslikud verbid (pikenemisvahelduseta),
- 3) pikenemisvahelduslikud verbid (astmevahelduseta),
- 4) astme- ja pikenemisvahelduslikud verbid.

Tüve sisekonsonantide vahelduse alusel tüübitatakse verbid astmevahelduse ja pikenemisvahelduse alusel eraldi.

5.8.1.1.1. Lähteklassifikatsioon astmevahelduse alusel

Astmevahelduslikeks verbideks loetakse antud käsitluses verbid, millel on olemas keeleajaloolisest kinnisest silbist tingitud nõrk aste.

Astmevahelduse lähteklassifikatsioonis liigitatakse verbid paradigmas nõrga astme esinemise ja paiknemise järgi. Astmevahelduse liiki (vt pkt 3.2.5) rühmitamisel aluseks ei võeta.

Astmevahelduslikkuse alusel moodustuvad järgmised analoogiarühmad:

- 1) Sup → IndPr3Sg, IndPr3Pl, IndIp3Sg, IndIp3Pl, Knd1Sg, Knd2Sg, Knd3Sg, Knd1Pl, Knd2Pl, Knd3Pl, PsPtsPr;
- 2) Inf → Ger, Imp2Pl (ja sellega vormiliselt identsed Imp3Sg ja Imp3Pl), PsPtsPretSg ja Ps PtsPretPl;
- 3) IndPr1Sg → IndPr2Sg, IndPr1Pl, IndPr2Pl ja Imp2Sg;
- 4) IndIp1Sg → IndIp2Sg, IndIp1Pl, IndIp2Pl;
- 5) IpsIndPr → IpsPret, IpsPtsPret, IpsPtsPr, IpsKnd.

Kõigi astmevahelduslike verbide paradigmas on tugevas astmes supiin ja selle analoogiarühm (3. isikute vormid kindla kõneviisi olevikus ja lihtminevikus, isikulise tegumoe konditsionaali vormid ning isikulise tegumoe oleviku partitiiv). Soikkola murde verbi astmevaheldusmalli selgitamiseks piisab järelikult ainult viiest vormist, milleks antud töös on valitud supiin, infinitiiv, kindla kõneviisi oleviku ainsuse 1. isik, kindla kõneviisi mineviku ainsuse 1. isik ning impersonaali olevik (vt tabel 32). Kriips märgib tabelis vahelduse puudumist.

Tabel 32. Verbi lähteklassifikatsioon astmevahelduse alusel

Nr	Sup	Inf	IndPr1Sg	IndIp1Sg	IpsIndPr	Tüüpsõna
1	-	-	-	-	-	<i>kazvā</i> 'kasvada'
2	T <i>andamā</i>	T <i>antā</i>	N <i>annan</i>	N <i>annoin</i>	N <i>annedā</i>	<i>antā</i> 'anda'
3	T <i>tundomā</i>	T <i>tuntia</i>	N <i>tunnen</i>	T <i>tunzin</i>	N <i>tunnedā</i>	<i>tuntia</i> 'tunda'
4	T <i>laskomā</i>	T <i>laskia</i>	N <i>lazen</i>	N <i>lazin</i>	N <i>lassā</i>	<i>laskia</i> 'lasta'
5	T <i>viskāmā</i>	N <i>vizada</i>	T <i>viskān</i>	T <i>viskaizin</i>	N <i>vizadā</i>	<i>vizada</i> 'visata'
6	T <i>nägömā</i>	N <i>nāhhā</i>	N <i>nān</i>	N <i>nāin</i>	N <i>nāhhā</i>	<i>nāhhā</i> 'näha'

Verbidel on nõrga astme esinemuse järgi tuvastatud kuus lähtetüüpi ehk vaheldusmalli, neist esimesse kuuluvad astmevahelduseta verbid. Lähtetüüpi 2 kuuluvad kõik ühetüvelised astmevahelduslikud verbid. Lähtetüüpi 3 kuulub vähesel arvul ühetüvelisi astmevahelduslikke verbe, millel mineviku vormides on kõigis isikutes (kronoloogiliselt enne astmevaheldust) toimunud muutus **ti > si*, vrd nt IndPr1Sg *tunnen* : IndIp1Sg *tunzin* 'tunnen : tundsin'. Lähtetüüpi 4 kuuluvad kahetüvelised verbid, mille infinitiiv on tugevas astmes, ning lähtetüüpi 5 verbid, mille infinitiiv on nõrgas astmes. Lähtetüüpi 6 kuulub kaks verbi – *nāhhā* 'näha' ja *tehhā* 'teha'. Põhiosas (v.a lähtetüüp 3) on verbide

tugeva ja nõrga astme vaheldumine sama karjala keelesaartel, kus Jaan Õispuu on tuvastanud astmevaheldusega verbide kõrval neli erinevat alltüüpi (vt Õispuu 1994: 110–112).

5.8.1.1.2. Lähteklassifikatsioon pikenemisvahelduse alusel

Soikkola murde noomenil klassifitseerimisel sai tuvastatud, et tüve sisekonsonantide pikenemine (vt ptk 3.2.4) saab esineda tulenevalt sõna struktuurist ja häälikulisest koostisest teatud kindlates muudetes. Verbi jaoks loovad mõnevõrra komplitseerituma olukorra *s*-tüvelised refleksiivsed verbid, millel pikenemine võib esineda kõikides lihtvormides, ent mõnel juhul ei esine see ilmselt *ViĭA*-verbide analoogial moodustatud kindla kõneviisi oleviku ainsuse ja mitmuse 3. isikus. Seega ei ole Soikkola murdes verbil olemas muudet, mis oleks kõikidel verbidel pikenenud või kõikidel verbidel pikenemata. Pikenemisvahelduse alusel jaotuvad Soikkola murde verbid järgmistesse analoogiarühmadesse:

- 1) Inf;
- 2) PsPtsPretSg;
- 3) IndPr3Sg → IndPr3Pl;
- 4) Knd1Sg → Knd2Sg, Knd3Sg;
- 5) IndIp3Pl;
- 6) PsPtsPr;
- 7) IndPr1Sg → IndPr2Sg, IndIp1Sg, IndIp2Sg, Imp2Sg;
- 8) IndIp3Sg;
- 9) Sup → IndPr1Pl, IndPr2Pl;
- 10) Knd3Pl → IndIp1Pl, IndIp2Pl, Knd1Pl, Knd2Pl;
- 11) Imp2Pl → Ger, PsPtsPretPl, IpsIndPr, IpsIndPret, IpsPtsPret, IpsPtsPr, IpsKnd, IpsImp, Imp3Pl, Imp3Pl.

Pikenemisvaheldusmallid (vt tabel 33) on selgitatud 11 eeltoodud muute alusel. Seejuures on koguni viis verbivormi, mille pikenemisvahelduse muutumismuster on individuaalne.

Harilikult saab pikeneda tugevaastmeline konsonant. Samas saab teatud tingimustel pikenemine esineda aga nõrgaastmelises sõnavormis. Sellised tingimused on loodud kolmesilbilise tüvega astmevahelduslikes verbides, kus nõrgaastmelise vormi kaks esimest silpi on olnud (!) lühikesed, vrd nt Inf *unohtā* : IndPr1Sg **unohtān* > **unohan* > **unōhan* > *uñnōhan* 'unustada : unustan'.

Nagu noomenitel, nii saab ka verbidel tüvekonsonandi pikenemine üldjuhul toimuda ainult sõna viimases kõnetaktis. Nii on arvatud samasse pikenemisvaheldustüüpi ühe ja kahe kõnetaktiga verbid, mille pikenemisvaheldusmall on sama. Sõna viimases kõnetaktis toimuva pikenemise põhimõttest häälbivad ainult *s*-tüvelised refleksiivsed verbid, nt lähtetüüp 9b Inf *halaissa* : Knd1Sg *halkājaizin* 'lõhestada : lõhestaksin', kus sõna esimene kõnetakt saab olla (üld)geminatsioonist mõjutatud ka juhul, kui sõnas on kõnetakte rohkem kui üks.

Tabel 33. Verbi lähteklassifikatsioon pikenenisvahelduse alusel

Nr	Inf	PtsPs PretSg	IndPr 3Sg	Knd 1Sg	IndIpF 3Pl	PsPtsPr	IndPr 1Sg	IndIpF 3Sg	Sup	Knd 3Pl	Imp 2Pl	Tüüpsõna
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>nagrā</i>
2a	G	G	G	G	G	G						<i>pallā</i>
2b	P	P	P	P	P	P						<i>onkia</i>
3a			G	G	G	G						<i>tulla</i>
3b			P	P	P	P						<i>seissa</i>
3c				G	G	G						<i>olla</i>
4a							G					<i>kõhāhtā</i>
4b							P					<i>heṅgāhtā</i>
5a							G	G				<i>kāvellā</i>
5b							P	P				<i>kaṅgeba</i>
6a						G	G	G	G			<i>māba</i>
6b						P	P	P	P			<i>keredā</i>
7		Ø ~ G				G	G	G	G			<i>avada</i>
8				P								<i>murginaissa</i>
9a			G	G	G	G	G	G	G	G		<i>lāissa</i>
9b			P	P	P	P	P	P	P	P		<i>halaissa</i>
10a	G	G		G	G	G	G	G	G	G	G	<i>sikkīssā</i>
10b	P	P		P	P	P	P	P	P	P	P	<i>amīssa</i>

Pikenemisvahelduse alusel (tabel 33) on eristatavad 10 vaheldusmalli, seejuures lähtetüüpides PV-2 – PV-6, PV-9 ja PV-10 on järgmised, sama vaheldusrütmiga alajaotused:

- a) muuttüübid, kus on pikenemisvahelduse tulemusena tekkinud lühikesele vokaalile järgnev lühialguline geminaat, millele järgneb pikk vokaal (G);
- b) muuttüübid, kus on pikenemisvahelduse tulemusena pikenenud üksik-konsonant, millele järgnev vokaal ei ole pikenenud (P).

Lähtetüüpi 1 kuuluvad pikenemisvahelduseta verbid, mida on kaht tüüpi: a) verbid, mis ei pikene üheski muutes, nt Inf *nagrā* 'naerda', ja b) verbid, mille tüve sisekonsonant on kontraktsooni tulemusena pikenenud kõigis muudetes, nt Inf *peššīssā* : Sup *peššīmā* : IndPr3Sg *peššījā* 'end pesta : end pesema : peseb end'.

Lähtetüüpi 2 kuuluvad ühetüvelised kahesilbilise tüvega pikenemisvahelduslikud verbid, nt

	(2a)	(2a)	(2b)
Inf	<i>pallā</i>	<i>lukkī.a</i>	<i>tuntia</i>
IndPr3Sg	<i>pallā</i>	<i>lukkō</i>	<i>tuntō</i>
PsPtsPr	<i>pallāva</i>	<i>lukkōva</i>	<i>tuntova</i>
vrđ Sup	<i>palamā</i>	<i>lugomā</i>	<i>tundomā</i>
	'põleda'	'lugeda'	'tunda'

Tinglikult on lähtetüüpi PV-2b arvatud ka verb 'teada', mille infinitiiv esineb pikenemisvahelduslikule lisaks ka n-õ kulununa, nt Inf *tītā* ~ *tīdā* 'teada'.

Lähtetüüpi 3 kuuluvad kahetüvelised kahe- ja neljasilbilise tüvega pikenemisvahelduslikud verbid, nt

	(3a)	(3a)	(3b)	(3c)
IndPr3Sg	<i>māññō</i>	<i>savitseļļō</i>	<i>seisō</i>	<i>on ~ ono</i>
Knd1Sg	<i>māññīzin</i>	<i>savitseļļīzin</i>	<i>seisoizin</i>	<i>olļīzin</i>
PsPtsPr	<i>māññōvā</i>	<i>savitseļļōva</i>	<i>seisova</i>	<i>olļōva</i>
vrđ Knd1Pl	<i>māñizimma</i>	<i>savitseļizimma</i>	<i>seizoizimma</i>	<i>olizimma</i>
	'minna'	'kraapida'	'seista'	'olla'

Lähtetüüpi 4 on arvatud ühetüvelised kolmesilbilise tüvega astmevahelduslikud *-*htV*-sufiksiga verbid, kus nõrgaastmelise vormi kaks esimest silpi on olnud lühikesed (vt lähtetüüp 4a) või on esimene silp olnud pikk ning seejuures lõppenud helilise häälikuga (vt lähtetüüp 4b), nt

	(4a)	(4b)	(4b)
IndPr1Sg	<i>kōhhāhān</i>	<i>heñkāhān</i>	<i>nīpahun</i>
IndIpflSg	<i>kōhhāhin</i>	<i>heñkāhin</i>	<i>nīpahuin</i>
Imp2Sg	<i>kōhhāhā</i>	<i>heñkāhā</i>	<i>nīpahu</i>
vrđ IndIpfl3Sg	<i>kōhāhti</i>	<i>heñgāhti</i>	<i>nībahtui</i>
	'kõhatada'	'hinge tõmmata'	'vihastada'

Lähtetüüpi 5 kuuluvad kolme- ja viiesilbilise vokaaltüvega ühe- ja kahetüvelised verbid, mida lähtetüübist PV-4 eristab pikenemine ka kindla kõneviisi mineviku ainsuse 3. isikus, nt

	(5a)	(5a)	(5a)	(5b)
IndPr1Sg	<i>errāhun</i>	<i>lātihun</i>	<i>kävvēlen</i>	<i>nagraksentelen</i>
IndIp1Sg	<i>errāhuin</i>	<i>lātihuin</i>	<i>kävvēlin</i>	<i>nagraksentelin</i>
IndIp3Sg	<i>errāhui</i>	<i>lātihui</i>	<i>kävvēli</i>	<i>nagraksenteli</i>
vrđ Inf	<i>erahua</i>	<i>lādihua</i>	<i>kävellä</i>	<i>nagraksennella</i>
	'eralduda'	'sobida'	'kõndida'	'naerda'

Lähtetüüpi 6 kuuluvad **V(i)tA*-tüvelised kontraheerunud verbid, kus pikene- mine saab esineda teatud vokaaltüvelistes vormides, nt

	(6a)	(6a)	(6b)	(6b)
IndPr1Sg	<i>makkan</i>	<i>reppin</i>	<i>hõpān</i>	<i>kerkīn</i>
IndIp1Sg	<i>makkaizin</i>	<i>reppizin</i>	<i>hõpaizin</i>	<i>kerkīzin</i>
IndIp3Sg	<i>makkaiz</i>	<i>reppiz</i>	<i>hõpaiz</i>	<i>kerkīz</i>
vrđ Knd1Sg	<i>magajaizin</i>	<i>rebi.äizin</i>	<i>hõbajaizin</i>	<i>kergi.äizin</i>
Inf	<i>māda</i>	<i>revidā</i>	<i>hõvvāda</i>	<i>keredā</i>
	'magada'	'rebida'	'hoovata'	'jõuda'

Lähtetüüpi 7 kuuluvad astmevahelduseta **V(i)tA*-tüvelised kontraheerunud verbid, mille esimesed kaks silpi on keeleajalooliselt olnud lühikesed, ent millel erinevalt teistest kontraheerunud verbidest võib pikenemine esineda ka konso- nanttüvelises muutes (PsPtsPretSg), nt

IndPr1Sg	<i>aṽvān</i>	<i>hävvin</i>
IndIp1Sg	<i>aṽvaizin</i>	<i>hävvin</i>
IndIp3Sg	<i>aṽvaiz</i>	<i>hävvin</i>
PsPtsPretSg	<i>avand ~ aṽvānd</i>	<i>hävind ~ hävvind</i>
Inf	<i>avada</i>	<i>hävindā</i>
	'avada'	'kaduda'

Lähtetüüpi 8 kuuluvad kahetüvelised enesekohased verbid, millel on pikenenud sisekonsonant ainult tingiva kõneviisi ainsuse vormides, kus sõnavormi teise kõnetakti kaks esimest silpi on lahtised, võimaldades rakenduda kolmesilbilise kõnetakti pikenemisel (tingiva kõneviisi mitmusevormides on kolm kõnetakti, st pikenemist ei saa toimuda), vrđ nt

Knd1Sg	<i>mu·rginai:sizin</i>	<i>prā·vihui:sizin</i>
Knd1Pl	<i>mu·rginai:zizi:mma</i>	<i>prā·vihui:zizi:mma</i>
IndPr1Sg	<i>mu·rginān</i>	<i>prā·vihū:n</i>
Inf	<i>mu·rginai:ssa</i>	<i>prā·vihu:ssa</i>
	'hommikust süüa'	'terveks saada'

Lähtetüüpi 9 kuuluvad astmevahelduslikud kahetüvelised enesekohased verbid, mille konsonanttüvelised vormid on nõrgaastmelised ning millel pikenemine on

toimunud kõigis vokaaltüvelistes vormides (pikenemata sisekonsonandiga vorme ei esine), vrd nt

	(9a)	(9b)
IndPr1Sg	<i>lakkān</i>	<i>halkān</i>
IndIp1Sg	<i>lakkaizin</i>	<i>halkaizin</i>
IndPr3Sg	<i>lakkājā</i>	<i>halkājā</i>
PtsPsPretSg	<i>lā.ist</i>	<i>halaist</i>
Inf	<i>lā.issa</i>	<i>halaissa</i>
	'pühkida'	'lõhkuda'

Lähtetüüpi 10 kuuluvad astmevahelduseta kahetüvelised enesekohased verbid, millel üldgeminatsioonist tingituna on pikenemine kogu vormistikus, v.a kindla kõneviisi oleviku 3. isiku vormid, mis on seletatavad **-V(i)tA*-verbide vormimoodustuse analoogiaga. Nt

	(10a)	(10b)	(10b)
IndPr1Sg	<i>sikkīn</i>	<i>antīn</i>	<i>sārkīn</i>
IndIp1Sg	<i>sikkīzin</i>	<i>antīzin</i>	<i>sārkīzin</i>
IndPr3Sg	<i>sicijā</i>	<i>andijā</i>	<i>sārgijā</i>
PtsPsPretSg	<i>sikkīst</i>	<i>antīst</i>	<i>sārkīst</i>
Inf	<i>sikkīssā</i>	<i>antīssa</i>	<i>sārkīssā</i>
	'sigineda'	'alla v järele anda'	'karjuda; müriseda'

5.8.1.2. Lähteklassifikatsioon lõpuvahelduse alusel

Soikkola verbi lõpuvahelduse lähteklassifikatsioonides (tabelid 34, 35 ja 36) esitatakse süstematiseerituna sõna muutmisel tüve lõpus toimuvad mitteastmevahelduslikud kvalitatiivsed muutused. Tüve lõpphäälikute variantsus on algselt iseloomustanud ainult kahetüvelisi sõnu, milles mõningate muutevormide formatiivid liitusid konsonanttüvele, samal ajal kui ühetüvelistes sõnades ja kahetüveliste sõnade ülejäänud vormides liitus formatiiv alati vokaaltüvele (Erelt jt 1995: 172). Eesti keele grammatika teaduslikus väljaandes ei loeta lõpuvahelduse alla kuuluvaks muutusi, mis toimuvad tüve teatud lõpphäälikutega ainult kindlate formatiividega liitumisel (*ibid.* 173). Käesolevas lähteklassifikatsiooni on haaratud aga ka selliseid juhtumeid. Lihtmineviku ja tingiva kõneviisi liitumisel toimuvad vaheldused, mis alljärgnevalt esitatakse allklassifikatsioonina, on tegelikult morfofonoloogilised liitumisreeglid. Nende alusel eraldi verbide lähtetüübistamise tingib asjaolu, et mõlemal juhul *i*-ga algava tunnuse liitumisreeglid ei ole samad (ning erinevad osalt ka noomeni mitmuse-tüve moodustamisel esinevatest tüve lõpphäälikute vaheldustest).

Et tüve lõpphäälikute muutused haaravad erinevate kategooriate moodustamisel erineva hulga verbe, on otstarbekas jaotada muutused lõpuvahelduse allklassifikatsioonidesse:

- 1) supiin : kindla kõneviisi oleviku ainsuse 1. isiku tüvi : infinitiiv;
- 2) kindla kõneviisi oleviku 1. isiku tüvi : imperfekti ainsuse 1. isiku tüvi;
- 3) kindla kõneviisi oleviku 1. isiku tüvi : tingiva kõneviisi 1. isiku tüvi.

Lihtmineviku ja tingiva kõneviisi vormide moodustamisel toimuva tüve lõpphäälikute vaheldumise kirjeldamisel on aluseks võetud oleviku ainsuse 1. isik, mille puhul pea kõikide verbide puhul avaldub tüvevokaal. Erandiks on verbid *olla*, *panna*, *männä*, *nähhä* – olenevalt keelekasutajast ka *tulla* – allegrovormid. Viimaste puhul ei pruugi tüvevokaal *e* sellisena avalduda mitte üheski muutevormis ning allklassifikatsioonis liigitatakse nad tinglikult *e*-tüveliste verbide hulka.

Tüve lõpphäälikute muutuste allklassifikatsioonid ei arvesta tüve astme- ega pikenemisvahelduslikkust. Ühte ja samasse alltüüpi koondatakse nii tüvesiseste konsonantide vahelduseta kui vaheldusega verbid. Siin kirjeldatavad mitteastmevahelduslikud muutused võivad isuri keeles sarnaselt karjala keelega hõlmata tervet häälikute rühma (sufiksit), mis mõnes paradigma vormis kaob, asendub või lisandub „täielikult“ (Õispuu 1994: 113 jj). Valdav osa tüve lõpphäälikute muutusi puudutab vokaale, ent haarab ka *ne*- ja *tse*-derivatsiooni-sufikseid, mis Soikkola murdes konsonanttüvedes ei avaldu. *tse*-sufiksi puudumine konsonanttüvelistes vormides on joon, mis huvitava isoglossina ulatub suunaga karjalast ja vepsast kuni lõunaestli keelteneni, olles viimastes raudne setus, paralleelvariandina aga ka võru keeles.

Paljude verbitüüpide puhul tuleb arvestada mitme tüve lõpphäälikuid puudutava muutuse samaaegset esinemist.

Lõpuvahelduseks ei loeta: a) tüvevokaali muutust *-A* : *-e* *A*-tüveliste verbide impersonaali vormistikus; b) geminatsiooni (eel)saadusena esinevat vokaali pikenemist (v.a kontraheerunud verbid), näiteks on ühte lõpuvahelduse lähtetüüpi arvatud verbid *itkiä* : *iden* 'nutta : nutan' ning pikenemisvahelduslik *lukkī.a* : *lu.en* 'lugeda : loen'; c) mineviku partitsiibi ainsusevormis esineda võivat tüvevokaali pikenemist formatiivi ees (nt *kazvānd* 'kasvanud', *jaksānd* 'jaksanud'); d) nn allegrovorme, kus vokaalide vahelt konsonandi kao tagajärjel on toimunud vokaalide sarnastumine (nt Inf *panna* : IndPr1Sg **panen* > *pān* 'panna : panen', Inf *männä* : IndPr1Sg **mänen* > *mān* 'minna : lähen'); e) konsonantsetel liitumistel esinevaid fonotaktilisi vaheldusi; f) muude erisusteta vokaal- ja konsonanttüve vaheldumisi.

5.8.1.2.1. Lähteklassifikatsioon kindla kõneviisi oleviku 1. isiku, supiini ja infinitiivi tüve lõpuvahelduse alusel

Kindla kõneviisi oleviku 1. isiku, supiini ja infinitiivi vormide moodustamisel toimuvate tüve lõpphäälikute muutuste allklassifikatsioonis (tabel 34) jagunevad verbid 11 rühma.

Lõpuvahelduseta verbid on alltüübis 1. Ülejäänud alltüüpides toimuvad muutused: asendamine, lisamine, kadu.

Tabel 34. Lähteklassifikatsioon kindla kõneviisi oleviku 1. isiku, supiini ja infinitiivi tüve lõpuvahelduse alusel

Nr	IndPr1Sg : Sup : Inf lõpuvaheldus	Tüüpsõna		
		IndPr1Sg	Sup	Inf
1	-	<i>kazvan</i>	<i>kazvamā</i>	<i>kazvā</i>
2	<i>e : O : i</i>	<i>iden</i>	<i>itkōmā</i>	<i>itkiā</i>
3	<i>Oi : Oi : O</i>	<i>murjoin</i>	<i>murjoimā</i>	<i>murjoja</i>
4	<i>e : O : -</i>	<i>noizen</i>	<i>noizomā</i>	<i>noissa</i>
5	<i>ne : nO : -</i>	<i>pehmenen</i>	<i>pehmenōmā</i>	<i>pehmedā</i>
6	<i>tse : tsO : -</i>	<i>nāglitsen</i>	<i>nāglitsomā</i>	<i>nāglida</i>
7	<i>Ṽ : Ṽ : V</i>	<i>aṽvān</i>	<i>aṽvāmā</i>	<i>avada</i>
8	<i>ī : ī : e</i>	<i>laṅkīn</i>	<i>laṅkīmā</i>	<i>laṅgeda</i>
9	<i>Ṽ : Ṽ : Viss</i>	<i>istūn</i>	<i>istūmā</i>	<i>istuissa</i>
10	<i>Ṽ : Ṽ : Vss</i>	<i>kiskōn</i>	<i>kiskōmā</i>	<i>kiskossa</i>
11	<i>Ṽ : Ṽ : Ṽss</i>	<i>antīn</i>	<i>antīmā</i>	<i>antīssa</i>

Kõige rohkem vaheldusi on seotud *e*-tüveliste verbidega, millel (kunagi) labiaalkonsonandiga alanud formatiivide liitumisel on toimunud muutus *e > O*. See häälikumuutus on kõigis isuri murretes toimunud oleviku 3. isiku vormides formatiivi **p* ees, ent Soikkola ja Hevaha murdes ka labiaalkonsonantide *m* ja *v* ees (vt Laanest 1986: 73). Verbiparadigmas puudutab muutus kõikide *e*-tüveliste verbide oleviku 3. isikute vorme, oleviku partitsiipi ja supiini. Nimetatud erijoon ühendab isuri keelt (v.a Alam-Lauga murre), soome Põhja-Savo murret, päriskarjala murret ja vepsa keele lõunamurret (Laanest 1986: 74). Teine oluline *e*-ga seonduv verbide muutmise mõjutaja on järgsilpide häälikumuutus **etA > iA* (vt lähtetüübid LV-2 ja LV-8). Võrreldes vokaaltüveliste vormidega puudub konsonanttüvelistes vormides derivatsioonisufiks lähtetüüpides LV-5 (*-ne-*) ja LV-6 (*-tse-*).

5.8.1.2.2. Lõpuvaheldus mineviku tunnuse liitumisel

Lähteklassifikatsioonis (tabel 35) kõrvutatakse kindla kõneviisi oleviku ja mineviku ainsuse 1. isiku vorme ning esitatakse mineviku tunnuse *-i* liitumisel tüve lõpus toimuvad häälikuvaheldused. Mineviku paradigma teised liikmed on tuletatavad 1. isiku vormist vastavate isikute muutelõppude asendamisel. Nagu noomeni mitmuse moodustamisel, lähtutakse ka siin põhimõttest, et tunnus algab *i*-st.

Lähteklassifikatsioonis jaotuvad verbid 9 lähtetüüpi. Lähtetüüpi 1 kuuluvad lõpuvahelduseta verbid. Lähtetüüpi 2 kuuluvad ühetüvelised ühesilbilise tüvega verbid, kus

- a) pikk vokaal lüheneb,
- b) pikk vokaal lüheneb ja selle kvaliteet muutub,
- c) mineviku tunnus asetub diftongi 2. komponendi kohale.

Tabel 35. Verbi lõpuvaheldus mineviku tunnuse liitumisel

Nr	IndPr1Sg tüve lõpp	Vokaaltüve silpide arv	Lõpuvaheldus	Tüüpsõna IndPr1Sg : IndIp1Sg
1	-O, -U	> 2	-	<i>kutsun : kutsuin</i>
2a	- $\bar{A}$	1	- $\bar{V}$: -V	<i>j$\bar{a}n$: jäin</i>
2b	- $\bar{V}$	1	- $\bar{V}$: -V	<i>m$\bar{o}n$: möin</i>
2c	-V1V2	1	-V1V2 : -V1	<i>käün : käin</i>
3	-a*	2	-a : -o	<i>nagran : nagroin</i>
4	-a**, -e, -i, -ä	> 2	-V : -	<i>külvän : külvin</i>
5	-Oi	> 2	-Oi : -O	<i>murjoin : murjoin</i>
6	- $\bar{A}$, - $\bar{O}$, - $\bar{U}$	2 (<*3)	- $\bar{V}$: -Viz	<i>avv$\bar{a}n$: avvaizin</i>
7	- $\bar{A}$, - $\bar{O}$, - $\bar{U}$, - $\bar{i}$	2 (<*3)	- $\bar{V}$: - $\bar{V}z$	<i>ant$\bar{i}n$: ant$\bar{i}zin$</i>
8	- $\bar{i}$	2 (<*3)	- $\bar{V}$: -Vz	<i>heitt$\bar{i}n$: heitt$\bar{i}zin$</i>
9	- $\bar{i}$	2 (<*3)	- $\bar{i}$: -eiz	<i>lan$\bar{g}k\bar{i}n$: lan$\bar{g}keizin$</i>

* esimeses silbis ei ole o, u.

** 2-silbilised a-tüved, mille 1. silbis on o või u ja 3- ja enamasilbilised a-tüved.

Lähtetüüpi 3 kuuluvad kahesilbilise a-tüvega verbid, mille esimeses silbis ei ole o-d ega u-d ning millel mineviku tunnuse ees muutub tüvevokaali kvaliteet.

Lähtetüüpi 4 kuuluvad nii ühe- kui kahtüvelised verbid, mille puhul mineviku tunnus asetub tüvevokaali kohale. Aluseks võetud põhimõte, et mineviku tunnus algab i-st, koondab samasse alltüüpi kõik $\bar{a}$ -, e- ja i-tüvelised verbid ning osa ka a-tüvelistest verbidest. Erinevalt kolme- ja enamasilbiliste a-tüveliste noomenite mitmusetüve moodustamisest, kus on võimalik nii i- kui oi-lõpuline mitmusetüvi (vrd nt NomSg *jal $\bar{l}$ äja* : GenPl *jalaj $\bar{i}n$* 'jalakas : jalakate' ja NomSg *hum $\bar{m}$ älä* : GenPl *humaloin* 'humal : humalate'), asetub kolme- ja enamasilbilistel a-tüvelistel verbidel mineviku tunnus alati tüvevokaali kohale, nt Inf *lakkoittä* : IndIp1Sg *Me lakkoidin* (IMS 246) 'tasandada : tasandasin'.

Lähtetüübis 5 on kahe- ja enamasilbilised Oi-tüvega verbid, millel samuti asetub mineviku tunnus tüvevokaali kohale.

Lähtetüüpidesse 6–9 kuuluvad kontraheerunud verbid ja osa refleksiivseist s-tüvelistest verbidest. Lähtetüüpi 6 on arvatud verbid, millel minevikuvormis on 2. silbis diftong. Lähtetüüpi 7 kuuluvad verbid, millel võrrelduna oleviku vormiga säilib 2. silbis pikk vokaal. Lähtetüübis 8 on verbid, mille 2. silbi vokaal on minevikuvormis lühenenud. Lähtetüüpi 9 kuuluvad *etA-lõpulised kontraheerunud verbid, millel olevikutüves on toimunud seaduspärane häälikumuutus *etA >> $\bar{i}$, minevikuvormis on aga kontraktsioonidiftongi esikomponent e säilinud, nt *lan $\bar{g}$ eda* : *lan $\bar{g}$ eiz*. Mineviku vormistik viib eri tüüpidesse osa sarnase tüvelõpuga verbe, vrd nt Inf *häv $\bar{e}$ dä* : IndPr1Sg *häv $\bar{p}$ p $\bar{i}n$* : IndIp1Sg : *häv $\bar{p}$ p $\bar{i}zin$* 'häbeneda : häbenen : häbenesin' (LM-7) ja Inf *revedä* : IndIp1Sg *rep $\bar{p}$ peiz* 'rebeneda : rebenes' (LM-9).

Osade verbide puhul on võimalik rohkem kui üks muutmisviis, nt on tuvastatud verbe, mis nn 1. silbi vokaali reegli järgi kuulusid lähtetüüpi LM-3, ent mis mineviku moodustamise alusel võivad muutuda ka alltüübi LM-4 järgi: Inf *kātā* : IndIpflSg Vii *kā.oin* ~ Me *kāzin* (IMS 149) 'ümber ajada : ajasin ümber', Inf *rātā* : IndIpflSg Me *rā.oin* ~ *rāzin* (IMS 470) 'töötada : töötasin'. Ainult *i*-lise minevikuga (1. silbi vokaali reeglist hõlbiv) verb on seniste andmete põhjal ka Inf *krap̄sā* : Me *krap̄si* (IMS 204) 'praksuda : praksus'.

Keeleajaloolist tüvekuju arvestades võiks ka siinses lähteklassifikatsioonis tüüpidesse 6–9 arvatud verbid liigitada tüüpi LM-4 kuuluvaks. Mainitud verbirühmad näitavad mineviku tunnuse liitumise häälikuloolist seaduspära, mille puhul mineviku tunnus asetub tüvevokaali kohale ning *i* ees toimub muutus *t > s*: **hāviṭā* + *i* > *hāviṭi* > *hāvisi*- >> *hāvṛiṭi*-; **arvaiṭā* + *i* > *arvaiṭi* > *arvaiṭi*- ning **pesēṭe* + *i* > *pesēṭi* >> *peṣṣiṭi*-, vastandudes sellisena karjala murrete eripäraks olevale ilma *s*-ta minevikuvormistikule (Laanest 1975: 152; Pulkkinen 1968; Öispuu 1994: 65–69), mille arengut on seletatud *-*AitA*-tüveliste kontraheerunud verbide mõju ja üldistamisega: **avaitan* > *avajan* > *avaji(n)* > *avai*.

Tapani Lehtinen (Lehtinen 1979: 184–185) oletab, et isuri keele kontraheerunud verbide imperfektivormide valdav diftongiline esinemine on tekkinud esmalt ainsuse 3. isikusse, kust see alles pärast isuri ja äürämõismurrete ühise alusmurde jagunemist on levinud teistesse isikutesse. Sellise kronoloogia oletamiseks annab alust tõsiasi, et laialdasel soome lõunasavo ja kagumurrete alal on kontraheerunud verbide imperfektivormidest diftongilised vaid ainsuse 3. isiku vormid. Lehtinen nimetabki Soikkola murret „tüüpiliseks diftongimurdeks“, milles diftongi järelkomponent esinebki peaaegu kõigis sõna- ja vormirühmades, kus see varemgi on esinenud (Lehtinen 1979: 181). Isuri keeles on *i*-lõpulise kontraktsioonidiftongi järelkomponent säilinud ka rõhutus asendis, diftongi järelkomponendi kao esinemist Alam-Lauga murdes peetakse vadja keele ja ümberkaudsete soome murrete mõjuks (Laanest 1966b: 87–89). Lehtinen oletab ka kontraheerunud verbide sekundaarse diftongilisuse olulist mõju isuri keele tüvetüüpide kujunemisele, kuna just need paistavad pakkuvat sobiva tee soome keele kagumurretest laenatud *-aise*-verbide mugandumiseks isuri kontraktsioonitüvedega, nt vrd *leikkaizin* : *leigada* 'lõikasin : lõigata', aga ka *raṅgaizin* : *raṅgada* pro **raṅgaissa* (Lehtinen 1979: 185).

Refleksiivsete verbide vormistiku mineviku esinemuse tagamaad on keerulised ning pakkunud paljudele uurijatele mõtlemisainet, uuritava objekti teeb huvitavaks vokaalainese pikkusaste või diftongilisus eri vormides või ka eri tüüpides. Refleksiivse pööramise küsimusi uurinud Lehtineni järgi on enamiku Soikkola murde refleksiivsete verbide minevikuvormid *īs(i)*-lõpulised (Lehtinen 1978: 242), mida kinnitab ka käesoleva töö jaoks kogutud keelematerjali analüüs. Lühivokaaliga lõppevad mineviku ja tingiva kõneviisi vormid on Lehtinen – tuginedes Porkka andmetele – omistanud Hevaha murdele, Soikkola murdes domineerib pika vokaaliga vormistik. Siiski on ka käesoleva ainese seas näiteid Soikkola lühivokaalsetest vormidest, nt IndIpflSg *opp̄izin* ~ *opp̄izin* 'õppisin', *ist̄uzin* ~ *istuzin* 'istusin', sealjuures võib täheldada teatavat „vaba

vaheldust“, kuna vokaali pikkus võib ka ühel keelejuhil erineda olenevalt kõne tempost või sõna rõhutamise vajadusest. Ka Sovijärvi (1944: 161) on selgitanud pika vokaali üldistumist vokaaltüvedesse kontraheerunud verbide analoogiaga: *hõkuizin* : *hõkūn* >> *istuizin* : *istūn*. Lehtinen on aga juhtinud tähelepanu asjaolule, et kontraktatsiooniliste verbide eeskuju ei ole saanud mõjutada konsonanttüvelisi vorme, seega on eesmärgiks olnud pika vokaali üldistamine kõikidesse vormidesse (Lehtinen 1978: 243).

5.8.1.2.3. Lõpuvaheldus tingiva kõneviisi tunnuse liitumisel

Tingiva kõneviisi tunnuse liitumisel tüve lõpul toimuvate vahelduste kirjeldamisel (vt tabel 36) on verbid jaotatud kuude alltüüpi. Liitumisreeglid esitatakse kindla kõneviisi oleviku ainsuse 1. isiku tüvest lähtuvalt. Sarnaselt mineviku moodustamisega loetakse tingiva kõneviisi formatiiv algavaks *i*-st. Verbid jagunevad kaheks olenevalt sellest, kas liitub tingiva kõneviisi tunnus *-iz(i)* või *-(j)Aiz(i)*. Allklassifikatsioonis ei kajastata viimase gemineerunud varianti kaasarõhulise silbi järel.

Tabel 36. Verbi lõpuvaheldus tingiva kõneviisi tunnuse liitumisel

Nr	IndPr1Sg tüvelõpp	Liitumisreegel	Tüüpsõna	Näide
		IndPr1Sg : Knd	IndPr1Sg	Knd1Sg
1	<i>-A, -O, -U, -V̄</i>	Ø	<i>kazvan; antīn</i>	<i>kazva/izin; antī/.aizin</i>
2	<i>-e, -i</i>	<i>-V : -</i>	<i>etsin</i>	<i>ets/izin</i>
3a	<i>-V̄</i>	<i>-V̄ : -V</i>	<i>sān</i>	<i>sa/izin</i>
3b	<i>-V̄</i>	<i>-V̄ : V</i>	<i>mõn</i>	<i>mõ/izin</i>
3c	<i>-VIV2</i>	<i>-VIV2 : -VI</i>	<i>kāūn</i>	<i>kā/izin</i>
4	<i>-V̄</i>	<i>-V̄ : -V(j)A</i>	<i>aṽvān</i>	<i>avaĵa/izin</i>
5	<i>-V̄</i>	<i>-V̄ : -Vizi</i>	<i>murginān</i>	<i>murginaiz/izin</i>
6	<i>-ize</i>	<i>-ize : -A</i>	<i>kiṭṭizen</i>	<i>kida/ĵaizin</i>

Esimesse alltüüpi on arvatud verbid, mille puhul tüvelõpu vokaalainese kvaliteet ja pikkus tingiva kõneviisi formatiivi eel ei muutu. Alltüübi 2 *i*-, ja *e*-tüveliste (v.a *ise*-tuletisega) verbide puhul asetseb tunnuse *i* tüvelõpu vokaali kohale. Alltüüpi 3 kuuluvad verbid, mis kindla kõneviisi oleviku 1. isikus lõppevad pika vokaali või diftongiga ning millel tingiva kõneviisi formatiivi liitumisel:

- 3a) pikk vokaal lüheneb. Lühenenud vokaaltüvele liitub olenevalt muut-
tübist formatiiv *-iz(i-)* või *-ĵĵAiz(i-)*, nt *murginān* : *murgina/ĵjaizin*
(*murginaissa*- 2), nii on liitumine sarnane ühesilbilise vokaaltüvega
verbidel ning osal *s*-tüvelistest refleksiivverbidest;
- 3b) pikk vokaal lüheneb ja selle kvaliteet muutub;
- 3c) tingiva kõneviisi tunnus asetub diftongi 2. komponendi kohale.

Alltüübis 4 on **/V(i)tA*-lõpulise tüvega kontraheerunud verbid.

Alltüüpi 5 on arvatud refleksiivsed verbid *murginaissa-1*, mille konditsionaali vormide tõlgendamiseks on kaks võimalust. Lihtsam tõlgendus oleks, et tegemist on konditsionaali topelttunnusega, ent see oleks väär. Tõenäolisem tõlgendus – mida järgitakse siinses töös – on, et selle refleksiivse verbitüübi tüve koostisse on kuulunud kaks tuletussufiksit: **-de* ja *-s* (**-he-*) (vt Koivisto 1995: 108–109; Sovijärvi 1944: 159–161), seega lähtetüübi konditsionaali vormid järgivad otseselt keeleajaloolist kujunemisteed.

Alltüüp 6 koosneb *ize*-sufiksistest nn segaparadigmalistest verbidest, mille puhul võib oletada, et *-jA*-ainesega formatiivi (ehk ka teise, supletiivse tüvekuju) kasutamine seletub silbi korduse vältimisega. Teoreetiliselt ja keeleajalooliselt peaksid *ize*-verbid muutuma sarnaselt 2. alltüübi verbidega (ja valdav osa neist muutubki, nt Sa *ei rähiz̄* (IMS 496) 'ei karjaks').

5.8.1.3. Muud tüvevaheldused

Soikkola verbi muutmisel esineb (nagu ka noomenil) lisaks astme-, pikenemise- ja lõpuvaheldusele muid vaheldusi, mis on omased küll väikesele arvule verbidest, ent on olulised tüvevariantide vaheldumise selgitamisel. Verbidel tulenevad kõik „muud vaheldused“ isuri (ja läänemeresoome keelte) üldisest fonotaktikast (vt tabel 37). Moodustusviisilt analoogiaga seletatavad supletiivsed vaheldused leiavad kajastamist tüvevariantide vahelduse ja formatiivide lähteklassifikatsioonides. Fonotaktikast tulenevate muude vaheldustega verbe iseloomustab koondklassifikatsioonis reeglinumber (F1 – F6).

Tabel 37. Fonotaktikast tulenevad vaheldused. Verb

Nr	Vaheldusreegel	Näide
F1	$e > i / _ *tA$	Inf <i>lan̄geda</i> : IndPr3Sg <i>lan̄gijā</i>
F2	$z(\check{z}) > s(\check{s}) / _ C[k, t]$	IndPr1Sg <i>lazen</i> : Imp2Pl <i>laskā</i> : IpsPret <i>lastī</i>
F3	$sk > s / _ C[k, t]$	IndPr1Sg <i>lasken</i> : Imp2Pl <i>laskā</i> : IpsPret <i>lastī</i>
F4	$D, t > z / _ i$	IndPr3Sg <i>kohenvā</i> : IndIp3Sg <i>kohenzi</i>
F5	$ks > s / _ (*)t$	IndPr1Sg <i>jōksen</i> : Inf <i>jōssa</i>
F6	$G, k > h / _ C[k, t]$	IndIp3Sg <i>nāgi</i> : IpsPret <i>nāhtī</i>

Lisaks on „muude tüvevaheldustena“ käsitletavad Soikkola murdele omased formatiivieelse silbi vokaali pikenemised, mida on verbide puhul tuvastatud eriti a) isikulise tegumoe mineviku partitsiibi ainsusevormis, nt Me *nārppīnd* (IMS 356) 'näksinud'; Re *ei jauhānd* (IMS 103) 'ei jahvatanud', Re *ei keštānt* (IMS 160) 'ei püsinud', Sa *ei jaksānd* ~ *ei jaksand* (IMS 100) 'ei jaksanud', Vii *oli hīrtānd* (IMS 60) 'oli hõõrunud' ~ Sa *ei hīrtānd* (*ibid.*) 'ei hõõrunud'; ning 2) gerundi vormides, nt Me *lugi.ēz* (IMS 80) 'lugedes', Me *hūppi.ēz* (IMS 76) 'hüpatas'. Nimetatud vokaalipikenemised on ebajärjekindlad ning neid klassifitseerivateks lugeda ei ole põhjust (neil ei ole ka klassifitseerivat jõudu).

5.8.1.4. Lähteklassifikatsioon tüvevariantide vahelduse alusel

Verbi tüvevariantide vahelduse lähteklassifikatsioon (tabel 38) põhineb 17 muute analüüsil ning jaotab verbid 69 rühma.

Lähteklassifikatsioon on esitatud kolmes alajaotuses: 1) defektiivse paradigma verbid *lē-* ja eitusverb, 2) ühetüvelised verbid, 3) kahetüvelised verbid. Lähteklassifikatsiooni numeratsioon läbib kõiki alajaotusi. Igas alajaotuses on noomenid reastatud, arvestades esiteks tüvevariantide arvu ning teiseks vaheldusmustrit lihtsamast keerulisema suunas. Lähteklassifikatsioon arvestab astme-, pikenemis- ja lõpuvaheldust ning muid vaheldusi ning järgib raudselt põhimõtet, et lihtmineviku ja tingiva kõneviisi formatiiv algab *i-*st (v.a *-jaizi-* formatiiviga tingiv kõneviis refleksiivses paradigmas). Neil põhimõtetel analüüsitud 17 muute juures on ühetüvelistel verbidel võimalik kuni 11 tüvevarianti, nt verbid TV-43 *tuntia* 'tunda' ja TV-44 *lučkī.a* 'lugeda', kahetüvelistel verbidel kuni 9 tüvevarianti, nt TV-69 *tehhā* 'teha'. Kõige rohkem tüvevariante on võimalik ühetüvelistel *e*-tüvelistel verbidel, mis on nii astme- kui pikenemisvahelduslikud ning mille puhul vaheldub vormistikus kolm tüvevokaalivarianti (*e*, *O*, *i*), mis võivad olenevalt vormist olla kas lühikesed või pikad. Paralleelvariantidena on esitatud PsPtsPretSg teatud kahetüveliste verbide puhul, vt nt TV-66 *noissud ~ noist* 'tõusnud', TV-67 *tullud ~ tulb* 'tulnud', ning 2. silbis varieeruva vokaali pikkusega tüvevariandid, nt TV-63 *avand ~ aṽvānd* 'avanud'. Iseseisvate variantidena ei ole käsitletud 1. silbi vokaalkoostise varieerumist (sekundaarse) labiaalkonsonandi eel, nii näiteks on ühe variandina toodud lähtetüübis TV-16 *käüvv- ~ kävv-*.

Lisaselgitust nõuavad TV-50 *hervidā*, TV-55 *hävidā* ja TV-57 *keridā* indikaatiivi oleviku 3. isikute ning tingiva kõneviisi vormid, mille vokaaltüve lõpp on **eĭA-*, **iĭA-*, **OĭA-* ja **UĭA-*verbidel varieeruv: 2. ja 3. silbi piiril võib esineda siirdehäälik *j*, ent erinevate vokaalide vahel võib see ka puududa, vrd nt Re, Me *hüllījā* (IMS 76) 'pulbitseb', Me *kerojā* (IMS 157) 'kirub', Sa *koho.ā* (IMS 182) 'kerkib', Me *hervijā* (Me IMS 59), 'kardab', Me *rebi.ā ~ Sa rebijā* (IMS 474) 'rebeneb; rebib'. *-(j)Ā* on häälikuseaduslikult osa kontraheerunud **-AiĭA-*verbide vokaaltüve kujust, kus rõhutus positsioonis on toimunud muutus **-VitV- > -VjV-*. Selle verbirühma mõjuna on *-jĀ* levinud isuri keeles tänaseks kõikidesse ajaloolistesse **VĭA*-verbidesse (Laanest 1986: 125–126). Ainese *j* üldistamist kõikide kontraheerunud verbide vormistikku on Tapani Lehtinen selgitanud pürgimusega kujutada kõikide kontraktsiooniliste verbitüüpide muutmisviisi sarnasena (Lehtinen 1979: 183).

s-tüvelistel refleksiivsetel verbidel (TV-59) võib 2. silbi pikk kontraktsiooni-vokaal olla sekundaarselt ka lühenenud (vt Koivisto 1996: 47; Sovijärvi 1944: 182–184), vrd nt Me *antīssa* (IMS 17) ~ Me *antissa (ibid.)* 'alla v järele anda'.

Sama tüvevaheldusmalliga võivad olla aga struktuuri ja tüvevariantide moodustumismehhanismi poolest väga erinevad verbid. Nii näiteks kuuluvad lähtetüüpi TV-4 verbid *narrīa* 'narrida', *paheksia* 'kahetseda' ja *astavoiĭja* 'äestada', TV-7 verbid *tahtoa* 'tahta' ja *ebāstūā* 'eksida', TV-24 *kuṭtō.a* 'kududa' ja *saññō.a* 'öelda' ning TV-53 verbid *jōssa* 'joosta', *katkaissa* 'murda' ja *ḡḡdella* 'oodata'.

Tabel 38. Verbi lähteklassifikatsioon tüvevariantide vahelduse alusel

Nr	Tüüpsõna (A)	Sup	PsPts Pr	Ips Pr	Ips Pret	PsPts PretPl	IndPr 3Sg	PsPts PretSg	Imp 2Pl	IndPr 1Sg	Knđ 1Sg	Knđ 1Pl	IndIpf 1Sg	IndIpf 1Pl	IndIpf 3Sg	IndIpf 3Pl	Inf	Ger	Tv arv	Tüvevariandid
Defektiivse paradigmaga verbid																				
1	-						A			A							B		2	A <i>lē-</i> ; B <i>lēj-</i>
2	-						A		B	C									3	A <i>ei</i> ; B <i>el-</i> ; C <i>e-</i>
Ühetüvelised verbid																				
3	<i>kutsu-</i>	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	1	
4	<i>narri-</i>	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	B	B	B	B	B	A	A	2	B <i>narr-</i>
5	<i>murjoi-</i>	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	B	B	B	B	B	B	B	2	B <i>murjo-</i>
6	<i>erahu-</i>	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A	B	A	B	A	A	A	2	B <i>eřrāhu-</i>
7	<i>tahto-</i>	A	A	B	B	A	A	A	A	B	A	A	B	B	A	A	A	A	2	B <i>taho-</i>
8	<i>haizu-</i>	A	B	A	A	A	B	B	A	A	B	A	A	A	A	B	B	A	2	B <i>haisu-</i>
9	<i>saa-</i>	A	A	B	A	A	A	A	A	A	C	C	C	C	C	C	B	A~B	3	B <i>sāvv-</i> ; C <i>sa-</i>
10	<i>nagra-</i>	A	A	B	B	A	A	A	A	A	A	A	C	C	C	C	A	A	3	B <i>nagre-</i> ; C <i>nagro-</i>
11	<i>unohtu-</i>	A	A	B	B	A	A	A	A	C	B	B	C	B	A	A	A	A	3	B <i>unohu-</i> ; C <i>uñnōhu-</i>
12	<i>küzü-</i>	A	B	A	A	A	C	B	A	A	C	A	A	A	A	C	B	A	3	B <i>küšsü-</i> ; C <i>küşsü-</i>
13	<i>ambu-</i>	A	B	C	C	A	B	B	A	C	B	A	C	C	A	B	B	A	3	B <i>ampu-</i> ; C <i>ammu-</i>
14	<i>haravoi-</i>	A	A	A	A	A	A	A	A	B	C	C	D	C	D	C	A	A	4	B <i>hařrāvoi-</i> ; C <i>haravo-</i> ; D <i>hařrāvo-</i>
15	<i>kobeloi-</i>	A	A	A	A	A	A	A	A	B	C	C	D	C	D	C	C	C	4	B <i>kořpēloi-</i> ; C <i>kobelo-</i> ; D <i>kořpēlo-</i>
16	<i>käü-</i>	A	A	B	A	A	A	A	A	A	C	C	C	C	C~D	C	B	B	4	B <i>käüvv-</i> ~ <i>käv-</i> ; C <i>kä-</i> ; D <i>käv-</i>
17	<i>ehiti-</i>	A	A	B	B	A	A	A	A	B	C	C	D	D	C	C	A	A	4	B <i>ehi-</i> ; C <i>eh-</i> ; D <i>eh-</i>
18	<i>viskoi-</i>	A	A	B	B	A	A	A	A	B	C	C	D	D	C	C	C	C	4	B <i>vizoi-</i> ; C <i>visko-</i> ; D <i>vizo-</i>
19	<i>kohenđa-</i>	A	A	B	B	A	A	A	A	C	A	A	D	D	D	D	A	A	4	B <i>kohenne-</i> ; C <i>kohenna-</i> ; D <i>kohenz-</i>
20	<i>märehti-</i>	A	A	B	B	A	A	A	A	C	D	D	C	B	D	D	A	A	4	B <i>märehi-</i> ; C <i>mäřrēhi-</i> ; D <i>märeht-</i>
21	<i>lasko- 1</i>	A	A	B	B	B	A	B	B	B	C	C	C	C	C	C	D	D	4	B <i>laske-</i> ; C <i>lask-</i> ; D <i>laski-</i>
22	<i>oŋgi-</i>	A	B	A	A	A	B	B	A	A	C	D	D	D	D	C	B	A	4	B <i>oŋki-</i> ; C <i>oŋk-</i> ; D <i>oŋg-</i>
23	<i>sirgoi-</i>	A	B	A	A	A	B	B	A	A	C	D	D	D	D	C	C	D	4	B <i>sirkoi-</i> ; C <i>sirko-</i> ; D <i>sirgo-</i>
24	<i>kudo-</i>	A	B	C	C	A	D	B	A	C	D	A	C	C	A	D	B	A	4	B <i>kuřtō-</i> ; C <i>ku.o-</i> ; D <i>kuřto-</i>
25	<i>katta-</i>	A	A	B	B	A	A	A	A	C	A	A	D	D	E	E	A	A	5	B <i>kade-</i> ; C <i>kada-</i> ; D <i>kado-</i> ; E <i>katto-</i>
26	<i>punoi-</i>	A	B	A	A	A	B	B	A	A	C	D	D	D	D	C	E	D	5	B <i>puñnoi-</i> ; C <i>puñno-</i> ; D <i>puno-</i> ; E <i>puñnō-</i>
27	<i>nüri-</i>	A	B	A	A	A	C	B	A	A	C	D	D	D	D	E	B	A	5	B <i>nüřrī-</i> ; C <i>nüřri-</i> ; D <i>nür-</i> ; E <i>nüř-</i>
28	<i>köhähtä-</i>	A	A	B	B	A	A	A	A	C	A	A	D	E	F	F	A	A	6	B <i>köhähe-</i> ; C <i>köhhāhä-</i> ; D <i>köhhāh-</i> ; E <i>köhäh-</i> ; F <i>köhäht-</i>
29	<i>tugehtoi-</i>	A	A	B	B	A	A	A	A	C	D	D	E	F	D	D	D	D	6	B <i>tugehoi-</i> ; C <i>tuķķēhoi-</i> ; D <i>tugehto-</i> ; E <i>tuķķēho-</i> ; F <i>tugeho-</i>
30	<i>itkō-</i>	A	A	B	B	C	A	C	C	B	D	D	E	E	D	D	F	F	6	B <i>ide-</i> ; C <i>itke-</i> ; D <i>itk-</i> ; E <i>id-</i> ; F <i>itki-</i>
31	<i>lasko- 2</i>	A	A	B	B	C	A	C	C	B	D	D	E	E	D~E	D	F	F	6	B <i>laze-</i> ; C <i>laske-</i> ; D <i>lask-</i> ; E <i>laz-</i> ; F <i>laski-</i>
32	<i>noidi-</i>	A	B	C	C	A	B	B	A	C	D	E	F	F	E	D	B	A	6	B <i>noiti-</i> ; C <i>noijji-</i> ; D <i>noit-</i> ; E <i>noid-</i> ; F <i>noijj-</i>
33	<i>leiboi-</i>	A	B	C	C	A	B	B	A	C	D	E	F	F	E	D	D	E	6	B <i>leipoi-</i> ; C <i>leivoi-</i> ; D <i>leipo-</i> ; E <i>leibo-</i> ; F <i>leivo-</i>
34	<i>tūdä-</i>	A	B	C	C	A	B	B	A	D (~C)	B	A	E	E	E	F	B ~ (<i>tūdä</i>)	A	6	B <i>tūtä-</i> ; C <i>tījje-</i> ; D <i>tījjä-</i> ; E <i>tüz-</i> ; F <i>tīs-</i>

Tabel 38. Järg

Nr	Tüüpsõna (A)	Sup	PsPts Pr	Ips Pr	Ips Pret	PsPts PretPl	IndPr 3Sg	PsPts PretSg	Imp 2Pl	IndPr 1Sg	Knđ 1Sg	Knđ 1Pl	IndIpf 1Sg	IndIpf 1Pl	IndIpf 3Sg	IndIpf 3Pl	Inf	Ger	Tv arv	Tüvevariandid
35	<i>pala-</i>	A	B	C	C	A	D	B	A	A	D	A	E	E	E	F	D	A	6	B <i>paĺĺā-</i> ; C <i>pale-</i> ; D <i>paĺĺa-</i> ; E <i>palo-</i> ; F <i>paĺĺo-</i>
36	<i>lāhtō-</i>	A	A	B	B	C	A	C	C	B	D	D	E ~ F	E ~ F	F	F	G	G	7	B <i>lāhe-</i> ; C <i>lāhte-</i> ; D <i>lāht-</i> ; E <i>lāh-</i> ; F <i>lāks-</i> ; G <i>lāhti-</i>
37	<i>ladoi-</i>	A	B	C	C	A	B	B	A	C	D	E	F	F	E	D	G	E	7	B <i>laĩtoi-</i> ; C <i>la.oi-</i> ; D <i>laĩto-</i> ; E <i>lado-</i> ; F <i>la.o-</i> ; G <i>laĩtō-</i>
38	<i>anda-</i>	A	B	C	C	A	B	B	A	D	B	A	E	E	F	G	B	A	7	B <i>anta-</i> ; C <i>anne-</i> ; D <i>anna-</i> ; E <i>anno-</i> ; F <i>ando-</i> ; G <i>anto-</i>
39	<i>sodi-</i>	A	B	C	C	A	D	B	A	C	D	E	F	F	E	G	B	A	7	B <i>soĩti-</i> ; C <i>so.i-</i> ; D <i>soĩti-</i> ; E <i>sod-</i> ; F <i>so-</i> ; G <i>soĩt-</i>
40	<i>jaga-</i>	A	B	C	C	A	D	B	A	E	D	A	F	F	G	H	D	A	8	B <i>jaķķā-</i> ; C <i>ja.e-</i> ; D <i>jaķķa-</i> ; E <i>jā-</i> ; F <i>ja.o-</i> ; G <i>jago-</i> ; H <i>jaķķo-</i>
41	<i>imō-</i>	A	B	C	C	C	D	E	C	C	F	G	G	G	G	F	H	I	9	B <i>iĩmō-</i> ; C <i>ime-</i> ; D <i>iĩmō-</i> ; E <i>iĩmē-</i> ; F <i>iĩm-</i> ; G <i>im-</i> ; H <i>iĩmĩ-</i> ; I <i>imi-</i>
42	<i>sārgō-</i>	A	B	C	C	D	B	E	D	C	F	G	H	H	G	F	I	J	10	B <i>sārkō-</i> ; C <i>sāre-</i> ; D <i>sāрге-</i> ; E <i>sārke-</i> ; F <i>sārk-</i> ; G <i>sārg-</i> ; H <i>sār-</i> ; I <i>sārki-</i> ; J <i>sārgi-</i>
43	<i>tundo-</i>	A	B	C	C	D	B	E	D	C	F	G	H	H	H	I	J	K	11	B <i>tunto-</i> ; C <i>tunne-</i> ; D <i>tunde-</i> ; E <i>tunte-</i> ; F <i>tunt-</i> ; G <i>tund-</i> ; H <i>tunz-</i> ; I <i>tuns-</i> ; J <i>tunti-</i> ; K <i>tundi-</i>
44	<i>lugo-</i>	A	B	C	C	D	E	F	D	C	G	H	I	I	H	G	J	K	11	B <i>luķķō-</i> ; C <i>lu.e-</i> ; D <i>luge-</i> ; E <i>luķķo-</i> ; F <i>luķķē-</i> ; G <i>luķķ-</i> ; H <i>lug-</i> ; I <i>lu-</i> ; J <i>luķķĩ-</i> ; K <i>lugi-</i>
Kahetüvelised verbid																				
45	<i>kārihū-</i>	A	A	B	C	B	A	C	C	A	A	A	A	A	A	A	B	B	3	B <i>kārihüss-</i> ; C <i>kārihüs-</i>
46	<i>sazihu-</i>	A	A	B	C	B	A	C	C	D	A	A	D	A	D	A	B	B	4	B <i>sazihuss-</i> ; C <i>sazihus-</i> ; D <i>sašsĩhu-</i>
47	<i>kuulo-</i>	A	A	B	C	B	A	B ~ C	C	D	C	C	C	C	C	C	B	B	4	B <i>kuull-</i> ; C <i>kuul-</i> ; D <i>kuule-</i>
48	<i>seizo-</i>	A	B	C	D	C	B	C ~ D	D	A	B	A	A	A	A	B	C	C	4	B <i>seiso-</i> ; C <i>seiss-</i> ; D <i>seis-</i>
49	<i>kūmeno-</i>	A	A	B	B	B	A	B	C	D	E	E	E	E	E	E	B	B	5	B <i>kūme-</i> ; C <i>kūmet-</i> ; D <i>kūmene-</i> ; E <i>kūmen-</i>
50	<i>hervī-</i>	A	A	B	B	B	C	B	D	A	C	C	E	E	E	E	B	B	5	B <i>hervi-</i> ; C <i>hervi(j)ā-</i> ; D <i>hervit-</i> ; E <i>herviz-</i>
51	<i>istū-</i>	A	A	B	C	B	A	C	C	A	A	A	D	D	D	E	B	B	5	B <i>istuißs-</i> ; C <i>istuis-</i> ; D <i>istuiz-</i> ; E <i>istuißs-</i>
52	<i>kävelō-</i>	A	A	B	C	B	A	B ~ C	C	D	C	C	E	C	C	C	B	B	5	B <i>kävell-</i> ; C <i>kävel-</i> ; D <i>kävvēle-</i> ; E <i>kävvēl-</i>
53	<i>jõkso-</i>	A	A	B	C	B	A	B ~ C	C	D	E	E	E	E	E	E	B	B	5	B <i>jõßs-</i> ; C <i>jõs-</i> ; D <i>jõkse-</i> ; E <i>jõks-</i>
54	<i>koheno-</i>	A	A	B	B	B	A	B	C	D	E	E	F	E	F	E	B	B	6	B <i>kohe-</i> ; C <i>kohet-</i> ; D <i>koĩhēne-</i> ; E <i>kohen-</i> ; F <i>koĩhēn-</i>
55	<i>hävvi-</i>	A	A	B	B	B	C	A ~ B	D	A	C	C	E	F	E	F	B	B	6	B <i>hävi-</i> ; C <i>hävi(j)ā-</i> ; D <i>hävit-</i> ; E <i>hävviĩz-</i> ; F <i>häviz-</i>
56	<i>korjā-</i>	A	A	B	B	B	C	B	D	A	C	C	E	E	E	E ~ F	B	B	6	B <i>korja-</i> ; C <i>korjaja-</i> ; D <i>korjat-</i> ; E <i>korjaiz-</i> ; F <i>korjaißs-</i>
57	<i>kerki-</i>	A	A	B	B	B	C	B	D	A	C	C	E	F	E	F	B	B	6	B <i>keri-</i> ; C <i>kergi(j)ā-</i> ; D <i>kerit-</i> ; E <i>kerkiĩz-</i> ; F <i>kergiĩz-</i>
58	<i>vārizō-</i>	A	A	B	C	B	A	B ~ C	C	D	E	E	F	E	F	E	B	B	6	B <i>vārißs-</i> ; C <i>vāris-</i> ; D <i>vāĩĩĩze-</i> ; E <i>vāriz-</i> ; F <i>vāĩĩĩĩz-</i>
59	<i>antī-</i>	A	A?	B	C	B	D	C	C	A	A	A	E	E	E	F	B	B	6	B <i>antißs-</i> ; C <i>antiß-</i> ; D <i>andi-</i> ; E <i>antiĩz-</i> ; F <i>antiĩßs-</i>
60	<i>murginā- 1</i>	A	A?	B	C	B	D	C	C	A	C	E	E	E	E	F	B	B	6	B <i>murginaißs-</i> ; C <i>murginais-</i> ; D <i>murginā-</i> ; E <i>murginaiz-</i> ; F <i>murginaĩißs-</i>
61	<i>murginā- 2</i>	A	A?	B	C	B	D	C	C	A	D	D	E	E	E	F	B	B	6	B <i>murginaißs-</i> ; C <i>murginais-</i> ; D <i>murgina-</i> ; E <i>murginaiz-</i> ; F <i>murginaĩißs-</i>
62	<i>aĩvā-</i>	A	A	B	B	B	C	A ~ B	D	A	C	C	E	F	E	G	B	B	7	B <i>ava-</i> ; C <i>avaja-</i> ; D <i>avat-</i> ; E <i>aĩvaiz-</i> ; F <i>avaiz-</i> ; G <i>avaißs-</i>
63	<i>maķķā-</i>	A	A	B	B	B	C	B	D	A	C	C	E	F	E	G	B	B	7	B <i>mā-</i> ; C <i>magaja-</i> ; D <i>māt-</i> ; E <i>maķķaiz-</i> ; F <i>magaiz-</i> ; G <i>magaißs-</i>
64	<i>lasko- 3</i>	A	A	B	C	B	A	C	C	D	E	E	F	F	E ~ F	E	G	G	7	B <i>lass-</i> ; C <i>las-</i> ; D <i>laze-</i> ; E <i>lask-</i> ; F <i>laz-</i> ; G <i>laski-</i>
65	<i>kidizō-</i>	A	A	B	C	B	D	B ~ C	C	E	D	D	F	G	F	G	B	B	7	B <i>kidißs-</i> ; C <i>kidis-</i> ; D <i>kida-</i> ; E <i>kiĩĩĩĩze-</i> ; F <i>kiĩĩĩĩĩz-</i> ; G <i>kidiz-</i>
66	<i>noizo-</i>	A	B	C	D	C	B	C ~ D	D	E	F	G	G	G	G	F	C	C	7	B <i>noiso-</i> ; C <i>noiss-</i> ; D <i>nois-</i> ; E <i>noize-</i> ; F <i>nois-</i> ; G <i>noiz-</i>
67	<i>tulo-</i>	A	B	C	D	C	E	C ~ D	D	F	G	D	D	D	D	G	C	C	7	B <i>tulĩō-</i> ; C <i>tull-</i> ; D <i>tul-</i> ; E <i>tulĩo-</i> ; F <i>tũ.e-</i> ; G <i>tulĩ-</i>
68	<i>pezō-</i>	A	B	C	D	C	E	C ~ D	D	F	G	H	H	H	H	G	C	C	8	B <i>peßsō-</i> ; C <i>pess-</i> ; D <i>pes-</i> ; E <i>peßsō-</i> ; F <i>peze-</i> ; G <i>peßs-</i> ; H <i>pez-</i>
69	<i>tegō-</i>	A	B	C	D	D	E	D	D	F	G	H	I	I	H	G	C	C	9	B <i>teķķō-</i> ; C <i>tehh-</i> ; D <i>teh-</i> ; E <i>teķķō-</i> ; F <i>tē-</i> ; G <i>teķķ-</i> ; H <i>teg-</i> ; I <i>te-</i>

5.8.2. Lähteklassifikatsioon formatiivikomplektide vahelduse alusel

Soikkola murde verbi puhul tuleb mitmel juhul tunnistada, et tüve ja formatiivi piir on ähmane. Kõneleja moodustab vorme nn riimides ehk analoogia abil ning ei tegele „piiri tõmbamisega“. Antud töö eesmärgist ja meetodist tulenevalt on raskustest hoolimata tüve ja formatiivi eristamine vajalik. Keeleteaduslikes töodes lähtutakse enamasti põhimõttest, et tüvesse tuleb jätta nii palju kui võimalik, kui aga tunnust on vaja, siis võetakse see mingi muutuse tagajärjel kahemõtteliseks muutunud tüveosast.

Eesti muutkondade puhul on tõestatud, et muutelõppude esinamus ei ole otseses sõltuvuses tüve silpide arvust ega ka astmevahelduslikkusest (Viitso 1976: 149–151). Isuri keeles aga on vorme, kus konkreetse muutelõpu valiku tingib silpide arv eelnevas sõnatüves või õigemini muutelõpu järgnemine rõhulisele või rõhuta silbile. Silpide arv on oluline ka vadja keeles, nt Mahu murdes impersonaali formatiivi *-sē ~ -sē* või *-ssē ~ -ssē* valikul (Kuusk 2000: 293).

Isuri keeles sõltub konkreetse formatiivi variandi valik mingi sõnavormi puhul tegusõna

- 1) ühe- või kahetüvelisusest, vrd nt PsPtsPretSg *kazvand*, *näht*, kus vokaal-tüvele liitub *-nd*. Samas on *-nd* formatiiviks ka **t*-tüvelistel verbidel;
- 2) tüve silpide arvust ning kaasrõhu asukohast, nt kaasrõhulisele silbile järgnemisel kasutatakse supiini tunnusest geminaadilist varianti, vrd *kazvamā* 'kasvama' ja *ombelomā* 'õmblema'; ühesilbilise vokaaltüvega verbe eristavad teistest verbitüüpidest kindla kõneviisi kolmandate isikute muutelõpud;
- 3) eelneva silbi ehitusest, koostisest, pikkusest. Näiteks oleviku impersonaali vormide moodustamine, kus juhul kui formatiivile eelnev silp on pea- või kaasrõhuline ning lõpeb pika vokaalainese (monoftong või diftong) või mis tahes asendis oleva konsonandiga kasutatakse lühema ajaloolise tunnuse **-ta* arenguid, (nt IpsPr *astuvoijjā* < **astuvoi-ta*), kõikidel muudel juhtudel lähtub formatiiv ajaloolisest pikemast tunnusest **-tta* (nt IpsPr *paljassetā* < **paljasta-tta*) (Laanest 1986: 136).

Ühesilbilise tüvega verbide impersonaali partitsiibi oleviku nimetavas käändes kohanevad verbivormid koos formatiiviga kolmesilbiliste kõnetaktide geminatsioonitüübile, nt *māntāvā* 'mindav', *mōtāvā* 'müüdav', vrd IpsPtsPrPrtSg *mōpāvā* 'müüdavat' ja IpsPtsPrTrSg *mōpāvāks* 'müüdavaks, müügiks'.

Tüve ja formatiivi vastastikune mõju on isuri keeles kahtlemata mõlema-suunaline. Ühelt poolt sõltub tüve struktuurist formatiivivariandi valik, teisalt tingib (kunagine) formatiiv mõningate sõnarühmade juures muutusi eelnevas silbis, nt labiaalsete konsonantide eel *e* > *O*. Muutusest on haaratud Sup, IndPr3Sg, IndPr3Pl ja PsPtsPr, siia kuuluvad kõik *e*-tüvelised verbid (k.a *-ize*, *-itse*, *-ne*, *-ele*).

Koos tänapäeval kasutusest (peaaegu) kadunud potentsiaali vormistikuga koosneb Soikkola murde verbi põhiparadigma 46 muutevormist (vt tabelid 39 ja 40). Variantsed formatiivid on neist enamusel. Kogutud materjali seas on impersonaali käskivast kõneviisist vaid kolm näidet, mis esindavad kaht muuttüüpi, ent kahtlemata oleks see muude moodustatav (olnud) ka teistest muuttüüpidest. Ülevaates eristatakse null-lõppu (nt *Oi*-verbide IndPr3Sg), mida tähistab Ø, ja lõpu puudumist (nt Imp2Sg), mida märgib sidekriips.

Verbi formatiivide lähteklassifikatsioon on koostatud kokku üheksa klassifitseeriva vormi võrdluses. Lähteklassifikatsioon esitatakse kahel erineval sisult identsel kujul: 1) tabelis 41a on paremini jälgitavad formatiivide kombineerimisvõimalused; 2) tabelis 41b on paremini jälgitav konkreetsete verbitüüpide formatiivide komplekt. Tabelis 41b täpsustatakse ka impersonaali mineviku partitsiibi formatiivi paralleelvariantide rakendumistingimusi: kui sonorandiga lõppevatele konsonanttüvedele võib liituda hoolimata tüve pikkusest nii lühem (-*ɒ*) kui pikem variant (-*Uɒ*), nt *savitselɒ* ~ *savitselluɒ* 'kraapinud', siis helitu konsonandiga lõppevatel tüvedel liitub vokaali säilitanud formatiivi paralleelvariant vaid ühesilbilistele *s*-tüvedele (*pest* ~ *pessüɒ* 'pesnud', *jõst* ~ *jõssuɒ* 'jooksnud'), *h*-tüveliste ja ülejäänud *s*-tüveliste verbide puhul tarvitatakse formatiivi lühemat varianti.

Lähteklassifikatsioonis on kokku 17 lähtetüüpi. Lähtetüüpidesse 1–6 kuuluvad ühetüvelised verbid, lähtetüüpidesse 7–17 kahetüvelised verbid. Selgepiirilisima jaotuse annab supiini formatiivi järgnemine pearõhulisele või rõhuta silbile (tüübid 1–3, 7–13) või kaasarõhulisele silbile (tüübid 4–6 ja 14–17). Verbide lähem vaatlus võimaldab heita valgust keeleajalooliste nähtuste toimumise ajalisele järjestusele: nt kontraktsiooniliste verbide kontraheerumine (sõnatüve silpide arvu vähenemine) on toimunud varem kui kaasarõhulise silbi gemineerumine.

Tabel 39. Finiitvormide formatiivid

Nr	Verbivorm	Formatiivid				Näide
		Tegumood	Aeg	Kõneviis	Arv, isik	
1	P _s IndPr1Sg				<i>n</i>	<i>nagran</i>
2	P _s IndPr2Sg				<i>D</i>	<i>nagrad</i>
3	P _s IndPr3Sg				<i>bi</i> + <i>V</i> <i>Ø</i> (<i>j</i>) <i>Ā</i> <i>jjĀ</i> <i>he</i>	<i>mõbi</i> <i>nagrā, avajā</i> <i>murjoi</i> <i>antijā</i> <i>murginaijā</i> <i>vättihe</i>
4	P _s IndPr1Pl				<i>mmA ~ mA</i>	<i>kazvamma</i>
5	P _s IndPr2Pl				<i>ttA</i>	<i>kazvatta</i>
6	P _s IndPr3Pl				<i>vAd</i> <i>D</i> (<i>j</i>) <i>ĀD</i> <i>jjĀD</i>	<i>mõvād</i> <i>nagrād, avajāD</i> <i>antijād</i> <i>murginaijjād</i>
7	P _s IndIp1Sg		<i>i</i>		<i>n</i>	<i>nagroin</i>
8	P _s IndIp2Sg		<i>i</i>		<i>D</i>	<i>nagroioD</i>
9	P _s IndIp3Sg		<i>i</i> <i>Ø</i>		<i>Ø</i>	<i>nagroio</i> <i>avvaiz, murginaiz</i>
10	P _s IndIp1Pl		<i>i</i>		<i>mmA</i>	<i>nagroimma</i>
11	P _s IndIp2Pl		<i>i</i>		<i>ttA</i>	<i>nagroioitta</i>
12	P _s IndIp3Pl		<i>i</i>		<i>vAd</i> <i>D</i>	<i>mõivād</i> <i>nagroioD, murginaisD</i>
13	P _s KndPr1Sg			<i>izi</i> (<i>j</i>) <i>Aizi</i> <i>jjAizi</i>	<i>n</i>	<i>nagraizin, avajaizin</i> <i>antijaizin</i> <i>murginajjaizin</i>
14	P _s KndPr2Sg			<i>is</i> (<i>j</i>) <i>Ais</i> <i>jjAis</i>	<i>t</i>	<i>nagraist, avajaist</i> <i>antijaist</i> <i>murginajjaist</i>
15	P _s KndPr3Sg			<i>iz</i> (<i>j</i>) <i>Aiz</i> <i>jjAiz</i>	<i>Ø</i>	<i>nagraiz, avajaiz</i> <i>antijaiz</i> <i>murginajjaiz</i>
16	P _s KndPr1Pl			<i>izi</i> (<i>j</i>) <i>aizi</i> <i>jjAizi</i>	<i>mmA</i>	<i>nagraizimma</i> <i>antijaizimma</i> <i>murginajjaizimma</i>
17	P _s KndPr2Pl			<i>izi</i> (<i>j</i>) <i>Aizi</i> <i>jjAizi</i>	<i>ttA</i>	<i>nagraizitta</i> <i>antijaizitta</i> <i>murginajjaizitta</i>
18	P _s KndPr3Pl			<i>isi</i> <i>izi</i> (<i>j</i>) <i>Aizi</i> <i>jjAisi</i>	<i>vad</i> <i>D</i>	<i>mõisivād</i> <i>nagraizD</i> <i>antijaizD</i> <i>murginajjaizD</i>
19	P _s Imp2Sg			- (<i>k</i> *)		<i>nagra</i>

Tabel 39. Järg

Nr	Verbivorm	Formatiivid				Näide
		Tegumood	Aeg	Kõneviis	Arv, isik	
20	PsImp3Sg			$g\bar{A}$ $k\bar{A}$ $kk\bar{A}$ ($k\check{k}\bar{A}$)		<i>nagragā</i> <i>mōḱkā</i> <i>avittakkā</i>
21	PsImp2Pl			$g\bar{A}$ $k\bar{A}$ $kk\bar{A}$ ($k\check{k}\bar{A}$)		<i>nagragā</i> <i>mōḱkā</i> <i>avittakkā</i>
22	PsImp3Pl			$g\bar{A}$ $k\bar{A}$ $kk\bar{A}$ ($k\check{k}\bar{A}$) <i>gasse(k)*</i> <i>kasse(k)*</i>	(D)**	<i>nagragā</i> <i>mōḱkā</i> <i>avittakkā</i>
23	PsPotPr1Sg*			<i>ne</i>	<i>n</i>	<i>antanen*</i>
24	PsPotPr2Sg*			<i>ne</i>	<i>D</i>	<i>antaned*</i>
25	PsPotPr3Sg*			<i>nŌ</i>	$\emptyset$	<i>andanō*</i>
26	PsPotPr1Pl*			<i>ne</i>	<i>mmA</i>	<i>andanemma*</i>
27	PsPotPr2Pl*			<i>ne</i>	<i>ttA</i>	<i>andanetta*</i>
28	PsPotPr3Pl*			<i>nŌ</i>	<i>t</i>	<i>andanoot*</i>
29	IpsIndPr	$\bar{A}$ $D\bar{A}$ $tt\bar{A}$ $jj\bar{A}$				<i>mōṽvā</i> <i>nagredā</i> <i>avidettā</i> <i>astavoiĵjā</i>
30	IpsIndIpf	<i>t</i> <i>tt</i> <i>D</i>	<i>i</i>			<i>mōṭī</i> <i>nagrettī</i> <i>ommeloī</i>
31	IpsKndPr	<i>tA</i> <i>ttA</i> <i>DA</i>		<i>iz</i>		<i>mōṭāiz</i> <i>nagrettaiz</i> <i>ommelbaiz</i>
32	IpsImp	$D\bar{A}$ ttA^*		$g\bar{A}$ $kk\bar{A}^*$		<i>māndāgā</i> <i>ajettakkā*</i>
33	IpsPotPr*	<i>tA</i> <i>ttA</i>		<i>nŌ</i>		<i>tōḍanō*</i> <i>annettannō*</i>

*Porkka (1885) vormistikust; **Sovijärvi (1944) häälikuloo uurimusest.

Tabel 40. Infiniitvormide formatiivid

Nr	Verbivorm	Formatiivid				Näide
		Tegumood	Aeg	Deverbali-seerija	Kääne	
1	SupIII			<i>mĀ</i> <i>mmĀ</i>		<i>nagramā</i> <i>avittamā</i>
2	SupIn			<i>mĀ</i> <i>mmĀ</i>	<i>z</i>	<i>nagramaz</i> <i>avittamāz</i>
3	SupEl			<i>mĀ</i>	<i>st</i>	<i>nagramast</i>
4	SupAb			<i>mĀ</i>	<i>DA</i>	<i>nagramada, avittamada</i>
5	Inf			<i>A</i> <i>DA</i> <i>jA</i> <i>ĵjA</i>		<i>nagrā</i> <i>avada</i> <i>murjoja</i> <i>astavoiĵja</i>
6	GerIn			<i>e ~ ē</i> <i>Dē</i> <i>jē</i> <i>ĵjē</i>	<i>z</i>	<i>nagra.ēz</i> <i>avadēz</i> <i>murjojēz</i> <i>astavoiĵjēz</i>
7	GerIns			<i>e</i> <i>De</i> <i>je</i>	<i>n</i>	<i>nagra.en</i> <i>herviden</i> <i>murjojen</i>
8	GerAd			<i>ē</i>	<i>l</i>	<i>jōssēl</i>
9	PsPtsPr			<i>vA</i>		<i>nagrava</i>
10	PsPtsPretSg			<i>nD</i> <i>D (uD)</i> <i>t (uD)</i>		<i>nagrand</i> <i>ommeld ~ ommellud</i> <i>jōst ~ jōssud</i>
11	PsPtsPretPl			<i>nēD</i> <i>nnēD</i> <i>(ñnēD)</i> <i>ēD</i>		<i>nagranēD, tehnēD</i> <i>avannēD</i> <i>ommellēD</i>
12	IpsPtsPr	<i>ta</i> <i>tta</i> <i>DA</i>		<i>vA</i>		<i>mōtāvā</i> <i>nagrettava</i> <i>ommeldava</i>
13	IpsPtsPret	<i>du</i> <i>tu</i> <i>ttu</i>				<i>mōdū</i> <i>tehtū</i> <i>nagrettu</i>

Tabel 41a. Verbi lähteklassifikatsioon morfoloogiliste formaativide alusel

Nr	Sup		IndPr3Sg					Inf				IpsPr				IpsPret			IpsPtsPret			Imp2Pl			PsPtsPretSg			PsPtsPretPl			Tüüp- sõna (Sup)	
	√w-	√wuw-	-bi	-V+	√f	√ff	∅	-he	-A-	√a-	√f-	√ff-	-A-	√a-	√ff-	-A-	√a-	√ff-	-Ua-	-U-	-Uu-	-Ua-	√k̄A	-cA	-kk̄A	-au	-Ua ~ -Ud	-(U ~ -Ud)	-nēd	-ēd		-nēd
1	+		+						+										+			+							+		mõ-	
2	+			+						+								+				+							+		nagra-	
3	+									+				+				+				+							+		murjoi-	
4		+							+									+				+							+		lämmitid-	
5		+									+			+				+				+									nibikkoi-	
6		+										+						+				+									astavoi-	
7	+								+					+				+											+		kūlo-	
8	+								+	+				+	+				+			+							+		olo-	
9	+								+	+				+					+	+		+									tecõ-	
10	+								+	+				+					+	+		+							+		pezõ-	
11	+													+				+				+							+		avvã-	
12	+							(+)						+				+				+									ant̄-	
13	+							(+)						+				+	+			+							+		murginã-	
14		+												+				+	+			+							+		vãrizõ-	
15		+							+	+				+				+				+								+		katselo-
16		+																+												+		pageno-
17		+							+									+														kidizõ-

Tabel 41b. Verbi lähteklassifikatsioon morfoloogiliste formatiivide alusel

Nr	Tüüpsõna (Sup)	Sup	IndPr 3Sg	Inf	IpsPr	IpsPret	Ips PretSg	Imp2Pl	PsPts PretSg	PsPts PretPl
1	<i>mõõ-</i>	<i>-mĀ</i>	<i>-bi</i>	<i>-A</i>	<i>-Ā</i>	<i>-tī</i>	<i>-dU</i>	<i>-kĀ</i>	<i>-nd</i>	<i>-nēd</i>
2	<i>nagra-</i>	<i>-mĀ</i>	<i>V+</i>	<i>-A</i>	<i>-dĀ</i>	<i>-ttī</i>	<i>-ttU</i>	<i>-gĀ</i>	<i>-nd</i>	<i>-nēd</i>
3	<i>murjoi-</i>	<i>-mĀ</i>	Ø	<i>-jA</i>	<i>-dĀ</i>	<i>-ttī</i>	<i>-ttU</i>	<i>-gĀ</i>	<i>-nd</i>	<i>-nēd</i>
4	<i>lämmittä-</i>	<i>-ñmĀ</i>	<i>V+</i>	<i>-A</i>	<i>-ttĀ</i>	<i>-ttī</i>	<i>-ttU</i>	<i>-kkĀ</i>	<i>-nd</i>	<i>-mēd</i>
5	<i>nibikkoi-</i>	<i>-ñmĀ</i>	Ø	<i>-jA</i>	<i>-ttĀ</i>	<i>-ttī</i>	<i>-ttU</i>	<i>-kĀ</i>	<i>-nd</i>	<i>-nēd</i>
6	<i>astavoi-</i>	<i>-ñmĀ</i>	Ø	<i>-jĵA</i>	<i>-jĵĀ</i>	<i>-ttī</i>	<i>-ttU</i>	<i>-kĀ</i>	<i>-nd</i>	<i>-nēd</i>
7	<i>kūlo-</i>	<i>-mĀ</i>	<i>V+</i>	<i>-A</i>	<i>-Ā</i>	<i>-tī</i>	<i>-dU</i>	<i>-kĀ</i>	<i>-D ~ -U_D</i>	<i>-ēd</i>
8	<i>olo-</i>	<i>-mĀ</i>	Ø	<i>-A</i>	<i>-Ā</i>	<i>-tī</i>	<i>-dU</i>	<i>-kĀ</i>	<i>-D ~ -U_D</i>	<i>-ēd</i>
9	<i>tecõ-</i>	<i>-mĀ</i>	<i>V+</i>	<i>-A</i>	<i>-Ā</i>	<i>-tī</i>	<i>-tU</i>	<i>-kĀ</i>	<i>-t</i>	<i>-nēd</i>
10	<i>pezõ-</i>	<i>-mĀ</i>	<i>V+</i>	<i>-A</i>	<i>-Ā</i>	<i>-tī</i>	<i>-tU</i>	<i>-kĀ</i>	<i>-t ~ -U_D</i>	<i>-ēd</i>
11	<i>avvã-</i>	<i>-mĀ</i>	<i>V+</i>	<i>-dA</i>	<i>-dĀ</i>	<i>-ttī</i>	<i>-ttU</i>	<i>-kĀ</i>	<i>-nd</i>	<i>-mēd</i>
12	<i>anī-</i>	<i>-mĀ</i>	<i>-jĀ (-he)</i>	<i>-A</i>	<i>-Ā</i>	<i>-tī</i>	<i>-tU</i>	<i>-kĀ</i>	<i>-t</i>	<i>-ēd</i>
13	<i>murginã-</i>	<i>-mĀ</i>	<i>-jĵĀ</i>	<i>-A</i>	<i>-Ā</i>	<i>-tī</i>	<i>-tU</i>	<i>-kĀ</i>	<i>-t</i>	<i>-ēd</i>
14	<i>vãrizõ-</i>	<i>-ñmĀ</i>	<i>V+</i>	<i>-A</i>	<i>-Ā</i>	<i>-tī</i>	<i>-tU</i>	<i>-kĀ</i>	<i>-t</i>	<i>-ēd</i>
15	<i>katselo</i>	<i>-ñmĀ</i>	<i>V+</i>	<i>-A</i>	<i>-Ā</i>	<i>-dī</i>	<i>-dU</i>	<i>-gĀ</i>	<i>-D ~ -U_D</i>	<i>-ēd</i>
16	<i>pageno-</i>	<i>-ñmĀ</i>	<i>V+</i>	<i>-dA</i>	<i>-dĀ</i>	<i>-ttī</i>	<i>-ttU</i>	<i>-kĀ</i>	<i>-nd</i>	<i>-mēd</i>
17	<i>kidizõ-</i>	<i>-ñmĀ</i>	<i>-jĀ</i>	<i>-A</i>	<i>-Ā</i>	<i>-tī</i>	<i>-tU</i>	<i>-kĀ</i>	<i>-t</i>	<i>-ēd</i>

5.8.3. Koondklassifikatsioon

Koondklassifikatsioonis (tabel 42) esitatakse Soikkola murde verbide põhi-jaotus, lähtudes nende morfoloogilisest käitumisest. Koondklassifikatsiooni aluseks on lähteklassifikatsioonid järgmises järjestuses: formatiivivariantide komplekt (FV); lõpuvaheldus IndPr1Sg, Sup ja Inf tüve võrdluses (LV); astmevaheldusmall (AV); pikenemisvaheldusmall (PV); lõpuvaheldus lihtmineviku tüve moodustamisel (LM); tingiva kõneviisi tunnuse liitumisreeglid (LT); tüvevariantide vaheldus (TV). Lisatud on fonotaktiliste vahelduste info (F). Suple-tiivseina tõlgendatavad vaheldused (nt KT-113) selguvad juba tüvevariantide vahelduse lähteklassifikatsioonis. Kriips [-] märgib koondklassifikatsioonis muute või vastava vahelduse puudumist defektiivses paradigmas.

Tabel 42. Verbi koondklassifikatsioon

KT	FV	LV	AV	PV	LM	LT	TV	F	Tüüpsõna
Defektiivse paradigmaga verbid									
1	1	-	1	1	-	-	1		<i>l̥ē-</i>
2	8	-	1	1	-	-	2		<i>e-</i>
Ühetüvelised verbid									
3	1	1	1	1	2a	3a	9		<i>sā-</i> 'saama'
4	1	1	1	1	2b	3b	9		<i>mō-</i> 'müüma'
5	1	1	1	1	2c	3c	9		<i>voi-</i> 'võima'
6	1	1	1	1	2c	3c	16		<i>kāü-</i> 'käima'
7	2	1	1	1	1	1	3		<i>kutsu-</i> 'kutsuma'
8	2	1	1	1	3	1	10		<i>nagra-</i> 'naerma'
9	2	1	1	1	4	1	10		<i>külvä-</i> 'külvama'
10	2	1	1	1	4	2	4		<i>narri-</i> 'narrima'
11	2	1	1	2a	1	1	12		<i>küzü-</i> 'küsima'
12	2	1	1	2a	3	1	35		<i>pala-</i> 'põlema'
13	2	1	1	2a	4	1	35		<i>elä-</i> 'elama'
14	2	1	1	2a	4	2	27		<i>nüri-</i> 'nüsima'
15	2	1	1	2b	1	1	8		<i>haizu-</i> 'haisema'
16	2	1	1	2b	4	2	22		<i>oŋgi-</i> 'õngitsema'
17	2	1	1	2a	1	1	24		<i>sano-</i> 'ütleva'
18	2	1	2	1	1	1	7		<i>tahto-</i> 'tahtma'
19	2	1	2	1	3	1	25		<i>katta-</i> 'katma'
20	2	1	2	1	4	1	25		<i>otta-</i> 'võtma'
21	2	1	2	1	4	2	17		<i>ehiti-</i> 'jõudma'
22	2	1	2	2a	1	1	24		<i>kudo-</i> 'kuduma'
23	2	1	2	2a	3	1	40		<i>jaga-</i> 'jagama'

Tabel 42. Järg

KT	FV	LV	AV	PV	LM	LT	TV	F	Tüüpsõna
24	2	1	2	2a	4	1	40		<i>pidä-</i> 'pidama'
25	2	1	2	2a	4	2	39		<i>sodi-</i> 'sõdima'
26	2	1	2	2b	1	1	13		<i>ambu-</i> 'ambuma'
27	2	1	2	2b	3	1	38		<i>anda-</i> 'andma'
28	2	1	2	2b	4	2	32		<i>noidi-</i> 'nõiduma'
29	2	1	3	2b	4	1	34	4	<i>tīdä-</i> 'teadma'
30	2	2	1	1	4	2	21		<i>lasko-</i> 1 'laskma'
31	2	2	1	2a	4	2	41		<i>imõ-</i> 'imema'
32	2	2	2	1	4	2	30		<i>itkõ-</i> 'nutma'
33	2	2	2	1	4	2	31	2/4/6	<i>lasko-</i> 2 'laskma'
34	2	2	2 ~ 3	1	4	2	36	4/6	<i>lähtõ-</i> 'minema'
35	2	2	2	2b	4	2	42		<i>sārgõ-</i> 'lööma'
36	2	2	3	2b	4	2	43	4	<i>tundo-</i> 'tundma'
37	2	2	2	2a	4	2	44		<i>lugo-</i> 'lugema'
38	3	3	1	1	5	3c	5		<i>murjoi-</i> 'kortsutama'
39	3	3	1	2a	5	3c	26		<i>punoi-</i> 'punuma'
40	3	3	1	2b	5	3c	23		<i>sirgoi-</i> 'selgitama, puhast.'
41	3	3	2	1	5	3c	18		<i>viskoi-</i> 'viskama'
42	3	3	2	2a	5	3c	37		<i>ladoi-</i> 'laduma'
43	3	3	2	2b	5	3c	33		<i>leiboi-</i> 'küpsetama'
44	4	1	1	1	1	1	3		<i>kälvähü-</i> 'kuivama'
45	4	1	1	1	4	2	4		<i>paheksi-</i> 'kahetsema'
46	4	1	1	5a	1	1	6		<i>erahu-</i> 'eralduma'
47	4	1	1	5b	1	1	6		<i>lādihu-</i> 'sobima'
48	4	1	2	1	1	1	7		<i>evästü-</i> 'eksima'
49	4	1	3	1	4	1	19	4	<i>kohenä-</i> 'parandama'
50	4	1	2	1	4	1	25		<i>lämmittä-</i> 'soojendama'
51	4	1	2	1	4	2	17		<i>ilvehti-</i> 'irvitama'
52	4	1	2	4a	1	1	11		<i>unohtu-</i> 'ununema'
53	4	1	2	4b	1	1	11		<i>nībahtu-</i> 'vihastuma'
54	4	1	2	4a	4	1	28		<i>köhähtä-</i> 'köhatama'
55	4	1	2	4b	4	1	28		<i>heygähtä-</i> 'hinge tõmbama'
56	4	1	2	4a	4	2	20		<i>märehti-</i> 'mäletsema'
57	5	3	1	1	5	3c	5		<i>pāhkuroi-</i> 'vestlema'
58	5	3	1	5a	5	3c	15		<i>kobeloi-</i> 'kohmitsema'
59	5	3	2	1	5	3c	18		<i>nibikkoi-</i> 'siduma'

Tabel 42. Järg

KT	FV	LV	AV	PV	LM	LT	TV	F	Tüüpsõna
60	5	3	2	4a	5	3c	29		<i>tugehtoi-</i> 'lämbuma'
61	5	3	2	4b	5	3c	29		<i>velgähtoi-</i> 'vedelduma'
62	6	1	1	1	5	3c	4		<i>astavoi-</i> 'äestama'
63	6	1	1	5a	5	3c	14		<i>haravoi-</i> 'riisuma'
64	6	1	1	5b	5	3c	14		<i>murginoi-</i> 'hommikust sööma'
Kahetüvelised verbid									
65	7	4	1	1	4	2	47		<i>kūlo-</i> 'kuulama'
66	7	4	1	3a	4	2	67		<i>tulo-</i> 'tulema'
67	7	4	5	3a	4	2	68		<i>herguttelo-</i> 'maiustama'
68	8	4	1	3a	4	2	67		<i>olo-</i> 'olema'
69	9	4	6	3a	4	2	69	6	<i>tegō-</i> 'tegema'
70	10	1	1	3b	1	1	48	2	<i>seizo-</i> 'seisma'
71	10	2	4	1	4	2	64	1/2/3	<i>lasko-</i> 3 'laskma'
72	10	4	1	1	4	2	53	5	<i>jōkso-</i> 'jooksma'
73	10	4	1	3a	4	2	68	2	<i>pezō-</i> 'pesema'
74	10	4	1	3b	4	2	66	2	<i>noizo-</i> 'tõusma; hakkama'
75	11	7	1	1	6	4	56	4	<i>korjā-</i> 'korjama'
76	11	7	1	1	8	4	50	4	<i>hervī-</i> 'kartma'
77	11	7	1	6b	6	4	63	4	<i>heṅkā-</i> 'hinge tõmbama'
78	11	7	1	7	6	4	62	4	<i>aṽvā-</i> 'avama'
79	11	7	1	7	7	4	55	4	<i>hāvī-</i> 'kaduma'
80	11	7	5	1	6	4	56	4	<i>viskā-</i> 'viskama'
81	11	7	5	6a	6	4	63	4	<i>maḱkā-</i> 'magama'
82	11	7	5	6b	6	4	63	4	<i>hōpā-</i> 'hoobama'
83	11	7	5	6b	7	4	57	4	<i>kerkī-</i> 'jõudma'
84	11	8	1	1	9	4	56	1/4	<i>lauhkī-</i> 'pehmenema'
85	11	8	1	6b	9	4	63	1/4	<i>laṅkī-</i> 'kukkuma'
86	11	8	5	1	9	4	56	1/4	<i>katkī-</i> 'katkema'
87	11	8	5	6a	9	4	63	1/4	<i>reṗpī-</i> 'rebima'
88	12	9	1	1	6	1	51	2	<i>istū-</i> 'istet võtma'
89	12	9	5	9a	6	1	51	2	<i>laḱkā-</i> 'pühkima'
90	12	9	5	9b	6	1	51	2	<i>halkā-</i> 'lõhkuma'
91	12	10	1	1	6	1	51	2	<i>kiskō-</i> 'kiusama'
92	12	11	1	1	7	1	59	2	<i>laskī-</i> 'laskuma'
93	12	11	1	10a	7	1	59	2	<i>sikkī-</i> 'siginema'
94	12	11	1	10b	7	1	59	2	<i>antī-</i> 'alla v järele andma'

Tabel 42. Järg

KT	FV	LV	AV	PV	LM	LT	TV	F	Tüüpsõna
95	13	9	1	8	6	5	60	2	<i>murginā- 1</i> 'hommikust sööma'
96	13	9	1	1	6	3a	61	2	<i>murginā- 2</i> 'hommikust sööma'
97	14	1	1	1	1	1	45		<i>kārihū-</i> 'kogunema; keerduma'
98	14	1	1	5a	1	1	46		<i>sazihu-</i> 'segi minna'
99	14	4	1	1	4	2	53	2	<i>katkaizo-</i> 'murdma'
100	14	4	1	5a	4	2	58	2	<i>vārizō-</i> 'väriseama'
101	14	4	5	5b	4	2	58	2	<i>kargaizo-</i> 'karastama (rauda)'
102	15	4	1	1	4	2	47		<i>katselo-</i> 'vaatama'
103	15	4	1	5a	4	2	52		<i>kāvelō-</i> 'kõndima'
104	15	4	5	1	4	2	53		<i>ōttelo-</i> 'ootama'
105	15	4	5	5b	4	2	58		<i>ombelo-</i> 'õmblema'
106	16	5	1	1	4	2	49		<i>kūmeno-</i> 'kuumenema'
107	16	5	1	5a	4	2	54		<i>koheno-</i> 'paranema'
108	16	5	1	5b	4	2	54		<i>kaŋgeno-</i> 'kangestuma'
109	16	5	5	1	4	2	49		<i>musteno-</i> 'mustuma'
110	16	5	5	5a	4	2	54		<i>pageno-</i> 'põgenema'
111	16	5	5	5b	4	2	54		<i>korgeno-</i> 'tõusma, kerkima'
112	16	6	1	1	4	2	49		<i>nāglitso-</i> 'naelutama'
113	17	4	1	5a	4	6	65	2	<i>kidizō-</i> 'kihistama'

Ühte koondtüüpi on arvatud verbid, mille lähte- ja allklassifikatsioonide tüübinumbrite kombinatsioon on sama. Soikkola verbi muuttüübid esitatakse 16 grammatilises vormis tabelis 43.

Koondklassifikatsioonis ei peeta tarvilikuks eristada verbe pelgalt tüve silpide arvu aluseks võttes, kui sõna muutmine muus osas ei erine. Nii on arvatud ühte tüüpi näiteks astmevahelduslikud ühetüvelised kahe- ja neljasilbilise tüvega verbid *ottā* 'võtta' ja *kergenōittā* 'kergendada' (KT-20), astmevahelduseta kahe- ja neljasilbilise vokaaltüvega kahetüvelised verbid *tulla* 'tulla' ja *savitsella* 'kaapida, kraapida' (KT-66), astme- ja pikenemisvahelduslikud kahetüvelised kolme- ja viiesilbilise tüvega verbid *ommella* 'õmmelda' ja *nagraksennella* 'naerda' (KT-105). Samuti ei ole verbide rühmitamisel aluseks tüvevokaal, kui sellest ei tulene muid erinevusi sõnade muutmisel, nt kuuluvad astmevahelduseta koondtüüpi *kutsua* 'kutsuda' (KT-7) kõik lõpu-, astme- ja pikenemisvahelduseta *O-* ja *U-*tüvelised verbid (nt *ulvoa* 'ulguda', *ōksüā* 'eksida' jne), koondtüüpi *küššū.ā* (KT-11) kõik lõpu- ja astmevahelduseta pikenemisvahelduslikud *U-*tüvelised verbid (nt *kullū.a* 'kuluda', *ujjū.a* 'ujuda', *vāššū.ā*

'väsida' jne). Viimasesse koondtüüpi kuuluksid ka *O*-tüvelised astmevahelduseta pikenemisvahelduslikud verbid, ent ainus selline verb on allegrovormide tõttu individuaalse käitumisega *saññō.a* 'öelda' (KT-17).

Koondklassifikatsioonis on koos defektiivse paradigmaga tegevuse võimalikkust väljendava verbiga *lē-* (KT-1) ning eitusverbiga (KT-2) kokku 113 muuttüüpi. Koondklassifikatsiooni aluseks on reaalselt esinev sõnavara, seega ei realiseeru koondklassifikatsioonis kõik lähteklassifikatsioonide lähtetüüpide kombineerumisvõimalused. Nii näiteks ei ole seni tuvastatud ühtegi *A*-tüvelist verbi pikenemisvahelduse lähtetüübist 2b, sellised tingimused looks näiteks tüve struktuur *(C)VIV2sA-*, *(C)VRsA-* või *(C)VṛkA-* (vrd *O-*, *U-* ja *i*-tüvelised verbid KT-15 *haisua* 'haiseda' ja KT-16 *oṅkia* 'õngitseda'). Mitmes muuttüübis on vaid üks verb, selline on näiteks KT-61 *velgāhtōjā* 'vedelduda; liisuda', millest ei saa sõna tähendusest tulenevalt esineda 1. ja 2. isiku vorme. Et tegemist on tüve struktuuri poolest huvitava sõnatüübiga, siis on sõna ikkagi klassifikatsiooni kaasatud (1. ja 2. isiku vormid on teoreetilistena konstrueeritud töö autori poolt ning tähistatud küsimärgiga). Osa verbe saavad muutuda eri muuttüüpide kohaselt, nt on verbil *laskia* 'lasta' võimalik nii ühetüveline astmevahelduseta muutmise (KT-30), ühetüveline ja astmevahelduslik muutmise (KT-33) kui ka kahetüveline muutmise (KT-71). Verbid *kātā* 'ümber ajada' ja *rātā* 'töötada' võivad tulenevalt miteviku moodustusest muutuda nii KT-27 *antā* 'anda' kui KT-29 *tītā* 'teada' järgi, vrd IndIpflSg Me, Vii *rā.oin* ~ Me *rāzin* (IMS 470) 'töötasin'.

Tabel 43. Verbi muuttüübid

Nr	Sup	IndPr 1Sg	IndPr 3Sg	IndIpf 1Sg	IndIpf 3Sg	IndIpf 1Pl	IndIpf 3Pl	Knđ 1Sg	Knđ 1Pl	Imp 2Pl	PsPts Pr	PsPts PretSg	PsPts PretPl	Ips Pr	Ips Pret	Inf
Defektiivse paradigmaga verbid																
1	-	<i>lēn</i>	<i>lēbi</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	<i>lējja</i>
2	-	<i>en</i>	<i>ei</i>	-	-	-	-	-	-	<i>elkā</i>	-	-	-	-	-	-
Ühettüvelised verbid																
3	<i>sāmā</i>	<i>sān</i>	<i>sābi</i>	<i>sain</i>	<i>sai</i>	<i>saimma</i>	<i>saivad</i>	<i>saizin</i>	<i>saizimma</i>	<i>sākā</i>	<i>sāva</i>	<i>sānd</i>	<i>sānēd</i>	<i>sāvvā</i>	<i>sātī</i>	<i>sāvva</i>
4	<i>mōmā</i>	<i>mōn</i>	<i>mōbi</i>	<i>mōin</i>	<i>mōi</i>	<i>mōimma</i>	<i>mōivād</i>	<i>mōizin</i>	<i>mōizimma</i>	<i>mōkā</i>	<i>mōvā</i>	<i>mōnd</i>	<i>mōnēd</i>	<i>mōvvā</i>	<i>mōtī</i>	<i>mōvvā</i>
5	<i>voimā</i>	<i>voin</i>	<i>voibi</i>	<i>voin</i>	<i>voi</i>	<i>voimma</i>	<i>voivad</i>	<i>voizin</i>	<i>voizimma</i>	<i>voikā</i>	<i>voiva</i>	<i>voinđ</i>	<i>voinēd</i>	<i>voiĵja</i>	<i>voitī</i>	<i>voiĵja</i>
6	<i>kāümā</i>	<i>kāün</i>	<i>kāübi</i>	<i>kāin</i>	<i>kāi ~ kävi</i>	<i>kāimma</i>	<i>kāivād</i>	<i>kāizin</i>	<i>kāizimma</i>	<i>kāükā</i>	<i>kāüvä</i>	<i>kāünd</i>	<i>kāünēd</i>	<i>kāüvvā ~ kävvā</i>	<i>kāütī</i>	<i>kāüvvā ~ kävvā</i>
7	<i>kutsumā</i>	<i>kutsun</i>	<i>kutsū</i>	<i>kutsuin</i>	<i>kutsui</i>	<i>kutsuimma</i>	<i>kutsuid</i>	<i>kutsuizin</i>	<i>kutsuizimma</i>	<i>kutsugā</i>	<i>kutsuva</i>	<i>kutsund</i>	<i>kutsunēd</i>	<i>kutsudā</i>	<i>kutsuttī</i>	<i>kutsua</i>
8	<i>nagramā</i>	<i>nagran</i>	<i>nagrā</i>	<i>nagroin</i>	<i>nagroī</i>	<i>nagroimma</i>	<i>nagroīđ</i>	<i>nagraizin</i>	<i>nagraizimma</i>	<i>nagragā</i>	<i>nagrava</i>	<i>nagrand</i>	<i>nagranēd</i>	<i>nagredā</i>	<i>nagrettī</i>	<i>nagrā</i>
9	<i>külvāmā</i>	<i>külvān</i>	<i>külvā</i>	<i>külvīn</i>	<i>külvī</i>	<i>külvimmā</i>	<i>külvīđ</i>	<i>külvāizin</i>	<i>külvāizimma</i>	<i>külvägā</i>	<i>külvāvā</i>	<i>külvānd</i>	<i>külvānēd</i>	<i>külvēdā</i>	<i>külvettī</i>	<i>külvā</i>
10	<i>narrimā</i>	<i>narrin</i>	<i>narrī</i>	<i>narrin</i>	<i>narri</i>	<i>narrimma</i>	<i>narrīđ</i>	<i>narrizin</i>	<i>narrizimma</i>	<i>narrigā</i>	<i>narriva</i>	<i>narrīnd</i>	<i>narrinēd</i>	<i>narridā</i>	<i>narrittī</i>	<i>narrīa</i>
11	<i>küzümā</i>	<i>küzün</i>	<i>küşsū</i>	<i>küzüin</i>	<i>küzüi</i>	<i>küzüimma</i>	<i>küşsüīđ</i>	<i>küşsüizin</i>	<i>küzüizimma</i>	<i>küzügā</i>	<i>küşsüivā</i>	<i>küşsünd</i>	<i>küzünēd</i>	<i>küzüdā</i>	<i>küzüttī</i>	<i>küşsü.ä</i>
12	<i>palamā</i>	<i>palan</i>	<i>paļļā</i>	<i>paloin</i>	<i>paloi</i>	<i>paloimma</i>	<i>paļļoiđ</i>	<i>paļļaizin</i>	<i>paļļaizimma</i>	<i>palagā</i>	<i>paļļāva</i>	<i>paļļānd</i>	<i>palanēd</i>	<i>paleđā</i>	<i>palettī</i>	<i>paļļā</i>
13	<i>elāmā</i>	<i>elān</i>	<i>eļļā</i>	<i>elin</i>	<i>eli</i>	<i>elimma</i>	<i>eļļīđ</i>	<i>eļļāizin</i>	<i>eļļāizimma</i>	<i>eļägā</i>	<i>eļļāvā</i>	<i>eļļānd</i>	<i>elānēd</i>	<i>eleđā</i>	<i>elettī</i>	<i>eļļā</i>
14	<i>nürimā</i>	<i>nürin</i>	<i>nürī</i>	<i>nürin</i>	<i>nüri</i>	<i>nürimma</i>	<i>nürī</i> đ	<i>nürī</i> zin	<i>nürizimma</i>	<i>nürigā</i>	<i>nürī</i> vā	<i>nürī</i> nd	<i>nürinēd</i>	<i>nürī</i> đā	<i>nürī</i> ttī	<i>nürī</i>
15	<i>haizumā</i>	<i>haizun</i>	<i>haisū</i>	<i>haizuin</i>	<i>haizui</i>	<i>haizuimma</i>	<i>haisui</i> đ	<i>haisuizin</i>	<i>haizuizimma</i>	<i>haizugā</i>	<i>haisuva</i>	<i>haisund</i>	<i>haizunēd</i>	<i>haizudā</i>	<i>haizuttī</i>	<i>haisua</i>
16	<i>oĵgimā</i>	<i>oĵgin</i>	<i>oĵkī</i>	<i>oĵgin</i>	<i>oĵgi</i>	<i>oĵgimma</i>	<i>oĵkī</i> đ	<i>oĵkizin</i>	<i>oĵgizimma</i>	<i>oĵgigā</i>	<i>oĵkiva</i>	<i>oĵkind</i>	<i>oĵginēd</i>	<i>oĵgidā</i>	<i>oĵgittī</i>	<i>oĵkia</i>
17	<i>sanomā</i>	<i>sa.on</i>	<i>sañnō</i>	<i>sa.oin</i>	<i>sa.oi</i>	<i>sa.oimma</i>	<i>sañnoi</i> đ	<i>sañnoizin</i>	<i>sanoizimma</i>	<i>sanogā</i>	<i>sañnōva</i>	<i>sañnō</i> nd	<i>sanonēd</i>	<i>sa.odā</i>	<i>sa.ottī</i>	<i>sañnō.a</i>
18	<i>tahtomā</i>	<i>tahon</i>	<i>tahtō</i>	<i>tahoin</i>	<i>tahtoi</i>	<i>tahoimma</i>	<i>tahtoi</i> đ	<i>tahtoizin</i>	<i>tahtoizimma</i>	<i>tahtogā</i>	<i>tahtova</i>	<i>tahton</i> đ	<i>tahtonēd</i>	<i>tahodā</i>	<i>tahottī</i>	<i>tahtoa</i>
19	<i>kattamā</i>	<i>kadan</i>	<i>kattā</i>	<i>kadoin</i>	<i>kattoi</i>	<i>kadoimma</i>	<i>kattoi</i> đ	<i>kattaizin</i>	<i>kattaizimma</i>	<i>kattagā</i>	<i>kattava</i>	<i>kattand</i>	<i>kattanēd</i>	<i>kadeđā</i>	<i>kadettī</i>	<i>kattā</i>
20	<i>ottamā</i>	<i>odan</i>	<i>ottā</i>	<i>odīn</i>	<i>otti</i>	<i>odimma</i>	<i>ottī</i> đ	<i>ottaizin</i>	<i>ottaizimma</i>	<i>ottagā</i>	<i>ottava</i>	<i>ottand</i>	<i>ottanēd</i>	<i>odedā</i>	<i>odettī</i>	<i>ottā</i>
21	<i>ehtimā</i>	<i>ehin</i>	<i>ehtī</i>	<i>ehin</i>	<i>ehti</i>	<i>ehimma</i>	<i>ehtī</i> đ	<i>ehtizin</i>	<i>ehtizimma</i>	<i>ehtigā</i>	<i>ehivā</i>	<i>ehtī</i> nd	<i>ehtinēd</i>	<i>ehī</i> đā	<i>ehittī</i>	<i>ehtiā</i>
22	<i>kudomā</i>	<i>ku.on</i>	<i>kuťtō</i>	<i>ku.oin</i>	<i>kudoi</i>	<i>ku.oimma</i>	<i>kuťtoi</i> đ	<i>kuťtoizin</i>	<i>kudoizimma</i>	<i>kudogā</i>	<i>kuťtōva</i>	<i>kuťtō</i> nd	<i>kudonēd</i>	<i>ku.odā</i>	<i>ku.ottī</i>	<i>kuťtō.a</i>
23	<i>jagamā</i>	<i>jān</i>	<i>jaķķā</i>	<i>ja.oin</i>	<i>jagoi</i>	<i>ja.oimma</i>	<i>jaķķoi</i> đ	<i>jaķķaizin</i>	<i>jagaizimma</i>	<i>jagagā</i>	<i>jaķķāva</i>	<i>jaķķā</i> nd	<i>jaganēd</i>	<i>ja.edā</i>	<i>ja.ettī</i>	<i>jaķķā</i>
24	<i>pidāmā</i>	<i>pi.ān</i>	<i>piťtā</i>	<i>pīn</i>	<i>pidi</i>	<i>pīmma</i>	<i>piťtī</i> đ	<i>piťtāizin</i>	<i>pidāizimma</i>	<i>pidägā</i>	<i>piťtāvā</i>	<i>piťtā</i> nd	<i>pidānēd</i>	<i>pi.edā</i>	<i>pi.ettī</i>	<i>piťtā</i>
25	<i>sodimā</i>	<i>soin</i>	<i>soťtī</i>	<i>soin</i>	<i>sodi</i>	<i>so.imma</i>	<i>soťtī</i> đ	<i>soťtīzin</i>	<i>sodizimma</i>	<i>sodigā</i>	<i>soťtīva</i>	<i>soťtī</i> nd	<i>sodinēd</i>	<i>so.idā</i>	<i>so.ittī</i>	<i>soťtī.a</i>
26	<i>ambumā</i>	<i>ammun</i>	<i>ampū</i>	<i>ammuīn</i>	<i>ambui</i>	<i>ammuimma</i>	<i>ampui</i> đ	<i>ampuizin</i>	<i>ambuizimma</i>	<i>ambugā</i>	<i>ampuva</i>	<i>ampund</i>	<i>ambunēd</i>	<i>ammudā</i>	<i>ammuttī</i>	<i>ampua</i>

Tabel 43. Järg

Nr	Sup	IndPr 1Sg	IndPr 3Sg	IndIpf 1Sg	IndIpf 3Sg	IndIpf 1Pl	IndIpf 3Pl	Knđ 1Sg	Knđ 1Pl	Imp 2Pl	PsPts Pr	PsPts PretSg	PsPts PretPl	Ips Pr	Ips Pret	Inf
27	<i>andamā</i>	<i>annan</i>	<i>antā</i>	<i>annoin</i>	<i>andoi</i>	<i>annoimma</i>	<i>antoid</i>	<i>antaizin</i>	<i>andaizimma</i>	<i>andagā</i>	<i>antava</i>	<i>antand</i>	<i>andanēḁ</i>	<i>annedā</i>	<i>annettī</i>	<i>antā</i>
28	<i>noidimā</i>	<i>noijjin</i>	<i>noitī</i>	<i>noijjin</i>	<i>noidi</i>	<i>noijjimma</i>	<i>noitīḁ</i>	<i>noitizin</i>	<i>noidizimma</i>	<i>noidigā</i>	<i>noitiva</i>	<i>noitind</i>	<i>noidinēḁ</i>	<i>noijjidā</i>	<i>noijjittī</i>	<i>noitia</i>
29	<i>tīḁāmā</i>	<i>tījjan ~ tījjen</i>	<i>tītā</i>	<i>tīzin</i>	<i>tīzi</i>	<i>tīzimmā</i>	<i>tīsīḁ</i>	<i>tītāizin</i>	<i>tīḁāizimmā</i>	<i>tīḁāgā</i>	<i>tītāvā</i>	<i>tītānd</i>	<i>tīḁānēḁ</i>	<i>tījjedā</i>	<i>tījgettī</i>	<i>tītā ~ tīḁā</i>
30	<i>laskomā</i>	<i>lasken</i>	<i>laskō</i>	<i>laskin</i>	<i>laski</i>	<i>laskimma</i>	<i>laskīḁ</i>	<i>laskizin</i>	<i>laskizimma</i>	<i>laskegā</i>	<i>laskova</i>	<i>laskend</i>	<i>laskenēḁ</i>	<i>laskedā</i>	<i>laskettī</i>	<i>laskia</i>
31	<i>imōmā</i>	<i>imen</i>	<i>iṃmō</i>	<i>imin</i>	<i>imi</i>	<i>imimmā</i>	<i>iṃmīḁ</i>	<i>iṃmīzin</i>	<i>imizimmā</i>	<i>imegā</i>	<i>iṃmōvā</i>	<i>iṃmēnd</i>	<i>imenēḁ</i>	<i>imedā</i>	<i>imettī</i>	<i>iṃmī.ä</i>
32	<i>itkōmā</i>	<i>iden</i>	<i>itkō</i>	<i>idin</i>	<i>itki</i>	<i>idimmā</i>	<i>itkīḁ</i>	<i>itkizin</i>	<i>itkizimmā</i>	<i>itkegā</i>	<i>itkōvā</i>	<i>itkend</i>	<i>itkenēḁ</i>	<i>idedā</i>	<i>idettī</i>	<i>itkiä</i>
33	<i>laskomā</i>	<i>lazen</i>	<i>laskō</i>	<i>lazin</i>	<i>lazi ~ laski</i>	<i>lazimma</i>	<i>laskīḁ</i>	<i>laskizin</i>	<i>laskizimma</i>	<i>laskegā</i>	<i>laskova</i>	<i>laskend</i>	<i>laskenēḁ</i>	<i>lazedā</i>	<i>lazettī</i>	<i>laskia</i>
34	<i>lähtömā</i>	<i>lähen</i>	<i>lähtō</i>	<i>lāhin ~ läksin</i>	<i>lähti ~ läksi</i>	<i>lāhimmä ~ läksimmā</i>	<i>läksīḁ</i>	<i>lähtizin</i>	<i>lähtizimmā</i>	<i>lähtegā</i>	<i>lähtövā</i>	<i>lähtend</i>	<i>lähtenēḁ</i>	<i>lähedā</i>	<i>lähettī</i>	<i>lähtiä</i>
35	<i>särgōmā</i>	<i>sāren</i>	<i>särkō</i>	<i>sārin</i>	<i>sārgi</i>	<i>sārimmä</i>	<i>särkīḁ</i>	<i>särkizin</i>	<i>sārgizimmā</i>	<i>särgegā</i>	<i>särkövā</i>	<i>särkend</i>	<i>sārgenēḁ</i>	<i>sāredā</i>	<i>sārettī</i>	<i>särkiä</i>
36	<i>tundomā</i>	<i>tunnen</i>	<i>tuntō</i>	<i>tunzin</i>	<i>tunzi</i>	<i>tunzimma</i>	<i>tunsīḁ</i>	<i>tuntizin</i>	<i>tundizimma</i>	<i>tundegā</i>	<i>tuntova</i>	<i>tuntend</i>	<i>tundenēḁ</i>	<i>tunnedā</i>	<i>tunnettī</i>	<i>tuntia</i>
37	<i>lugomā</i>	<i>lu.en</i>	<i>luḱḱō</i>	<i>luin</i>	<i>lugi</i>	<i>luimma</i>	<i>luḱḱīḁ</i>	<i>luḱḱīzin</i>	<i>lugizimma</i>	<i>lugegā</i>	<i>luḱḱōvā</i>	<i>luḱḱēnd</i>	<i>lugenēḁ</i>	<i>lu.edā</i>	<i>lu.ettī</i>	<i>luḱḱī.a</i>
38	<i>murjoimā</i>	<i>murjoin</i>	<i>murjoi</i>	<i>murjoin</i>	<i>murjoi</i>	<i>murjoimma</i>	<i>murjoīḁ</i>	<i>murjoizin</i>	<i>murjoizimma</i>	<i>murjoigā</i>	<i>murjoiva</i>	<i>murjoind</i>	<i>murjoinēḁ</i>	<i>murjoīdā</i>	<i>murjoittī</i>	<i>murjoja</i>
39	<i>punoimā</i>	<i>punoin</i>	<i>puñnoi</i>	<i>punoin</i>	<i>punoi</i>	<i>punoimma</i>	<i>puñnoīḁ</i>	<i>puñnoizin</i>	<i>punoizimma</i>	<i>punoigā</i>	<i>puñnoiva</i>	<i>puñnoind</i>	<i>punoinēḁ</i>	<i>punoīdā</i>	<i>punoittī</i>	<i>puñnōja</i>
40	<i>sirgoimā</i>	<i>sirgoin</i>	<i>sirkoi</i>	<i>sirgoin</i>	<i>sirgoi</i>	<i>sirgoimma</i>	<i>sirkoiḁ</i>	<i>sirkoizin</i>	<i>sirgoizimma</i>	<i>sirgoigā</i>	<i>sirkoiva</i>	<i>sirkoinḁ</i>	<i>sirgoīnēḁ</i>	<i>sirgoīdā</i>	<i>sirgoittī</i>	<i>sirkoja</i>
41	<i>viskoimā</i>	<i>vizoin</i>	<i>viskoi</i>	<i>vizoin</i>	<i>viskoi</i>	<i>vizoimma</i>	<i>viskoiḁ</i>	<i>viskoizin</i>	<i>viskoizimma</i>	<i>viskoigā</i>	<i>viskoiva</i>	<i>viskoind</i>	<i>viskoīnēḁ</i>	<i>vizoīdā</i>	<i>vizoittī</i>	<i>viskoja</i>
42	<i>ladoimā</i>	<i>la.oin</i>	<i>laṯtoi</i>	<i>la.oin</i>	<i>ladoi</i>	<i>la.oimma</i>	<i>laṯtoiḁ</i>	<i>laṯtoizin</i>	<i>ladoizimma</i>	<i>ladoigā</i>	<i>laṯtoiva</i>	<i>laṯtoind</i>	<i>ladoīnēḁ</i>	<i>la.oidā</i>	<i>la.oittī</i>	<i>laṯtōja</i>
43	<i>leiboimā</i>	<i>leivoin</i>	<i>leipoi</i>	<i>leivoin</i>	<i>leiboi</i>	<i>leivoimma</i>	<i>leipoīḁ</i>	<i>leipoizin</i>	<i>leiboizimma</i>	<i>leiboigā</i>	<i>leipoiva</i>	<i>leipoind</i>	<i>leiboīnēḁ</i>	<i>leivoīdā</i>	<i>leivoittī</i>	<i>leipoja</i>
44	<i>kälvähümmā</i>	<i>kälvähün</i>	<i>kälvähū</i>	<i>kälvähüin</i>	<i>kälvähüi</i>	<i>kälvähüimmā</i>	<i>kälvähüīḁ</i>	<i>kälvähüizin</i>	<i>kälvähüizimmaä</i>	<i>kälvähükkā</i>	<i>kälvähüvā</i>	<i>kälvähünd</i>	<i>kälvähünnēḁ</i>	<i>kälvähüttā</i>	<i>kälvähüttī</i>	<i>kälvähüä</i>
45	<i>paheksimṃā</i>	<i>paheksin</i>	<i>paheksī</i>	<i>paheksin</i>	<i>paheksi</i>	<i>paheksimma</i>	<i>paheksīḁ</i>	<i>paheksizin</i>	<i>paheksizimma</i>	<i>paheksikkā</i>	<i>paheksiva</i>	<i>paheksind</i>	<i>paheksinnēḁ</i>	<i>paheksittā</i>	<i>paheksittī</i>	<i>paheksia</i>
46	<i>erahuṃmā</i>	<i>eṙṙāhun</i>	<i>erahū</i>	<i>eṙṙāhuin</i>	<i>eṙṙāhui</i>	<i>erahuimma</i>	<i>erahuiḁ</i>	<i>erahuizin</i>	<i>erahuizimma</i>	<i>erahukkā</i>	<i>erahuva</i>	<i>erahund</i>	<i>erahunnēḁ</i>	<i>erahuttā</i>	<i>erahuttī</i>	<i>erahua</i>
47	<i>lāḁihuṃmā</i>	<i>lātihun</i>	<i>lāḁihū</i>	<i>lātihuin</i>	<i>lātihui</i>	<i>lāḁihuimma</i>	<i>lāḁihuiḁ</i>	<i>lāḁihuizin</i>	<i>lāḁihuizimma</i>	<i>lāḁihukkā</i>	<i>lāḁihuva</i>	<i>lāḁihund</i>	<i>lāḁihunnēḁ</i>	<i>lāḁihuttā</i>	<i>lāḁihuttī</i>	<i>lāḁihua</i>
48	<i>ebästümmā</i>	<i>ebässün</i>	<i>ebästū</i>	<i>ebässüin</i>	<i>ebästüi</i>	<i>ebässüimmā</i>	<i>ebästüīḁ</i>	<i>ebästüizin</i>	<i>ebästüizimma</i>	<i>ebästükkā</i>	<i>ebästüivā</i>	<i>ebästünd</i>	<i>ebästünnēḁ</i>	<i>ebässüttā</i>	<i>ebässüttī</i>	<i>ebästüä</i>
49	<i>kohenḁama</i>	<i>kohennan</i>	<i>kohenḁā</i>	<i>kohenzin</i>	<i>kohenzi</i>	<i>kohenzimma</i>	<i>kohenzīḁ</i>	<i>kohenḁaizin</i>	<i>kohenḁaizimma</i>	<i>kohenḁakkā</i>	<i>kohenḁava</i>	<i>kohenḁand</i>	<i>kohenḁannēḁ</i>	<i>kohennettā</i>	<i>kohennettī</i>	<i>kohenḁā</i>
50	<i>lämmittämmā</i>	<i>lämmidān</i>	<i>lämmittā</i>	<i>lämmidin</i>	<i>lämmitti</i>	<i>lämmidimmā</i>	<i>lämmittīḁ</i>	<i>lämmittāizin</i>	<i>lämmittāizimma</i>	<i>lämmittäkkā</i>	<i>lämmittävā</i>	<i>lämmittānd</i>	<i>lämmittānnēḁ</i>	<i>lämmidettā</i>	<i>lämmidettī</i>	<i>lämmittā</i>
51	<i>ilvehtimṃā</i>	<i>ilvehin</i>	<i>ilvehtī</i>	<i>ilvehin</i>	<i>ilvehti</i>	<i>ilvehimmā</i>	<i>ilvehtīḁ</i>	<i>ilvehtizin</i>	<i>ilvehtizimma</i>	<i>ilvehtikkā</i>	<i>ilvehtivā</i>	<i>ilvehtind</i>	<i>ilvehtinnēḁ</i>	<i>ilvehittā</i>	<i>ilvehittī</i>	<i>ilvehtiä</i>
52	<i>unohtuṃmā</i>	<i>uññōhun</i>	<i>unohtū</i>	<i>uññōhuin</i>	<i>unohtui</i>	<i>unohuimma</i>	<i>unohtuiḁ</i>	<i>unohtuizin</i>	<i>unohtuizimma</i>	<i>unohtukkā</i>	<i>unohtuva</i>	<i>unohtund</i>	<i>unohtunnēḁ</i>	<i>unohuttā</i>	<i>unohuttī</i>	<i>unohtua</i>
53	<i>nībahtuṃmā</i>	<i>nīpahun</i>	<i>nībahtū</i>	<i>nīpahuin</i>	<i>nībahtui</i>	<i>nībahuimma</i>	<i>nībahtuiḁ</i>	<i>nībahtuizin</i>	<i>nībahtuizimma</i>	<i>nībahtukkā</i>	<i>nībahtuva</i>	<i>nībahtund</i>	<i>nībahtunnēḁ</i>	<i>nībahuttā</i>	<i>nībahuttī</i>	<i>nībahtua</i>
54	<i>kōhähtämmā</i>	<i>kōḥḥāhān</i>	<i>kōhähtā</i>	<i>kōḥḥāhin</i>	<i>kōhähti</i>	<i>kōhähimmä</i>	<i>kōhähtīḁ</i>	<i>kōhähtāizin</i>	<i>kōhähtāizimma</i>	<i>kōhähtäkkā</i>	<i>kōhähtävā</i>	<i>kōhähtānd</i>	<i>kōhähtānnēḁ</i>	<i>kōhähettā</i>	<i>kōhähettī</i>	<i>kōhähtā</i>
55	<i>heṙgähtämmā</i>	<i>heṙkāhān</i>	<i>heṙgähtā</i>	<i>heṙkāhin</i>	<i>heṙgähti</i>	<i>heṙgähimmā</i>	<i>heṙgähtīḁ</i>	<i>heṙgähtāizin</i>	<i>heṙgähtāizimma</i>	<i>heṙgähtäkkā</i>	<i>heṙgähtävā</i>	<i>heṙgähtānd</i>	<i>heṙgähtānnēḁ</i>	<i>heṙgähettā</i>	<i>heṙgähettī</i>	<i>heṙgähtā</i>
56	<i>märehtimṃā</i>	<i>mäṙṙēhin</i>	<i>märehtī</i>	<i>mäṙṙēhin</i>	<i>märehti</i>	<i>märehimmä</i>	<i>märehtīḁ</i>	<i>märehtizin</i>	<i>märehtizimma</i>	<i>märehtikkā</i>	<i>märehtivā</i>	<i>märehtind</i>	<i>märehtinnēḁ</i>	<i>märehittā</i>	<i>märehittī</i>	<i>märehtiä</i>

Tabel 43. Järg

Nr	Sup	IndPr 1Sg	IndPr 3Sg	IndIpf 1Sg	IndIpf 3Sg	IndIpf 1Pl	IndIpf 3Pl	Knđ 1Sg	Knđ 1Pl	Imp 2Pl	PsPts Pr	PsPts PretSg	PsPts PretPl	Ips Pr	Ips Pret	Inf
57	<i>pāhkuroim̃mā</i>	<i>pāhkuroin</i>	<i>pāhkuroi</i>	<i>pāhkuroin</i>	<i>pāhkuroi</i>	<i>pāhkuroimma</i>	<i>pāhkuroid</i>	<i>pāhkuroizin</i>	<i>pāhkuroizimma</i>	<i>pāhkuroikā</i>	<i>pāhkuroiva</i>	<i>pāhkuroind</i>	<i>pāhkuroinēd</i>	<i>pāhkuroittā</i>	<i>pāhkuroittī</i>	<i>pāhkuroja</i>
58	<i>kobeloim̃mā</i>	<i>koṡṡēloin</i>	<i>kobeloi</i>	<i>koṡṡēloin</i>	<i>koṡṡēloi</i>	<i>kobeloimma</i>	<i>kobeloid</i>	<i>kobeloizin</i>	<i>kobeloizimma</i>	<i>kobeloikā</i>	<i>kobeloiva</i>	<i>kobeloid</i>	<i>kobeloinēd</i>	<i>kobeloittā</i>	<i>kobeloittī</i>	<i>kobeloja</i>
59	<i>nibikkoim̃mā</i>	<i>nibigoin</i>	<i>nibikkoi</i>	<i>nibigoin</i>	<i>nibikkoi</i>	<i>nibigoimma</i>	<i>nibikkoid</i>	<i>nibikkoizin</i>	<i>nibikkoizimma</i>	<i>nibikkoikā</i>	<i>nibikkoiva</i>	<i>nibikkoid</i>	<i>nibikkoinēd</i>	<i>nibigoittā</i>	<i>nibigoittī</i>	<i>nibikkoja</i>
60	<i>tugehtoim̃mā</i>	<i>tukḱēhoin</i>	<i>tugehtoi</i>	<i>tukḱēhoin</i>	<i>tugehtoi</i>	<i>tugehoimma</i>	<i>tugehtoid</i>	<i>tugehtozin</i>	<i>tugehtoizimma</i>	<i>tugehtoikā</i>	<i>tugehtoiva</i>	<i>tugehtoid</i>	<i>tugehtoinēd</i>	<i>tugehoittā</i>	<i>tugehoittī</i>	<i>tugehtoja</i>
61	<i>velgāhtōim̃mā</i>	<i>?velkāhöin</i>	<i>velgāhtōi</i>	<i>?velkāhöin</i>	<i>velgāhtōi</i>	<i>?velgāhōim̃mā</i>	<i>velgāhtōid</i>	<i>?velgāhtōizin</i>	<i>?velgāhtōizim̃mā</i>	<i>?velgāhtōikā</i>	<i>velgāhtōivā</i>	<i>velgāhtōind</i>	<i>velgāhtōinēd</i>	<i>velgāhōittā</i>	<i>velgāhōittī</i>	<i>velgāhtōjā</i>
62	<i>astavoim̃mā</i>	<i>astavoin</i>	<i>astavoi</i>	<i>astavoin</i>	<i>astavoi</i>	<i>astavoimma</i>	<i>astavoid</i>	<i>astavoizin</i>	<i>astavoizimma</i>	<i>astavoikā</i>	<i>astavoiva</i>	<i>astavoid</i>	<i>astavoinēd</i>	<i>astavoijjā</i>	<i>astavoittī</i>	<i>astavoijja</i>
63	<i>haravoim̃mā</i>	<i>haṛṛāvoin</i>	<i>haravoi</i>	<i>haṛṛāvoin</i>	<i>haṛṛāvoi</i>	<i>haravoimma</i>	<i>haravoid</i>	<i>haravoizin</i>	<i>haravoizimma</i>	<i>haravoikā</i>	<i>haravoiva</i>	<i>haravoid</i>	<i>haravoinēd</i>	<i>haravoijjā</i>	<i>haravoittī</i>	<i>haravoijja</i>
64	<i>murginoim̃mā</i>	<i>murkinoin</i>	<i>murginoi</i>	<i>murkinoin</i>	<i>murkinoi</i>	<i>murginoimma</i>	<i>murginoid</i>	<i>murginoizin</i>	<i>murginoizimma</i>	<i>murginoikā</i>	<i>murginoiva</i>	<i>murginoid</i>	<i>murginoinēd</i>	<i>murginoijjā</i>	<i>murginoittī</i>	<i>murginoijja</i>
Kahetüvelised verbid																
65	<i>kūlomā</i>	<i>kūlen</i>	<i>kūlō</i>	<i>kūlin</i>	<i>kūli</i>	<i>kūlimma</i>	<i>kūlīd</i>	<i>kūlizin</i>	<i>kūlizimma</i>	<i>kūlkā</i>	<i>kūlova</i>	<i>kūld ~ kūllud</i>	<i>kūllēd</i>	<i>kūllā</i>	<i>kūltī</i>	<i>kūlla</i>
66	<i>tulomā</i>	<i>tü.en</i>	<i>tuļlō</i>	<i>tulin</i>	<i>tuli</i>	<i>tulimma</i>	<i>tuļlīd</i>	<i>tulīzin</i>	<i>tulizimma</i>	<i>tulkā</i>	<i>tuļlōva</i>	<i>tuld ~ tullud</i>	<i>tullēd</i>	<i>tullā</i>	<i>tultī</i>	<i>tulla</i>
67	<i>herguttelomā</i>	<i>herguttelen</i>	<i>herguttēļlō</i>	<i>herguttelin</i>	<i>hergutteli</i>	<i>herguttelimma</i>	<i>herguttēļlīd</i>	<i>herguttēļlizin</i>	<i>herguttelizimma</i>	<i>hergudelkā</i>	<i>herguttēļlōva</i>	<i>hergudeld</i>	<i>hergudellēd</i>	<i>hergudellā</i>	<i>hergudeltī</i>	<i>hergudella</i>
68	<i>olomā</i>	<i>ōn</i>	<i>on ~ ono</i>	<i>olin</i>	<i>oli</i>	<i>olimma</i>	<i>olīlīd</i>	<i>olīlizin</i>	<i>olizimma</i>	<i>olkā</i>	<i>olļlōva</i>	<i>old ~ ollud</i>	<i>ollēd</i>	<i>ollā</i>	<i>oltī</i>	<i>olla</i>
69	<i>tegōmā</i>	<i>tēn</i>	<i>teḱḱō</i>	<i>tein</i>	<i>tegi</i>	<i>teimmā</i>	<i>teḱḱīd</i>	<i>teḱḱīzin</i>	<i>tegizimmā</i>	<i>tehkā</i>	<i>teḱḱōvā</i>	<i>teht</i>	<i>tehnēd</i>	<i>tehhā</i>	<i>tehtī</i>	<i>tehhā</i>
70	<i>seizomā</i>	<i>seizon</i>	<i>seisō</i>	<i>seizoin</i>	<i>seizoi</i>	<i>seizoimma</i>	<i>seisoid</i>	<i>seisoizin</i>	<i>seizoizimma</i>	<i>seiskā</i>	<i>seisova</i>	<i>seist ~ seissud</i>	<i>seissēd</i>	<i>seissā</i>	<i>seistī</i>	<i>seissa</i>
71	<i>laskomā</i>	<i>lazen</i>	<i>laskō</i>	<i>lazin</i>	<i>lazi ~ laski</i>	<i>lazimma</i>	<i>laskīd</i>	<i>laskizin</i>	<i>laskizimma</i>	<i>laskā</i>	<i>laskova</i>	<i>last</i>	<i>lassēd</i>	<i>lassā</i>	<i>lastī</i>	<i>laskia</i>
72	<i>jōksomā</i>	<i>jōksen</i>	<i>jōksō</i>	<i>jōksin</i>	<i>jōksi</i>	<i>jōksimma</i>	<i>jōksīd</i>	<i>jōksizin</i>	<i>jōksizimma</i>	<i>jōskā</i>	<i>jōksova</i>	<i>jōst ~ jōssud</i>	<i>jōssēd</i>	<i>jōssā</i>	<i>jōstī</i>	<i>jōssa</i>
73	<i>pezōmā</i>	<i>pezen</i>	<i>pešsō</i>	<i>pezin</i>	<i>pezi</i>	<i>pezimmā</i>	<i>pešsīd</i>	<i>pešsīzin</i>	<i>pezizimmā</i>	<i>peskā</i>	<i>pešsōvā</i>	<i>pest ~ pessud</i>	<i>pessēd</i>	<i>pessā</i>	<i>pestī</i>	<i>pessā</i>
74	<i>noizomā</i>	<i>noizen</i>	<i>noisō</i>	<i>noizin</i>	<i>noizi</i>	<i>noizimma</i>	<i>noisīd</i>	<i>noisizin</i>	<i>noizizimma</i>	<i>noiskā</i>	<i>noisova</i>	<i>noist ~ noissud</i>	<i>noissēd</i>	<i>noissā</i>	<i>noistī</i>	<i>noissa</i>
75	<i>korjāmā</i>	<i>korjān</i>	<i>korjajā</i>	<i>korjaizin</i>	<i>korjaiz</i>	<i>korjaizimma</i>	<i>korjaisīd</i>	<i>korjajaizin</i>	<i>korjajaizimma</i>	<i>korjatkā</i>	<i>korjāva</i>	<i>korjand</i>	<i>korjannēd</i>	<i>korjadā</i>	<i>korjattī</i>	<i>korjada</i>
76	<i>hervīmā</i>	<i>hervīn</i>	<i>hervijā</i>	<i>hervizin</i>	<i>herviz</i>	<i>hervizimmā</i>	<i>hervizīd</i>	<i>hervijāizin</i>	<i>hervijāizimmā</i>	<i>hervitkā</i>	<i>hervīvā</i>	<i>hervind</i>	<i>hervinnēd</i>	<i>hervidā</i>	<i>hervittī</i>	<i>hervidā</i>
77	<i>heṅkāṃmā</i>	<i>heṅkān</i>	<i>heṅgājā</i>	<i>heṅkāizin</i>	<i>heṅkāiz</i>	<i>heṅgāizimmā</i>	<i>heṅgāisīd</i>	<i>heṅgājāizin</i>	<i>heṅgājāizimmā</i>	<i>heṅgātkā</i>	<i>heṅkāvā</i>	<i>heṅgänd</i>	<i>heṅgännēd</i>	<i>heṅgādā</i>	<i>heṅgättī</i>	<i>heṅgādā</i>
78	<i>aṽvāmā</i>	<i>aṽvān</i>	<i>avajā</i>	<i>aṽvaizin</i>	<i>aṽvaiz</i>	<i>avaizimma</i>	<i>avaisīd</i>	<i>avajaizin</i>	<i>avajaizimma</i>	<i>avatkā</i>	<i>aṽvāva</i>	<i>avand ~ aṽvānd</i>	<i>avannēd</i>	<i>avadā</i>	<i>avattī</i>	<i>avada</i>
79	<i>hāvīmā</i>	<i>hāvvin</i>	<i>hāvi.ā</i>	<i>hāvvinizin</i>	<i>hāvviniz</i>	<i>hāvizimmā</i>	<i>hāvizīd</i>	<i>hāvi.āizin</i>	<i>hāvi.āizimmā</i>	<i>hāvitkā</i>	<i>hāvvinvā</i>	<i>hāvind ~ hāvvinnd</i>	<i>hāvinnēd</i>	<i>hāvidā</i>	<i>hāvittī</i>	<i>hāvidā</i>
80	<i>viskāṃmā</i>	<i>viskān</i>	<i>viskajā</i>	<i>viskaizin</i>	<i>viskaiz</i>	<i>viskaizimma</i>	<i>viskaisīd</i>	<i>viskajaizin</i>	<i>viskajaizimma</i>	<i>vizatkā</i>	<i>viskāva</i>	<i>vizand</i>	<i>vizannēd</i>	<i>vizadā</i>	<i>vizattī</i>	<i>vizada</i>
81	<i>maḱkāṃmā</i>	<i>maḱkān</i>	<i>magajā</i>	<i>maḱkaizin</i>	<i>maḱkaiz</i>	<i>magaizimma</i>	<i>magaisīd</i>	<i>magajaizin</i>	<i>magaizimma</i>	<i>mātkā</i>	<i>maḱkāva</i>	<i>mānd</i>	<i>mānnēd</i>	<i>mādā</i>	<i>māttī</i>	<i>māda</i>
82	<i>hōpāmā</i>	<i>hōpān</i>	<i>hōbajā</i>	<i>hōpaizin</i>	<i>hōpaiz</i>	<i>hōbaizimma</i>	<i>hōbaisīd</i>	<i>hōbajaizin</i>	<i>hōbajaizimma</i>	<i>hōṽvatkā</i>	<i>hōpāva</i>	<i>hōṽvand</i>	<i>hōṽvannēd</i>	<i>hōṽvadā</i>	<i>hōṽvattī</i>	<i>hōṽvada</i>
83	<i>kerkīmā</i>	<i>kerkīn</i>	<i>kergi.ā</i>	<i>kerkīzin</i>	<i>kerkīz</i>	<i>kergizimmā</i>	<i>kergizīd</i>	<i>kergi.āizin</i>	<i>kergi.āizimmā</i>	<i>keritkā</i>	<i>kerkīvā</i>	<i>kerind</i>	<i>kerinnēd</i>	<i>keridā</i>	<i>kerittī</i>	<i>keridā</i>
84	<i>lauhkīmā</i>	<i>lauhkīn</i>	<i>lauhkijā</i>	<i>lauhkeizin</i>	<i>lauhkeiz</i>	<i>lauhkeizimma</i>	<i>lauhkeisīd</i>	<i>lauhkijaizin</i>	<i>lauhkijaizimma</i>	<i>lauhketkā</i>	<i>lauhkīva</i>	<i>lauhkenđ</i>	<i>lauhkennēd</i>	<i>lauhkedā</i>	<i>lauhkettī</i>	<i>lauhkeda</i>

Tabel 43. Järg

Nr	Sup	IndPr 1Sg	IndPr 3Sg	IndIpf 1Sg	IndIpf 3Sg	IndIpf 1Pl	IndIpf 3Pl	Knd 1Sg	Knd 1Pl	Imp 2Pl	PsPts Pr	PsPts PretSg	PsPts PretPl	Ips Pr	Ips Pret	Inf
85	<i>laṇkīmā</i>	<i>laṇkīn</i>	<i>laṇgi.ā</i>	<i>laṇkeizin</i>	<i>laṇkeiz</i>	<i>laṇgeizimma</i>	<i>laṇgeisīḍ</i>	<i>laṇgi.aizin</i>	<i>laṇgi.aizimma</i>	<i>laṇgetkā</i>	<i>laṇkīva</i>	<i>laṇgend</i>	<i>laṇgennēḍ</i>	<i>laṇgedā</i>	<i>laṇgettī</i>	<i>laṇgeda</i>
86	<i>katkīmā</i>	<i>katkīn</i>	<i>katkijā</i>	<i>katkeizin</i>	<i>katkeiz</i>	<i>katkeizimma</i>	<i>katkeisīḍ</i>	<i>katkijaizin</i>	<i>katkijaizimma</i>	<i>kabetkā</i>	<i>katkīva</i>	<i>kabend</i>	<i>kadennēḍ</i>	<i>kadedā</i>	<i>kadettī</i>	<i>kadeba</i>
87	<i>reṣṣīmā</i>	<i>reṣṣīn</i>	<i>rebi.ā</i>	<i>reṣṣeizin</i>	<i>reṣṣeiz</i>	<i>rebeizimmā</i>	<i>rebeisīḍ</i>	<i>rebi.āizin</i>	<i>rebi.āizimmā</i>	<i>revetkā</i>	<i>reṣṣīvā</i>	<i>revend</i>	<i>revennēḍ</i>	<i>revedā</i>	<i>revettī</i>	<i>revedā</i>
88	<i>istūmā</i>	<i>istūn</i>	<i>istījā</i>	<i>istuizin</i>	<i>istuiž</i>	<i>istuizimma</i>	<i>istuisīḍ</i>	<i>istūjaizin</i>	<i>istūjaizimma</i>	<i>istuiskā</i>	<i>istūva</i>	<i>istuišt</i>	<i>istuissēḍ</i>	<i>istuissā</i>	<i>istuištī</i>	<i>istuissa</i>
89	<i>lakḱāmā</i>	<i>lakḱān</i>	<i>lakḱājā</i>	<i>lakḱaizin</i>	<i>lakḱaiz</i>	<i>lakḱaizimma</i>	<i>lakḱaisīḍ</i>	<i>lakḱājaizin</i>	<i>lakḱājaizimma</i>	<i>lā.iskā</i>	<i>lakḱāva</i>	<i>lā.ist</i>	<i>lā.issēḍ</i>	<i>lā.issā</i>	<i>lā.istī</i>	<i>lā.issa</i>
90	<i>halkāmā</i>	<i>halkān</i>	<i>halkājā</i>	<i>halkaizin</i>	<i>halkaiz</i>	<i>halkaizimma</i>	<i>halkaisīḍ</i>	<i>halkājaizin</i>	<i>halkājaizimma</i>	<i>halaiskā</i>	<i>halkāva</i>	<i>halaist</i>	<i>halaissēḍ</i>	<i>halaissā</i>	<i>halaistī</i>	<i>halaissa</i>
91	<i>kiskōmā</i>	<i>kiskōn</i>	<i>kiskōjā</i>	<i>kiskoizin</i>	<i>kiskoiz</i>	<i>kiskoizimma</i>	<i>kiskoisīḍ</i>	<i>kiskōjaizin</i>	<i>kiskōjaizimma</i>	<i>kiskoskā</i>	<i>kiskōva</i>	<i>kiskost</i>	<i>kiskossēḍ</i>	<i>kiskossā</i>	<i>kiskostī</i>	<i>kiskossa</i>
92	<i>laskīmā</i>	<i>laskīn</i>	<i>laskijā</i>	<i>laskīzin</i>	<i>laskīž</i>	<i>laskīzimma</i>	<i>laskīšsīḍ</i>	<i>laskijaizin</i>	<i>laskijaizimma</i>	<i>laskiskā</i>	<i>laskīva</i>	<i>laskīšt</i>	<i>laskīssēḍ</i>	<i>laskīssā</i>	<i>laskīštī</i>	<i>laskīssa</i>
93	<i>sikkīmā</i>	<i>sikkīn</i>	<i>sigijā</i>	<i>sikkīzin</i>	<i>sikkīž</i>	<i>sikkīzimmā</i>	<i>sikkīšsīḍ</i>	<i>sikkījāizin</i>	<i>sikkījāizimmā</i>	<i>sikkīskā</i>	<i>sikkīvā</i>	<i>sikkīšt</i>	<i>sikkīssēḍ</i>	<i>sikkīssā</i>	<i>sikkīštī</i>	<i>sikkīssā</i>
94	<i>antīmā</i>	<i>antīn</i>	<i>andi.ā</i>	<i>antīzin</i>	<i>antīž</i>	<i>antīzimma</i>	<i>antīšsīḍ</i>	<i>antī.aizin</i>	<i>antī.aizimma</i>	<i>antīskā</i>	<i>antīva</i>	<i>antīšt</i>	<i>antīssēḍ</i>	<i>antīssā</i>	<i>antīštī</i>	<i>antīssa</i>
95	<i>murgināmā</i>	<i>murginān</i>	<i>murginaṣṣjā</i>	<i>murginaizin</i>	<i>murginaiz</i>	<i>murginaizimma</i>	<i>murginaišsīḍ</i>	<i>murginaisizin</i>	<i>murginaizizimma</i>	<i>murginaiskā</i>	<i>murgināva</i>	<i>murginaist</i>	<i>murginaissēḍ</i>	<i>murginaissā</i>	<i>murginaistī</i>	<i>murginaissa</i>
96	<i>murgināmā</i>	<i>murginān</i>	<i>murginaṣṣjā</i>	<i>murginaizin</i>	<i>murginaiz</i>	<i>murginaizimma</i>	<i>murginaišsīḍ</i>	<i>murginaṣṣjaizin</i>	<i>murginaṣṣjaizimma</i>	<i>murginaiskā</i>	<i>murgināva</i>	<i>murginaist</i>	<i>murginaissēḍ</i>	<i>murginaissā</i>	<i>murginaistī</i>	<i>murginaissa</i>
97	<i>kārihūmmā</i>	<i>kārihūn</i>	<i>kārihū</i>	<i>kārihūin</i>	<i>kārihūi</i>	<i>kārihūimmā</i>	<i>kārihūiḍ</i>	<i>kārihūizin</i>	<i>kārihūizimmā</i>	<i>kārihūskā</i>	<i>kārihūvā</i>	<i>kārihūist</i>	<i>kārihūssēḍ</i>	<i>kārihūssā</i>	<i>kārihūstī</i>	<i>kārihūssā</i>
98	<i>sazihūmmā</i>	<i>sašsīhun</i>	<i>sazihū</i>	<i>sašsīhuin</i>	<i>sašsīhui</i>	<i>sazihuimma</i>	<i>sazihuiḍ</i>	<i>sazihuizin</i>	<i>sazihuizimma</i>	<i>sazihuskā</i>	<i>sazihuva</i>	<i>sazihust</i>	<i>sazihussēḍ</i>	<i>sazihussā</i>	<i>sazihustī</i>	<i>sazihussa</i>
99	<i>katkaizoṃmā</i>	<i>katkaizen</i>	<i>katkaizō</i>	<i>katkaizin</i>	<i>katkaiz</i>	<i>katkaizimma</i>	<i>katkaizīḍ</i>	<i>katkaizizin</i>	<i>katkaizizimma</i>	<i>katkaiskā</i>	<i>katkaizova</i>	<i>katkaist</i>	<i>katkaissēḍ</i>	<i>katkaissā</i>	<i>katkaistī</i>	<i>katkaissa</i>
100	<i>vārizōmmā</i>	<i>vārrīzen</i>	<i>vārizō</i>	<i>vārrīzin</i>	<i>vārrīž</i>	<i>vārizimmā</i>	<i>vārizīḍ</i>	<i>vārizizin</i>	<i>vārizizimmā</i>	<i>vāriskā</i>	<i>vārizōvā</i>	<i>vārist</i>	<i>vāriissēḍ</i>	<i>vāriissā</i>	<i>vāristī</i>	<i>vāriissā</i>
101	<i>kargaizoṃmā</i>	<i>karkaizen</i>	<i>kargaizō</i>	<i>karkaizin</i>	<i>karkaiz</i>	<i>kargaizimma</i>	<i>kargaizīḍ</i>	<i>kargaizizin</i>	<i>kargaizizimma</i>	<i>karaiskā</i>	<i>kargaizova</i>	<i>karaist</i>	<i>karaissēḍ</i>	<i>karaissā</i>	<i>karaistī</i>	<i>karaissa</i>
102	<i>katseloṃmā</i>	<i>katselen</i>	<i>katselō</i>	<i>katselin</i>	<i>katseli</i>	<i>katselimma</i>	<i>katselīḍ</i>	<i>katselizin</i>	<i>katselizimma</i>	<i>katselgā</i>	<i>katselova</i>	<i>katselḍ ~ katselluḍ</i>	<i>katsellēḍ</i>	<i>katsellā</i>	<i>katseltī</i>	<i>katsella</i>
103	<i>kāvelōmmā</i>	<i>kāvvēlen</i>	<i>kāvelō</i>	<i>kāvvēlin</i>	<i>kāvvēli</i>	<i>kāvelimmā</i>	<i>kāvelīḍ</i>	<i>kāvelizin</i>	<i>kāvelizimmā</i>	<i>kāvelgā</i>	<i>kāvelōvā</i>	<i>kāvelḍ ~ kāvelluḍ</i>	<i>kāvellēḍ</i>	<i>kāvellā</i>	<i>kāveltī</i>	<i>kāvellā</i>
104	<i>ḡtteloṃmā</i>	<i>ḡttelen</i>	<i>ḡttelō</i>	<i>ḡttelin</i>	<i>ḡtteli</i>	<i>ḡttelimma</i>	<i>ḡttelīḍ</i>	<i>ḡttelizin</i>	<i>ḡttelizimma</i>	<i>ḡḍelgā</i>	<i>ḡttelova</i>	<i>ḡḍelḍ ~ ḡḍelluḍ</i>	<i>ḡḍellēḍ</i>	<i>ḡḍellā</i>	<i>ḡḍeltī</i>	<i>ḡḍella</i>
105	<i>ombeloṃmā</i>	<i>ompelen</i>	<i>ombelō</i>	<i>ompelin</i>	<i>ompeli</i>	<i>ombelimma</i>	<i>ombelīḍ</i>	<i>ombelizin</i>	<i>ombelizimma</i>	<i>ommelgā</i>	<i>ombelova</i>	<i>ommelḍ ~ ommelluḍ</i>	<i>ommellēḍ</i>	<i>ommellā</i>	<i>ommeltī</i>	<i>ommella</i>
106	<i>kūmenoṃmā</i>	<i>kūmenen</i>	<i>kūmenō</i>	<i>kūmenin</i>	<i>kūmeni</i>	<i>kūmenimma</i>	<i>kūmenīḍ</i>	<i>kūmenizin</i>	<i>kūmenizimma</i>	<i>kūmetkā</i>	<i>kūmenova</i>	<i>kūmend</i>	<i>kūmennēḍ</i>	<i>kūmedā</i>	<i>kūmettī</i>	<i>kūmeda</i>
107	<i>kohenoṃmā</i>	<i>koḥḥēnen</i>	<i>kohenō</i>	<i>koḥḥēnin</i>	<i>koḥḥēni</i>	<i>kohenimma</i>	<i>kohenīḍ</i>	<i>kohenizin</i>	<i>kohenizimma</i>	<i>kohetkā</i>	<i>kohenova</i>	<i>kohend</i>	<i>kohennēḍ</i>	<i>koheḍā</i>	<i>kohettī</i>	<i>koheba</i>
108	<i>kaṇgenoṃmā</i>	<i>kaṇkenen</i>	<i>kaṇgenō</i>	<i>kaṇkenin</i>	<i>kaṇkeni</i>	<i>kaṇgenimma</i>	<i>kaṇgenīḍ</i>	<i>kaṇgenizin</i>	<i>kaṇgenizimma</i>	<i>kaṇgetkā</i>	<i>kaṇgenova</i>	<i>kaṇgend</i>	<i>kaṇgennēḍ</i>	<i>kaṇgedā</i>	<i>kaṇgettī</i>	<i>kaṇgeda</i>
109	<i>mustenoṃmā</i>	<i>mustenen</i>	<i>mustenō</i>	<i>mustenin</i>	<i>musteni</i>	<i>mustenimma</i>	<i>mustenīḍ</i>	<i>mustenizin</i>	<i>mustenizimma</i>	<i>mussetkā</i>	<i>mustenova</i>	<i>mussend</i>	<i>mussennēḍ</i>	<i>musseḍā</i>	<i>mussettī</i>	<i>musseḍa</i>
110	<i>pagenoṃmā</i>	<i>paḱḱēnen</i>	<i>pagenō</i>	<i>paḱḱēnin</i>	<i>paḱḱēni</i>	<i>pagenimma</i>	<i>pagenīḍ</i>	<i>pagenizin</i>	<i>pagenizimma</i>	<i>pa.etkā</i>	<i>pagenova</i>	<i>pa.enḍ</i>	<i>pa.ennēḍ</i>	<i>pa.eḍā</i>	<i>pa.ettī</i>	<i>pa.eda</i>
111	<i>korgenoṃmā</i>	<i>korkenen</i>	<i>korgenō</i>	<i>korkenin</i>	<i>korkeni</i>	<i>korgenimma</i>	<i>korgenīḍ</i>	<i>korgenizin</i>	<i>korgenizimma</i>	<i>korotkā</i>	<i>korgenova</i>	<i>korond</i>	<i>koronnēḍ</i>	<i>korodā</i>	<i>korottī</i>	<i>koroda</i>
112	<i>nāglitsōṃmā</i>	<i>nāglitsen</i>	<i>nāglitsō</i>	<i>nāglitsin</i>	<i>nāglitsi</i>	<i>nāglitsimma</i>	<i>nāglitsīḍ</i>	<i>nāglitsizin</i>	<i>nāglitsizimma</i>	<i>nāglitkā</i>	<i>nāglitsova</i>	<i>nāglind</i>	<i>nāglinnēḍ</i>	<i>nāglidā</i>	<i>nāglittī</i>	<i>nāglida</i>
113	<i>kidizōmmā</i>	<i>kiṭṭīzen</i>	<i>kidizō</i>	<i>kiṭṭīzin</i>	<i>kiṭṭīž</i>	<i>kidizimmā</i>	<i>kidisīḍ</i>	<i>kidajaizin</i>	<i>kidajaizimma</i>	<i>kidiskā</i>	<i>kidizōvā</i>	<i>kidist</i>	<i>kidissēḍ</i>	<i>kidissā</i>	<i>kidistī</i>	<i>kidissā</i>

6. KOKKUVÕTE

Väitekirjas kirjeldatakse väikese kõnelejaskonnaga läänemeresoome keele, isuri keele Soikkola murde sõnamuutmissüsteemi keele morfofonoloogilist süsteemi mõjutanud keeleajalooliste arengute taustal. Soikkola murde sõnamuutmissüsteemi kirjeldus on olemuselt sünkroonne ja kirjeldav ning järgib klassikalisi sõna- ja paradigmamudeleid, milles keele sõnamuutmissüsteemi kirjeldatakse noomeni ja verbi muuttüüpide tuvastamise ja terviklike näiteparadigmade esitamise (Ackerman, Malouf 2016), ning mida on kasutatud ka varasemates läänemeresoome keelte ja murrete muutemorfoloogia kirjeldustes (nt Iva 2007; Kährik 1980, 1988; Viks 1980, 1982a, 1992; Öispuu 1994 jt). Näiteparadigmad etendavad traditsioonilistes sõnapõhistes mudelites kahesugust rolli: ühelt poolt nad täpsustavad leksikaalsete üksuste vorme ning teisalt annavad ette uute üksuste moodustumalli (Blevins 2006: 537).

Väitekirja koosneb viiest peatükist. Esimeses, sissejuhatavas peatükis tutvustatakse töö eesmärki, meetodit ja ülesehitust, varasemaid isuri keele sõnamuutmise käsitlusi ning töö aluseks oleva keeleainese päritolu ja esitusviisi. Teises peatükis on esile toodud Soikkola murde sõnamuutmissüsteemi kirjeldamise teoreetiline taust ja töös kasutatud sõnamuutmissüsteemi kirjeldamise põhimõtted. Kolmandas peatükis antakse ülevaade Soikkola murde morfofonoloogia põhijoontest. Neljandas ja viiendas peatükis esitatakse vastavalt noomeni ja verbi grammatiliste kategooriate ülevaade ning tuvastatakse erinevatel liigitusalustel põhinevate lähteklassifikatsioonide kaudu noomeni ja verbi muuttüübid.

Isuri keelt on võrreldes teiste läänemeresoome keeltega seni suhteliselt vähem uuritud. Esimene ja ühtlasi käesoleva hetkeni viimane kogu keelt hõlmav teadustöö, kus esitatakse ülevaade isuri keele muuttüüpidest ehk noomeni ja verbi klassidest, on soome keeleteadlase Volmari Porkka doktoriväitekirja „Ueber den ingrischen Dialekt mit Berücksichtigung der übrigen finnisch-ingermanländischen Dialekte“ (Porkka 1885). Isuri keele muutemorfoloogiat on hiljem (st 20. ja 21. sajandil) käsitlenud peamiselt üksikteemadena ja ka mitmeid läänemeresoome keeli või murdeid hõlmavate uurimuste osana. Kõige põhjalikumateks isuri keele tervikkäsitlusteks on Eesti Ingeris kõneldud Rosona murde häälikuloo ülevaade (Mägiste 1925), eriuurimus Soikkola murde häälikuloost (Sovi-järvi 1944) ning isuri keele kõiki murdeid (Alam-Lauga, Soikkola, Hevaha ja Oredeži) käsitlev „Isuri keele ajalooline foneetika ja morfoloogia“ (Laanest 1986). Viimasel kümnendil on ilmunud mitmeid uurimusi foneetikast ja (morfo)-fonoloogiast.

Soikkola murde sõnamuutmissüsteemi kirjeldamise aluseks on kogutud üle 2500 lekseemi noomeneid ja samapalju verbe. Suurem osa morfoloogia kirjelduse aluseks olevast keelematerjalist materjalist pärineb:

- 1) sõnaraamatust „Inkeröismurteiden sanakirja“ (Nirvi 1971, töös viidatud IMS);
- 2) tekstikogumikest: „Isuri keelenäiteid“ (Ariste 1960), „Isuri murdetekste“ (Laanest 1966a); „Lähisukukielten lukemisto“ (Virtaranta 1967, töös viidatud LSL);

- 3) teadustöödest: „Ueber den ingrischen Dialekt mit Berücksichtigung der übrigen finnisch-ingermanländischen Dialekte“ (Porkka 1885); „Foneettis-äännehistoriallinen tutkimus Soikkolan inkeröismurteesta“ (Sovijärvi 1944), „Ижорские диалекты: лингвогеографическое исследование“ (Laanest 1966b); „Isuri keele ajalooline foneetika ja morfoloogia“ (Laanest 1986) jt.

Kasutatud on ka Tartu Ülikooli eesti murrete ja sugulaskeelte arhiivis säilitatavaid käsikirjalisi töid ning Eesti Keele Instituudi eesti murrete ja soome-ugri keelte arhiivis säilitatavaid Arvo Laanesti helisalvestisi aastatest 1956–1984. Töö autor on paradigmasid kontrollinud, täiendanud ja täpsustanud mitmetel välitöödel Soikkola poolsaarel. Varieeruvust esineb ka Soikkola murdeala sees. Sõnade muuttüüpidesse jagamise aluseks on vormimoodustuse piirkondliku varieerumise korral võetud Soikkola poolsaare põhjapoolsemate külade keelekasutus (Viistina, Voloitsa, Mättäsi, Loga, Savimägi, Metsäkylä, Repoila).

Keelte morfoloogia kirjeldamisel nähakse käesoleval ajal taas olulisust muute-morfoloogia kirjeldamisel näiteparadigmade kaupa, ent sõnavormide moodustusreeglitest olulisemale kohale on uuendatud WP-mudeleis asetatud sõnavormide ja tüvekujude paradigmaatilised suhted, üldised paradigmade muutmismallid ja seaduspärasused, mida on võimalik analoogiat rakendades laiendada (või siis kitsendada) uute vormide moodustamisel (Blevins jt 2017: 23; vt ka Ackerman jt 2009; Ackerman, Malouf 2013; Blevins 2005, 2006, 2007 jt). Isuri keeles on variantsed nii tüved kui ka suur osa formatiividest. Nii tüvekujude kui ka morfoloogiliste formatiivide varieerumised ehk võimalikud fonoloogilised realisatsioonid on kõik keeleajalooliselt tingitud sõnavormist kui terviklikust üksusest. Noomeni ja verbi grammatiliste kategooriate kirjeldamisel on osutatud tüve ja formatiivi piir ning tuvastatud juhtumid, kus grammatilisi funktsioone kannab ainult teatud tüvevariant (ilma formatiivita). Formatiiviks on töös loetud sõnavormi osa, mida ei saa lugeda tüvesse kuuluvaks või on tarvis süsteemi kirjeldamise üheselt mõistetavuse huvides arvata formatiivi osaks. Näiteks on siinses töös võetud noomenite *i*-mitmuse, verbide lihtmineviku ja tingiva kõneviisi osas rangeks põhimõtteks, et formatiiv algab *i*-st (vrd nt NomSg *külä* : InPl *kül/iz* 'küla : külades', Inf *avada* : IndIp1Sg *avvaiz/in* 'avada', IndPr1SG *tunnen* : Knd1SG *tunt/izin* 'tunnen : tunneksin').

Kuna Soikkola murdes ei ole noomenil ega verbil heade omadustega põhivormi, mille alusel tuletada paradigma ülejäänud liikmed, on vormimoodustuse kirjeldamisel loobutud põhivormi kasutamisest. Sõnavormide paradigmaatilised seosed on tuvastatud erinevatel liigitusalustel põhinevate lähteklassifikatsioonide kaupa erinevate muutevormide komplektidena. Lähteklassifikatsiooniti on klassifitseerivate muutevormide komplekt ja hulk erinevad, vähim on see verbi astmevahelduse lähteklassifikatsioonis (5 vormi), suurim verbi tüvevariantide vahelduse lähteklassifikatsioonis (17 vormi).

Noomeni ja verbi muuttüüpide tuvastamise aluseks on järgmised lähteklassifikatsioonid: sisehäälikute vaheldus (astmevaheldus ja pikenemisvaheldus), lõpuvaheldus, tüvevariantide vaheldus, morfoloogiliste formatiivide komplekt.

Kuna sõnade muutmisel esineb täiendavaid erisusi, mis eelnimetatud lähteklassifikatsioonidest ei selgu, toetavad lähteklassifikatsioone reeglite komplektid: a) fonotaktikast tulenevad vaheldused (nii noomenil kui ka verbil), b) supletiivse mitmusetüve moodustusreeglid (noomenil).

Soikkola murde morfofonoloogia põhijooned

Isuri keel on vokaalharmooniakeel, kus on 8 vokaali (*a, ä, e, i, o, ö, u, ü*). Kõik vokaalid esinevad ka pikana ja seda ka järgsilpides, ent tulenevalt keskkõrgete pikkade vokaalide kvantiteedierinevusest sõna esisilbis ja järgsilpides moodustub Soikkola murdes pikkadest vokaalidest kaks komplekti: esimeses silbis on pikad keskkõrged vokaalid kõrgenenud (*ē, ō* ja *q̄*), järgsilpides kõrgenemata (*ē, ō, õ*). Soikkola murde kõige iseloomulikumad vokaalide fonotaktilised vaheldused on järgmised:

*e > i / _(*t)A*, nt GenSg *järven* : PrtSg *järviä* 'järv', IndPr1Sg *iden* : Inf *itkiä* 'nutta',

*e > O / _m, v, *p*, nt IndPr1Sg *iden* : Sup *itkõmä* : PsPtsPr *itkõvä* : IndPr3Sg *itkõ*.

Soikkola murde konsonandisüsteemi kuulub 13 konsonanti. Klusiilid *p, t* ja *k* esinevad helilises ümbruses leenistena, seejuures sonorandi ees helilistena. Kõik konsonandid (v.a *ŋ*) saavad esineda nii lühialguliste kui täisgeminatidena, Soikkola murdele on omane konsonantide ternaarne opositsioon ehk kolme pikkusklassi vastandus (Markus jt 2013). Tüvede ja morfooloogiliste formatiivide varieerumist mõjutavad veel muudki küllaltki reeglipärased muutused, mis omavahel suuremal või vähemal määral kombineerudes annavad tulemuseks suhteliselt suure arvu muuttüpe. Kõikide morfofonoloogiliste protsesside rakendumiseks on oluline (kunagine) sõnavorm kui tervik. Sõnad omakorda jaotuvad kõnetaktideks, mis on Soikkola murdes kvantiteedisüsteemi toimimisel olulise tähtsusega. Tüve sisekonsonantide vaheldusel on sõnade muutmisel kaks erinevat suunda:

- 1) tugevnemine (pikenemisvaheldus), mis mõjutab nii konsonantide kui ka vokaalide kvantiteeti, sh
 - a) üldgeminatsioon (nt NomSg *kala* : PrtSg **kalaġa* > *kallā* 'kala : kala');
 - b) eripikendus (nt IndIp3Sg *ambui* : IndPr3Sg *ampū* 'tulistas : tulistab');
 - c) kolmesilbiliste kõnetaktide geminatsioon (nt IndPr1Sg **kä-velen* >> *kä-ųvelen* 'kõnnin', vrd IndPr3Sg **(kä-ve).(le:pi)* > *kä-velō* 'kõnnib');
 - d) kolmesilbiliste kõnetaktide eripikendus (nt NomSg *karpola* 'jõhvikas, vrd IllSg **(ka-rpo).(la:hen)* > *ka-rbolā* 'jõhvikasse');
 - e) pikenemine rõhutu silbi järel (nt GenPl *he-boizīn* ~ *he-boisīn* 'hobuste');
- 2) nõrgenemine (astmevaheldus), mis mõjutab ainult konsonante (nende kvantiteeti ja kvaliteeti), sh
 - a) astmevaheldus rõhulise silbi järel (nt NomSg *pertti* : GenSg *pervin* 'tuba : toa'; NomSg *reboi* : GenSg *revoin* 'rebane : rebase');

- b) astmevaheldus rõhuta silbi järel (nt Inf *kummarḁā* : IndPr1Sg *kummarran* 'kummardada : kummardan').

Tüve sisekonsonantide vahelduse alusel rühmitatakse noomenid ja verbid kahes eraldi lähtetüübigruppides: astmevahelduse ja pikenemisvahelduse alusel. Astmevahelduse lähteklassifikatsioonides rühmitatakse noomenid ja verbid paradigmas nõrga astme esinemise järgi. Astmevahelduse liiki rühmitamisel aluseks ei võeta. Pikenemisvahelduse lähteklassifikatsioonides rühmitatakse noomenid ja verbid pikenenud tüvekonsonantidega vormide paiknemise järgi paradigmas.

Pikeneda saavad astmevahelduslikel sõnadel harilikult tugevaastmelised vormid. Pikenemine toimub üldjuhul sõna viimases kõnetaktis (v.a kontraherunud noomenid ja verbid, nt **avaiṭin* > *avvain* 'võti', **avaiṭamāhen* > *avvāmā* 'avama'). See omakorda toob esile Soikkola murde (ja ka Hevaha murde) eripära – pikenemine esineb reas muuttüüpides ühe sõna eri muudetes erinevates kõnetaktides, vrd nt NomSg (*a-llaizin*) : GenPl (*a-lai*).(*zi:mmin*) 'alasi'. Kaasrõhu paiknemisel on isuri keeles seega oluliselt suurem roll kui enamikus teistes läänemeresoome keeltes. Kaasrõhu asukohast sõnas ning kaasrõhulise silbi ja sellele järgnevate silpide (kunagisest) struktuurist on mitmel juhul tingitud ka formatiivide variandid, vrd nt IllPl *ko-diloi* 'majadesse' ja (*pa-be*).(*ri:lloi*) 'paberitesse'.

Muuttüüpide tuvastamisel on kõrvale jäetud tüve ja formatiivi piir konsonantidel liitumisel astmevahelduse, progressiivse ja regressiivse assimilatsioonitulemusena tekkinud assimilatsioonigeminaatidel. Nt verbides IpsIndPr **ompel/īaksen* > *ommel/lā* > *ommell/ā* 'õmmeldakse', PsPtsPretPl **pes/nehed* > *pes/sēd* > *pess/ēd* 'pesnud', **laṇket/nehed* > *laṇgen/nēd* > *laṇge/nnēd* 'ümber kukkunud'.

Noomeni muuttüüpide tuvastamine

Noomeni muuttüüpide tuvastamise aluseks on 11 produktiivset käänet: grammatilised käänded nominatiiv, genitiiv, partitiiv; sisekohakäänded illatiiv, inessiiv, elatiiv; väliskohakäänded allatiiv, adessiiv, ablatiiv; seisundikäänded translatiiv, essiiv. Ebaproductiivseina kuuluvad käändesüsteemi abessiiv (*kalada* 'kala'), instruktiiv (*jalan* 'jalg'), ekstsessiiv (*tüttöind* 'tüdruk'), terminatiiv (*iltāssā*), komitatiiv (*jūrinē*) ja küsitava staatusega (kääne, partikkel või adverb) on prolatiiv (*maitse*). Klassifitseeriva väärtusega on 10 käändevormi:

Sg – Nom, Gen, Prt, Ill, In, Ess

Pl – Gen, Prt, Ill, In

Astmevahelduse lähteklassifikatsioonis on klassifitseerivateks vormideks ainsuse nominatiiv, genitiiv, partitiiv ja inessiiv ning mitmuse inessiiv – nendes võib esineda nõrk aste. Inessiiviga samas astmes on nii ainsuse kui mitmuses elatiiv, allatiiv, adessiiv, ablatiiv ja translatiiv. Alati on tugevas astmes ainsuse

illatiivi ja essiivi vormid ning mitmuse genitiivi, partitiivi, illatiivi ja essiivi vormid. Astmevahelduslikel noomenitel on nõrga astme esinemuse järgi tuvas-
tatud sarnaselt karjala keelega neli vaheldusmalli (vt tabel 14), eraldi lähtetüüpi
kuuluvad astmevahelduseta noomenid.

Tüve sisekonsonantide pikenemine saab esineda sõltuvalt sõna struktuurist ja
häälikulisest koostisest neis käändevormides, kus formatiiv ei ole keeleajaloo-
liselt sulgenud tüve viimast silpi: ainsuse nominatiivis, genitiivis, partitiivis,
illatiivis ja essiivis ning mitmuse nominatiivis, genitiivis, partitiivis, illatiivis ja
essiivis. Noomeni analoogiarühmad tüve sisekonsonantide pikenemise alusel on
järgmised:

GenSg → NomPl;

InSg → ElSg, AdSg, AblSg, TrSg, InPl, ElPl, AdPl, AblPl, TrPl;

GenPl → PrtPl, EssPl.

Pikenemisvahelduse alusel on nn individuaalse käitumisega järgmised noomeni-
vormid: NomSg, PrtSg, IllSg, EssSg, IllPl. Klassifitseerivateks vormideks
pikenemisvahelduse alusel on seega ainsuse nominatiiv, genitiiv, partitiiv, illa-
tiiv ja essiiv ning mitmuse genitiiv ja illatiiv. Ainsuse illatiivi analoogiarühmas
tüvekonsonantide pikenemist ei ole. Pikenemisvahelduse alusel on eristatavad
18 vaheldusmalli (tabel 16).

Soikkola noomeni ainsuse tüve lõpuvahelduse lähteklassifikatsioonis esi-
tatakse tüve lõpus toimuvad mitteastmevahelduslikud kvalitatiivsed muutused
(tabel 17). Alates genitiivi vormist avaldub terviklik vokaaltüvi võimalike tule-
tusliidetega. Kahetüvelistel noomenitel, mille ainsuse partitiivi lõpp liitub või
on keeleajalooliselt liitunud konsonanttüvele, ei esine tänapäevastes vormides
paljud tuletusliited nominatiivis ega partitiivis. Samas erineb tüve lõpp mitmel
juhul ka nominatiivis ja partitiivis, seetõttu võrreldaksegi noomeni ainsuse lõpu-
vahelduse paremaks jälgimiseks kolme vormi: nominatiivi (nt *puñnai/n*
'punane'), genitiivi (*puñnai/ze + n*) ja partitiivi (*punai/s + t*). Ainsuse lõpu-
vahelduse alusel jagunevad noomenid 28 muuttüüpi. Lõpuvaheldus mitmuse
tunnuste *-i* ja *-(l)lOi* ees jaotab noomenid 9 lähtetüüpi (vt tabelid 18 ja 19) ning
tüvevariantide vaheldus 76 tüüpi (vt tabel 22).

Noomeni lähteklassifikatsioon morfoloogiliste formatiivide alusel on koos-
tatud kokku seitsme klassifitseeriva vormi võrdluses (tabel 25a ja 25b). Klassi-
fitseeriva väärtusega on ainsuse partitiivi ja illatiivi ning mitmuse nominatiivi,
genitiivi, partitiivi, illatiivi ja inessiivi formatiivid. Tuvastatud lähtetüüpide arv
on 39.

Soikkola noomeni koondklassifikatsiooni (tabel 26) aluseks on: formatiivi-
variantide lähteklassifikatsioon, ainsuse lõpuvaheldus, astmevaheldusmall,
pikenemisvaheldusmall, mitmuse lõpuvaheldus, tüvevariantide vaheldus. Vaja-
dusel on lisatud fonotaktilise vaheldusreegli number ja/või suplettiivse mitmuse-
tüve moodustusreegli number. Koondklassifikatsioonis on kokku 179 muuttüüpi
(vt tabel 27).

Verbi muuttuüvide tuvastamine

Verbi muuttuüvide selgitamisel lähtutakse põhiparadigma 34 lihtvormist.

Astmevahelduse lähteklassifikatsioonis (tabel 32) rühmitatakse verbid paradigmas nõrga astme esinemise ja paiknemise järgi. Kõikide verbide paradigmas on tugevas astmes supiin ja selle analoogiarühm. Astmevahelduse alusel moodustuvad järgmised analoogiarühmad:

Sup → IndPr3Sg, IndPr3Pl, IndIp3Sg, IndIp3Pl, Knd1Sg, Knd2Sg, Knd3Sg, Knd1Pl, Knd2Pl, Knd3Pl, PsPtsPr;

Inf → Ger, Imp2Pl (ja sellega vormiliselt identsed Imp3Sg ja Imp3Pl), PsPtsPretSg ja Ps PtsPretPl;

IndPr1Sg → IndPr2Sg, IndPr1Pl, IndPr2Pl ja Imp2Sg;

IndIp1Sg → IndIp2Sg, IndIp1Pl, IndIp2Pl;

IpsIndPr → IpsPret, IpsPtsPret, IpsPtsPr, IpsKnd.

Soikkola murde verbi astmevaheldusmalli selgitamiseks piisab seega viiest vormist. Verbidel on nõrga astme esinemise järgi tuvastatud kuus lähtetüüpi ehk vaheldusmalli, neist esimesse kuuluvad astmevahelduseta verbid.

Pikenemisvahelduse lähteklassifikatsiooni koostamisel ilmnes, et Soikkola verbil ei ole olemas muudet, mis oleks kõikidel verbidel pikenenud või kõikidel verbidel pikenemata. Harilikult saab pikeneda tugevaastmeline konsonant, ent teatud tingimustel saab pikenemine esineda ka nõrgaastmelises sõnavormis. Sellised tingimused on loodud näiteks kolmesilbilise tüvega astmevahelduslikes verbides, kus nõrgaastmelise vormi kaks esimest silpi on olnud (!) lühikesed, vrd nt Inf *unohtā* : IndPr1Sg **unohťan* > **unohan* > **unōhan* > *unñōhan* 'unustada : unustan'. Pikenemisvahelduse alusel jaotuvad Soikkola murde verbi muuted järgmistesse analoogiarühmadesse:

IndPr3Sg → IndPr3Pl;

Knd1Sg → Knd2Sg, Knd3Sg;

IndPr1Sg → IndPr2Sg, IndIp1Sg, IndIp2Sg, Imp2Sg;

Sup → IndPr1Pl, IndPr2Pl;

Knd3Pl → IndIp1Pl, IndIp2Pl, Knd1Pl, Knd2Pl;

Imp2Pl → Ger, PsPtsPretPl, IpsIndPr, IpsIndPret, IpsPtsPret, IpsPtsPr, IpsKnd, IpsImp, Imp3Sg, Imp3Pl.

Pikenemisvahelduse alusel on nn individuaalse käitumisega muuted Inf, IndIp3Sg, IndIp3Pl, PsPtsPr ja PsPtsPretSg. Pikenemisvahelduse alusel (vt tabel 33) on eristatavad 10 vaheldusmalli.

Lõpuvahelduse selgitamiseks on koostatud kolm lähteklassifikatsiooni:

- a) lõpuvaheldus IndPr1Sg, Sup ja Inf tüve võrdluses (11 lähtetüüpi);
- b) lõpuvaheldus lihtmineviku tunnuse liitumisel (9 lähtetüüpi);
- c) lõpuvaheldus tingiva kõneviisi tunnuse liitumisel (6 lähtetüüpi).

Lõpuvaheldus võib isuri keeles sarnaselt karjala keelega hõlmata tervet häälikute rühma (sufiksit), mis mõnes paradigma vormis kaob, asendub või lisandub „täielikult“ (Õispuu 1994: 113 jj). Valdav osa tüve lõpphäälikute muutusi puudutab vokaale, ent haarab ka derivatsioonisufikseid *-ne* ja *-tse*, mis Soikkola murdes konsonanttüvedes ei avaldu. Kõige rohkem vaheldusi on seotud *e*-tüveliste verbidega.

Verbi tüvevariantide vahelduse lähteklassifikatsioon (tabel 38) põhineb 17 muute analüüsil ning jaotab verbid 69 rühma. Lähteklassifikatsioon on esitatud kolmes alajaotuses: 1) defektiivse paradigmaga verbid *lẽ-* ja eitusverb, 2) ühetüvelised verbid, 3) kahetüvelised verbid. Igas alajaotuses on noomenid reastatud arvestades esiteks tüvevariantide arvu ning teiseks vaheldusmustrit lihtsamast keerulisema suunas.

Verbi lähteklassifikatsioon morfoloogiliste formatiivide alusel (tabelid 41a ja 41b) on koostatud kokku üheksa klassifitseeriva vormi võrdluses. Lähteklassifikatsioonis on kokku 17 lähtetüüpi. Selgepiirilisima jaotuse annab supiini formatiivi järgnemine pearõhulisele või rõhuta silbile (tüübid 1–3, 7–13) või kaasrõhulisele silbile (tüübid 4–6 ja 14–17).

Verbi koondklassifikatsiooni (tabel 42) aluseks on: formatiivivariantide lähteklassifikatsioon; lõpuvaheldus IndPr1Sg, Sup ja Inf tüve võrdluses; astmevaheldusmall; pikenemisvaheldusmall; lõpuvaheldus lihtmineviku tunnuse liitumisel, lõpuvaheldus tingiva kõneviisi tunnuse liitumisel ja tüvevariantide vahelduse lähteklassifikatsioon. Koondklassifikatsioonis on koos defektiivse paradigmaga tegevuse võimalikkust väljendava verbiga *lẽ-* ning eitusverbiga kokku 113 muuttüüpi (tabel 43).

Soikkola murde sõnamuutmissüsteemi kirjeldus põhineb reaalselt esineval sõnavaral, seega ei realiseeru koondklassifikatsioonides kõik lähteklassifikatsioonide lähtetüüpide kombineerumisvõimalused. Koondklassifikatsioonides on arvestatud sõnade muutumise võimalust eri muuttüüpide kohaselt, nt on verbil *laskia* 'lasta' võimalik nii ühetüveline astmevahelduseta muutumine (KT-30), ühetüveline ja astmevaheldislik muutumine (KT-33) kui kahetüveline muutumine (KT-71). Verbid *kātā* 'ümber ajada' ja *rātā* 'töötada' võivad tulenevalt mineviku moodustusest muutuda nii KT-27 *antā* 'anda' kui KT-29 *tītā* 'teada' järgi, vrd IndIpflSg Me, VII *rā.oin* ~ Me *rāzin* (IMS 470) 'töötasin'. Koondklassifikatsioonides ei peeta tarvilikuks eristada noomeneid ega verbe pelgalt tüve silpide arvu aluseks võttes, kui sõna muutmine muus osas ei erine. Nii on arvatud ühte tüüpi näiteks astmevahelduslikud kahe- ja kolmesilbilised noomenid *paikka* 'paik' ja *harakka* 'harakas' (noomeni KT-28), astme- ja pikenemisvahelduslikud noomenid *poiga* 'poiss; poeg' ja *kallihemb* 'kallim' (KT-40), astmevahelduslikud ühetüvelised kahe- ja neljasilbilise tüvega verbid

ottä 'võtta' ja *kergenöittä* 'kergendada' (verbi KT-20), astme- ja pikenemishelduslikud kahetüvelised kolme- ja viiesilbilise tüvega verbid *ommella* 'õmmelda' ja *nagraksennella* 'naerda' (KT-105).

Sõnamuutmissüsteemi valguses paikneb Soikkola murre läänemeresoome keelte ja murrete kontinuumil huvitaval kohal. Kui näiteks paradigmas nõrga astme paiknemise järgi on Soikkola murdel enim sarnasusi karjala keelega, siis konsonantide ternaarne opositsioon ja siinses töös astmevaheldusest eraldi käsitletud pikenemisheldus lähendavad Soikkola murret hoopiski eesti keelele ja eriti lõunaeesti keelekujudele.

Muutused isuri keele morfoloogias on hästi jälgitavad alates Volmari Porkka doktoritöö ilmumisest 19. sajandi lõpus. Eriti tähelepanuväärne on neist 130 aasta jooksul toimunud uuendustest süsteemi ühtlustumine. Morfoloogilise tüübi muutumisjuhtumid on isuri keeles tavalised ja on täheldatav kohatine vaba varieerumine vormide moodustamisel. Mõned noomeni muutetüübid – näiteks gemineerunud nominatiiviga kolmesilbilise vokaaltüvega noomenid, nagu *häm̄märi* 'hämär', *mokkōma* 'selline, niisugune' jne – on Soikkola murdes tänapäeval suure liikmeskonnaga. Ilmselt on aga sellistesse muuttüüpidesse kuuluvate sõnade rohkus tekkinud üpris hiljuti sel teel, et domineerima on hakanud ainsuse genitiivis ja mitmuse nominatiivis esinev gemineerunud tüvekuju. Verbi puhul on süsteemi ühtlustumise kujukaimaks näiteks kontraheerunud verbide tüvelõpu üldistamine muutelõpuna refleksiivsete verbide paradigmasse. Sellised keelemuutused ei toimu kiiresti, aga need jäävad toimuma ajani, mil keel on kas välja surnud või normeeritud.

LÜHENDID

Isuri külanimedede lühendid

Har	Harkkola
Hev	Heva
Kos	Koskove
Ksk	Koskisenküla
Lo	Loga (Logove)
Me	Metsäküla
Mui	Muiškala
Mä	Mättäsi
Ots	Otsove
Ou	Oussimägi
Re	Repoila
Ru	Ruutsia
Röl	Röllölä
Sa	Saarove
Sav	Savimägi
Sä	Säätinä
Sür	Sürjä
Taa	Taatsoi
Tam	Tammikond
Tar	Tarinaisi
Ven	Venakontsa
Vii	Viistina
Vol	Voloitsa
Vää	Väärinoja

Keelte ja murrete lühendid

ee	eesti kirjakeel
eL	lõunaeesti keel
eR	eesti kirderannikumurre
isAL	isuri keele Alam-Lauga murre
isH	isuri keele Hevaha murre
isO	isuri keele Oredeži murre
isS	isuri keele Soikkola murre
krjA	Aunuse karjala e livvi keel
krjL	lõunakarjala keel
krjP	päriskarjala keel
krjT	Tveri karjala keel
sm	soome kirjakeel
vdj	vadja keel

Keeleteaduslike terminite lühendid ja märgendid

Abe	abessiiv e ilmaütlev kääne	Nom	nominatiiv e nimetav kääne
Abl	ablatiiv e alaltütlev kääne	P	tüve sisekonsonandi pikenemine
Ad	adessiiv e alalütlev kääne	Pf	perfekt e täisminevik
Adt	aditiiv e lühike illatiiv	Pl	pluural e mitmus
All	allatiiv e alaleütlev kääne	Pot	potentsiaal e võimalikkuse kõneviis
Eks	ekstsessiiv	Ppf	pluskvamperfekt e enneminevik
El	elatiiv e seestütlev kääne	Pr	preesens e olevik
Ess	essiiv e olev kääne	Pret	preteeritum e üldminevik
F	fonotaktiline vaheldus	Prt	partitiiv e osastav kääne
G	tüve sisekonsonandi gemineerumine	Ps	personaal e isikuline tegumood
Gen	genitiiv e omastav kääne	Pts	partitsiip e kesksõna
Ger	gerund e <i>des</i> -vorm	Px	possessiivsufiks
Ill	illatiiv e sisseütlev kääne	Sg	singular e ainsus
Imp	imperatiiv e käskiv kõneviis	Sp	supletiivne tüvi
In	inessiiv e seesütlev kääne	Sup	supiin
Ind	indikatiiv e kindel kõneviis	T	tugev aste
Inf	infinitiiv	Term	terminatiiv e rajav kääne
Ins	instruktiiv e viisiütlev kääne	Tm	tegumood
Ipf	imperfekt e lihtminevik	Tr	translatiiv e saav kääne
Ips	impersonaal e umbisikuline tegumood	*	rekonstruktsioon
Knd	konditsionaal e tingiv kõneviis	[.]	silbipiir
Kom	komitatiiv e kaasaütlev kääne	[·]	pearõhk
Kv	kõneviis	[:]	kaasrõhk
Lok	lokatiiv e üldine kohakääne	?	autori konstrueeritud hüpoteetiline vorm
N	nõrk aste		
Neg	negatiiv e eitav kõne		

KIRJANDUS

- Ackerman jt 2009** = **Ackerman, Farrell, James P. Blevins, Robert Malouf 2009**. Parts and wholes: Patterns of relatedness in complex morphological systems and why they matter. – J. P. Blevins, J. Blevins (eds.), *Analogy in grammar: form and acquisition*. Oxford: Oxford University Press, 54–82.
- Ackerman, Farrell, Robert Malouf 2013**. Morphological organization: the low conditional entropy conjecture. – *Language* 89 (3), 429–464.
- Ackerman, Farrell, Robert Malouf 2016**. Word and pattern morphology: An information-theoretic approach. – *Word Structure* 9 (2), 125–131.
- Alvre, Paul 1968**. Tugevaastmelise *i*-mitmuse probleeme. – Emakeele Seltsi aastaraamat 13 (1967). Tallinn: Eesti NSV Teaduste Akadeemia Emakeele Selts, 23–35.
- Alvre, Paul 1970**. Eesti ja sugulaskeelte mitmusetüübid. – *Keel ja Kirjandus* 8, 454–460.
- Alvre, Paul 1983**. Mitmusetunnuseist läänemeresoome obliikvakäändeis. – *Linguistica*. (Tartu Riikliku Ülikooli toimetised 656.) Tartu, 3–12.
- Alvre, Paul 1987**. Ekstsessiivi probleeme. – *Uurali keelte sõnavara ja grammatiline ehitus*. *Fenno-Ugristica* 14 (Tartu Riikliku Ülikooli toimetised 776.) Tartu, 3–13.
- Alvre, Paul 1989**. Eesti kirja- ja murdekeele morfoloogiat. (Eesti NSV Teaduste Akadeemia Emakeele Seltsi toimetised nr. 23.) Tallinn: Valgus.
- Alvre, Paul 1990**. Deklinatsiooni ühisjooni eesti-vadja-isuri-soome keelealal. – *Itämerensuomalaiset kielikontaktit. Läänemeresoome keelekontaktid. Itämerensuomalainen symposium 7. kansainvälisessä fenno-ugristikongressissa Debrecenissä 27.8.–1.9.1990*. (Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 61.) Helsinki, 9–16.
- Anderson, Stephen R. 1992**. A-morphous morphology. (Cambridge Studies in Linguistics 62.) Cambridge: Cambridge University Press.
- Ariste, Paul 1948**. Vadja keele grammatika. (Nõukogude Soome-Ugri Teadused 9.) Tartu: Teaduslik Kirjandus.
- Ariste, Paul 1954**. Sisekohakäänete kujunemisest läänemere keeltes. – Eesti NSV Teaduste Akadeemia toimetised, 3. kd., nr. 1, 41–50.
- Ariste, Paul 1956a**. Isuri keelest. – Emakeele Seltsi aastaraamat 2 (1956). Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus, 32–52.
- Ariste, Paul 1960**. Isuri keelenäiteid. – Soome-ugri keelte küsimusi. (Keele ja Kirjanduse Instituudi uurimused V.) Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus, 7–68.
- Asu jt 2016** = **Asu, Eva Liina; Pärtel Lippus, Karl Pajusalu, Pire Teras 2016**. Eesti keele häädus. (Eesti keele varamu II.) Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Blevins, James P. 2005**. Word-based declensions in Estonian. – G. Booji, J. van Marle (eds.), *Yearbook of Morphology 2005*, 1–15.
- Blevins, James P. 2006**. Word-Based Morphology. – *Journal of Linguistics* 42, 531–573.
- Blevins, James P. 2007**. Conjugation Classes in Estonian. – *Linguistica Uralica* XLIII (4), 250–267.
- Blevins jt 2017** = **Blevins, James P., Farrell Ackerman, Robert Malouf 2017 (to appear)**. Word and Paradigm Morphology. – J. Audring, F. Masini (eds.), *The Oxford Handbook of Morphological Theory*. Oxford: Oxford University Press, 2017. https://www.researchgate.net/publication/-311845083_Word_and_Paradigm_Morphology. Vaadatud 25.05.2017.
- Brauer, Laurie 2001**. Morphological Productivity. (Cambridge studies in linguistics 95.) Cambridge: Cambridge University Press.

- Bybee, Joan L. 1985.** Morphology: a study of the relation between meaning and form. Amsterdam: Benjamins.
- Boersma, Paul, David Weenink 2014.** Praat: doing phonetics by computer [version 5.3]. <http://www.praat.org/>. Vaadatud 10.06.2014.
- Carstairs-McCarthy, Andrew 2001.** Paradigmatic Structure: Inflectional Paradigms and Morphological Classes. – A. Spencer, A. M. Zwicky (eds.), *The Handbook of Morphology*. Oxford: Blackwell Publishers, 322–334.
- Dressler jt 1987 = Dressler, Wolfgang U., Willi Mayerthaler, Oswald Panagl, Wolfgang U. Wurzel 1987.** Leitmotifs in natural morphology. (Studies in Language Companion Series, Vol. 10.) Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Duubof jt 1932 = Duubof, V. S, J. J. Lensu, V. Junus 1932.** Ensikirja ja lukukirja inkeroisia oppikoteja vart. Leningrad: Valtion kustannusliike kirja.
- Erelt jt 1995 = Erelt, Mati, Reet Kasik, Helle Metslang, Henno Rajandi, Kristiina Ross, Henn Saari, Kaja Tael, Silvi Vare 1995.** Eesti keele grammatika I. Morfoloogia, sõnamoodustus. Tallinn: Eesti Keele Instituut.
- Erelt jt 2000 = Erelt, Mati, Tiiu Erelt, Kristiina Ross 2000.** Eesti keele käsiraamat. Teine, täiendatud trükk. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- EKG prospekt 2014 = Asu-Garcia, Eva Liina, Mati Erelt, Külli Habicht, Tiit Hennoste, Reet Kasik, Helle Metslang, Andriela Rääbis, Pire Teras, Annika Viht (koost.) 2014.** Eesti keele kirjeldava grammatika prospekt. Tartu: Tartu Ülikool, eesti ja üldkeeleteaduse instituut.
- Ernits, Enn 2007.** Isurite asualadest ja algkodust. – *Õdagumeresoomõ kodo*. Võro Instituudi toimendusõq 20. Toim. H. Koks, J. Rahman. Võru, 13–32.
- Gordon, Matthew 2009.** Prominence and gemination in Ingrian. – *Linguistica Uralica* XLV (2), 81–100.
- Greenberg, Joseph H. 1963.** Some universals of grammar with particular reference to the order of meaningful elements. – J. H. Greenberg (ed.), *Universals of Language*. Cambridge, MA: M.I.T. Press, 73–113.
- Grünthal, Riho 2003.** Finnic adpositions and cases in change. (Suomalais-Ugrilaisen Seuran toimituksia 244.) Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- Harris, Zellig S. 1942.** Morpheme Alternants in Linguistic Analyses. – *Language* 18, 169–180.
- Heinsoo, Heinike, Eva Saar 2015.** From „bourgeois“ to national romanticism: Attempts at creating Votic and Ingrian written standards in the 20th and 21st century. – D. W. Halwachs, B. Schrammel-Leber (eds.), *Grazer Plurilingualismus Studien. Dominated Languages in the 21st Century*. (Grazer Plurilingualismus Studien.) Graz: Grazer Linguistische Monographien / GLM Karl-Franzens-Universität Graz, 118–134.
- Help, Toomas 1985a.** Linguistic competence and morphology. (Preprint KKI-38.) Tallinn: Eesti NSV Teaduste Akadeemia ühiskonnateaduste osakond.
- Help, Toomas 1985b.** Üks võimalus eesti verbimorfoloogia käsitlemiseks. – *Keel ja Kirjandus* 4, 212–226.
- Help, Toomas 2004.** Sõnakeskne keelemudel: eesti regulaarne ja irregulaarne verb. (Dissertationes Philologiae Estonicae Universitatis Tartuensis 13.) Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Hockett, Charles F. 1954.** Two Models of Grammatical Description. – *Word* 10 (2–3), 210–234.

- Häkkinen, Kaisa 2002.** Suomen kielen historia 1. Suomen kielen äänne- ja muotorakenteen historiallista taustaa. (Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja 69.) Turku.
- IMS = Nirvi, Ruben E. 1971.** Inkeroismurteiden sanakirja. (Lexica Societatis Fenno-Ugricae XVIII) Helsinki.
- ISO 2004 = Hakulinen, Auli, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen, Irja Alho 2004.** Iso suomen kielioppi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Iva, Sulev 2007.** Võru kirjakeele sõnamuutmissüsteem. (Dissertationes Philologiae Estonicae Universitatis Tartuensis 20.) Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Iva, Sulev 2010.** Grade alternation in Võro South Estonian. – *Linguistica Uralica* XLVI (3), 161–174.
- Junus, V. I. 1934.** Lukukirja inkeroisia oppikoteja vart. Neljäs klassa. Leningrad.
- Junus, V. I. 1936.** Ižoran keelen grammatikka. Morfologia. Opettajaa vart. Moskova-Leningrad: Riikin ucebno-pedagogiceskoi izdatel'stva.
- Junus, V. I., Iljin, N. A. 1936.** Inkeroisin keelen oppikirja alkuškoulua vart. Toine osa. Moskova-Leningrad: UCPEDIZ.
- Junus, V. I., Maksimov, P. L. 1936.** Inkeroisin keelen oppikirja alkuškoulua vart. Ensimmäine osa. Moskova-Leningrad: UCPEDIZ.
- Jussila, Raimo 1986.** Inkeroismurteiden käänteissanasto. (Lexica Societatis Fenno-Ugricae XVIII, 2; Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 41.) Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- Keem, Hella 1997.** Võru keel. Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia Emakeele Selts, Võru Instituut.
- Keem, Hella, Inge Käsi 2002.** Võru murde tekstid. Eesti murded VI. Tallinn: Eesti Keele Instituut.
- KKS = Virtaranta, Pertti jt (toim.) 1968–2005.** Karjalan kielen sanakirja. Helsinki (Lexica Societatis Fenno-Ugricae XVI). http://kaino.kotus.fi/cgi-bin/kks/kks_etusivu.cgi (Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 18). Vaadatud 18.02.2017.
- Koivisto, Jouko 1996.** Inkerin kielimuotojen konsonanttivartaloisia verbiparadigmoja. (Suomi 180.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Koivisto, Vesa 1995.** Itämerensuomen refleksiivit. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 622.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Koivisto, Vesa 2013.** Suomen sanojen rakenne. (Suomi 202.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kross, Kristiina 1984.** Eesti noomeni muutmistüüpide produktiivsus. (Preprint KKI-26.) Tallinn: Eesti NSV Teaduste Akadeemia ühiskonnateaduste osakond.
- Kuznetsova, Natalia 2013.** Finnic foot nucleus lengthening: from phonetics to phonology. – E. L. Asu, P. Lippus (eds.), *Nordic Prosody. Proceedings of the XIth Conference*, Tartu, 2012. Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag, 205–214.
- Kuznetsova, Natalia 2015.** Two Phonological Rarities in Ingrian Dialects. – M. Hilpert, J. Duke, Ch. Mertzlufft, J.-O. Östman, M. Rießler (eds.), *New Trends in Nordic and General Linguistics. (Linguae & Litterae 42.)* Berlin: De Gruyter, 91–117.
- Kuznetsova jt 2015 = Kuznetsova, Natalia, Elena Markus, Mehmed Muslimov 2015.** Finnic minorities of Ingria: the current sociolinguistic situation and its background. – H. Marten, M. Riessler, J. Saarikivi, R. Toivanen (eds.), *Cultural and linguistic minorities in the Russian Federation and the European Union (Multilingual Education 13: Comparative studies on equality and diversity)*. Springer, 127–167.

- Kuznetsova, Natalia 2016.** Evolution of the non-initial vocalic length contrast across the Finnic varieties of Ingria and adjacent areas. – *Linguistica Uralica* LII (1), 1–25.
- Kuusk, Margit 2000.** On Impersonal (Passive) in Vot and the Influence of Language Contacts. – A. Künnap (ed.), *The roots of peoples and languages of Northern Eurasia. II and III: [interdisciplinary symposium]: Szombathely [Hungary] 30.9.-2.10.1998 and Loona [Estonia] 29.6.-1.7.1999 / University of Tartu, Division of Uralic Languages / Societas Historiae Fenno-Ugricae. (Fenno-Ugristica 23.)* Tartu: University of Tartu, 291–297.
- Kährik, Aime 1980.** Verbiide muutmismudel lõunavepsa murdes. Tallinn: ENSV TA Keele ja Kirjanduse Instituut.
- Kährik, Aime 1988.** Lõunavepsa deklinatsioonisüsteemi põhijooned. Itämerensuomalaisten kielten SYMPOSIUMI-88 (Turku, 30.08. – 02.09.88). (Preprint KKI-57.) Tallinn: Eesti NSV TA ühiskonnateaduste osakond.
- Kährik, Aime 1990.** Pronoomenid vepsa keele deklinatsioonisüsteemis. CIFU-7 Debrecen 27. august – 2. september 1990. (Preprint KKI-65.) Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia humanitaar- ja ühiskonnateaduste osakond.
- Laakso, Johanna 1990.** Translatiivinen verbinjohdin NE itämerensuomalaisissa kielissä. (Suomalais-Ugrilaisen Seuran toimituksia 204.) Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- Laalo, Klaus 1988.** Imperfektimuotojen *ti~si*-vaihtelu suomen kielessä. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 483.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Laanest, Arvo 1960.** Isuri keele Oredeži murdest. – *Emakeele Seltsi aastaraamat* 6 (1960). Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus, 179–195.
- Laanest, Arvo 1966a.** Isuri murdetekste. Tallinn: Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut.
- Laanest 1966b = Лаанест, Арво 1966.** Ижорские диалекты. Лингвостатистическое исследование. Таллин: Академия Наук Эстонской ССР Институт Языка и Литературы.
- Laanest, Arvo 1975.** Sissejuhatus läänemeresoome keeltesse. Tallinn: Eesti NSV Teaduste Akadeemia, Keele ja Kirjanduse Instituut.
- Laanest, Arvo 1984.** Lõpukaost isuri keeles. – *Läänemeresoome keeltest. Emakeele Seltsi aastaraamat* 28 (1982). Tallinn: Eesti Raamat, 68–75.
- Laanest, Arvo 1986.** Isuri keele ajalooline foneetika ja morfoloogia. Tallinn: Eesti NSV Teaduste Akadeemia, Keele ja Kirjanduse Instituut.
- Laanest, Arvo 1993.** Der Gebrauch von Possessivsuffixen im heutigen Ingrischen. – *Linguistica Uralica* XXIX (2), 105–110.
- Laanest, Arvo 1997.** Isuri keele Hevaha murde sõnastik. Tallinn: Eesti Keele Instituut.
- Lehiste, Ilse 2012.** Prosodic allomorphs in the Estonian declension system. – O. Niebuhr (ed.) *Understanding Prosody: The Role of Context, Function and Communication*. Berlin/Boston: Walter de Gruyter GmbH, 47–54.
- Lehtinen, Tapani 1978.** Inkeröismurteiden refleksiivitaivutuksen kysymyksiä. – *Virittäjä* 82 (3), 241–253.
- Lehtinen, Tapani 1979.** Itämerensuomen verbien historiallista johto-oppia: suomen *avajaa, karkajaa* -tyyppiset verbit ja niiden vastineet lähisukukielissä. (Suomalais-Ugrilaisen Seuran toimituksia 169.) Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- Lehtinen, Tapani 1983.** Suomen konditionaalin morfologisesta ja semanttisesta motivaatiosta. – *Virittäjä* 87 (4), 482–507.
- Lehtinen, Tapani 2007.** Kielen vuosituhanneet. Suomen kielen kehitys kantaauralistal varhvaissuomeen. Tietolipas 215. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

- Leppik, Merle 1975.** Ingerisooime kurgola murde fonoloogilise süsteemi kujunemine. Tallinn: Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut.
- LSL = Virtaranta, Pertti 1967.** Lähisukukielten lukemisto. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 287.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Markus 2006 = Маркус Е. Б. 2006.** Типология морфемного варьирования (на материале морфонологических систем говоров водского языка). Москва: Институт языкознания РАН.
- Markus, Elena 2010.** Primary and secondary geminates in Ingrian. – *Linguistica Uralica* XLVI (1), 38–52.
- Markus, Elena 2011.** The Phonetics and Phonology of a Disyllabic Foot in Soikkola Ingrian. – *Linguistica Uralica* XLVII (2), 103–119.
- Markus, Elena, Fedor Rozhanskiy 2011 = Маркус Е. Б., Ф. И. Рожанский 2011.** Современный водский язык. Тексты и грамматический очерк. Том I. Водские тексты. (Российская Академия Наук, Институт Языкознания.) Санкт-Петербург: Нестор-История.
- Markus jt 2013 = Markus, Elena, Pärtel Lippus, Karl Pajusalu, Pire Teras 2013.** Three-way opposition of consonant quantity in Finnic and Saamic languages. – E. L. Asu, P. Lippus (eds.), *Nordic Prosody. Proceedings of the XIth Conference, Tartu 2012*. Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag, 225–234.
- Markus, Elena, Fedor Rozhanskiy 2014.** Comitative and terminative in Votic and Lower Luga Ingrian. – *Linguistica Uralica* L (4), 241–257.
- Matthews, Peter H. 1991.** Morphology. Second edition. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mirenkov 2002 = Миренков, Владимир 2002.** Проблемы сохранения ижорского языка. – T. Flink, K. Hirvasalo (eds.), *Пределы земли и сознания. Boundaries of Earth and Consciousness. Ingrian Finns, Karelians, Estonians and St. Petersburg's Germans in Age of Social Transformation. Proceedings of the Sixth ICCEES World Congress Tampere 2000. Studia Slavica Finlandensia, Tomus XIX.* Helsinki, 206–211.
- Must, Mari 1987.** Kirderannikumurre. Häälikuline ja grammatiline ülevaade. (Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut.) Tallinn: Valgus.
- Must, Mari, Aili Univere 2002.** Põhjaeesti keskmurre. Häälikulisi ja morfoloogilisi peajooni. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- Mägiste, Julius 1925.** Rosona (Eesti Ingeri) murde pääjooned. (*Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis B VII 3.*) Tartu.
- Mägiste, Julius 1939.** Eesti murdekujudest *onè*, *onò* ja nendega ühenduses kerkivast lisandvokaaliprobleemist. – Eesti Keele Arhiivi toimetised nr 15. Tartu: Eesti Keele Arhiivi kirjastus.
- Nahkola, Kari 1987.** Yleisgeminaatio. Ääntenmuutoksen synty ja vaiheet kielisysteemissä erityisesti Tampereen seudun hämäläismurteiden kannalta. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 457.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Nida, Eugene A. 1948.** The Identification of Morphemes. – *Language* 24, 414–441.
- Nirvi, Ruben E. 1947.** Passiivimuotojen aktiivistumisesta. (Suomi-kirjan eripainoksia 20.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Nirvi, Ruben E. 1971.** Inkeröismurteiden sanakirja. (Lexica Societatis Fenno-Ugricae XVIII) Helsinki.
- Oinas, Felix 1961.** The Development of Some Postpositional Cases in Balto-Finnic Languages. (Suomalais-Ugrilaisen Seuran toimituksia 123.) Helsinki.

- Pajusalu, Karl 1996.** Multiple Linguistic Contacts in South Estonian: Variation of Verb Inflection in Karksi. (Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja 54.) Turku.
- Palander, Marjatta 1987.** Suomen itämurteiden erikoisgemmaatio. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 455.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Palmeos, Paula 1962.** Karjala Valdai murrak. (Emakeele Seltsi toimetised 5.) Tallinn: Eesti NSV Teaduste Akadeemia.
- Paunonen, Heikki 1974.** Monikon genetiivin muodostus suomen kielessä I. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 317.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Paunonen, Heikki 2003.** Suomen kielen morfologisista muutosmekanismeista. – L. Laitinen, H. Lappalainen, P. Markkola, J. Vaattovaara (toim.), Muotojen mieli. Kirjoituksia morfologiasta ja variaatiosta. (Kieli 15.) Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos, 187–248.
- Peegel, Juhan 2006.** Eesti vanade rahvalaulude keel. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- Porkka, Volmari 1885.** Ueber den ingrischen Dialekt mit Berücksichtigung der übrigen finnisch-ingermanländischen Dialekte. Helsingfors: J. C. Frenckell & Sohn.
- Prillop, Külli 2011.** Optimaalsusteoreetilise käsitluse eesti keele fonoloogilisest kujunemisest. (Dissertationes Philologiae Estonicae Universitatis Tartuensis 28.) Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Prillop, Külli 2015.** Hääliku-, silbi- ning jalavälde: ühe nähtuse mitu tahku. – Eesti ja soome-ugri keeleteaduse ajakiri / Journal of Estonian and Finno-Ugric Linguistics 6 (3), 169–195.
- Pugh, Stefan M. 1999.** Systems in Contact, System in Motion. The Assimilation of Russian Verbs in the Baltic Finnic Languages of Russia. (Studia Uralica Upsaliensia 30). Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.
- Pulkkinen, Paavo 1968.** Supistumaverbien imperfektityypit karjala-aunuksessa. (Suomi 113: 2.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Remes, Hannu 2009.** Muodot kontrastissa. Suomen ja viron vertailevaa taivutusmorfologiaa. (Acta Universitatis Ouluensis B Humaniora 90.) Oulu: Oulun yliopisto.
- Ross, Kristiina 1988.** Instruktiiv läänemeresoome keeltes. (Eesti NSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut.) Tallinn: Valgus.
- Rätsep, Huno 1979.** Eesti keele ajalooline morfoloogia II. Tartu: Tartu Riiklik Ülikool.
- Saar, Eva 2008.** Isuri keele Soikola murde verbi muutmissüsteem. Magistritöö. Tartu Ülikool: Eesti ja üldkeeleteaduse instituut.
<http://dspace.utlib.ee/dspace/handle/10062/6390>
- Saar, Eva 2014.** Types of Consonant Alternation in the Inflectional System of Soikkola Ingrian. – Linguistica Uralica L (4), 258–275.
- Savijärvi, Ilkka 1977.** Itämerensuomalaisten kielten kieltoverbi. I. Suomi. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 333; Joensuun Korkeakoulun julkaisuja, sarja A, 8.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Savijärvi, Ilkka 2001.** Passiivin ja monikkomuotojen suhteesta itäisissä ims. kielissä. – M. Palander (toim.), Agricolaista Inkeriin. Juhlakirja I. Savijärven 60-vuotispäiväksi. (Studia Carelica Humanistica 17.) Joensuu: Joensuun Yliopiston humanistinen tiedekunta, 248–253.
- Sovijärvi, Antti 1944.** Foneettis-äännehistoriallinen tutkimus Soikkolan inkeroismurteesta. (Suomi 103.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Suoniemi-Taipale, Inga 1994.** Itämerensuomalaisten kielten prolatiivi. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 616.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

- Stump, Gregory T. 2001a.** Inflectional Morphology. A Theory of Paradigm Structure. (Cambridge Studies in Linguistics 93.) Cambridge: Cambridge University Press.
- Stump, Gregory T. 2001b.** Inflection. – A. Spencer, A. M. Zwicky (eds.), *The Handbook of Morphology*. Oxford: Blackwell Publishers, 13–43.
- Särkkä, Tauno 1969.** Itämerensuomalaisten kielten eksessiivi. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 291.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Zaikov, Pekka 2013.** Vienankarjalan kielioppi. Lisänä harjoitukset ja lukemisto. Helsinki: Karjalan Sivistysseura ry.
- Zwicky, Arnold M. 1978.** On markedness in morphology. – *Die Sprache* 24:2, 22–37.
- Tiersma, Peter M. 1982.** Local and General Markedness. – *Language* 58 (4), 832–849.
- Toomsalu, Ülo 1995.** Setu verbi grammatika ja sõnastikud. („Keele ja Kirjanduse“ raamatusari nr 2.) Tallinn.
- Tunkelo, Eemil Aukusti 1952.** Inkeröismurteiden asemasta. (Suomi 106: 2.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Tuomi, Tuomo 1990.** Monikon tunnusten konvergenssia ja geneettistä samuutta itämerensuomalaisissa kielissä. – Itämerensuomalaiset kielikontaktit. Läänemeresoome keelekontaktid. Itämerensuomalainen symposium 7. kansainvälisessä fenno-ugristikongressissa Debrecenissä 27.8.–1.9.1990. (Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 61.) Helsinki, 108–122.
- VES = Iva, Sulev (koost.) 2002.** Võru-eesti sõnaraamat. Võru Instituudi toimetised 12. Tartu–Võru: Võro Instituut’.
- Viitso, Tiit-Rein 1968.** Äänisvepsa murde väljendustasandi kirjeldus. – *Keele modelleerimise probleeme* 2. (Tartu Riikliku Ülikooli toimetised 218.) Tartu, 3–296.
- Viitso, Tiit-Rein 1976.** Eesti muutkondade süsteemist. – *Keel ja Kirjandus* 3, 148–162.
- Viitso, Tiit-Rein 1981.** Finnic gradation: types and genesis. – *SFU XVII* (3), 176–185.
- Viitso, Tiit-Rein 1983.** Two analyses of Livonian verb forms. – *Symposium on Grammars of Analysis and Synthesis and Their Representations in Computational Structures*. (Tallinn, November 28–30, 1983.) Summaries. Tallinn, 116–120.
- Viitso, Tiit-Rein 1990.** Eesti keele kujunemine flekteerivaks keeleks. – *Keel ja Kirjandus* 8, 456–461; 9, 542–548.
- Viitso, Tiit-Rein 1998.** Läänemeresoome lihtmineviku minevikust. – R. Grünthal, J. Laakso (toim.), *Oekeeta asijoo. Commentationes Fenno-Ugricae in honorem Seppo Suhonen sexagenarii 16.V.1998*. (Suomalais-Ugrilaisen Seuran toimituksia 228.) Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura, 424–436.
- Viitso, Tiit-Rein 2007a.** Livonian gradation: types and genesis. – *Linguistica Uralica* XLIII (1), 45–62.
- Viitso, Tiit-Rein 2007b.** Rise and development of the Estonian language. – M. Erelt (ed.), *Estonian Language. Second edition* (*Linguistica Uralica. Supplementary series / Volume 1*.) Tallinn: Estonian Academy Publishers, 130–230.
- Viitso, Tiit-Rein 2008.** Läänemeresoome keelte ajalooline fonoloogia: alglaanemeresoome. – K. Pajusalu, U. Sutrop, P. Teras (koost. ja toim.), *Liivi keel ja läänemeresoome keelemaastikud*. (Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituut / Eesti Keele Instituut.) Tartu–Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus, 135–144.
- Viitso, Tiit-Rein 2012.** Concerning inflection classes in Livonian. – *Linguistica Uralica* XLVIII (1), 12–26.
- Viitso, Tiit-Rein, Valts Ernštreits 2012.** Līvõkīel-ēstikīel-leŕkīel sõnārõntõz. Liivi-eesti-läti sõnaraamat. Lībiešu-igauņu-latviešu vārdnīca. Tartu – Rīga: Tartu Ülikool, Latviešu valodas aģentūra.

- Viks, Ülle 1976.** Verbide muuttuübid ja morfoloogilised tüübid. – Keel ja Kirjandus 5, 276–288.
- Viks, Ülle 1977.** Klassifikatoorse morfoloogia põhimõtted. (Preprint KKI-9.) Tallinn: ENSV Teaduste Akadeemia ühiskonnateaduste osakond.
- Viks, Ülle 1980.** Klassifikatoorne morfoloogia. Verb. Tallinn: ENSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut.
- Viks, Ülle 1982a.** Klassifikatoorne morfoloogia. Noomen. Tallinn: ENSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut.
- Viks, Ülle 1982b.** Ühest morfoloogilisest klassifikatsioonist. – Keel ja Kirjandus 10, 517–525; 11, 575–586.
- Viks, Ülle 1992.** Väike vormisõnastik I. Sissejuhatus ja grammatika. Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituut.
- Viks, Ülle 1994a.** Eesti keele klassifikatoorne morfoloogia. (Dissertationes Philologiae Estonicae Universitatis Tartuens 1.) Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Viks, Ülle 1994b.** Eesti keele morfoloogiline analüsaator. Automaatanalüüsi võimalused ja võimatused. – Keel ja Kirjandus 3, 150–163.
- VKS = Grünberg, Silja (toim.) 2013.** Vadja keele sõnaraamat. 2., täiendatud ja parandatud trükk. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
- Wurzel, Wolfgang U. 1987.** System-dependent morphological naturalness in inflection. – W. U. Dressler, W. Mayerthaler, O. Panagl, W. U. Wurzel (eds.), Leitmotifs in natural morphology. (Studies in Language Companion Series, Vol. 10.) Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- ÕS 2013 = Erelt, Tiit, Tiina Leemets, Sirje Mäearu, Maire Raadik 2013.** Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2013. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.
<http://www.eki.ee/dict/qs/>. Vaadatud 18.02.2017.
- Õispuu 1984 = Ёйспуу, Яан 1984.** Принципы морфологической классификации карельского глагола. – СФУ XX (2), 91–98.
- Õispuu, Jaan 1988.** Džorža-karjalan nominitaivutus. (Preprint KKI-54.) Tallinn.
- Õispuu, Jaan 1994.** Karjala keelesaarte sõnamuutmissüsteem. (Tallinna Pedagoogika-ülikooli toimetised. Humaniora. A1.) Tallinn.
- Yli-Vakkuri, Valma 1986.** Suomen kieliopillisten muotojen toissijainen käyttö. (Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja 28.) Turku.

Käsitkirjalised allikad

- Ambus, Ada 1956.** Isuri keele tekstid. Suvi 1956. Tartu Ülikooli eesti murrete ja sugulaskeelte arhiiv, säilik SUPP0007.
- Ariste, Paul 1956b.** Isuri keele tekste. Tartu Ülikooli eesti murrete ja sugulaskeelte arhiiv, säilik SUPP0008.
- Peegel, Juhan 1953.** Isuri ja vadja rahvalaulude keele morfoloogiast. Referaat. TRÜ eesti keele kateeder. Tartu.
- Sander, Ilme 1960.** Verbi tuletusliited isuri keeles. Diplomitöö. TRÜ soome-ugri keelte kateeder. Tartu Ülikooli eesti murrete ja sugulaskeelte arhiiv, säilik SUKD0073.
- Virkus, Lyyli 1980.** Isuri rahvakalender. Diplomitöö. Tartu Riiklik Ülikool, soome-ugri keelte kateeder. Tartu Ülikooli eesti murrete ja sugulaskeelte arhiiv, säilik SUKD0287.

**Eesti Keele Instituudi eesti murrete ja soome-ugri keelte
arhiivi audiosalvestised**

SUH180_ISU, isuri keel, Koskisenkulä
SUH197bI_ISU, isuri keel, Voloitsa
SUH197bII_ISU, isuri keel, Voloitsa
SUH197c_ISU, isuri keel, Voloitsa
SUH199b_ISU, isuri keel, Voloitsa
SUH195b_ISU, isuri keel, Venakontsa
SUH202a_ISU, isuri keel, Voloitsa
SUH342b_ISU, isuri keel, Röllölä
SUH403a_ISU, isuri keel, Savimägi
SUH406a_ISU, isuri keel, Loga
SUHK 237_ISU, isuri keel, Voloitsa
SUHK334_ISU, isuri keel, Voloitsa

SUMMARY

The inflectional system of Soikkola Ingrian

The aim of this dissertation is to describe the inflectional system of Soikkola Ingrian, a nearly extinct language, in the light of language historic developments that have influenced its morphological system. The description of the inflectional system of Soikkola Ingrian is synchronic and descriptive in its nature and follows classical ‘word and paradigm’ (WP) models where the inflectional system of a language is described by identifying noun and verb inflectional types and presenting exemplary paradigms (Ackerman & Malouf 2016). This method has been used in earlier descriptions of inflectional morphology in Finnic languages and dialects (e.g. Iva 2007; Kährik 1980, 1988; Viks 1980, 1982a, 1992; Õispuu 1994 *et al.*). Exemplary paradigms have a dual role in word-based models: on the one hand, they identify forms of lexical items, and on the other hand, they serve as a model for the formation of new items (Blevins 2006: 537).

The dissertation consists of five chapters: 1) introduction, 2) theoretical background for the description of the inflectional system of Soikkola Ingrian, 3) main features of the Soikkola dialect, 4) noun (an overview of the grammatical categories of the noun and the identification of its inflectional types), 5) verb (an overview of the grammatical categories of the verb and the identification of its inflectional types).

Chapter 1 provides an overview of the aims, methods and structure of the dissertation. Earlier studies on Ingrian morphology and language materials used for the analysis are presented. The doctoral dissertation of the Finnish linguist Volmari Porkka „Ueber den ingrischen Dialekt mit Berücksichtigung der übrigen finnisch-ingermanländischen Dialekte“ (Porkka 1885) is the first and so far the last piece of research involving the whole language, which presents an overview of the inflectional types (noun and verb classes) of the Soikkola and Hevaha dialects of Ingrian and the Finnish dialects of Ingria.

Aspects of the inflectional morphology of Ingrian have later (i.e. in the 20th and 21st centuries) been treated as specific topics or as parts of larger investigations involving several Finnic languages or dialects. The most thorough treatments of Ingrian are the overview of the Rosona dialect spoken in Estonian Ingria (Mägiste 1925), a study on the sound system of the Soikkola dialect (Sovijärvi 1944), and a study on all the dialects of Ingrian (Lower Luga, Soikkola, Hevaha and Upper Luga) “Historical phonetics and morphology of Ingrian” (Laanest 1986). The past decade has witnessed an increased interest in the phonetics and (morpho)phonology of Ingrian which is closely linked to morphology (cf e.g. Gordon 2009; Kuznetsova 2013, 2015, 2016; Markus 2010, 2011; Markus *et al.* 2013; Prillop 2015; Saar 2014).

The language materials used for the description of the inflectional system of the Soikkola dialect reflect the Ingrian language as spoken in the middle and the second half of the 20th century when it was still less influenced by Russian and when the largest number of Ingrian texts were collected. Most of the materials that the depiction of morphology has been based on stem from:

- 1) dictionary „Inkeröismurteiden sanakirja“ (Nirvi 1971, referred to as IMS);
- 2) textcollections „Isuri keelenäiteid“ (Ariste 1960), „Isuri murdetekste“ (Laanest 1966a); „Lähisukukielten lukemisto“ (Virtaranta 1967, referred to as LSL);
- 3) earlier studies such as „Ueber den ingrischen Dialekt mit Berücksichtigung der übrigen finnisch-ingermanländischen Dialekte“ (Porkka 1885); „Foneettis-äännehistoriallinen tutkimus Soikkolan inkeröismurteesta“ (Sovijärvi 1944), „Ижорские диалекты: лингвогеографическое исследование“ (Laanest 1966b); „Isuri keele ajalooline foneetika ja morfoloogia“ (Laanest 1986), etc.

Additionally, hand-written manuscripts from the University of Tartu Archives of Estonian Dialects and Kindred Languages (Ariste 1956b; Ambus 1956; Sander 1960; Virkus 1980; Peegel 1953) and the recordings made by Arvo Laanest in 1956–1984 that are kept in the archives of the Institute of the Estonian Language have been used. The author has checked, supplemented and specified the paradigms during several field-trips to the Soikkola peninsular. There is also variation within the Soikkola dialect area. In case of regional variation words have been divided into inflectional types on the basis of the language usage in the northernmost villages of the Soikkola peninsular (Viistina, Voloitsa, Mättäsi, Loga, Savimägi, Metsäkülä, Repoila).

Chapter 2 provides a theoretical background for the description of the inflectional system in Soikkola Ingrian. Contemporary models of morphology starting with the older Item and Paradigm (IP), Item and Arrangement (IA) and Word and Paradigm (WP) models (Harris 1942; Nida 1948; Hockett 1954), and topical theoretical questions for describing inflectional morphology are introduced. Nowadays, the description of inflectional morphology by exemplary paradigms is again considered to be important in the description of the morphology of languages, although in the renewed WP models, the implicational relations of lexemes and their exponents, general patterns of inflectional paradigms and regularities, that by analogy can be expanded (or reduced) for the formation of new forms, are considered to be more important than the formation rules of word forms (Blevins et al. 2017: 23; see also Ackerman et al. 2009; Ackerman, Malouf 2013; Blevins 2005, 2006, 2007 and others). Also, an overview is given of the treatments of inflectional morphology of Finnic languages and dialects and the principles and bases for the classification used for dividing words into inflectional types.

The description of the Soikkola inflectional system combines the principles of word-based as well as morpheme-based methods. In Ingrian, both the stems as well as a large part of formatives have variants. The analysis of word forms identifies variation in stem forms as well as morphological formatives, i.e. possible phonological realisations that language historically are all caused by the word form as a unified whole. For the description of grammatical categories of the noun and verb, the location of the border between the stem and the formative is shown in each given case, and such cases are identified where only a certain stem variant (without the formative) carries the grammatical functions. In the current work, a formative is considered to be the part of the word form that cannot be regarded as belonging to the stem or that needs to be regarded as part of the formative keeping in mind the unambiguity of the description of the system. For instance, the strict principle in the present work underlying the classification of the *i*-plural of the nouns, simple past forms of the verb, and conditional mood forms is that a formative starts at *i* (cf e.g. NomSg *külä* : InPl *kül+iz* 'village', Inf *avada* : IndIpflSg *avvaiz+in* 'to open', IndPr1SG *tunnen* : Knd1SG *tunt+izin* 'to feel').

Implicational relations of word forms are identified by sub-classifications based on different classification principles as sets of different inflectional forms. The set and number of inflectional forms under classification differ depending on the sub-classification, being smallest in the sub-classification of the gradation of the verb (5 forms), and largest in the sub-classification of the alternation of verb stem variants (17 forms).

Depending on the nature of the language under description the basic form is not used in the description of the Soikkola dialect. An ideal basic form includes information on the alternation of stem consonants, stem vowel and derivational suffixes, and its formative is invariant. These conditions are not met by any noun or verb forms in the Soikkola dialect.

The following sub-classifications form the basis for the identification of noun and verb inflectional types:

- 1) alternation of stem-internal consonants (grade alternation and lengthening alternation),
- 2) ending alternation,
- 3) sub-classification based on the alternation of stem variants,
- 4) sub-classification based on morphological formatives.

As the inflection of words involves additional differences that do not become apparent from the aforementioned sub-classifications, the latter are supported by sets of rules:

- 1) alternations stemming from phonotactics (both for the noun and verb),
- 2) formation rules of the suppletive plural stem forms (for the noun).

Sub-classifications form the basis for the final classifications of the noun and verb, where the inflectional types of the noun and verb are presented as exemplary paradigms.

Chapter 3 provides a summary of the main features of the morphophonology of Soikkola Ingrian. Ingrian has vowel harmony and its vowel inventory consists of 8 vowels (*a, ä, e, i, o, ö, u, ü*). All vowels also occur as long even in unstressed syllables, but because of the quantity differences of the mid-close long vowels in the first and non-first syllables of the word the long vowels in the Soikkola dialect form two sets: long close-mid vowels are raised ($\bar{e}$, $\bar{o}$ and $\bar{ö}$) in the first syllable, but not in the non-initial syllables ($\bar{e}$, $\bar{o}$, $\bar{ö}$). The most characteristic phonotactic alternations of the Soikkola vowels are the following:

$e > i / _(*t)A$, nt GenSg *järven* : PrtSg *järviä* 'lake', IndPr1Sg *iden* : Inf *itkiä* 'to cry',

$e > O / _m, v, *p$, nt IndPr1Sg *iden* : Sup *itkömä* : PsPtsPr *itkövä* : IndPrSg3 *itkö*.

The consonantal system of the Soikkola dialect comprises 13 consonants. The stops *p, t* and *k* occur as lenis in the voiced environment, and as voiced before a sonorant. All consonants (except *ŋ*) can occur as short initial geminates or full geminates, i.e. the Soikkola dialect is characterised by ternary consonant opposition (Markus *et al.* 2013). Additionally, there are other relatively regular alternations influencing the behaviour of words and the variation in stems and morphological formatives, which in combination with each other to a smaller or greater extent produce a relatively large number of inflectional types. The application of all morphophonological processes is based on the (historic) word form as a whole. Words in their turn are divided into feet that have an important role in the quantity system of Soikkola Ingrian. The alternation of stem-internal consonants has two different directions in the inflection of the words:

- 1) weakening (grade alternation) that affects only consonants (their quantity and quality), incl.
 - a) grade alternation after a stressed syllable (e.g. NomSg *pertti* : GenSg *perdin* 'room'; NomSg *reboi* : GenSg *revoin* 'fox');
 - b) grade alternation after an unstressed syllable (e.g. Inf *kummarḁā* : IndPr1Sg *kummarran* 'to bow').
- 2) strengthening (lengthening alternation) that affects the quantity of both consonants and vowels, incl.
 - a) general germination (e.g. NomSg *kala* : PrtSg **kalaṭa > kallā* 'fish');
 - b) special lengthening (e.g. IndIp3Sg *ambui* : IndPrSg3 *ampū* 'to shoot');
 - c) gemination of trisyllabic feet (e.g. IndPr1Sg **kä·velen >> käṽvēlen* 'I walk', cf. IndPr3Sg **(kä·ve).(le·pi) > kä·velō* '(s)he walks');
 - d) special lengthening of trisyllabic feet (e.g. NomSg *karpola* 'cranberry', cf. IllSg **(ka·rpo).(la·hen) > ka·rbolā* 'into cranberry');

- e) lengthening after an unstressed syllable (e.g. GenPl *heboizīn* ~ *heboisīn* 'horse').

The nouns and verbs are classified in two separate sub-types on the basis of stem-internal consonants: on the basis of grade alternation and lengthening alternation. Grade and lengthening alternation are two completely different phenomena with respect to their nature and language historic mechanism of origin, but as they occur simultaneously in several inflectional types (see Saar 2014), the author of the present work has not considered it previously possible to separate them in the sub-classification (see Saar 2008). They have also been treated as a single system in the description of the inflectional system of the Võru written language (Iva 2007; Iva 2010: 163). In the sub-classifications of grade alternation, the nouns and verbs are grouped according to the occurrence of the weak grade in the paradigm. The grouping is not based on the type of grade alternation. In the sub-classifications of lengthening alternation, the nouns and verbs are grouped according to the lengthening of the stem consonant forms in the paradigm.

It is normally the forms in the strong grade that can lengthen in gradational words. Lengthening occurs on the whole in the last foot of the word (except in contracted nouns and verbs, e.g. **avaitīn* > *avvain* 'key', **avaitamāhen* > *avvāmā* 'to open'). This in its turn stresses the special feature of the Soikkola (and also Hevaha) Ingrian dialect whereby the lengthening occurs in a number of inflectional types in different feet of the same word, cf. e.g. NomSg (*a-llaizin*) : GenPl (*a-lai*).(*zi:mīmīn*) 'anvil'. Therefore, in Ingrian the secondary stress has a significantly larger role than in most other Finnic languages. In many cases, the formative variants are caused by the position of the secondary stress in the word and the (former) structure of the secondary stressed syllable and the following syllables, cf. e.g. IllPl *kodiloi* 'house' and (*pa-be*).(*ri:lloi*) 'paper'.

In the identification of inflectional types, the border between the stem and the formative has been left out for the assimilation geminates that have been formed as a result of grade alternation, progressive and regressive assimilation, e.g. in the verbs IpsIndPr **ompel/taksen* > *ommel/lā* > *ommell/ā* 'to sew', PsPtsPretPl **pes/nehed* > *pes/sēd* > *pess/ēd* 'to wash', **laŋket/nehed* > *laŋgen/nēd* > *laŋge/nnēd* 'to fall over'.

Chapter 4 of the dissertation presents an overview of the grammatical categories of the noun and the identification of the inflectional types of the noun. The case system of Ingrian comprises 11 productive cases. These are the grammatical cases nominative, genitive, partitive; the internal locative cases illative, inessive, elative; the external locative classes allative, adessive, ablative; and the stative cases translative, essive (see Table 12). Non-productive cases of the case system are abessive (*kalava* 'fish'), instructive (*jalan* 'foot/leg'), excessive (*tüttöind* 'girl'), terminative (*iltāssā* 'until evening'),

comitative (*jūrinē* 'with roots'), and a case with a questionable status (case, particle or adverb) is prolative (*maitse* 'by land'). Ten case forms are classificatory:

Sg – Nom, Gen, Prt, Ill, In, Ess

Pl – Gen, Prt, Ill, In

In the sub-classification of grade alternation, the classificatory forms are in singular nominative, genitive, partitive and inessive, and in plural inessive. In these (and in their analogy groups), the weak grade may occur. Singular and plural relative, allative, adessive, ablative and translative cases are in the same grade as inessive.

The cases that are always in the strong grade are

- 1) singular forms of illative and essive;
- 2) plural forms of genitive, partitive, illative and essive.

For the nouns that undergo grade alternation four alternation patterns (see Table 14) have been identified according to the occurrence of the weak grade. A separate sub-type is formed by non-gradational nouns.

Lengthening alternation can occur depending on the structure of the word in those case forms where historically the formative has not closed the last syllable of the stem: in the singular nominative, genitive, partitive, illative and essive and in the plural nominative, genitive, partitive, illative and essive. Analogy groups of the noun based on lengthening alternation are the following:

GenSg → NomPl;

InSg → ElSg, AdeSg, AblSg, TrSg, InPl, ElPl, AdePl, AblPl, TrPl;

GenPl → PrtPl, EssPl;

On the basis of lengthening alternation, the following forms of the noun have an individual behaviour: NomSg, PrtSg, IllSg, EssSg, IllPl.

Thus, the classificatory forms on the basis of lengthening alternation are in singular nominative, genitive, partitive, illative and essive and in plural genitive and illative. There is no lengthening of the stem consonants in the analogy group of the singular inessive case.

On the basis of lengthening alternation, 18 alternation patterns (see Table 16) are distinguished, whereas a distinction is made between a short initial geminate (followed by a long vowel), and a lengthened single consonant (followed by a short, non-lengthened vowel).

In the sub-classification for ending alternation of the single stems of Soikkola nouns, non-gradational qualitative changes are presented in Table 17. Starting with the genitive form a whole vowel stem is revealed by a possible derivational suffix. Many derivational suffixes of the biradical nouns, whose

single partitive ending is added, or has language historically been added to the consonant stem, do not appear in nominative or partitive case in present-day forms. At the same time, the stem ending is in many instances different in nominative and partitive, which is why three forms are studied in order to observe better the ending alternation of nouns in singular: nominative (e.g. *puñnai/n* 'red'), genitive (e.g. *puñnai/ze + n*) and partitive (e.g. *punai/s + t*). On the basis of the ending alternation in singular forms, nouns are divided into 28 inflectional types, and before the plural markers of ending alternation *-i* and *-(i)lOi* the nouns are divided into 9 sub-types (see Tables 18 and 19).

In addition to grade, lengthening, and ending alternation, the Soikkola noun inflectional system contains certain other alternations that albeit characteristic of a small number of nouns are nevertheless important for the identification of the inflectional types. There are two types of such variants: 1) phonotactic alternations (see Table 20); 2) formation rules of suppletive plural stems (see Table 21).

The sub-classification of the alternation of stem variants (see Table 22) has a preparatory nature for the final classification in order to guarantee a subsequent ordering of the nouns according to the formation principle starting from more simple towards more complex. On the basis of the alternation of stem variants the nouns are divided into 76 types.

The sub-classification of the nouns on the basis of morphological formatives has been compiled as a result of a comparison of seven classificatory forms (Table 25a and 25b). The number of identified sub-types is 39. The formative of singular partitive and illative and plural nominative, genitive, partitive, illative and inessive have a classificatory value. There are the following analogy groups in the plural paradigm (Table 24) on the basis of the choice of formatives:

i-plural: InPl → ElPl, AdPl, AblPl, TrPl, EssPl;

(i)lOi-plural: GenPl → PrtPl, IllPl, EssPl.

The final classification of the noun in the Soikkola dialect (see Tables 26 and 27) is based on the sub-classification of the formative variants, ending alternation in singular, grade alternation pattern, lengthening alternation pattern, plural ending alternation, and alternation in stem variants. If needed, the number of the phonotactic alternation rule and/or the number of the formation rule of suppletive plural has been added. The final classification of nouns includes 179 inflectional types.

Chapter 5 describes the grammatical categories of the verb and the identification of inflectional types of the verb which is based on 34 simple forms. In the sub-classification of grade alternation, the verbs in the paradigm are grouped according to the occurrence and location of the weak grade. In the paradigm of all verbs, the supine and its analogy group are in the strong grade.

On the basis of the grade alternation the following analogy groups are formed:

Sup → IndPr3Sg, IndPr3Pl, IndIp3Sg, IndIp3Pl, Knd1Sg, Knd2Sg, Knd3Sg, Knd1Pl, Knd2Pl, Knd3Pl, PsPtsPr;

Inf → Ger, Imp2Pl (and identical in the form Imp3Sg and Imp3Pl), PsPtsPretSg and Ps PtsPretPl;

IndPr1Sg → IndPr2Sg, IndPr1Pl, IndPr2Pl and Imp2Sg;

IndIp1Sg → IndIp2Sg, IndIp1Pl, IndIp2Pl;

IpsIndPr → IpsPret, IpsPtsPret, IpsPtsPr, IpsKnd.

Thus, five forms are needed to identify the grade alternation pattern of the Soikkola verb. Six sub-types or alternation patterns have been identified depending on the occurrence of the weak grade, whereas the first type contains verbs without grade alternation.

The compilation of sub-classification of lengthening alternation showed that the Soikkola verb does not have an inflectional form which for all verbs would be lengthened or not lengthened. It is usually the consonant in the strong grade that is lengthened, but on certain conditions the lengthening can occur in the word form with the weak grade. Such conditions are created in word forms with a trisyllabic stem where the first two syllables of the weak grade form have been (!) short, cf. e.g. Inf *unohtā* : IndPr1Sg **unohiān* > **unohan* > **unōhan* > *unñōhan* ‘to forget’. On the basis of lengthening alternation, the verbs in Soikkola Ingrian can be classified into the following analogy groups:

- 1) Inf;
- 2) PsPtsPretSg;
- 3) IndPr3Sg → IndPr3Pl;
- 4) Knd1Sg → Knd2Sg, Knd3Sg;
- 5) IndIp3Pl;
- 6) PsPtsPr;
- 7) IndPr1Sg → IndPr2Sg, IndIp1Sg, IndIp2Sg, Imp2Sg;
- 8) IndIp3Sg;
- 9) Sup → IndPr1Pl, IndPr2Pl;
- 10) Knd3Pl → IndIp1Pl, IndIp2Pl, Knd1Pl, Knd2Pl;
- 11) Imp2Pl → Ger, PsPtsPretPl, IpsIndPr, IpsIndPret, IpsPtsPret, IpsPtsPr, IpsKnd, IpsImp, Imp3Sg, Imp3Pl.

Lengthening alternation patterns have been identified on the basis of these eleven forms. Ten alternation patterns can be distinguished on the basis of lengthening alternation (see Table 33).

For the identification of ending alternation, three sub-classifications have been formed:

- 1) ending alternation in the comparison of IndPr1Sg, Sup and Inf stems (11 sub-types);
- 2) ending alternation in case of compounding of the imperfect marker (9 sub-types);
- 3) ending alternation in case of compounding of the conditional marker (6 sub-types).

In Ingrian, as in Karelian, ending alternation may affect a whole group of sounds (suffixes), which in some paradigm forms are lost, replaced or added “fully” (Õispuu 1994: 113 ff). The majority of alternations in stem final sounds are to do with vowels, but also include derivational suffixes *-ne* and *-tse* that do not appear in consonantal stems in Soikkola. The highest number of alternations is connected to verbs with *e*-final stems.

The sub-classification of the alternation of stem variants in the verb (Table 38) is based on the analysis of 17 forms and divides the verbs into 69 groups. The sub-classification has been divided into three: 1) verbs with the defective paradigm: the *lĕ*-verb and the negation verb, 2) single-stem verbs, 3) biradical verbs. In each subgroup, the nouns have been ordered taking into account the number of stem variants as well as the alternation pattern starting from more simple towards more complex.

The sub-classification of the verb based on morphological formatives (Table 41a and 41b) has been compiled as a result of the comparison of nine classificatory forms. There are 17 sub-types in the sub-classification. The most clear-cut division is provided by the supine of the formative following the primary stressed or unstressed syllable (types 1–3, 7–13) or secondary stressed syllable (types 4–6 and 14–17).

The final classification of the verb (see Tables 42 and 43) is based on: sub-classification of formative variants, ending alternation in the comparison of IndPr1Sg, Sup and Inf stems, grade alternation pattern, lengthening alternation pattern, ending alternation in case of compounding of the imperfect marker, ending alternation in case of compounding of the conditional marker, and the sub-classification of the alternation of stem variants. Together with the *lĕ*-verb which expresses the probability of action and the negation verb that both have a defective paradigm, the final classification includes 113 inflectional types.

The description of the inflectional system of Soikkola Ingrian is based on real-life vocabulary, which entails that not all possible combinations of sub-types in sub-classifications are realised in the final classification.

In the light of the inflectional system, Soikkola Ingrian can be placed in an interesting position on the continuum of Finnic languages. While, for instance, according to the location of the weak grade in the paradigm, the Soikkola dialect has most similarities with the Karelian language, then the ternary opposition of consonants as well as the lengthening alternation (that has been treated here separately from grade alternation) bring Soikkola Ingrian closer to Estonian and in particular South Estonian (Võru, Seto).

Changes in Ingrian morphology can be traced relatively easily starting from the publication of Volmari Porkka's doctoral dissertation at the end of the 19th century. Particularly noticeable among the innovations that have taken place in these 130 years is the unification of the system. Changes in the morphological types in Ingrian are common and a certain free variation in the inflection of forms can be noticed. In present-day Ingrian, some inflectional types of the noun have a large number of members. However, the abundance of words belonging to these inflectional types is probably a relatively recent development which is caused by the fact that a geminated stem form has become dominant in singular genitive and plural nominative. In the case of the verb, one of the most vivid examples of the unification of the system is the generalisation of the stem ending of the contracted verbs as an inflectional ending in the paradigm of reflective verbs. Such language changes do not take place fast, but they are active until the language is either extinct or standardised.

ELULOOKIRJELDUS

Nimi Eva Saar
Sünniaeg 21. detsember 1976
Kodakondsus Eesti
Aadress Tartu Ülikool, eesti ja üldkeeleteaduse instituut,
Jakobi 2, 51014 Tartu, Eesti
Telefon 737 5422
E-post eva.saar@ut.ee

Haridus

Alates 2010 Tartu Ülikool, doktoriõpe eesti ja soome-ugri keeleteaduse
erialal
2008 Tartu Ülikool, *M.A.* eesti ja soome-ugri keeleteadus
2000 Tartu Ülikool, *B.A.* eesti ja soome-ugri keeleteadus
1995 Tallinna 22. Keskkool

Teenistuskäik

Alates 2017 Tartu Ülikool, eesti ja üldkeeleteaduse instituut,
läänemeresoome keelte teadur
Alates 2014 Tartu Ülikool, Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskus,
koordinaator
2014–2016 Tartu Ülikool, eesti ja üldkeeleteaduse instituut,
keeleanaloo teadur
2006–2014 Räpina Vallavalitsus, haridus- ja kultuurispetsialist
2002–2004 MTÜ Fenno-Ugria Asutus,
soome-ugri rahvaste IV maailmakongressi sekretär

CURRICULUM VITAE

Name Eva Saar
Date of birth 21 December 1976
Nationality Estonian
Address University of Tartu,
Institute of Estonian and General Linguistics,
Jakobi 2, Tartu 51014, Estonia
Telephone +372 737 5422
E-mail eva.saar@ut.ee

Education

From 2010 University of Tartu, PhD student
2008 University of Tartu, Estonian and Finno-Ugric linguistics, MA
2000 University of Tartu, Estonian and Finno-Ugric linguistics, BA
1995 Tallinn, Secondary School No. 22

Professional experience

From 2017 University of Tartu,
Institute of Estonian and General Linguistics,
research fellow in Finnic languages
From 2014 University of Tartu, Centre for South Estonian Language and
Cultural Studies, Coordinator
2014–2016 University of Tartu,
Institute of Estonian and General Linguistics,
research fellow of language history
2006–2014 Rāpina Municipality Government, specialist on education and
culture
2002–2004 NGO Fenno-Ugria Asutus, secretary of the IV World Congress
of Finno-Ugric Peoples

DISSERTATIONES PHILOLOGIAE URALICAE UNIVERSITATIS TARTUENSIS

1. **Ольга Ерина.** Частицы в мордовских языках. Тарту, 1997, 150 с.
2. **Людмила Карпова.** Фонетика и морфология среднечепецкого диалекта удмуртского языка. Тарту, 1997, 224 с.
3. **Инна Тимиряева.** Лексика одежды в марийском языке. Тарту, 1997, 136 с.
4. **Софья Чеснакова.** Марийская поэма. Тарту, 1998, 162 с.
5. **Triinu Ojamaa.** Glissando nganassaani muusikas. Morfoloogiline, süntaktiline ja semantiline tasand. Tartu, 2000, 176 lk.
6. **Niina Aasmäe.** Stress and quantity in Erzya. Tartu, 2006, 205 p.
7. **Светлана Едыгарова.** Категория посессивности в удмуртском языке. Тарту, 2010, 288 с.
8. **Valts Ernštreits.** Liivi kirjakeele kujunemine. Tartu, 2010, 224 p.
9. **Florian Siegl.** Materials on forest enets, an indigenous language of northern Siberia. Tartu, 2011, 456 p.
10. **Александр Пустяков.** Названия исчезнувших селений Республики Марий Эл (структурно-семантический и историко-этимологический анализ). Тарту, 2011, 281 с.
11. **Елена Рябина.** Основные цветообозначения в пермских языках. Тарту, 2011, 262 с.
12. **Николай Кузнецов.** Пространственная семантика местных падежей коми языка (когнитивный анализ). Тарту, 2012, 244 с.
13. **Tiina Rüütmaa.** Kontrastiivne ülevaade kõneviisisüsteemist ungari ja eesti kõrvallauses. Tartu, 2014, 240 lk.
14. **Николай Ракин.** «Калевала» на коми языке в контексте некоторых аспектов теории и практики художественного перевода. Тарту, 2014, 340 с.
15. **Tuuli Tuisk.** Livonian word prosody. Tartu. 2015, 164 p.
16. **Кристина Юзиева.** Марийская орнитонимическая лексика в этнолингвистическом освещении. Тарту, 2016, 250 с.
17. **Елена Ласточкина.** Лексико-семантические особенности омонимов в марийском языке. Тарту, 2016, 207 с.
18. **Валентина Булыгина.** Речевой этикет в социалингвистическом аспекте (на материале марийской и эстонской коммуникативных культур). Тарту, 2017, 136 с.